

4° M 206 (2,I,4,II)

Hanovre

Anonyme ou Collectif

Monumenta Germaniae historica

Leges nationum germanicarum

OLIVIER S. REL.1972

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVM GERMANICARVM MEDII AEVI

LEGVM SECTIO I.

LEGVM NATIONVM GERMANICARVM

TOMI IV. PARS II.

HANNOVERAE
IMPENSIS BIBLIOPOLII HAHNIANI
MCMLXIX

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVM GERMANICARVM MEDII AEVI

LEGVM SECTIO I.

LEGVM NATIONVM GERMANICARVM

TOMI IV. PARS II.

HANNOVERAE
IMPENSIS BIBLIOPOLII HAHNIANI
MCMLXIX

LEGES
NATIONVM GERMANICARVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVM GERMANICARVM

TOMI IV. PARS II.

LEX SALICA

4210

HANNOVERAE
IMPENSIS BIBLIOPOLII HAHNIANI
MCMLXIX

F 17

40 M
206
(2, I, 4, II)

Gedruckt mit Unterstützung der Deutschen Forschungsgemeinschaft
© 1969 bei der Hahnschen Buchhandlung Hannover. — Alle Rechte,
auch die des auszugsweisen Nachdrucks, der Übersetzung, der photo-
mechanischen Wiedergabe oder der Mikroverfilmung, vorbehalten. —
Gesamtherstellung: Buchdruckerei Hubert & Co., Göttingen

LEX SALICA

HERAUSGEGEBEN

VON

KARL AUGUST ECKHARDT

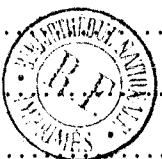
INHALTSÜBERSICHT

TEXTAUSGABE

<i>LEX SALICA D und E</i>	1
<i>LEX SALICA S</i>	197

REGISTER

<i>Glossar</i>	232
<i>Wortregister</i>	238
<i>Synopsis I</i>	257
<i>Synopsis II</i>	262

DRUCKERKLÄRUNG

TEXTGLIEDERUNG

Antiqua	= <i>Archetypus der betreffenden Rezension</i>
<in spitzen Klammern>	= <i>sekundär in der betreffenden Rezension, insbesondere Mehrbestand einzelner Handschriften</i>
[in eckigen Klammern]	= <i>aus jüngeren Textformen herübergenommen (wenn ohne Quellenangabe, aus der Textklasse K)</i>

HERAUSGEBERZUTATEN

(in runden Klammern)	= <i>Ergänzungen und Besserungsvorschläge</i>
Kursive	= <i>Zugefügte Titel- und Paragraphenzählung; Zitate und Erläuterungen im Apparat; abweichende Formulierung in den angeführten Quellen; Auflösung von Abbreviaturen</i>

HANDSCHRIFTENSIGLEN

Vgl. den Band *Pactus legis Salicae* dieser Ausgabe (1962) S. IX—XXVII.

TEXTBEHANDLUNG

Orthographie beibehalten. Zeichensetzung modernisiert. Getrennt- bzw. Zusammenschreiben im allgemeinen sinngemäß; doch Zusammenschreibung der Handschriften nicht aufgelöst, wenn letzter Buchstabe des vorausgehenden mit erstem Buchstaben des folgenden Wortes zur Ligatur verbunden (insbesondere et und st).

ZUM GELEIT

Der Zentraldirektion der *Monumenta Germaniae* verdanke ich die Beschaffung von Photos der schwer erreichbaren *Salica*-Handschriften E 13 (Warschau) und E 16 (Berlin) sowie großzügige finanzielle Aufwendungen für meine Korrekturhelfer. Diesen bin ich zu lebhaftem Dank verpflichtet. Bei der Nachkollationierung der Handschriften und der Druckfertigmachung der Manuskripte leisteten mir Hans Hintze und Frau Margarete Siburg geb. Jütte wertvolle Hilfe; letztere unterstützte mich auch bei der abschließenden Revision der Texte. Das Lesen der Korrekturen, das durch die treffliche Leistung der Buchdruckerei Hubert & Co. erleichtert wurde, war eine Gemeinschaftsarbeit meiner Familie. Besonderen Dank schulde ich meiner Frau Irmgard Eckhardt geb. Rauch, die dem Mitkorrigieren der Fehnen viele Wochen lang ihre ganze Arbeitskraft widmete, und meinem ältesten Sohn Wilhelm A. Eckhardt, der die am Kopfe der Seiten stehenden Rekonstruktionen des D-, E- und S-Archetypus an Hand des darunter gebrachten Spaltensatzes der Handschriften überprüfte und dabei auch meine Oktavausgaben in den ‚Germanenrechten‘ [Lex Salica: 100 Titel-Text, 1953, und *Pactus legis Salicae I, 2: Systematischer Text*, 1957] heranzog.

Die Aufgabe, die verschiedenen historischen Erscheinungsformen des Salischen Rechts zu einer wissenschaftlichen Gesamtedition zusammenzufassen, hat die Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde durch die ganzen 150 Jahre ihres Bestehens begleitet. Generationen von Monumentisten — Georg Heinrich Pertz, Georg Waitz, Rudolph Sohm, Mario Krammer, Bruno Krusch und Wilhelm Levison — haben an ihr gearbeitet; der letztere noch zu der Zeit, als ich auf Vorschlag Paul Kehrs zum Präsidenten des nunmehr so genannten Reichsinstituts für ältere deutsche Geschichtskunde berufen war. Erst der Ausbruch des zweiten Weltkriegs ließ die Beziehungen der *Monumenta* zu Levison abreifen und mich als *Salica*-Editor an seine Stelle treten. Meine bereits gesetzte Ausgabe der *Lex Salica* sollte vor einem Vierteljahrhundert als Festgabe zum 125jährigen Jubiläum der *Monumenta* erscheinen [warum es unterblieb, habe ich in meiner Oktavausgabe *Pactus legis Salicae I, 1: Einführung und 80 Titel-Text*, 1954, S. 7 f. geschildert]. Als damaliger Leiter der Leges-Abteilung der *Monumenta* beschloß ich meine Vorrede zur Edition mit der Devise, die der Freiherr vom Stein dem von ihm begründeten Unternehmen auf den Weg gegeben hat: *Sanctus amor patriae dat animum!* Sie hat Geschichte gemacht und ist nunmehr selbst ein geschichtliches Zeugnis. Mir steht sie nicht mehr an. Ich bin kein Mitglied der *Monumenta Germaniae* mehr und bin durch mein vorzeitiges Ausscheiden aus dem Lehramt zu einem Außenseiter der deutschen Wissenschaft geworden. Wenn ich gleichwohl die für die *Monumenta* übernommenen Aufgaben zu Ende geführt und mit dem vorliegenden zweiten *Salica*-Band abgeschlossen habe, so deshalb, weil ich mich zu dem Leitsatz Heinrich Brunnners [Deutsche Rechtsgeschichte I, 1887, S. 4, 21906, S. 5] bekenne: „Wie alle Geschichte arbeitet auch die Rechtsgeschichte an dem erhabenen Problem der Selbsterkenntnis der Menschheit.“

Witzenhausen, am 20. Januar 1969, dem 150. Geburtstag der *Monumenta Germaniae*.

Eckhardt

LEX SALICA D U N D E

*P(actus)
Kurzer
Prolog*

〈IN CHRISTI NOMINE〉
INCIPIT PROLOGUS LEGIS SALICAE

§ 1 § 1. ¹Gens Francorum inclita,
auctorem Deo condita,
fortis in arma¹,
firma pace fetera,
profunda in consilio, corporea
nobilis, incolumna
candore, forma egregia,
audax, uelox et aspera,
[nuper] ad catholicam fidem conuersa,
emunis ab heresa;
dum adhuc [ritu] teneretur barbaro,
inspirante Deo,

1-1) Vgl. *Liber historiae Francorum* von 727, c. 1: *Principium regum Francorum eorumque origine vel gentium illarum ac gesta proferamus ... Gens illa fortis.*

D 7

D 8

D 9

D 1

D 6a

IN CHRISTI NO- MINE INCIPIT INCIPIT PRO- INCIPIT ProLoGvs PROLOGUS LEGIS LOCUS	SALICE. LEGIS SALICE.	INCIPIT PRO- LOGUS LEGE SALICE ^b .
---	----------------------------	---

Pr. 1 Gens francorum in- clita, auctore deo con- dita, fortis in arma, firma pacte fetera, profunda in consilio, corporea nubilis, in- columna candore, forma egregia, audax, uelux et aspera, a catolica fide con- uersa, emunis ab he- rese, dum adhuc te- neretur barbaro, in- spirante deo, inque-	Gens francorum in- clita, auctore deo inclita, auctorem deo clita, auctorem deo clita, auctore ^c deo dita, fortis in condita, fortis in condita, fortis in condita ^d , fortis in firma pace arma, firma pace arma, firma pace arma, firma pace fe- profunda in freta, profundo in fetera, profunda in fetera, profunda in con- corporea nubilis, in- columna candore, in columna can- forma egregia, audax, candore, forma egre- uelux et aspera, a aspera, a fide conuersa, inmu- nis ab herese, dum ad- huc teneretur bar- baro, inspirante deo, inque-	GENS FRANCORUM Gens francorum in- clita, auctore deo inclita, auctorem deo clita, auctore ^e deo dita, fortis in condita, fortis in condita, fortis in condita ^f , fortis in firma pace arma, firma pace arma, firma pace arma, firma pace fe- profunda in freta, profundo in fetera, profunda in fetera, profunda in con- corporea nubilis, in- columna candore, in columna can- forma egregia, audax, candore, forma egre- uelux et aspera, a aspera, a fide conuersa, inmu- nis ab herese, dum ad- huc teneretur bar- baro, inspirante deo, inque-	Gens francorum in- clita, auctore deo inclita, auctorem deo clita, auctore ^g deo dita, fortis in condita, fortis in condita, fortis in condita ^h , fortis in firma pace arma, firma pace arma, firma pace arma, firma pace fe- profunda in freta, profundo in fetera, profunda in fetera, profunda in con- corporea nubilis, in- columna candore, in columna can- forma egregia, audax, candore, forma egre- uelux et aspera, a aspera, a fide conuersa, inmu- nis ab herese, dum ad- huc teneretur bar- baro, inspirante deo, inque-
---	--	---	--

Prolog: a) K 31, 40 und 49 bringen die gleiche Fassung und werden daher hier als D 31, 40, 49 zitiert.
 b-b) SALICE LEGIS D 40, 49. c) auctorem D 40, 49. d) candida D 49. e-e) et in pacis foedera
 D 40; fehlt D 49. f) in D 49 von jüngerer Hand zu concilio verbessert. g) corpore D 49. h-h) catoli-
 cam fidem D 40, 49. i) ad D 49. k) tenetur D 40, 49. l) barbaro et D 31, 40, 49.

IN NOMINE SANCTAE TRINITATIS
INCIPIT PROLOGUS LIBRI LEGIS SALICAE

D
Langer
Prolog

§ 1. Gens Francorum inclita,
auctore Deo condita,
fortis in arma,
fidelibus atque amicis suis satisque firma,
profunda in consilio,
nobilitasque eius incolumna
uel forma mirabiliter aegregia,
audax, uelox et aspera,
ad catholicam fidem firmiter conuersa,
emunis quidem ab omni herese,
dum adhuc teneretur barbara,
Deo inspirante,

§ 1

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
IN NOMINE SANCTAE TRINITATIS.	INCIPIT PRO- LOGUS LIBRI SALICAE.	IN NOMINE SANCTAE TRINITATIS.	IN NOMINE SANCTAE TRINITATIS.	IN NOMINE SANCTE TRINITATIS.
Gens francorum In- clita, auctore deo con- dita, fortis in arma, fidelis atque amicis suis satisque firma, profunda in consilio nobilitasque eius in- columna uel forma mirabiliter aegre- gia, audax, uelox et aspera. Ad ^d catho- licam fidem firmiter conuersa. Emunis quidem ab omni herese, dum adhuc teneretur barbara, deo inspirante. Iux-	Gens francorum in- clita, auctore deo con- dita, fortis in arma, fidelibus atque ami- cis suis satisque fir- ma, profunda in consilio nobilitas- que eius incolumna uel forma mirabili- ter egregia, audax uelox et aspera, ad catholicam fidem fir- miter conuersa, in- munis quidem ab omni aere, sed dum adhuc teneretur barbara, deo inspi-	Gens francorum in- clita auctore deo condita, fortis in arma, fidelibus at- que amicis suis sa- tisque ^b firma, pro- funda in consilio nobilitasque eius incolumna uel for- ma mirabiliter ae- gregia, audax, ue- lox uel aspera, ad catholicam fidem firmiter conuersa, emunis quidem ab omni herese, dum adhuc tenetur bar-	Gens francorum in- clita auctore deo condita, fortis in arma, fidelibus at- que amicis suis satis- que firma. Profunda in consilio. Nobilitasque eius incolumna uel forma mirabiliter aegregia, audax, uelox uel aspera. Ad catholicam fidem firmiter conuersa. Emunis qui- dem ab omni here- se. Dum adhuc te- neretur barbara.	GENS FRANCO- Pr. 1 RVM INCLITA, auctore deo condi- ta, fortis in arma, fidelibus atque ami- cis suis satisque fir- ma. Profunda in consilio nobilitas- que eius incolumna uel forma mirabili- ter egregia, audax, uelox et aspera, ad chatholicam fidem firmiter conuersa, emunis quidem ab omni herese. Dum adhuc teneretur

E 17

INCIPIT PROLOGUS LEGIS SALICE. Gens francorum inclita, auctore deo condita, fortis in arma, Pr. 1
fidelibus atque amicis suis satisque firma, profunda in consilio. Nobilitasque eius incolumna uel forma mira-
biliter aegregia. Audax, uelox uel aspera, ad catholicam fidem firmiter conuersa, emunis quidem ab omni
herese, dum adhuc teneretur barbara, deo inspirante, iuxta morum suorum qualitatem desiderans iustitiam,

Prolog: a) in E 13 P über der Zeile; dsgl. LEGIS. b) in E 13 que nachgetragen. c) in E 14 aus
satisque verbessert. d) in E 11 aus A verbessert. e) in E 17 von jüngerer Hand zu inmunis verbessert.

1*

inquerens scienciae clauem,
iuxta morem suorum qualitatem
desiderans iusticiam,
costodiens pietatem.

§ 2. § 2. ²Dictauerunt Salicam legem per proceris ipsius gentes, qui tunc tempore eiusdem aderant rectores³, electi de pluribus uiris quattuor his nominibus: UUisogastis, Bodogastis, Salegastis et Uuidogastis in loca cognominancia Salechagme, Bodochagme, UUidochagmi², qui per tres mallus conuenientes, omnes causarum origines sollicite discuciendo tractantis de singulis iudicium decreuerunt hoc modo.

2-2) Vgl. ebd., c. 4: Tunc habere et leges cooperunt, quae eorum priores gentiles tractaverunt his nominibus: Wisowastus, Wisogastus, Arogastus, Salegastus, in villabus, quae ultra Rhenum sunt, in Bothagm, Salechagm et Widechagm.

3) d. h. durch die Kleinkönige der Zeit vor Chlodowech [vgl. Brunner, Deutsche Rechtsgeschichte 2I (1906) S. 434f.; falsch bezogen von Frhr. v. Guttenberg (Stengel-Festschrift 1952) S. 125].

D 7

D 8

D 9

D 1

D 6

rens scientia clauem ⁿ , inquirens scientiae deo, inquirens scien-	deo, inquaerens scien-	rens scienciam clauem,
iuxta morem suorum clauem, iuxta morum ciam clauem, iusta tiam clauem, iuxta uem, iuxta morum	qualitatem desiderans suorum qualitatem morem suorum quali-	morem suorum qua-
iustitia, costodiens desiderans iustitiam, custodens pietatem.	tatem desiderans iu-	suorum qualitatem
	litatem desiderans	
	desiderans iustitiam ^o ,	
	pietatem.	desiderans iustitiam ^o ,
		pietatem.

Pr. 2 Dictauerunt salica Dictauerunt salicam Dictauerunt salica Dictauerunt salicam Dictauerunt salica
 lege per proceris legem per proceres legem per proceris legem per proceris legem^q per proceris ip-

ipsius gentes, qui ipsius gentes, qui ipsius gentis, qui tunc ipsius gentes, qui sius^r gentis, qui tunc
 tunc tempore eiusdem tempore eiusdem tempore eiusdem tempore eiusdem tempore eiusdem
 aderant rectores, aderant rectores rancor, adherant rectores rancor^t rectores. Electi
 electi de pluribus electi de pluribus de pluribus uiris quattuor his tuor his nominibus: uiris quattuor his no-

homibus: UUiso- uuisogastis, bodo- minibus: uuisogastis, Saliegasti, Bodogasti et uido-

gastis, bodogastis, gastis, bodogastis, salicastis et hodogastis, Salegasti Bodogasti et uido-

salicastis et uuide- uidegastis in loca cui et uuisugastis in loca gastis. In loca nomi-

stis in loca cogn- gasti in loca cogn- nominacia salicag- cognominantia Sal-

menantia sachagme, minantia salechagme, me, bodecagme, uui- caime, hodocaim, bodochamæ, uido-

bodochagme, Uido- bodogagme, uido- dochamni, qui per uuidecaime, qui per chamæ^u, qui per tres

chagmi, per tres mal- chami, qui per tres tris mallus conueni- tres mallos conue-

lus conuenientes, om- mallos conuenientes, enti, omni causarum nientes, omnes cau-

nes causarum hori- omnes causarum ori- originis solliciti discu- sarum originis solli-

nis sollicite percuien- tiendo tractatis de singulis iudicium de- tandis de singulis de singulis iudicibus^z

do tractantis de sin- creuerunt hoc modo. tractandi D 49; iudicio decreuerunt hoc modo.

gulis iudicium decre- creuerunt hoc modo. hoc modum;

m) scientiae D 49. n) in D 7 mit anderer Tinte nachgetragen. o) in D 6 aus iustiam verbessert.

p) custodiens D 31, 40, 49. q-q) salicham legem D 49. r) proceres D 40, 49. s) illius D 49.

t) adherant D 40. u-u) Uuisogastus, Bodogastus, Salegastus, Uuidogastus in loco cui nominantia Saleghagme, Bodoghagme, Uuidoghagme D 31; Uuisogasti, Bodogasti, Saligasti, Uuidogasti in loca quibus sunt nomina ista Salechagine, hodechagine, Uuidochagine D 40; uuisigasti, bodogasti, saligasti, viridogasti in loca quibus nomina ista salechagine, hodechagine, uidochagine D 49. v) mallos D 40, 49.

w) fehlt D 40. x) discutiendo D 40, 49. y) tractanti D 40; tractandi D 49. z) iudicium D 31, 40, 49.

iuxta morum suorum qualitatem
desiderans iustitiam,
peruenit ad lumen scientiae,
custodiens pietatem,

dictauerunt legem Salicam per proceres ipsius gentes, qui tunc tempore aderant rectores electi § 2 de plures uiris quatuor his nominibus: UUisogastis, Bodogastis, Saligastis et UUidigastis in loca cognominantia Salehaimi, Bodohaimi, UUidoahimi, qui per tres mallos omnis causarum origo conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt.

E 11

ta morum suorum qualitatem desiderans iuste, peruenit ad lumen scientiae. Custodiens piaetatem; dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentes, qui tunc tempore aderant rectores. Electi de pluribus uiris quatuor his nominibus: uuisogastis^l, bodogastis^k, saligastis^l et uuidigastis, in loca cognominantia salehaimi, bodohas-mi^m, uuidoahimi, qui per tres mallos omnis causarum origo conuenientes

de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt.

E 12

rante, iuxta morum suorum qualitatem desiderans iustitiam, peruenit ad lumen scientiae, cu-stodiens pietatem, dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentis, qui tunc temporis aderant rectores electi de pluribus uiris quatuor his nominibus: uisogastis, bodogastis, saligastis et uidigastis, in loca cognominantia salehaimi, bodoahimi, uidoahimi, qui per tres mallos omnis causarum origines conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt.

E 13

bara, deo inspirante, iuxta morum suorum qualitatem desiderans iustitiam, peruenit ad lucem scientiae. Cu-stodiens pietatem, dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentis, qui tunc tempore aderant rectores electi de pluribus uiris quattuor his nominibus: uisogast, bodigast, saligast et guidigast, in loca cognominantia salehaim, bodoahaim, Guidohaim, qui per tres mallos omnis causarum origo conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt.

E 14

Deo inspirante. Iuxta morum suorum qualitatem desiderans iustitiam, peruenit ad lucem scientiae. Custodiens pietatem. Dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentis, qui tunc temporis aderant rectores, electi de pluribus uiris quatuor. His nominibus: Uuisogast, Bodigast, saligast et uuidigast, in loca cognominantia Salehaim, bodoahaim, uidoahaim, qui per tres mallos omnis causarum origo conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt;

E 16

barbara, deo inspirante, iuxta morum suorum qualitatem desiderans iusticiam, peruenit ad lumen scientie, cu-stodiens pietatem. Dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentes, qui tunc tempore adherant rectores. Electi de pluribus uiris IIIor his nominibus: uisogastis, Bodogastis, Saligastis et videgastis, in loca cognominata saleaimi, bodoaim, uidoaim, qui per IIIes mallos omnis causarum origo conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerunt;

E 17

peruenit ad lucem scientientiae, custodieris^l pietatem, dictauerunt legem salicam per proceres ipsius gentis, qui tunc tempore aderant rectores. Electi de plurimis uiris IIIor his nominibus: Vuisogast, bodigast, Saligast, et guidigast, in loca cognominantia Saleaim, bodoaim, Vuidoaim, qui per tres mallosⁿ omnis causarum origo conuenientes sollicite discutiendo tractantes de singulis, sicut ipsa lex declarat, iudicium decreuerint.

f) in E 17 las Hesses: custodiens. g) in E 12 aus tempore verbessert. h) in E 14 zu pluribz (!) verbessert. i) in E 11 aus uuisogatis verbessert. k) in E 11 aus bodogatis verbessert. l) in E 11 aus saligatis verbessert. m) in E 11 aus bodoahimi verbessert. n) in E 17 folgt eine längere Rassur.

Epilog § 3. Ad ubi Deo fauendi ⁴rex Francorum Chlodouius, torrens et pulcher [et inclitus]¹, primus recepit catholicum baptismum, et quod minus in pactum habebatur idoneum, per percusus regis Chlodouio et Childeberto et Chlothario fuit lucidis emendatum [percurrente decretum].

§ 4. ⁵Uiuat qui Francus diligit⁵, Christus⁶ eorum regnum costodiatur, rectores eorundem lumen sua gracie repleat, exercitum protegat, fidem munimenta tribuat; paces gaudia et felicitatem tempora ⁷dominancium dominus Iesus Christus⁷ [propiciante] pietatem concedat. ⁸Haec est enim gens, que fortis dum esset robore ualida⁸. Romanorum iugum durissimum de

4-4) Vgl. *Vita Eligii episcopi Noviomagensis*, Mitte 8. Jh., I c. 14; Porro rex Dagobertus torrens, pulcher et inclitus . . . Vita Droctovei abbatis Parisiensis, 9. Jh., c. 9: Porro illo in tempore Francigenum regnum Childebertus rex inclitus sua tenebat ditione, qui torrens pulchritudinis . . . speculum etiam extitit pietatis et aequitatis.

5-5) Vgl. *Liber historiae Francorum*, c. 13: Vivat rex qui tales habet leudos.

6) Vgl. Ernst H. Kantorowicz, *Laudes Regiae* (1946) S. 58f.; Rosenstock-Huessy, *Vivit Deus (In memoriam Ernst Lohmeyer 1951)*, S. 254.

7-7) Vgl. *Apocalypsis Joannis* 19, 16: Rex regum, et Dominus dominantium.

8-8) Vgl. *Liber historiae Francorum*, c. 1: Gens illa fortis et valida.

D 7

D 8

D 9

D 1

D 6

Pr. 3 ^aAd ubi^a deo si- Ad ubi deo fauente adhuc deo fauendi ad ubi deo pauendi Ad ubi^b deo fauente cuendi Rex franco- rex francorum chlo- Rex francorum chlo- rex francorum chlo- regis^c francorum chlo-
rum chlodouius, tur- dueus, torrens et douius, turrens et douius, torrens et deueus^d, torrens e' et
rens et pulcher, pri- puleher, primum re- pulchrar, primus ac- pulcher. Primus rece- pulcher et^e primus
mus recipit catholi- ceptit catholicum bap- cipit catolicum bap- pit catholicum bap-
cam baptismum, et tismum, et quod mi- tismum, et quod me- tismum, et quod mi-
quod minus in pacto nus in pacto habebat nus in pactum ha- nus in pactum ha-
habebatur idoneum, idoneum, percusus re- biatur hedonium, pe- biatur edonii, percus-
per percusus reges gis chlodoueo et chil- chlodouio et childe- chilberto et chlothar- chlothario fuit lici-
chlodouio et childe- berto et chlotario fuit lucidus emen- fuit lucidus emenda-
berto et chlotario fuit lucidis emen- datum; fuit lucidis emendatum.

Pr. 4 uiuat qui francus uiuat quis francos uiuat qui francus de- uiuat qui francus uiuat qui francosⁿ di-
diligit, Christus eo- diligit, Christus eo- light, christus eorum Christus eorum reg-
rum regnum costo- rum regnum custo- regnum costodiatur. Rec- regnum custodiatur. Rec-
diat, rectores eorum diat, rectores eoru- rectores eorundem lu- rectores eorum^o lu-
ndem lumen sua gratiæ lumen sui graciam men sua gracie rep- men^p suæ gracie^q
gratiam repleat, ex- repleat, exercitum repleat, exercitum pro- pleat. Exercitum pro-
erecitum^r protegat, protegat, fidem mo- pergit, fidem muni- tegat. Fidem mo- protegat, fidei muni-
fidem munimenta tribuat, pa- menta tribuat, pacem menta^s tribuat. Pa-
tribuat, pacis gaudia cis gaudia et felici- gaudieat et filicitem tem-
et felicitatem tempora tatis tempora domi- tatem tempora dominan- tam tempora dcmi-
dominancium domi- nantium dominus Ie- nancium dominus Ie- nancium^v Dominus^v
nus Iesus Christus sus Christus pietatem iesus pietatem con- Christus pietatem cu- Jesus Christus pic-
piaetate concedat. Hęc est cedat. Haec est enim stodiat. Haec est tate^w concedat. Hec
Haeo est enim gens, gens^x, que fortes gens, qui fortis dum enim gens, que fortis est enim gens, quæ
que furtis dum esset robore esset robore ualida, dum esset robore fortis^y dum esset et^z
robore ualeda, roma- ualida, romanorum romanorum iucum ualida, romanorum ualida, romanorum
norum iugum durissi- iugum durissimum de suis iugum durissimum de iugum durissimum de

^{a'-a'} in D 7 aus indubio verbessert. ^{b')} ibi D 40, 49. ^{c')} rox D 31, 40, 49. ^{d')} chlodoueus D 40, 49.
^{e'-e'} et pulcher D 31; ac pulcher D 40; ac hulcer D 49. ^{f')} recoepit D 49. ^{g'-g'} catholicum
baptismum D 40, 49. ^{h')} munus D 49. ^{i')} idoneum D 40, 49. ^{k')} percusus D 31, 40, 49.
^{l'-l'} chlodouuo, childeberto, chlotaris D 31; et chlodouvio et hildeberto (nihildeberto D 49) et chlothario
D 40, 49. ^{m')} liquide D 40; liquide D 49. ^{n')} franchos D 49. ^{o')} eorundem D 40, 49. ^{p')} lumine
D 31; luminis D 40, 49. ^{q'-q'} sui gratia D 40, 49. ^{r')} in D 7 folgen die getilgten Worte dominus
Iesus Christus. ^{s')} munimen D 31. ^{t')} pacis D 31, 40, 49. ^{u')} dominantium D 40, 49. ^{v')} do-
mino D 40. ^{w')} pietatem D 31, 40, 49. ^{x')} in D 8 anscheinend von jüngerer Hand über der Zeile
nachgetragen. ^{y')} foris D 49. ^{z')} robore D 40, 49.

§ 2. At ubi Deo fauente rex Francorum Chlodoueus, Childebertus et Chlotarius in culmine regale Deo protegente peruerunt, quidquid minus in pactum habebatur idoneum, per ipsos fuit lucidius emendatum.

§ 3. Uiuat qui Francus diligit, Christus corum regnum usque in sempiternum custodiat, rectores eorundem lumen gratiae sua replete, exercitumque eorum protegat atque defendat, fidem muniat, pacem et felicitatem atque sanitatem per infinita secula tribuat. Haec est enim gens ualida, quae Romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando,

E 11

At ubi deo fauente rex francorum chlodoueus, childebertus et flotarius in colmine regale deo protegente peruerunt. Quidquid minus in pacto habebatur idoneum per ipsos fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francus diligit, Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat. Rectores eorundem lumen gratiae sua replete. Exercitumque eorum protegat atque defendat, fidem muniat, pacem et felicitatem atque sanitatem per infinita secula tribuat. Haec est enim gens ualida, quae romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando. Atque

E 12

At ubi deo fauente rex francorum chlodoueus, childebertus et chlotarius in culmine regale deo protegente peruerunt, quidquid minus in pacto habebatur idoneum per ipso fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francos diligit, Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat, rectores eorundem lumine gratiae sua replete, exercitumque eorum protegat atque defendat, fidem muniat, pacem et felicitatem atque sanitatem per infinita secula tribuat. Hec est enim gens ualida, quae romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando. Atque

E 13

at ubi deo fauente rex francorum chlodoueus, hiltdeber-tus^r, hlotharius in culmine regale deo protegente peruerunt, quicquid minus in pactum habebatur idoneum, per ipsos fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francos diligit, Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat; rectores eorundem lumine gratiae sua replete, exercitumque eorum protegat atque defendat, fidem muniat, pacem et felicitatem atque sanitatem per infinita secula tribuat. Hec est enim gens ualida, quae romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando. Atque

E 14

aut ubi deo fauente rex francorum chlodoueus, childebertus, chlotharius in culmine regale deo protegente peruerunt; quidquid minus in pacto habebatur idoneum, per ipsos fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francos diligt. Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat, rectores eorundem lumine gratiae sua replete, exercitumque eorum protegat atque defendat, fidem muniat, pacem et felicitatem adque sanitatem per infinita secula tribuat. Hec est enim gens ualida, quae romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando, atque

E 16

at ubi deo fauente rex francorum chlodoueus^s, chilbertus et flotarius in culmine regale deo protegente peruerunt. Quicquid minus in pacto habebatur idoneus per ipsos fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francos diligit, et Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat, rectores eorundem lumine gratiae sua replete. Exercitumque eorum protegat adque defendat. Fidem muniat, pacem et felicitatem atque sanitatem per infinita secula tribuat. Haec est enim gens ualida, que Romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus discussit pugnando, atque

E 17

At^t ubi deo fauente rex francorum chlodeueus, ildebertus, chlottharius in culmine^e regale deo protegente peruerunt, quicquid minus in pactum habebatur^u idoneam per ipsos fuit lucidius emendatum.

Uiuat qui francos diligit, Christus eorum regnum usque in sempiternum custodiat. Rectores eorundem lumine gratiae sua replete, exercitumque eorum protegat atque defendat. ^wFidem muniat, pacem atque felicitatem et sanitatem per infinita secula tribuat; hec est enim gens ualida, que romanorum iugum durissi-

^o) in E 17 aus Ad verbessert. ^p) in E 11 aus fauuentem verbessert. ^q) in E 16 aus chladaueus verbessert. ^r) in E 13 aus hiltbertus verbessert. ^s) in E 17 aus clumine verbessert. ^t) in E 14 aus progente verbessert. ^u) in E 17 aus habeatur verbessert. ^v) in E 13 aus ipso verbessert. ^{w-w}) in E 17 Randzusatz. ^x) in E 12 über der Zeile nachgetragen.

suis ceruicibus excusserunt pugnando, atque post agnitionem baptismi ^asanctorum martyrum corpora, quem Romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt uel besteis lacerando proiecerunt, Franci [reperta] super eos aurum et lapides preciosos ornauerunt^b.

EXPLICIT (PROLICUS LEGIS SALICE).

¹⁰ANNO TER XIII DECIMO REGNANTE DOMNO NOSTRO PIPINO
GLORIOSISSIMO REGE FRANCORUM¹¹. Amen^{10a}

9-9) Vgl. *Vita Eligii episcopi Noviomagensis*, I c. 32: *multa sanctorum auro argentoque et gemmis fabricavit sepulchra ... Urkunde Pippins für Kl. Prüm vom 13. August 762 (DD Karolinorum I S. 22): Deus enim Moysi legislatori tabernaculum propitiatorii adornare praecepit; Salamoni quoque regis templum ... scimus auro lapidibus exornasse.*

10-10) Vgl. dieselbe Urkunde (ebd. S. 25): *Data mense augusti dei XIII anno XI regnante Pippino gloriosissimo rege; actum Trisgodros villa puplica; in dei nomine feliciter amen. Urkunde Pippins für Kl. Prüm vom 3. August 763 (ebd. S. 27): Data sub die III non. aug. anno XII regnante domno nostro Pippino gloriosissimo rege; actum Maslario palacio publico; in dei nomine feliciter amen.*

11) Das 13. Königsjahr Pippins dauerte von der ersten Novemberhälfte 763 bis zur ersten Novemberhälfte 764 [DD Karolinorum I S. XIII].

Langer Prolog: a) DIAE MERCORIS PROXIMO ANTE KALENDAS NOUEMBRIS IN ANNO XXVI REGNI DOMNO NOSTRO GLORIOSISSIMO CAROLO REGE (= 30. Oktober 793) D 9.

D 7

D 8

D 9

D 1

D 6

mum de suis ceruici- suis ceruicibus excus- ceruicibus excusse- suis ceruicibus ^aex-
bus excusserunt pug- serunt pugnando, cuserunt pugnando, cuserunt pugnando,
nando, adque post Atque post agnicio- adque post agnicio- atque post agnatio- dum^a, atque post
agnitionem baptismi nes baptismum sanc- nem baptismi Sancto- nem baptismi sancto- agnitionem baptismi
sanctorum martyrum torum martyrum cor- rum martirum cor- rum martyrum cor- sanctorum martyrum
corpora, quem romani pora, quem romani pora, quem romani pora, quae romani corpora, quem^b ro-
igne cremauerunt uel igne cremauerunt uel igni concremauerunt igne cremauerunt uel mani igne cremaue-
ferro truncauerunt uel ferro truncauerunt uel ferro trunca- ferro truncauerunt rante^c uel ferro trun-
besteis lacerando pro- uel bestiis laceraue- erunt uel besties la- uel besteis lacerando cauerant^d uel bestiis
icerunt france super runt, proiecerunt, cirando^e progecie- proiecerunt, Franci lacerandum^f proice-
eos aurum et lapides franci super eos au- runt, franci super eos super eos aurum et rant^g, franchi^h super
preciosis ornauerunt. rum et lapides pre- aurum et labides pre- lapides preciosos su- eos aurumⁱ et ^klapi-
ciosos^j ornauerunt. ciosus ornauerunt. per ornauerunt. des praetiosos hor-
EXPLICIT. EXPLICIT PROLI-
CUS^m LEGIS SA-
LICE.

ⁿANNO TER XIII
DECIMO REG-
NANTE DOMNO
NOSTRO PIPINO
GLORIOSISSIMO
REGE FRANCO-
RUM. AMENⁿ.

a-a) excuserunt pugnando D 40, 49. b) quae (D 6) Hessels; quae D 40, 49. c) cremauerunt D 40, 49.
d-d) uel ferro truncauerunt D 40; uel ferro truncauerunt (über der Zeile nachgetragen) D 49. e) lacerando
(D 9) Holder. f) lacerando D 40; lacerando D 49. g) proiecerunt D 40, 49. h) franchi D 49.
i-i) auro D 40, 49. k-k) lapidibus pretiosis (preciosis D 49) ornauerunt D 40, 49. l) in D 8 aus
pretiosus verbessert. m) in D 9 aus PROLECUS verbessert. n-n) in D 7 nach Pardessus (Loi Salique,
S. XXXV) mit blasserem Tinte geschrieben (auf dem Photo nicht nachprüfbar) und anscheinend von anderer,
jedoch gleichzeitiger Hand (Rubrikator).

atque post agnitionem baptismi sanctorum martyrum corpora, quae Romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando proiecerunt, Franci super eos aurum et lapides preciosos adornaueuerunt.

EXPLICIT PROLOGUS

⟨AMEN⟩.

[ANNO AB INCARNATIONE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI DCCLXLVIII,
INDICTIONE SEXTA, DOMNUS KAROLUS REX FRANCORUM INCLITUS HUNC
LIBELLUM TRACTATI LEGIS SALICAE SCRIBERE IUSSIT.]¹

¹⁾ Diese Datierung, die in E 11-14 und 16 nicht überliefert ist (E 15 beginnt erst später), findet sich in den Sammelhandschriften K 20, 31, 33, 34, 35 und in der Editio princeps von Tilius, in die sie zusammen mit der D-Fassung des Langen Prologs aufgenommen worden ist [Eckhardt, Lex Salica: 100 Titel-Text (1953), S. 65 ff.].

E 11

post agnitionem baptisni sanctorum martyrum corpora, que romani Ignē cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando proiecerunt, franci super eos aurum et lapides præciosis adornaueuerunt.

E 12

post agnitionem baptisni sanctorum martyrum corpora, quae romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando proiecerunt, franci super eos aurum et lapides præciosos adornaueuerunt.

E 13

post agnitionem baptisni sanctorum martyrum corpora, quae romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando proiecerunt, franci super eos aurum et lapides præciosos adornaueuerunt. EXPLICIT PROLOGVS AMEN.

E 14

post agnitionem baptisni sanctorum martyrum corpora, quae Romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando proiecerunt, franci super eos aurum et lapides præciosos adornaueuerunt.

E 16

post agnitionem^y baptisni sanctorum martyrum corpora, que romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque bestiis lacerando progecerunt, franci super eos aurum et lapides præciosos adoraueerunt.

E 17

mum de suis ceruicibus discussa pugnando, atque post agnitionem baptismi sanctorum martyrum corpora, que romani igne cremauerunt uel ferro truncauerunt atque betiis lacerando proiecerunt, franci super eos aurum et lapides preciosos adornaueuerunt.

EXPLICIT PROLOGUS.^w

y) in E 16 aus angnitionem verbessert.

INCIPIUNT CAPITULA LEGIS SALICAE

- P. 1 I. De manire.
 2 II. De furtis porcorum.
 3 III. De furtis animalium.
 4 IV. De furtis ouium.
 5 V. De furtis caprarum.
 6 VI. De furtis canum.
 7 VII. De furtis auium.
 VIII. De furtis arborum.
 9 IX. De furtis apium.
 10 X. De damnum in messe uel in qualibet clausura.
 11 XI. De seruis uel mancipliis furatis.
 12 XII. De furtis ingenuorum uel effracturis.
 XIII. De furtis seruorum uel effracturis.

D 7

INCIPIUNT CAPITULA-
CIONIS LEGE SALICAE.

D 8

INCIPIUNT CAPITULA
LEGIS SALICAE.

D 9

INCIPIVNT CAPITVLA
LEGIS Salice.

diæ Mercuris proximo ante Kalendas Nouembris in anno xxvi regni domno nostro gloriosissimo Carolo rege.

1	I. De manire.	I. De manire.	i. De mannire.
2	II. De furtis porcorum.	II. De furtis porcorum.	ii. De furtis porcorum.
3	III. De furtis animalium.	III. De furtis animalium ^a	iii. De furtis animalium.
4	IV. De furtis ouium ^b .	IV. De furtis ouium.	iv. De furtis ouium.
5	V. De furtis caprarum.	V. De furtis caprarum.	v. De furtis cabrarum.
6	VI. De furtis canum,	VI. De furtis canum.	vi. De furtis canum.
7	VII. De furtis auium.	VII. De furtis auium.	vii. De furtis auium.
8	VIII. De furtis arborum.	VIII. De furtis arborum.	viii. De furtis arborum.
9	VIII. De furtis apium.	VIII. De furtis apium.	viii. De furtis abium.
10	X. De damno in messe
uel in qualibet clau-
sura.	X. De damnum in messe
uel in qualibet clau-
sura.	x. De damnum in messe
uel in qualibet clau-
sura.
11	XI. De seruis uel manci-
piis furatis.	XI. De seruis uel manci-
piis furatis.	xi. De seruis uel manci-
pies furatis.
12	XII. De furtis ingenuorum
uel effracturis.	XII. De furtis ingenuorum
uel effracturis.	xii. De furtis ingenuorum
uel effractoris.
13			xiii. De furtis seruorum uel
effractoris.

Titelverzeichnis: a) in D 8 aus ouium verbessert. b) in D 7 über getilgtem caprar.

INCIPIUNT CAPITULA LEGIS SALICAE

I. De mannire.	D 1
II. De furtis porcorum.	2
III. De furtis animalium.	3
IV. De furtis ouium.	4
V. De furtis caprarum.	5
VI. De furtis canum.	6
VII. De furtis auium.	7
VIII. De furtis arborum.	8
IX. De furtis apium.	9
X. De damno in messe uel in qualibet clausura.	10
XI. De seruis uel mancipiis furatis.	11
XII. De furtis ingenuorum uel infractores.	12
XIII. De furtis seruorum.	13

E 11

E 12

E 13

E 14

E 16

INCIPIUNT CA- PITULA DE LEGE SALICA.	INCIPIUNT CA- PITVLA LE- GIS SALICAE.	i. De mannire.	i. De mannere.	i. De mannire.	i. De mannire.
iii. De furtis por- corum	ii. De furtis por- corum.				
iii. De furtis ani- malium.	iii. De furtis ani- malium.	iii. De furtis ani- malium.	iii. De furtis ani- malium.	iii. De furtis ani- malium.	iii. De furtis ani- malium.
v. De furtus ouium.	iii. De furtis ouium.	iii. De furtis ouium.	iii. De furtis ouium.	iii. De furtis ouium.	iii. De furtis ouium.
vi. De furtis capra- rum.	v. De furtis capra- rum.	v. De furtis capra- rum.	v. De furtis capra- rum.	v. De furtis capra- rum.	v. De furtis capra- rum.
vii. De furtis ca- num.	vi. De furtis ca- num.	vi. De furtis ca- num.	vi. De furtis ca- num.	vi. De furtis ca- num.	vi. De furtis ca- num.
viii. De furtis ar- borum.	viii. De furtis ar- borum.	viii. De furtis ar- borum.	viii. De furtis ar- borum.	viii. De furtis ar- borum.	viii. De furtis ar- borum.
x. De furtis apium.	viii. De furtis apium.	viii. De furtis apium.	viii. De furtis apiarium.	viii. De furtis apiarium.	viii. De furtis apium.
xii. De fructu damp- nato in clausura.	x. De damno in messe uel in qua- libet clausura.	x. De damno in messe uel in qua- libet clausura.	x. De damno in messe uel in qua- libet clausura.	x. De damno in messe uel in qua- libet clausura.	x. De dampno in messe uel in qua- libet clausura.
xiii. De furtis in- genuorum.	xii. De furtis in- genuorum uel in- stractores.	xii. De furtis in- genuorum uel in- stractores.	xii. De furtis inie- nuorum uel infrac- tores.	xii. De furtis inie- nuorum uel infrac- tores.	xii. De furtis in- genuorum uel in- stractores.
xviii. De furtis ser- uorum.	xiii. De furtis ser- uorum.	xiii. De furtis ser- uorum.	xiii. De furtis ser- uorum.	xiii. De furtis ser- uorum.	xiii. De furtis ser- uorum.

Titelverzeichnis: In E 11 fehlen 1-23.

- P. 13 XIV. De rapto ingenuorum uel mulierum.
 15 XV. De his qui alterius muliere tollit uiuo marito.
 14 XVI. De superuentis uel expoliacionibus, qui hominem ingenuum expoliat.
 XVII. Si quis uillam alienam adsallierit.
 XVIII. Si quis hominem mortuum exfoderit aut¹ expoliauerit.
 55 XIX. Si quis corpus in furtu expoliauerit, antequam in terra mittatur.
 16 XX. Si quis casa super hominem dormientem incenderit.
 XXI. Si quis spicarium aut mafolum cum annonā incenderit.
 17 XXII. Si quis alterum uoluerit occidere et colepus fallierit.
 XXIII. Si quis hominem ingenuum de fuste percusserit.
 18 XXIV. Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusat.
 19 XXV. De maleficis, qui alterius erbas dederit.

1) *hier = et; vgl. Titel 19.*

	D 7	D 8	D 9
14	xiii. De rapto ingenuorum uel mulierum.	xiii. De rapto ingenuorum uel mulierum.	xiii. De raptum ingenuorum uel mulierum.
15	xiii. De eo qui alterius mulierum tollit uiuo marito.	xviii. De eo qui alterius mulierum tollit uiuo marito.	xv. De his qui alterius mulier tollit uiuo marito.
16	xv. De superuentis uel expoliacionibus, hominem ingenuum expoliat.	xv. De superuenientes uel expoliacionibus, qui hominem ingenuum expoliat.	xvi. De superuentis uel expoliacionibus, qui hominem ingenuum expoliat.
17	xvi. Si quis in uillam alienam adsallierit.	xvi. Si quis uillam alienam adsallierit.	xvii. Si quis uillam alienam adsaliret aut expoliaueret.
18	xvii. Si quis hominem mortuum expoliauerit.	xvii. Si quis hominem mortuum effoderit aut expoliauerit.	xviii. Si quis hominem mortuum exfodiret.
19	xviii. Si quis corpus in furtu expoliauerit, antequam in terra mittatur.	xviii. Si quis corpus in furtu expoliauerit, antequam in terra mittatur.	xviii. Si quis corpus in furtum expoliaueret, antequam in terre mitatvr ^c .
20	xviii. Si quis super hominem dormientem casa incenderit.	xviii. Si quis casa super hominem dormientem incenderit.	xx. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.
21	^d xx. Si quis espicarium aut mafolum cum annonā incenderit. ^d	xx. Si quis spicarium aut maufalum cum anona incenderit.	xxi. Si quis spicarium aut mafolum cum annonā incenderit.
22	xxi. Si quis adulterum uoluerit occidere et colepus fallierit.	xxi. Si quis alterum uoluit occidere et colpus fallicherit.	xxii. Si quis alterum uoluerit occidere et colibus faliret.
23	xxii. Si quis ingenuo hominem de fuste percusserit.	xxii. Si quis hominem ingenuum de fuste percusserit.	xxiii. Si quis hominem ingenuum de fuste percusserit.
24	xxiii. Si quis ad regem hominem innocentem absente accusat.	xxiii. Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit.	xxiii. Si quis hominem innocentem ad regem accusat.
25	xxiii. De maleficis, qui alterius erbas dederint.	xxiii. De maleficis, qui alterius herbas dederit.	xxv. De maleficiis, qui alterius erbas dediret.

c) in D 9 v nachgetragen. d-d) in D 7 von gleicher Hand nachgetragen (erstes n in annonā über der Zeile).

XIV. De raptu ingenuorum uel mulierum.	D 14
XV. Si quis hominem expoliauerit.	16
XVI. Si quis uillam alienam adsalierit.	17
XVII. Si quis hominem effodierit uel expoliauerit.	18
XVIII. Si quis corpus inhumatum expoliauerit.	19
XIX. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.	20
XX. Si quis spicarium cum annonā incenderit.	21
XXI. Si quis hominem occidere uoluerit.	22
XXII. Si quis hominem de fuste percuesserit.	23
XXIII. Si quis hominem innocentem accusauerit.	24
XXIV. De maleficiis.	25

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 16*

xv. De raptu ingenuorum ui mulierum.	xiii. De raptu ingenuorum uel mulierum.			
xvi. Si quis hominem expoliauerit.	xv. Si quis hominem expoliauerit.	xv. Si quis hominem expoliauerit.	xv. Si quis hominem expoliauerit.	xv. Si quis hominem expoliauerit.
xvii. Si quis uillam alienam adsallierit.	xvi. Si quis uillam alienam adsallierit.	xvi. Si quis uillam alienam adsallierit.	xvi. Si quis uillam alienam adsallierit.	xvi. Si quis uillam alienam adsallierit.
xviii. Si quis hominem effodierit ui expoliauerit.	xvii. Si quis hominem effodierit uel expoliauerit.	xvii. Si quis hominem effodierit uel expoliauerit.	xvii. Si quis hominem effodierit uel expoliauerit.	xvii. Si quis hominem effudierit uel expoliauerit.
xviii. Si quis corpus humanum expoliauerit.	xviii. Si quis corpus inhumatum expoliauerit.	xviii. Si quis corpus inhumatum expoliauerit.	xviii. Si quis corpus inhumatum expoliauerit.	xviii. Si quis corpus inhumatum expoliauerit.
xx. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.	xviii. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.	xviii. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.	xviii. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.	xviii. Si quis casam super hominem dormientem incenderit.
xxi. Si quis spicarium cum annonā incenderit.	xx. Si quis spicarium cum annonā incenderit.	xx. Si quis spicarium cum annonā incenderit.	xx. Si quis spicarium cum annonā incenderit.	xx. Si quis spicarium cum annonā incenderit.
xxii. Si quis hominem occidere uoluerit.	xxi. Si quis hominem occidere uoluerit.	xxi. Si quis hominem occidere uoluerit.	xxi. Si quis hominem occidere uoluerit.	xxi. Si quis hominem occidere uoluerit.
xxiii. Si quis hominem de fuste percuesserit.	xxii. Si quis hominem de fuste percuesserit.	xxii. Si quis hominem de fuste percuesserit.	xxii. Si quis hominem de fuste percuesserit.	xxii. Si quis hominem de fuste percuesserit.
xxiv. Si quis hominem innocentem accusauerit.	xxiii. Si quis hominem innocentem accusauerit.	xxiii. Si quis hominem innocentem accusauerit.	xxiii. Si quis hominem innocentem accusauerit.	xxiii. Si quis hominem innocentem accusauerit.
^b xxv. De maleficiis.	xxv. De maleficiis.	xxv. De maleficiis.	xxv. De maleficiis.	xxv. De maleficiis.

a) in *E 12* aus causam verbessert.b) mit xxiv beginnt *E 11*.

- P. 20 XXVI. De manu mulieris stringenda.
 21 XXVII. De naue, qui sine permissu domini sui mouent.
 XXVIII. De asco deinter clave furato.
 22 XXIX. De furtis in molino commissis.
 XXX. De his qui alterius sclosa rumpit.
 24 XXXI. De homicidiis paruulorum.
 XXXII. De femina, postquam infantes habere coeperit, occiderit.
 XXXIII. De femina post media estate occiderit.
 XXXIV. De negligentiis paruulorum.
 XXXV. De pueru tonsorato.
 25 XXXVI. De adulteriis ancillarum.
 26 XXXVII. De libertis demissis ingenuis.

	D 7	D 8	D 9
26	xxv. De manu mulieres stringenda.	xxv. De manu mulieris stringenda.	xxvi. De manum mulieris extringenda.
27	xxvi. De naue, qui sine permissu domini sui mouent.	xxvi. De naue, qui sine permissu domini sui mouunt.	xxvii. De naue, qui sine permisso domini sui mouet.
28	xxvii. De asco deinter clave furato.	xxvii. De asco deinter clavo furato.	xxviii. De asco deintro clave furato.
29	xxviii. De furtu in molino commissis.	xxviii. De furtu in molino commisso.	xxviii. De furtis in molino commissis.
30	xxviii. De eo qui alterius exclusa rumpit.	xxviii. De eo qui alterius exclusa rumpit.	xxx. De his qui alterius sclosa rumpit.
31	xxx. De homicidiis paruulorum.	xxx. De homicidiis paruulorum.	xxx. De humicidiis paruulorum.
32	xxx. De femina, postquam infantes habere cepit, occiderit.	xxx. De femina, postquam infantes habere coepit, occidit.	xxxii. De femina, postquam infantis habet, occiderit.
33	xxxii. De femina post media aetatem occiderit.	xxxii. De femina post media etate ^e occiderit.	xxxiii. De femina post medietate occiderit.
34	xxxiii. De negligentias paruulorum.	xxxiii. De negligentiis paruulorum.	xxxiii. De negligenciis paruulorum.
35	xxxiv. De pueru tonsorato.	xxxiv. De pueru tonsorato.	xxxv. De pueru tonsorato.
36	xxxv. De adulteriis ancillarum.	xxxv. De adulteriis ancillarum.	xxxvi. De adulteriis ancillarum.
37	xxxvi. De libertis demissis ingenuis.	xxxvi. De libertis dimissis ingenuis.	xxxvii. De libertus ingenuios demissus.

e) medietate (D 8) Hessels.

XXV. De manu mulieris stringenda.	D 26
XXVI. Si quis nauem sine permisso domino mouerit.	27
XXVII. Si quis ascum deintro clae furauerit.	28
XXVIII. De furto in molino commisso.	29
XXIX. Si quis alterius exclusam ruperit.	30
XXX. De homicidiis paruulorum.	31
XXXI. Si quis feminam infantes habentes occiserit.	32
XXXII. Si quis feminam post mediam aetatem occiserit.	33
XXXIII. De neglegentiis paruulorum.	34
XXXIV. De pueru tonsorato.	35
XXXV. De adulteriis ancillarum.	36
XXXVI. De mancipiis alienis ingenuis dimissis.	37

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
xxv. De manu mulieris stringenda.	xxvi. De manu mulieris stringenda.	xxv. De manu mulieris stringenda.	xxv. De manu mulieris stringenda.	xxv. De manu mulieris stringenda. 25
xxvi. Si quis nauem sine permisso domino mouerit.	xxvii. Si quis nauem sine permisso domini mouerit.	xxvi. Si quis nauem sine permisso domini mouerit.	xxvi. Si quis nauem sine permisso domino mouerit.	xxvi. Si quis nauem sine permisso domino suo mouerit. 26
xxvii. Si quis ascum de infra clae furauerit.	xxviii. Si quis ascum deinfra clae furauerit.	xxvii. Si quis arcam deintro clae furauerit.	xxvii. Si quis ascum deintro clae furauerit.	xxvii. Si quis ascum deintro clae furauerit. 27
xxviii. De furto in molino commisso.	xxviii. De furto in molino commisso.	xxviii. De furto in molino commisso.	xxviii. De furto in molino commisso.	xxviii. De furto in molino commisso. 28
xxix. Si quis alterius exclusam ruperit.	xxx. Si quis alterius exclusam ruperit.	xxixi. Si quis alterius exclusam ruperit.	xxixi. Si quis alterius schlusa ruperit.	xxviii. Si quis alterius schlusa ruperit. 29
xxx. De homicidiis paruulorum.	xxxi. De homicidiis paruulorum.	xxx. De homicidiis paruulorum.	xxx. De homicidiis paruulorum.	xxx. De homicidiis paruulorum. 30
xxxi. Si quis feminam infantes habentes occiderit.	xxxii. Si quis feminam infantes habentes occiderit.	xxxi. Si quis feminam infantes habentes occiderit.	xxxi. Si quis feminam infantes habentes occiderit.	xxxi. Si quis feminam infantes habentem infantem occiderit. 31
xxxii. Si quis feminam post mediam aetatem occiserit.	xxxiii. Si quis feminam post mediam aetatem occiderit.	xxxii. Si quis feminam post mediam aetatem occiderit.	xxxii. Si quis feminam post mediam aetatem occiderit.	xxxii. Si quis feminam post mediam aetatem occiderit. 32
xxxiii. De neglegentiis paruulorum.	xxxiii. De neglegentiis paruulorum.	xxxiii. De neglegentiis paruulorum.	xxxiii. De neglegentiis paruulorum.	xxxiii. De neglegentiis paruulorum. 33
xxxiv. De pueru tonsurato.	xxxv. De pueru tonsorato.	xxxiv. De pueru tonsorato.	xxxiv. De pueru tonsorato.	xxxiv. De pueru tonsorato. 34
xxxv. De adulteriis ancillarum.	xxxviii. De adulteriis ancillarum.	xxxv. De adulteriis ancillarum.	xxxv. De adulteriis ancillarum.	xxxv. De adulteriis ancillarum. 35
xxxvi. De mancipiis alienis ingenuis dimissis.	xxxv. De mancipiis alienis ingenuis dimissis.	xxxvi. De mancipiis alienis ingenuis dimissis.	xxxvi. De mancipiis alienis ingenuis dimissis.	xxxvi. De mancipiis alienis ingenuis dimissis. 36

c) in E 14 aus homiciis verbessert.

- P. 27 XXXVIII. De furtis diuersis.
 XXXIX. Si quis messem alienam metit.
 XL. Si quis de campo alieno lino furauerit.
 XLI. Si quis prato alieno *(furauerit et)* secauerit.
 XLII. Si quis in orto alieno in furtum ingressus fuerit.
 XLIII. Si quis uineam alienam in furtum vindimiauerit.
 XLIV. Si quis retem de anquilis de flumen furauerit.
 XLV. Si quis screonam, qui clauem habet, infregerit.
 XLVI. Si quis campo alieno arauerit et non seminauerit.
 28 XLVII. De elogacionibus.
 29 XLVIII. De dibilitatibus.
 30 XLIX. De conuiciis.

	D 7	D 8	D 9
38	xxxvii. De furtis diuersis.	xxxvii. De furtis diuersis.	xxxviii. De furtis diuersis.
39	xxxviii. Si quis messem alienam medit.	xxxviii. Si quis messem alienam meterit.	xxxviii. Si quis messem aliena metit.
40	xxxviii. Si quis de campo alieno messem furauerit.	xxxviii. Si quis de messem campo alieno furauerit.	xl. Si quis campo alieno lino furaueret.
41	xl. Si quis prato alieno secauerit.	xl. ^f Si quis prato alieno furauerit et secauerit.	xli. Si quis prado alieno segauerit.
42	xlII. Si quis in orto alieno in ingressus fuerit.	xlII. ^f Si quis in orto alieno ingressus fuerit.	xlii. Si quis ortum alienum in furtum egressus fuerit.
43	xlI. Si quis uineam alienam vindimiaeuerit.	xlI. ^f Si quis uineam alienam vindimiaeuerit.	xlii. Si quis uiniam alienam in furtum vindimiaeuerit.
44	xlIII. Si quis retem de aquam furauerit.	xlIII. ^f Si quis retem de aqua furauerit.	xlIII. Si quis retem de anquilis de flumen ^g furauerit.
45	xlIII. Si quis de screona, qui clauem habet, aliquid furauerit.	xlIII. ^f Si quis de screunam, qui clauem habet, aliquid furauerit.	xlV. Si quis screonam, qui clauem habet, infregeret.
46	xlV. Si quis campo alieno arrauerit et non seminauerit.	xlV. ^f Si quis campo alieno arauerit et non seminauit.	xlVI. Si quis campo alieno arauerit.
47	xlVI. De logationibus.	^h xlVI. De elogationibus. ^h	xlVII. De ælogacionibus.
48	xlVII. De dibeletatibus.	xlVII. De debilitatibus.	xlVIII. De dibilitatibus.
49	xlVIII. De conuiciis.	xlVIII. De conuiciis.	xlVIII. De conuicies.

f) in D 8 Ziffern XL bis XLV aus XLI bis XVI verbessert. g) flumine (D 9) Hessel. h-h) in D 8 zwischen den Zeilen nachgetragen.

XXXVII. De furtis diuersis.	38
XXXVIII. Si quis messem alienam metet.	39
XXXIX. Si quis linum alienum furauerit.	40
XL. Si quis pratum alienum secauerit.	41
XLI. Si quis orto alieno ingressus fuerit.	42
XLII. Si quis uineam alienam uindemiauerit.	43
XLIII. Si quis rete de aqua furauerit.	44
XLIV. Si quis de screona clauem habentem aliquid furauerit.	45
XLV. Si quis campo alieno exarauerit.	46
XLVI. Si quis hominem ad maliciam faciendam locauerit.	47
XLVII. Si quis hominem membrum tulerit.	48
XLVIII. De conui- ciis.	49

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
xxxvii. De furtis diuersis.	xxxvi. De furtis diuersis.	xxxvii. De furtis diuersis.	xxxvii. De furtis diuersis.	xxxvii. De furtis 37 diuersis.
xxxviii. Si quis messem alienam metet.	xxxvii. Si quis messem alienam metet.	xxxviii. Si quis messem alienam metet.	xxxviii. Si quis messem alienam metet.	xxxviii. Si quis 38 messem alienam metet.
xxxviii. Si quis li- num alterius furauerit.	xxxviii. Si quis li- num alterius fu- rauerit.	xxxviii. Si quis li- num alienum fu- rauerit.	xxxviii. Si quis linum alienum fu- rauerit.	xxxviii. Si quis 39 linum alienum fu- rauerit.
xl. Si quis pratum alienum furauerit.	xxxviii. Si quis pratum alienum secauerit.	xl. Si quis pratum alienum secauerit.	xl. Si quis pratum alienum secauerit.	xl. Si quis pratum 40 alienum furauerit.
xli. Si quis orto alienum ingressus fuerit.	xl. Si quis orto alieno ingressus fuerit.	xli. Si quis orto alieno ingressus fuerit.	xli. Si quis orto alieno ingressus fuerit.	xli. Si quis orto 41 alieno ingressus fuerit.
xlii. Si quis uineam alienam uindemiauerit.	xlii. Si quis uineam alienam uindemiauerit.	xlii. Si quis uineam alienam uindemiauerit.	xlii. Si quis uiniam ^d alienam uindemiauerit.	xlii. Si quis uineam 42 alienam uindemiauerit.
xliii. Si quis retem de aqua furauerit.	xlii. Si quis retem de aqua furauerit.	xliii. Si quis rete de aqua furauerit.	xliii. Si quis rete de aqua furauerit.	xliii. Si quis rete 43 de aqua furauerit.
xliii. Si quis de screona clauem habentem aliquid furauerit.	xliii. Si quis de screona clauem habentem aliquid furauerit.	xliii. Si quis de screona clauem habentem aliquid furauerit.	xliii. Si quis de screona clauem habentem aliquid furauerit.	xliii. Si quis de 44 screona clauem habentem aliquid furauerit.
lv. Si quis alieno campo exarauerit.	xliii. Si quis campo alieno exarauerit.	lv. Si quis campo alieno exarauerit.	lv. Si quis campo alieno exarauerit.	lv. Si quis campo 45 alieno exarauerit.
lxvi. Si quis hominem ad maliciam faciendam locauerit.	lv. Si quis hominem ad maliciam faciendam locauerit.	lxvi. Si quis hominem ad maliciam faciendam locauerit.	lxvi. Si quis hominem ad maliciam faciendam locauerit.	lxvi. Si quis homi- 46 nem ad maliciam faciendam locauerit.
lxvii. Si quis hominem membrum tulerit.	lxvi. Si quis hominem membrum tulerit.	lxvii. Si quis hominem membrum tulerit.	lxvii. ^e Si quis ho- minem membrum tulerit.	lxvii. Si quis ho- 47 minem membrum tulerit.
lxviii. De conui- ciis.	lxvii. De conui- ciis.	lxviii. De conui- tiis.	lxviii. De conui- ciis.	lxviii. De conui- 48 ciis.

d) in E 14 aus uinum verbessert.

e) in E 14 v aus i verbessert.

- P. 31 L. De uia lacina.
 32 LI. De ligaminibus ingenuorum.
 33 LII. De uenacionibus.
 34 LIII. De sepibus.
 LIV. Si quis per alienam messem erpice aut carro traxerit.
 LV. Si quis per alienam messem expalmitantem sine uia semita fecerit.
 LVI. Si quis in curte uel in casa per malo ingenio in furto aliquid miserit.
 35 LVII. De homicidiis seruorum uel expoliacionibus.
 LVIII. Si quis seruum alienum battit.
 LIX. Si quis seruus hominem ingenuum occiserit.
 LX. Si quis homo ingenuus litum alienum expoliauerit.
 36 LXI. De quadrupedis <pecorum>, si hominem occiserit.

	D 7	D 8	D 9
50	XLVIII. De uia lacina.	XLVIII. De uia lacina.	L. De uia lacina.
51	L. De legaminibus ingenuorum.	L. De ^f ligaminibus ingenuorum.	LI. De ligaminibus ingenuorum.
52	LI. De uenacionibus.	LI. De uenacionibus.	LII. De uenacionibus.
53	LII. De sepibus.	LII. De sepibus.	LIII. De sepibus.
54	LIII. De homine, qui per alienam messem erpice traxerit.	LIII. De hominem, qui per alienam messem erpice traxerit.	LIII. Si quis per aliena messe erpice aut carro traxerit.
55	LIII. Si quis per alienam messem expalmetantem transierit.	LIII. Si quis alienam messem expalmetantem transierit.	LV. Si quis per messe expalmitante sine uia semita fecerit.
56	LV. Si quis per malo ingenio in curte aut in casa in furto aliquid miserit.	LV. Si quis per malo ingenio in curte aut in casa in furtum aliquid miserit.	LVI. Si quis in curte uel in casa per malo ingenio in furto aliquid miserit.
57	LVI. De homicidiis seruorum uel expoliacionibus.	LVI. De homicidiis seruorum uel expoliacionibus.	LVII. De humicidiis seruorum uel expoliacionibus.
58	LVII. Si quis seruum alienum battit.	LVII. Si quis seruum alienum batterit.	LVIII. Si quis seruum alienum baptit.
59	LVIII. Si quis seruus hominem ingenuum ^k occiserit.	LVIII. Si quis seruus hominem alienum occisserit.	LVIII. Si quis seruus hominem ingenuum occiserit.
60	LVIII. Si quis homo ingenuus litum alienum expoliauerit.	LVIII. Si quis homo ingenuus litum alienum expoliauerit.	LX. Si quis homo ingenuus letum alienum expoliauerit.
61	LX. De quadrupedis pecorum, si hominem occiserit.	LX. De quadrupedis pecorum, si hominem occiserit.	LXI. De quatropedis, se hominem occiserit.

i) in D 8 aus Do verbessert. k) in D 7 v über dem u.

XLIX. De uia lacinia.		D 50
L. De hominibus legatis.		51
LI. De uenationibus furatis.		52
LII. De sepibus (furatis).		53
LIII. Si quis per messem alienam herpicem aut carrum traxerit.		54
LIV. Si quis per messem alienam semitam fecerit.		55
LV. Si quis in mitio alieno per ingenio furtum fecerit.		56
LVI. Si quis seruum occiserit aut expoliauerit.		57
LVII. Si quis seruum alienum percusserit.		58
LVIII. Si quis seruuus ingenuum occiserit.		59
LIX. Si quis ingenuus litum expoliauerit.		60
LX. Si pecus hominem occiserit.		61

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
XLVIII. De uia la- cinia.	XLVIII. De uia la- cinia.	XLVIII. De uia la- cinia.	XLVIII. De uia la- cinia.	XLVIII. De uia la- 49 cinia.
L. De hominibus legatis.	XLVIII. De homini- bus legatis.	L. De hominibus ^f ligatis.	L. De hominibus ^g legatis.	L. De hominibus 50 legatis.
LI. De uenationibus furatis.	L. De uenationibus furatis.	LI. De uenationibus furatis.	LI. De uenationibus furatis.	LI. De uenationibus 51 furatis.
LII. De sepibus fu- ratis.	LI. De sepibus fu- ratis.	LII. De saepibus.	LII. De saepibus.	LII. De sepibus fu- 52 ratis.
LIII. Si quis per messem alienam herpicem aut car- rum traxerit.	LIII. Si quis per messem alienam herpicem aut car- rum traxerit.	LIII. Si quis per messem alienam herpicem aut car- rum traxerit.	LIII. Si quis per messem alienam herpicem aut car- rum traxerit.	LIII. Si quis per 53 messem alienam herpicem aut car- rum traxerit.
LIII. Si quis per messem alienam semitam fecerit.	LIII. Si quis per messem alienam semitam fecerit.	LIII. Si quis per messem alienam semitam fecerit.	LIII. Si quis per messem alienam seminatam fecerit.	LIII. Si quis per 54 messem alienam semitam fecerit.
LV. Si quis in mitio alieno per ingenio furtu mise- rit.	LVIII. Si quis in mi- tio alieno per in- genio furtum fece- rit.	LV. Si quis in mitio alieno per ingenio furtum fecerit.	LV. Si quis in mi- tio alieno per in- genio furtum fece- rit.	LV. Si quis in mitio 55 alieno per ingenio furtum fecerit.
LVI. Si quis seruum occiserit aut ex- poliauerit.	LV. Si quis seruum occiderit aut ex- poliauerit.	LVI. Si quis seruum occiserit aut ex- poliauerit.	LVI. Si quis seruum occiserit aut ex- poliauerit.	LVI. Si quis seruum 56 occiserit aut ex- poliauerit.
LVII. Si quis seruum alienum percusse- rit.	LVI. Si quis seruum alienum percusse- rit.	LVII. Si quis seruum alienum percusse- rit.	LVII. Si quis seruum alienum percusse- rit.	LVII. Si quis seruum 57 alienum percusse- rit.
LVIII. Si quis seruuus ingenuum occise- rit.	LVII. Si quis seruuus ingenuum occide- rit.	LVIII. Si quis seruuus ingenuum occise- rit.	LVIII. Si quis seruum ingenuum oc- ciserit.	LVIII. Si quis seruuos 58 ingenuum occise- rit.
LVIII. Si quis in- genuuus litum ex- poliauerit.	LVIII. Si quis in- genuuus litum ex- poliauerit.	LVIII. Si quis in- genuuus litum ex- poliauerit.	LVIII. Si quis in- genuuus litum ex- poliauerit.	LVIII. Si quis in- 59 genuuus litum ex- poliauerit.
LX. Si pecus ho- minem occiderit.	LVIII. Si pecus ho- minem occiderit.	LX. Si pecus ho- minem occiserit.	LX. Si pecus ho- minem occiserit.	LX. Si pecus ho- 60 minem occiserit.

1) in E 13 aus minibus verbessert. g) in E 14 aus hominibus verbessert.

- P. 37 LXII. De uestigio minando.
 38 LXIII. De furtis caballorum.
 23. 65 LXIV. De caballo alieno extra permisso domini sui ascenso aut excurtato.
 39 LXV. De plagatoribus.
 LXVI. Si quis seruus alienus furatus fuerit.
 LXVII. Si quis hominem ingenuum plagauerit, hoc est uendiderit.
 40 LXVIII. Si quis seruus in furtum fuerit inculpatus.
 41 LXIX. De homicidiis ingenuorum.
 42 LXX. De homicidio in contubernio facto.
 43 LXXI. De homicidio a contubernio facto.
 63 LXXII. De homine in oste occiso.

	D 7	D 8	D 9
62	LXI. De uestigio menando.	LXI. De uestigio minando.	XLII. De uistigio menando.
63	LXII. De furtis caballorum.	LXII. De furtis caballorum.	LXIII. De furtis caballorum.
64	LXIII. De caballo alieno extra permisso domini sui ascenso aut excurtato.	LXIII. De caballo alieno extra permisso domino suo ascenso ^{luel} exhortato ¹ .	LXIII. De caballo alieno extra permisso domini sui ascenso aut scurtato.
65	LXIII. De plagatoribus.	LXIII. De plagatoribus.	LXV. De placatoribus.
66	LXV. Si quis seruus alienus furatus fuerit.	LXV. Si quis seruus alienus furatus fuerit, uendiderit ^m .	LXVI. Si quis seruus alienus furatus fuerit.
67	LXVI. Si quis hominem ingenuum plagauerit, hoc est uindedederit.	LXVI. Si quis hominem ingenuum plagauerit.	LXVII. ⁿ Si quis hominem ingenuum placauerit ^o , hoc est uindedederit.
68	LXVII. Si seruus in furto fuerit inculpatus.	LXVII. Si seruus inculpatus fuerit in furtu.	LXVIII. Si quis seruus in furtum fuerit inculpatus.
69	LXVIII. De homicidiis ingenuorum.	LXVIII. De homicidiis ingenuorum.	LXVIII. De humicidiis ingenuorum ⁿ .
70	LXVIII. De homicidiis in contubernio facto.	LXVIII. De homicidiis in contubeniis factis.	LXX. ^p De humicidio in ^q contubernio factom.
71	LXX. De homicidio a contubernio facto.	LXX. De homicidio a contubeniis factis.	LXXI. De humicidio ad contubeniis facta.
72	LXXI. ^s De homine in hoste occiso.	LXXI. De hominem in hoste occiso.	LXXII. De hominet in oste occiso.

^{l-l)} in D 8 (wohl nur aus Platzgründen) über der Zeile. ^{m)} uendiderit in D 8 gehört zum folgenden Titel. ⁿ⁻ⁿ⁾ in D 9 auf Rasur, vielleicht anstelle von ursprünglich nur zwei Titeln. ^{o)} plagauerit (D 9) Holder. ^{p)} in D 9 anscheinend aus LXVIII verbessert (vgl. Note n-n), bei den folgenden Titeln jeweils letzte i nachgetragen. ^{q-q)} in D 9 aus humicidium verbessert. ^{r)} in D 8 aus contubernio verbessert. ^{s)} LXXIII (D 7) Hesses. ^{t)} Hesses gibt irrig an, daß in D 9 salico folge.

LXI.	De uestigio minando.	D 62
LXII.	De furtis caballorum.	63
LXIII.	De caballo sine permisso domini ascenso aut excurtato.	64
LXIV.	Si quis mancipium alienum sollicitauerit.	65
LXV.	Si quis seruum alienum furauerit.	66
LXVI.	Si quis hominem ingenuum uendiderit.	67
LXVII.	Si quis seruuus de furto fuerit inculpatus.	68
LXVIII.	De homicidiis ingenuorum Francorum uel Romanorum.	69
LXIX.	De homicidiis in contubernio factis.	70
LXX.	De homicidiis, ubi alii homines fuerint, factas.	71
LXXI.	De homine Salico in hoste occiso.	72

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16		
LXI.	De uestigio minando.	LX.	De uestigio minando.	LXI.	De uestigio minando.	61
LXII.	De furtis caballorum.	LXII.	De furtis caballorum.	LXII.	De furtis caballorum.	62
LXIII.	De caballo sine permisso domini ascenso aut excurtato.	LXII.	De caballo sine permisso domino ascenso aut excurtato.	LXIII.	De caballo sine permisso domini ascenso aut excurtato.	63
LXIV.	Si quis mancipium alienum sollicitauerit.	LXIII.	Si quis mancipium alienum sollicitauerit.	LXIII.	Si quis mancipium alienum sollicitauerit.	64
LXV.	Si quis seruum alienum furauerit.	LXIV.	Si quis seruum alienum furauerit.	LXV.	Si quis seruum alienum furauerit.	65
LXVI.	Si quis hominem ingenuum uendiderit.	LXV.	Si quis hominem ingenuum uendiderit.	LXVI.	Si quis hominem ingenuum uendiderit.	66
LXVII.	Si quis seruuus de furto fuerit inculpatus.	LXVI.	Si quis seruuus de furto fuerit inculpatus.	LXVII.	Si quis seruum de furto fuerit inculpatus.	67
LXVIII.	De homicidiis ingenuorum francorum uel Romanorum.	LXVII.	De homicidiis ingenuorum francorum uel Romanorum.	LXVIII.	De homicidiis ingenuorum francorum uel Romanorum.	68
LXIX.	De homicidiis in contubernio factis.	LXVIII.	De homicidiis in contubernio factis.	LXVIII.	De homicidiis in contubernio factis.	69
LXX.	De homicidiis, ubi alii homines fuerint, factas.	LXX.	De homicidiis ubi alii homines fuerint factas.	LXX.	De homicidiis ubi alii homines fuerint factas.	70
LXXI.	De homine Salico in hoste occiso.	LXX.	De homine alieno ⁿ in hoste occiso.	LXXI.	De homine Salico in hoste occiso.	71

h) in E 16 aus caballos durch Rasur von os und Nachtragen von o verbessert. i) in E 11 aus LXVII verbessert. k) in E 16 müßte es LXVI heißen. l) in E 16 aus hominum verbessert. m) in E 16 anscheinend auf Rasur. n) in E 12 nachträglich zu salico verbessert.

- P. 62 LXXIII. De compositione homicidii.
 LXXIV. De homine ab inimicis truncato et postea interfectum.
 LXXV. De homine de bargo uel de furca demisso.
 LXXVI. De basilica incenduta.
 LXXVII. De expoliata ecclesia.
 LXXVIII. De presbiteris uel diaconus interfectus.
 44 LXXIX. De reipusse, ut solet homo moriens et uiduam demiserit.
 45 LXXX. De migrantibus.
 46 LXXXI. De affatumire.
 47 LXXXII. De filtorto.

	D 7	D 8	D 9
73	LXXII. De compositione homicidie.	LXXII. De compositione homicidii.	LXXIII. De compositione hum cidium.
74	LXXIII. De homine ab inimicis truncato et postea interfecto.	LXXIII. De hominem ab inimi cis truncato et post interfectum.	LXXIII. De homine ab inimicis truncato et postia ^u interfectum.
75	LXXIII. De homine de barga uel de furca demisso.	LXXIII. ^v De homine de bargo uel de fur dimisso.	LXXV. ^w De homine de bargo demisso uel de furca.
76	LXXVI. De basilica incenduta.	LXXVI. ^v De basilica incenduta.	LXXVI. De incenduda basilica.
77	LXXV. De expoliata ecclesia.	LXXV. ^v De expoliata ecclesia.	LXXVII. De expoliata eclesia.
78	LXXVII. De presbiteris uel diaconibus interfectis.	LXXVII. ^v De presbiteris uel dia conibus interfectis.	LXXVIII. De presbiteris uel dia conus interfectus.
79	LXXVIII. De reiposse, ut solit homo moriens et uidua demiserit.	LXXVIII. ^v De reipusse, ut solet homo mori et ui duam dimiserit.	LXXVIII. De reipus seit solet homo moriens ui duam demiserit.
80	LXXVIII. De migrantibus.	LXXVIII. ^v De migrantibus.	LXXX. ^x De migrantibus.
81	LXXX. De affatumire.	LXXX. ^v De afatumię.	LXXXI. De fatumiris ^y .
82	LXXXI. De filtorto.	LXXXI. ^v De filoz torto.	LXXXII. De filtorto.

u) in D 9 aus pustia verbessert. v) in D 8 Ziffern LXXIII bis XCIII aus LXXV bis XCIII verbessert. w) in D 9 aus LXXIII verbessert. x) in D 9 anscheinend aus LXXVIII verbessert. y) faetumiris (D 9) Hessels (in Verkennung der Ligatur at). z) in D 8 aus filio verbessert.

LXXII. Qualiter homicidia conponantur.	<i>D 73</i>
LXXIII. Si quis hominem iam truncatum alter occiserit.	<i>74</i>
LXXIV. Si quis hominem de furca presumptiosus dimiserit.	<i>75</i>
LXXV. Si quis basilicam incenderit.	<i>76</i>
LXXVI. Si quis basilicam expoliauerit.	<i>77</i>
LXXVII. Si quis presbiterum occiserit.	<i>78</i>
LXXVIII. Qualiter uidua in coniugium unusquis accipiat.	<i>79</i>
LXXIX. Si quis uillam alterius occupauerit uel si <i>(per)</i> XII mensibus eam tenuerit.	<i>80</i>
LXXX. De affatumiae.	<i>81</i>
LXXXI. Qualiter homo furatas res interciare debet.	<i>82</i>

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 16*

LXXII. Qualiter homicidia conponantur.	LXXI. Qualiter homicidia ^o conponantur.	LXXII. Qualiter homicidia conponantur.	LXXII. Qualiter homicidia conponantur.	LXXII. Qualiter homicidia conponantur.
LXXIII. Si quis iam hominem ^p truncatum occiserit ^p .	LXXII. Si quis hominem iam truncatum alterum occiderit.	LXXIII. Si quis hominem iam truncatum alter occiserit.	LXXIII. Si quis hominem iam truncatum alter occiserit.	LXXIII. Si quis iam hominem truncatum aliter occiserit.
LXXIII. Si quis hominem de furca presumptiosus ^r dimiserit.	LXXIII. Si quis hominem de furca presumptiosus di- miseri(t).	LXXIII. Si quis hominem de furca presumptiosus di- miserit.	LXXIII. Si quis hominem de furca presumptiosus di- miserit.	LXXIII. Si quis hominem de furca ^q presumptiosus di- miserit.
LXXV. Si quis basilicam incenderit.	LXXVII. Si quis basilicam incenderit.	LXXV. Si quis basilicam incenderit.	LXXV. Si quis basilicam incenderit.	LXXV. Si quis basilicam incenderit.
LXXVI. Si quis basilicam expoliauerit.	LXXV. Si quis basilicam expoliauerit.	LXXVI. Si quis basilicam expoliauerit.	LXXVI. Si quis basilicam expoliauerit.	LXXVI. Si quis basilicam expoliauerit.
LXXVII. Si quis presbiterum occide.	LXXVI. Si quis presbiterum occiderit.	LXXVII. Si quis presbiterum occiderit.	LXXVII. Si quis presbiterum occiderit.	LXXVII. Si quis presbiterum occiderit ^s .
LXXVIII. Qualiter uidua in coniugium unusquis accipiat.	LXXVII. Qualiter uidua in coniugium unusquis accip(iat).	LXXVIII. Qualiter uidua in coniugium unusquis accipiat.	LXXVIII. Qualiter uidua in coniugium unusquis que accipiat.	LXXVIII. Qualiter uidua in coniugium unusquis accipiat.
LXXVIII. Si quis uillam alterius occupauerit uel si <i>(per)</i> XII mensibus eam tenuerit.	LXXVIII. Si quis uillam alterius occupauerit uel si XII mensibus eam tenuerit.	LXXVIII. Si quis uillam alterius occupauerit uel si XII mensibus eam tenuerit.	LXXVIII. Si quis uillam alterius occupauerit uel si XII mensibus eam tenuerit.	LXXVIII. Si quis uillam alterius occupauerit uel si XII mensibus tenuerit eam.
LXXX. De affatumiae.	LXXVIII. De affatumie.	LXXX. De affatumiae.	LXXX. De affatumiae.	LXXX. De affatumie.
LXXXI. Qualiter homo furtuas res interciare debet.	LXXX. Qualiter homo furtuas res interciare debet.	LXXXI. Qualiter homo furtuas res interciare debet.	LXXXI. Qualiter homo furtuas res interciare debet.	LXXXI. Qualiter ^u homo furtuas res ^u interciare debet.

^o) in E 12 aus homicida verbessert. ^{p-p}) in E 11 anscheinend auf Rasur. ^g) in E 16 aus furta verbessert. ^r) in E 11 aus prociosus verbessert. ^s) in E 16 aus occiserit verbessert. ^t) in E 11 über der Zeile nachgetragen. ^{u-u}) in E 16 aus furtuas res homo umgestellt.

- P. 48 LXXXIII. De falso testimonio.
 LXXXIV. Si *quis* alicui fuerit inpotatum, quod periurasset.
 49 LXXXV. De testibus, qui necessaria habuerit dare.
 50 LXXXVI. De fides factas.
 51 LXXXVII. De eo qui grafionem ad res alienas iniusti inuitauerit.
 52 LXXXVIII. De rem prestata.
 53 LXXXIX. De mano de inio redemenda.
 54 LXL. De eo qui grafionem occiserit.
 56 LXLI. De eo qui ad mallum uenire contempserit.

D 7

- 83 LXXXII. De falso testimonio.
 84 LXXXIII. Si *quis* alicui fuerit inpotatum, quod periurasset.
 85 LXXXIII. Detestibus, qui necessaria habuerit dare.
 86 LXXXV. De fides factas.
 87 LXXXVI. De eo qui grafionem ad res alienas iniusti inuitauerit.
 88 LXXXVII. De rem prestata.
 89 LXXXVIII. De mano de inio redemenda.
 90 LXXXVIII. De eo qui grafionem occiderit.
 91 LXXX. De eo qui ad mallum uenire contempserit.

D 8

- LXXXII.^v De falso testimonio.
 LXXXIII.^v Si *quis* alicui fuerit inpotatum, quod periurasset.
 LXXX.^v De testibus, qui necessitatibus habuerit dare.
 LXXXV.^v De fides factas.
 LXXXVI.^v De eo qui grafionem ad res alienas iniuste inuitauerit.
 LXXXVII.^v De rem praestata.
 LXXXVIII.^v De manu de enio redemenda.
 LXXXVIII.^v De eo qui grafionem occisserit.
 xc.^v De eo qui ad mallum uenire contempserit.

D 9

- LXXXIII. De falso testimunio.
 LXXXIII. Se alicui fuerit inpotatum, quod periurasset.
 LXXXV. De testibus, qui necessaria habuerit dare.
 LXXXVI. De fede facta.
 LXXXVII. De eo qui grafionem ad res aliena iniusti inuitauerit.
 LXXXVIII. De rem prestatam.
 LXXXVIII. De mano de enio redemenda.
 LXL.^{a'}. De eo qui grafione occiserit.
 LXLI. De eo qui ad mallum uenire contempserit.

a') in D 9 anscheinend aus LXXXVIII verbessert.

LXXXII. Si quis falso testimonio prebuerit.	D 83
LXXXIII. Si alicui fuerit inputatum, quod periuasset.	84
LXXXIV. Si testes uenire promiserint et postea se distulerint.	85
LXXXV. Si quis ingenuus alterum fidem factam non reddiderit.	86
LXXXVI. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit.	87
LXXXVII. Si quis beneficium alterius reddere noluerit.	88
LXXXVIII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.	89
LXXXIX. Si quis grafionem aut sagibaronem occiderit.	90
XC. Si quis ad mallum uenire distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.	91

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
LXXXII. Si quis falso testimonio prebuerit.	LXXXI. Si quis falso testimonium prebuerit.	LXXXII. Si quis falso testimonio prebuerit.	LXXXII. Si quis falso testimonio prebuerit.	LXXXII. Si quis falso testimonio prebuerit.
LXXXIII. Si alicui fuerit inputatum, quod periuasset.	LXXXII. Si alicui fuerit inputatum, quod periuasset.	LXXXIII. Si alicui fuerit inputatum, quod periuasset.	LXXXIII. Si alicui fuerit inputatum, quod periuasset.	LXXXIII. Si quis alicui fuerit inputatum, quod periuasset.
LXXXIV. Si testes uenire promiserint et postea se distulerint.	LXXXIII. Si testes uenire promiserint et postea se distuler(int).	LXXXIV. Si testes uenire promiserint et postea se distulerint.	LXXXIV. Si testes uenire promise-runt et postea se distullerunt.	LXXXIV. Si testes uenire promiserint et postea se.
LXXXV. Si quis ingenuus alterum fidem factam non reddiderit.	LXXXV. Si quis ingenuus ad litum fidem factam non reddider(it).	LXXXV. Si quis ingenuus ad litum fidem factam non reddiderit.	LXXXV. Si quis ingenuus ad litum fidem factam non reddiderit.	LXXXV. Si quis ingenuus ad litum fidem factam non reddiderit.
LXXXVI. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit.	LXXXV. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit.	LXXXVI. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit.	LXXXVI. Si quis grafionem alter alienas iniuste tollendas inuitauerit.	LXXXVI. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas.
LXXXVII. Si quis beneficium altero reddere noluerit.	LXXXVI. Si quis beneficium altero reddere noluer(it).	LXXXVII. Si quis beneficium alterius reddere noluerit.	LXXXVII. Si quis beneficium alterius reddere non uoluerit.	LXXXVII. Si quis beneficium altero reddere noluerit.
LXXXVIII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.	LXXXVII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.	LXXXVIII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.	LXXXVIII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.	LXXXVIII. Qualiter manus de aeneo redematur uel iuratores donent.
LXXXVIII. Si quis grafionem aut sagibaronem occiderit.	LXXXVIII. Si quis grafionem aut sagibaronem occide(r)it.	LXXXVIII. Si quis grafionem aut sagibaronem occide rit.	LXXXVIII. Si quis grafionem aut sagibaronem occide rit.	LXXXVIII. Si quis graphionem aut sagibaronem acci derit.
XC. Si quis ad mallum uenire distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.	LXXXVIII. Si quis ad mallum uenire sex distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.	xc. Si quis ad mallum uenire distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.	xc. Si quis ad mallum uenire distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.	xc. Si quis ad mallum uenire distulerit aut quod ei iudicatum est contempserit.

v) in E 11 aus inuste verbessert. w) in E 13 aus tolledas verbessert. x) in E 12 durch Unterzungieren getilgt.

- P. 57 LXLII. De racimburgiis.
 59 LXLIII. De alodis.
 60 LXLIV. De eo qui se de parentilla tollere uult.
 61 LXLV. De aroena.
 64 LXLVI. De hereburgio.
 LXLVII. De eo qui filia aliena spunsauerit et se retraxerit.
 LXLVIII. De eo qui alterum in pucium aut in pelagum inpinxerit.
 LXLIX. De terra condemnata.
 58 C. De crene cruda, qu(o)d paganorum tempore obseruabant.
 <C. Incipiunt chunnas.›

DEO GRACIAS EXPLICIUNT CAPITULA.

	D 7	D 8	D 9
92	LXLI. De rachinburgies.	xci. v De racimburgiis.	LXLII. De recemburgiis.
93	LXLII. De alodis.	xcii. v De alodis.	LXLIII. De alodes.
94	LXLIII. De eo qui se de parentilla tollere uult.	xciii. v De eo qui se de parentilla tollere uult.	LXLIV. De eo qui se de parentilla tollere uult.
95	LXLIV. De aroena.	xciii. De aroena.	LXLV. b' De aroena.
96	LXLV. De hereburga.	xcv. De ereburgio.	LXLVI. De recemburgie.
97	LXLVI. De eo qui filia aliena spunsauerit et se retraxerit.	xcvi. De eo qui filia aliena sponsauerit et se retraxerit.	LXLVII. De eo qui filiam alienam spunsauerit et se retraxerit.
98	LXLVII. De eo qui alterum in pucium aut in pellagum inpinxerit.	xcvii. De eo qui alterum in puteum aut in pelagum inpinxerit.	LXLVIII. De eo qvic' alterum in pucium aut in pelicum inpinxerit.
99	LXLVIII. Deterra condemnata.	xcviii. Deterra condemnata.	LXLVIII. De terra condemnata.
100	LXLVIII. De chrenecruta, qui a paganorum temporae obseruabant.	xcviii. De criminocrudę, que paganorum tempore obseruabant.	c. d' De crenecruda, qui ad pagano tempore obseruabant.
		c. Incipiunt chunnas.	

DEO GRACIAS. EXPLICIUNT CAPITULA.

b') in D 9 aus LXLIII verbessert (v auf Rasur). c') in D 9 aus qi verbessert. d') in D 9 aus LXLVIII verbessert.

XCI. De racimburgis, qui legem non iudicant.	D 92
XCII. De intestatorum hereditatibus.	93
XCIII. Qualiter homo se parentilla tollatur.	94
XCIV. Si quis per iram aliquid tulerit uel expoliauerit.	95
XCV. Si quis hominem strioportio clamauerit.	96
XCVI. Si quis despontatam se retraxerit.	97
XCVII. Si quis hominem in periculum mortis inpinxerit.	98
XCVIII. Si quis terram alterius condemnauerit.	99
(XCIX.)	
(C.)	

⟨EXPLICIUNT CAPITULA LEGIS SALICAE.⟩

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 16</i>
xcI. De recembugis qui legem non iudicant.	xc. De recembugis qui legem non iudicant.	xci. De racimburgis qui legem non iudicant.	xcI. De raciburgis qui legem non iudicant.	xcr. De aecembur- gis qui legem non iudicant. 91
xcII. De intestato- rem hereditatibus.	xcI. De intestato- rum hereditatibus.	xcII. De intestato- rum hereditatibus.	xcII. De intestato- rem hereditatibus.	xcII. De intestato- rum hereditatibus. 92
xcIII. Qualiter ho- mo se parentilla tollatur.	xcII. Qualiter ho- mo se parentilla tollatur.	xcIII. Qualiter ho- mo se parentilla tollatur.	xcIII. Qualiter ho- mo se parentilla tollatur.	xcIII. Qualiter ho- mo se parentilla tollatur. 93
xcIV. Si quis per iram aquid tulerit uel expoliauerit.	xcIII. Si quis per iram aliquid tulerit uel expoliauerit.	xcIV. Si quis per iram aliquid tulerit uel expoliauerit.	xcIV. Si quis per iram aliquid tulerit uel expoliauerit.	xcIV. Si quis per iram aliquid tule- rit uel expoliauerit. 94
xcV. Si quis hominem strioportio clamauerit.	xcIV. Si quis ho- minem strioportio clamauerit.	xcV. Si quis hominem strioporeio clamauerit.	xcV. Si quis hominem strioporeio clamauerit.	xcV. Si quis homi- nem strioportio clamauerit. 95
xcVI. Si quis de- sponsatam se re- traxerit.	xcV. Si quis de- sponsatam se tra- xerit.	xcVI. Si quis de- sponsatam se re- traxerit.	xcVI. Si quis de- sponsatam se re- traxerit.	xcVI. Si quis de- sponsatam se re- traxerit. 96
xcVII. Si quis ho- minem in pericu- lum mortis inpin- xerit.	xcVI. Si quis ho- minem in pericu- lum mortis inpin- x(erit).	xcVII. Si quis ho- minem in pericu- lo mortis inpin- xerit.	xcVII. Si quis ho- minem in pericu- lo mortis inpin- xerit.	xcVII. Si quis ho- minem in pericu- lo mortis inspine- serit. 97
xcVIII. Si quis ter- ram alterius con- dempnauerit.	xcVII. Si quis ter- ram alterius con- dempnauerit.	xcVIII. Si quis ter- ram alterius con- dempnauerit.	xcVIII. Si quis ter- ram alterius con- dempnauerit.	xcVIII. Si quis ter- ram alterius con- dempnauerit. 98
		xcVIII.		99
		C.		100

**EXPLICIVNT
CAPITVLA
LEGIS SALICAE.**

**IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI
INCIPIUNT TITULUS LEGIS SALICE.**

I. De manire.

P. 1 § 1 § 1. Si quis ad mallum legibus dominicis manitus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, *<sunt dinarii dc qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.

1 § 2 § 2. Ille uero qui alio manet et ipse non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, *<sunt dinarii dc qui faciunt>* solidus xv ei cui manuit conponat.

II. De furtis porcorum.

2 § 1 § 1. Si quis porcellum lactantem de cranne furauerit et ei fuerit adprobatum, mallobergo chranne chalhti rechalti, *<sunt dinarii cxx qui faciunt>* solidus iii culpabilis iudicetur.

D 7

D 8

D 9

INCIPIT LEX SALICA
PRIMUS TITULUS.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI
IESU CHRISTI.
INCIPIUNT TITULUS LEGIS
SALICE.

I. De Manire

I. DE MANIRE.

I. DE MANNIRE.

1,1 Si quis ad mallum legibus dominicis manitus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, sol. xv cul. iud. Si quis ad mallum legibus dominicis manitus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, sunt din. dc qui fac. solid. xv culpabilis iudicetur.

1,2 Ille uero qui alio manet et ipse non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, sol. xv ei cui manuit conponat. Ille uero qui alium manet et ipse non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, sunt din. dc qui fac. sold. xv cui manuit conponat. Illi uero qui alio manit et ipsi non uenerit, se eum sunnis non detenuerit, sol. xv ei cui manuit conponat.

II. DE FURTIS PORCORUM.

II. DE FURTIS PORCORUM.

II. DE FURTIS PORCORUM.

2,1 Si quis porcellum lactantem de franne furauerit et ei fuerit adprobatum, mal. chramnechalti redialti, sol. iii cul. iud. Si quis porcellum lactantem de franne furauerit et ei fuerit adprobatum, malb. chrinne chalhti, sunt din. cxx qui f. sold. iii culpl. iudicetur.

Si quis purcellum lactantem de cranne furauerit et ei fuerit adprobatum, mal. chranne chalhti rechalti, sol. iii cul. iud.

Titel 2: a) in D 9 auf Rasur.

⟨INCIPIT LEGIS SALICAE.⟩

I. Demannire.

§ 1. Si quis ad mallum legibus dominicis mannitus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit, soledos xv culpabilis iudicetur.

§ 2. Ille uero qui alium mannet et ipse von uenerit, si eum sunnis non detenuerit, soledos 1 § 2 xv ei cui manniuit conponat.

II. Defurtis porcorum.

§ 1. Si quis porcellum lactantem furauerit et exinde fuerit adprobatus, soledos iii culpabilis 2 § 1 iudicetur.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 16

INCIPIT LEGIS
SALICAE.

I. DE MANNIRE.

DE MANNIRE. I.

I. DE MANNIRE.

DE MANNIRE.

I.

*Si quis ad mul-
lum legibus domini-
cis mannitus fuerit
et non uenerit, si
eum sunnis non de-
tenuerit, sol. xv cul-
iud.*

*Si quis ad mal-
lum legibus domini-
cis mannitus fuerit
et non uenerit, si
eum sunnis non de-
tenuerit, sold. xv
cul. iud.*

*Si quis ad mal-
lum legibus domini-
cis mannitus fuerit
et non uenerit, si
eum sunnis non de-
tenuerit, soledos xv
culpabilis iudicetur.*

*Si quis ad mal-
lum legibus domini-
cis mannitus fuerit
et non uenerit, si
eum sunnis non de-
tenuerit, solidorum
quindecim culpabi-
lis iudicetur.*

*Si quis ad mal-
lum legibi domini-
cis mannitus fuerit
et non uenerit, si
eum sunnis non de-
tinuerit, sol. xv
culpabilem iudice-
tur.*

*Ille uero qui ali-
um mannet et ipse
non uenerit, si eum
sunnis non detenue-
rit, sol. xv ei
cui manniuit con-
ponat.*

*Ille uero, qui ali-
um mannit et ipse
non uenerit, si eum
sunnis^b non dete-
nuerit, sold. xv ei,
cui manniuit^d, con-
ponat.*

*Ille uero qui ali-
um mannet et ipse
non uenerit, si eum
sunnis non detenue-
rit, soledos xv ei
cui manniuit con-
ponat.*

*Ille uero qui ali-
um mannet et ipse
non uenerit, si eum
sunnis non detenue-
rit, sol. xv ei cui
manniuit conponat.*

*Ille uero qui ali-
um mannet et ipse
non uenerit, si eum
sunnis^c non dete-
nuerit, sol. xv ei
cui manniuit con-
ponat.*

II. DE FURTIS
PORCORUM.

DE FVRTIS
PORCOLVM. II.

II. DE FURTIS
PORCORUM.

II. DE FVRTIS
PORCORUM.

DE FVRTIS
PORCORVM.

*Si quis porcellum
lactantem furauerit
et exinde fuerit ad-
probatus, sol. iii
cul. iud.*

*Si quis porcellvm^a
lactantem furauerit
et exinde fuerit ad-
probatus, sold. iii
cul. iud.*

*Si quis porcellum
lactantem furauerit
et exinde fuerit ad-
probatus, sol. iii
culpabilis iudicetur.*

*Si quis porcellum
lactantem furauerit
et exinde fuerit ad-
probatus, sol. iii
culpabilis iudicetur.*

*Si quis porcellum^{2,1}
lactantem furauerit
et exinde fuerit ad-
probatus, sol. iii
clpb. iud.*

Titel 1: a) davor in E 16 detenuerit durch Rasur getilgt. b) in E 12 aus sunnus verbessert. c) in E 16 aus sannis verbessert. d) in E 12 aus mannit verbessert.

Titel 2: a) in E 12 aus porcelle verbessert.

- P.2 §4 § 2. Si quis porcellum furauerit, qui sine matre uiuere possit, et ei fuerit adprobatum, mallobergo hymnis thetica, *(sunt dinarii XL qui faciunt)* solidum i culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 §8 § 3. Si quis bimum porcum furauerit, mallobergo inzimus suiani *(id est)*, solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 §14 § 4. Si quis uerrum furauerit, mallobergo cristiano, *(sunt dinarii DCC qui faciunt)* solidus xvii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 §15 § 5. Si quis scrouam ducariam furauerit, mallobergo reo dimia, *(sunt dinarii DCC qui faciunt)* solidus xvii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 §16 § 6. Si quis maialo sacriuo furauerit et illi qui illum perdidit hoc cum testibus potuerit adprobare, quod sacrius fuisse, hoc est uotiuus, mallobergo bartcho cahimo, *(sunt dinarii DCC qui faciunt)* solidus xvii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 §17 § 7. Si quis maiale, qui sacrius non fuerit, furauerit, mallobergo Bartho siue babani, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

2,2 Si quis porcellum furauerit, qui sine matrem uiuere possit, et ei fuerit adprobatum, mal. hymnis thetica, sol. uno cul. iud. excepto capitale et delatura.

2,3 Si quis bimum porcum furauerit, mal. inzimus^c sinani, sol. xv cul. iud. excepto capitale et delatura.

2,4 Si quis uerrum furauerit, mal. cristiano, sol. xvii. s cul. iud. excepto capitele et delatura.

2,5 Si quis scrouam ducariam furauerit, mal. reo dimia, sol. xvii. s cul. iud. excepto capl. et del.

2,6 Si quis maialo sacriuo furauerit et illi qui illum perdidit hoc cum testibus potuerit adprobare, quod sacrius fuisse, hoc est uotiuus, mal. bartcho cahimo, sol. xvii. s cul. iud. excep. cap. et del.

2,7 Si quis maiale, qui sacrius non fuerit, furauerit, mal. Bartho siue badiani, sol. xv cul. iud. excep. cap. et del.

D 8

Si quis porcellum furauerit, qui sine matre uiuere possit, et ei fuerit adprobatum, malb. hymnis thetica, sunt din. XL qui f. sol. i culp. iudicetur excepto capitale et dilatura.

Si quis bimum porcum furauerit, malb. ingismus suianus id est, sol. LXV culp. iud. excep. cap. et dil.

Si quis uerrum furauerit, malb. cristiano, sunt den. DCC qui f. sol. xvii. s culp. iud. excep. cap. et dil.

Si quis scrouam ducariam furauerit, mald. reo demia, sunt den. DCC qui f. sol. XVII. s cul. iud. excep. cap. et d.

Si quis maialo sacriuo furauerit et ille qui illum perdidit cum testibus potuerit adprobare, quod sacrius fuisse, hoc est uotiuus, malb. bracho cahimo, sunt den. DCC qui f. sol. XVII. s cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis maiale, qui sacrius non fuerit, furauerit, malb. bratho siue babane, sunt den. DC qui f. sol. xv excep. cap. et dil.

D 9

Si quis purcellum furauerit, qui sine matre uiuere possit, et ei fuerit adprobatum, malb. himnes theta^b, sol. i cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis bimum porcum furauerit, mal. in zimis suiani, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dl.

Si quis uerrum furauerit, mal. cristiano, sol. xvii. s cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis scrouam ducaria furauerit, mal. reodimia, sol. XXVII. s cul. iudi. excep. capl. et dl.

Si quis maialo sagriuo furauerit et ille qui illum perdidit hoc cum testibus potuerit adprobare, quod sagrius fuisse, hoc est uotiuus, mal. bartcho eaimo, sol. xvii. s cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis maiale, qui sagrius non fuerit, furauerit, mal. Bartho siue babani, sol. xv. s cul. iud. excep. capl. et dl.

b) theca (D 9) Hesses und Holder.
c) in D 7 aus izimus verbessert.
d) in D 8 folgt getilgtes DC.
e) in D 9 auf Rasur.

§ 2. Si quis porcellum furauerit, qui sine matre uiuere possit, et exinde fuerit adprobatus, *D 2 § 2*
soledo uno culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis bimum porcum furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et *2 § 3*
dilatura.

§ 4. Si quis uerrum furauerit, soledos xvii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et *2 § 4*
dilatura.

§ 5. Si quis scrofam ducariam furauerit, soledos xvii semis culpabilis iudicetur excepto *2 § 5*
capitale et dilatura.

§ 6. Si quis maiale sagriuo, qui dicitur uotiuus, furauerit et ille qui ipsum perdidit hoc *2 § 6*
cum testibus potuerit adprobare, quod sagriuuus fuisset, soledos xvii semis culpabilis iudicetur
excepto capitale et dilatura.

§ 7. Si quis maiale non sagriuum furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale *2 § 7*
et dilatura.

E 11

Si quis porcellum
furauerit, qui sine
matre uiuere possit,
et exinde fuerit ad-
probatus, soledo i
cul. iud. excep.
et dil.

Si quis bimum
porcum furauerit,
sol. xv cul. iud.
excep. capl. et dl.

Si quis uerrum
furauerit, sol. xvii.s
cul. iud. excep. cap.
et dil.

Si quis scrofam
ducariam furauerit,
sol. xvii semis cl.
iud.

Si quis maiale
sagriuo, qui dicitur
uotiuus, furauerit
et ille, qui ipsum
perdidit, hoc cum
testibus potuerit
adprobare, quod sa-
griuuus fuisset, sol.
xvii semis cl. iud.
excep. capl. et dil.

Si quis maiale
non sagriuum fu-
rauerit, sol. xv cl.
iud.

E 12

Si quis porcellum
furauerit, qui sine
matre uiuere possit,
et exinde fuerit ad-
probatus, solidio
uno cul. iud. ex-
cepto capitale et
dil.

Si quis bimum
porcum furauerit,
sol. xv culpl. iud.
excep. capl. et dl.

Si quis uerrum
furauerit, sold.
xvii.s cul. iud. ex-
cep. capl. et dil.

Si quis scrofam
ducariam furauerit,
sol. xvii.s cul. iud.
excep. cap. et dil.

Si quis maiale
sagriuo, qui dicitur
uotiuus, furauerit
et ille, qui ipsum
perdidit, hoc cum
testibus potuerit
adprobare, quod sa-
griuuus fuisset, sol.
xvii.s cul. iud. ex-
cep. capl. et dil.

Si quis maiale
non sagriuum fu-
rauerit, sol. xv cul.
iud. excep. cap. et
dil.

E 13

Si quis porcellum
furauerit, qui sine
matre uiuere possit,
et exinde fuerit ad-
probatus, soledo uno
culp. iud. excep.
capi. et dilatura.

Si quis bimum
porcum furauerit,
sol. xv culpl. iudi-
cetur excep. cap.
et dil.

Si quis uerrum
furauerit, sol. xviii
culpl. iud. excep.
cap. et dil.

Si quis scrofam
ducariam furauerit,
sol. xviii culp. iud.
excep. cap. et dil.

Si quis maiale
sagriuo, qui dicitur
uotiuus furauerit
et ille, qui ipsum
perdidit, hoc cum
testibus potuerit
adprobare, quod sa-
griuuus fuisset, sol.
xviii culp. iud. ex-
cep. cap. et dil.

Si quis maiale
non sagriuum fu-
rauerit, sol. xv cul.
iud. excep. cap. et
dilatura.

E 14

Si quis porcellum
furauerit, qui sine
matre uiuere possit,
et exinde fuerit ad-
probatus, soledo uno
culp. iud. excep.
capi. et dil.

Si quis binum
porcum furauerit,
sol. xv excep. capl.
et dil.

Si quis uerrem^b
furauerit, sol. xvii.s
cul. iud. excepto^c
cap. et dil.

Si quis scrofam
ducariam furauerit,
sol. xvii.s cul. iud.
excep. cap. et dil.

Si quis maiale
sagriuo, qui dicitur
uotiuus furauerit
et ille, qui ipsum
perdiderit, hoc cum
testibus potuerit
adprobare, quod sa-
griuuus fuisset, sol.
xvii.s cul. iud. ex-
cep. cap. et dil.

Si quis maiale
non sagriuum fu-
rauerit, sol. xv cul.
iud. excep. cap. et
dil.

E 16

Si quis porcellum 2,2
furauerit, qui sine
matre uiuere possit,
et exinde fuerit ad-
probatus, sol. i cul.
iud. excepto capl.
et dilatura.

Si quis binum 2,3
porcum furauerit,
sol. xv culp. iudc.
excepto capl. et di-
latura.

Si quis uerrem^d
furauerit, sol. xviii
cul. iud. excepto
capl. et dilatvra.

Si quis scrofam 2,5
ducariam furauerit,
sol. xvii semis cul.
iud. excepto caple.
et diltura.

Si quis maiale 2,6
sagriuo, qui dicitur
uotiuus furauerit
et ille, qui ipsum
perdiderit, hoc cum
testibus potuerit
adprobare, quod sa-
griuuus fuisset, sol.
xvii semis cul. iud.
excepto capl. et dil.

2,7

b) in E 14 aus oder zu uerrum verbessert.
alem verbessert.

c) in E 14 t mit Abkürzungsstrich.

d) in E 12 aus miti-

§ 8. Si quis de gregem xv porcus furauerit, mallobergo taxaca, *< sunt dinarii mcccc qui faciunt >* solidus xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

P.2 § 18 § 9. Si quis xxv porcus furauerit, mallobergo sunnista, *< sunt dinarii mmd qui faciunt >* solidus lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

2 § 20 § 10. Qui lex usque quinquaginta porcus excepto capitale et dilatura unum iudicium terminantur.

III. De furtis animalium.

- 3 § 1 § 1. Si quis uitulum lactantem furauerit, mallobergo podor aut friocho, *< sunt dinarii cxx qui faciunt >* solidus iii culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 §§ 2-3 § 2. Si quis annuculum usque ad bimatuum furauerit, mallobergo thinzimus podor, *< sunt dinarii dc qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 §§ 4-7 § 3. Si quis bouem aut uacam furauerit, mallobergo podor, *< sunt dinarii mcccc qui faciunt >* solidus xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

- 2,8 Si quis de gregem xv porcus furauerit, mal. taxaca,
sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et del.
- 2,9 Si quis xxv porcus furauerit, mal. sunnista,
sol. lxii. s culp. iud. excep. cap. et del.
- 2,10 Quae lex usque quinquaginta porcus excepto cap. et del. uno iudicio terminantur.

- Si quis de gregem quindecim porcus furauerit, malb. taxaca, sunt den. imcccc qui f. sol. xxxv culp. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis xxv porcus furauerit, malb. sunista, sunt den. iimd qui f. sol. lxii. s culp. iud. excep. cap. et dil.
- qui lex usque quinquaginta porcus excep. cap. et dil. omnium iudicium terminantur.

- Si quis de gregem xii porcus furauerit, mal. taxaca,
sol. xxxv cul. iud. excep. capl.^f et dl.

- Si quis xv porcus furauerit, mal. sunnista,
sol. lxii. s cul. iud. excep. capl. et dl.

- Qui lex usque quinquaginta porcus excep. capl. et dl. unum iudicium terminentur.

D 8

- 3,1 Si quis uitulum lactantem furauerit, mal. pordor aut friocho,
sol. iii cul. iud. excep. cap. et del.
- 3,2 Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, mal. thinzimus pardorum,
xv cul. iud. excep.^b cap. et del.
- 3,3 Si quis bouem aut uaccam furauerit, mal. podor,
sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et del.

- Si quis uitulum lactantem furauerit, malb. podor aut fricho^a, sunt den. cxx qui f. sol. iii culp. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, malb. thinzimus podor, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis bouem aut uacam furauerit, malb. podor, sunt den. imcccc qui f. sol. xxxv culp. iud. excep. cap. et dil.

- Si quis uitulum lactantem furauerit, mal. podor aut friocho,
sol. iii cul. iud. excep. capl. et dl.

- Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, mal. thinzimus podor,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

- Si quis bouem aut uaca furauerit, mal. podor,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

D 9

- Si quis de gregem xii porcus furauerit, mal. taxaca,
sol. xxxv cul. iud. excep. capl.^f et dl.

- Si quis xv porcus furauerit, mal. sunnista,
sol. lxii. s cul. iud. excep. capl. et dl.

- Qui lex usque quinquaginta porcus excep. capl. et dl. unum iudicium terminentur.

II. DE FURTIS ANIMALIUM.

II. DE FURTIS ANIMALIUM.

III. DE FURTIS ANIMALIUM.

- 3,1 Si quis uitulum lactantem furauerit, mal. pordor aut friocho,
sol. iii cul. iud. excep. cap. et del.
- 3,2 Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, mal. thinzimus pardorum,
xv cul. iud. excep.^b cap. et del.
- 3,3 Si quis bouem aut uaccam furauerit, mal. podor,
sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et del.

- Si quis uitulum lactantem furauerit, malb. podor aut fricho^a, sunt den. cxx qui f. sol. iii culp. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, malb. thinzimus podor, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis bouem aut uacam furauerit, malb. podor, sunt den. imcccc qui f. sol. xxxv culp. iud. excep. cap. et dil.

- Si quis uitulum lactantem furauerit, mal. podor aut friocho,
sol. iii cul. iud. excep. capl. et dl.

- Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, mal. thinzimus podor,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

- Si quis bouem aut uaca furauerit, mal. podor,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

f) in D 9 aus tapl. verbessert.

Titel 3: a) in D 8 aus frico verbessert. b) in D 7 aus ex verbessert.

§ 8. Si quis de grege xv porcos furauerit, soledos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale *D 2 § 8* et dilatura.

§ 9. Si quis xxv porcos furauerit, soledos LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale *2 § 9* et dilatura.

Quae usque L porcos excepto capitale et dilatura uno iudicio terminantur. *2 § 10*

III. De furtis animalium.

§ 1. Si quis uitulum lactantem furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto capitale *3 § 1* et dilatura.

§ 2. Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur excepto *3 § 2* capitale et dilatura.

§ 3. Si quis bouem aut uaccam furauerit, soledos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale *3 § 3* et dilatura.

E 11

Si quis de grege quindecim porcus furauerit, sol. xxxv. cl. iud. excep. capl. et dil.

Si quis xxv porcus furauerit, sol. LXII semis cul. iud. excepto capl. et dil., quae usque L porcus, excep. capl. et dil., uno iudicio terminatur.

E 12

Si quis de grege xv porcos furauerit, sol. xxxv cl. iud. excep. capl. et dil.

Si quis xxv porcos furauerit, sold. LXII.s cul. iud. excep. capl. et dil. quae usque L porcos, excep. capl. et dil., uno iudicio terminatur.

E 13

Si quis de grege xv porcos furauerit, sol. xxxv culp. iud. excep. cap. et dilatura.

Si quis xxv porcos furauerit, sol. LXIII culpabilis iudicetur excepto capitate et dil. Quae usque quinquaginta porcos, excep. cap. et dil., uno iudicio terminatur.

E 14

Si quis de grege quindecim porcos furauerit, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis xxv porcos furauerit, sol. LXII.s cul. iud. excep. cap. et dil. Quae usque quinquaginta porcos, excep. cap. et dil., uno iudicio terminatur.^e

E 16

Si quis de gregem 2,8 xv porcos furauerit, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis xxv porcos furauerit, sol. LXII semis cul. iud. excepto capl. et dil., quæ usque L porcos, excep. capl. et dil., uno iudicio terminatur.

III.

DE FVRTIS ANIMALIUM. III.

Si quis uitulum lactantem furauerit, sol. III cl. iud. excepto.

Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, sol. xv cl. iud.

Si quis bouem aut uasca furauerit, sol. xxxv cl. iud. excep. cap.

III. DE FURTIS ANIMALIUM.

Si quis uitulum lactantem furauerit, sol. III cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, sold. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis bouem aut uaccam furauerit, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.

III. DE FURTIS ANIMALIUM.

Si quis uitulum lactantem furauerit, sol. III cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis anniculum usque ad bimatuum furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis bouem aut uaccam furauerit, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.

DE FVRTIS ANIMALIVM.

Si quis uitulum 3,1 lactantem furauerit, sol. III cul. iud. except. caple. et dilatura.

Si quis anniculum 3,2 usque abimatuum furauerit^b, sol. xv cul. iud. excepto caple. et dil.

Si quis bouem aut 3,3 uaccam furauerit, sol. xxxv cul. iud. excepto capl. et dil.

e-e) in E 14 vor Si quis xxv porcos gestellt.

Titel 3: a) in E 14 davor Aufstrich zum d. b-b) in E 16 aus furauerit usque abimatuum umgestellt.

P.

- 3 §§ 8-10 § 4. Si quis taurum gregem regentem furauerit, hoc est trispellium, qui de tres uillas communis uacas tenuerit et numquam iunctus fuisse, mallobergo chegmeneteo, *(sunt dinarii MDCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 12 § 5. Si quis XII animalia furauerit, mallobergo sonista, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 14 § 6. Et usque ad XXV unum iudicium terminantur.

IV. De furtis ouium.

- 4 § 1 § 1. Si quis agnum furauerit, mallobergo leue, dinarius VII *(qui faciunt)* culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 4 § 2 § 2. Si quis annuculum uel bimum ueruicem furauerit, mallobergo inzimus, *(sunt dinarii CXX qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 4 § 3 § 3. Certe se duos aut tres furauerit, mallobergo fetus cheto, *(sunt dinarii MCCCC qui faciunt)* solidus XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

3,4 Si quis taurum gregem regentem furauerit, hoc est trispellium, qui detres uillas communis uacas tenuerit et numquam iunctus fuisse, mal. chegmene teo,
sol. XLV cul. iud. excep. cap. et del.

3,5 Si quis XII animalia furauerit, mal. sonista,
sol. LXII.s cul. iud. excep. cap. et del.

3,6 et usque ad XXV unum iudicium terminantur.

Si quis taurum grege regente furauerit, hoc est trespellium, qui de tres uillas communis uacas tenuerit et numquam iunctus fuisse, malb. chegmeneteo^c, sunt den. IMDCCC qui f. sol. XLV
excep. ep. et d.

Si quis XII animalia furauerit, malb. sonista, sunt den. MMD qui f. sol. LXII.s culp. iudicetur excep. cap. et dil.

et usque ad XX unum iudicium terminantur.

Si quis taurum gregem regentem furauerit, hoc est trispilium, qui de tris uillas comunes uacas tenueret et nunquam iunctus fuisse, mal. chegme neteo,
sol. XLV cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis XII animalia furauerit, mal. sonesta,
sol. LXII.s cul. iud. excep. capl. et dl.

Et usque XXXV unum iudicium terminentvr^d.

III. DE FURTIS OUIUM.

4,1 Si quis agnum furauerit, mal. leue, din. VII cul. iud. excep. cap. et del.

4,2 Si quis annuculum uel bimum ueruicem furauerit, mal. inzimus,
sol. III cul. iud. excep. cap. et del.

4,3 Certe se duos aut tres furaueret, mal. fetus cheto,
sol. XXXV cul. iud. excep. cap. et del.;

DE FURTIS OUIUM. IIII.

Si quis agnum furauerit, malb. leue, den. VII qui f. culp. iud. excep. ep. et dil.

Si quis anniculum uel bimum ueruicem furauerit, malb. ing zimus, sunt den. CXX qui f. sol. III cul. iud. excep. cap. et dil.

Certe si duos aut tres furauerit, malb. fretus chaeto, sunt den. IMCCCC qui f. sol. XXXV cul. iud. excep. ep. et dil.

III. DE FURTIS OUIUM.

Si quis agnum furauerit, mal. leue, dinarius VII cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis annuculum uel binum uerbecem furauerit, mal. inzimis, sol. III cul. iud. excep. capl. et dl.

Certe se duos aut tris furauerit, mal. retus^a cetho,
sol. XXXV cul. iud. excep. capl. et dl.

c) chegmeneceo (D 8) Hesses und Holder. d) in D 9 v nachgetragen.
Titel 4: a) fretus (D 9) Holder.

§ 4. Si quis taurum grege regentem furauerit, qui de tres uillas communes uaccas tenuerit *D 3 § 4*
et iunctus nunquam fuisse, soledos *XLV* culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 5. Si quis XII animalia furauerit, soledos *LXII* semis culpabilis iudicetur excepto capitale *3 § 5*
et dilatura.

Et usque ad *XXV* unum iudicium terminantur.

3 § 6

IV. De furtis ouium.

§ 1. Si quis agnum furauerit, denarios *VII* culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. *4 § 1*

§ 2. Si quis anniculum uel bimum ueruicem furauerit, soledos *III* culpabilis iudicetur excepto *4 § 2*
capitale et dilatura.

§ 3. Si uero duos aut tres furauerit, soledos *XXXV* culpabilis iudicetur excepto capitale et *4 § 3*
dilatura.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 16</i>
Si quis taurum grege regentem furauerit, qui detres uillas communas uaccas tenuerit et iunctus nonquam fuisse, sol. <i>XLV</i> cul. iud. excep. capl. et dil.	si quis taurum gregem regentem, qui de tres uillas communas uaccas tenuerit et iunctus numquam fuisse, sold. <i>XLV</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis taurum grege regentem furauerit, quae de tres uillas communas uaccas tenuerit uaccas et iunctus numquam fuisse, sol. <i>XLV</i> culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis taurum gregem regentem furauerit, quae de tres traes uillas communas uaccas tenuerit et iunctus numquam fuisse, sol. <i>XLV</i> cul. iud. excep. capl. et dil.	Si quis taurum 3,4 grege regentem furauerit, qui de tres uillas communas uaccas tenuerit et iunctus numquam fuisse, sol. <i>XLV</i> cul. iud. excep. capl. et dil.
Si quis XII animalia furauerit, sol. <i>LXII</i> semis cl. iud. excep. capl. et dil., et usque ad <i>XXV</i> unum iudicium terminetur.	Si quis duocim animalia, sol. <i>LXII</i> .cul. iud. excep. cap. et dil., et usque ad <i>XXV</i> unum iudicium terminetur.	Si quis XII animalia furauerit, sol. <i>LXII</i> .cul. iud. excep. cap. et dil.; et usque ad <i>XXV</i> uno iudicio terminantur.	Si quis XII animalia furauerit, sol. <i>LXII</i> .cul. iud. excep. cap. et dil., et usque ad <i>XXV</i> unum iudicium terminantur.	Si quis XII animalia furauerit, sol. <i>LXII</i> semis cul. iud. excepto capl. et dil., et usque ad ^f <i>XXV</i> vnum iuditium terminetur.
III. DE FURTIS OUIUM.	DE FVRTIS OUIVM. III.	III. DE FURTIS OUIUM.	III. DE FURTIS OUIUM.	DE FVRTIS OVIVM.
Si quis agnum furauerit, denarius <i>VII</i> cl. iud. except. capl.	Si quis agnum furauerit, denr. <i>VII</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis agnum furauerit, denarios septem culp. iudicetur excep. cap. et dil.	Si quis agnum furauerit, dinarius <i>VII</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis agnum fu- 4,1 rauerit, din. <i>VII</i> cul. iud. excepto capl. et dil.
Si quis anniculum uel bimum ueruicem furauerit, sol. <i>III</i> cl. iud. excepto capl. et dil.	si quis anniculum uel bimum ueruicem furauerit, sol. <i>III</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis anniculum uel bimum uerbicem furauerit, sol. <i>III</i> culp. iudicetur excep. cap. et dil.	Si quis anniculum uel binum uerbicem furauerit, sol. <i>III</i> cul. iud. excep. cap. et dilatura.	Si quis agnicu- 4,2 lum uel binum ueruicem furauerit, sol. <i>III</i> cul. iud. excepto capl. et dil.
Si uero duos aut tres furauerit, sol. <i>XXXV</i> cl. iud.	si uero duos aut tres furauerit, sol. <i>XXXV</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero duos aut tres furauerit, sol. <i>XXXV</i> culp. iud. excep. cap. et dil.	Si uero ^a duos aut tres furauerit, sol. <i>XXXV</i> cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis uero duos 4,3 aut tres furauerit, sol. <i>XXXV</i> cul. iud. excepto capl. et dil.

c) in *E 12* c für getilgtes t (?) über der Zeile nachgetragen. d) in *E 11* aus nonsquam verbessert. e) in *E 11* aus animlia verbessert.

Titel 4: a) in *E 14* davor q getilgt.

- P. 4 § 4 § 4. Qui numerus usque ad quadraginta ueruices conuenit obseruare.
 4 § 5 § 5. Si quis quinquaginta ueruices aut amplius furauerit, mallobergo feto, *< sunt dinarii MMD qui faciunt >* solidus LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

V. De furtis caprarum.

- 5 § 1 § 1. Si quis tres capras furauerit, mallobergo aper, *< sunt dinarii cxx qui faciunt >* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
 5 § 2 § 2. Si *< quis >* super tres capras furauerit, mallobergo chanchurda, *< sunt dinarii DC qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

VI. De furtis canum.

- 6 § 1 § 1. Si quis seusum magistrum furauerit, mallobergo fhuuuichuuus cornu tunechana¹, *< sunt dinarii DC qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
 6 § 2 § 2. Si quis ueltrum agutario furauerit, mallobergo chuno uano, *< sunt dinarii DC qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

1) bezieht sich auf die von den Textklassen B und K bezeugte Bußsumme von 1800 Denaren (zwei Neunhunderter).

D 7

- 4,4 qui numerus usque ad quadra-ginta ueruices conuenit obseruare.
 4,5 Si quis quinquaginta ueruices aut amplius furauerit, mal. feto,
 sol. LXII.s cul. iud. excep. cap. et del.

D 8

- Qui numerus usque ad XL ueruices conuenit obseruare.
 Si quis ueruices XL aut amplius furauerit, malb. freto sunt den. IIID qui f. sol. LXII.s culp. iud. excep. cap. et dil.

D 9

- Qui numerus usque quadrage-ta sonuinito breuare.
 Si quis quinquagenta uerbicis aut amplius furauerit, mal. feto,
 sol. LXII.s cul. iud. excep. capl. et dl.

V. DE FUR CAPRARUM.

- 5,1 Si quis tres capras furauerit, mal. haper^a,
 sol. III cul. iud. excep. cap. et del.
 5,2 Si super tres capras furaue-
 rit, mal. chanchurda,
 sol. xv cul. iud. excep. cap.
 et dela.

V. DE FURTIS CAPRARUM.

- Si quis tres capras furauerit,
 malb. aper, sunt den. cxx qui f.
 sol. III culp. iud. excep. cap. et dil.
 Si quis super tres capras furaue-
 rit, malb. chancus, sunt den. DC
 qui f. sol. xv culp. iud. excep. cap.
 et dil.

V. DE FURTIS CABRARUM.

- Si quis tris cabras furauerit,
 mal. aper,
 sol. III cul. iud. excep. cap. et dl.
 Si super tris cabras furaue-
 rit, mal. chanchurda,
 sol. xv cul. iud. excep. capl.
 et dl.

VI. DE FURTIS CANUM.

- 6,1 Si quis seusum magistrum fu-
 rauerit, mal. fhuuuichuuus curnu-
 nechana,
 sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.
 6,2 Si quis ueltrum agutario furaue-
 rit, mal. chuno uano,
 sol. xv cul. iud. excep.
 cap. et dela.

VI. DE FURTIS CANUM.

- Si quis seusum magistrum fu-
 rauerit, malb. fluuuicus hus cornu-
 tu nechanna, sunt den. DC qui f.
 sol. xv cul. iud. excep. ep. et d.
 Si quis ueltrum agutario furaue-
 rit, malb. chunabana, sunt den.
 DC qui f. sol. xv culp. iud. excep.
 cap. et dil.

VI. DE FURTIS CANUM.

- Si quis siusum magistrum fu-
 rauerit, mal. phuuuichuuus cornu-
 tum nechana,
 sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.
 Si quis ueltrum acutarium fu-
 rauerit, mal. chuno uano,
 sol. xv cul. iud. excep.
 capl. et dl.

Titel 5: a) in D 7 aus aper verbessert.

Qui numerus usque ad XL ueruices obseruetur.

D 4 § 4

§ 4. Si uero L aut amplius furauerit, soledos LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale 4 § 5 et dilatura.

V. De furtis caprarum.

§ 1. Si quis capritum furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto capitale. 5 § 1

§ 2. Si uero super tres capras furauerit, soledos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et 5 § 2 dilatura.

VI. De furtis canum.

§ 1. Si quis secusium magistrum furauerit, soledos XV culpabilis iudicetur excepto capitale 6 § 1 et dilatura.

§ 2. Si quis ueltrum argutarium furauerit, soledos XV culpabilis iudicetur excepto capitale 6 § 2 et dilatura.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 16

qui numerus usque ad XL ueruices obseruetur;	qui numerus usque ad XL ueruices obseruetur;	Qui numerus usque ad XL uerbices obseruetur.	Qui numeros usque ad quadraginta uerbices obseruetur.	Qui numerus usque ad XL ueruices obseruetur;
si uero L aut amplius furauerit, sol. LXII semis cl. iud. excep. capl. et dil.	si uero L aut amplius furauerit, sol. LXII semis cl. iud. excep. capl. et dil.	Si uero quinquaginta aut amplius furauerit, sol. LXIII ^b culp. iud. excep. cap. et dil.	Si uero quinquaginta aut amplius furauerit, sol. LXIII ^b culp. iud. excep. cap. et dil.	si uero L aut 4,4 amplius furauerit, sol. LXII semis culpabil. iud. excepto capl. et dil.

V. DE FURTIS CAPRARUM.

Si quis capritum furauerit, sol. III cl. iud. excep. capl. et dil.

Si uero supra tres capras furauerit, sol. XV cl. iud.

DE FVRTIS CAPRARVM. V.

Si quis capritum furauerit, sol. III excep. cap. et dil.

Si uero super tres capras furauerit, sold. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

V. DE FURTIS CAPRARUM.

Si quis capritum furauerit, sol. III culp. iud. excep. cap. et dil.

Si uero super III capras furauerit, sol. XV culp. iud. excep. cap. et dil.

V. DE FURTIS CAPRARUM.

Si quis capritum furauerit, sol. III cul. iud. excep. cap. et dil.

Si uero super III capras furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

DE FVRTIS CAPRARVM.

Si quis capritum 5,1 furauerit, sol. III cul. iud. excepto capl. et dil.

Si uero super III es 5,2 furauerit capras, sol. XV cul. iud. excepto capl. et dil.

VI. DE FURTIS CANUM.

Si quis secusium magistrum^a furauerit, sol. XV cl. iud.

Si quis ueltrum argutario furauerit, sol. XV cl. iud.

DE FVRTIS CANVM. VI.

Si quis secusum magistrum furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis ueltrum argutarium furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

VI. DE FURTIS CANUM.

Si quis segusium magistrum furauerit, sol. XV culp. iud. excep. cap. et dilatura.

Si quis gueltrum argutarium furauerit, sol. XV culp. iud. excep. cap. et dilatale et dil.

VI. DE FURTIS CANUM.

Si quis segusium magistrum furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis ueltrum argutario furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.

DE FVRTIS CANVM.

Si quis secusium 6,1 magistrum furauerit, sol. XV cul. iud. excepto capl. et dil.

Si quis ueltrum ar- 6,2 gutario furauerit, sol. XV cul. iud. excep. capl. et dil.

b) in E 13 aus XLIII verbessert.

Titel 6: a) in E 11 auf Rasur. b) in E 11 aus quis verbessert. c) in E 12 aus argutario verbessert.
d) in E 12 c über der Zeile nachgetragen.

P. 6 § 4 § 3. Si quis canem pastoralem furauerit uel occiserit, mallobergo leopardi, <sunt dinarii cxx qui faciunt> solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

VII. De furtis auim.

- 7 § 1. Si quis acceptorem de arbore furauerit, mallobergo hocticla, *(sunt dinarii cxx qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 2. Si quis acceptorem de pertica furauerit, mallobergo ueganus antete¹, *(sunt dinarii dc qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 3. Si quis acceptorem de intro clauem furauerit, mallobergo orto fugia, *(sunt dinarii M(D)CCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 4. Si quis sparuario furauerit, mallobergo sundelino², *(sunt dinarii ccxl qui faciunt)* solidus VI culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 5. Si quis ansera domestica aut aneda furauerit, mallobergo sundelino, *(sunt dinarii (c)xx qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

1) gehört zu § 3.

2) versehentliche Angleichung an § 5; es ist mit den Textklassen B und C sucelino zu lesen.

	D 7	D 8	D 9
6,3	Si quis canem pastoralem furauerit ^a aut occiserit ^a , mal. leodardi, sol. iii cul. iud. except. cap. et dela.	Si quis canem pastoralem furauerit, malb. leodardo, sunt den. cxx qui f. sol. iii culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis canem pastoralem furauerit uel occiserit, mal. leodardi, sol. iii cul. iud. excep. capl. et dl.
	VII. DE FURTIS AUIUM.	VII. DE FURTIS AUIUM.	VII. DE FURTIS AUIUM.
7,1	Si quis acceptorem de arbore furauerit, mal. hocticla, sol. iii cul. iud. excep. cap. et dela.	Si quis acceptorem de arbore furauerit, malb. hocticla, sunt den. cxx qui f. sol. iii cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis acceptorem de arbore furauerit, mal. hocticla, sol iii cul. iud. excep. capl. ^a et dl.
7,2	Si quis acceptorem de pertica furauerit, mal. ueganus antete, sol. xu cul. iud. excep. cap. et dela.	^b Si quis acceptorem de pertica furauerit, malb. ueganus antete, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis acceptorem de pertica furauerit, mal. ueganus antete, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dl.
7,3	Si quis acceptorem deintro clauem furauerit, mal. orto fugia, sol. lxlv cul. iud. ^c excep. cap. et dela.	^b Si quis acceptorem deintro clauem furauerit, malb. orto fugia, sunt den. IMCCCC qui f. sol. xlv culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis acceptorem deintro clauem furaueret, mal. ortho fugia, sol. xlv cul. iud. excep. capl. et dl.
7,4	Si quis isparuario furauerit, mal. sondolino, sol. iii cul. iud. excep. cap. et dela.	Si quis spreuario furauerit, malb. sundelino, sunt den. ccxl qui f. sol. vi cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis sparuarium furauerit, mal. sun du-
7,5	Si quis ansera domestica aut aneda furauerit, mal. sondolino, sol. iii cul. iud. excep. cap. et dela.	Si quis ansera domestica au- aneta furauerit, malb. sundelino, sunt den. oxx qui f. sol.	lino, sol. iii cul. iud. excep. capl. et dl.

Titel 6: a-a) in D 7 über der Zeile.

*Titel 7: a) in D 9 aus cal. verbessert. b) in D 8 stehen 7 § 2 und 7 § 3 in umgekehrter Reihenfolge.
c-c) in D 7 über der Zeile nachgetragen.*

§ 3. Si quis canem pastorem furauerit aut occiserit, soledos III culpabilis iudicetur excepto D 6 § 3 capitale et dilatura.

VII. De furtis auium.

§ 1. Si quis acceptorem de arbore furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto capitale 7 § 1 et dilatura.

§ 2. Et si de pertica eum furauerit, soledos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. 7 § 2

§ 3. Et si deintro clauem ipsum furauerit, soledos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale 7 § 3 et dilatura.

§ 4. Si quis speruarium furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. 7 § 4

§ 5. Si quis anserem domesticam aut anedem furauerit, soledos III culpabilis iudicetur 7 § 5 excepto capitale et dilatura.

E 11

Si quis canem
pastorem furauerit
aut occiserit, sol. III
cl. i(ud.)

E 12

Si quis canem
pastorem furauerit
aut occiderit, sol. III
cul. iud. excep.
cap. et dil.

E 13

Si quis canem
pastorem furauerit
aut occiserit, sol. III
culp. iudicetur ex-
cep. cap. et dil.

E 14

Si quis canem
pastorem furauerit
aut occiserit, sol. III
culp. iud. excep.
cap. et dil.

E 16

Si quis canem 6,3
pastorem furauerit
aut occiserit, sol. III
cul. iud. excepto
capl. et dil.

VII. DE FURTIS
AUIUM.

Si quis accepto-
rem de arborum fu-
rauerit, sol. III cl.
iud. excep.

Et si de pertica
eum furauerit, sol.
XV cl. iud. excep.
capl.

Et si deintro
clauem fura-
uerit, sol. XLV cl.
iud. excepto capl.

Si quis speruari-
um furauerit, sol.
III cl. iud. excepto
capl.

Si quis anserim
domesticum aut
anedam furauerit,
sol. III.

DE FVRTIS
AVIVM. VII.

Si quis accepto-
rem de arbore fu-
rauerit, sol. III cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Et si de pertica
eum furauerit, sol.
XV cul. iud. excep.
cap. et dil.

Et si deintro
clauem ipsum fura-
uerit, sol. LXV cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Si quis isperuari-
um furauerit, sol.
III cul. iud. excep.
cap. et dil.

Si quis anserem
domesticam aut
anetem^b furauerit,
sol. III cul. iud.
excep. cap. et dil.

VII. DE FURTIS
AUIUM.

Si quis accepto-
rem de arbore fu-
rauerit, sol. III cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Et si de pertica
eum furauerit, sol.
XV culpabl. iudice-
tur excep. cap. et
dilatura.

Et si deintro
clauem ipsum fura-
uerit, sol. XLV cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Si quis speruari-
um furauerit, sol.
III cul. iudi. excep.
cap. et dil.

Si quis anserem
domesticam aut
anedem furauerit,
sol. III cul. iud.
excep. cap. et dil.

VII. DE FURTIS
AUIUM.

Si quis accepto-
rem de arbore fu-
rauerit, sol. III cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Et si de pertica
eum furauerit, sol.
XV cul. iud. excep.
cap. et dil.

Et si dum intro
clauem ipsum fura-
uerit, sol. XLV cul.
iud. excep. cap. et
dil.

Si quis speruari-
um furauerit, sol.
III cul. iud. excep.
cap. et dil.

Si quis anserem
domesticam aut
anedem furauerit,
sol. III cul. iud.
excep. cap. et dil.

DE FVRTIS
AVIVM
ACCIPITREM.

Si quis accepto-
rem de arbore fu-
rauerit, sol. III cul.
iud. excep. capl. et
dil.

Et si de pertica
eum furauerit, sol.
XV cul. iud. excep.
capl. et dil.

Et si intro
clauem eum fura-
uerit, sol. XLV cul.
iud. excep. capl. et
dil.

Si quis speruari-
um furauerit, sol.
III cul. iud. excep.
capl. et dil.

Si quis anseram
domesticam furaue-
rit aut anedam, sol.
III culp. iud. ex-
cepto capl. et dil.

Titel 7: a) in E 14 aus acceptorem verbessert. b) in E 12 aus anedem verbessert.

P₁

- 7 §§ 5-6 § 6. Si quis coccum aut gallina furauerit, mallobergo cannas uiuido et solampinam, *⟨sunt dinarii cxx qui faciunt⟩* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 7 § 7. Si quis grui aut cicino domestico furauerit, mallobergo orti fucla, *⟨sunt dinarii cxx qui faciunt⟩* solidus III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

7 § 10 § 8. Si quis auccellum de trappa furauerit, mallobergo hac falla, *⟨sunt dinarii DC qui faciunt⟩* solidus xv culpabilis iudicetur *⟨excepto capitale et dilatura⟩*.

VIII. De furtis arborum.

- 7 § 11 § 1. Si quis pomario domestico capulauerit aut inuolauerit, *(sunt dinarii cxx qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.

7 § 12 § 2. Si quis pomario domestico intus curte aut in orto uel in uinea capulauerit aut inuolauerit, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

27 § 23 § 3. Si quis in silua materium alienum capulauerit *(aut furauerit)* aut incenderit, mallobergio leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

- 7,6 Si quis coccum aut gallina furauerit, mal. annas uiuido et solampinam, sol. iii cul. iud. excep. cap. et dl.

7,7 Si quis grui aut cicino domestico furauerit, mal. ortifucia,
sol. iii cul. iud.
excep. cap. et dela.

7,8 Si quis aucellum de trappa furauerit, mal. acfalla,
sol. xv cul. iud.

D 8

- III cul. iud. excep.
cap. et dilat.

Si quis grui aut cicenum dome-
sticum furauerit, malb. horti fucla,
sunt d. cxx qui f. sol. III cul. iud.
excep. cap. et dil.

Si quis aucellum detrapa fu-
rauerit, malb. hac falla sunt den.
dc qui f. sol. xv cul. iud. excep.
cap. et dil.

D 9

- Si quis cocco aut galina furauerit, mal. cannas uiuido et solamphinam, sol. III cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis griuo aut cecino dormestico furauerit, mal. orti fulca,
sol. III cul. iud.
excep. capl. et dl.

VIII. DE FURTIS ARBOREM

- 8,1 Si quis pomario domestico cap-
polauerit aut inuolauerit,
sol. iii cul. iud.

8,2 Si quis pomario domestico intus
curte aut in orto uel in uinea
cappulauerit aut inuolauerit,
sol. xv cul. iud. excep.
cap. et dela.

8,3 Si quis in silua materium alie-
num capulauerit aut inuolauerit
aut incenderit, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud.

VIII. DE EURTIS ABBORUM

- Si quis pomario domestico capulauerit aut inuolauerit, sunt den. cxx qui f. sol. III culp. jud.*

VIII. DE EPIURTIS ARBOREUM

- Si quis pummario domestico ca-
pulauerit aut inuolauerit,
sol. III cul. iud.

- Si quis pomario domestico intus
in curte aut in horto uel uinea
capulauerit aut furauerit, sunt den.
dc qui f. sol. xv cul. iud.

§ 6. Si quis gallum aut gallinam furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto capitale *D 7 § 6*
et dilatura.

§ 7. Si quis grugem aut cicinum domesticum furauerit, soledos III culpabilis iudicetur excepto *7 § 7*
capitale et dilatura.

§ 8. Si quis auiculam de trappa furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *7 § 8*

VIII. De furtis arborum.

§ 1. Si quis pomarium domesticum capulauerit aut furauerit, soledos III culpabilis iudicetur. *8 § 1*
Et si de infra curte aut de orto aut de uinea ipsum furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur *8 § 2*
(excepto capitale et dilatura).

§ 2. Si quis in silua materium alienum capulauerit aut furauerit aut incenderit, soledos xv *8 § 3*
culpabilis iudicetur.

E 11

Si quis gallum
aut gallinam fura-
uerit, sol. III cl.
iud. excepto.

Si quis grugem
aut cicinum do-
mesticum furauerit,
sol. III cl.

Si quis auiculam^f
de trappa furauerit,
sol. xv cul. iud.

E 12

Si quis gallum
aut gallinam fura-
uerit, sol. III cul.
iud. except. cap. et
dil.

Si quis grugem
aut cignum^d do-
mesticum furauerit,
sol. III cul. iud. ex-
cep. cap. et dili.

Si quis auiculam
de trappa furauerit,
sol. xv cul. iud.

E 13

Si quis gallum
aut gallinam fura-
uerit, sol. III culp.
iud. except. cap. et
dil.

Si quis grugem
aut cicinum dome-
sticum furauerit,
sol. III culp. iud.
excep. cap. et dil.

Si quis auiculam
de trappa furauerit,
sol. I culp. iud.

E 14

Si quis gallum
aut gallinam fura-
uerit, sol. III cul.
iud. except. cap. et
dil.

Si quis gruem^c
aut ciconiam^e do-
mesticum furauerit,
sol. III cul. iud. ex-
cep. cap. et dil.

Si quis auiculam
de trappa furauerit,
sol. I cul. iud.

E 16

Si quis gallum 7,6
aut gallinam fura-
uerit, sol. III cul.
iud. except. capl. et
dilatura.

Si quis grugem 7,7
aut cicinum dome-
sticum furauerit,
sol. III cul. iud. ex-
cep. capl. et dil.

Si quis auicula 7,8
de trappa^g furauerit,
sol. xv cul. iud.
excep. capl. et dil.

VIII. DE FURTIS ARBORUM.

Si quis^a pomari-
um domesticum ca-
pulauerit aut fura-
uerit, sol. III cl. iud.

Et si de imfra
curte aut de orto
au de uinea ipsum
furauerit, sol. xv
cul. iud.

Si quis in silua
materium alienum
capulauerit aut fu-
rauerit aut incen-
derit, sol. xv cl.
iudi.

DE FVRTIS ARBORVM. VIII.

Si quis pomari-
um domesticum ca-
pulauerit aut fura-
uerit, sol. III cul.
iud.;

et si infra
curtem aut de orto
aut de uinea ipsum
furauerit, sol. xv
cul. iud. except. cap.
et dil.

Si quis in silua
materium alienum
capulauerit aut fu-
rauerit aut incen-
derit, sol. xv cul.
iud.

VIII. DE FURTIS ARBORUM.

Si quis pomari-
um domesticum ca-
pulauerit aut fura-
uerit, sol. III culp.
iud.

Et si deinfra curte
aut de orto aut
de uinea ipsum fu-
rauerit, sol. xv culp.
iud.

Si quis in silua
materium alienum
capulauerit aut fu-
rauerit aut incen-
derit, sol. xv culp.
iudicetur.

VIII. DE FURTIS ARBORUM.

Si quis pomari-
um domesticum ca-
pulauerit aut fura-
uerit, sol. III cul.
iud.

Et si deinfra curte
aut de orto au de
uinea ipsvm furauerit,
sol. xv cul. iud. excep. cap.
et dil.

Si quis in silua
materium alienum
capulauerit aut fu-
rauerit aut incen-
derit, sol. xv cul.
iud.

DE FURTIS ARBORVM.

Si quis pomari- 8,1
um domesticum ca-
pulauerit aut fura-
uerit, sol. III cul.
iud.;

et si deinfra curte
aut de orto au de
uinea ipsvm furauerit,
sol. xv cul. iud. excep. capl.
et dil.

Si quis in silua 8,2
materium alienum
capulauerit aut fu-
rauerit aut incen-
derit, sol. xv cul.
iud.

c) in *E 14* anscheinend aus grugem verbessert. d) in *E 12* aus cicenum verbessert. e) in *E 14* aus cicinum verbessert. f) in *E 11* aus auoculam verbessert. g) in *E 16* aus trapa verbessert.

Titel 8: a) in *E 11* aus quis verbessert. b) in *E 14* aus intra verbessert.

P.

- 27§§24-25 § 4. Si quis in silua alterius ligna furauerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

IX. De furtis apium.

8 §§ 1-2 § 1. Si quis apem deintro clauem furauerit aut amplius, se tectus super eas fuerit, mallobergo antedio olecharde, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

8 § 3 § 2. Si quis unum uasum ab apis aut amplius foras tectum furauerit, mallobergo taxaca ab chratis, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

X. De damno in messe uel in qualibet clausura *(inlatum fuerit)*.

9 § 1 § 1. Si quis animal aut caballum uel quemlibet pecus in messe sua inuenerit, penitus eum

D 7

8,4 Si quis in silua alterius ligna furauerit, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud.

Si quis in silua alterius ligna furauerit, malb. leodardi, sunt den.
DC qui f. sol. xv cul. iud.

D 8

Si quis in silua alterius ligna inuolaueret, mal. leodardi,
sol. xv cul. iudicetur.

D 9

VIII. DE FURTIS APIUM.

9,1 Si quis apem intro clauem furauerit aut amplius, se dictus super eos fuerit, mal. antedio olecharde,
sol. XLVa cul. iud. excep. cap. et dela.

9,2 Si quis unum uasum ab apis aut amplius foras tectum furauerit, mal. taxaca ab chratis,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.

VIII. DE FURTIS APIUM.

Si quis apem deintro clauem furauerit aut amplius, si tectus super eas fuerit, malb. antedeo elecharde, sunt den. IMDCCC qui f. sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis unum uasum ad apis aut amplius foras tectum furauerit, malb. taxaca ab chratis, sunt den.
DC qui f. sol. xv cul. iud.

VIII. DE FURTIS ABIUM.

Si quis abem deintro clauem furauerit aut amplius, se tectus super eas fuerit, mal. antedio holecardo,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dl.

Si quis unum uasum aput abes aut amplius foras tectum furauerit, mal. taxaca ab grates,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

X. DE DAMNO IN MESSE UEL IN QUALIBET CLAUSURA INLATUM FUERIT.

10,1 Si quis animal aut caballum uel quemlibet pecus in messa sua inuenerit, penitus eum uastare

X. DE DAMNO IN MESSE UEL IN QUALIBET CLAUSURA.

Si quis animal aut caballum uel quemlibet pecus in messa sua inuenerit, paenitus uastare

X. DE DAMNUM IN MESSE UEL IN QUALIBET CLAUSURA.

Si quis animal aut caballum uel quem libet pecus in messem suam inueniret, penitus eum ua-

Titel 9: a) in D 7 aus xv verbessert.

§ 3. Si quis in silua alterius ligna furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur.

D 8 § 4

IX. De furtis apium.

§ 1. Si quis apem deintro clauem aut de sub tecto furauerit, ubi amplius non fuerint, soledos 9 § 1 XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 2. Et si foras tectum aut unum uas aut amplius furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur 9 § 2 excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si uero septem aut amplius furauerit et adhuc aliquae remaneant, soledos XLV culpabilis A:8 § 4 iudicetur.

X. De damno in messe uel in qualibet clausura.

§ 1. Si quis animal aut caballum uel quemlibet pecus in messem suam inuenerit, penitus 10 § 1

E 11

E 12

E 13

E 14

E 16

Si quis in silua alterius ligna furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis in silua alterius ligna furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis in silua alterius ligna furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis in silua alterius ligna furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis in silua 8,3 alterius ligna furauerit, sol. xv cul. iud.
--	--	--	--	--

UIII. DE FURTIS APIUM.

Si quis apem deintro clauem aut de sub tecto furauerit, ubi amplius non furauerit, sol. XLV.

Et si foras tectum aut unum uas aut amplius furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si uero vii^b aut amplius furauerit, et adhuc aliquae remaneant, sol. XLV cul. iud.

DE FVRTIS APIVM. VIII.

Si quis apem deintro clauem aut de suba tecto furauerit, ubi amplius non fuerint, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.;

et si foras tectum aut unum uas aut amplius furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si uero septem aut amplius furauerit, et adhuc aliquae remaneant, sol. XLV cul. iud.

VIII. DE FURTIS APIUM.

Si quis apem deintro clauem aut de sub tecto furauerit, ubi amplius non fuerint, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.

Et si foras tectum aut unum uas aut amplius furauerit, sol. xv cul. iud. excep. capitale et dil.

Si uero septem aut amplius furauerit, et adhuc aliquae remaneant, sol. XLV cul. iud.

VIII. DE FURTIS APIA- RIUM.

Si quis apem deintro clauem aut de sub tecto furauerit, ubi amplius non fuerint, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dilatura.

Et si foras tectum aut unum uas aut amplius furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dilatura.

Si uero septem aut amplius furauerit, et adhuc aliquae remaneant, sol. XLV cul. iud.

DE FURTIS APIVM.

Si quis apem 9,1 deintro clauem aut de sub tecto furauerit, ubi amplius non fuerint, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.;

et si foras tec- 9,2 tum aut unum uas aut amplius furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dilatura.

Si uero vii aut 9,3 amplius furauerit, et adhuc aliqua remaneant, sol. XLV cul. iud.

X. DE DAMNO IN MESSE UEL IN QUALIBET CLAUSURA

Si quis animal aut caballum uel^a quemlibet pecus in messem suam inuenerit, poenitus rit, paenitus eum

DE DAMNO IN MESSE VEL IN QUALIBET CLAUSVRA. X.

Si quis animal aut caballum uel quodlibet^b pecus in messem sua^c inuenerit, penitus

X. DE DAMNO IN MESSE UEL IN QUALIBET CLAUSURA.

Si quis animal aut caballum uel quemlibet pecus in messem suam inuenerit, penitus

DE DAMNO IN MESSE VEL IN QVALIBET CLAVSVRA.

Si quis animal 10,1 aut caballum uel quemlibet pecus in messem suam inuenerit, penitus

*Titel 9: a) in E 12 aus suo verbessert. b) in E 11 aus XII verbessert.
Titel 10: a) in E 11 über der Zeile nachgetragen. b) in E 12 aus quelibet verbessert. c-c) in E 12 aus messem suam verbessert.*

uastare non debet; quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco restituat; ipsum uero dibilem ad se reteniat, quem percussit. Si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

P. 9 § 2. § 2. Si quis animal aut caballum uel iumentum puncxerit, mallobergo trachlagia, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

9 § 3. § 3. Si quis in messe sua pecora aliena inuenirit, qui pastorem non habent, et eas inclauserit, ut nulli penitus innotiscat, et aliquid ex ipsis pecoribus perierent, mallobergo taxaca, *(sunt dinarii MCCCC qui faciunt)* solidus xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

9 § 4. § 4. Si quis animal uel quemlibet pecus per sua neglegencia nocuerit et hoc dominus ei confessus fuerit, capitale in loco restituat. Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

non debet; *quod* si fecerit et confessus fuerit, capl. in loco restituat; ipsum uero dibilem ad se reteniat, quem percussit; si uero confessus *non* fuerit et ei fuerit adprobatum, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.

10,2 Si quis animal aut caballum uel iumentum puncxerit, mal. trachlagia,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et del.

10,3 Si quis in messe sua pecora^a aliena inuenirit, qui pastorem *non* habent, et eas inclauserit, ut nulli penitus innotiscat, et aliquid ex ipsis pecoribus perierent, mal. taxaca,
sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dela.

10,4 Si quis animal uel quemlibet pecus per sua neclencia nocuerit et hoc dominus ei confessus fuerit, capl. in loco restituat. Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.

D 8

non debet. Quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco restituat; ipsum uero debilem ad se reteneat. Si uero confessus *non* fuerit et ei fuerit adprobatum, malb. leudardi, *sunt* den. DC qui f. sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis animal aut caballum puncxerit uel iumentum, malb. thradilgia, *sunt* den. DC qui f. sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis in messe sua pecora aliena inueniret, qui pastorem *non* habent, et eas inclauserit, ut nulli penitus innotiscat, et aliquid ex ipsis pecoribus perierint, malb. taxaca, *sunt* den. IMCCCC qui f. sol. xv culp. iud. etcepto capitale et dilatura.

Si quis animal uel quemlibet pecus per sua neclencia nocuerit et hoc dominus ei confessus fuerit, capl. in loco restituat. Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum, malb. leudardi, *sunt* den. DC qui f. sol. xv excep. cap. et d.

D 9

stare non debit; *quod* si fecerit et confessus fuerit, capital. in locum restituat; ipsum uerum dibilium ad se reteniat, quem percusset. Se uero confessus *non* fuerit et ei fuerit adprobatum, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis animal uel caballum aut iumentum puncxerit, mal. trachlagia,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

Si quis in messem suam pecora aliena inueniret, qui pastorem *non* habent, et eas inclauserit, et nulli penitus innotiscat, et aliquid ex ipsis pecoribus perierent, mal. taxaca,
sol. xxxv cul. iud. iudicetur excep. capl. et dl.

Si quis animal uel quem libet pecus per sua neclencia nocuerit^b et hoc dominus ei confessus fuerit, capital. in locum restituat. Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

Titel 10: a) in D 7 über der Zeile nachgetragen. b) in D 9 aus noiuerit verbessert.

cum uastare non debet; quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco reddat; ipsum uero debilem secum retineat, quem percussit. Si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si quis animal aut caballum uel iumentum punxerit, soledos xv culpabilis iudicetur *D 10 § 2* excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis in messem suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli *10 § 3* penitus innotuerit, et aliquid ex ipsis perierint, soledos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis animal uel quamlibet pecus per sua neglegentia nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capitale in loco restituat. Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum, soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. *10 § 4*

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 16</i>
eum uastare non debet, <i>quod si fecerit et confessus fuerit, capl. in loco reddat, ipsum uero debilem secum retineat quam percussit.</i> Si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excepto capl. et dil.	uastare non debet, <i>quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco reddat, ipsum uero debilem secum retineat quam percussit; si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.</i>	uastare non debet, <i>quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco reddat, ipsum uero debilem secum retineat quem percussit. Si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.</i>	uastare non debet, <i>quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in loco reddat, ipsum uero debilem secum retineat quem percussit; si uero confessus non fuerit et ei fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.</i>	uastare non debet, <i>quod si fecerit et confessus fuerit, capl. in loco reddat, ipsum uero debilem secum retineat quam percussit. Si uero confessionem non fuerit et ei fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. capl. et dil.</i>
Si quis animal aut caballum uel iumentum punxerit, sol. xv cl.	Si quis animal aut caballum uel iumentum punxe- rit, sol. xv cul. iud. et dil.	Si quis animal aut caballum uel iumentum punxe- rit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis animal aut caballum uel iumentum punxe- rit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis animal aut caballum aut iumentum punxe- rit, sol. xv cul. iud. excepto capl. et di- latura.

Si quis in messem suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli penitus innotuerit et aliquid ex ipsis perierint, sol. xxxv cul. iud. excepto capl. et dil.

Si quis animal uel quamlibet pecus per sua neglegentia nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capl. In loco restituat.

Si uero negauerit et ei adprobatum fuerit, sol. xv cl. iud.

Si quis in messem suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli penitus innotuerit et aliquid ex ipsis perierint, sol. xxxv cul. iud. excep. ep. et dil.

Si quis animal uel quodlibet pecus per sua neglegentiam nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capitale in loco restituat.

Si uero negauerit et ei fuerit adprobatum fuerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis in messem suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli penitus innotuerit et aliquid ex ipsis perierint, sol. xxxv cul. iud. excepto cap. et dil.

Si quis animal uel quamlibet pecus per sua neglegentiam nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capitale in loco restituat;

Si uero negauerit et ei adprobatum fuerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis in messem suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli penitus innotuerit et aliquid ex ipsis perierint, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis animal uel quamlibet pecus per sua neglegentia nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capitale in loco restituat;

Si uero negauerit et ei adprobatum fuerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis messem 10,3 suam sine pastorem pecora aliena inuenerit et ea incluserit et nulli penitus innotuerit et aliquid ex ipsis perierint, sol. xxxv cul. iud. excep. capl. et dilatura.

Si quis animal 10,4 uel quamlibet pecus per sua neglegentia nocuerit et hoc domino confessus fuerit, capl. in loco restituat.

Si uero negauerit et ei adprobatum fuerit, sol. xv cul. iud. excepto capl. et dil.

d) in *E 14* aus percussit verbessert.

e) in *E 12* aus quamlibet verbessert.

- P. 9 § 5 § 5. Si quis alicui porci aut quolibet pecora costodiente pastore in messe aliena incocurrent et illo negante, si ei fuerit adprobatum, mallobergo andesito, *(sunt dinarii dc qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 9 § 8 § 6. Si quis pecora de damno inclausa fuerint, damno stimato reddat et insuper x dinarius soluat.
- 9 §§ 6-7 § 7. Si uero ¹ aut per inimicicia aut per superbiam ¹ pecora de damno, cuius messe uastauerit, aut inclausas fuerint, expellere aut excutere, dum ad domum illius minauerunt, presumpserit, mallobergo scuto, *(sunt dinarii dc qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 9 § 9 § 8. Si quis sepe alienam aperuerit et in messe aut in qualibet labore pecora miserit, se conuictus cum testibus fuerit, ei cui labor est damnum stimatum reddat et insuper, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii mccc qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.

1-1) gehört zu § 8.

D 7

- 10,5 Si quis alicui porci aut quolibet pecora costodiente pastore in messe aliena incocurrent et illum negantem^c, si ei fuerit adprobatum, mal. andesito,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.

- 10,6 Si quis pecora de damnu inclausis fuerint, damno stemato reddat et insuper x din. soluat.

- 10,7 Si uero aut per inimicicia aut per superbiam pecora de damno, cuius messe uastauerint, aut inclausas fuerint, expellere aut excutere, dum ad domum illius menauerunt, presumpserit, mal. hischoto,
sol. xv culp& iud.

- 10,8 Si quis sepe alienam aperuerit et in messe aut in qualibet labore pecora miserit, se conuictus testibus fuerit, ei, cuius labor est, damnum stimatum reddat et insuper, mal. leodardi,
sol. xxx cul. iud.

D 8

- Si quis alicui porci aut quilibet pecora custodiente pastore in messe aliena incurrerent et illo negante, si e fuerit adprobatum, malb. andesito, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud. excp. ep. et d.

- Si quis pecora de damno inclusa fuerint, damno estimato reddat et insuper den. x soluat.

- Si uero per inimicicia aut per superbiam pecora de damno, cuius messe uastauerit, aut inclausa fuerint, expellere aut excutere, dum ad domum^d illius minauerunt, presumpserit, malb. chisto, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud.

- Si quis saepem alienam aperuerit et in messe aut in quolibet labore pecora misserit, si conuictus cum testibus fuerit, ei, cui labor est, damno aestimato reddat et insuper, malb. leudardi, sunt den. mccc qui f. sol. xxx cul. iud.

D 9

- Si quis alicui porci aut quilibet pecara costodienti pastore in messe aliena incocurrent et illo negante, se ei fuerit adprobatum, mal. an desito,
sol. xv cul. iud. excep. cap. et dl.

- Si quis pecora de dannis inclausa fuerent damno stimato reddat et insuper x dinarius soluat.

- Se uero aut per inimicicia aut per superbiam pecora damnum, cuius messe uastauerent, aut inclausas fuerent, expellere aut excudere, dum ad modum illi minauerent, presumpseret, mal. scuto,
sol. xv cul. iud.

- Si quis sepe alienam aperuerit et in messem aut in qualibet laborem pecora miserit, se eum uincum cum testibus fuerit, ei, cui labor est, damnum stimacionem redat et insuper, mal. leodardi,
sol. xxx cul. iud.

c) in D 7 über der Zeile nachgetragen.

d) in D 8 aus damnum verbessert.

§ 5. Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena incucurrerint et ille *D 10 § 5* negantem fuerit adprobatum, soledos xv culpabilis iudicetur *(excepto capitale et dilatatura)*.

§ 6. Si quis pecora de fructu suo incluserit, aestimationem damni domino reddat et insuper *10 § 6* decim denarius soluat.

§ 7. Si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de damno reclusa expellere aut *10 § 7* foras excutere presumpserit, soledos xv culpabilis iudicetur *(excepto capitale)*.

§ 8. Si quis sepem alienam aperuerit et in messem aut *(in) pratum uel in qualibet labore* *10 § 8* pecora miserit, si conuictus cum testibus fuerit, ei cui labor est aestimationem damni restituat et soledos xxx culpabilis iudicetur.

E 11

Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena incucurrerint et ille negantem^g fuerit adprobatum, sol. xv cl. iud.

Si quis pecora de fructu suo incluserit, aestimationem damni domino reddat et insuper x dinarius soluat.

Si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de damno reclusa expellere aut foras excutere presumpserit, sol. xv cl. iu(d).

Si quis sepem alienam aperuerit et in messem aut pratum uel in qualibet labore pecora miserit, si conuictus cum testibus fuerit, ei, cui labor est, aestimationem damni restituat et sol. xxx.

E 12

Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena incucurrerint et illo^f negante fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis pecora de fructu suo incluserit, aestimationem damni dominicus^h reddat. Et insuper decem denr. soluat;

si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de damno reclusa expellere aut foras excutere presumpserit, sol. xv cul. iud. excep. cap.

Si quis sepem alienam aperuerit et in messem aut in pratum uel in qualibet labore pecora miserit, si conuictus cum testibus fuerit, ei, cui labor est!, estimationem damni restituat et sol. xxx cul. iud.

E 13

Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena incluserint et ille negantem fuerit adprobatum, sol. xv culp. iud.

Si quis pecora de fructu suo incluserit, aestimationem damni domino reddat et insuper decim dinarios soluat;

si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de damno reclusa expellere aut foras excutere presumpserit, sol. xv cul. iud. excep. cap.

Si quis sepem alienam aperuerit et in messem aut in pratum uel in qualibet labore pecora miserit, si conuictus cum testibus fuerit, ei, cui labor est, aestimationem damni restituat, et sol. xxx culpabilis iudicetur.

E 14

Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena incluserint et ille negantem fuerit adprobatum, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.

Si quis pecora de fructu suo incluserit, stimacioni damni domino reddat et insuper decim dinarios soluat;

si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de damno reclusa expellere aut foras excutere presumpserit, sol. xv cul. iud. iudicetur.

E 16

Si quis alicui pecus custodiente pastore in messe aliena cucurrerint et ille negante furae-
rit adprobatum, sol. xv culpb. iud. excep. cap. et dil.

Si quis pecora de fructu suo incluse-
rit, estimationem dampni domino re-
stituat et super x d. soluat.

Si uero aut per inimicitiam aut per superbiam pecora de dampno reclusa expellere aut foris excutere presumpserit, sol. xv cul. iud.

10,5

f) in E 12 aus ille verbessert. *g)* in E 11 aus gatem verbessert. *h)* in E 12 aus domicius verbessert.
i) in E 12 aus forat verbessert. *k)* in E 12 aus qualibet verbessert. *l-l)* in E 12 aus laborem verbessert.
m) in E 11 über der Zeile nachgetragen.

XI. De seruis uel mancipiis furatis.

- P. 10 § 1 § 1. Si quis seruum <alienum> aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, mallobergo theos taxaca, <sunt dinarii MCCCC qui faciunt> solidus xxx culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 6 § 2. Si quis seruum aut ancilla perdiderit ualentes solidus xxv <furauerit>, se porcario, se (35 § 9) uenatore, se fabro, se carpentario, se stratore, ualentes solidus xxv furauerit aut occiserit, mallobergo theachro taxaca, <sunt dinarii (M)MCCCC qui faciunt> solidus LX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 2 § 3. Si quis seruuus aut ancilla ad homine ingenuo de <se> res domini sui aliquid deportauerit in taxaca, qui hoc recipit, mallobergo theobardo, <sunt dinarii DC qui faciunt> solidus xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 5 § 4. Si <quis> homo ingenuus seruum alienum in taxaca secum inuolare duxerit aut aliquid cum ipso in taxaca neguiat, mallobergo theolasina, <sunt dinarii DC qui faciunt> solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS FURATIS.

- 11,1 Si *quis* seruum aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, mal. theostaxaca,
sol. xxx cul.
iud. excep. cap. et dela.
- 11,2 Si *quis* seruum aut ancillam perdiderit ualentes sol. xxv,
se porcario, se uenatore, se fabro, se carpentario, se stratore,
uadentes sol. xxv furauerit aut occiserit, mal. theachro taxaca,
sol. LX
cul. iud. excep. cap. et dela.
- 11,3 Si *quis* seruuus aut ancillas ad hominem ingenuum de se res domini sui aliquid deportauerit in taxaca, qui hoc recipit, mal. theobardo,
sol. xv
cul. iud. excep. cap. et del.
- 11,4 Si homo ingenuus seruum alienum in taxaca secum inuolare duxerit aut aliquid cum ipso in taxaca neguiat, mal. theolasina,
sol. xv cul.
iud.

D 8

XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS^a FURATIS.

- Si *quis* seruum aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, malb. theos taxaca, sunt den. IMCCCC qui f. sol. xxxv cul.
iud.
- Si *quis* seruum perdiderit aut ancilla ualentes sol. xxv furauerit, si portario, si uenatore, si fabro, si carpentario, si stratore, ualente sold. xxx furauerit aut occiserit, malb. theachro taxaca, sunt den. IMCCCC qui f. sol. LX
cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si *quis* seruuus aut ancilla ad hominem ingenuum de res domini sui aliquid deportauerit de taxaca, qui hoc recepit, malb. theobardo, sunt den. DC qui f. sol. xv
cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si *quis* homo ingenuus seruum alienum in taxaica secum inuolare duxerit aut aliquid cum ipso in taxaica negotiat, malb. theolasina, sunt den. DC qui f. sol. xv culp.

D 9

XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS FURATIS.

- Si quis seruum alienum aut ancilla furauerit et ei fuerit adprobatum, mal. theus taxaca,
sol. xxx cul.
iud. excep. cap. et dl.

- Si quis seruum aut ancilla ualentes sol. xxv perdedirit,
se porcario, se uenatore, se fabro, se carpentario, se stratore,
ualentes sol. xxv furauerit aut occiserit, mal. thro thaxaca,
sol. LX
cul. iudi. excep. cap. et dl.

- Si quis seruum aut ancilla ad hominem ingenuum de res domini sui aliquid deportauerit in taxaca, qui hoc recipit, mal. teobardo,
sol. xv
cul. iud. excep. cap. et dl.

- Si homo ingenuus seruum alienum in taxaca secum inuolare duxerit aut aliquid cum ipso in taxaca neguiat, mal. theolasina,
sol. xv cul.
iud.

Titel 11: a) in D 8 aus MANCIPPI verbessert.

XI. De seruis uel mancipiis furatis.

§ 1. Si quis seruum aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, soledos **xxxv** culpabilis *D 11 § 1* iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si quis seruus aut ancilla furauerit ualentem soledos **xxv**, si porcario, si uenatore, si *11 § 2* fabro, si carpentario, si stratore, soledos **LX** culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si seruus aut ancilla de rebus domini sui aliquid deportauerit et homo ingenuus in *11 § 3* furtum hoc receperit, soledos **xv** culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si homo ingenuus seruum alienum ad furtum faciendum duxerit aut aliquid cum ipso *11 § 4* in taxaga negotiauerit, soledos **xv** culpabilis iudicetur *(excepto capitale et dilatura)*.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 16</i>
XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS FURATIS.	DE SERVIS VEL MANCIPPIIS FVRATIS. XI.	XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS FURATIS.	XI. DE SERUIS UEL MANCIPPIIS FURATIS.	DE SERVIS VEL MANCIPPIIS FVRATIS. XI.
Si quis seruum aut ancilla furauerit et ei fuerit adprobatum, sol. xxxv cul. iud.	Si quis qui seruum aut ancillam furauerit ^a et ei fuerit adprobatum, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis seruum aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dilatura.	Si quis seruum aut ancillam furauerit et ei fuerit adprobatum, sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis seruum 11,1 aut ancillam furauerit et ei adprobatum fuerit, sol. xxxv cul. iudice-tvr excep. capl. et dil.
Si quis seruus aut ancilla furauerit ualentem sol. xxv , si porcario, si uenatore, si fabro, si carpentario, si stratore, sol. LX cl. iud.	Si quis seruum aut ancilla furauerit ualentem sol. xxv , si porcario, si uenatore, si fabro ^b , si carpentario, si stratore, sol. LX cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis seruus aut ancilla furauerit ualentem soledos xxv , si porcarius, si uenatore, si fabro, si carpentario, si stratore, sol. LX culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis seruus aut ancilla furauerit ualentem sol. xxv . Si porcario, si uenatore, si fabro, si carpentario, si stratore, sol. LX cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis seruus aut 11,2 ancilla furauerit ua-lentem sol. xxv , si porcario, si uena-tore, si fabro, si scarpentario, si stratore, sol. LX cul. iud. excepto capl. et dil.
Si seruus aut ancilla de rebus domini sui aliquid deportauerit et homo ingenuus in furtum hoc recipierit, sol. xv cul. iud.	Si seruus aut ancilla de rebus domini sui aliquid deportauerit et homo ingenuus in furtum hoc recipierit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si seruus aut ancilla de rebus domini sui aliquid deportauerit et homo ingenuus in furtum hoc recipierit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si seruus aut ancilla de rebus domini sui aliquid deportauerit et homo ingenuus in furtum hoc recipierit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si seruus aut an-11,3 cilla de rebus do-mini sui aliquid de-portauerit et homo ingenuus in furtum hoc recipierit, sol. xv cul. iud. excepto capl. et dil.
Si homo ingenuus seruum alienum ad furtum faciendum duxerit aut aliquid cum ipso in taxaga negotiauerit, sol. xv cul. iud. excepto capl. et dil.	Si homo ingenuus seruum alienum ad furtum faciendum duxerit aut aliquid cum ipso in taxaga negotiauerit, sol. xv cul. iud.	Si homo ingenuus seruum alienum ad furtum faciendum duxerit, aut aliquid cum ipso in taxaga negotiauerit, sol. xv culp. iud.	Si homo ingenuus seruum alienum ad furtum faciendum duxerit aut aliquid cum ipso in taxaga negotiauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis homo in-11,4 genuus seruum alie-num add ^c furtum fa-ciendum duxerit aut aliquid cum ip-so in taxaga nego-tiauerit, sol. xv cul. iud.

Titel 11: a) in *E 12* aus fucauerit verbessert. b) in *E 12* aus frabro verbessert. c) in *E 13* aus L verbessert. d) in *E 16* aus aud verbessert.

XII. De furtis ingenuorum uel effracturis.

- P. 11 § 1 § 1. Si quis *(homo)* ingenuus de foris casa, quod ualent duo dinarii, furauerit, mallobergo taxaca, *(sunt dinarii dc qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 11 § 2 § 2. Si uero foris casa, quod ualent xl dinarii, furauerit, mallobergo taxaca, *(sunt dinarii mcccc qui faciunt)* solidus xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 11 §§ 3-5 § 3. Si uero *(homo)* ingenuus aliquid deintus casa furauerit aut clauem infrigerit aut adulterauerit aut¹ exinde aliquid in furtum portauerit, mallobergo anthedio, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus xlv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 11 § 6 § 4. Si quis clauem effrigerit et nihil exinde portauerit, mallobergo norchlot, *(sunt dinarii MCC qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.

XIII. De furtis seruorum uel effracturis.

- 12 § 1 § 1. Si quis seruus de foris casa, quod ualent duo dinarii, furauerit, excepto capitale et

1) *hier* = et; vgl. § 4.

D 7

XII. DE FURTIS INGENUORUM UEL EFRACTURIS.

- 12,1 Si quis ingenuus de foris casa, quod ualent duos^a din., furauerit, mal. taxaca,
sol. xv cul. iud.
- 12,2 Si uero foris casa, quod ualent lx dinarii, furauerit, mal. taxaca,
sol. xxx cul. iud. excep. cap. et del.
- 12,3 Si uero ingenuus aliquid deintus casa furauerit aut clauem infrigerit aut adulterauerit aut exinde aliquid in furtum exinde portauerit, mal. anthedio,
sol. xlvi cul. iud. excep. cap. et dela.
- 12,4 Si quis clauem effrigerit et nihil exinde deportauerit, mal. norchlot,
sol. xxx cul. iud.

XIII. DE CURTIS SERUORUM UEL EFRACTURIS.

- 13,1 Si quis seruus de furis casa, quod ualent duos din., furauerit, excep. cap. et del. aut flagellus

D 8

XII. DE FURTIS INGENUORUM UEL EFFRACTURIS.

- Si quis homo ingenuus de foris casa, quod ualent duo den., furauerit, malb. taxaca, *sunt* den. dc *qui* f. sol. xv cul. iud.
- Si uero foris casa, quod ualent xl den., furauerit, malb. taxaca, *sunt* den. mcccc qui f. sol. xxxv cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si uero homo ingenuus aliquid deintus casa furauerit aut clauem infrigerit aut adulterauerit aut exinde aliquid in furtum portauerit, malb. antheoco, *sunt* den. MDCCC qui f. sol. xlvi culp. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis clauem effrigerit et nihil exinde portauerit, malb. norchlot, *sunt* den. mccc qui f. sol. xxxv cul. iud.

XIII. DE FURTIS SERUORUM.

- Si quis seruus de foris casa, quod ualent duo den., furauerit, excep. cap. et dil. aut flagellus

D 9

XII. DE FURTIS INGENUORUM UEL EFFRACTORIS.

- Si quis ingenuos deforas casa, quod ualent dui dinarii, furauerit, mal. taxaca,
sol. xv cul. iud.
- Se uero foras casa, quod ualent xl dinarii, furauerit, mal. taxaca,
sol. xxx cul. iud. excep. cap. et dl.
- Si uero ingenuos aliquit deintus casa furauerit aut clauem infregerit aut adulterauerit aut aliquid exinde in furtum porta-
- uerit, mal. norchlot,
sol. xxx cul. iud.

XIII. DE FURTIS SERUORUM UEL EFFRACTORIS.

- Si quis seruus deforas casa, quod ualent dui dinarii, furauerit, excep. cap. et dl. aut flagellus^a

Titel 12: a) in D 7 aus duo verbessert.

Titel 13: a) in D 9 aus fagellus verbessert.

XII. De furtis ingenuorum uel infractores.

§ 1. Si quis ingenuus foris casa ualentem denarios duos furauerit, soledos xv culpabilis *D 12 § 1* iudicetur.

§ 2. Similiter et si foris casa ualentem denarios xl furauerit, soledos xxx culpabilis iudicetur *12 § 2* excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si uero in domo clauem effregerit aut adulterauerit aut deinfra casa aliquid furtum *12 § 3* fecerit, soledos xl v culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

Et si clauem effregerit et nihil exinde deportauerit, soledos xxx culpabilis iudicetur. *12 § 4*

XIII. De furtis seruorum.

§ 1. Si quis seruus foris casa ualentem denarios duos furauerit, aut flagellis cxx ictus accipiat *13 § 1*

E 11	E 12	E 13	E 14	E 16
XII. DE FURTIS INGENUORVM UEL INFRAC- TORES.	DE FVRTIS INGENVORVM VEL INFRAC- TORES. XII.	XII. DE FURTIS INGENUORVM UEL INFRAC- TORES.	XII. DE FURTIS INGENUORVM UEL INFRAC- TORES.	DE FVRTIS INGENUORVM VEL INFRAC- TORES.
Si quis ingenuus foris casa ualentem dinarius dinarios ^a duos furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus foris casa ualentem denarios duos ^b furauerit, sol. xv cl. iud.;	Si quis ingenuus foris casa ualentem denarios duos furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuis foras casa ualentem dinarios duos furauerit, sol. xv cul. iud.;	Si quis ingenuus foris casa ualentem dinarios ii furauerit, sol. xv cul. iud.
Similiter et si fo- ras casa ualentem dinarius xl furau- erit, sol. xxx cul. iud.	similiter et si fo- ras casa ualente de- noster xl furauerit, sol. xxx cul. iud. excep. cap. et dil.	Similiter et si fo- ris casa ualentem denarios xl fura- uerit, sol. xxx culp. iud. excepto cap. et dil.	similiter et foris casa ualentem dina- rios quadraginta fu- rauerit, sol. xxx cul. iud. excepto cap. et dil.	Similiter et si fo- ras casa ualentem d. xl furauerit, sol. xxx cul. iud. ex- cepto capl. et dil.
Si uero in domo clauem effregerit aut adulterauerit et deinfra casa aliquid furtum fecerit, sol. xl v cl. iud.	si uero in domo clauem effregerit aut adulterauerit aut deinfra casa ali- quid furtum fecerit, sol. xl v cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero in domo clauem effregerit aut adulterauerit aut deinfra casa ali- quid furtum fecerit, sol. xl v culp. iud. excep. cap. et dil.;	Si uero in domo clauem effregerit aut adulterauerit aut deinfra casa ali- quid furtum fecerit, sol. xl v cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero clauem in domo effregerit aut adulterauerit et de- infra casa aliquid furtum fecerit, sol. xl cul. iud. excepto capl. et dil.;
Et si ^c clauem ef- fregerit et nihil exinde deportauer- rit, sol. xxx cul. iud.	Et si clauem ef- fregerit et nihil exinde deportauer- rit, sol. xxx cul. iud.	et si clauem ef- fregerit et nihil exinde deportauer- rit, sol. xxx culp. iud.	Et si clauem ef- fregerit et nihil exinde deportauer- rit, sol. xxx cul. iud.	si clauem ef- fregerit et nihil exinde portauer- rit, sol. xxx culpb. iud.
XIII. DE FURTIS SERUORVM. SERUORUM.	DE FVRTIS SERVORVM. XIII.	XIII. DE FURTIS SERUORUM.	XIII. DE FURTIS SERUORUM.	DE FURTIS SERVORVM.
Si quis seruus fo- ras casa ualentem dinarios duos fura- uerit, aut flagellis centum uiginti ictus	Si quis seruus fo- ris casa ualentem denr. duos fura- uerit aut flagellis cxx ictus accipiat	Si quis seruus fo- ris casa ualentem denarios duos fura- uerit, aut flagellis cxx ictus accipiat	Si quis seruus fo- ras casa ualente dinarios duos fura- uerit, aut flagellis cxx ictus accipiat	Si quis seruus fo- ras casa ualentem dinarios ii fura- uerit, aut flagellis cxx ictus accipiat

Titel 12: a) in E 11 aus dinarius verbessert. b) in E 12 aus cuos verbessert.

c) in E 11 nachträg-

dilatura aut flagellus cxx ictus accipiat aut pro dorso suo <cxx dinarius qui faciunt> solidus III soluat.

P. 12 § 2 § 2. Si uero furauerit, quod ualent XL dinarii, aut castretur aut <ccXL dinarius qui faciunt> solidus VI reddat; dominus uero serui, qui furtum fecit, capitale in locum restituat.

XIV. De rapto ingenuorum uel mulierum.

13 § 1 § 1. Si quis tres hominis ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, mallobergo antonio, <sunt dinarii MCC qui faciunt> solidus XXX culpabilis iudicetur.

13 § 2 § 2. Qui super tres fuerint, <ducentinos dinarius qui faciunt> solidus V conponant <unusquisque eorum>.

13 § 3 § 3. Illi uero qui cum sagittas fuerint, ternus solidus conponere faciant <unusquisque eorum>.

13 § 4 § 4. Raptor¹ uero <MM² dinarius qui faciunt> solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

13 § 6 § 5. Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui traetur, fredus exinde solidus LXII semis cogatur exsoluere.

1) d. h. der Haupttäter, der die Geraubte zur Ehe zwingt.

D 7

cxx ictus accipiat aut pro dorso suo
sol. III soluat.
13,2 Si uero furauerit, quod ualent XL den., aut castretur aut sol. VI reddat; dominus uero serui, qui furtum fecit, capi- talem in locum restituat.

D 8

cxx ictos accipiat aut pro dorso suo cxx den. qui f. sol. III cul. iud.
Si uero furauerit, quod ualent XL den., aut castretur aut ccXL den. qui f. sol. VI reddat; dominus uero serui, qui furtum fecit, capi- in loco restituat.

D 9

cxx ictus accipiat aut pro dorsum suum sol. III soluat.
Si uero furauerit, quod ualent XL dinarii, aut castretur aut VI sol. redat; dominus uero seruo, qui furtum facit, capl. in locum restituat.

XIII. DE RAPTO INGENUORUM UEL MULIERUM.

14,1 Si quis tres hominis ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, mal. antonio,
sol. XXX cul. iud;

14,2 qui super tres fuerint,
sol. V
conponant;

14,3 ille uero qui cum sagittas fuerint,
ternus sol. conponere faciant;

14,4 raptor uero
sol. LXII.s cul. iud.

14,5 Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui traetur, fredus exinde LXII.s sol. cogatur exsoluere,

XIII. DE RAPTO INGENUORUM.

Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, malb. antonio, sunt den. IMCCC qui f. sol. XXX cul. iud.

Qui super tres fuerint, ducen- tinos den. qui f. sol. V unusquisque eorum cul. iud.

Illi uero qui cum sagittas fuerint, ternos sol. conponere faciant unusquisque eorum.

Raptor uero MM² den. qui f. sol.

LXII.s cogatur exsoluere,

XIII. DE RAPTURE INGENUORUM UEL MULIERUM.

SI quis tris hominis ingenua puella de casa aut de screona rapuerent, mal. anthonius,
sol. XXX cul. iud.

Se super tris fuerint,
soled. V
conponant.

Illi uero qui cum sagittas fuerent,
ternus sol. conponere faciant.

Raptur uero
sol. LXII.s cul. iud.

Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui tragitur, fredus exinde LXII.s cogatur exsoluere.

aut pro dorsum suum soledos III soluat excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si uero ualentem denarios XL furauerit, aut castretur aut soledos VI reddat; dominus *D 13 § 2*
uero serui capitalem requirenti restituat.

XIV. De raptu ingenuorum uel mulierum.

§ 1. Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, soledos XXX *14 § 1*
culpabilis iudicetur.

Quod si super tres fuerint, soledos V conponant. *14 § 2*

Illi uero qui cum sagittas fuerint, ternos soledos conponant. *14 § 3*

Raptor uero soledos LXII semis culpabilis iudicetur. *14 § 4*

§ 2. Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredus exinde LXII semis soledos cogatur *14 § 5*
exsoluere.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 16</i>
accipiat aut pro aut pro dorso suo aut pro dorsum aut pro dorsum ut pro dorsum suum dorsum suum sol. sol. III soluat excep. suum sol. III soluat suum sol. III soluat ex- III soluat. cap. et dil. excep. cap. et dil. cepto capl. et dil.				
Si uero ualentem dinarius LX furauerit, aut castretur aut sol. VI reddat, dominus uero seruum capl. requirenti restituat. si uero ualentem denarii XL furauerit, aut castretur aut sol. VI reddat, dominus uero seruum capl. requirenti restituat. Si uero ualentem denarios XL furauerit, aut castretur aut sol. VI reddat, dominus uero seruum capl. requirenti restituat. Si uero ualentem denarii XL furauerit, aut castretur aut sol. VI reddat, dominus uero seruum capl. requirenti restituat.				
XIII. DE RAPTU INGENUORVM UEL MULIERUM.	DE RAPTV INGENVORVM VEL MVLIERVM^a XIII(I).	XIII. DE RAPTU INGENUORVM UEL MULIERUM.	XIII. DE RAPTI INGENUORVM UEL MULIERUM.	DE RAPTV INGENUORVM VEL MVLIERES. XIII.
Si quis tres boni homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerit, sol. XXX cl. iud.; quod si super tres furauerint, sol. V conponat. Illo uero, qui cum sagittas fuerint, ternos sol. conponat. Raptor uero sol. LXII.s culpabile iudicetur;	Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, sol. XXX cul. iud.; quod si super tres fuerint, sol. V conponant; illi uero, qui cum sagittas fuerint, ternos solidos conponant. Raptor uero sol. LXII.s culpabile iudicetur;	Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, sol. XXX ^b culp. iud.; quod si super tres fuerint, sol. V conponant; illi uero qui cum sagittas fuerint, ternos sol. conponant; raptor uero sol. XLIII culp. iudicetur.	Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, sol. XXX cul. iud.; quod super tres fuerint, sol. V conponant; illi uero qui cum sagittas fuerint, ternos sol. conponant; raptor uero sol. LXII.s culp. iudicetur.	Si quis tres homines ingenua puella de casa aut de screona rapuerint, sol. XXX cul. iud. Quod si super III fuerint, sol. V conponat. Illo uero, qui cum sagittas fuerint, ternos sol. conponat. Raptor uero sol. LXII semis cul. iud.
Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredus exinde LXII.s sol. cogatur exsoluere.	si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredus exinde sol. LXII.(s) cogatur exsoluere.	Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredos LXII.s sol. cogatur exsoluere.	si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredos LXII.s sol. cogatur exsoluere.	Si uero puella in uerbo regis fuerit, qui trahitur, fredos LXII semis sol. cogatur exsoluere.

Titel 13: a) in E 12 aus sastretur verbessert.

Titel 14: a) in E 12 aus MULIRVM verbessert. b) in E 13 nachgetragen. c) in E 12 aus culpabiles verbessert. d) in E 12 aus cagatur verbessert.

- P. 13 § 7 § 6. Si uero puer regi uel litus ingenua femina traxerit, *(tunc)* de uita conponat.
- 13 § 8 § 7. Si uero ingenua femina quicumque de illis sua uoluntate secuta fuerit, ingenuitate sua perdat.
- 13 § 12 § 8. Si quis spunsa aliena tullerit et sibi in coniugium sociauerit, mallobergo andratheo, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 13 § 14 § 9. Si quis puella dispunsata dructi ducente ad maritum aliquis eam in uiam adsallierit et ipsa uiolenter michatus fuerit, mallobergo gaugechaldo, *(sunt dinarii VIIIIM qui faciunt)* solidus cc culpabilis iudicetur.
- 13 § 9 § 10. Si quis ingenuus ancilla aliena priserit in coniugio, mallobergo bonimo, ipsi cum ea in seruicio implicetur.

XV. De his qui alterius muliere tollit uiuo marito.

- 15 § 1 § 1. Si quis uxorem alienam tullerit uiuo marito, mallobergo abteca, in alia mente abhacto uelentemo, solidus cc culpabilis iudicetur.
- 15 § 2 § 2. Si quis cum ingenua puella per uirtute michatus fuerit, mallobergo uero uanum, *((sunt dinarii MMD qui faciunt))* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

D 7

- 14,6 Si uero puer regi uelitus ingenua femina traxerit, de uita conponat.
- 14,7 Si uero ingenua femina quicumque de illis sua uoluntate secuta fuerit, ingenuitatē suā perdat.
- 14,8 Si quis spūsam aliena tullerit et sibi in coniugium sociauerit, mal. andratheo,
sol. LXII.s cul. iud.
- 14,9 Si quis puella dispunsata dructi ducenti ad maritum aliquis eam in uiam adsallierit et ipsa uiolenter michatus fuerit, mal. gaugechaldo,
sol. cc cul. iud.
- 14,10 Si quis ingenuus ancilla aliena priserit in coniugio, mal. bonimo, ipsi cum ea in seruicio implicetur.

D 8

- Si uero puer regis uel litos ingenua femina traxerit, tunc de uita conponat.
- Si uero ingenua femina quicumque de illis sua uoluntate secuta fuerit, ingenuitatē sua perdat.
- Si quis sponsam alienam tullerit et sibi in coniugium sociauerit, malb. andratheo, *sunt* den. IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis puella desponsata dructi ducenti ad maritum aliquis eam in uiam adsallierit et ipsam uiolenter mechatus fuerit, malb. gaugechaldo, *sunt* den. VIIIIM qui f. sol. cc cul. iud.
- Si quis ingenuus ancilla aliena in coniugio sociauerit, malb. bonimo, ipsi cum ea in seruicio implicetur.

D 9

- Si uero puer regi uel letus ingenua femina traxerit, de uita conponat.
- Si uero ingenua femina quicumque de illis sua uolumptate secuta fuerit, ingenuitatē sua perdat.
- Si quis spūsa aliena tullerit et sibi in coiudium sociauerit, mal. andratheo,
sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis puelle dispunsata dructu ducente ad marito aliquis eam in via adsalirit et ipsa uiolenter migatus fuerit, mal. gaugecaldo,
sol. cc cul. iud.
- Si quis ingenuos ancilla aliena preserit in coiugium, mal. bonimo, ipsi cum eam in seruicio implicetur.

XV. DE HIS QUI ALTERIUS MVLIERE TOLLIT UIUO MARITO.

- 15,1 Si quis uxorem alienam tullerit uiuo marito, mal. abteca, in alimentae abhato uelentemo, sol. cc cul. iud.
- 15,2 Si quis cum ingenua puella per uirtute michatus fuerit, mal. uero manum, sol. LXII.s cul. iud.

- Si quis uxorem alienam tulerit uiuo marito, malb. abteca, malia mente abhato uelentemo, sol. cc cul. iud.
- Si quis cum inge-

- Si quis uxorem alienam tullerit uiuo marito, mal. ab thega, in alia mente ab hacto uelenthemo, sol. cc cul. iudicetur.
- Si quis cum ingenua puella per uirtute migatus fuerit, mal. uero uhano, sol. LXII.s cul. iud.

§ 3. Si uero puer regis uel laetus ingenuam feminam traxerit, de uita conponat. D 14 § 6

§ 4. Si uero ingenua quecumque de illis sua uoluntate secuta fuerit, suam perdat ingenuitatem. 14 § 7

§ 5. Si quis sponsam alienam tulerit et sibi in coniugio sociauerit, soledos LXII semis 14 § 8
culpabilis iudicetur.

§ 6. Si quis puellam disponsatam dructe ducentem ad maritum <et> eam in uia adsallierit 14 § 9
et ipsam uiolenter moechatus fuerit, soledos cc culpabilis iudicetur.

§ 7. Si quis ingenuus ancillam alienam in coniugio acceperit, ipse cum ea in seruitio im- 14 § 10
plicetur.

§ 8. Si quis uxorem alienam uiuo marito tulerit, soledos cc culpabilis iudicetur. 15 § 1

§ 9. Si quis cum ingenua puella per uirtutem moechatus fuerit, soledos LXII semis culpabilis 15 § 2
iudicetur.

E 11**E 12****E 13****E 14****E 16**

Si uero puer regis uel laetus ingenuam feminam traxerit, de uita conponat; 14,3
si uero ingenua quecumque de illis sua uoluntate secuta fuerit, suam perdat Ingenuitatem.

Si quis sponsam alienam intollerit et sibi in coniugio sociauerit, sol. LXII.s cl. iud. 14,4
Si quis sponsam alienam tulerit et sibi in coniugium so-
ciauerit, sol. LXIII.s cul. iud.

Si quis puella disponsatam dructe ducentem ad maritum eam in uia adsallierit et ipsam uiolenter moechatus fuerit, sol. cc cul. iud. 14,5
Si quis puellam disponsatam dructe ducentem ad maritum eam in uia adsallierit et ipsam uiolenter moechatus fuerit, sol. cc cul. iud.

Si quis Ingenuam ancillam alienam In coniugio acceperit, ipse cum ea in seruitio implice-
tur. 14,6
Si quis ingenuus ancillam alienam in coniugio acceperit, ipse cum ea in seruitio implice-
tur.

Si quis uxorem alienam uiuo marito tulerit, sol. cc cul. iud. 14,7
Si quis uxorem alienam uiuo marito tulerit, sol. cc cul. iud.

Si quis cum ingenuam puella per uirtutem moechatus fuerit, sol. LXII.s cl. iud. 14,8
Si quis cum ingenua puella per uirtutem moechatus fuerit, sol. LXIII.s cul. iud.

e) in E 12 zwischen n und a ein Buchstabe getilgt. f) in E 12 aus dispontam verbessert. g) in E 14 aus desponsatam verbessert. h) in E 14 aus ducen (?) verbessert. i) in E 14 aus assallieri verbessert.
k) in E 14 aus ipsa verbessert. l) in E 13 aus moecatus verbessert. m) in E 12 aus accillam verbessert.
n) in E 16 aus coniungo verbessert. o) in E 12 aus ips verbessert.

P. 15 § 3 § 3. Si quis cum ingenua puella spunsata ambo partis conuenerit et in occulto michati fuerint, mallobergo frila(s)ina, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.

XVI. De superuentis uel expoliacionibus, qui hominem ingenum expoliat.

14 § 1 § 1. Si quis hominem ingenum in superuenti expoliauerit, mallobergo mosido *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

14 § 2 § 2. Si *(quis)* Romanus homo barbaro expoliauerit, mallobergo mosido, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

14 § 3 § 3. Si uero Francus homo Romano expoliauerit, mallobergo mosido, *(sunt dinarii MCC qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis hominem, qui aliubi migrare disponit et de rege habet cartas et se habundiuuit in mallo publico, et aliquis extra ordinacionem regis testare aut adsallire eum presumpserit, mallobergo alachra et hii uia lacina, *(sunt dinarii VIIIM qui faciunt)* solidus CC culpabilis iudicetur.

14 § 11 § 5. Si quis hominem ingenum dormientem expoliauerit, mallobergo frio mosido, *(sunt dinarii IVM qui faciunt)* solidus c culpabilis iudicetur.

D 7

15,3 Si *quis* cum ingenua puella spunsata ambo partis conuinerit et in occulto michati fuerint, mal. fribasina, sol. LXV cul. iud.

nua puella sponsata ambo partes conuenerit et in occulto mechati fuerint, malb. frila fina, *sunt* den. IMDCCC qui f. sol. XLV cul. iud.

Si *quis* cum ingenua puella spunsada ambo partis conueneret et in occulto migati fuerent, mal. fribafina, sol. XLV cul. iud.

XV. DE SUPERUENTIS UEL EXPOLIACIONIBUS.

16,1 Si *quis* hominem ingenum in superuenti expoliauerit, mal. mosido, sol. LXII.s cul. iud.

16,2 Si romanus homo barbaro expoliauerit, mal. mosido, sol. LXII.s cul. iud.

16,3 Si uero francus homo romano expoliauerit, mal. mosido, sol. XXX cul. iud.

16,4 Si quis homine, qui ali ubi migrare disponit et de rege habet cartas et se alundiuuit in mallo publico, et aliquis extra ordinatio-ne regis testare aut adsallire eum presumpserit, mal. alachra et hii uia lacina, sol. CC cul. iud.

16,5 Si *quis* homine ingenuo dor-miente expoliauerit, mal. frio mosido, sol. c cul. iud.

Si *quis* hominem ingenum in superuento expoliauerit, malb. musido, *sunt* den. IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud.

Si *quis* romanus homo barbaro expoliauerit, malb. musido, *sunt* den. IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud.

Si *quis* francus homo romano expoliauerit, malb. musido, *sunt* den. IMCC qui f. sol. XXX cul. iud.

Si *quis* homo, qui ali ubi migrare disponit et de rege habet cartas et se habundiuuit in mallo publico, et aliquis extra ordinatio-ne regis testare aut adsallire eum presumpserit, mal. alachra et hii uia lacina, *sunt* den. VIIIM qui f. sol. CC cul. iud.

Si *quis* hominem ingenuo dor-miente expoliauerit, malb. prio mosido, *sunt* den. IIIIM qui f. sol. c culp. iud.

D 8

D 9

Si *quis* cum ingenua puella spunsada ambo partis conueneret et in occulto migati fuerent, mal. fribafina, sol. XLV cul. iud.

Si *quis* hominem ingenum in superuenti expoliauerit, mal. mosido, sol. LXII.s cul. iudic.

Se romanus homo barbaro expoliauerit, mal. mosido, sol. XVII.s cul. iud.

Se uero francus homo romano expoliauerit, mal. mosido, sol. XXX cul. iud.

Si *quis* hominem, qui ali ubi migrare disponet et de regi habet cartas et se habundiuuit in mallo publico, et aliquis extra ordinacio-ne regis testare aut adsallire eum presumpserit, mal. alagra et hii uia lacina, sol. CC cul. iud.

Si *quis* hominem ingenuo dor-miente expoliauerit, mal. frio mosido, sol. c cul. iud.

§ 10. Si quis cum ingenua puella sponsata eam consentientem in occulto moechauerit, *D 15 § 3*
soledos *XLV* culpabilis iudicetur.

XV. *⟨De furtis.⟩*

§ 1. Si quis hominem ingenuum superuenientem expoliauerit, soledos *LXII* semis culpabilis *16 § 1*
iudicetur.

§ 2. Si Romanus barbarum expoliauerit, soledos *LXII* semis culpabilis iudicetur. *16 § 2*

§ 3. Si uero Francus Romanum expoliauerit, soledos *XXX* culpabilis iudicetur. *16 § 3*

§ 4. Si quis hominem cartam regis habentem extra ordinationem regis adsallire uel via *lacia* *16 § 4*
lacinia facere presumpserit, soledos *CC* culpabilis iudicetur.

§ 5. Si quis hominem ingenuum dormientem expoliauerit, soledos *C* culpabilis iudicetur. *16 § 5*

E 11

Si quis cum in-
genua puella spon-
sata eam con-
sentientem in occul-
to mechauerit, sol.
XLV cl. iud.

E 12

Si quis cum in-
genua puella spon-
sata eam con-
sentientem in occulto
moechauerit, sol.
XLV cul. iud.

E 13

Si quis cum in-
genua puella spon-
sata eam con-
sentientem in occulto
moecaberit,
XLV culpabilis iudi-
cetur.

E 14

Si quis cum in-
genua spon-
sata eam con-
sentientem in occulto
moechaberit, sol.
XLV cul. iud.

E 16

Si quis in-
genua puella spon-
sata eam con-
sentientem in occulto
moechauerit, sol.
XLV cul. iud.

XV.

DE FVRTIS. X(V).

Si quis hominem
ingenuum superue-
nientem expoliaue-
rit, sol. *LXII*.s cul.
iud.;

si romanus bar-
barum expoliauerit,
sol. *LXII*.s cul.;

si uero francus
romanum expolia-
uerit, sol. *XXX* cl.

Si quis hominem
cartam regis habet
extra ordinationem
regis adsallire uel
via lacinia facere
presumpserit, sol.
CC cul. iud.

Si quis hominem
ingenuum dormien-
tem expoliauerit,
sol. *C* cul.

Si quis hominem
ingenuum superue-
nientem^b expoliaue-
rit, sol. *LXIII* cul.
iud.;

si romanus bar-
barum expoliauerit,
sol. *LXIII*.s cul. iud.

Si uero francus^c
romanum expolia-
uerit, sol. *XXX* cul.
iud.

Si quis hominem
cartam regis haben-
tem extra ordinem
regis adsallire uel
via lacinia facere
presumpserit, sol.
CC cul. iud.

Si quis hominem
ingenuum dormien-
tem expoliauerit,
sol. *C* culp. iud.

XV.

XV.

Si quis hominem
ingenuum superue-
nientem expoliaue-
rit, sol. *LXII*.s cul.
iud.

Si romanus bar-
barum expoliauerit,
sol. *LXIII* culp. iud.

Si uero francus
romanum expolia-
uerit, sol. *XXX* cul.
iud.

Si quis hominem
cartam regis haben-
tem extra ordinem
regis adsallire uel
via lacinia facere
presumpserit, sol.
CC cul. iudi.

Si quis hominem
ingenuum dormien-
tem expoliauerit,
sol. *C* cul. iud.

SI QVIS HOMI-
NEM INGENVVM
Superuenientem ex-
poliauerit, sol. *LXIII*
culabl. iud.

Si romanus bar-
barum expoliauerit,
sol. *LXIII* cul. iud.

Si uero francus
romanum expolia-
uerit, sol. *XXXA* cul.
iud.

Si quis homo car-
tam regis habet ex-
tra ordinatione re-
gis adsallire uel ui-
cina facere pre-
sumpserit, sol. *CC*
cul. iud.

Si quis hominem
ingenuum dormien-
tem expoliauerit,
sol. *C* cul. iud.

Titel 15: a) in *E 14* aus qui verbessert. b) in *E 12* aus superuenitum verbessert. c) in *E 12* aus fracus verbessert. d) in *E 11* aus domientem verbessert.

XVII. Si quis uillam alienam adsallirit *(uel expoliauerit)*.

P. 14 § 6 § 1. Si quis uillam alienam adsallierit, mallobergo alafalcio, <sunt dinarii mcc qui faciunt> solidus xxx culpabilis iudicetur.

14 § 7 § 2. Si quis uillam alienam adsallierit et ibidem hustia fregerit et canes occiserit aut homines placauerit aut exinde in carro aliquid duxerit, mallobergo turriphathio <sunt dinarii viii qui faciunt> solidus cc culpabilis iudicetur.

XVIII. Si quis hominem mortuum exfodierit aut expoliauerit.

55 § 4 Si quis corpus sepultum exfodierit et expoliauerit, uuargus sit, id est expellis set, usque in
(14 § 10) diem illum, quam ipsa causa cum parentibus defuncti faciat emendare et ipsi parentis rogare ad iudicem debeant, ut ei inter homines licet habitare, si tamen auctor sceleris, mallobergo turnichal, *(sunt dinarii viiiii qui faciunt)* solidus cc culpabilis iudicetur. Et qui eum, antequam cum parentibus defuncti satisfaciat, ospicium dederit, *(sunt dinarii dc qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7	D 8	D 9
XVI. DE QUI ALTERIUS UILLAM ALIENAM ADSALLIERIT.	XVI DE EO QUI ALTERIUS UILLAM ADSALLIRIT.	XVII. SI QUIS UILLAM ALIENAM ADSALLIRIT UEL EXPOLIAUERIT.
17,1 Si quis uillam alienam adsallierit, mal. alafalcio, sol. xxx cul. iud.	Si quis uillam alienam adsallierit, malb. alafalmo, sunt den. imcc qui f. sol. xxx cul. iud.	Si quis uillam alienam adsaliret, mal. alafalcio, sol. xxx cul. iud.
17,2 Si quis uillam alienam adsallierit et ibidem hustia fregerit et canus occiserit aut homines plagauerit aut exinde in carro aliquid duxerit, mal. turriphathio, sol. cc cul. iud.	Si quis uillam alienam adsallierit et hostia frigerit et canes occisserit aut homines placauerit aut exinde in carra aliquid duxerit, malb. turriphathio, sunt den. viiiim qui f. cc cul. iud.	Si quis uillam alienam adsallierit et ibidem ustia fregerit et canes occiserit aut homines ^a placauerit aut in car aliquid exinde duxerit, mal. turri phathio, sol. cc cul. iud.
XVII. SI QUIS HOMINEM MORTUUM EXFUDIERIT AUT EXPOLIAUERIT.	XVII. ^a	XVIII. SI QUIS HOMINEM MORTUUM EXFODIRET.
18 Si quis corpus sepultis exfodierit et expoliauerit, uuargussit, id est expellisset, usque ^b in diem illum quam ipsa causa cum parentibus defuncti faciat emendare et ipsi parentibus ^c rogare ad iudicem debeant, ut ei inter homines licet habitare, si tamen auctor sceleris, mal. turnichal,	Si quis corpus sepultum effodierit aut expoliauerit, uuargus sit, id est expellisset, usque in diem illum, quam ipra causa parentibus defuncti faciant emendare et ipsi parentes rogare ad iudicem debeant, ut ei inter homines liceat habitare, si tamen auctor sceleris, malb. turnichal, sunt den. viiiim qui f. sol. cc cul. iud. Et qui eum, antequam cum parentibus defuncti satis satisfaciat, hospitium dederit, sunt den. dc qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis corpus sepultum exfodieret et expoliauerit, uuargus set, id est expellisset, usque in diem illum, quam ipsa causa cum parentibus defuncti faciat emendare et ipsi parentis rogare ad iudicem debiant, ut ei inter hominis licet habitare. Setamen auctur exceleris, mal. turni chal, sol. cc cul. iud. Et qui eum, antequam cum parentibus defuncti satis faciat, ospicium dediret, sol. xv cul. iud.

Titel 17: a) in D 9 aus hommes verbessert.

Titel 18: a) D 8 setzt hier versehentlich die Überschrift des folgenden Titels ein. b) in D 7 über der Zeile nachgetragen. c) in D 7 aus parentis verbessert.

XVI.

Si quis uillam alienam adsallierit, soledos xxx culpabilis iudicetur. D 17 § 1
 Et si ibidem hostia fregerit aut canus occiserit aut homines placauerit uel in carro aliquid 17 § 2
 exinde duxerit, soledos cc culpabilis iudicetur.

XVII.

Si quis corpus sepultum exfodierit et expoliauerit, soledos cc culpabilis iudicetur. 18
 Et sic parentes defuncti iudicem rogare debeant, ut inter homines *(non)* habitetur auctor
 sceleris; et qui ei, antequam cum parentibus sit satisfactum, hospitium dederit, soledos xv
 culpabilis iudicetur.

E 11

XVI.

SI QUIS UIL-
 LAM ALIENAM
 ADSALLIERIT,
 sol. xxx cul. iud.
 Et si ibidem hostia
 fregerit aut canus
 occiserit aut homi-
 nes placauerit uel
 in carro aliquid ex-
 inde duxerit, sol.
 cc cul. iud.

E 12

X(VI).

Si quis uillam ali-
 enam adsallierit,
 sol. xxx cul. iud.;
 et si ibidem ostia
 fregerit aut canes^a
 occiserit aut homi-
 nes plagauerit uel
 in carro aliquid ex-
 inde duxerit, sol.
 cc cul. iudicetur^b.

E 13

XVI.

Si quis uillam ali-
 enam adsallierit,
 sol. xxx culp. iud.;
 et si ibidem hostia
 fregerit aut canos
 occiderit aut homi-
 nes placauerit uel
 in carro aliquid ex-
 inde duxerit, sol.
 cc culp. iud.

E 14

XVI.

Et si ibidem ostia
 fregerit aut canos
 occiderit aut homi-
 nes placauerit uel
 in carro aliquid ex-
 inde duxerit, sol.
 cc cul. iud.

E 16

XVI.

SI QVIS VIL-
 LAM ALIENAM
 ADSALLIERIT.
 Sol. xxx cul. iud.;
 et si ibidem hosti-
 um fregerit aut ca-
 num occiserit aut
 homines placauae-
 rit uel in carro ali-
 quid exinde duxe-
 rit, sol. cc cul. iud.

XVII.

XVII.

XVII.

SI QUIS COR-
 PUS sepultum ex-
 poliauerit et exfo-
 dierit, sol. cc cul.,
 et sic parentes de-
 functi iudicem ro-
 gare debeant, ut
 inter homines
 habitetur auctor
 sceleris, et qui ei
 antequam cum pa-
 rentibus sit satis-
 factum hospitium
 dederit, sol. xv cul.
 iud.

Si quis corpus
 sepultum exfodie-
 rit et expoliauerit,
 sol. cc cul. iud.,
 et parentes de-
 functi iudicem ro-
 gare debeant, ut
 inter homines
 habitet auctor sce-
 leris, et qui ei ante-
 quam cum parenti-
 bus sit satisfactum
 ospitium dederit,
 sol. xv cul. iud.

Si quis corpus
 de sepulchro effu-
 derit et expoliaue-
 rit, sol. cc culp.
 iud., et sic parentes
 defuncti iudicem ro-
 gare debeant, ut
 inter homines non
 habitetur auctor
 sceleris, et qui ei ante-
 quam cum parenti-
 bus sit satisfac-
 tum hospicium dede-
 rit, sol. xv cul. iud.

Si quis corpus
 de sepulchro effu-
 derit et expoliaue-
 rit, sol. cc cul. Et
 sic parentes defunc-
 ti iudicem rogare
 debeant, ut inter
 homines non habi-
 tetur auctor scele-
 ris, et qui ei ante-
 quam cum parenti-
 bus sit satisfac-
 tum ospicium dede-
 rit, sol. xv cul. iud.

XVII.

Si quis corpus
 sepultum expoliaue-
 rit et exfodierit, sol.
 cc cul. iud., et sic
 parentes defuncti
 iudicem rogare de-
 beant, ut inter ho-
 mines habitetur
 auctor sceleris, et
 qui ei antequam
 cum parentibus sit
 satisfactum ospiti-
 um dederit, sol. xv
 cul. iud.

Titel 16: a) in E 12 aus canus verbessert. b) in E 12 aus iudicetur verbessert.
Titel 17: a) in E 16 aus abitetur verbessert.

XIX. Si quis corpus in furtum expoliauerit, antequam in terra mittatur.

- P. 55 § 1 § 1. Si quis corpus occisi hominis, antequam in terra mittatur, in furtum expoliauerit, (14 § 9) mallobergo chreo mardo, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 55 § 5 § 2. Si quis hominem mortuum super alterum in naufum aut in petra miserit, mallobergo hidulgus, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 55 § 3 § 3. Si quis arestatonem super hominem mortuum capulauerit, mallobergo chleobarbio, de unumquemque *(DC dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

XX. De incendiis.

- 16 § 1 § 1. Si quis casa quamlibet super hominem dormientem incenderit, ei cui casa est, mallobergo andeba, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur. Illi uero qui exinde euaserint, unusquisque ex ipsis mallare eum debent per mallobergum seolando ueua, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis, qui incendium misit eis, culpabilis iudicetur.

D 7

XVIII. DE CORPUS
OCCISI HOMINIS ET
EXPOLIATO, ANQUAM
IN TERRA MITTATUR.

- 19,1 Si quis corpus occisi hominis, antequam in terra mittatur, in furtum expoliauerit, mal. creo mardo,
sol. LXII.s cul. iud.
- 19,2 Si quis hominem mortuum super alterum in naufum aut in petra miserit, mal. hidulgus,
sol. LXII.s cul. iud.
- 19,3 Si quis arestatonem super hominem mortuum capulauerit, mal. cheolbarbio, de unumquemque
sol. xv cul. iud.

XVIII. DE INCENDIIS.

- 20,1 Si quis casa quamlibet super hominem dormientem incenderit, ei cui casa est, mal. andeba,
sol. LXIII.s cul. iud.
- Ille uero qui exinde euaserint, unusquisque ex ipsis mallare eum debent per mal. seo lando ueua,
sol. LXII.s, qui incendium misit eis, cul. iud.

D 8

XVIII.^a ^bDE HOMINE
OCCISO ET EXPOLIATO,
ANTEQUAM IN TERRA
MITTATUR.^b

- Si quis corpus occissi homines, antequam in terra mittatur, in furtum expoliauerit, malb. chreomardo, *sunt den. IIID qui f.* sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis hominem mortuum super alterum in naufum aut in petra miserit, malb. hidulgus, *sunt den. IIID qui f.* sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis arestatonem super hominem mortuum capulauerit, malb. chlebarbio, de unumquemque DC den. *qui f.* sol. xv cul. iud.

XVIII. DE INCENDIIS.

- Si quis casa quamlibet super hominem dormientem incenderit, ei cui casa est, malb. andeba, *sunt den. IIID qui f.* sol. LXII.s cul. iud.
- Ille^a uero qui exinde euaserint, unusquisque ex ipsis malare eum debent per mal. se eo lando ueua, *sunt den. IIID qui f.* sol. LXII.s cul. iud., qui incendium misit eis.

D 9

XVIII. SI QUIS CORPUS
IN FURTUM EXPOLIAUERIT
ANTEQUAM IN TERRA
MITTITUR.

- Si quis corpus occisi hominis, ante quam in terra mittatur, in furtum expoliauerit, mal. creho mardo,
sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis hominem mortuum super alterum in naufum aut in petra miserit, mal. hidulgus,
sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis testatorem super hominem mortuum capulauerit, mal. cheo barbio, de hunum quemque
sol. xv cul. iud.

XX. SI QUIS CASAM SUPER
HOMINEM DORMIENTEM
INCENDERIT.

- Si quis casam quam libet super hominem dormientem incenderit, ei cui casa est, mal. andeba,
sol. LXII.s cul. iud.
- Illi uero qui exinde euaserent, hunus quisque ex ipsis mallare eum dibent, mal. seolando ueua,
sol. LXII.s, qui incendium misit eis, cul. iud.

Titel 19: a) in D 8 von jüngerer Hand. b-b) in D 8 versehentlich zum vorausgehenden Titel gezogen.
Titel 20: a) in D 8 aus Illi verbessert.

XVIII.

§ 1. Si quis corpus occisum, antequam in terra mittatur, in furto expoliauerit, soledos LXII D 19 § 1 semis culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis mortuum hominem super alterum aut in naufo aut in petram miserit, soledos 19 § 2 LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis aristatonem super hominem mortuum capulauerit, de unoquoque soledos xv 19 § 3 culpabilis iudicetur.

XIX.

§ 1. Si quis casam quamlibet super hominem dormientem incenderit, ei cui domus est 20 § 1 soledos LXII semis culpabilis iudicetur. Illi uero qui exinde euaserint, unusquisque eum mallare debet, et qui incendium misit, soledos LXII semis culpabilis iudicetur.

E 11

XVIII.

SI QUI COR-
PUS OCCISUM
ANTE QUAM in
terra mittatur in
furto expoliauerit,
sol. LXII.s cul. iud.
sol. LXII.s cul. iud.

Si quis mortuum
hominem super al-
terum aut in naufo
aut in petram mise-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis harista-
tonem super homi-
nem mortuum ca-
pulauerit, de uno-
quoque sol. xv con-
ponat.

E 12

XVIII.

Si quis corpus
occisum antequam
in terra mittatur in
furto expoliauerit,
sol. LXII.s *cul. iu-
dicetur*.

Si quis mortuum
hominem super al-
terum aut in naufo
aut in petram mise-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis aristato-
nem super homi-
nem mortuum ca-
pulauerit, de uno-
quoque sol. xv cul.
iud.

E 13

XVIII.

Si quis corpus
occisum antequam
in terra mittatur in
furto expoliauerit,
sol. LXII.s cul. iud.

Si quis mortuum
hominem super al-
terum aut in naufo
aut in petram mise-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis aristato-
nem super homi-
nem mortuum ca-
pulauerit, de uno-
quoque sol. xv cul.
iud.

E 14

XVIII.

Si quis corpus
occisum antequam
in terram mittatur in
furto expoliaue-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis mortuum
hominem super al-
terum aut in naufo
aut in petram mise-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis aristato-
nem super homi-
nem mortuum ca-
pulauerit, de uno-
quoque sol. xv cul.
iud.

E 16

XVIII.

Si quis corpus 18,1
occisum antequam
in terra mittatur in
furto expoliauerit,
sol. LXII.s cul. iud.

Si quis mortuum 18,2
hominem super al-
terum aut in naufo
aut in petram mise-
rit, sol. XIII.cul.
iud.

Si quis aristato-
nem super homi-
nem mortuum ca-
pulauerit, de uno-
quoque sol. xv cul.
iud.

XVIII.

XVIII.

XVIII.

XVIII.

SI QUI CAS-
SAM QUALIBET
super hominem dor-
mientem incende-
rit, ei cui domus
est, sol. LXII.s cul.
pabl. iud.

Si quis casam
quamlibet super ho-
minem dormientem
incenderit, ei cui
domus est, sol.
LXII et dimidium
cul. iud.;

Si quis casam
quamlibet super ho-
minem dormientem
incenderit, ei cui
domus est, sol.
LXII et dimidium
cul. iud.;

Si quis casam
quamlibet super ho-
minem dormientem
incenderit, ei cui
domus est, sol.
LXII.s cul. iud.

Si quis casam 19,1
qualibet super ho-
minem dormientem
incenderit, ei cui
domus est, sol.
LXII cul. iud.

Illi uero, qui
exinde euaserint,
unus quis eum
mallare debent, et
qui incendium mi-
sit, sol. LXII.s cul.
iud.

Illi uero, qui
exinde euaserint,
unus quis eum
mallare debet, et
qui incendium mi-
sit, sol. LXII.s cul.
iud.

Illi uero, qui
exinde euaserint,
unusquisque eum
mallare debet, et
qui incendium mi-
sit, sol. LXII.s cul.
pabilis iud.

Ille uero, qui
exinde euaserint,
unusquisque eum
mallare debet, et
qui incendium mi-
sit, sol. LXII.s cul.
iud.

Ille uero, qui
exinde euaserint,
unum quis eum
mallare debent, et
qui incendium mi-
sit, sol. LXII.s cul.
iud.

Titel 18: a-a) in E 12 über der Zeile nachgetragen.

P. 16 § 1 § 2. Si quis ibidem arserit, mallobergo leodardi, *< sunt dinarii viiiii qui faciunt >* solidus cc culpabilis iudicetur.

XXI.

16 § 3 § 1. Si quis spicario aut maflo cum annonā incenderit, mallobergo deba, *< sunt dinarii mmd qui faciunt >* solidus lxii semis culpabilis iudicetur.

16 §§ 6-7 § 2. Si quis concidem aut sepem capulauerit aut incenderit, mallobergo uiua, *< sunt dinarii dc qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur.

XXII.

17 § 1 § 1. Si quis alterum uoluerit occidere et colepus preterfallierit, mallobergo seolando ueua, *< sunt dinarii mmd qui faciunt >* solidus lxii semis culpabilis iudicetur.

17 § 2 § 2. Si quis alterum de sagitta tuscata percutere uoluerit, mallobergo seolando ueua, *< sunt dinarii mmd qui faciunt >* solidus lxii semis culpabilis iudicetur.

D 7

20,2 Si quis ibidem arserit, mal. leodardii,
cul. iud. sol. cc

XX.

21,1 SI QVIS SPICARIO AUT MAFLO CUM ANNONA INCENDERIT. Mal. deba,
sol. lxii.s cul. iud.

21,2 Si quis coincidem aut sepem capulauerit aut incenderit, mal. uiua,
sol. xv cul. iud.

D 8

Si quis ibidem arserit, malb. leud., *sunt den. viiiii qui f. sol. cc*
cul. iud.

XX.

Si quis coincidem aut sepem capulauerit aut incenderit, malb. uiua, *sunt den. iiim qui f. sol. lxii.s cul. iud.*

Si quis coincidem aut sepem capulauerit aut incenderit, mal. uiua,
sol. xv cul. iud.

D 9

Si quis ibidem arserit, mal. leodardi,
cul. iud. sol. cc

XXI.

SI QVIS SPICARIUM AUT MAFOLUM cum annonā incendērit, mal. deba,
sol. lxii.s cul. iud.

Si quis coincidem aut sepem capulauerit aut incenderit, mal. uiua,
sol. xv cul. iud.

XXI.

22,1 SI QVIS ALTERUM UOLUERIT OCCIDERE ET COLEPUS PRETERFALLIERIT. Mal. seo lando ueua, sol. lxii.s cul. iud.

22,2 Si quis alterum de sagitta tuscata percutere uoluerit, mal. seo lando ueua,
sol. lxii.s cul. iud.

XXI. ^aDE UULNERIBUS*

Si quis alterum uoluerit occidere et colapus fallierit, malb. seolandouueua, *sunt den. iiim qui f. sol. lxii.s cul. iud.*

Si quis alterum de sagitta tuscata percutere uoluerit, malb. seo lando ueua, *sunt den. iiim qui f. sol. lxii.s cul. iud.*

XXII.

Si quis alterum uoluerit occidere et colibus preter faliret, mal. seo-

lando ueua,
sol. lxii.s cul. iud.

Titel 22: a-a) in D 8 von jüngerer Hand.

§ 2. Si quis ibidem arserit, ille qui incendium misit, parentibus defuncti soledos cc culpabilis *D 20 § 2* iudicetur.

XX.

§ 1. Si quis spicarium aut mafolo cum annonā incenderit, soledos **LXII** semis culpabilis *21 § 1* iudicetur.

§ 2. Si quis coincidem aut sepem alterius capulauerit aut incenderit, soledos **XV** culpabilis *21 § 2* iudicetur.

XXI.

§ 1. Si quis alterum uoluerit occidere et colaphus fallierit uel *22 § 1*
si de sagitta toscada ipsum percutere uoluerit, soledos **LXII** semis culpabilis iudicetur. *22 § 2*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 16*

Si quis ibidem arserit, ille, qui incendium misit, parentibus defuncti sol. cc cul. iud.

Si quis ibidem asserit, ille qui incendium misit parentibus defuncti, sol. cc^a cl. iudicetur.

Si quis ibidem arserit, ille qui incendium misit parentibus defuncti, sol. cc culpabilis iudicetur.

Si quis ibidem arserit, ille, qui incendium misit, parentibus defuncti sol. cc cul. iud.

Si quis ibidem 19,2 arserit, ille, qui incendium misit, parentibus defuncti sol. cc cul. iud.

XX.

XX.

**SI QUI S SPI-
CARIUM AUT
MAFOLO CUM
ANNON(A) Incen-
derit, sol. LXII.s cul.
iud.**

Si quis ispicari-
um aut mafolo cum
annonā incederit,
sol. LXII.s cul. iud.

Si quis spicari-
um aut mafolo cum
annonā incederit,
sol. LXIII culp. iud.

Si quis spicari-
um aut mafolo cum
annonā incederit,
sol. LXII.s c. i.

Si quis spicari-
um^a aut focolvm^b
annonā incenderit,
sol. LXIII cul. iudi-
cetur.

Si quis coincidem
aut sepem alterius
capulauerit aut in-
cenderit, sol. xv cul.
iud.

Si quis coincidem
aut sepem alterius
capulauerit aut in-
cenderit, sol. xv cl.
iud.

Si quis coincidem
aut sepem alterius
capulauerit aut in-
cenderit, sol. xv cul-
pabilis iudicetur.

Si quis coincidem
aut sepem alterius
capulauerit aut in-
cenderit, sol. xv cul.
iud.

Si quis coincidem
aut sepem alterius
copulauit aut in-
cenderit, sol. xv cul.
iud.

XXI.

XXI.

**SI QUI ALTE-
RUM UOLUERIT
OCCIDERE et co-
laphus fallierit uel
si de sagitta tus-
cada ipsum percu-
tere uoluerit, sol.
LXIII cul. iud.**

Si quis alterum uoluerit occideret et colpvs^d fallierit uel
si de sagitta toscada^e ipsum percu-
tere uoluerit, sol.
LXIII culp. iud.

Si quis alterum uoluerit occidere et colafus fallierit uel
si de sagitta toscata ipsum percu-
tere uoluerit, sol.
LXIII culp. iud.

Si quis alterum uoluerit^a occidere^b
et colafus fallierit
uel si de sagitta
tosicada ipsum per-
cutere uoluerit, sol.
LXII.s cul. iud.

Si quis alterum 21,1
uoluerit occidere^c
et colaphus fallierit
uel si de sagitta
tusicada ipsum per-
cutere uoluerit, sol.
LXIII cul. iud.

Titel 19: a) in E 12 über der Zeile nachgetragen.

Titel 20: a) in E 16 aus spicarum verbessert. b) in E 16 über getilgtem Wort.

Titel 21: a) in E 14 aus uoluerint verbessert. b) in E 14 aus occiderit verbessert. c) in E 16 aus occiderit verbessert. d) in E 12 aus colpo verbessert. e) in E 14 anscheinend auf Rasur. f) in E 12 aus sagita verbessert. g) in E 12 tos radiert, dann am Rande nachgetragen.

P.

- 17 §§ 4-5 § 3. Si quis hominem in capite placauerit et exinde ossa exierint, mallobergo cusfredum, <(sunt dinarii MCC qui faciunt)> solidus xxx culpabilis iudicetur.
- 17 §§ 6-7 § 4. Si uero intra costas aut in uentre miserit uulnus et currat et non sanat, mallobergo cusfredum, <(sunt dinarii MMD qui faciunt)> solidus LXII semis culpabilis iudicetur, excepto medicaturas solidus ix.

XXIII.

- 17 § 8 § 1. Si quis hominem ingenuum de fuste percusserit et sanguis non exierit, usque ad tres colepus, mallobergo uuidifalt, <(sunt dinarii CCXL qui faciunt)> solidus vi culpabilis iudicetur.
- 17 § 9 § 2. Si uero sanguis exierit, tali culpa conponat, quasi de ferramentum eum uulnerasset.

D 7

22,3 Si quis hominem in capita pla-
cauerit^b et exinde ossa

exierint, mal. cusfredum, sol.
xxx cul. iud.

22,4 Si uero intra costas aut in
uentre miserit uultus
et currat et non sanat, mal. cus-
fredum, sol. LXII.s cul. iud.
excepta medicaturios sol. VIII.

Si quis hominem in capite pla-
cauerit^c et exinde ossa^c

exeant, IMCC dn. qui f. sol. XXXX
culp. iud.
Si quis hominem ita plagauerit, ut
cerebrum appareat et tria ossa de-
super cerebro exierint, IMDCCC dn.
qui f. sol. XLV culp. iud.

Si uero intra costas uulnus in-
trauerit et usque ad intrania peruenit,
IMCC den. qui f. sol. XXX culp. iud.
Si uero plaga ipsa semper currit et
ad sanitatem non peruenit, IIMD den.
qui f. sol. LXII.s cul. iud. excep.
medicatura, que est CCCLX den. qui
f. sol. VIII.

D 8

Si quis hominem in capite pla-
cauerit et exinde ossa

K 8^d

exirent, mal. cus fretum, sol.
XXX cul. iud.

Se uero inter costas aut in
uentrem miserit uulnus
et curra et non sanat, mal. cus-
fretum, sol. LXII.s cul. iud.
excep. medicaturas sol. VIII.

D 9

XXII.

23,1 SI QUI S HOMINEM INGE-
NUUM de fuste percusserit et
sanguis non exiit, usque ad tres
colepus, mal. uuidifalt, sol. vi cul.
iud.

23,2 Si uero sanguis exierit, tali culpa
conponat, quasi de ferramentum
eum uulnerasset.

Si quis ingenuus ingenuum fuste
percusserit et tamen sanguis non
exierit, usque ad tres colpos pro uno
quoque ictu CXX den. qui f. sol. III
soluat.

Si uero sanguis exierit, ita com-
ponat, ueluti eum de ferramento uul-
nerasset, id est DC den. qui f. sol. XV
culp. iud.
Si quis alterum clausa manu id est
pugno percusserit, CCCLX den. qui f.
sol. VIII culp. iud., id est ut pro uno
quoque ictu III sol. reddat.

Si quis alterum in via assallierit et
expoliare voluerit et ille fuga euaserit,
IMCC den. qui f. sol. XXX culp. iud.

Si uero ceperit eum et expoliauerit,
IIMD den. qui f. sol. LXII.s culp. iud.

XXIII.

Si quis hominem ingenuum de
fuste percusserit et sanguis non
exiret, usque ad tris colibus, mal.
uuidi falt, sol. vi cul. iud.

Se^a uero sanguis exiret, tale
culpa conponat, quasi de ferra-
mentum eum uulnerasset.

Titel 23: a) in D 9 aus Si verbessert. b) in D 7 aus placuerit verbessert. c-c) in D 8 von jüngerer Hand verbessert zu ut exinde tria ossa. Si quis hominem in caput plagauerit, ut sanguis ad terram cadat, DC den. qui f. sol. XU culp. iud. d) Lücke in D 8 durch Ausfall eines Blattes; von einer Hand des 12. Jh.s aus der Textklasse K ergänzt.

§ 2. Si quis hominem in capite placauerit, unde ossa exierint, soledos xxx culpabilis *D 22 § 3* iudicetur.

§ 3. Si uero intra costas aut in uentrem uulnus miserit et currat et non sanet, soledos LXII *22 § 4* semis culpabilis iudicetur, excepto medicaturas soledos IX.

XXII.

§ 1. Si quis hominem ingenuum de fusto percuesserit et sanguis non exierit, usque ad tres *23 § 1* colaphus soledos VI culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero sanguis exierit, ita culpabilis iudicetur, quasi de ferramentum ipsum uulnerasset. *23 § 2*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 16*

Si quis hominem in capite placauerit, si quis hominem in capite plagauerit in capite placauerit in capite placauerit in capite placauerit, *Si quis hominem 21,2* in capite placauerit, unde ossa exierint, unde ossa exierint, unde ossa exierint, unde ossa exierint, *in capite placauerit,*
sol. XXX cl. iud. sol. XXX cul. iud. sol. XXX cul. iud. sol. XXX cul. iud. *unde ossa exierint,*
sol. XXX cul. iud.

Si uero intra costas aut in uentrem uulnus miserit et currat et non sanat, sol. LXII.s cl.iud., excepto medicaturas sol. VIII. Si uero intra costas aut in h uentrem uulnus miserit et currat et non sanet, sol. LXIII cul. ivd.¹, excep. medicaturas sold. VIII. Si uero intra costas aut in uentrem uulnus miserit et currat et non sanet, sol. LXIII cul. iud., excepto medicaturas sol. VIII. Si uero intra costas aut in uentrem uulnus miserit et currat et non sanat, sol. LXIII cul. iud., excepto medicaturas sol. VIII.

XXII.

XXII.

XXII.

XXII.

SI QUIS HOMINEM INGENUUM DE FUSTO percuesserit et sanguis non exierit usque ad tres colaphus, sol. VI cul. iud.

Si quis hominem ingenuum de fusto percuesserit et sanguis non exierit usque ad tres colafos, sol. VI culp. iud.

Si quis hominem ingenuum de fusto percuesserit et sanguis non exierit usque ad tres colafos, sol. VI culp. iud.

Si quis hominem ingenuum de fusto percuesserit et sanguis non exierit usque ad tres colafos, sol. VI cul. iud.

Si quis hominem 22,1 ingenuum de fusto percuesserit et sanguis non exierit usque ad tres scolaphos^c, sol. VI cul. iud.

Si uero sanguis exierit, Ita cul.iud. quasi de ferramentum ipsum uulnerasset.

Si uero sanguis exierit, ita culpabili*s* iud. quasi de ferramento ipsum uulnerasset.

Si uero sanguis exierit, ita culp. iud. quasi de ferramentum ipsum uulnerasset.

Si uero sanguis exierit, ita culpabili*s* iudicetur, quasi de ferramentum ipsum uulnerasset.

Si uero sanguis 22,2 exierit, ita cul. iud. quasi de ferramento ipsum uulnerasset.

h) in *E 12* über der Zeile nachgetragen. i) in *E 12 aus* ied verbessert.

Titel 22: a) in *E 12 aus* exierint verbessert. b) in *E 12 aus* colaphus verbessert. c) in *E 16 aus* scolaphus verbessert. d) in *E 12 aus* culpali*s* verbessert.

XXIV.

P. 18 De cuique ad regem hominem innocentem absentem accusat, mallobergo seolando ueua, ((sunt dinarii MMD qui faciunt)) solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

XXV. De maleficiis.

19 § 1 § 1. Si quis alteri erbas dederit, ut moriatur, mallobergo co uirgo, ((sunt dinarii VIIIIM qui faciunt)) solidus cc culpabilis iudicetur.

19 § 2 § 2. Si quis maleficium fecerit et qui eum priserit euaserit, mallobergo thoouero po acfado, ((sunt dinarii MMD qui faciunt)) solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

19 § 4 § 3. Si quis muliere erbas dedirit bibere, ut infantes habere non possit, ((sunt dinarii MMD qui faciunt)) solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

XXVI. De manu mulieris extringenda.

20 § 1 § 1. Si quis homo ingenuos ad femina ingenua digitu aut manu extrinxerit, mallobergo chramen, ((sunt dinarii DC qui faciunt)) solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

XXIII.

24 DE CUIQUE AD REGEM HOMINEM. Innocentem absentem accusat, mal. seolando ueua, sol. LXII.s cul. iud.

XXIII. a) DE MALEFICIIS.

25,1 Si quis alteri herbas dederit, ut moriatur, mal. quo uirgo, sol. cc cul. iud.

25,2 Si quis maleficium fecerit et qui eum priserit, euaserit, mal. tho ouerpota sado, sol. LXII.s iud.

25,3 Si quis muliere herbas dedirit bibere, ut infantes habere non possit, sol. LXII.s cul. iud.

XV. DE MANU MULIERIBUS STRINGENDA.

26,1 Si quis homo ingenuos ad femina ingenua digitu aut manu strinxerit, mal. chramen, sol. xv cul. iud.

K 8

XXIII. DE EO QUI HOMINEM INNOCENTEM ET ABSENTEM ACCUSAT AD PRINCIPEM.

Si quis hominem innocentem eo absente de culpis minoribus accusauerit, IIID den. qui f. sol. LXII.s cul. iud.

Si uero tale crimen ei imputauerit, unde mori debuisset, si uerum esset, illi quem accusauerit, VIIIIM den. qui f. sol. cc culp. iud.

DE MALEFICIIS. XXIII.

Si quis alteri herbas dederit bibere et mortuus fuerit, VIIIIM den. qui f. sol. cc culp. iud.

Si uero biberit et mortuus non fuerit, IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud.

Si quis alteri aliquod maleficium superiactauerit siue cum ligaturis in quolibet loco miserit, IIID den. qui f. sol. LXII.s cul.

Si quis mulieri herbas dederit, ut infantes habere non possit, IIID den. qui f. sol. LXII.s cul. iud.

DE MANU MULIERIS STRINGENDA. XXV.

Si quis homo manum femine aut digitum strinxerit, DC den. qui f. sol. xv culp. iud.

D 9

XXIII.

De cuique ad rege homine innocentie absente accusat, mal. seo lando ueua, sol. LXII.s cul. iud.

XXV. DE MALEFICIIS.

Si quis alterii herbas dedirit, ut moriatvr^b, mal. co uirgo, sol. cc cul. iud.

Si quis maleficium fecerit et qui eum preserit, euaserit, mal. tho ouero po haefado, sol. LXII.s cul. iud.

Si quis mulier herbas dediret bibere, et infantes habere non potest, sol. LXII.s cul. iud.

XXVI. DE MANO MULIERIS EXTRINGENDA.

Si quis homo ingenuos ad femina ingenua digito aut mano extrinxerit, mal. chramen, sol. xv cul. iud.

Titel 25: a-a) in D 7 nachgetragen. b) in D 9 v nachgetragen.

XXIII.

Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit, soledos LXII semis culpabilis *D 24* iudicetur.

XXIV.

§ 1. Si quis maleficio alteri erbas dederit, ut moriatur, soledos cc culpabilis iudicetur. *25 § 1*
 § 2. Si quis maleficium fecerit et qui eum priserit euaserit, soledos LXII semis culpabilis *25 § 2* iudicetur.

§ 3. Si quis mulierem erbas dederit, ut infantes habere non possit, soledos LXII semis cul- *25 § 3* pabilis iudicetur.

XXV.

§ 1. Si quis homo ingenuus ad feminam ingenuam digitum aut manum extrinxerit, soledos *26 § 1* xv culpabilis iudicetur.

E 11

XXIII.

SI QUIS AD REGEM HOMINEM INNOCENTEM absentem accusauerit, sol. LXII.s cul. iud.

E 12

(XX)III.

Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit, sol. LXII.s cl. iud.

E 13

XXIII.

Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit, sol. LXIII culpabilis iud.

E 14

Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit, sol. LXII.s cul. iud.

E 16

XXIII.

Si quis ad regem hominem innocentem absentem accusauerit, sol. LXIII culpabilis iud.

XXIII.

SI QUIS MALEFICIO SUO ALTERI ERBAS dederit, ut moriatur, sol. cc cul. iud.

Si quis malefici-
um fecerit et, qui
eum priserit, euase-
rit, sol. LXII.s cul.

Si quis mulierem
eras dederit aut
infantes habere non
possit, sol. LXII.s
cl. iud.

Si quis maleficio
so alteri erbas de-
derit, ut moriatur,
sol. cc cl. iud.

si quis malefici-
um fecerit, et qui
eum priserit, euase-
rit, sol. LXII.s cul.
iud.

Si quis mulierem
eras dederit, ut
infantes habere non
possit, sol. LXXIII
cl. iud.

XXIII.

Si quis maleficio
suo alteri herbas de-
derit ut moriatur,
sol. cc culp. iud.

Si quis malefici-
um fecerit et qui
eum priserit euase-
rit, sol. LXIII culp.
iudicetur.

Si quis mulierem
herbas dederit, ut
infantes habere non
possit, sol. LXXIII
culpabilis iudicetur.

Si quis maleficio
suo alteri herbas de-
derit, ut moriatur,
sol. cc cul. iud.

Si quis ad male-
fitio suo alterius er-
bas dederit, ut mo-
riatur, sol. cc cul.
iud.

Si quis malefici-
um fecerit, et qui
eum priserit,
sol. LXIII cul.
iud.

Si quis mulierem
herbas dederit aut
infantem habere non
possit, sol. XIII^b cul.
iud.

XXV.

SI QUIS HOMO INGENUUS AD FEMINAM Inge-
nuam digitum aut manum strinxerit,
sol. xv cul. iud.

Si quis homo in-
genuuus ad feminam
ingenuam digitum
aut manum extrin-
serit, sol. xv cul.
iud.

XXV.

Si quis homo in-
genuuus ad feminam
ingenuam digitum
aut manum extrin-
serit, sol. xv culp-
abilis iud.

XXV.

Si quis homo in-
genuuus ad feminam
ingenuam digitum
aut manum extrin-
serit, sol. xv cul.
iud.

E 15/16

XXV.

Si quis homo in-
genuuus feminam in-
genuuam digitum aut
manum strinxerit,
sol. xv cul. iud.

Titel 24: a) in E 12 aus mulierem verbessert. b) E 15, dessen erstes weitgehend zerstörtes Blatt mit diesem Wort beginnt: (l)XIII (?)

- P. 20 § 2 § 2. Si brachium extrinxerit, mallobergo chrami, *((sunt dinarii MCC qui faciunt)) solidus xxx*
culpabilis iudicetur.
- 20 § 3 § 3. Certe si super cubitum manum miserit, mallobergo chrannis malichardi *((sunt dinarii MCCCC qui faciunt)) solidus xxxv* culpabilis iudicetur.
- 20 § 4 § 4. Si quis muliere mamella extrinxerit, mallobergo item bracti, *((sunt dinarii MDCCC qui faciunt)) solidus XLV* culpabilis iudicetur.

XXVII. De nauibus.

- 21 § 1 § 1. Si quis nauem extra consilium domini sui mouere presumpserit, mallobergo femire, *((sunt dinarii CXX qui faciunt)) solidus III* culpabilis iudicetur.
- 21 § 2 § 2. Si uero ipsam furauerit, mallobergo femire, *((sunt dinarii DC qui faciunt)) solidus xv* culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XXVIII. De asco deintro clave furato.

- 21 §§ 3-4 Si quis asco deintro clauem furauerit, mallobergo chanzasco, *((sunt dinarii MDCCC qui faciunt)) solidus XLV* culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

- 26,2 Si brachium strinxerit, mal. chrami, sol. xxx cul. iud.
- 26,3 Certe si super cupitum manum miserit, mal. chrannis malichardi, sol. xxxv cul. iud.
- 26,4 Si quis ad mulierem mamellam strinxerit, mal. item bracti, sol. XLVa cul. iud.

K 8

- Si uero brachium strinxerit, IMCC den. qui f. sol. XXX.
- Si autem super cubitum manum miserit, IMCCCC den. qui f. sol. XXXV cul. iud.
- Si ergo mamillam strinxerit, IMDCCC dn. qui f. sol. XLV culp. iud.

D 9

- Se brachium extrinxerit, mal. erami, sol. xxx cul. iud.
- Certe se super cubitum manum miserit, mal. channes malicardi, sol. xxxv cul. iud.
- Si quis muliere mamella extrinxerit, mal. itembracti, sol. XLV cul. iud.

XXVI. DE NAUIBUS.

- 27,1 Si quis nauem extra consilium domini sui mouere presumpserit, mal. femire, sol. III cul. iud.
- 27,2 Si uero ipsam furauerit, mal. femire, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dla.

XXVI. DE NAUE, QUI SINE PERMISSU DOMINI SUI MOUERIT.

- Si quis sine permisso nauem alienam mouere presumpserit et cum ea flumen transierit, CXX den. qui f. sol. III culp. iud.
- Si uero ipsam nauem furauerit, DC den. qui f. sol. XV culp. iud. excep. cap. et dil.

XXVII.

- Si quis nauem extra consilio domini sui mouere presumpserit, mal. fimire, sol. III cul. iud.
- Se uero ipsa furauerit, mal. fimire, sol. xv cul. iud. excep. capl. et dl.

XXVII. DE ASCO DEINTRO CLAUE FURATO.

- 28 Si quis asco deintro clauem furauerit, mal. chanzasco, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dela.

XXVII.

- Si quis nauem uel ascum deintro clauem furauerit, IMCCCC den. qui f. sol. XXXV culp. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis ascum deintro clave repositum et in suspenso pro studio positum furauerit, IMDCCCC den. qui f. sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dilat.

XXVIII. DE ASCO INTRO CLAUE FURATO.

- Si quis ascho intro clave furauerit, mal. chanzasco, sol. XLV cul. iud. excep. capl. et dl.

Titel 26: a) in D 7 aus xv verbessert.

§ 2. Si brachium extrinxerit, soledos xxx culpabilis iudicetur.	D 26 § 2
§ 3. Si super cubitum eam extrinxerit, soledos xxxv culpabilis iudicetur.	26 § 3
§ 4. Si mamillam eius extrinxerit, soledos xlv culpabilis iudicetur.	26 § 4

XXVI.

§ 1. Si quis nauem extra consilium domini sui mouerit, soledos iii culpabilis iudicetur.	27 § 1
§ 2. Si uero ipsam furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.	27 § 2

XXVII.

Si quis ascum deintro clauem furauerit, soledos xlv culpabilis iudicetur. 28

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

Si brachium extrinxerit, sol. xxx cul. iud.;	Si brachium extrinxerit, sol. xxx cul. iud.	Si brachium extrinxerit, sol. xxx culpabilis iudicetur.	Si brachium extrinxerit, sol. xxx cul. iud.	Si brachium extrinxerit ^a , sol. xxx ^b .
si super cubitum eam extrinxerit, sol. xxxv cul. iud.;	Si super cubitum eam extrinxerit, sol. xxxv cul. iud.	Si super cubitum eam extrinxerit, sol. xxxv culpabilis iud.	Si super cubitum eam extrinxerit, sol. xxxv cul. iud.	Si super cubitum eam extrinxerit, sol. xxxv cul. iud.
si mammillam eius extrinxerit, sol. lxxv cul. iud.	Si mammillam eius extrinxerit, sol. xlvi ^c cul. iud.	Si mammillam eius extrinxerit, sol. xlvi culpabilis iud.	Si mammillam eius extrinxerit, sol. xlvi culpabilis iud.	Si mammillam eius extrinxerit, sol. xlvi culpabilis iud.

XXVI.

XXVI.

XXVI.

XXVI.

SI QUIS NAUEM EXTRA CONSILIO- UM DOMINI sui mouerit, sol. iii cul. iud.	Si quis nauem extra consilium domini sui mouerit, sol. iii cul. iud.	Si quis nauem extra consilium domini sui mouerit, sol. iii culp. iud.	Si quis nauem extra consilium domini sui mouerit, sol. iii cl. iud.	Si quis nauem extra consilium domini sui mouerit, 26,1 sol. xv cul.
Si uero ipsam furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero ipsam furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero ipsam furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	Si uero ipsam furauerit, sol. xv cul. iud. excep. cap. et dil.	26,2 sol. xv cul.

XXVII.

XXVII.

XXVII.

SI QUIS AS- CUM DEULTRO CLAUEM furauerit, sol. xlvi cul. iud.	Si quis ascum deintro clauem furauerit, sol. xl cul. iud.	Si quis arcum deintro clauem furauerit, sol. xlvi culp. iud.	Si quis ascum deintro clauem furauerit, sol. xlvi cul. iud.	(S)i quis ascum deintro clauem furauerit, sol. xv cul. iud.
--	---	--	---	---

Titel 25: a) in E 15 aus extrixerit verbessert. b) E 15 ergänzt: cul. iud. c) in E 12 aus xv verbessert.

XXIX. De furtis in molino conmissis.

- P. 22 § 1 § 1. Si quis homo ingenuos in molino alieno annonā furauerit, mallobergo anthedio hoc est, cui molinus est, ⟨(sunt dinarii DC qui faciunt)⟩ solidus xv culpabilis iudicetur.
- 22 § 1 § 2. Si uero alicui annonā furauerit, alias xv solidus culpabilis iudicetur.

XXX. De his qui alterius sclusa rumpit.

- 22 § 3 Si quis sclusa de farinario ruperit, mallobergo urbis uia lacina, ⟨(sunt dinarii DC qui faciunt)⟩ solidus xv culpabilis iudicetur.

XXXI. De homicidiis paruolorum uel mulierum.

- 24 § 1 § 1. Si quis puerum infra XII annorum non tonsorato occiserit, mallobergo charcharo leodardi, ⟨sunt dinarii XXIV qui faciunt⟩ solidus DC culpabilis iudicetur.
- 24 § 5 § 2. Si quis femina graue debatterit et ipsa exinde mortua fuerit, mallobergo anno ano leodinia, ⟨sunt dinarii XIII qui faciunt⟩ solidus CCC culpabilis iudicetur.

D 7

XXVIII. DE FURTIS IN MOLINO CONMISSIS.

- 29,1 Si quis homo ingenuos in molino alieno annonā furauerit, mal. anthedio hoc est, cui molinus est, sol. xv cul. iud.
- 29,2 Si uero alicui annonā furauerit, alias xv sol. cul. iud.

XXVIII. DE QUI ALTERIUS SCLUSA RUMPIST.

- 30 Si quis sclusa de farinario ruperit, mal. urbis uia lacina, sol. xv cul. iud.

XXX. DE HOMICIDIIS PARUOLORUM UEL MULIERUM.

- 31,1 Si quis puerum infra duodecem annorum, non tonsorato occiserit, mal. charcharo leodardi, sol. DC cul. iud.
- 31,2 Si quis femina graue debatterit et ipsa exinde mortua fuerit, mal. leodinia, sol. VCCC cul. iud.

K 8

XXVIII. DE FURTIS IN MOLINO.

- Si quis in molino alieno annonā furauerit, ei cuius molinus est DC den. qui f. sol. XV,
- et ei cuius annonā est similiter DC den. qui f. sol. XV culp. iud. excep. cap. et dilatura.
- Si quis ferramentum de molino alieno furauerit, IMDCCC den. qui f. sol. XLV culp. iud. excep. cap. et del.

XXVIII. DE SCLUSIS RUPTIS.

- Si quis sclusat de farinario alieno ruperit, DC den. qui f. sol. xv culp. iud.

D 8

XXX.

- Si quis puerum infra XII annorum non tonsorato occiserit, malb. charcharo leudardi, sunt den. XXIIII qui f. sol. DC cul. iud.

- Si quis femina graue debattit et ipse exinde mortua fuerit, malb. anno ano leodinia, sunt den. XIII qui f. sol. CCC cul. iud.

XXVIII. DE FURTIS IN MOLINO COMISSIS.

- Si quis homo ingenuos in molino alieno annonā furauerit, mal. anthedio, cui molinus est, sol. xv cul. iud.
- Se uero alicui annonā furauerit, alias xv sol. cul. iud.

XXX. DE HIS QUI ALTERIUS SCLUSA RUMPIST.

- Si quis sclusa de farenario ruperit, mal. urbis uia lacina, sol. xv cul. iud.

XXXI. DE HUMICIDIIS PARUOLORUM UEL MULIERUM.

- Si quis puero infra XII annorum non tonsorato occiserit, mal. char charo leodardi, sol. DC cul. iud.

- Si quis femina graue debapterit et ipsa exinde mortua fuerit, mal. anno ano leo dinia, sol. CCC cul. iud.

Titel 31: a) davor in D 9 anscheinend Rasur.

XXVIII.

Si quis homo ingenuus in molino annonā furauerit, cui farinarius est, soledos xv culpabilis *D 29 § 1*
iudicetur;
et cui annonā furauerit, alios xv conponat. *29 § 2*

XXIX.

Si quis exclusa de farinario ruperit, soledos xv culpabilis iudicetur. *30*

XXX.

§ 1. Si quis puerum infra duodecim annos nec tonsorato occiserit, soledos dc culpabilis *31 § 1*
iudicetur.

§ 2. Si quis feminam grauidam percusserit, unde mortua fuerit, soledos ccc culpabilis iudi- *31 § 2*
cetur.

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

XXVIII.

SI QUIS HOMO INGENUUS IN MULINO annonā furauerit, cui farinarius est, sol. xv cul. iud., et cul. iud., et cui annonā fuerit, alius xv conponat. quindecim conponat.

Si quis homo ingenuus in molino annonā furauerit, cui farinarius est, sol. xv cul. iud., et sol. xv cul. iud., et cui annonā fuerit, cui annona furaue-

Si quis homo ingenuus in molino annonā furauerit, cui farinarius est, sol. xv cul. iud., et sol. xv cul. iud., et cui annona furaue-

Si quis homo ingenuus in molino annonā furauerit, cui farinarius est, sol. xv cul. iud., et sol. xv cul. iud., cui annona furaue-

Si quis homo ingenuus in molino annonā furauerit, cui farinarius est, sol. xv cul. iud., et sol. xv cul. iud., et cui annona fuerit, alios xv componat. *28*

XXVIII.

XXVIII.

XXVIII.

SI QUIS EX- CLUSA DE FARI- NARIO ruperit, sol. xv cul. iud.

Si quis exclusa de farinario rupe- rit, sol. xv cul. iud.

Si quis exclusa de farinario rupe- rit, sol. xv culp. iud.

Si quis exclusa de farinario rupe- rit, sol. xv cul. iud.

Si quis exclusa de farinario rupe- rit, sol. xv cul. iud. *29*

XXX.

XXX.

XXX.

XXX.

SI QUIS PUE- RUM INFRA XII ANNOS Nec tonsorato occiserit, sol. dc cul. iud.

Si quis puerum infra duodecim annos nec tonsorato occiserit, sol. dc cul. iud.

Si quis puerum infra duodecim annos nec tonsorato occiserit, sol. dc culp. iud.

Si quis puerum infra duodecim annos nec tonsorato occiserit, sol. dc cul. iud.

Si quis puerum infra XII annos nec tonsorato occiserit, sol. dc cul. iud. *30,1*

Si quis feminam grauidam percusse- rit, unde mortua fuerit, sol. ccc cul. iud.;

si quis feminam grauidam percusse- rit unde mortua fuerit, sol. ccc cul. iud.

Si quis feminam grauidam percusse- rit unde mortua fuerit, sol. ccc cul. iud.

Si quis feminam grauidem percusse- rit, sol. ccc cul. iud.

Si quis feminam grauidam percusse- rit, unde mortua fuerit, sol. ccc cul. iud. *30,2*

Titel 30: a) in E 14 aus duodecem verbessert. b) in E 12 aus tonsorato verbessert.

P. 24 § 6 § 3. Si uero infantem in utero matris sue occiserit, mallobergo anno uano, *(sunt dinarii 41 § 20) IVM qui faciunt* solidus c culpabilis iudicetur.

XXXII.

24 § 8 Si quis femina ingenua, postquam infantes habere ceperit, occiserit, mallobergo leodinia, *(41 § 10) (sunt dinarii XXIVM qui faciunt)* solidus DC culpabilis iudicetur.

XXXIII.

24 § 9 § 1. Si quis femina post media estate, hoc est quando iam infantes habere non potest, occi-
(41 § 17) serit, mallobergo leodinia, (sunt dinarii VIIIIM qui faciunt) solidus CC culpabilis iudicetur.

41 § 15 § 2. Si quis ingenua puella occiserit, mallobergo smalcha ledi, *(sunt dinarii IVM qui faciunt)* solidus C culpabilis iudicetur.

XXXIV. De neglegenciis paruolorum.

24 § 7 Si quis puer infra XII annus aliqua culpa comiserit, fredus ei non requiratur.

D 7

31,3 Si uero infantem in utero matris
suae occiserit, mal. annona,
sol. C cul. iud.

Si uero infantem in utero matris
sue occisserit, malb. anno uano,
sunt den. IIIIM qui f. sol. C cul. iud.

Se uero infantem in utero matris
sui occiserit, mal. anno ano,
sol. C cul. iud.

XXXI.

32 SI QUIS FEMINA INGENUA.
Postquam infantis abere ceperit,
occiserit, mal. leodinia,
sol. DC cul. iud.

Si quis femina ingenua, post-
quam infantes habere ceperit, oc-
ciserit, malb. leodinia, sunt den.
XXIIIM qui f. sol. DC cul. iud.

XXXII.

Si quis femina ingenua, post-
quam infantes habere ceperit, oc-
ciderit, mal. leodinia,
sol. DC cul. iud.

XXXII.

33,1 SI QUIS FEMINA POST ME-
DIA AETATE, HOC EST. Quan-
do iam infantes habere non potest,
occiserit, mal. leodinia,
sol. CC cul. iud.

33,2 Si quis ingenua puella occiserit,
mal. schmala^c ledi,
sol. C cul. iud.

Si quis femina post media
estate, hoc est postquam infantes
habere non potest, occiserit, malb.
leodinia^a, sunt den. VIIIIM^b qui f.
sol. CC cul. iud.

Si quis ingenua puella occiserit,
malb. smalcha ledi, sunt den. IIIIM
qui f. sol. C cul. iud.

XXXIII.

Si quis femina post media
estate, hoc est quando iam infantis
habere non potest, occiserit, mal.
leodinia,
sol. CC cul. iud.

Si quis ingenua puella occiserit,
mal. simal chaledi,
sol. C cul. iud.

XXXIII.

DE NEGLIGENTIIS PARUOLORUM.

34 Si quis puer infra duodecem
annus aliqua culpa comiserit, fri-
dus ei non requiratur.

XXXIII.

DE NEGLEGENTIIS
PARUOLORUM.

Si quis puer infra XII annis
aliqua culpa commisserit, fredus
ei non requiratur.

XXXIII.

DE NECLIENCIES PARUOLORUM.

Si quis puer infra XII annus
aliqua culpa comiserit, fredus ei
non requeratur.

Titel 33: a) in D 8 aus smalcha lede verbessert (vgl. § 2). b) in D 8 aus IIIIM verbessert (vgl. § 2).
c) in D 7 aus scha verbessert.

§ 3. Si uero infantem in utero matris occiserit, soledos c culpabilis iudicetur.

D 31 § 3

XXXI.

Si quis feminam ingenuam, postquam infantes coeperit habere, occiserit, soledos DC culpabilis 32 iudicetur.

XXXII.

§ 1. Si quis feminam post medianam aetatem, hoc est postquam infantes habere non potest, 33 § 1 occiserit, soledos CC culpabilis iudicetur.

§ 2. Et si puellam ingenuam occiserit, soledos C culpabilis iudicetur. 33 § 2

XXXIII.

Si quis puer infra duodecim annos culpa commiserit, fredos ei non requiratur.

34

E 11

si uero infantem
in utero matris oc-
ciserit, sol. C cul.
iud.

E 12

Si uero infantem
in utero matris oc-
ciserit, sol. C cul.
iud.

E 13

Si uero infantem
in utero matris oc-
ciserit, sol. C cul.
iud.

E 14

Si uero infantem
in utero matris oc-
ciserit, sol. C cul.
iud.

E 15/16

Si uero infantem 30,3
in utero matris oc-
ciserit, sol. C cul.
iud.

XXXI.

SI QUIS FEMI-
NAM INGENU-
AM, POSTQUAM
infantes coe-
perit habere,
occiderit,
sol. DC cul.
iud.

XXXI^a.

Si quis feminam
ingenuam, post-
quam infantes coe-
perit habere, occi-
derit, sol. DC cul-
pabilis iudicetur.

XXXI.

Si quis feminam
ingenuam, post-
quam infantes coe-
perit habere occi-
derit, sol. DC cul-
pabilis iudicetur.

XXXI.

Si quis feminam
ingenuam, post-
quam infantes coe-
perit habere occi-
derit, sol. DC cul-
pabilis iudicetur.

XXXI.

Si quis feminam 31
ingenuam, post-
quam infantes coe-
perit habere, occi-
derit, sol. DC cul.
iud.

XXXII.

SI QUIS FEMI-
NEM POST ME-
DIAM aetatem, hoc
est postquam infan-
tes habere non pot-
est, occiderit, sol.
CC cul. iud.

XXXII.

Si quis feminam
post medianam aeta-
tem, hoc est post-
quam infantes ha-
bere non potest,
occiderit, sol. CC
cul. iud.;

XXXII.

Si quis feminam
post medianam aeta-
tem, hoc est post-
quam infantes ha-
bere non potest,
occiderit, sol. CC
cul. iud.

XXXII.

Si quis feminam
post medianam aeta-
tem occiderit, post-
quam infantes ha-
bere non potest,
occiderit, sol. CC
cul. iud.

XXXII.

Si quis feminam 32,1
post medianam aeta-
tem, hoc est post-
quam infantem^b ha-
bere non potest,
occiderit, sol. CC
cul. iud.

Et si puellam
Ingenuam occiderit,
sol. C cul.

et si puellam
ingenuam occide-
rit, sol. C cul. iud.

Et si puellam
ingenuam occise-
rit, sol. C culpabilis
iud.

Et si puellam
ingenuam occise-
rit, sol. C cul. iud.

Et si puellam 32,2
ingenuam occise-
rit, sol. C cul. iud.

XXXIII.

SI QUIS PUER
INFRA XII AN-
NOS culpa con-
miserit, fredos ei
non requiri-
ratur.

XXXIII.

Si quis puer infra
duodecim annos
culpam commiserit,
fredos ei non requi-
ratur.

XXXIII.

Si quis puer infra
duodecim annos
culpa commiserit,
fredos ei non requi-
ratur.

XXXIII.

Si quis puer^a
infra duodecim^b
annos culpa con-
miserit, fredo ei non
requiratur.

XXXIII.

Si quis puer infra 33
duodecim^c annos
culpa commiserit,
fredos ei non requi-
ratur.

Titel 31: a) in E 12 aus XXXII verbessert. b) in E 12 aus culpabilem verbessert.

Titel 32: a) in E 14 aus occiderit verbessert, vielleicht ganz getilgt. b) infantes E 15. c) in E 12 aus occiderit verbessert. d) in E 12 aus occiderit verbessert. e) in E 14 davor Aufstrich zu c.

Titel 33: a) in E 14 aus puerum verbessert. b) in E 14 aus duodecem verbessert. c) XII E 15.

XXXV. De pueru tunsorato.

- P. 24 § 2 § 1. Si quis pueru sine consilio parentum suorum tunsorauerit, mallobergo uutchardo, *(sunt dinarii MMD qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 24 § 3 § 2. Si uero puella sine uoluntate parentum tunsorauerit, mallobergo theohichada, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.

XXXVI. De adulteriis ancillarum.

- 25 § 1 § 1. Si quis cum ancilla aliena michatus fuerit, mallobergo eualisina, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 25 § 2 § 2. Si quis cum ancilla regi michatus fuerit, mallobergo eualesina, *(sunt dinarii MCC qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.
- 25 § 6 § 3. Si quis seruus cum ancilla aliena michatus fuerit, *(sunt dinarii CXX qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.
- 25 § 7 § 4. Si *(quis)* seruus ancilla aliena extra uoluntatem domini sui ad coniugium sociauerit, mallobergo anthamo, *(sunt dinarii CXX qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.

D 7

XXXIV.
DE PUERO TUNSORATO.

- 35,1 Si quis pueru sine consilio parentum suorum tunsorauerat, mal. autchardo,
sol. LXII.s cul. iud.
- 35,2 Si uero puella sine uoluntatem parentum tunsorauerit, mal. theochada,
sol. XLV cul. iud.

XXXV. DE ADULTERIIS
ANCILLARUM.

- 36,1 Si quis cum ancilla aliena michatus fuerit, mal. eualisina,
sol. xv cul. iud.
- 36,2 Si quis cum ancilla regi michatus fuerit, mal. eualesina,
sol. XXX cul. iud.
- 36,3 Si quis seruus cum ancilla aliena michatus fuerit,
sol. III cul. iud.
- 36,4 Si seruus ancilla aliena extra uoluntatem domini sui ad coniugium sociauerit, mal. anthamo,
sol. III cul. iud.

D 8

XXXIII.
DE PUERO TONSORATO.

- Si quis puerum sine consilio parentum suorum tonsorauerit, malb. uuzchardo, *sunt den. MMD qui f.*
sol. LXII.s cul. iud.
- Si uero puella sine uoluntate parentum tonsorauerit,
sunt den. IMDCCC qui f.
sol. XLV cul. iud.

XXXV. DE ADULTERIIS
ANCILLARUM.

- Si quis cum ancilla aliena mechatus fuerit, malb. eualesina, *sunt den. DC qui f.* sol. xv cul. iud.
- Si quis cum ancilla regis mechatus fuerit, malb. eualesina, *sunt den. IMCC qui f.* sol. XXX cul. iud.
- Si quis seruus cum ancilla aliena mechatus fuerit, *sunt den. CXX qui f.* sol. III cul. iudicetur.
- Si quis seruus ancilla aliena extra uoluntatem domini sui ad coniugium sotiauerit, malb. anthamo, *sunt den. CXX qui f.* sol. III cul. iud.

D 9

XXXV.
DE PUERO TUNSORATO.

- Si quis pueru sine consilio parentum suorum tunsorauerit, mal. huutchar do,
sol. LXII.s cul. iud.
- Se uero puella sine uolumtate parentum tunsora, mal. theo hichada
sol. XLV cul. iud.

XXXVI. DE ADULTERIIS
ANCILLARUM.

- Si quis cum ancilla aliena migatus fuerit, mal. eualisina,
sol. xv cul. iud.
- Si quis cum ancilla regi michatus^a fuerit, mal. eualisina,
sol. XXX cul. iud.
- Si quis seruus cum ancilla aliena michatus fuerit,
sol. III cul. iud.
- Se seruus ancilla aliena extra uolumtate domini sui ad coiugium sociauerit, mal. anthamo,
sol. III cul. iud.

Titel 36: a) in D 9 ich auf Rasur.

XXXIV.

§ 1. Si quis puerum sine consilio parentum suorum tonsorauerit, soledos LXII semis culpabilis *D 35 § 1* iudicetur.

§ 2. Si uero puella sine uoluntate parentum <suorum> tonsorauerit, soledos XLV culpabilis *35 § 2* iudicetur.

XXXV.

§ 1. Si quis ingenuus cum ancilla aliena moechatus fuerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *36 § 1*

§ 2. Si quis cum ancilla regis moechatus fuerit, soledos xxx culpabilis iudicetur. *36 § 2*

§ 3. Si quis seruus cum ancilla aliena moechatus fuerit aut extra uoluntatem domini ad coniugium sociauerit, soledos III culpabilis iudicetur. *36 § 3*

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
XXXIII.	XXXIII.	XXXIII.	XXXIII.	XXXIII.
SI QUIS PUE-RUM SINE CON-SILIO PAREN-TUM suorum tun-sorauerit, sol. LXII.s cul. iud.	Si quis pverum ^a sine consilio paren-tum suorum tun-sorauerit, sol. LXII.s cul. iud.	Si quis puerum sine uoluntate pa-rentum suorum ton-sorauerit, sol. LXIII culp. iud.	Si quis puerum sine uoluntate pa-rentum suorum ton-sorauerit, sol. LXIIIcul. iud.	Si quis puerum 34,1 sine consilio paren-tum suorum tun-sorauerit, sol. XLIII cul. iud.
Si uero puella sine uoluntatem pa-rentum tun-sorauerit, sol. XLV cul. iud.	Si uero puella sine uoluntate pa-rentum tun-sarauerit ^c , sol. XLV cul. iu(d).	Si uero puella sine uoluntate pa-rentum suorum ton-sorauerit, sol. XLV culpabilis iud.	SI UERO puel-lam sine uolunta-tem parentum ^b suo-rum tunsurauerit, sol. LXV cul. iud.	Si uero puella 34,2 sine uoluntate pa-rentum ton-sorauerit ^d , sol. XLV cul. iud.
XXXV.	XXXV.	XXXV.	XXXV.	XXXV.
SI QUIS INGE-NUUS CUM AN-CILLA ALIENA mechatus fuerit, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus cum ancilla aliena mechatus fuerit, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus cum ancilla aliena moechatus fuerit, sol. xv culp. iud.	Si quis ingenuus cum ancilla aliena michatus ^a fuerit, sol. xv ^e cul. iud.	Si quis ingenuus 35,1 cum ancilla aliena moecatus ^b fuerit, sol. xv cul. iud.
Si quis cum ^e an-cilla regis mechatus fuerit, sol. xxx cul. iud.	Si quis ^d cum an-cilla regis moecha-tus fuerit, sol. xxx cul. iudicetur.	Si quis cum an-cilla regis moecha-tus fuerit, sol. xxx culp. iud.	Si quis cum an-cilla regis moechatus fuerit, sol. xxx cul. iud.	Si quis cum an-35,2 cilla regis mechatus fuerit, sol. xxx cul. iud.
Si quis seruus cum ancilla aliena mechatus fuerit, aut extra uolun-tatem domini ad con-iugium sociauerit, sol. III cl.	Si quis ^f seruus cum ancilla aliena moechatus fuerit, aut extra uolunta-te domini ad coniugium sociauerit, sol. III culp. iudicetur.	Si quis seruus cum ancilla aliena moechatus fuerit, aut extra uolunta-te domini in coniugium sociauerit, sol. III culp. iud.	Si quis seruuus ^g cum ancilla aliena moechatus fuerit, aut extra uoluntate domini sui in coniugio sociauerit, sol. III cul. iud.	Si quis seruus 35,3 cum ancilla aliena mechatus fuerit, aut extra uoluntate domini ad coniugi-um sociauerit, sol. III cul. iud.

Titel 34: a) in E 12 aus peerum verbessert. b) in E 14 aus paremtum verbessert. c) in E 12 aus tunsauerit verbessert. d) tonsorauerit E 15.

Titel 35: a) in E 14 aus mecatus verbessert. b) moechatus E 15. c) in E 14 aus LXV verbessert. d) in E 12 über der Zeile nachgetragen. e) in E 11 über der Zeile nachgetragen. f) in E 12 aus quis verbessert. g) in E 14 aus seruum verbessert.

P. 25 § 5 § 5. Si *quis* seruus cum ancilla aliena michatus fuerit et ex ipso crimine ipsa mortua fuerit, aut *dinarius (c)CXL qui faciunt* solidus vi domini ancille conponat aut castretur; dominus serui capitale de ancilla in locum restituat.

XXXVII. De libertis demissis ingenuis.

26 § 1 § 1. Si quis litum alienum, qui aput domino suo in oste fuerit, extra consilio domini sui ante rege per dinario ingenuum demiserit, mallobergo maltho itho frio blito, *sunt dinarii IVM qui faciunt* solidus c culpabilis iudicetur. Res uero ipsius lito legitimo domino reformatur.

26 § 2 § 2. Si quis seruum alienum per dinarium ante rege ingenuum demiserit, mallobergo maltho friatho meotho, *sunt dinarii MCCCC qui faciunt* solidus xxxv culpabilis iudicetur et capitale in loco restituat.

XXXVIII. De furtis diuersis.

27 § 1 § 1. Si quis tentenno deinter porcus furauerit, mallobergo thuochapo, *sunt dinarii DC qui faciunt* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

36,5 Si seruus cu ancilla aliena michatus fuerit et ex ipso crimine ipsa mortua fuerit, aut sol. vi domini ancillæ conponat aut castretur; dominus serui capl. de ancilla in loco restituat.

XXXVI. DE LIBERTIS DEMISSIS INGENUIS.

37,1 Si *quis* litum alienum, qui aput domino suo in hoste fuerit, extra consilium domini sui ante rege per dinario ingenuum demiserit, mal. maltholitho frioblito,
sol. c cul. iud.; res uero ipsius lito legitimo domino reformatur.

37,2 Si *quis* seruum alienum per dinarium ante rege ingenuum demiserit, mal. malthofiatu meoto,
sol. xxxv cul. iud. ex cap. in loco restituat.

XXXVII. DE FURTIS DIUERSIS.

38,1 Si *quis* tintinnum^a deinter porcus furauerit, mal. thuochapo,
sol. xv cul. iud.

D 8

Si *quis* seruus cum ancilla aliena mechatus fuerit et ex ipso crimine ipsa mortua fuerit, aut den. cxl^b qui f. sol. vi dominum ancillæ conponat aut castretur; dominus serui capitale in locum restituat.

XXXVI. DE LIBERTIS DIMISSIS INGENUIS.

Si *quis* litum alienum, qui aput domino suo in hoste fuerit, extra consilium domini sui ante rege per denarium ingenuum dimiserit, malb. malcho itto frio blito, *sunt den. IIIIM qui f. sol. c cul. iud.* Res uero ipsius liti legitimo domino reformatur.

Si *quis* seruum alienum per denarium ante rege ingenuum dimiserit, malb. maltho fiatho meotho^a, *sunt den. IMCCCC qui f. sol. xxxv cul. iud. et capit. in loco restituat.*

XXXVII. DE FURTIS DIUERSIS.

Se seruus cum ancilla aliena michatus fuerit et ex ipso crimine ipsa mortua fuerit, aut sol. vi domini ancille conponat aut castretur; dominus serui capl. de ancilla in locum restituat.

XXXVII. DE LIBERTIS INGENUOS DEMISSIS.

Si *quis* liberto alieno, qui abut domino suo in oste fuerit, extra consilium domini sui ante regem per dinario ingenuo dimiserit, mal. maltho hithofrio blito,
sol. c cul. iud. Res uero ipsius leto legitimo domino refurmetur.

Si *quis* seruo alieno per dinario ante regem dimiserit, mal. maltho fratho meotho,
sol. xxxv cul. iud. capl. in locum restituat.

XXXVIII. DE FURTIS DIUERSIS.

Si *quis* tentenno deinter porcus furauerit, mal. tuhochapo,
sol. xv cul. iud.

b) in D 8 aus CLX verbessert.

Titel 37: a) in D 8 aus meatho verbessert.

Titel 38: a) in D 7 aus tintinum verbessert.

§ 4. Si uero ex ipso crimine mortua fuerit, aut soledos vi domini ancille conponat aut castretur; dominus uero serui capitale de ancilla in loco restituat. *D 36 § 5*

XXXVI.

Si quis libertum alienum, qui apud domino suo in hoste fuerit, ante regem per denarium *37 § 1* ingenuum dimiserit, soledos c culpabilis iudicetur; res uero ipsius liti domino reformatur.

XXXVII. De furtis diuersorum.

§ 1. Si quis tintinnum inter porcos furauerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *38 § 1*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

Si uero ex ipsum
crimine mortua fue-
rit, aut sol. vi do-
mini ancille conpo-
nat aut castretur.
Dominus uero serui
capitali de ancilla
in loco restituat.

Si uero ex ipso
crimine mortua fue-
rit^b, aut sol. vi do-
mini ancilla conpo-
nat aut castretur,
dominus uero serui
capitali de ancilla^k
in loco restituat.

Si uero ex ipso
crimine mortua fue-
rit, aut sol. vi do-
mini ancillae con-
ponat, aut castrare-
tur; dominus uero
serui capitale de an-
cilla in loco resti-
tuat.

Si uero ex ipso
crimine mortua fue-
rit, aut sol. vi do-
mini ancillae con-
ponat aut castrare-
tur; dominus uero
serui^l capitale de an-
cilla in loco resti-
tuat.

Si uero ex ipsum *35,4*
crimine mortua fue-
rit, aut sol. vi do-
mini ancille conpo-
nat aut castre-
tur, dominus uero
serui capitale de an-
cilla in loco resti-
tuat.

XXXVI.

XXXUI.

XXXVI.

XXXVI.

XXXVI.

SI QUIS LI-
BERTUM ALIE-
NUM, QUI APUD
DOMINO suo in
hostae fuerit, aut
ante regem per de-
narium ingenuum
dimise, sol. ocl. iud.;
res uero ipsius
liti domino refor-
metur.

Si quis libertum
alienum, qui apud
domino suo in hoste
fuerit, ante regem
per denarium in-
genuum dimiserit,
sol. c cul. iud.

res uero ipsius
litis domino refor-
mentur.

Si quis libertum
alienum qui apud
domino in hoste
fuerit, ante regem
per denarium in-
genuum dimiserit,
sol. c culp. iud.

Si quis libertum
alienum, qui apud
domino in hoste
fuerit, ante regem
per dinarium in-
genuum dimiserit^b,
sol. o cul. iud.;

res uero ipsius
liti domino refer-
mentur.

Si quis liberum *36*
alienum, qui apud
domino suo in hoste
fuerit, ante regem
per denarium in-
genuum dimiserit,
sol. c cul. iud.;

res uero ipsius
liti domino refor-
mentur.

XXXVII. DE
FURTIS
DIUERSORVM.DE FVRTIS
DIUERSORVM.
XXXVII.XXXVII. DE
FURTIS
DIUERSORVM.XXXVII. DE
FURTIS
DIUERSORVM.

XXXVII.

Si quis tintinnum
inter porcos fura-
uerit, sol. xv cul.
iud.

Si quis tintinnum
inter porcos fura-
uerit, sol. xv cul.
pabilis^b iudicetur.

Si quis tintinnum
inter porcos fura-
uerit, sol. xv cul.
iud.

Si quis tintinnum
inter porcos fura-
uerit, sol. xv cul.
iud.

Si quis tintinnum *37,1*
inter porcus fura-
uerit, sol. xv cul.
iud.

h) in E 12 aus fuarit verbessert. i) davor in E 14 c getilgt. k) in E 12 aus cilla verbessert.

Titel 36: a) in E 12 aus quia verbessert. b) in E 14 aus dimiserit verbessert. c) in E 11 auf Rasur.

Titel 37: a) mit sol. beginnt das zweite Blatt und damit der vollständig erhaltene Text von E 15. b) in E 12 quis culpabilem verbessert.

- P. 27 § 4 § 2. Si quis petica de caballo furauerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii cxx qui faciunt)*
solidus III culpabilis iudicetur.
- 27 § 2 § 3. Si quis tentenno inuolauerit de qualibet pecus preter porcus, *((sunt dinarii cxx qui faciunt))* solidus III culpabilis iudicetur.

XXXIX. Si quis messem aliena metit.

- 27 § 6 § 1. Si quis messem alienam in furtum metere presumpserit, mallobergo le(o)d(ardi), *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 27 § 12 § 2. Si quis in nauina, in fabaria, in lentiliaria in furtum ingressus fuerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii cxx qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.

XL.

- 27 § 13 § 1. Si quis de campo alieno lino furauerit et in carro duxerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 27 § 14 § 2. Si uero tantum presumpserit, quantum in dorsum suum portare potuerit, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

- 38,2 Si quis petica de caballo furaue-
rit, mal. leodardi,
sol.
- 38,3 cul. iud.

XXXVIII.

- 39,1 Si quis messem alienam in furtu
metere presumpserit, mal.,
sol. xv
cul. iud.
- 39,2 Si quis in nauina, in fabaria, in
lentiliaria in furtu ingressus fuerit,
mal. leodardi,
sol. III cul. iud.

XXXVIII.

- 40,1 SI QVIS DE CAMPO ALIENO.
Lino furauerit et in carro duxerit,
mal. leodardi,
sol. XLV cul. iud.
- 40,2 Si uero tantum presumpserit,
quantum in dorsum postare
potuerit,
sol. xv cul. iud.

D 8

- Si quis petica de caballo furaue-
rit, malb. leudardo, sunt den. cxx
qui f. sol.
- cul. iud.

XXXVIII.

- Si quis messem alienam in furtu
metere presumpserit, mal.
leud., sunt den. DC qui f. sol. xv
cul. iud.
- Si quis in nauina, in fabaria, in
lentiliaria in furtum ingressus fu-
erit, malb. leud., sunt den. cxx qui
f. sol. III cul. iud.

XXXVIII.

- Si quis de campo alieno lino^a
furauerit et in carro duxerit, malb.
leud., sunt den. MDCCC qui f.
sol. XLV cul. iud.
- Si uero tantum presumpserit,
quantum in dorsum suum portare
potuerit, sunt den. DC qui f. sol.
xv cul. iud.

D 9

- Si quis pedica de caballo furaue-
rit, mal. leodardi,
sol. III cul. iud.
- Si quis tentenno inuolauerit de
qualibet pecus preter porcus, III
sol. cul. iud.

XXXVIII. SI QVIS MESSEM ALIENA METIT.

- Si quis messem aliena in furtu
medere presumpserit, mal.,
sol. xv
cul. iud.

- Si quis in nabina, in fabaria, in
lentiliaria in furtum egressus fuerit,
mal. leodardi,
sol. III cul. iud.

XL.

- Si quis de campo alieno lino
furauerit et in carro duxerit, mal.
leodardi,
sol. XLV cul. iudi.
- Se uero tantum presumpserit,
quantum in dorsum suum portare
potuerit,
sol. xv cul. iud.

Titel 40: a) in D 8 über der Zeile nachgetragen.

§ 2. Si quis pedica de caballo furauerit, soledos III culpabilis iudicetur.

D 38 § 2

XXXVIII.

§ 1. Si quis messem alienam in furtum *<furauerit>* mittere presumpserit, soledos XV cul- 39 § 1
pabilis iudicetur.

§ 2. Si quis nabina, faba, lenticula in agro furauerit, soledos III culpabilis iudicetur. 39 § 2

XXXIX.

§ 1. Si quis de campo alieno linum furauerit et in carro duxerit, soledos XLV culpabilis 40 § 1
iudicetur.

§ 2. Si uero tantum presumpserit, quantum in dorsum portare potuerit, soledos XV cul- 40 § 2
pabilis iudicetur.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

XXXVIII.^c

Si quis pedica de caballo furauerit, sol. III cul. iud.	Si quis pedica de caballo furauerit, sol. III cul. iud.	Si quis pedica de caballo furauerit, sol. III cul. iud.	Si quis pedica de caballo furauerit, sol. III cul. iud.	Si quis pedica de caballo furauerit, sol. III cul. iud.
---	---	---	---	---

XXXVIII.

XXXVIII.

XXXVIII.

XXXVIII.

XXXVIII.^a

SI QUIS MESSEM ALIENAM IN FVRTVM MIT- TERE presumpse- rit, sol. xv cul. iud.	Si quis messem alienam in furtum furauerit mittere presumpserit, sol. xv cl. iud.	Si quis messem alienam in furtum metere presumpserit, sol. xv culp. iud.	Si quis messem alienam in furtum medere presumpse- rit, sol. xv cul. iud.	Si quis messem 38,1 alienam in furtum mittere presumpse- rit, sol. xv cul. iud.
--	---	--	---	---

Si quis nabina, faba, lenticula in agro furauerit, sol. III cul.

Si quis nabina, faba, lenticula in agro furauerit, sol. III cul. iud.

Si quis nabina, faba, lenticula in agro furauerit, sol. III culp. iudicetur.

Si quis nabina, fabam, lenticulam in agro furauerit, sol. III cul. iud.

Si quis nabina, 38,2 faba, lenticula in agro furauerit, sol. III cul. iud.

XXXIX.

XXXIX.

XXXIX.

XXXIX.

XXXVII.^a

SI QUIS DE CAMPO ALIENO LINUM FURA- UERIT et in carro duxerit, sol. XLV cul. iud.;	Si quis de campo alieno linum furauerit et in carro duxerit, sol. XLV cul. iud.	Si quis de campo alieno linum furauerit, et in carro duxerit, sol. XLV culp. iudicetur.	Si quis de campo alterio linum furauerit et in carro duxerit, sol. XLV cul. iud.	Si quis de campo 39,1 alieno linum fura- uerit et in carro duxerit, sol. XLV cul. iud.
--	---	---	--	--

si uero tantum pre-
sumpserit, quan-
tum in dorsum por-
tare potuerit, sol.
xv cul. iud.

Sic uero tantum presumpserit, quan-
tum in dorsum por-
tare potuerit, sol.
xv culpabilis^b iudi-
cetur.

Si uero tantum presumpserit, quan-
tum in dorso por-
tare potuerit, sol.
xv culp. iudicetur.

Si uero tantum presumpserit, quan-
tum in dosso por-
tare potuerit, sol.
xv cul. iud.

Si uero tantum 39,2 presumpserit, quan-
tum in dorsum por-
tare poterit, sol. xv cul. iud.

c) fehlt E 15.

Titel 38: a) XXXVII E 15.

Titel 39: a) XXXIX E 15. b) in E 12 aus culpabalem verbessert.

XL.

P.27 § 17 § 1. Si quis pratum alienum secauerit, opera sua perdat et insuper *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

27 § 17 § 2. Et si exinde fenum in carro ad domum suam duxerit, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus xlvi culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

27 § 18 § 3. Si uero tantum presumpserit, quantum in dorsum suum portare potuerit, *(sunt dinarii cxx qui faciunt)* solidus iii culpabilis iudicetur.

XLII.

27 § 7 Si quis in orto alieno in furtum ingressus fuerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

XLIII.

27 § 19 § 1. Si quis *(in)* uineam alienam in furto uindimiauerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

27 § 20 § 2. Si uero in carro cargauerit et ad domum suam duxerit, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus xlvi culpabilis iudicetur.

D 7

XL.

41,1	SI QUIS PRATUM ALIENUM secauerit, opera sua perdat et insuper cul. iud.;	Si quis pratum alienum se- cauerit, opera sua perdat et in- super, sunt den. DC qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis pradum alienum se- gauerit, opera sua perdat et in- super sol. xv cul. iud.
41,2	et si exinde fenum in carro ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud. excep. cap. et del.	Et si exinde foenum in carro duxerit ad domum suam, sunt den. MDCCC qui f. sol. xlvi cul. iud. excep. ep. et et.	Et se exinde fenum in carro ad domum suum duxerit, sol. xlvi cul. iud. excep. capl. et dl.
41,3	Si uero tantum presumpserit, quantum in dorsum suum portare potuerit, III cul. iud.	Si uero tantum presumpserit, quantum in dorsum suum portare potuerit, sunt den. cxx qui f. sol. iii cul. iud.	Se uero tantum presumpserit, quantum in dorsum suum portare potest, sol. iii cul. iud.

XLI.

42 SI QUIS IN ORTO ALIENO.
In furtu ingressus fuerit, mal. leo-
dardi sol. xv cul. iud.

XLI.

Si quis in orto alieno in fur-
tum ingressus fuerit, malb. leud.,
sunt den. DC qui f. sol. xv cul. iud.

XLII.

Si quis in orto alienum in fur-
tum ingressus fuerit, mal. leo-
dardi sol. xv cul. iud.

XLII.

43,1	SI QUIS UINEAM ALIE- NAM. In furto uindimiauerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.	Si quis in uinea aliena in furto uindemiauerit, malb. leud., sunt den. DC qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis uiniam alienam in furtum uindimiauerit, mal. leo- dardi, sol. xv cul. iud.
43,2	Si uero in carro carrauerit et ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.	Si uero in carro cargauerit et ad domum suam duxerit, sunt den. MDCCC qui f. sol. xlvi cul. iud.	Se uero in carro carrigauerit et ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.

XL.

§ 1. Si quis pratum alienum secauerit, opera sua perdat et soledos xv conponat. *D 41 § 1*
 Et si in carro ipsum fructum duxerit ad domum suam, soledos xlvi condempnetur excepto *41 § 2*
 capitale et dilatura.

§ 2. Si uero tantum presumpserit, quantum portare potuerit, soledos iii conponat. *41 § 3*

XLI.

Si quis in orto alieno furtum causa ingressus fuerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *42*

XLII.

§ 1. Si quis uineam alienam in furtum uindemiauerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *43 § 1*
§ 2. Si uero in carro ad domum suam duxerit, soledos xlvi culpabilis iudicetur. *43 § 2*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

XL.

XL.

XL.

Si quis pratum alienum secauerit^a, opera sua perdat et sol. xv conponat.
 Et si in carro ipsum fructum duxerit ad domum suam, sol. xv cl. iud.;

si uero tantum presumpserit, quantum portare potuerit, sol. iii conponat.

Si quis pratum alienum secauerit, opera sua perdat et sol. xv conponat;
 et si in carro ipsum fructum duxerit ad domum suam, sol. xlvi condempnetur excepto cap. et dil.

Si uero tantum presumpserit, quantum portare potuerit, sol. iii epn.

Si quis pratum alienum secauerit, opera sua perdat et sol. xv conponat;
 Et si in carro ipsum furtum duxerit in domum suam, sol. xlvi condonetur excepto cap. et dil.

Si uero tantum presumpserit, quantum portare potuerit, sol. iii conponat.

Si quis pratum alienum secauerit, opera sua perdat et sol. xv conponat;
 et si in carro ipsum furtum duxerit in domum suam, sol. xlvi condonetur excepto cap. et dil.

Si uero tantum presumpserit, quantum portare potuerit, sol. iii cul. iud.

Si quis pratum 40,1 alienum secauerit, opera sua perdat et sol. xv conponat,
 et si in carro ipsum fructum duxerit^b ad domum suam, sol. xv condempnetur except. capl.

Si uero tantum 40,2 presumpserit, quantum in dosso portare potuerit, sol. iii cul. iud.

XLI.

XLI.

XLI.

XLI.

XXXVIII^a.

SI QUI IN ORTO ALIENO FURTUM CAUSA ingressus fuerit, sol. xv cul. iud.
 xv conponat.

Si quis in orto alieno furtum causa ingressus fuerit, sol. xv cul. iud.

Si quis in orto alieno furti causa ingressus fuerit, sol. xv culpabilis iudetur.

Si quis in orto alieno furta causa ingressus fuerit, sol. xv cul. iud.

Si quis in orto 41 alieno furtum causa ingressus fuerit, sol. xv cul. iud.

XLII.

XLII.

XLII.

XLII.

XXXVIII^a.

SI QUI UINEAM ALIENAM IN FURTUM UINDEMIAUERIT, sol. xv cul. iud.;

si uero in carro a domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.

Si quis uineam alienam in furtum uindemiauerit, sol. xv cul. iud.

Si uero in carro ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.

Si quis uineam alienam in furto uindemiauerit, sol. xv cul. iud.;

Si uero in carro ad domum suam duxerit, sol. xlvi c. i. iud.

Si quis uineam alienam in furtum uindemiauerit, sol. xv cul. iud.

Si uero in carro ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.

Si quis uineam 42,1 alienam in furtum uindemiauerit^b, sol. xv cul. iud.

Si uero in carro 42,2 ad domum suam duxerit, sol. xlvi cul. iud.

Titel 40: a) in *E 11* seca auf Rasur. b) in *E 16* aus duxit verbessert. c) davor in *E 14* pres getilgt.
 d) in *E 14* aus presumpse verbessert. e) in *E 13* nachgetragen.

Titel 41: a) *XLI E 15.*

Titel 42: a) *XLII E 15.* b) *uindimiauerit E 15.*

XLIV. *(De retibus.)*

- P. 27 § 27 § 1. Si quis retem de anguilis de flumen furauerit, mallobergo obdubus, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 27 § 28 § 2. Si quis statuam aut trimaclem uel uertiulo de flumen furauerit, mallobergo naschus taxaca, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

XLV. *(De screonis effractis.)*

- 27 § 30 § 1. Si quis screonam, qui clauem habet, effrigerit, mallobergo strona anthidio, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 27 § 30 § 2. Si uero de screona clauem effrigerit et nihil exinde tullerit, mallobergo leodardi, *(sunt dinarii DC qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

XLVI. *(De eo qui alterius campo arauerit.)*

- 27 § 31 § 1. Si quis campo alieno arauerit, mallobergo leodardi, *(DC dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

XLIII.

- 44,1 SI QUIS RITEM AB ANGUILAS de flamen furauerit, mal. obdubas, sol. XLV cul. iud.
- 44,2 Si quis statuam aut trimaclem uel uerte uollo de flumen furauerit, mal. narcus taxaca, sol. xu cul. iud.

D 8

XLIII. DE RETIBUS.

- Si quis retem ad anguilis^a de flumine furauerit, malb. obdub, sunt den. IMDCCC qui f. sol. XLV cul. iud.
- Si quis statuam aut^b tramaclem uel ueruuldo de flumine furauerit, malb. naschus taxaca, sunt den. DC qui f. sol. xv cul. iud.

D 9

XLIII.

- Si quis retem de anquiliis furauerit, mal. obdubus sol. XLV cul. iud.
- Si quis statuam aut trimaclem uel uertiulo de flumen furauerit, mal. nachus taxaca, sol. xv cul. iud.

XLIII.

DE SCREONIS EFFRACTIS.

- 45,1 Si quis screonam, qui clauem habet, effrigerit, mal. strona anthidio, sol. XLV cul. iud.
- 45,2 Si uero de screona clauem effrigerit et nihil exinde tullerit, mal. leodardi, sol. xu cul. iud.

XLV.

- Si quis screonam, qui clauem habit, infregerit, mal. strona anthidio, sol. XLV cul. iud.
- Se uero de screona clauem infregeret et nihil exinde tullerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.

XLV.

XLV. DE EO QUI ALTERIUS CAMPO ARAUERIT.

- 46,1 Si quis campo alieno arauerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.

- ^aSi quis campo alieno arauerit, malb. leud., DC den. qui f. sol. xv culp. iud.

XLVI.

- Si quis campo alieno arauerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.

Titel 44: a) in D 8 aus anguillis verbessert. b) in D 8 aus au verbessert.

Titel 46: a) § 1 und § 2 stehen in D 8 in umgekehrter Reihenfolge.

XLIII.

§ 1. Si quis retem ad anguillas de flumen furauerit, soledos **XLV** culpabilis iudicetur. **D 44 § 1**
 § 2. Si quis statuam aut trimaglem uel uerteuolo de flumine furauerit, soledos **xv** culpabilis **44 § 2** iudicetur.

XLIV.

§ 1. Si quis screona clauem habentem effregerit et aliquid exinde furauerit, soledos **XLV** **45 § 1** culpabilis iudicetur.
 § 2. Si uero clauem ibidem effregerit et nihil exinde tulerit, soledos **xv** culpabilis iudicetur. **45 § 2**

XLV.

§ 1. Si quis campum alienum arauerit, soledos **xv** culpabilis iudicetur. **46 § 1**

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
XLIII.	XLIII.	XLIII.	XLIII.	
SI QUIS RE- TEM AD INGYL- LAS DE FLU- MEN furauerit, sol. XLV cul. iud.	Si quis retem ad anguillas de flumen furauerit, XLV cul. iud.	Si quis retem ad anguillas de flumen furauerit, sol. XLV culp. iud.	Si quis retem ad anguillas de flumi- ne ^a furauerit, sol. XLV cul. iud.	^a (S)i quis retem 43,1 furauerit de flumen, sol. xv cul. iud.
Si quis statuam aut tremaglem uel uerteuolo de flumi- ne fura fuerit, sol. xv cul. iud.	Si quis statuam aut trimaglem uel uerteuolo de flumen furauerit, sol. xv cul. id.	Si quis statuam aut trimaglem uel uerteuolo de flumen furauerit, sol. xv culp. iud.	Si quis statuam aut tremaglem uel uerteuolo de flumi- ne ^b furauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis statuam 43,2 aut trimaglem ^c uel uerteuolo de flumi- ne furauerit, sol. xv cul. iud.
XLIII.	XLIII. ^d	XLIII.	XLIII.	XL ^b .
SI QUIS SCREO- NA CLAUEM HABENTEM ef- fregerit et aliquid inde furauerit, sol. XLV cul. iud.	Si quis screona clauem abentem ef- fregerit et aliquid exinde furauerit, sol. xv cl. id.	Si quis screona clauem habentem effregerit et aliquid exinde furauerit, sol. XLV culp. iud.	Si quis screona clauem habentem effregerit et aliquid exinde furauerit, sol. XLV cul. iu.	Si quis screona 44,1 clauem habentem effregerit et aliquid inde fraudauerit ^e , sol. XLV cul. iud.
Si uero clauem ibidem effregerit et nihil ^f exinde tule- rit, sol. xv cl.	Si uero clauem ibidem effregerit et nihil exinde tulerit, sol. xv cl. iu.(d.)	Si uero clauem ibidem effregerit et nihil exinde tulerit, sol. XV culp. iud.	Si uero clauem ibidem effregerit et nihil exinde tulle- rit, sol. xv cul. iud.	Si uero clauem 44,2 ibidem effregerit ^d et nihil exinde tule- rit ^e , sol. xv cul. iud.
XLV.	XLIII.	XLV.	XLV.	XLI. ^a
SI QUIS CAM- PUM ALIENUM ARAUERIT, SOL. XV CL.	Si quis campum alienum arauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis campum alienum arauerit, sol. xv culp. iudice- tur.	Si quis campum alienum arauerit, sol. xv cul. iud.	Si quis campum 45,1 alienum arauerit,

Titel 43: a) davor XLIII E 15. b) in E 14 aus flumen verbessert. c) aut trimaglem E 15. d) in E 14 aus flumen verbessert.

Titel 44: a) in E 12 IIII nachgetragen. b) fehlt E 15. c) furauerit E 15. d) in E 16 aus ffregerit verbessert. e) in E 11 aus nihil verbessert. f) tullerit E 15.

Titel 45: a) (XL)V E 15.

- P. 27 § 32 § 2. Si quis campo alieno arauerit et semenauerit, mallobergo obrebus andappus, *< sunt dinarii MCC qui faciunt >* solidus xxx culpabilis iudicetur.
- 27 § 16 § 3. Si quis aratrum cum aratore de campo alieno ostauerit aut iactauerit, mallobergo chuuarso, *< DC dinarius qui faciunt >* solidus xv culpabilis iudicetur.

XLVII. De elogacionibus.

- 28 § 1 § 1. Si quis aliquid in furtum hominem locauerit, ut alium interficiet, mallobergo tua, *< sunt dinarii MMD qui faciunt >* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 28 § 3 § 2. Si quis ut dans, accipiens et portans, *< sunt dinarii MMD qui faciunt >* solidus LXII semis unusquisque illorum conponat.

XLVIII. De dibilitatibus.

- 29 § 2 § 1. Si quis alterum manum capulauerit, unde homo mancus sit et ipsa manus super eum pendat, mallobergo secti¹, *< MDCCC dinarius qui faciunt >* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 29 § 3 § 2. Si uero ipsa excusserit, mallobergo chramere², *< IVM dinarius qui faciunt >* solidus c culpabilis iudicetur.

1) gehört zu § 2.
2) gehört zu § 1.

D 7

- 46,2 Si quis campo alieno erauerit et semenauerit, mal. obrebus andappus, sol. xxx cul. iud.
- 46,3 Si quis arratrum cum aratore de campo alieno ostauerit aut iactauerit, mal. cuuaerso, sol. xv cul. iud.

D 8

- ^aSi quis campo alieno arauerit et semenauerit, malb. obrebus andappus, *sunt den. IMCC qui f. sol. XXX* cul. iud.
- Si quis aratrum cum aratore de campo alieno ostauerit aut iactauerit, malb. chuuarso, DC den. *qui f. sol. XV culp. iud.*

D 9

- Si quis campo alieno arauerit et semenauerit, mal. obrebus andappus, sol. xxx cul. iud.
- Si quis aratro cum arratore de campo alieno ostaueret aut iec-tauerit, mal. chucarso, sol. xv cul. iud.

XLVI. DE OBLIGATIONIBUS.

- 47,1 Si quis aliquid in furtum hominem locauerit, ut alium interficiet, mal. tua, sol. LXII.s cul. iud.
- 47,2 Si quis ut dans, accipiens et portans, sol. LXII.s^a unusquisque illorum conponat.

XLVI. DE ELOGATIONIBUS.

- Si quis aliquid in furtum hominem locauerit, ut alium interficiat, malb. tua, *sunt den. IIID qui f. sol. LXII.s* cul. iud.
- Si quis ut dans, accipiens et portans, *sunt den. IIID qui f. sol. LXII.s* cul. iud.

XLVII. DE ELOGACIONIBUS.

- Si quis aliquid in furtum hominem logauerit, ut alium interficiet, mal. tua, sol. LXII.s cul. iud.
- Si quis ut dans, accipiens et portans, sol. LXII.s unus quisque illorum cumponat.

XLVII. DE DIBELITIBUS.

- 48,1 Si quis alterum manum capulauerit, unde^a homo mancus est et ipsa manus super eum pendat, mal. secti, sol. LXV cul. iud.
- 48,2 Si uero ipsa excusserit, mal. cramere, sol. c cul. iud.

XLVII. DE DIBILITATIBUS.

- Si quis alterum manum capulauerit, unde homo mancus sit et ipsa manus super eum pendat, malb. secti, *IMDCCC den. qui f. sol. XLV cul. iud.*
- Si uero ipsa excusserit, malb. chramere, *IIIM denr. qui f. sol. c cul. iud.*

XLVIII. DE DIBILITATIBUS.

- Si quis alterum manum capulauerit, unde homo mancus sit et ipsa manus super eum pendit, mal. secti, sol. XLV cul. iud.
- Se uero ipsa excusserit, mal. cramere, sol. c cul. iud.

Titel 47: a) in D 7 aus XIIS. verbessert.

Titel 48: a) in D 7 aus und de verbessert.

§ 2. Si uero arauerit et semenauerit, soledos xxx culpabilis iudicetur.

D 46 § 2

§ 3. Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iactauerit, soledos xv cul- pabilis iudicetur.

46 § 3

XLVI.

§ 1. Si quis aliquid in furtum hominem locauerit, ut alium interficiat, soledos LXII semis 47 § 1 culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis aut dans aut accipiens aut portans, similiter soledos LXII semis unusquis 47 § 2 illorum conponat.

XLVII.

§ 1. Si quis manu alterius capulauerit, unde mancus sit et ipsa manus ibidem pendat, solidos 48 § 1 XLV culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero ipsam excusserit, soledos c culpabilis iudicetur.

48 § 2

E 11

Si uero arauerit et semenauerit^b, sol. xxx cl. iud.

Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iectauerit, sol. xv cul. iud.

E 12

Si uero arauerit semmauerit, sol. xxx cul. iud.;

Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iactauerit, sol. xv cul. iudicetur.

E 13

Si uero arauerit et seminauerit, sol. xxx culp. iudic.

Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iactauerit, sol. xv culpabilis iudi-

Si uero arauerit et seminauerit, sol. xxx cul. iud.

Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iectauerit, sol. xv cul. iud.

E 15/16

45,2
sol.
xxx cul. iud.

Si quis aratorem cum aratro de campo alieno uetauerit aut iactauerit, sol. xv cul. iud.

XLVI.

SI QUIS ALI- QUID IN FUR- TUM HOMINEM locauerit, ut alium interficiat, sol. LXII.s cl. iud.

Si quis aut dans, aut accipiens, aut portans, similiter sol. LXII.s unusquis illorum conponat.

XLUI.

Si quis aliquid hominem locauerit, ut alium interficiat, sold. LXII.s cul. iud.

Si quis aut dans, aut accipiens, aut portans, similiter sold. LXII.s unusquis illorum conponat.

XLVI.

Si quis aliquid in furtum hominem locauerit, ut alium interficiat, sol. LXIII^c culp. iud.

Si quis aut dans, aut accipiens, aut portans, similiter sol. LXIII unusquis illorum conponat.

XLVI.

Si quis aliquis in furtum hominem locauerit, ut alium interficiat, sol. LXII.s cul. iud.

Si quis aut dans, aut accipiens, aut portans, similiter sol. LXII.s unus illorum conponat.

XLII^a.

Si quis aliquit^b in furtum hominem locauerit aut alienum interficiat, sol. XII^d cul. iud.

Si quis audanse, 46,2 aut accipiens, aut portans, similiter sol. LXII unusquis illorum conponat.

XLVII.

SI QUIS MANU ALTERIUS CAPULAUERIT, unde mancus sit et ipsa manus ibidem pendat, sol. XLV cl. id.

Si uero ipsam excusserit, sol. c cul. iud.;

XLUII.

Si quis manu alterius capulauerit, unde mancus sit et ipsa manus ibidem pendat, sol. XLV cul. iud.;

Si uero ipsam excusserit, sol. c cul. iud.

XLVII.

Si quis manu alterius capulauerit, unde mancus sit et ipsa manus ibidem pendat, sol. XLV cul. iud.

Si uero ipsam excusserit, sol. c cul. iud.

XLVII.

Si quis manu alterius capulauerit, unde mancus sit et ipsa manus ibidem pendit, sol. XLV cul. iud.

Si uero^b ipsam excusserit, sol. c cul. iud.

XLII^a.

Si quis manu alterius capulauerit, unde manus sit et ipsa manus ibidem pendit, sol. XV cul. iud.

Si uero ipsam excusserit, sol. c cul. iud.

b) in E 11 u aus ci verbessert.

Titel 46: a) XLVI E 15. b) aliquis E 15. c) in E 13 aus XXIII verbessert. d) XII s E 15. e) aut dans E 15. f) in E 11 aus accipient verbessert. g) in E 11 aus similiter verbessert.

Titel 47: a) XLVII E 15. b) davor in E 14 q getilgt.

- P. 29 § 4 § 3. Si police de manu capulauerit, mallobergo chramine³, *(MDCCC dinarius qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 29 § 6 § 4. Si *quis* secundum digitum, unde sagitta trahitur, excusserit, mallobergo brioro, *(sunt dinarii MCCCC qui faciunt)* solidus XXXV culpabilis iudicetur.
- 29 § 7 § 5. Si medianum digitum, unde sagittatur, excusserit, mallobergo thaphano, *(MCCCCC dinarius qui faciunt)* solidus XXXV culpabilis iudicetur.
- 29 § 7 § 6. Si quarto digito excusserit, mallobergo melagno, solidus XXV culpabilis iudicetur.
- 29 § 7 § 7. Si minimus digitus excussus fuerit, mallobergo menecleno, solidus XV culpabilis iudicetur.
- 29 § 10 § 8. Si uero pedis capulatus fuerit et ibidem mancus teniat, mallobergo chudachina chamina, *(sunt dinarii MDCCC qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.
- 29 § 11 § 9. Si uero pedis percussus fuerit, mallobergo chuldachina, *(IVM dinarius qui faciunt)* solidus C culpabilis iudicetur.
- 29 § 12 § 10. Si quis alterum oculum eiecerit, mallobergo lichauina, *(sunt dinarii IVM qui faciunt)* solidus C culpabilis iudicetur.
- 29 §§ 13-14 § 11. Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, mallobergo funne chleura, *(DC dinarius qui faciunt)* solidus XV culpabilis iudicetur.

3) versehentlich aus § 1 anstelle der ausgefallenen richtigen Glosse alachtamo herübergenommen.

D 7

- 48,3 Si police de manu capulauerit,
mal. chramire,
sol. XLV cul. iud.
- 48,4 Si secundum digitum, unde
sagittaretur^b, excusserit, mal. bri-
oro,
sol. XXXV cul. iud.
- 48,5 Si medianum digitum, unde sa-
gittatur, excusserit, mal. thaphano,
sol. XXXV cul.
iud.
- 48,6 Si quarto digito excusseris, mal.
melagno, sol. XXV cul. iud.
- 48,7 Si minimus digitus excussus
fuerit, mal. menecleno, sol. XV
cul. iud.
- 48,8 Si uero pedis capulatus fuerit
et ibidem mancus teniat, mal.
chudachina chamina,
sol. XLV cul. iud.
- 48,9 Si uero pedis percussus fuerit,
mal. chudachina,
sol. C cul. iud.
- 48,10 Si quis alterum oculus eicerit,
mal. luchauina,
sol. C cul. iud.
- 48,11 Si quis alterius nasum aut auri-
culam^f excusserit, mal. funne
chleura,
sol. XV
cul. iud.

D 8

- Si police de manu capulauerit,
malb. diramire, MDCCC den. qui f.
sol. XLV cul. iud.
- Si secundum digitum, unde
sagitta trahitur, excusserit, malb.
brioro, sunt den. MCCCC qui f.
sol. XXXV cul. iud.
- Si medianum digitum, unde sa-
gittatur, excusserit, malb. taphano,
MCCCCC den. qui f. sol. XXXV cul.
iud.
- Si quarto digito excusserit, malb.
melagno, sol. XXV cul. iud.
- Si minimus digitus excussus
fuerit, malb. meledeno, sol. XV
cul. iud.
- Si uero pedes capulatus fuerit
et ibidem mancus teneat, malb.
chudachina chamina, sunt den.
MDCCC qui f. sol. XLV culp. iud.
- Si uero pes perexcussus fuerit,
malb. chuladachina^d, IIIIM dn.^e
qui f. sol. C cul. iud.
- Si quis alterum oculum eiecerit,
malb. liaha hauma, sunt den. IIIIM
qui f. sol. C culp. iud.
- Si quis alterius nasum aut auri-
culam excusserit, malb. fune-
cleura, DC dr.ⁱ qui f. sol. XV
cul. iud.

D 9

- Si police de mano capulauerit,
mal. chramine,
sol. XLV cul. iud.
- Si quis secundum digitum, unde sa-
gitta traitur, excusserit, mal.
brioro,
sol. XXXV cul. iud.
- Se medianum digitum, unde sa-
gittatur, excusserit, mal. thaphano,
sol. XXXV cul.
iud.
- Si quartum digitum excusserit,
sol. XXV cul. iud.
- Se menimo digito excusserit,
mal. mene cleno, sol. XV
cul. iud.
- Se uero pedis capulatus fuerit
et ibidem mancus teniat, mal.
chudachina chamina,
sol. XLV cul. iud.
- Se uero pedis percussus^c fuerit,
mal. chludachina,
sol. C cul. iud.
- Si quis alterum oculum eieciret,
mal. licauina,
sol. C cul. iud.
- Si quis alterum nasum aut auri-
cula excusserit^g, mal. funne
chleura,
sol. XV
cul. iud.

b) in D 7 aus sagittaretur (das zweite t über dem a) verbessert. c) in D 9 aus percussus verbessert.
d) in D 8 aus chuludachina verbessert. e) in D 8 über der Zeile nachgetragen. f) in D 7 aus ariculum
verbessert. g) in D 9 über der Zeile nachgetragen. h) in D 9 aus runne verbessert. i) in D 8 über
der Zeile nachgetragen.

<i>§ 3.</i> Si policem capulauerit, soledos xlvi culpabilis iudicetur.	<i>D 48 § 3</i>
<i>§ 4.</i> Si secundum uel	<i>48 § 4</i>
tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, soledos xxxv culpabilis iudicetur.	<i>48 § 5</i>
<i>§ 5.</i> Si quarto digito excusserit, soledos xxv culpabilis iudicetur.	<i>48 § 6</i>
<i>§ 6.</i> Si quintum excusserit, soledos xv culpabilis iudicetur.	<i>48 § 7</i>
<i>§ 7.</i> Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, soledos xlvi culpabilis iudicetur.	<i>48 § 8</i>
<i>§ 8.</i> Si uero excussus fuerit, soledos c culpabilis iudicetur.	<i>48 § 9</i>
<i>§ 9.</i> Si quis alterius oculum eicerit, soledos c culpabilis iudicetur.	<i>48 § 10</i>
<i>§ 10.</i> Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, soledos xv culpabilis iudicetur.	<i>48 § 11</i>

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
si policem capulauerit, sol. xlvi cl. iud.;	Si policem capulauerit, sol. xlvi cul. iud.;	Si police capulauerit, sol. xlvi culp. iud.	Si policem capulauerit, sol. xlvi cul. iud.	Si police capulauerit, sol. xlvi cul. iud.;
Si secundum uel tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, sol. xxxv cul. iud.	Si secundum uel tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, sol. xxxv cul. iud.	Si secundum uel tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, sol. xxxv cul. iud.	Si secundum uel tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, sol. xxxv cul. iud.	secundum uel tertium, unde sagitta trahitur, excusserit, sol. xxxv cul. iud.
Si quarto digito excusserit, sol. xxv cl. iud.	Si quartum excusserit, sol. xxv cul. iud.	Si quarto digito excusserit, sol. xxv culp. iud.	Si quarto digito excusserit, sol. xxv cul. iud.	Si quarto digito excusserit, sol. xxv cul.
Si quintum excusserit, sol. xv cul. iud.	Si quintum excusserit, sol. xv cul. iud.	Si quintum excusserit, sol. xv culp. iud.	Si quintum excusserit, sol. xv cul. iud.	Si quintum excusserit, sol. xv cul. iud.
Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, sol. xlvi cl. iud.	Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, sol. xlvi cul. iud.	Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, sol. xlvi culp. iud.	Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, sol. xl cul. iud.	Si uero pes capulatus fuerit, unde homo mancus teneatur, sol. xlvi cul. iud.
Si uero excussus fuerit, sol. c cul. iud.	Si uero excussus fuerit, sol. c cul. iud.	Si uero excussus fuerit, sol. c culpabilis iudicetur.	Si uero excussus fuerit, sol. c cul. iud.	Si uero excussus fuerit, sol. c cul. iud.
Si quis alterius oculum eicerit, sol. c cul. iud.	Si quis alterius oculum eicerit, sol. c cul. iudicetur.	Si quis alterius oculum eicerit, sol. c culpabilis iud.	Si quis alterius oculum eicerit, sol. c cul. iud.	Si quis alterius oculum eicerit, sol. c cul. iud.
Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, sol. xv cl. iud.	Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, sol. xv cul. iudicetur.	Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, sol. xv culp. id.	Si quis alterius nasum aut auriculam excusserit, sol. xv cul. iud.	Si quis alterius nasum aut alterius ^d auriculam excusserit, sol. xv cul. iud.

c) tertium *E 15.* d) fehlt *E 15.*

- P. 29 § 15 § 12. Si quis alterius linguam capulauerit, unde loquere non possit, mallobergo alchacio, *īvm* dinarius qui faciunt solidus c culpabilis iudicetur.
- 29 § 16 § 13. Si quis alterius dentem excusserit, mallobergo inchlauina, *dc* dinarius qui faciunt solidus xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 17 § 14. Si quis ingenuos ingenuum castrauerit aut uirilam transcapulauerit, unde mancus sit, mallobergo uuidardi, *viiim* dinarius qui faciunt solidus cc culpabilis iudicetur.

XLIX. De conuiciis.

- 30 § 1 § 1. Si quis alterum cinido uocauerit, mallobergo quinte *dc* dinarius qui faciunt solidus xv culpabilis iudicetur.
- 30 § 7 § 2. Si quis alterum falsatorem clamauerit et non potuerit adprobare, mallobergo ischrabo, *dc* dinarius qui faciunt solidus xv culpabilis iudicetur.
- 30 § 2 § 3. Si quis alterum concagatum clamauerit *et non potuerit adprobare*, cxx dinarius qui faciunt solidus iii culpabilis iudicetur.
- 30 § 3 § 4. Si quis mulier ingenua seo uir muliere meretricem clamauerit et non potuerit adprobare, mallobergo solistrabo, *MDCCC* dinarius qui faciunt solidus xlvi culpabilis iudicetur.

D 7

D 8

D 9

48,12	Si quis alterius linguam capo- lauerit, unde loquere non possit, mal. alchacio, sol. c cul. iud.	Si quis alterius linguam capu- lauerit, unde loquere non possit, malb. alcheio, <i>iiiiim</i> dc den. qui f. sol. c cul. iud.	Si quis alterius lingua capu- lauerit, unde loquere non possit, mal. halachacio, sol. c cul. iud.
48,13	Si quis alterius ^k dentem excus- serit, mal. inchlauina, sol. xv cul. iud.	Si quis alterius dentem excus- serit, malb. inchlauina ^l , dc den. qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis alterius dentem excus- serit, mal. incla uina, sol. xv cul. iud.
48,14	Si quis ingenuos ingenuum ca- strauerit aut uirilia transcapu- lauerit, unde mancus sit, mal. uui- dardi, cul. iud.	Si quis ingenuos ingenuum ca- strauerit aut uirilam transcapu- lauerit, unde mancus sit, <i>viiim</i> den. qui f. sol. cc cul. iud.	Si quis ingenuos ingenuo ca- strauerit aut uiriculam transcapu- lauerit, unde mancus sit, mal. uui- dardi, sol. c cul. iud.

XLVIII. DE CONUICIIS.

49,1	Si quis alterum cinido uocauerit, mal. quinte, sol. xv cul. iud.	Si quis alterum cinidum uocae- rit, malb. quinte, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis alterum cinido uocauerit, mal. quinthe, sol. xv cul. iud.
49,2	Si quis alterum falsatorem cla- mauerit et non potuerit adprobare, mal. iscrabo, sol. xv cul. iud.	Si quis alterum falsatorem cla- mauerit et non potuerit ^a adprobare, malb. ischrabo, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.	Si quis alterum falsatorem cla- mauerit et non potuerit adprobare, mal. his chrabo, sol. xv cul. iud.
49,3	Si quis alterum concagato cla- mauerit, sol. iii cul. iud.	Si quis alterum concagatum cla- mauerit et non potuerit adprobare, cxx den. qui f. sol. iii cul. iud.	Si quis alterum concagatum cla- mauerit, sol. iii cul. iud.
49,4	Si quis mulier ingenua seo uero muliere meretricem clamauerit et non potueret adprobare, mal. solis trabo, sol. XLV cul. iud.	Si quis mulieri ingenua se ea uere mulierem meretrice clamauerit et non potuerit adprobare, <i>MDCCC</i> den. qui f. sol. XLV cul. iud.	Si quis mulier ingenua se eum uir muliere meretricem clamauerat et non potuerit adprobare, mal. soles- trabo, sol. XLV cul. iud.

k) in D 7 aus alteris verbessert. l) in D 8 aus incuinna verbessert.
Titel 49: a) in D 8 aus poterit verbessert.

§ 11. Si quis alterius linguam capulauerit, unde loqui non possit, soledos c culpabilis iudicetur. *D 48 § 12*

§ 12. Si quis alterius dentem excusserit, soledos xv culpabilis iudicetur. *48 § 13*

§ 13. Si quis ingenuus ingenuum castrauerit aut uirilia transcapulauerit, soledos c cul- *48 § 14*
pabilis iudicetur.

XLVIII. De conuitiis.

§ 1. Si quis alterum cinitum uocauerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *49 § 1*

§ 2. Si quis alterum falsatorem clamauerit et non poterit adprobare, soledos xv culpabilis *49 § 2*
iudicetur.

§ 3. Si quis alterum concagatum clamauerit (et non poterit adprobare), soledos iii culpa- *49 § 3*
bilis iudicetur.

§ 4. Si quis mulier ingenua aut uir mulierem meretricem clamauerit et non poterit adprobare, *49 § 4*
soledos xlvi culpabilis iudicetur.

E 11

Si quis alterius
linguam capulae-
rit, unde loqui non
possit, sol. c cl.

Si quis alterius
dentem excusserit,
sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuus
ingenuum castra-
uerit aut uiriliam
transcapulauerit,
sol. c cul. iud.

E 12

Si quis alterius
linguam capulae-
rit, unde loqui non
possit, sold. c cl. iud.

Si quis alterius
dentem excusserit,
sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuus
ingenuum castra-
uerit aut uiriliam
transcapulauerit,
sol. c cul. iud.

E 13

Si quis alterius
lingua capulauerit,
unde loqui non pos-
sit, sol. c culp. iud.

Si quis alterius
dentem excusserit,
sol. xv culp. iud.

Si quis ingenuus
ingenuum castra-
uerit aut uiriliam
transcapulauerit,
sol. c culpabilis iu-
dicetur.

E 14

Si quis alterius^e
linguam capulae-
rit, unde loqui non
possit, sol. c cul. iud.

Si quis alterius
dentem excusserit^g,
sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuus
ingenuum castra-
uerit aut uiriliam
transcapulauerit,
sol. c cul. iud.

E 15/16

Si quis alterius 47,11
linguam capulae-
rit, unde loqui non
possit, sol. c cul. iud.

Si quis alterius 47,12
dentem excusserit,
sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuus 47,13
ingenuum castra-
uerit, aut uiriliam
transcapulauerit,
sol. c cul. iud.

XLVIII. DE CONUITIIS.

Si quis alterum
cinitum uocauerit,
sol. xv cul. iud.

XLUIII. DE CONUITIIS.

Si quis alterum
cinitum uocauerit,
sol. xv cul. id.

XLVIII. DE CONUITIIS.

Si quis alterum
cinitum uocauerit,
sol. xv culp. iudi-
cetur.

XLVIII. DE CONUICIIS.

Si quis alterum
cinitum^a uocauerit,
sol. xv cul. iud.

XLVIII. DE CONVICIIS.

Si quis alterum 48,1
cinitum uocauerit,
sol. xv cul. iud.

Si quis alterum
falsatorem clama-
uerit et non poterit
adprobare, sol. xv
cul. iud.

Si quis alterum
falsatorem clama-
uerit et non potue-
rit adprobare, sol. xv
cl. iud.

Si quis alterum
falsatorem clama-
uerit et non poterit
adprobare, sol. xv
culp. iud.

Si quis alterum
falsatorem clama-
uerit et non potuerit
adprobare, sol. xv
c.i.

Si quis alterum 48,2
falsatorem clama-
uerit, et^b non po-
tuerit adprobare.
sol. xv cul. iud.

Si quis alterum
concagatum clama-
uerit et non poterit
adprobare, sol. iii
cul. iud.

Si quis alterum
concagatum^c clama-
uerit,
sol. iii
cul. iud.

Si quis alterum
concagatum clama-
uerit,
sol. iii
culp. iud.

Si quis alterum
concagatum clama-
uerit,
sol. iii
cul. iud.

Si quis alterum 48,3
concagatum clama-
uerit,
sol. iii
cul. iud.

Si quis mulier
inuenia aut uel mu-
lierem meretricem
clamauerit et non
poterit adprobare,
sol. xlvi cul. iud.

Si quis mulier
ingenua aut uir mu-
lierem meretricem
clamauerit et non
potuerit adprobare,
sol. xlvi cul. iud.

Si quis mulier
ingenua aut uir mu-
lierem meretricem
clamauerit et non
poterit adprobare,
sol. xlvi culpabili*s* iud.

Si quis mulier
ingenua aut uel mu-
lierem meretricem
clamauerit et non
poterit adprobare,
sol. xlvi c.i.

Si quis mulier 48,4
ingenua aut uel mu-
lierem meretricem
clamauerit et non
poterit adprobare,
sol. xlvi cul. iud.

e) in E 14 l mit Abkürzungsstrich.
verbessert.

f) in E 12 aus ndo verbessert.
h) E 15 ergänzt: aut uirilia transcapulauerit.

g) in E 14 aus ei cusserit

Titel 48: a) in E 14 aus cinedum verbessert.
gattum verbessert.

b) davor in E 16 sol. xv getilgt.

c) in E 12 aus con-

- P. 30 § 4 § 5. Si quis alterum uulpicula clamauerit, *⟨cxx dinarius qui faciunt⟩ solidus III culpabilis iudicetur.*
- 30 § 5 § 6. Si quis alterum lepore clamauerit, *⟨cxx dinarius qui faciunt⟩ solidus III culpabilis iudicetur.*

L. De uia lacina.

- 31 § 1 § 1. Si quis hominem ingenuum de uia sua ostauerit aut inpinxerit, mallobergo uia lacina, *⟨dc dinarius qui faciunt⟩ solidus xv culpabilis iudicetur.*
- 31 § 2 § 2. Si quis femina ingenua de uia sua ostauerit aut inpinxerit, mallobergo uia lacina, *⟨MDCCC dinarius qui faciunt⟩ solidus XLV culpabilis iudicetur.*

LI. De ligaminibus ingenuorum.

- 32 § 1 § 1. Si quis hominem ingenuum sine causa ligauerit, mallobergo andreppus, *⟨(M)CC dinarius qui faciunt⟩ solidus xxx culpabilis iudicetur.*
- 32 § 2 § 2. Si uero ipso ligato aliqua parte duxerit, mallobergo andreppus, *⟨MDCCC dinarius qui faciunt⟩ solidus XLV culpabilis iudicetur.*

D 7

- 49,5 Si quis alterum uulpiculam clamauerit, sol. III cul. iud.
- 49,6 Si quis alterum lepore clamauerit, sol. III cul. iud.

XLVIII. DE UIA LACINA.

- 50,1 Si quis hominem ingenuum de uia sua ostauerit aut inpinxerit, mal. uia lacina, sol. xv cul. iud.
- 50,2 Si quis femina ingenua de uia sua ostauerit aut inpinxerit, mal. uia lacina, sol. xu cul. iud.

L. DE LEGAMINIBUS INGENUORUM.

- 51,1 Si quis hominem ingenuum sine causa legauerit, mal. andreppus, sol. xxx cul. iud.
- 51,2 Si uero ipso ligato aliqua parte duxerit, mal. andreppus, sol. XLV cul. iud.

D 8

- Si quis alterum uulpicula clamauerit, cxx den. qui f. sol. III cul. iud.
- Si quis alterum lepose^b clamauerit, cxx den. qui f. sol. III cul. iud.

XLVIII. DE UIA LACINA.

- Si quis hominem ingenuum de uia sua ostauerit aut inpinxerit, malb. uialacina, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.
- Si quis feminam ingenuam de uia sua ostauerit aut inpinxerit, MDCCC den. qui f. sol. XLV cul. iud.

L. DE LIGAMINIBUS INGENUORUM.

- Si quis hominem ingenuum sine causa ligauerit, malb. andreppus, COXL den. qui f. sol. xxx cul. iud.
- Si uero ipso ligato aliqua parte duxerit, malb. andreppus, MDCC den. qui f. sol. XLV cul. iud.

D 9

- Si quis alterum uulpicula clamauerit, sol. III cul. iud.
- Si quis alterum lebore clamauerit, sol. III cul. iud.

L. DE UIA LACINA.

- Si quis hominem ingenuum de uia sua ostauerit aut inpinxerit, mal. ui alacina^a, sol. xv cul. iud.

- Si quis femina ingenua de uia sua ostaueret aut inpenxerit, mal. uia lacina, sol. XLV cul. iud.

LI. DE LIGAMINIBUS INGENUORUM.

- Si quis hominem ingenuum sine causa ligaueret, mal. andrepus, sol. xxx cul. iud.
- Se uero ipso legato aliqua parte duxerit, mal. and repus, sol. XLV cul. iud.

b) in D 8 aus leprose verbessert.

Titel 50: a) in D 9 aus alinina verbessert.

§ 5. Si quis alterum uulpiculam aut
leprem clamauerit, soledos **III** culpabilis iudicetur.

D 49 § 5
49 § 6

XLIX. De via lacinia.

§ 1. Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit, soledos **XV** culpabilis **50 § 1** iudicetur.

§ 2. Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, soledos **XLV** culpabilis **50 § 2** iudicetur.

L.

§ 1. Si quis hominem ingenuum sine causa ligauerit, soledos **XXX** culpabilis iudicetur. **51 § 1**

§ 2. Si uero ipso homine aliqua parte duxerit, soledos **XLV** culpabilis iudicetur. **51 § 2**

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

Si quis alterum uulpiculam aut leprem clamauerit, sol. III el. iud.	Si quis alterum uulpiculam clama- verit ^d aut leprem, sold. III culpabilem iudicetur.	Si quis alterum uulpiculam aut le- pram clamauerit, sol. III culpabilis iud.	Si quis alterum uulpiculam aut le- pram clamauerit, sol. III cul. iud.	Si quis alterum uulpiculam aut le- pram clamauerit, sol. III cul. iud.
--	---	---	---	---

XLVIII. DE UIA LATINIA.

Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit^b, sol. **XV** cul. iud.

Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, sol. **XLV** cul. iud.

XLUIII. DE ALACINIA.

Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit, sol. **XV** cul. iud.

Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, sol. **XLV** cul. iud.

XLVIII. DE UIA LACINIA.

Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit, sol. **XV** cul. iud.

Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, sol. **XLV** cul. iud.

XLVIII. DE UIA LACINIA.

Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit, sol. **XV** cul. iud.

Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, sol. **XLV** cul. iud.

XLVIII. DE VIA LACIVIA^a.

Si quis hominem ingenuum uiam suam contenderit aut inpxerit, sol. **XV** cul. iud.

Si quis feminam ingenuam de via sua uetauerit aut inpxerit, sol. **XLV** cul. iud.

L.

L.

L.

L.

L.^a

SI QUIS HOMI-
NEM INGENU-
UM SINE CAUSA
legauerit, sol. **XXX**
cul. iud.

Si quis hominem ingenuum^b sine causa ligauerit, sol. **XXX** cul. iud.

Si quis hominem ingenuum sine cau- sa ligauerit, sol. **XXX** c. i.

Si quis hominem ingenuum sine cau- sa legauerit, sol. **XXX** cul. iud.

Si quis hominem ingenuum sine cau- sa ligauerit^c, sol. **XXX** cul. iud.

Si uero ipso ho-
mine aliqua parte
duxerit, sol. **XLV**.

Si uero ipso ho-
mine aliqua parte
duxerit, sol. **XLV**
cul. iud.

Si uero ipso ho-
mine aliqua parte
duxerit, sol. **XLV**
cul. iud.

Si uero ipso ho-
mine aliqua parte
duxerit, sol. **LXV**
cul. iud.

Si uero ipso ho-
mine aliqua parte
duxerit, sol. **XLV**
cul. iud.

d) in E 12 aus clamarerit verbessert.

Titel 49: a) LACINIA E 15. b) in E 11 aus inpxerit verbessert. c) in E 16 steht das zweite o auf, rit hinter einer Rassel.

Titel 50: a) scheint E 15 zu fehlen. b) in E 12 aus igenum verbessert. c) legauerit E 15.

P.

LII. De uenacionibus.

- 33 §§ 1-2 § 1. Si quis *<de>* diuersis uenacionibus furauerit aut celauerit, si ceruo domestico signum abente furauerit aut occiserit, quem ad uenacionem mansuetus est, et dominus suus per *(tres)* testibus potuerit adprobare, quod eum in uenacionem habuisset et cum eum duas aut tres feras occisisset, mallobergo treuudio, *<sunt dc dinarii qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 33 § 3 § 2. Si uero ceruo domestico, qui in uenacione adhuc non fuisset, furauerit aut occiserit, mallobergo trio iobio amestalla, *<dc dinarius qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.
- 33 §§ 4-5 § 3. Si quis ceruo aut abro lasso, quem alterius canis mouunt, occiserit aut celauerit, mallobergo acuuerna, *<dc dinarius qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.

LIII. De sepibus.

- 34 § 1 Si quis tres uirgas, unde sepis superlegata est, uel retortas capulauerit aut ipsa sepe aperuerit, mallobergo leodardi, *<dc dinarius qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

LI. DE UENATIONIBUS.

- 52,1 Si quis de diuersis uenationibus furauerit aut celauerit. Si ceruo domestico signum abente furaerit aut occiserit, quem ad uenacionem mansuetus est, et dominus suos per testibus potuerit adprobare, quod eum in uenacione habuisset et cum eum duas aut tres feras occisisset, mal. treuudio,
sol. xlvi
cul. iud.
- 52,2 Si uero ceruo domestico, qui in uenacione adhuc non fuisset, furauerit aut occiserit, mal. trio iobio amestalla,
sol. xv cul. iud.
- 52,3 Si quis ceruo aut abro lasso, quem alterius canes mouunt, occiserit aut celauerit, mal. acuuerna,
sol. xv cul. iud.

D 8

LI. DE UENATIONIBUS.

- Si quis diuersis uenationibus furauerit aut celauerit, si ceruo domestico signum habentem furaerit aut occiserit, quem ad uenacionem mansuetus est, et dominus suus per testibus potuerit adprobare, quod eum in uenacionem habuisset et cum eum duas aut tres feras occisisset,
sunt dc den. qui f. sol. xv
cul. iud.
- Si uero ceruo domestico, qui in uenacione adhuc non fuisset, furaerit aut occiserit,
dc den. qui f.
sol. xv cul. iud.
- Si quis ceruum aut aprum lassum, quem alterius canis mouunt, occiserit aut celauerit,
dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

D 9

LII. DE UENACIONIBUS.

- Si quis diuersis uenacionibus furauerit aut celauerit, se ceruo dominio signum absente furaerit aut occiserit, quem admonum mansuitus est, et dominus suus per tris testibus potuerit adprobare, quod eum in uenacionem habuisset et cum eum duas aut tres feras occisisset, mal. treuudio
sol. xv
cul. iud.

Se uero ceruo domestico, qui in uenacionem adhuc non fuisset, furauerit aut occiserit, mal. trio iubeo amestalla,
sol. xv cul. iud.

Si quis ceruo aut abrolas, quem alterius cani mouent, occiserit aut celauerit, mal. acuuerna,
sol. xv cul. iud.

LII. DE SEPIBUS.

- 53 Si quis tres uirgas, unde sepes super legata est, uel retortas capulauerit aut ipsa sepe aperuerit, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud.

LII. DE SEPIBUS.

- Si quis tres uirgas, unde saepis super ligata est, uel retortas capulauerit aut ipsa saepe apperuerit,
dc den. qui f.
sol. xv cul. iud.

LIII. DE SEPIBUS.

- Si quis tris uirgas, unde sepis sepi superlegata est, uel retortas capulauerit aut ipsa sepe aperuerit, mal. leodardi,
sol. xv cul. iud.

Titel 53: a) in D 8 aus apparuerit verbessert.

LI. De uenationibus.

§ 1. Si quis cervo domestico signum habentem furauerit aut occiderit, qui ad uenationem faciendam mansuetus est, et dominus suus cum testibus *(hoc)* adprobare potuerit, quod eum ad uenationem habuisset et apud ipsum duas aut tres feras occisisset, soledos **XLV** culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero domesticum et adhuc in uenationem non fuisset furauerit aut occiserit, soledos **52 § 2 XV** culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis ceruum aut aprum lassum, quem alterius cani mouent, occiserit aut celauerit, **52 § 3** soledos **XV** culpabilis iudicetur.

LII. De sepibus.

Si quis tres uirgas, unde sepes superlegata est, uel retortas capulauerit aut ipsam sepem **53** aperuerit, soledos **XV** culpabilis iudicetur.

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
LI. DE UENA-TIONIBUS.	LI. DE UENA-TIONIBUS.	LI. DE UENA-TIONIBUS.	LI. DE UENA-TIONIBUS.	LI. DE VENA-TIONIBVS.
Si quis ceruo do-mestico signum ha-bentem furauerit aut occiderit, qui ad uenationem fa-ciendam mansuetus est, et dominus suus cum testibus hoc adprobare potuerit, quod eum ad uenationem habuisset et apud ipsum duas aut tres feras occi-sisset, sol. XLV cul. iud.	Si quis ceruo do-mestico ^a signum ha-bentem furauerit aut occiderit, qui ad uenationem fa-ciendam mansuetus est et dominus suus cum testibus hoc adprobare potuerit, quod eum ad uenationem habuisset et apud ipsum duas aut tres feras occi-sisset,	Si quis ceruo do-mino signum ha-bentem furauerit aut occiderit, qui ad uenationem fa-ciendum mansuetus est, et dominus suus cum testibus	Si quis ceruum domino signum ha-bentem furauerit aut occiderit, qui ad uenacione facien-dam mansuetus est, et dominus suus cum testibus suis adprobare potuerit, quod eum ad uenationem habuisset et apud ipsum duas aut tres feras occi-disset, sol. LX cul. iud.	Si quis ceruo do-mestico signum ha-bentem furauerit aut occiderit, qui ad uenacionem fa-ciendam mansuetus est, et dominus suus cum testibus hoc adprobare potuerit, quod eum ad uenationem habuisset et apud ipsum duas aut tres ^b feras occi-sisset, sol. XLV cul. iud.
Si uero domestici-um et adhuc in uenationem non fuisset furauerit, sol. XV cul. iud.	Si uero dominicu-m et adhuc in uenatione non fu-isset furauerit aut occiderit, sol. XV cul. iud.;	Si uero dominicu-m et adhuc in uenatione non fu-isset furauerit aut occiderit, sol. XV cul. iud.	Si uero dominicu-m et adhuc in uenationem non fu-isset furauerit aut occiderit, sol. XV cul. iud.	Si uero domestici-um et adhuc in uenationem non fu-isset furauerit aut occiserit, sol. XV cul. iud.
Si quis ceruum aut aprum lassum, quem alterius cani mouent, occiserit aut celauerit, sol. XV cul. iud.	si quis ceruum aut caprum lassum, quem alterius cani mouent, occiserint aut celauerit, sol. XV sol. XV cl. iud.	Si quis ceruum aut aprum lassum, quem alterius cani mouent occiserit aut celauerit, sol. XV cul. id.	Si quis ceruum aut aprum lassum, que alterius cani mouent ^c , occiserit aut celauerit, sol. XV cul. iud.	Si quis ceruum aut aprum lassum, quem alterius cani mouent, occiserit aut celauerit ^d , sol. XV cul. iud.
LII. DE SEPIBVS.	DE SEPIBV.	LII. DE SAEPBV.	LII. DE SEPIUS.	LII. DE SEPIBVS.
Si quis tres uir-gas unde sepes su-per legata est uel retortas capulaue-rit aut ipsam ad presem aperuerit, sol. XV cul. iudiceatur.	Si quis tres uir-gas unde saepes su-per ligata est uel retortas capulauerit aut ipsam saepem aperuerit, sol. XV xv cul. iud.	Si quis tres uir-gas unde saepes su-per ligata est uel tortas capulauerit aut ipsam saepem aperuerit, sol. XV cl. ^b iud.	Si quis tres uir-gas unde sepe unde li-gata est uel tortas capulauerit aut ip-sam sepem aperuerit, sol. XV cl. ^b iud.	Si quis tres uir-gas unde sepes su-per ^a ligata est uel retortas capulaue-rit aut ipsam apro-sepem aperuerit, sol. XV cul. iud.

Titel 51: a) in E 12 aus domestoco verbessert. b) in E 16 aus tre verbessert. c) in E 14 aus mouenit (mouerint^f) verbessert. d) caelauerit E 15.

Titel 52: a) in E 16 nachgetragen. b) in E 14 aus c. verbessert.

LIV.

P. 34 § 3 Si quis per aliena messe erpice aut carro traxerit et sine uia transierit, mallobergo leodardi, *<dc dinarius qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.

LV.

34 § 4 Si quis per messem aliena *<iam>* expalmitantem sine uia aut sine semita uias fecerit, mallobergo leodardi, *<dc dinarius qui faciunt>* solidus xv culpabilis iudicetur.

LVI.

34 § 5 Si quis in curte uel in casa uel in qualibet in furtum aut per malo ingenio aliquid miserit nesciente domino, cuius domus est, mallobergo ferimbera, *<sunt dinarii MMD qui faciunt>* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

LVII. De homicidiis seruorum uel expoliacionibus.

35 § 1 § 1. Si seruus seruum aut ancillam occiserit, mallobergo theodilinia, id est homicida ille solidus xx culpabilis iudicetur.

D 7

LIII.

54 SI QUIS PER ALIENA MESSE. Erpice aut carro traxerit et sine uia transierit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud. Si quis per alienam messem erpicem traxerit et sine uia transierit, den. qui f. sol. xv cul. iud. Si quis per aliena terre erpe aut caro traxerit et sine dc uia transiret, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.

LIII.

D 8

LIII.

55 SI QUIS PER MESSEM ALIENA. Expalmetantem sine uia aut sine semita uias fecerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud. Si quis per messem alienam iam expalmitantem sine uia aut sine semita uias fecerit, dc den. qui f. sol. xv cul. iud. Si quis per messem aliena expalmitantem sine uia aut sine semite uias fecerit, mal. leodardi, sol. xv cul. iud.

LV.

D 9

LIII.

56 SI QUIS IN CURTE UEL IN CASA. Uel in qualibet in furtum aut per malo ingenio aliquid miserit nesciente domino, cuius domus est, malb. ferimbera, sunt den. IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud. Si quis in curte aut in casa uel in qualibet in furtum aut per malo ingenio aliquid miserit nesciente domino, cuius domus est, malb. ferimbera, sunt den. IIID qui f. sol. LXII.s cul. iud. Si quis in curte uel in casa uel in qualibet in furtum uel per malo ingenio aliquid miserit nesciente domino, cuius domus est, fer imbera, sol. LXII.s cul. iud.

LVI. DE HOMICIDIIS SERUORUM UEL EXPOLIACIONIBUS.

57,1 Si seruus seruum aut ancillam occiderit, mal. theodilinia, id est homicida ille sol. xx cul. iud. Si quis seruum aut ancillam occidet, malb. theodolina, id est homicida ille sol. xx culp. iud. Se seruus seruum aut ancilla occiderit, mal. theodulima, id est humicida illi sol. xx cul. iud.

LVI. DE HOMICIDIIS SERUORUM UEL EXPOLIATIONIBUS.

LVII. DE HUMICIDIIS SERUORUM UEL EXPOLIACIONIBUS.

LIII.

Si quis per alienam messem erpicem aut carro traxerit et sine via transierit, soledos xv *D 54*
culpabilis iudicetur.

LIV.

Si quis per messem alienam ambulandum sine via aut sine semita vias fecerit, soledos xv *55*
culpabilis iudicetur.

LV.

Si quis in curte uel in casa uel in quolibet loco furtum per malum ingenium miserit nesciente *56*
domino, cuius domus est, soledos LXII semis culpabilis iudicetur.

LVI.

§ 1. Si seruus seruum aut ancillam occiserit, soledos xx culpabilis iudicetur.

57 § 1

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

LIII.

LIII.

LIII.

LIII.

LIII.

PER ALIE-
NAM MESSEM
ERPICEM AVT
CARRO traaxerit
et sine via transie-
rit, sol. xv cul. iud.

(S)i quis per alie-
nam messem arpi-
cem aut carro tra-
xerit et sine via
transierit, sol. xv
culpabilis iudice-
tur^a.

Si quis per alie-
nam messem herpi-
cem aut carro tra-
xerit et sine via
transierit, sol. xv
culpabilis iudice-
tur.

Si quis per alie-
nam messen erpi-
cem aut carro tra-
xerit et sine via
transierit, sol. xv
cul. iud.

Si quis per alie-
nam messem erpi-
cem aut carro tra-
xerit et sine via
transierit, sol. xv
cul. iud.

LIII.

LIII.

LIII.

LIII.

SI QUIS PER
MESSEM ALIE-
NAM AMBULA-
UERIT sine via
aut sine semita vias
fecerit, sol. xv cul.
iud.

Si quis per mes-
sem alienam ambu-
landum sine via aut
sine semita vias fe-
cerit, sold. xv cul-
pabilis iudicetur.

Si quis per mes-
sem alienam ambu-
landum sine via aut
sine semita vias fe-
cerit, sol. xv cul-
pabilis iudicetur.

Si quis per mes-
sem alienam ambu-
landum sine via aut
sine semita vias fe-
cerit, sol. xv cul.
iud.

Si quis per mes-
sem alienam ambu-
lauerit sine via aut
sine semita vias fe-
cerit, sol. xv cul. iud.

LV.

LV.

LV.

LV.

SI QUIS IN
CURTE UEL IN
CASA UEL IN
QUOLIBET loco
furtum per malum
ingenium miserit
nesciente domono,
cuius^c domus est,
sol. LXII.s cul. iud.

(S)i quis^a in curte
uel in casa uel in
colibet loco furtum
per malum inge-
nium miserit nesci-
ente domino, cuius
domus est, sol.
LXII.s cl. id.

Si quis in curte
uel in casa uel in
colibet loco furtum
per malum inge-
nium miserit nesci-
ente domino, cuius do-
mus est, sol. LXII.
culpabilis iudicetur.

Si quis in curte
uel in casa uel in
colibet loco furtum
per malum inge-
nium miserit nesci-
ente domino, cuius do-
mus est, sol.
LXII.s cul. iud.

Si quis in curte
uel in casa uel in
quolibet^b loco fur-
tum per malum in-
genium miserit ne-
sciente domino, cu-
ius domus est, sol.
LXII.s cul. iud.

LVI.

LVI.

LVI.

LVI.

SI SERUUS SER-
UUM AUT ANCIL-
LAM OCCISERIT,
sol. xx cul. iudet.

Sia seruus ser-
uum^c aut ancillam
occiserit, sol.^d xx
cul. iud.

Si seruus ser-
uum aut ancillam
occiserit, sol. xx
culp. iud.

Si seruus^b ser-
uum aut ancillam
occiserit, sol. xx
cul. iud.

Si seruus^b ser-
uum aut ancillam
occiserit, sol. xx
cul. iud.

Titel 53: a) in E 12 aus iudecetur verbessert.

Titel 55: a) davor in E 12 Rasur. b) colibet E 15. c) in E 11 aus cuius verbessert.

*Titel 56: a) danach in E 12 qui radiert. b) davor in E 14 qui getilgt. c) in E 12 aus seruus ver-
bessert. d) danach in E 12 ein Buchstabe getilgt.*

P. 35 § 2 § 2. Si quis ingenuos seruum alienum expoliauerit, mallobergo rineus modi, <dc dinarius qui faciunt> solidus xv culpabilis iudicetur.

LVIII.

35 § 4 Si quis seruum alienum battit et super xl noctis opera trigauerit, mallobergo daus, <cxx dinarius qui faciunt> solidus iii culpabilis iudicetur.

LIX.

35 § 8 Si quis seruus hominem ingenuum occiserit, ipso homicida pro medietate parentibus tradatur et illa alia medietate dominus serui, si noluerit seruitutem, aut si intellexerit, de lege si obmallare potit, ut ipsa leode non soluat.

D 7

57,2 Si quis ingenuos seruum alienum expoliauerit, mal. rineus modi, sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuus seruum alienum expoliauerit, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

Si quis ingenuos seruum alienum expoliauerit, mal. renchus moh, sol. xv cul. iud.

LVII.

58 SI QUIS SERUUM ALIENUM battit et super xl noctis opera trigauerit, mal. daus sol. iii cul. iud.

Si quis seruum alienum battit et super xl noctibus opera tri-cauerit, cxx den. qui f. sol. iii cul. iud.

Si quis seruum alienum baptis et super xl noctis opera trigauerit, mal. dahus, sol. iii cul. iud.

LVIII.^a

59 SI QUIS SERUOS HOMINEM. Ingenuum occiserit, ipso homicida pro mediaetate parentibus tradatur, et illa alia mediaetate dominus serui, si noluerit seruitutem, aut si intellexerit, de lege si obmallare potit, ut ipsa leode non soluat.

LVIII.

Si quis seruus hominem ingenuum occisserit, ipso homicida pro medietate parentibus tradatur, et illa alia medietate dominus serui, si noluerit seruitutem, aut si intellexerit, de lege si obmallare potest, ut ipsa leode non soluat.

LVIII.

Si quis seruus hominem inie-nuum occiserit^b, ipso humicida pro medietatem parentibus tradatur, et illa alia medietate dom-nus serui, se noluerit seruitute, aut se intellexerit, de lege se obmalare potit, et ipsa leode non soluat.

Titel 59: a) in D 7 über der Zeile nachgetragen. b) in D 9 occis auf Rasur.

§ 2. Si quis ingenuus seruum alienum expoliauerit, soledos xv culpabilis iudicetur.

D 57 § 2

LVII.

Si quis seruum alienum presumpserit battere et supra xl noctes opera tricauerit, soledos 58
iii culpabilis iudicetur.

LVIII.

Si quis seruus hominem ingenuum occiserit, homicida pro medietate parentibus tradatur, 59
et dominus illius medietatem de illa leude soluatur. Si uero dominus seruitutem serui noluerit,
aut si intellexerit, de lege se obmallare potest, ut ipsa leude non soluat.

E 11

Si quis ingenuus seruum alienum ex-
poliauerit^e, sol. xv
cl. iud.

E 12

Si quis ingenuus seruum alienum ex-
poliauerit, sol. xv
cul. iud.

E 13

Si quis ingenuus seruum alienum ex-
poliauerit, sol. xv
culp. id.

E 14

Si quis ingenuus seruum alienum ex-
poliauerit, sol. xv
cul. iud.

E 15/16

Si quis ingenuus seruum alienum ex-
poliauerit, sol. xv
cul. iud.

LVII.

**SI QUI SER-
UM ALIENUM
PRESUMPSERIT**
battere et supra xl
noctes opera tri-
cauerit, sol. iii cl. iud.

(S)i quis seruum alienum presumpse-
rit battere et supra
quadraginta noctes
opera triuerit, sold.
iii culpabilis iudice-
tur.

LVII.

Si quis seruum alienum presumpse-
rit battere et super
xl noctes opera tri-
cauerit, sol. iii culp.
iudicetur.

LVII.

Si quis seruum alienum presumpse-
rit batere et super
quadraginta noctes
opera trigauerit, sol
iii cul. iud.

LVII.

Si quis seruum alienum presumpse-
rit batere et supra
xl noctes opera tri-
cauerit, sol. iii cul.
iud.

LVIII.

**SI QUI SER-
US HOMINEM
INGENUUM OC-
CISERIT,** homicida
pro mediaetate
parentibus tradatur
et dominus illius
medietatem de illa
leude soluatur, si
uero dominus ser-
uitutem serui nolue-
rit aut si intellexe-
rit, de lege se ob-
mallare potest, ut
ipsa leude non sol-
uat.

Si quis seruus ho-
minem ingenuum^a
occiserit, homicida
pro medietate pa-
rentibus tradatur
et dominus illius
medietatem de illa
leude soluatur. Si
uero donus seruitu-
tem serui noluerit
aut si intellexerit^d,
de lege se obmalare
potest, ut ipsa leu-
de non soluat.

LVIII.

Si quis seruus ho-
minem ingenuum
occiserit, homicida
pro medietate pa-
rentibus tradatur
et dominus illius
medietatem de illa
leode soluator; si
uero dominus ser-
uitutem serui nolue-
rit, "si intellexerit",
de lege si obmallare
potest, ut ipsa leode
non soluat.

LVIII.

Si quis seruus ho-
minem ingenuum
occiserit, homicida
per medietatem pa-
rentibus tradatur
et dominus illius
medietatem de illa
leodem soluator; si
uero dominus ser-
uitutem serui nolue-
rit aut si intellexe-
rit, de lege ob-
mallare potest, ut
ipsa leud non sol-
uat.

LVIII.

Si quis seruus ho-
minem ingenuum
occiserit, homicida
pro medietate^b pa-
rentibus tradatur
et dominus illius
medietatem de illa
leude soluatur, si
uero dominus ser-
uitutem serui nolue-
rit aut si intellexe-
rit, de lege ob-
mallare potest, ut
ipsa leud non sol-
uat.

e) Dieser Paragraph folgt in E 12 erst hinter Titel LX. f) in E 12 aus ingennus verbessert. g) in E 11
a über der Zeile nachgetragen.

Titel 58: a) in E 12 aus ingenum verbessert. b) mediaetate E 15. c-c) in E 14 aus sintillexit
verbessert. d) in E 12 aus ntellexerit verbessert.

LX.

P. 35 § 5 Si quis homo ingenuos litum alienum expoliauerit, mallobergo letus modi, *< sunt dinarii mcccc qui faciunt >* solidus xxxv culpabilis iudicetur.

LXI. De quadrupedis, si hominem occiserit.

36 Si quis homo ex quolibet pecu occisus fuerit et hoc parentes illius cum testibus potuerint adprobare, dum ille dominus pecoris antea legem non adimpleuerit, medietate de ipsa leode conponat et pro illa alia medietate ipso quadrupede donet. Si enim dominus intellexerit, per lege se defendere potit, ut nihil pro ipso pecore soluat.

LXII. De uestigio minando.

37 § 1 § 1. Si quis bouem aut caballum uel quemlibet pecus in furtum perdiderit et eum, dum uestigio sequitur, consecutus fuerit usque ad tres noctis, si illi, qui eum ducit, aut emisset aut

D 7

LVIII.

60 SI QUIS HOMO INGENUOS.
Litum alienum expoliauerit, mal.
& modi,
sol. xxxv cul. iud.

D 8

LVIII.

Si quis homo ingenuus litem
alienum expoliauerit, malb. letus
modi, *sunt den. mcccc qui f.*
sol. xxxv cul. iud.

D 9

LX.

Si quis homo ingenuos letum
alienum expoliat, mal. letus modi,
sol. xxx cul. iud.

LX. QUADRUPEDES, SI
HOMINEM OCCISERINT.

61 Si quis homo ex quolibet pecu
occisus fuerit et hoc parentis illius
testibus potuerint adprobare,
dum ille dominus pecoris antea
legem non adimpleuerit, mediae-
tate de ipsa leode conponat et
pro illa alia mediaetate ipso qua-
drupede donet; si enim dominus in-
tellexerit, per lege se defendere
potet, ut nihil pro ipso pecore
soluat.

LX. DE QUADRUPEDIBUS,
SI HOMINEM OCCISERIT.

Si quis homo ex quilibet pecus
occisus fuerit et hoc parentes illius
potuerint adprobare cum testibus,
dum ille dominus pecoris ante-
legem non adimpleuerit, me-
diata de ipsa leode conponat et
pro illa alia medietate ipso qua-
drupede donet. Si enim dominus in-
tellexerit, per legem se defendere
potest, ut nihil pro ipso pecore
soluat.

LXI. DE QUATROPEDIS,
SE HOMINEM OCCISERIT.

Si quis homo ex quilibet peco
occisus fuerit et hoc parentes illius
cum testibus potuerit adpro-
bare, dum illi dominus peco-
ras antea lege non adimpluerit,
mediatatem de ipsa leode conponat
et illa alia medietate ipso quat-
ropede donat. Se enim dominus in-
tellexerit, per legem salica defendere
potit, ut nihil pro ipso pecore
soluat.

LXI.
DE UESTIGIO MINANDO.

62,1 Si quis bouem aut caballum uel
quemlibet pecus in furtu perdi-
dit et eum, dum uestigio seqitur,
consecutus fuerit usque ad tres
noctis, si illi, qui eum ducit, aut

LXI.
DE UESTIGIO MINANDO.

Si quis bouem aut caballum uel
quemlibet pecus in furtum perde-
dit et eum, dum uestigio sequitur,
consecutus fuerit usque ad tres
noctes, si ille, qui eum ducit, aut

LXII.
DE UISTIGIO MENANDO.

Si quis bouem aut caballum uel
quem libet pecus in furtum perde-
diret et eum, dum uestigio sequitur,
consecutus fuerit usque ad tris
noctis, se illi, qui eum ducit, aut

LIX.

Si quis homo ingenuus litum alienum expoliauerit, soledos xxxv culpabilis iudicetur *(excepto D 60 capitale et dilatura)*.

LX.

Si quis homo ex quolibet pecudem occisus fuerit et hoc parentes illius *(cum) testibus potuerint 61 adprobare*, dum ille dominus pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietatem de ipsa leude conponat et ipsum quadrupedem donet, eo uidelicet modo, si dominus se per legem non intellexerit defendere.

LXI.

§ 1. Si quis bouem aut caballum uel quemlibet pecus in furtum perdiderit et ipsum, dum 62 § 1 uestigio sequitur, consecutus fuerit usque ad tres noctes, et ille, qui ipsum furtum in potestatem

E 11

LVIII.

SI QUIS HOMO INGENUUS LI-
TUM ALIENUM expoliauerit,
sol. xxxv culpabi-
cul. iud. ex-
cpt. capl. et dil.

E 12

LVIII.

(S)i quis homo in-
genuus litum alie-
num expoliauerit,
sold. xxxv culpabi-
lis iud.

E 13

LVIII.

Si quis homo in-
genuus litum alie-
num expoliauerit,
sol. xxxv culpabi-
lis iudicetur.

E 14

LVIII.

Si quis homo in-
genuus litum alie-
num expoliauerit,
sol. xxxv cul. iud.

E 15/16

LVIII.

Si quis homo in-
genuus litum alie-
num expoliauerit,
sol. xxxv cul. iud.

LX.

LX.

LX.

LX.

SI QUIS HOMO EX QUOLIBET PECUDEM OCCISUS fuerit et hoc parentes illius cum testibus potuerint adprobare, dum ille dominus pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietatem de ipsa leude conponat et ipsum quadrupedem donet, eo uidelicet modo, si dominus se per legem non intellexerit defendere.^f

Si quis homo ex quolibet pecudem occisus fuerit et hoc parentes illius testibus potuerint adprobare, dum ille dominus pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietatem de ipsa leude conponat et ipsum quadrupedem donet, eo uidelicet modo, si dominus se per legem non intellexerit defendere.^f

Si quis homo ex quolibet pecudem occisus fuerit et hoc parentes illius testibus potuerint adprobare, dum ille dominum pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietatem de ipsa leude conponat, et ipsum quadrupedem donet, eo uidelicet modo, si dominus se per legem non intellexerit defendere.

Si quis homo ex quolibet pecudem occisus fuerit et hoc parentes illius testibus potuerit adprobare, dum ille dominum pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietate de ipsa leude conponat, et ipsum quadrupedum donet, eum uidelicet modo, si dominus se per legem non intellexerit defendere.

Si quis homo ex quolibet^a pecudem occisus fuerit et hoc parentes illius testibus potuerint adprobare, dum ille dominus pecudis antea legem exinde legem non adimpleuit, medietatem^d de illa leude conponat et ipsum quadrupedem^e donet, eo uidelicet modo, si dominus semper non intellexerit defendere.

LXI.

LXI.

LXI.

LXI.

SI QUIS BOUEM AUT CABALLUM UEL QUALIBET pecus in furtum perdiderit et ipsum dum uestigio sequitur consecutus fuerit usque ad tres noctes. Et ille, qui ipsum furtum in potestate

(S)i quis bouem aut caballum uel quemlibet pecus in furtum perdiderit^a et ipsum dum uestigio sequitur consecutus fuerit usque ad tres noctes et ille, qui ipsum furtum in potestate

Si quis bouem aut caballum uel quemlibet pecus in furtum perdiderit et ipsum dum uestigio sequitur consecutus fuerit usque ad tres noctes, et illum qui ipsum furtum in potestate

Si quis bouem aut caballum uel quemlibet pecus in furtum perdiderit et ipsum dum uestigio sequitur consecutus fuerit usque ad tres noctes et illum, qui ipsum furtum in potestatem

Si quis bouem 61,1 aut caballum uel qualibet pecus in furtum perdiderit et ipsum dum uestigio sequitur consecutus fuerit usque ad tres noctes et ille, qui ipsum furtum in potestate^b

Titel 59: a) xxxv E 15.

Titel 60: a) colibet E 15. b) in E 12 Endungs-m getilgt. c) potuerunt E 15. d) mediaetatem

E 15. e) quadrupedem E 15. f) hier reiht E 12 LVI, I ein.

Titel 61: a) in E 12 aus perdiderit verbessert. b) postate E 15.

camiasset dixerit uel proclamauerit, ille, qui per uestigio sequitur, res suas per¹ tercia mano² adchramire debet.

P. 37 § 2 § 2. Si uero tres noctis exactis qui res suas querit eas inuenierit, ille, apud quem inuenitur, eas emisset aut camiasset dixerit, ei liceat adchramire.

37 § 3 § 3. Quod si ille, qui *res suas* per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, ille alio reclamante nec offerre *re* per¹ tercia manu² uoluerit uel solem secundum legem culcauerit, se uolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tollisse conuincitur, mallobergo mithio frasitho, *(MCC dinarius qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.

LXIII. De furtis caballorum.

38 § 1 § 1. Si quis caballum, qui carruca trait, furauerit, mallobergo chana zascho, *(MDCCC dinarius qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.

1) *hier* = pro (*vgl. Register*).

2) *vgl. K. Rauch, ZRG Germ. Abt. LXVIII (1951) S. 27f. u. 36f.*

D 7

emisset aut cambeasset dixerit uel proclamauerit. Ille, qui per uestigio sequitur, res suas per tercia mano charamire^a debet.

62,2 Si uero tres noctis exactis qui res suas querit eas inuenierit, ille, apud quem inuenitur, eas emisset aut cambiasset dixerit, ei^b liceat adchramire;

62,3 quod si ille, qui per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, ille alio reclamante nec offerre *re* per tercia manu uoluerit uel solem secundum legem calcaeuit, sic uolentur hoc, quod se agnoscere dicit. Tollisse conuincitur, mal. mithio frasitho^e, sol. xxx cul. iud.

D 8

emisit aut cambiasset dixerit uel proclamauerit, ille, qui per uestigio sequitur, res suas per tertia manu adchramire debet.

Si uero tres noctes exactas qui res suas querit eas inuenierit, ille, apud quem inuenierit, emisit aut cambiasset dixerit, ei liceat adchramire.

Quod si ille, qui per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, ille alio reclamante nec offerre *re* per tercia manu uoluerit uel solem culcaeuit, se uolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tollisse conuincit, malb. mithio frasito, MCC den. qui f. sol. xxx cul. iud.

D 9

emisset aut camiasset dixerit uel proclamauerit, illi, qui per uistigio sequitur, res suas per tercia mano clamare debit.

Se uero tris noctis exactis qui res suas querit eas inuenire, illi, apud quem inuenitur, eas emisset aut camiasset dixerit, licet mihi hachramire.

Quod se illi, qui res suas sequitur uistigio, res suas, quas agnoscere dicit, ille alio reclamante nec offerre *per tercia manum* uoluerit uel solem secundum legem culcauerit, se uolenter hoc^d, quod se agnoscere dicit, tollisse conuincitur, mal. mithio frassitho^f, sol. xxx cul. iud.

LXII.

DE FORTIS CABALLORUM.

63,1 Si quis caballum, qui carruca trait, furauerit, mal. channas zascho, sol. XLV cul. iud.

LXII.

DE FURTIS CABALLORUM.

Si quis caballum, qui carruga trahit, furauerit, malb. cana zasco, MCC den. qui f. sol. XLV cul. iud.

LXIII.

DE FURTIS CABALLORUM.

Si quis caballum, qui carruca trait, furauerit, mal. chan zascho, sol. XLV cul. iud.

Titel 62: a) in D 7 aus caramire verbessert. b) in D 7 aus e verbessert. c) in D 8 über der Zeile nachgetragen. d) in D 9 über der Zeile nachgetragen. e) in D 7 aus frasito verbessert. f) srassitho (D 9) Holder.

habet, dixerit se aut comparasset aut concamiasset, tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas per tercia manu adframire.

§ 2. Si uero tres noctes transactas res suas quaesierit et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniuntur, eas dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc ipsas ei liceat adframire; quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, alio reclamante per tercia manu adframire noluerit uel solem secundum legem culcauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tullerit, soledos xxx culpabilis iudicetur. D
62 §§ 2-3

LXII. De furtis caballorum.

§ 1. Si quis caballum, qui carruca trahit, furauerit, soledos XLV culpabilis iudicetur. 63 § 1

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
statem habet, dixerit se aut comparasset, aut concamiasset, tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas per tercia manu adframire;	habet, dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas per tertiam manu adframire. ^e	habet dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas ^d per tertiam manu adframire. ^e	habet, dixerit se aut comparasse aut concamiasset, tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas per tercia manu adframire;	habet, dixerit se aut comparasset aut concamiasset ^c . Tunc licet ei, qui per uestigio sequitur, res suas per tercia manu adframire;
si uero tres noctes transactas res suas quaesierit et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniuntur, eas dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc ipsas ei liceat adframire; quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, alio reclamante per tertiam manu adframire noluerit uel solem secundum legem culcauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tullerit, sol. XXX cul. iud.	si uero tres noctes transactas res suas quesierit et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniuntur, eas se dixerit aut comparasse aut concamiasse, tunc ipsas ei licet adframire ^f ; quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, alio reclamante per tertiam manum adframire noluerit uel solem secundum legem culpauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tulerit, sol. XXX culpabilis iudicetur.	Si uero tres noctes transactas res suas quaesierit et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniuntur, eas se dixerit aut comparasse aut concamiasset, tunc ipsas ei licet adframire; quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit alio reclamante per tertiam manu adframire ^g noluerit uel solem secundum legem calcauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tulerit, sol. XXX cul. iud.	Si uero tres noctes transactas res suas quesierit et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniuntur, eas dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc ipsas ei liceat adframire. Quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, alio reclamante per tercia manu adframire noluerit uel solem secundum legem culcauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tulerit, sol. XXX culpabilis iudicetur.	si uero tres noctes transactas res suas quesierit ^h et eas inuenierit, et ille, apud quem inueniatur, eas dixerit se aut comparasse aut concamiasse, tunc ipsas ei liceat adframire. Quod si ille, qui ipsum furtum per uestigio sequitur, res suas, quas agnoscere dicit, alio reclamante per tercia manu adframire noluerit uel solem secundum legem calcauerit et uiolenter hoc, quod se agnoscere dicit, tulerit, sol. XXX culpabilis iudicetur. 61,2

LXII. DE FURTIS CABALLORUM.

Si quis caballum, qui carruca trahit, furauerit, sol. XLV cul. iud.

LXII. DE FURTIS CABALLORUM.

Si quis caballum qui carrruga trahit furauerit, sol. XLV c. id.

LXII. DE FURTIS CABALLORUM.

Si quis caballum qui carruca trahit furauerit, sol. XLV cul. iud.

LXI^a.

Si quis caballum, qui carruca^b trahit, furauerit, sol. XLV cul. iud.

c) concamiasse *E 15*. d-d) in *E 13* aus pertia verbessert. e) in *E 13* aus afframire verbessert. f) tes *E 15*. g) quesierit *E 15*. h) in *E 14* aus apud verbessert. i) in *E 13* aus afframire verbessert. k) in *E 13* aus remante verbessert. l-l) in *E 13* aus pertia verbessert. m) in *E 13* aus afframiro verbessert. n) in *E 12* aus agnos verbessert.

Titel 62: a) LXII. DE FURTIS CABALLORUM *E 15*. b) caruca *E 15*. c) trahit *E 15*.

- P. 38 § 2 § 2. Si quis admissario ad homine Franco furauerit, mallobergo uuadreto, <MDCCC dinarius qui faciunt> solidus XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 38 § 5 § 3. Si quis admissario cum grege ad XII equas furauerit, mallobergo uuadreto, <MMD dinarius qui faciunt> solidus LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 38 § 9 § 4. Si quis poletrum furauerit, mallobergo uuadreto, <(MCC dinarius qui faciunt)> solidus XXX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 38 § 8 § 5. Si quis poletrum annuculum furauerit, mallobergo nabohot, <DC dinarius qui faciunt> solidus XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 38 § 10 § 6. Si quis iumenta aliena trabatterit et euaserit, mallobergo sitabahim, <DC dinarius qui faciunt> solidus XV culpabilis iudicetur.
- 38 § 10 § 7. <Et> si exinde mortua fuerit, mallobergo sitabahim, <(MC)C dinarius qui faciunt> solidus XXX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

D 7

- 63,2 Si quis admissario ad homine franco furauerit, mal. uuadreto, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dela.
- 63,3 Si quis admissario cum grege usque ad duodecem aequas furauerat, mal. uuadreto, sol. LXII^c.s cul. iud. excep. cap. et dela.
- 63,4 Si quis polletrum furauerit, mal. uuadreto, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et del.

- 63,5 Si quis poletrum annuculum furauerit, mal. nabohot, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dl.
- 63,6 Si quis iumenta aliena trabatterit, ut euaserit, mal. sitabahim, sol. XV cul. iud.
- 63,7 Si exinde mortua fuerit, mal. sitabahim, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et dela.

D 8

- Si quis admissario ad homine franco furauerit, malb. uuadreto, IMDCCC dn.^a qui f. sol. XLV cul. iud. excep. capl. et dl.
- Si quis admissarium cum grege usque ad XII equis furauerit, malb. uuadreto, IIMD d.^b qui f. sol. LXII.s cul. iud. excep. cap. et dil.
- Si quis po-

- ledrum annuculum^d furauerit, DC den. qui f. sol. XV cul. iud.
- Si quis iumentum alienum trabatterit, aut euaserit, malb. sitabahim, DC den. qui f. sol. XV cul. iud.
- Et si exinde mortua fuerit, malb. sitabahim, DC den. qui f. sol. XV excep. ep. et d. ^eclp. iud.^e.

D 9

- Si quis amissario ad homine franco furauerit, mal. uuad retho, sol. XLV cul. iud. excep. capl. et dl.
- Si quis admissario cum gregem usque ad XII equas furauerit, mal. uuad retho, sol. LXII.s cul. iud. excep. capl. et dl.
- Si quis puletrum furauerit, mal. uuadretho, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et dl.

- Si quis pulletrum annuculum furauerit, mal. nabohot, sol. XV cul. iud. excep. capl. et dl.
- Si quis iumenta aliena trabatteret et euaserit, mal. sithabahim, sol. XV cul. iud.
- se exinde mortua fuerit, mal. si thabahim, sol. XXX cul. iud. excep. capl. et dl.

Titel 63: a) in D 8 über der Zeile nachgetragen. b) in D 8 über der Zeile nachgetragen. c) in D 7 aus LXI verbessert. d) in D 8 aus anniculum verbessert. e-e) in D 8 am Rande nachgetragen.

§ 2. Si quis admessarium ad hominem Francum furauerit, soledos **XLV** culpabilis iudicetur *D 63 § 2* excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis admessarium cum grege usque **XII** iumenta furauerit, soledos **LXII** semis cul- *63 § 3* pabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis poletrum furauerit, soledos **XXX** culpabilis iudicetur excepto capitale et dila- *63 § 4* tura.

§ 5. Si quis anniculum furauerit, soledos **XV** culpabilis iudicetur excepto capitale et dila- *63 § 5* tura.

§ 6. Si quis iumenta aliena trabattenuerint et euaserint, soledos **XV** culpabilis iudice- *63 § 6* tur.

§ 7. Si exinde mortua fuerint, soledos **XXX** culpabilis iudicetur excepto capitale et dila- *63 § 7* tura.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
Si quis admessarium ad hominem francum furauerit, sol. XLV cl.	Si quis emissarium ad hominem francum furauerit, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis admissarium ad hominem francum furauerit, sol. XLV c. id. excepto capitale et dilatura.	Si quis admissarium ad hominem francum furauerit, sol. XLV cul. iud. excep. cap. et dil.	^a Si quis admissarium ad hominem francum furauerit, sol. XLV cul. iud. ^a excepto capl. et dil.
Si quis admessarium cum grege usque XII iumenta furauerit, sol. LXII .s cul. iud.	Si quis ^f ad emissarium ^f cum grege usque duodecim iumenta furauerit, sol. LXII .s cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis admissarium cum grege usque XII iumenta furauerit, sol. LXIII culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis admissarium cum grege usque duodecim iumenta furatus fuerit, sol. LXIII .s cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis admissarium cum grege usque XII iumenta furauerit, sol. LXIII ^g cul. iud. excep. capl. et dil.
Si quis poletrum furauerit, sol. XXX cul. iud.	Si quis poletrum furauerit, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis poledrum furauerit, sol. XXX culp. iudicetur exc. cp. et d.	Si quis polletrum furauerit, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et dil.	Si quis poletero ^h furauerit, sol. XXX cul. iud.
Si quis agniculum furauerit, sol. XV cul. iud.	Si quis anniculum furauerit, sol. XV cl. id. excep. ep. et d(il).	Si quis anniculum furauerit, sol. XV culp. iud. excep. cap. et dil.	Si quis anniculum furauerit, sol. XV cul. iud. excep. cap. et dil.	62,5
Si quis iumenta aliena trabatte uenirint et euaserint, sol. XV cl.	Si quis iumenta aliena trabata te- nuerint et euaserint, sol. XV cul. iud.	Si quis iumenta aliena trabattenuerint et euaserint, sol. XV culp. iud.	Si quis iumenta aliena trabatenuerint et euaserint, sol. XV cul. iud. exc. cap. et dil.	Si quis iumenta aliena trabate ⁱ ue- nerint et euaserint, sol. XV cul. iud.;
Si exinde mortuas fuerint, sol. XXX cul. iud. excepto capl. et dil.	exinde mor- tua fuerint ^k , sol. XXX cul. iud. ex- cep. cap. et dil.	Si exinde mor- tua fuerint, sol. XXX culp. id. exc. ep. et d.	Si exinde mor- tua fuerint, sol. XXX cul. iud. excep. cap. et dil.	62,7 si exinde mor- tua fuerint, sol. XXX cul. iud. ex- cep. capl. et dil.

d-d) in *E 16* doppelt. e) in *E 12* über der Zeile nachgetragen. f-f) in *E 12* aus admissarium verbessert, dahinter hominem gestrichen. g) *LXII* s *E 15*. h) so auch *E 15*. i) trabatae *E 15*. k) in *E 12* aus fuerit verbessert.

LXIV. De caballo alieno extra permissio domini sui ascenso uel excurtato aut excorticato.

- P. 23 § 1. Si quis caballum alienum extra consilium domini sui ascenderit aut caballicauerit, mallobergo leodardi, in alia mente borio sito, *(mcc dinarius qui faciunt)* solidus xxx culpabilis iudicetur.
- 38 § 14 § 2. Si quis caballum alienum excurtauerit, mallobergo leodardi, *(cxx dinarius qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.
- 65 § 1 § 3. Si quis caballum mortuum sine permissio domini sui excorticauerit, mallobergo leodardi, *(cxx dinarius qui faciunt)* solidus III culpabilis iudicetur.

LXV. De plagiatoribus.

- 39 § 1 Si quis mancipium alienum solicitauerit, mallobergo theolasina, *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

LXIII. DE CABALLO ALIENO EXTRA PERMISSO DOMINI SUI ASCENSO UEL EXCURTATO.

- 64,1 Si quis caballum alienum extra consilium domini sui ascenserit aut caballicauerit, mal. leodardo, in alia mente borio sito,
sol. xxxv cul. iud.

- 64,2 Si quis caballum alienum excurtauerit, mal. leodardo,
sol. III cul. iud.

- 64,3 Si quis caballum mortuum sine permissio domini sui excorticauerit, mal. leodardo, sol. III cul. iud.

D 8

LXIII. DE CABALLO EXTRA PERMISSUM DOMINI SUI ASCENSO UEL EXCURTATO AUT EXCORTICATO.

- Si quis caballum alienum extra consilium domini sui ascenderit aut caballicauerit, malb. leudi., in alia mente briosito, *mcc den. qui f. sol. xxx cul. iud.*

- Si quis caballum alienum excurtauerit^b, malb. leod., *cxx den. qui f. sol. III cul. iud.*

- Si quis caballum mortuum sine permissio domini sui escorticauerit, mal. leud., *cxx dn.^c qui f. sol. III cul. iud.*

D 9

LXIII. DE CABALLO ALIENO EXTRA PERMISSO DOMINI SUI ASCENSO UEL SCURTATO AUT DECODATO.

- Si quis caballum alienum extra consilio domini sui ascenderit^a aut caballigauerit, mal. leodardi, in alia mente borio sitho,
sol. xxx cul. iud.

- Si quis caballum alienum scurtauerit, mal. leodardi,
sol. III cul. iud.

- Si quis caballum mortuum sine permissio domini sui decodauerit, mal. leodardi, sol. III cul. iud.

LXIV. DE PLAGIATORIBUS.

- 65 Si quis mancipium alienum solicitauerit, mal. theolasina,
sol. xv cul. iud.

LXV. DE PLAGIATORIBUS.

- Si quis mancipium alienum sollicitauerit, malb. theolasina, *dc den. qui f. sol. xv cul. iud.*

LXVI. DE PLAGIATORIBUS.

- Si quis mancipio alieno sollicitauerit, mal. theolasina,
sol. xv cul. iud.

Titel 64: a) ascencerit (D 9) Hessel, b) in D 8 aus excurtauerit verbessert. c) in D 8 über der Zeile nachgetragen.

LXIII.

§ 1. Si quis caballum alienum extra consilium domini sui ascenderit aut caballicauerit, *D 64 § 1*
soledos xxx culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis caballum alienum excurtauerit, soledos III culpabilis iudicetur. *64 § 2*

§ 3. Si quis caballum mortuum sine permissum domini sui excorticauerit, soledos III cul- *64 § 3*
pabilis iudicetur (excepto capitale et dilatura).

LXIV.

Si quis mancipium alienum sollicitauerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *65*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

LXIII.

LXIII.

LXIII.

LXII^a.DE FVRTIS
CABALLORVM

SI QUIS CA-
BALLUM ALIE-
NUM EXTRA
CONSILIUUM do-
mini sui ascenderit
aut cabalgauerit,
sol. xxx cul. iud.
sol. xxx cul. iud.

(S)i quis cabal-
lum alienum extra
consilium domini
sui ascenderit aut
caballicauerit, sol.
xxx culp. iud.

Si quis caballum
alienum extra con-
silium domini sui
ascenderit aut ca-
ballicauerit, sol.
xxx culp. iud.

Si quis caballum
alienum extra con-
silium domini sui
ascenderit aut ca-
ballicauerit, sol.
xxx cul. iud.

Si quis caballum 63,1
alienum extra con-
silium domini sui
ascenderit aut ca-
ballicauerit, sol.
xxx cul. iud.;

Si quis caballum
alienum excurtaue-
rit, sol. III cl. iudet.

Si quis caballum
alienum excurtaue-
rit, sol. III cl. iud.

Si quis caballum
alienum excurtaue-
rit, sol. III culpabi-
lis iudicetur.

Si quis caballum
alienum excurtabe-
rit, sol. III cul. iud.

si quis caballum 63,2
alienum excurtaue-
rit, sol. III cul. iud.^c

Si quis caballum
mortuum sine per-
missum domini sui
excurtauerit, sol.
III cul. iud. excepto
capl. et dil.

Si quis caballum
mortuum sine per-
missum domini sui
excorticauerit, sol.
III cl. iud.

Si quis caballum
mortuum sine per-
missa^e domini sui
excorticauerit, sol.
III culpabilis iudi-
cetur.

Si quis caballum
mortuum sine per-
missum domini sui
excurtaberit, sol. III
cul. iud.

Si quis caballum 63,3
mortuum sine per-
missi domini sui
excurtauerit, sol. III
cul. iud.

LXIII.

LXIII.

LXIII.

LXV^a.

SI QUIS MAN-
CIPIUUM ALIE-
NUM ALIENUM
sollicitauerit, sol.
xv cul. iud.

Si quis mancipi-
um alienum
sollicitauerit, sol.
xv cul. iud.

Si quis mancipi-
um alienum
sollicitauerit, sol.
xv culp. iud.

Si quis mancipi-
um alienum
sollicitauerit, sol.
xv cul. iud.

Si quis mancipi- 64
um alienum
sollicitauerit, sol.
III^b cul. iud.

Titel 63: a) LXIII E 15. b) fehlt E 15. c) fehlt E 15. d) fehlt E 15. e) in E 13 aus per-
missum verbessert.

Titel 64: a) LXIII E 15. b) xv E 15.

LXVI.

- P. 39 § 2 § 1. Si quis seruus alienus furatus fuerit et ipse trans mare fuerit ductus et ibidem a domino suo peruentus fuerit et ipsi, qui in patria aliena placatus est, in mallo publico nominauerit, <et> tres testes ibidem collegere debit. Iterum cum seruus ipse detrans mare fuerit reuocatus, in alio mallo iterum nominare debit et ibi tres testes debet collegere edonius; ad tertio uero mallo similiter faciat, ut nouem testes iurent, quod seruum ipsum equaliter per totus tres mallus super plagiatorem dicere audissent, sic postea, qui eum plagauit, hoc est uuargauerit¹, mallobergio malo uieridario, <MCCCC dinarius qui faciunt> solidus xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 39 § 2 § 2. Qui confessio serui usque ad tres plagiatores ascendit, sed eam tamen ratione, ut nomina hominum uel uillarum equaliter per totus tres mallus debeat nominare.

1) vgl. Franz Beyerle, *Das Entwicklungsproblem im german. Rechtsgang (1915)* S. 233 Anm. 62.

D 7

LXV.

- 66,1 SI QUI SERUUS ALIENUM
furatus fuerit et ipse trans mare
fuerit ductus et ibidem domino
suo peruentus fuerit et ipsi, qui in
patria aliena placatus est, in mallo
publico nominauerit, tres testes
ibidem collegere debit. Iterum cum
seruus ipse detrans mare fuerit re-
uocatus, in alio mallo Iterum
minare debit et ibi tres
testes debit collegere. Edonius a
tercio uero mallo similiter faciat,
ut nouem testes iurent, quod
seruum ipsum equaliter per totus
tres mallus super plagiatorem di-
cere audissent, sic postea, qui eum
plagauit, hoc est uuargauerit, mal.
malo ui eridario,
sol. xxxv cul. iud. excep.
cap. et dla.

- 66,2 Qui confessio serui usque ad
tres plagiatores ascendit, sed eam
tamen rationem, ut nomina homi-
num uel uillarum equaliter per tres
mallus debeat nominare.

D 8

LXV.

Si quis seruus alienus furatus
fuerit et ipse trans mare fuerit
ductus et ibidem a domino suo
peruentus fuerit et ipse, qui in
patria aliena placatus est, in mallo
publico nominauerit et tres testes
ibidem colligere debet. Iterum cum
seruus ipse detrans mare fuerit re-
uocatus, in alio mallo iterum
nominare debit et ibidem tres
testes debit colligere idoneus. Ad
tertio uero mallo similiter faciat.
Ut nouem testes iurent, quod
seruum ipsote qualiter per totus
tres mallus super plagiatorem di-
cere audissent. Sic postea, qui eum
plagauit, hoc est uuargauit, mal.
malo uieridario, MCCCC den. qui
f. sol. xxxv cul. iud. excep. cap.
et dil.

Qui confessio serui usque ad
tres plagiatores ascendit. Sed eam
tamen rationem, ut nomina homi-
num uel uillarum equaliter per to-
tos tres mallos debeat nominare.

D 9

LXVI.

Si quis seruus alienus furatus
fuerit et ipse trans mare fuerit
ductus et ibidem ad dominum
suum preuentus fuerit et ipsi, qui in
patria alieno placatus, in mallo
publico nomenauerit, III testes
ibidem collegere debit. Iterum cum
seruus ipsi detrans mare fuerit re-
uocatus, in alio mallo
nominare debit et ibi
tris testis debet collegere edonius; ad
tercio uero mallo similiter faciat,
et nouem testes iurent, quod
seruum ipsum equaliter per totus
tris mallus super plagiatorem di-
cere audissent, sic postia, qui eum
placauit, hoc est uuargauerit, mal.
malo uie ridario,
sol. xxxv cul. iud. excep.
cap. et dl.

Qui confessio serui usque ad
III plagiatoris ascendit, sed eam
tamen ratione, ut nomena home-
num uel uillarum equaliter per
III mallus dibiatur nomerare.

Titel 66: a) in D 9 su über der Zeile nachgetragen.

LXV.

D

Si quis seruus alienus furatus fuerit et trans mare ductus et ibidem a domino suo inuentus fuerit et ipse, qui in patria aliena plagiatus uel uenditus est, in mallo publico nominauerit, tres testes ibidem colligere debet. Iterum cum seruus ipse de transmarina fuerit reuersus, in alio mallo iterum nominare debet et ibi tres testes debet colligere idoneos; similiter in tertio mallo faciat, ut nouem testes iurent, quod ipsum seruum aequaliter per totos tres mallos super plagiatorem dicere audissent; ea tamen ratione, ut nomina hominum uel uillarum aequaliter per totos tres mallos debeat nominare. Sic postea, qui eum plagiavit, hoc est uuargauerit, sold. xxxv culpabilis iudicetur.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

LXV.

LXV.

LXV.

LXVI^a.

SI QUI SERUUS ALIENUS FURATUS FUE-
RIT et trans mare duxtus et ibidem a domino suo inuen-
tus fuerit et ipse, qui in patria aliena plagiatus uel uen-
ditus est, In mallo publico nominauerit, tres testes ibi-
dem collegere debet. Iterum cum seruus ipse de trans-
marina fuerit reuersus in alio mallo, Iterum nominare
debet et ibi tres testes debet collegere Idoneos, simi-
liter in tertio mallo faciat, ut nouem testes iurent, quod
ipsum seruum aequaliter pro totos tres mallos super
plagiatorem dicere audissent. Ea tamen ratione, ut no-
mina hominum uel uillarum aequaliter per totos tres mal-
los debeat nominare. Sic postea, qui eum plagiavit, hoc
est uuargauerit, sol. xxxv culpabilis iudicetur.

(S)i quis seruus alienus furatus fue-
rit et trans mare ductus et ibidem a domino suo inuen-
tus fuerit et ipsae, qui in patria aliena plagiatus uel uen-
ditus est in mallo publico nominauerit, tres testes ibi-
dem collegere debet; iterum cum seruus ipse de trans-
marina fuerit reuersus, in alio mallo iterum nominare
debet et ibidem tres testes debet colligere idoneos; simi-
liter in tertio mallo faciat, ut nouem testes iurent, quod
ipsum seruum aequaliter per totos tres mallos super
plagiatorem dicere audissent. Ea tamen ratione, ut no-
mina hominum uel uillarum aequaliter per totos tres mal-
los debeat nominare. Sic postea, qui eum plagiavit, hoc
est uuargauerit, sol. xxxv cul. iud.

Si quis seruus alienus furatus fue-
rit, et trans mare ductus et ibidem a domino suo inuen-
tus fuerit et ipse qui in patria aliena plagiatus uel uen-
ditus est in mallo publico nominauerit, tres testes ibi-
dem collegere debet. Iterum cum seruus ipse de trans-
marina fuerit reuersus, in alio mallo iterum nominare
debet, et ibi tres testes debet colligere idoneos. Simi-
liter in tertio mallo faciat, ut nouem testes iurent, quod
ipsum seruum aequaliter per totos tres mallos super
plagiatorem dicere audisset. Ea tamen ratione, ut no-
mina hominum uel uillarum aequaliter per totos tres mal-
los debeat nominare; sic postea, qui eum plagiavit, hoc
est uuargauerit, sol. xxxv cul. iud.

Si quis seruus alienus furatus fue-
rit et trans mare ductus et ibidem a domino suo inuen-
tus fuerit et ipsi, qui in patria aliena plagiatus uel uen-
ditus est, in mallo publico nominauerit, tres testes ibi-
dem collegere debet, iterum cum seruus ipse trans-
marina fuerit reuersus in alio mallo. Iterum nominare
debet et ibi tres testes debet collegere; similiter in
tertio mallo faciat, ut nouem testes iurent, quod ipsum
seruum aequaliter per totos tres mallos super plagiato-
rem dicere audisset, ea tamen ratione, ut nomina homi-
num uel uillarum aequaliter per totos tres mallos debeat
nominare, sic postea, qui eum plagiavit, hoc est uuargaue-
rit, sol. xxxv cul. iud.

65

Titel 65: a) LXV E 15. b) in E 12 hat das l einen Abkürzungsstrich. c) uinditus E 15. d) in E 16 aus debent verbessert. e-e) trestestes E 15. f) aequaliter E 15. g) aequaliter E 15. h) mallus E 15.

LXVII.

P. 39 § 3 Si quis hominem ingenuum plagauerit uel uindedederit, mallobergo frio falcino, *(viii dinarius qui faciunt)* solidus cc culpabilis iudicetur.

LXVIII.

- 40 § 1 § 1. Si quis seruus in furtum fuerit inculpatus, si talis fuerit causa, unde ingenuos solidus xv conponere debeat, seruus super scamno tensus cxx ictus accipiat.
- 40 § 2 § 2. Si uero, antequam torquatur, fuerit confessus et ei cum domino suo conuenerit, solidus iii pro dorsum ipsius serui accipiat, capitale domino serui reddat.
- 40 §§ 3-4 § 3. Si tamen maior culpa fuerit, unde ingenuos solidus xxxv soluere debeat, similiter seruus cxx ictus accipiat; et si confessus non fuerit illi qui eum torsit, si adhuc ipsum seruum

D 7

LXVI.

D 8

LXVI.

D 9

LXVII.

- 67 SI QUIS HOMINEM INGENUUM plagauerit uel uindedederit, malb. frio falchino, sol. cc cul. iud. Si quis hominem ingenuum plagauerit uel uendiderit, malb. frio falchino, viii den. qui f. sol. cc cul. iud. Si quis hominem ingenuum plauuerit uel uindediret, malb. frio falchino, viii dinarius qui faciunt solidus cc cul. iud.

LXIII.

- 68,1 Si quis seruus in furtu fuerit inculpatus, si talis fuerit causa, unde ingenuos sol. xv conponere debeat, seruus super scamno tensus cxx ictus accipiat.

- 68,2 Si uero, antequam torquatur, fuerit confessus et ei cum domino suo conuenerit, sol. iii pro dorsum ipsius serui accipiat, capitl. dominus serui reddat^b.

- 68,3 Sitamen maior culpa fuerit, unde ingenuos sol. xxxv soluere debeat, similiter seruus cxx ictus accipiat; et si confessus non fuerit illi qui eum torsit, si adhuc ipsum seruum torquaere uoluerit, et no-

- Si quis seruus in furtum fuerit inculpatus, si talis fuerit causa, unde ingenuos sol. xv conponere debeat^a, seruus super scamno tensus cxx ictos accipiat.

- Si uero, antequam torquatur, fuerit confessus et ei cum domino suo conuenerit, sol. iii pro dorsum ipsius serui accipiat, capl. dominus serui reddat.

- Si tamen maior culpa fuerit, unde ingenuos sol. xxxv soluere debet, similiter seruus cxx ictos accipiat; et si confessus non fuerit illi qui eum torsit, si adhuc ipsum seruum torquere uoluerit, et no-

- Si quis seruus in furtum fuerit inculpatus, se talis fuerit causa, unde inienuos sol. xv conponere dibiatur, seruus super scannum tensus cxx ictus accipiat.

- Se uero, antequam torquatur, fuerit confessus et ei cum domino suo conueneret, sol. iii pro dorso suo ipsius serui accipiat, capl. dominus serui redat.

- Si tamen maior culpa fuerit, unde ingenuos sol. xxxv soluere dibiatur, similiter seruus cxx ictus accipiat; et se confessus non fuerit illi qui eum torsit, se adhuc ipsum seruum torquere uoluerit, et no-

Titel 68: a) in D 8 aus debet verbessert. b) in D 7 anscheinend aus reddat verbessert.

LXVI.

Si quis hominem ingenuum plagiauerit uel uindiderit, soledos ^{cō} culpabilis iudicetur.

D 67

LXVII.

§ 1. Si quis seruus in furto fuerit inculpatus, si talis fuerit causa, unde ingenuus soledos ^{68 § 1} xv conponere debeat, seruus super scamno tensus cxx ictus accipiat.

§ 2. Si uero, antequam torqueatur, fuerit confessus et ei cum domino suo conuenerit, soledos ^{68 § 2} iii pro dorsum ipsius serui accipiat, capitalem dominus serui reddat.

§ 3. Si tamen maior culpa fuerit, unde ingenuus soledos xxxv soluere debeat, seruus cxx ^{68 §§ 3-4} ictus accipiat; et si in ipso supplicio fuerit confessus, aut castretur aut soledos vi reddat, et

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

LXVI.

LXVI.

LXVI.

SI QUIS HOMI-
NEM INGENU-
UM PLAGIAUE-
RIT uel uindiderit,
sol. cc cul. iud.
sol. cc eupl. iudet.

Si quis hominem
ingenuum plagiae-
rit uel uendiderit,
sold. cc cul. id.

Si quis hominem
ingenuum plagiae-
rit uel uendiderit,
sol. cc e. id.

Si quis hominem
ingenuum plagiae-
rit uel uindiderit,
sol. cc cul. iu.

Si quis hominem ⁶⁶
ingenuum placae-
rit uel uendiderit^b,
sol. cc cul. iud.

LXVII.

LXVII.

LXVII.

LXV^a.

SI QUIS SER-
UOS IN FURTO
FURAUERIT In-
culpatus, si talis
fuerit causa, unde
ingenuus sol. xv cl.
conponere debet,
seruus super scamno
tensus cxx ictus
accipiat.

(S)i quis seruus in
furto furauerit in-
culpatus, si talis
fuerit causa, unde
ingenuus sol. xv
conponere debeat,
seruus super scamno
tensus cxx ictus
accipiat;

Si quis seruus in
furto fuerit incul-
patus, si talis fuerit
causa, unde inge-
nuus sol. xv con-
ponere debeat, ser-
uus super scamno
tensus cxx ictus
accipiat;

Si quis seruus in
furto furauerit in-
culpatus, si talis fuerit
causa, unde inge-
nuus sol. xv con-
ponere debeat, ser-
uus super scamno
tensus cxx ictus
accipiat;

Si quis seruus in ^{67,1}
furto fuerit^b incul-
patus, si talis fuerit
causa, unde inge-
nuus sol. xv con-
ponere debeat, ser-
uus super scamno
tensus cxx ictus
accipiat.

Si uero antequam
torqueatur fuerit
confessus et ei cum
domino suo conuenerit,
sol. iii pro dorsum
ipsius serui accipiat,
capitalem dominus serui
reddat;

si uero antequam
torqueatur fuerit
confessus et ei cum
domino suo conuenerit,
sol. iii pro dorsum
ipsius serui accipiat,
capitalem dominus serui
reddat.

Si uero antequam
torqueatur fuerit
confessus et ei cum
domino suo conuenerit,
sol. iii pro dorsum
ipsius serui accipiat,
capitalem dominus serui
reddat.

Si uero antequam
torqueatur fuerit
confessus et ei cum
domino suo conuenerit,
sol. iii pro dorsum
ipsius serui accipiat,
capitalem dominus serui
reddat.

Si uero antequam
torqueatur fuerit
confessus et ei cum
domino suo conuenerit,
sol. iii pro dorsum
ipsius serui accipiat,
capitalem dominus serui
reddat;

Si tamen maior
culpa fuerit, unde
inuenius sol. xxxv
soluere debeat, ser-
uus cxx ictos acci-
piat, et si in ipso
supplicio fuerit con-
fessus, aut castre-
tur aut sol. vi red-

si tamen maior
culpa fuerit, unde
inuenius sed xxxv
sol. debeat, SeR-
uus^c centum uiginti
ictus accipiat et si in
ipso supplicio fuerit
confessus aut castra-
tur aut sol. vi red-

Si tamen maior
culpa fuerit, unde
inuenius sol. xxxv
soluere debeat, ser-
uus cxx ictus acci-
piat, et si in ipso
supplicio fuerit con-
fessus aut castra-
tur aut sol. vi red-

Si tamen maior
culpa fuerit, unde
inuenius sol. xxxv
soluere debeat, ser-
uus cxx ictus acci-
piat, et si in ipso
supplicio fuerit con-
fessus, aut castre-
tur aut sol. vi red-

si tamen maior ^{67,3}
culpa fuerit, unde
inuenius sol. xxxv
soluere debeat, ser-
uus cxx ictos acci-
piat, et si in ipso
supplicio fuerit con-
fessus, aut castre-
tur aut sol. vi red-

Titel 66: a) in E 13 aus placauerit verbessert. b) uindiderit E 15.

Titel 67: a) LXVII E 15. b) in E 15 aus furauerit verbessert. c) in E 12 aus Secuus verbessert.

torquere uoluerit, et nolente domino, pignus dominus serui dare debeat; et si postea ipsi seruus ad maioribus suppliciis tradatur et si confessus fuerit, nihil super domino credatur; ipsi uero illum seruum erit habiturus, qui eum torsit; dominus serui, unde iam pignus accipit, precium pro suo seruo accipiat.

P. 40 § 4 § 4. Si uero infra prioribus suppliciis, id est cxx ictus, fuerit confessus, aut castretur aut solidus vi reddat; dominus uir¹ serui capitale restituat requirentes.

40 §§ 5 u. 9 § 5. Si iam uero in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuos xlvi solidus conponere debuerit, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipso numero eum teneatur, ut ipsum numerum reddat et capitale in locum restituat.

1) aus uero entstellt; vgl. A 2.

D 7

lente domino, pignus dominus serui dare debeat; et si postea ipsi seruus ad maioribus suppliciis tradatur et si confessus fuerit, nihil super^c domino credatur; ipsi uero illum seruum erit habiturus, qui eum torsit; dominus serui, unde iam pignus accipit, precium pro suo seruo accipiat.

68,4 Si uero infra prioribus suppliciis, id est cxx ictus, fuerit confessus, aut castretur aut sol. vi reddat; dominus uir serui culpl. restituat requirentes;

68,5 se iam uero in maiorem crimine fuerit inculpatus, unde ingenuos xlvi sol. conponere debuerit, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum eum teneatur, ut ipsum numerum reddat et capitl. in locum restituat.

D 8

lente domino, pignus domino serui dari debet; et si postea ipsi seruus ad maioribus suppliciis tradatur et si confessus fuerit, nihil super domino credatur. Ipse uero illum seruum erit habiturus, qui eum torsit. Dominus serui, unde iam pignus accipit, pretium pro suo seruo accipiat.

Si uero infra prioribus suppliciis, id est cxx ictos, fuerit confessus, aut castretur aut sol. vi reddat; dominus uero serui capitale restituat requirentis.

Si iam uero in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuus sol. xlvi conponere debet, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numero eum teneatur. Ut ipsum numerum reddat et capl. in locum restituat.

D 9

lente domino, pignus dominus serui dare dibiat, et se postea ipsi seruum ad maioribus suppliciis tradatur et se confessus fuerit, nihil supra dominum credatur; ipsi uero seruum herit habiturus, qui eum torsit; dominus serui, unde iam pignus accipit, precium pro suum seruum accipiat.

Se uero prioribus suppliciis, cxx ictus, fuerit confessus, aut castretur aut sol. xv redat; dominus uir serui capitale restituat Requerentes.

Se iam uero in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuos xlvi sol. conponere dibuerit, dominus serui, se eum non presentauerit, ad ipso numero eum teniatur, ut ipsum numerum redat et capl. in locum restituat.

c) in D 7 über der Zeile nachgetragen.

insuper dominus serui capitalem restituat requirenti; et si seruus confessus non fuerit, et ille, qui eum torsit, adhuc ipsum seruum torquere uoluerit, et nolente domino, pignoris causa ipsum seruum suscepere, et postea ipse seruus in maioribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit et ipsum habeat, dominus uero serui precium pro suo seruo accipiat. Si uero supra dominum seruus confessus *<non>* fuerit, numquam credatur.

§ 4. Si seruus in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuus XLV soledos conponere D 68 § 5 debeat, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum soluendum teneatur et capitalem in loco restituat.

E 11

dat aut insuper dominus serui capitalem restituat requirenti, et si seruus confessus non fuerit, et ille, qui eum torsit, adhuc ipsum seruum torquere uoluerit et nolente domino pignoris causa ipsum seruum suscepere(t) et postea ipsi seruus in maioribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit et ipsum habeat, dominus dominus uero serui precium pro suo seruo accipiat; si uero supra dominum seruus confessus fuerit, numquam credatur;

si seruus in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuus XLV sol. conponere debeat, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum¹ soluendum teneatur et capl. in loco restituat;

E 12

reddat et insuper dominus serui capitalem restituat requirenti; et si seruus confessus non fuerit, et ille, qui eum torsit, adhuc ipsum seruum torquere uoluerit et nolente domino

et postea ipse seruus in maloribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit ipsum habeat, dominus uero serui pretium pro suo seruo accipiat, si uero supra dominum seruus confessus non fuerit. Numquam credatur;

si seruus in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuus XLV sol. conponere debeat, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum soluendum teneatur et capitalem in loco restituat;

E 13

dat, et insuper dominus serui capitalem restituat requirenti; et si seruus confessus non fuerit, et ille, qui eum torsit, adhuc ipsum seruum torquere uoluerit, nolente domino pignoris causa ipsum seruum suscepere, et postea ipse seruus in maioribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit ipsum habeat, dominus uero serui pretium pro suo seruo accipiat. Si uero supra dominum seruus confessus fuerit numquam credatur.

Si seruus in maiore crimine fuerit inculpatus, unde ingenuus XLV sol. conponere debeat, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum soluendum teneatur, et capitalem in loco restituat.

E 14

dat, et insuper dominus serui capitalem restituat requirenti, et si seruus confessus non fuerit, et ille, qui eum torsit, adhuc ipsum seruum torquere uoluerit et nolente domino pignoris causa ipsum seruum suscepere, et postea ipse seruus in maioribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit ipsum habeat, dominus uero serui pretium pro suo seruo accipiat. Si uero seruus supra dominum confessus fuerit, numquam credatur;

Si seruus in maiore crimine¹ fuerit inculpatus, unde ingenuus quadraginta quinque sol. conponere debeat. Dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum soluendum teneatur. Et capitalem in loco restituat;

E 15/16

dat et insuper dominus serui capl. restituat requirenti, et si seruus confessus non fuerit, et illi, qui eum torsit, adhuc ipsum seruo torquere uoluerit et nolente domino pignoris causa ipsum seruum suscepere et postea ipsi seruus in maioribus suppliciis traditus confessus non fuerit, qui eum torsit et ipsum habeat, dominus uero serui precium¹ pro suo seruo accipiat. Si uero seruus supra dominum confessus fuerit, numquam credatur^b;

si seruus in maiore crimine¹ fuerit inculpatus, unde ingenuus XLV^k sol. conponere debeat, dominus serui, si eum non presentauerit, ad ipsum numerum soluendum teneatur et capl. in loco restituat.

d) in E 16 nachgetragen. e) suppliciis E 15. f) pretium E 15. g) in E 12 über der Zeile nachgetragen. h) in E 16 aus creatur verbessert. i) in E 14 aus crinumine verbessert. k) quadraginta quinque E 15. l) in E 11 aus nomorum verbessert.

P. 40 § 9 § 6. Si adhuc maior causa fuerit, que seruo requeretur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuos totam legem super se soluiturus suscipiat.

40 § 10 § 7. Si seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominus serui a repetenti tribus testibus <in> presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctis debeat presentare. Et si infra septem noctis eum noluerit presentare, tunc repetens solem culcauerit, illi cum testibus culcare debet et sic ad alias septem noctes placitum faciat. Si nec ad alias septem noctes ipsum seruum presentauerit, tercia uice adhuc septem noctes spaciū illius dare debet, id est ut totus numerus ad xx et una nocte ueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit ligatum suppliciis dare et ei per singulus placitus solem culcauerit, tunc dominus serui omni

D 7

68,6 Si adhuc maior causa fuerit, quae seruo requiretur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuos tota legem super se soluiturus suscipiat.

68,7 Si seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominus serui a repetente tribus testibus presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctis debeat praesentare; si infra septem noctis eum noluerit presentare. Tunc repetens solem culcauerit, illi cum testibus colocare debet et sic ad alias septem noctis placitum faciat; si nec ad alias septem noctis ipsum seruum presentauerit, terciam uicem adhuc septem noctis spaciū illius dare debet. Id est ut totus numerus ad uiginta et una nocte ueniat; quod si placitum ipsum seruum noluerit ligatum suppliciis dare et ei per singulus placitus solem culcauerit. Tunc dominus serui om-

D 8

Si adhuc maior causa fuerit, que seruo sequeretur^d, dominus serui. Non ut seruus sed ut ingenuos totam legem super se soluiturus suscipiat.

Si seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominus serui a repetenti tribus testibus presentibus secrecius admonere debet. Ut seruum suum infra septem noctes debeat presentare. Et si infra septem noctibus eum noluerit presentare. Tunc repetens solem culcauerit, ille cum testibus culcare debet et sic ad alias septem noctes placitum faciat. Si nec ad alias septem noctes ipsum seruum presentauerit, terciam uice adhuc spaciū septem noctes alias dare debet, id est ut totus numerus ad xx et una nocte ueniat. Quod si post placitum ipsum seruum noluerit ligatum suppliciis dare et ei per singulos placitos solem culcauerit, tunc dominus serui om-

D 9

Sed adhuc maior causa fuerit, qui seruum requeratur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuos tutam legem super se soliturus suscipiat.

Se seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominus serui a repetenti tribus testibus in presentibus secrecius admonire debit, ut seruum suum infra septem noctis dibiāt presentare. Et se infra vii noctes noluerit presentare, tunc repetentes solem culcauerit, illi cum testibus colocare debit et sic ad alias vii noctes placitum faciat. Se nec ad alias vii noctes ipsum seruum presentauerit, terciam uice adhuc vii noctes spaciū illius dare debit, id est ut totus nomerus ad xx et una nocte ueniat; quod se post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per singulus placites solem culcauerit, tunc dominus serui om-

d) Holder liest auch in D 8 requeretur.

§ 5. Si uero adhuc maior causa fuerit, quae seruum requiratur, dominus serui non ut seruus *D 68 § 6* sed ut ingenuus totam legem desoluat.

§ 6. Si seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominum serui ille qui repetit tribus *68 § 7* testibus presentibus secretius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctes debeat presentare; quod si hoc facere neglexerit, tunc repetens cum aliis tribus ipsum admoneat, ut ad alias septem noctes ipsum presentet; quod si et hoc facere neglexerit, adhuc tercia uice ad alias septem noctes ei denunciet ipsum presentare, ut totus numerus *⟨usque⟩* ad xx et una nocte perueniat. Quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
si uero adhuc maior causa fuerit, quae serui requiratur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuus totam legem dissoluat;	si uero adhuc maior causa ^m fuerit, que serui requiratur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuus totam legem desoluat.	Si uero adhuc maior causa fuerit, quae seruum requiratur, dominus serui non ut seruus, sed ut ingenuus totam legem desoluat.	Si uero adhuc maior causa fuerit, quae seruum requiratur. Dominus serui non ut seruus sed ut ingenuus totam legem desoluat.	Si uero adhuc <i>67,5</i> maior causa fuerit, que serui requiratur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuus totam legem dissoluat.
sii seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominum serui ille, qui repetit, tribus testibus presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctes debeat presentare, quod si hoc fecerit neglexerit, tunc repetens cum aliis tribus testibus ipsum admoneat, ut aliis septem noctes ipsum presentet; quod si et hoc non fecerit, adhuc tercia uice ad alias septem noctes ei denunciet ipsum presentare, ut totos numeros ad xx et una nocte perueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per	Si seruus absens fuerit, cui aliquid inputatur, dominum serui ille, qui repetit, tribus testibus presentibus secretius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctes debeat presentare; quod si hoc facere neglexerit, tunc repetens cum aliis tribus testibus ipsum admoneat ut ad alias septem noctes ipsum presentet; quod si et hoc facere neglexerit, adhuc tercia uice ad alias septem noctes ei denunciet ipsum presentare, ut totos numeros usque ad xx una nocte perueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per	Si seruus absens fuerit, cui aliquid pulsatur, dominum serui ille, qui repetit, tribus testibus presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra septem noctes debeat presentare; quod si hoc facere neglexerit, tunc repetens cum aliis tribus testibus ipsum admoneat ut ad alias septem noctes ipsum presentet; quod si et hoc facere neglexerit, adhuc tercia uice ad alias septem noctes ei denunciet ipsum presentare, ut totus numerus usque ad xx una nocte perueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per	Si seruus absens fuerit, cui aliquid pulsatur, dominum serui ille, qui repetit, tribus testibus presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra <i>viiⁿ</i> noctes debeat presentare, quod si hoc facere neglexerit ^o , tunc repetens cum aliis tribus testibus ipsum admoneat, ut ad alias <i>vii^p</i> noctes ipsum presentet; quod si et hoc neglexerit ^q , adhuc tercia uice ad alias <i>vii^s</i> noctes ei denuntiet ^t ipsum presentare. Ut totus numerus ad <i>xxi^u</i> una nocte perueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per	Si seruus absens <i>67,6</i> fuerit, cui aliquid pulsatur, dominum serui ille, qui repetit, tribus testibus presentibus secrecius admonere debet, ut seruum suum infra <i>vii^r</i> noctes debeat presentare, quod si hoc facere neglexerit ^o , tunc repetens cum aliis tribus testibus ipsum admoneat, ut ad alias <i>vii^r</i> noctes ipsum presentet; quod si et hoc neglexerit ^q , adhuc tercia uice ad alias <i>vii^s</i> noctes ei denuntiet ^t ipsum presentare. Ut totus numerus ad <i>xxi^u</i> una nocte perueniat; quod si post placitum ipsum seruum noluerit legatum suppliciis dare et ei per singulis

m) in *E 12* über der Zeile nachgetragen.

p) *septem E 15.*

t) *denunciet E 15.*

aus legatum verbessert.

n) septem E 15.

q) facere neglexerit E 15.

u) uiginti una E 15.

v-v) in *E 12* über der Zeile nachgetragen.

o) in E 16 aus neglexerit verbessert.

r) in E 16 auf Rasur; alias E 15.

s) septem E 15.

w) in E 13 aus legatum verbessert.

repetitione, sicut superius diximus, non sicut seruus sed, quasi ingenuos admisisset, tale compositione repetendi restituat.

P. 40 § 11 § 8. Si uero ancilla in tale crimen inuenitur, unde seruus castretur, <ccXL dinarius qui faciunt> solidus vi pro ipsa dominus reddat aut cxLII ictus accipiat flagellorum.

LXIX. De homicidiis ingenuorum.

- 41 § 1 § 1. Si quis ingenuos Francum aut barbarum, qui Salica lege uiuit, occiserit, mallobergo leodardi, *(viiiim dinarius qui faciunt)* solidus cc culpabilis iudicetur.

41 § 2 § 2. Si uero eum in pucium aut sub aqua miserit, mallobergo mathdaleo, *(xxivm dinarius qui faciunt)* solidus DC culpabilis iudicetur.

41 § 4 § 3. Si uero eum de allis aut de ramis super cooperuerit aut eum incenderit, mallobergo modileodi, *(xxivm dinarius qui faciunt)* solidus DC culpabilis iudicetur.

D 7

nem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus sed, quasi ingenuus admississet, talem compositionem repetendi restituat.

68,8 Si uero ancilla crimen
inuenitur, unde seruus castretur,
sol. vi pro ipsa
dominus reddat aut xclii^f ictus
accipiat flagellorum.

LXVIII. DE HOMICIDIIS
INGENUORUM.

- 69,1 Si quis ingenuos francium aut
barbarum, qui salica lege uiuit,
occiserit, mal. leodardi,
sol. cc cul. iud.

69,2 Si uero eum in puteum aut sub
aquam miserit, mal. matdalio,
sol. dc cul. iud.

69,3 Si uero eum de allis aut de ramis
super cuperberit aut eum incen-
derit, mal. modo loodi,
sol. dc cul. iud.

D 8

nem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus sed, quasi^e ingenuus admississet, talem compositionem repetenti restituat.

Si uero ancilla in tale criminis
inuenientur, unde seruus castretur,
ccXL den. qui f. sol. vi pro ipsa
dominus reddat aut cXLII^{is} ictos
accipiat flagellorum

LXVIII. DE HOMICIDIIS
INGENUORUM.

- Si quis ingenuus francum aut
barbarum, qui salica lege uiuit,
occisserit, malb. leod., viiiim den.
qui f. sol. cc cul. iud.

Si uero eum in puteum aut sub
aqua misserit, xxiiiiim
den. qui f. sol. dc cul. iud.

*Si uero eum de albis aut de ra-
mis super cooperuerit aut eum in-
cenderit, xxiiiiim den.
qui f. sol. dc cul. iud.*

D g

repetitione, sicut superius diximus, non sicut seruus sed, quasi ingenuos admisisset, tale compositione repedente restituat.

Se uero ancilla in tale crimen
inuenitur, unde seruu castretur,
sol. vi dominus pro ipsa
redat aut cxlii ictus accipiat
flagellarum.

LXVIII. DE HUMICIDIIS INIENUORUM.

- Si quis ingenuos francho aut
barbaro, qui salica lege uiuit,
occiserit, mal. leodardi,
sol. cc cul. iud.

Se uero eum in pucium aut sub
aqua miserit, mal. mathdaleo,
sol. DC cul. iud.

Se uero eum de alis aut de rames
super cuueruerit aut eum incen-
derit, mal. modileodi^b,
sol.

e) in D 8 auf Rasur. f) in D 7 aus XLII verbessert. g) in D 8 aus CLXII verbessert.
Titel 69: a-a) in D 8 von anderer Hand am Rande nachgetragen. b) in D 9 erstes d mit Abkürzungsschtrich.

dare et ei per singulis placites solem culcauerit, tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus sed quasi ingenuus conpositionem repetenti restituat.

§ 7. Si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, soledos VII pro ipsa *D 68 § 8* dominus reddat aut cxlii ictus accipiat flagellorum.

LXVIII. De homicidiis ingenuorum.

§ 1. Si quis ingenuus *(hominem)* Francum aut barbarum, qui Salica lege uiuit, occiderit, *69 § 1* soledos cc culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero eum in puteum aut sub aqua miserit aut de ramis cooperuerit aut eum incenderit, *69 §§ 2-3* soledos DC culpabilis iudicetur.

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

singulis placitis solem culcauerit, tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus, sed quasi ingenuus conpositionem repetenti restituat;

si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, sol. VII pro ipsa dominus reddat aut cxlii ictus accipiat flagellorum.

singulis placitis solem culcauerit, tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus, sed quasi ingenuus conpositionem repetenti restituat;

Si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, sol. VII pro ipsa dominus reddat aut cxlii ictus accipiat flagellorum.

singulis placitis solem culcauerit, tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus, sed quasi ingenuus conpositionem repetenti restituat.

Si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, sol. VII pro ipsa dominus reddat aut centum quadraginta duos ictus accipiat flagellorum.

et ei per singulis placitis^x solem culcauerit. Tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus, sed quasi ingenuus conpositionem repetentem^z restituat.

Si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, sol. VII pro ipsa dominus reddat ut cxlii ictos accipiat flagellorum.

placitus^y solem culcauerit. Tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non sicut seruus, sed quasi ingenuus conpositionem repetentem^z restituat.

Si uero ancilla in tale crimine inuenitur, unde seruus castretur, sol. VII pro ipsa dominus reddat ut cxlii ictos accipiat flagellorum.

LXVIII. DE HOMICIDIIS^b INGENUORVM.

Si quis ingenuus francum aut barbarum, qui salica lege uiuit, occiderit, sol. CC cl. iud.

LXVIII. DE HOMICIDIIS INGENUORVM.

Si quis ingenuus francus aut barbarum, qui salica lege uiuit, occiderit, sol. CC cul. iud.;

LXVIII. DE HOMICIDIIS INGENUORUM.

Si quis ingenuus francum aut barbarum qui salica lege uiuit occiderit, sol. CC cul. iud.

LXVIII. DE HOMICIDIIS INGENUORUM.

Si quis ingenuum francum aut barbarum, qui salica lege uiuit, occiderit, sol. CC cul. iud.

LXVIII^a. DE HOMICIDIIS INSERVORVM^c.

Si quis ingenuum francum aut barbarum, qui salica lege uiuit, occiderit, sol. CC cul. iud.

Si uero eum in puteum in puteum aut sub aqua miserit aut de ramis quooperuerit aut eum incenderit, sol. DC cul. iud.

Si uero eum in puteum aut sub aqua miserit aut de ramis cooperuerit aut eum incenderit, sol. DC cul. iud.

Si uero eum in puteum aut sub aqua miserit, aut de ramis cooperuerit aut eum incenderit, sol. DC cul. iud.

Si uero eum in puteum aut sub aqua miserit aut de ramis cooperuerit aut eum incenderit, sol. DC cul. iud.

Si uero eum in puteum aut sub aqua miserit aut de ramis cooperuerit aut eum incenderit, sol. DC cul. iud.

^x) in E 14 aus placites verbessert. ^y) in E 16 aus placitum verbessert; placites E 15. ^z) repetente E 15. ^{a')} tale E 15. ^{b')} in E 11 aus ictus verbessert.

Titel 68: a) LXVIII E 15. b) in E 11 aus HOMIDIIS verbessert. c) INGENUORUM E 15.
d) in E 15 aus fracum verbessert. e) in E 14 aus d verbessert.

- P. 41 § 5 § 4. Si quis antruscione dominico occiserit, mallobergo malchom, ⟨xxivm dinarius qui faciunt⟩ solidus dc culpabilis iudicetur.

41 §§ 6-7 § 5. Si uero eum in aqua aut in pucium miserit aut de allis aut de ramis uel quislibet rebus celauerit, mallobergo morcherter, ⟨lxxiim dinarius qui faciunt⟩ solidus MDCCC culpabilis iudicetur.

41 § 8 § 6. Si Romanus homo, conuiua regi, occissus fuerit, mallobergo leoti, ⟨xiim dinarius qui faciunt⟩ solidus ccc qui eum interficit culpabilis iudicetur.

41 § 9 § 7. Si uero Romanus homo possessor occisus fuerit, qui eum occiserit ⟨ivm dinarius qui faciunt⟩ solidus c culpabilis iudicetur.

41 § 10 § 8. Si quis Romanus tribudarium occiserit, ⟨mmdccc dinarius qui faciunt⟩ solidus lxx culpabilis iudicetur.

LXX. De homicidio in contubernio facto.

- 42 § 1 § 1. Si quis collecto contubernio hominem ingenuum in domo sua adsallierit et eum occiderit, mallobergo besitalio, si antruscio dominicus fuerit, ille qui eum occiserit (LXX) M dinarius qui faciunt solidus MDCCC culpabilis iudicetur.

	<i>D 7</i>	<i>D 8</i>	<i>D 9</i>
69,4	Si quis antruscionem dominico occiserit, mal. malchom, sol. DC cul. iud.	Si quis antruscionem dominicum occisserit, malb. malcho, xxiiiiim den. qui f. sol. DC cul. iud.	DC cul. iud.
69,5	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de allis aut de ramis uel quislibet rebus caelauerit, mal. morcherter, IMDCCC cul. iud.	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de albis uel de rammis seu quislibet rebus caelauerit, malb. molcherter, LXXIIM den. qui f. sol. IMDCC cul. iud.	Se uero in aqua aut in pucium ^c miserit aut de alis aut de ramis uel quis lebit rebus caelauerit, mal. morcher ter, IMDCCC cul. iud.
69,6	Si romanus homo, conuiua regi, occissus fuerit, mal. leoti, sol. ccc qui eum interficit, cul. iud.	Si romanus homo, conuiua regis, occissus fuerit, malb. leoti, XIIM den. qui f. sol. ccc, qui eum interficit, cul. iud.	Se romanus homo, conuiua regi, occissus fuerit, mal. leuti, sol. ccc, qui eum interficit, cul. iud.
69,7	Si uero romanus homo possessor occisus fuerit, qui eum occiserit, sol. c cul. iud.	Si uero romanus homo possessor occisus fuerit, qui eum occisserit IIIIM den. qui f. sol. c cul. iud.	Se uero romanus homo posses- sur ^d occisus fuerit, qui eum occise- rit sol. c cul. iud.
69,8	Si quis romanus tribudarium occiserit, sol. LXX cul. iud.	Si quis romanus tributarium occiserit, IIIMDCCE den. qui f. sol. LX cul. iud.	Si quis romanus tribudario oc- ciserit, sol. LXX cul. iud.
LXVIII. DE HOMICIDIO A ^a CONTUBERNIO FACTO.			
70,1	Si quis collecto contubernio hominem ingenuum in domo sua adsallierit et eum occiserit, sol. IMDCCC cul. iud.	Si quis collecto contubernio hominem ingenuum in domo sua adsallierit et eum occiserit, malb. besitalio, si antruscio dominicus fuerit, ille, qui eum occiderit, LXXV den. qui f. sol. IMDCC cul. iud.	Si quis colecto contubernio ho- minem inueniūm in domum suam adsaliret et eum occiserit, mal. basitalio, si antrusticio dominicus fuerit, illi, qui eum occiserit, IMDCC sol. cul. iud.

c) in D 9 aus pncium verbessert.
D 8 das dritte c von späterer Hand.

Titel 70: a) in D 7 über der Zeile nachgetragen.

- § 3. Si quis antrustionem dominicum occiserit, soledos DC culpabilis iudicetur. D 69 § 4
- § 4. Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ramis uel de quibuscumque rebus ipsum celauerit, soledos mille DCCC culpabilis iudicetur. 69 § 5
- § 5. Si Romanus homo, *(in)* conuua regis, occisus fuerit, qui eum occisit soledos CCC cul- pabilis iudicetur. 69 § 6
- § 6. Si uero Romanus homo possessor occisus fuerit, qui eum occiserit, soledos C culpabilis iudicetur. 69 § 7
- § 7. Si quis Romanum tributarium occiserit, soledos LXX culpabilis iudicetur. 69 § 8

LXIX.

§ 1. Si quis collecto contubernio hominem ingenuum antrustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, soledos mille DCCC culpabilis iudicetur. 70 § 1

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
Si quis antrustio- nem dominicum oc- ciserit, sol. DC cl. iud.	Si quis antrustio- nem dominum oc- ciserit, sol. DC cul. iud.	'Si quis antrusti- onem dominum oc- ciderit, sol. DC c. i. iud.	Si quis antrustio- nem dominicum oc- ciderit, sol. DC cul. iud.	Si quis anstrutio- nem dominicum oc- ciderit, sol. DC cul. iud.
Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ra- mis uel de quibus- cumque rebus ip- sum caelauerit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ra- mis uel de quibus- cumque rebus ip- sum caelauerit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ra- mis uel de quibus- cumque rebus ip- sum caelauerit, sol. mille DCCC culpabi- lis iud.	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ra- mis uel de quibus- cumque rebus ip- sum caelauerit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si uero eum in aqua aut in puteum miserit aut de ra- mis uel de quibus- cumque rebus ip- sum caelauerit, sol. mille DCCC cul. iud.
Si romanus homo conuua regis occi- sus fuerit, qui eum occisit, sol. CCC cul. iud.	Si romanus homo conuua regis occi- sus fuerit, qui eum occisit, sol. CCC cul. iud.;	Si romanus homo conuua regis occi- sus fuerit, qui eum occisit, sol. CCC culp. iud.	Si romanus homo in conuua regis occi- sus fuerit, qui eum occisit, sol. CCC cul. iud.	Si romanus homo in conuua regis occi- sus fuerit, qui eum occisit, sol. CCC cul. iud.
Si uero romanus homo possessor oc- cisoris fuerit, qui eum occiserit, sol. C cul. iud.	Si uero romanus homo possessor oc- cisoris fuerit, qui eum occiserit, sol. C cul. iud.	Si uero romanus homo possessor oc- cisoris fuerit, qui eum occiserit, sol. C culp. iudicetur.	Si uero romanus homo possesseione occisoris fuerit, qui eum occiserit, sol. C. i. iud.	Si uero romanus homo possesseione occisoris fuerit, qui eum occiserit, sol. C. i. iud.
Si quis ro- manum tributarium occiderit, sol. LXX cul. iud.	Si uero ro- manum tributarium occiderit, sol. LXX cul. iud.	Si quis ro- manum tributarium occiserit, sol. LXX culp. iud.	Si quis ro- manum tributarium occiserit, sol. LXX cul. iud.	Si quis ro- manum tributarium occiserit, sol. LXX cul. iud.

LXVIII.	LXVIII.	LXVIII.	LXVIII.	LXVIII.
SI QUIIS COL- LECTO CONTU- BERNIO HOMI- NEM ingenuum an- trustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si quis collecto contubernio homi- nem ingenuum an- trustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si quis collecto contubernio homi- nem ingenuum an- trustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si quis collecto contubernio homi- nem ingenuum an- trustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, sol. mille DCCC cul. iud.	Si quis collecto contubernio homi- nem ^b ingenuum an- trustionem in domo sua adsallierit et eum occiderit, sol. mille DCCC cul. iud. ^d

f-i) in E 13 von anderer Hand am unteren Rande nachgetragen. g) so auch E 15. h) in E 12 aus
aud verbessert. i) in E 15 aus conuia verbessert.

Titel 69: a) in E 12 aus homino verbessert. b) honem E 15. c) in E 14 id auf Rasur. d-d) iud.

- P. 42 § 2 § 2. Si uero antruscio dominicus non fuerit, *⟨xxivm dinarius qui faciunt⟩ solidus dc* interfector culpabilis iudicetur.

42 § 3 § 3. Si uero corpus occisi hominis tres uel amplius habuerit plagas, tres quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent se conprobatur, legem superius comprehensam cogantur exsoluere.

42 § 3 § 4. Alii uero tres de eo contubernio *⟨(i)imdc dinarius qui faciunt⟩ solidus xc* conponant, et tres adhuc in tercio loco de ipso contubernio *⟨mdccc dinarius qui faciunt⟩ solidus xlvi* soluant.

42 § 4 § 5. De Romano uero uel lito occisis, qui in tale contubernio imperfecti fuerent, haec lex ex medietate soluantur.

LXXI. De homicidio (a) contubernio fact(o).

- ^{43 § 1} § 1. Si quis in conuiuio, ubicumque dui uel tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit

	<i>D 7</i>	<i>D 8</i>	<i>D 9</i>
70,2	Si uero antrutio dominicus non fuerit, interfector cul. iud. sol. DC	Si uero antruscio dominicus non fuerit, xxiiiiim den. <i>qui f.</i> sol. DC interfector cul. iud.	Se uero antrusticio dominico non fuerit, sol. DC interfectur cul. iud.
70,3	Si uero corpus occisi hoministres uel amplius habuerit plagas, tres, <i>quibus</i> inculpatur, qui in eo contubernio fuissent se conprobatur, legem superius comprehensam cogantur exsoluere.	Si uero <i>corpus</i> occissi hoministres uel amplius habueri plapas, tres, <i>quibus</i> inculpatur, qui in eo contubernio fuissent se conprobatur, legem superius comprehensam cogantur exsoluere.	Se uero corpus occisi homenistris uel amplius habuerit placas, III, <i>quibus</i> inculpatur, qui in eum contubernio fuissent se conprobatus, legem superius comprehensa cogantur exsoluere.
70,4	Alii uero tres de eo contubernio sol. LXL conponant; et tres adhuc in tercio loco de ipso contubernio sol. XL soluant.	Alii uero tres de eo contubernio IIIMDC den. <i>qui f.</i> sol. XC conponant; et tres adhuc <i>inter</i> eio loco de ipso contubernio IMDCCC dn. ^b <i>qui f.</i> sol. XLV soluant.	Alii uero tris de eo contubernio sol. LXL conponant. Et III adhuc in tercio loco de ipso contubernio sol. XL soluant.
70,5	De romano uero uel lito occisis, qui in tale contubernio interficti fuerint, haec lex ex medietate soluantur.	De romano uero uel lito occisis, qui qui in tale contubernio interficti fuerent, haec lex ex medietate soluantur.	De romano uero uel leto occisus, qui in tale contubernio interficti fuerent, hec lex ex medietate soluantur.

LXX. DE HOMICIDIIS IN
CONUIUO FACTIS.

- 71,1 Si quis in conuiuio, ubicumque
uel tres aut amplius fuerint et
unus ex ipsis fuerit interfactus,
Si quis in conuiuio, ubi
duo uel tres aut amplius fuerint et
unus ex ipsis fuerit interfactus,

LXXI. DE HUMICIDIO AD
CONTUBERNIO FACTAM^a.

- Si quis in conuiuio, ubicumque
dui uel III aut amplius fuerent et
hunus ex ipsis fuerit interfactus,

b) in D 8 über der Zeile nachgetragen.
Titel 71: a) factao (D 9) Holder

§ 2. Si uero antrustio dominicus non fuerit, soledos DC interfector culpabilis iudicetur. *D 70 § 2*

§ 3. Si uero corpus occisi hominis tres uel amplius habuerit plagas, tres quibus inculpatur, *70 § 3*
qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogantur ex-
soluere.

Alii uero tres de eo contubernio soledos xc conponant, et tres adhuc in tertio loco de ipso *70 § 4*
contubernio soledos xl soluant.

§ 4. De Romano uero uel lito, qui in tale contubernio occisi fuerint, haec lex medietatem *70 § 5*
precipit desoluere.

LXX.

§ 1. Si quis in conuiuio, ubicumque duo uel tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit *71 § 1*

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

Si uero antrustio dominicus non fuerit, sol. DC interfector cl.	Si uero antrustio dominicus non fuerit, sol. DC interfector cul. iud.	Si uero antrustio dominicus non fuerit, sol. DC interfector cul. iud.	Si uero antrustio dominicus non fuerit, sol. DC interfector c. i.	Si uero antruscioe 69,2 dominicus non fuerit, sol. mille DC interfector cul. iud.
---	---	---	---	---

Si uero corpus occisi homines tres uel amplius habuerit plegas, tres quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogantur exsoluere. Alii uero tres de eo contubernio, sol. LXXXII conponat, et tres adhuc in tertio loco de ipso contubernio sol. xl soluant;	Si uero corpus occisi hominis tres uel amplius habuerit plegas, tres quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogantur exsoluere. Alii uero tres de eo contubernio, sol. xc conponant, et tres adhuc in tertio loco de ipso contubernio sol. xi soluant.	Si uero corpus occisi hominis III uel amplius habuerit plegas, III quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogatur exsoluere; aliis uero III de eo contubernio sol. xc conponant, et tres adhuc in tertio loco de ipso contubernio sol. xl soluant.	Si uero corpus occisi homines tres uel amplius habuerit plegas, tres quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogatur exsoluere. Alii uero de eo contubernio sol. xc conponant, et tres adhuc in tertio loco de ipso contubernio sol. xl soluant.	Si uero corpus occisi hominis uel amplius habuerit plegas, tres, quibus inculpatur, qui in eo contubernio fuissent, si conprobatur, legem superius comprehensam cogatur exsoluere. Alii uero de eo contubernio sol. xc conponant, et tres adhuc in tertio loco de ipso contubernio sol. xl soluant;
---	--	--	---	---

de romano uero uel litico, qui in tale contubernio occi fuerunt, haec lex medietatem precipit dissoluere.	De romano uero uel lito, qui in tale contubernio occisi fuerint, haec lex medietatem precipit desoluere.	De romano uero uel lito qui in tale contubernio occisi fuerint, haec lex medietatem praecipit desoluere.	De romano uero uel lito, qui in tali contubernio occisi fuerint, haec lex medietatem precipit exsoluere.	de romano uero uel lito, qui in tali contubernio occisi fuerint, haec lex medietatem precipit exsoluere.
---	--	--	--	--

LXX.

LXX.

LXX.

LXX.

LXX.

SI QUIS IN CONUIUIO, UBI-CUMQUE DUO UEL TRES aut amplius furauerint et	Si quis in conuiuio ubicumque duo uel tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit inter-	Si quis in conuiuio ubicumque duo uel tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit inter-	Si quis in conuiuio ubicumque duo aut tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit inter-	Si quis in conuiuio, hubicumque duo aut tres aut amplius fuerint et unus ex ipsis fuerit
--	---	---	---	--

e) antrustio *E 15.* f, j) in *E 16* aus tres quibus umgestellt.
aus DCC verbessert. i) haec *E 15.* k) mediaetatem *E 15.* g) comprehensam *E 15.* h) in *E 11*.

Titel 70: a) ubicumque *E 15.*

interfectus, mallobergo seolantis thadio, hoc est illi qui remanent aut uno conuicto dare debent aut toti mortem illius conponant. Qui lex usque ad septem fuerint in conuiuio obseruantur.

P. 43 § 2 § 2. Si uero in conuiuio illo plus quam septem fuerint, non omnis teneantur obnoxius; si duobus fuerint, ille secundum legem conponant.

43 § 3 § 3. Si quis uero foris casa uel iter agens siue in agro a contubernio fuerit interfectus et tres uel amplius habuerit plagas, mallobergo drochlidio, hoc est ut tres de eo contubernio, qui adprobati fuerint, singuli mortem illius conponant; tres adhuc, si fuerint de ipso contubernio, xv solidus conponant.

LXXII. De homine in oste occiso.

63 § 1 Si quis hominem ingenuum, qui lege Salica uiuit, dum in oste est, occiserit, < viiiim dinarius qui faciunt> solidus cc culpabilis iudicetur.

D 7

mal. seolantis thadio, hoc est ille qui remanent aut uno conuicto dare debent aut tuti mortem illius conponant; que lex ad septem fuerint in conuiuio obseruantur.

71,2 Si uero in conuiuio illo plus quam septem fuerint, non omnis teneantur obnoxius; se duobus fuerint, ille secundum legem conponant.

71,3 Si quis uero foris casa uel iter agens siue in agro a contubernio fuerint interfectus et tres uel amplius habuerit plagas, mal. drochlidio, hoc est ut tres de eo contubernio, qui adprobati fuerint, singuli mortem illius conponant; tres adhuc, si fuerint de ipso contubernio, xv sol. conponat.

D 8

malb. seolanthis thadio, hoc est illi qui remanunt aut uno dare debent aut toti mortem conponant. Qui lex usque ad septem fuerint in conuiuio obseruantur.

Si uero in conuiuio illo plus quam septem fuerint, non omnes teneantur obnoxios. Si duo fuerunt, illi secundum legem conponant.

Si quis uero foris casa uel iter agens siue in agro a conturbanio^c fuerit interfectus et tres uel amplius habuerit plagas, malb. drochlidio, hoc est ut tres de eo conturbanio^d, qui adprobati fuerint, singuli mortem illius conponant. Tres adhuc, si fuerint de ipso conturbanio, sol. xv conponant.

D 9

mal. seolantis^b thadio, hoc est illi qui remanent aut unum conuinctum dare debent aut tutti mortem illius conponant; qui lex usque ad vierte fuerent in conuiuio obseruantur.

Se uero in conuiuio plus quam vii fuerent, non omnis tenantur obnoxius; sed duobus fuerent, illi secundum legem conponant.

Si quis uero foras casa uel iter agens siue in agro conturbanio fuerit interfectus et iii uel amplius habuerit placas, mal. drochlidio, hoc est ut tris de eo conturbanio, qui adprobati fuerent, singuli mortem illius conponant; iii adhuc, se fuerent de ipso conturbanio, xv sol. conponant.

LXXI.

72 Si hominem ingenuum, qui lege salica uiuit, dum in hoste est, occiserit, sol. cc cul. iud.

LXXI.

Si quis homo ingenuus, qui lege salica uiuit, dum in oste est, occiserit, viiiim den. qui f. sol. cc cul. iud.

LXXII. DE HOMINE IN OSTE OCCISO.

Si quis hominem ingenuum, qui lege salica uiuit, dum in oste est, occiserit, sol. cc cul. iud.

b) reolantis (D 9) Holder. c) in D 8 ist contubernio gemeint. (Hessels löst zu conturbanio auf). d) in D 8 ist contubernio gemeint

interfectus, illi qui remanent aut uno conuicto donent aut toti mortem illius conponant; quae lex usque ad septem, si fuerint in conuiuio.

§ 2. Si uero in conuiuio plus quam septem fuerint, non omnes teneantur obnoxii. Si duo *D 71 § 2* fuerint, illi secundum legem conponant.

§ 3. Si uero foras casa aut iter agens siue in agro aut in contubernio fuerit interfectus et *71 § 3* tres uel amplius habuerit plagas, tres de eo contubernio, qui adprobati fuerint, singuli mortem illius conponant; tres adhuc, si fuerint de ipso contubernio, soledos xv conponant.

LXXI.

Si quis hominem ingenuum legem Salicam uiuentem in hoste occiserit, soledos cc culpabilis *72* iudicetur.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
unus ex ipsis fuerit interfectus, illi qui remanent aut uno conuictum donent aut toti mortem illius component ^b ; quae lex usque ad septem si fuerint in conuiuio;	fectus, illi qui re- manent aut unum conuictum donent aut toti mortem illius conponant; quae lex usque ad septem si fuerint in conuiuio;	fectus, illi qui re- manent aut uno conuicto donent, aut toti mortem illius conponant; quae lex usque ad vii si fuerint in conuiuio;	fectus. Illi qui re- manent aut uno conuicto donent aut toti mortem illius conponant; quae lex usque ad septem, si fuerint in conuiuio;	interfectus, illi qui remanent aut uno conuicto donent aut toti mortem ^{a'} component; que lex usque ad septem, si fuerint in conuiuio;
si uero in conui- ui(o) plus quam sep- tem fuerint, non omnesteneantur ob- noxii, si duo fue- rint, illi secundum legem conponant;	si uero in conui- cio plus quam sep- tem fuerint, non omnes teneantur obnoxii. Si duo fue- rint, illi secundum legem conponant.	Si uero in conui- cio plus quam sep- tem fuerint, non omnes teneantur obnoxii. Si duo fue- rint, illi secundum legem conponant;	si uero in conui- cio plus quam sep- tem fuerint, non omnes teneantur obnoxii, si duo fue- rint, illi secundum legem conponant;	si uero in conui- cio plus quam sep- tem fuerint, non omnis teneatur ob- noxii, si duo fue- rint, illi secundum legem conponant ^d ;
si uero foras ^e ca- sa aut iter agens siue in agro aut in contubernio fuerit interfectus ^g et tres uel amplius habue- rit plagas, tres de eo contubernio qui adprobati fuerint, singuli mortem il- lius conponant, tres adhuc, si fuerint de ipso contubernio, sol. xv conponant.	si uero foras casa aut iter agens 'si uero' in agro aut in contubernio fuerit interfectus et tres uel amplius habue- rit plagas, tres de eo contubernio, qui adprobati fuerint, singuli mortem il- lius conponant. Tres adhuc, si fuerint de ipso contubernio, sol. xv conponant.	si uero foras casa aut iter agens siue in agro aut in con- tubernio fuerit in- terfectus et tres uel amplius habuerit plagas, tres de eo contubernio, qui ad- probati fuerint sin- guli mortem illius conponant; tres ad- huc si fuerint de ipso contubernio, sol. xv conponant.	si uero foris casa ut inter agens siue in agro aut in con- tubernio fuerit in- terfectus et ^{III^h} uel amplius habuerit plagas, tres de eo contubernio qui ad- probati fuerint, sin- guli mortem illius conponant. Tres ad- huc, si fuerint de ipso contubernio, sol. xv conponant.	70,2 si uero foris casa ut inter agens siue in agro aut in con- tubernio fuerit in- terfectus et ^{III^h} uel amplius habuerit plagas, tres de eo contubernio qui ad- probati fuerint, sin- guli mortem 'con- ponant illi', tres ad- huc, si fuerint de ipso contubernio, sol. xv conponat ^k .

LXXI.

SI QUIS HOMI-
NEM INGENU-
UM LEGEM SA-
LICAM uiuentem
in hoste iocciserit,
sol. cc cul. iud.

Si quis hominem
ingenuum legem sa-
licam uiuentem in
oste occiserit^a, sol.
cc culpabilis iudi-
cetur.

LXXI.

Si quis hominem
ingenuum legem sa-
licam uiuentem in
hoste occiserit, sol.
cc culp. iud.

LXXI.

Si quis hominem
ingenuum legem sa-
licam uiuentem oc-
ciserit, sol. cc cul.
iud.

LXXI.

Si quis hominem *71*
ingenuum legem sa-
licam uiuentem
occiserit, sol.
cc cul. id.

a') mortem illius *E 15*. b) in *E 12* aus conponant verbessert. c) in *E 12* darunter am unteren Rande die radierten Worte: illi s... legem (es dürfte sich um die im Text folgenden Worte handeln). d) conponant *E 15*. e) in *E 11* aus fas verbessert. f-f) in *E 12* aus siue verbessert. g) in *E 11* aus interfectos verbessert. h) tres *E 15*. i-i) illi conponant *E 15*. k) in *E 16* anscheinend aus conponant verbessert.

Titel 71: a) in *E 12* aus occsserit verbessert.

P.

LXXIII. De compositione homicidii.

- 62 §§ 1-2 Si quis cuiuscumque pater occisus fuerit, medietatem compositionis filii collegant, et illa alia medietate, qui propinquioris sunt tam de patre quam de matre, diuidant; quod si de una parte, seu paterna seu materna, nullus parens fuerit, illa porcione fiscus adquirat.

LXXIV. De homine ab inimicis truncato et post(e)a interfectum.

- 41 § 11 Si quis hominem ingenuum sine manus et sine pedis, quem inimici sui in uia truncatum relinquent, occisserit, mallobergo uuasbucho, *(ivm dinarius qui faciunt)* solidus c culpabilis iudicetur.

LXXV. De homine de bargo uel de furca demisso.

- 41 § 11a § 1. Si quis hominem de bargo uel de furca abattere presumpserit sine uoluntate iudicis, mallobergo sabancheo, *(MDCCC dinarius qui faciunt)* solidus XLV culpabilis iudicetur.

D 7

LXXII.

- 73 Si quis cuiuscumque pater occisus fuerit, medietatem compositionis filii collegant, illa alia medietate, qui propinquioris sunt tam de patre quam de matre, diuidant; quod si de una parte seu paterna seu materna nullus parens fuerint^a, illa porcione fiscus adquirat.

D 8

LXXII. DE COMPOSITIONE
HOMICIDII.

- Si quis cuiuscumque pater occisus fuerit, medietate compositiones filii collegant. Illa alia medietate, qui propinquiores sunt tam de patre quam de matre, diuidant. Quod si de una parte seu paterna seu materna nullus parens fuerit, illa portione fiscus adquirat.

D 9

LXXIII. DE CONPUSICIONE
HUMICIDIIS.

- Si quis cuius cumque pater occisus fuerit, medietatem filii compositionis collegant et illa alia medietate, qui propinquioris sunt tam de pater quam de mater, diuidant; quod se de una parte se eum paterna se eum materna nullus parens fuerit, illa porcione fiscus adquerat.

LXXIII. DE HOMINE AB
INIMICIS TRUNCATO ET
INTERFECTO.

- 74 Si quis hominem ingenuum sine manus et sine pedis, quem inimici sui in uia truncatum relinquent, occisserit, mal. uuasbucho, sol. c cul. iud.

LXXIII. DE HOMINE DE
BARGO UEL DE FURCA
DEMISSO.

- 75,1 Si quis hominem de bargo uel de furca abbattere presumpserit sine uoluntate iudicis, mal. sabancheo, sol. XLV cul. iud.

LXXIII. DE HOMINE AB
INIMICIS TRUNCATO ET
POSTIA INTERFECTUM.

- Si quis hominem ingenuum sine manus sine pedis, quem inimicis suis in uia truncato relinquent, occiserit, malb. uuasbucho, MDCCC den. qui f. sol. c cul. iud.

LXXV. DE HOMINE DE
BARGO UEL DE FURCA
DEMISSO.

- Si quis hominem de bargo uel de furca abaptere presumpserit sine uoluntate iudicis, mal. sabancheo, sol. XLV cul. iud.

Titel 73: a) in D 7 aus fuerit verbessert.

Titel 74: a) könnte allenfalls auch in D 9 als uuasbucho gelesen werden.

LXXII.

Si quis cuiuscumque pater occisus fuerit, medietatem compositionis filii recipient et aliam ^{D 73} medietatem, qui propinquiores sunt tam de patre quam de matre diuidant; quod si de una parte, seu paterna seu materna, nullus parens fuerit, illam portionem fiscus adquirat.

LXXIII.

Si quis hominem ingenuum sine manus et sine pedes, quem inimici sui in via truncatum ⁷⁴ reliquerint, occiserit, soledos c culpabilis iudicetur.

LXXIV.

§ 1. Si quis hominem *(ingenuum)* de bargo uel de furca sine uoluntate iudicis dimittere ^{75 § 1} presumpserit, soledos XLV culpabilis iudicetur.

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
LXXII.	LXXII.	LXXII.	LXXII.	LXXII.
SI QUIS CU- IUSCUM QUE ^a PA- TER OCCISUS FUE ^b RIT, medie- tam compositionis filii recipient et alia medietatem, qui pro- pinquiores sunt tam de patre quam de matre diuidant, quod si de una par- te seu pater seu materna nullus pa- rens fuerit, illam portionem fiscus ad- quirat.	Si quis cuiuscum- que pater occisus fuerit medietatem compositionis filii recipient et alia me- diatatem, qui pro- pinquiores sunt tam de patre quam de matre diuidant. Quod si de una parte seu paterna seu materna nullus parens fuerit, illam portionem fiscus ad- quirat.	Si quis cuiuscum- que pater occisus fuerit medietatem compositionis filii recipient et alia me- diatatem qui pro- ximiores sunt tam de patre quam de matre diuidant; quod si de una parte seu paterna seu materna nullus parens fuerit, illam portionem fiscus ad- quirat.	Si quis cuiuscum- que pater occisus fuerit, medietatem compositionis filii recipient et alia me- diatatem, qui proximiores sunt tam de patre quam matre ^d diuidant. Quod si de una parte seu paterna seu materna nullus parens fuerit. Illam portionem fiscus ad- quirat.	Si quis cuiuscum- que pater occisus fuerit, medietatem ^b compositionis filii recipient et alia me- diatatem ^c , qui proximiores sunt tam de patre quam matre diuidant. Quod si de una parte ^e se una pa- terna ^e nullus parens fuerit, illam portionem fiscus ad- quirat ^f .
LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.
SI QUIS HOMI- NEM INGENU- UM SINE MANUS et sine pedes, quem inimici sui in via truncatum relique- rint, occiserint, sol. c cul. iud.	Si quis hominem ingenuum sine ma- nus sine pedes, quem inimici sui in via truncatur ^b reli- querint, occiserit, sol. c cl. iud.	Si quis hominem ingenuum sine ma- nus et pedes, quem inimici sui in via truncum relique- rint, occiserit, sol. c culpabilis iudice- tur.	Si quis hominem ingenuum sine ma- nus et pedes, quem inimici sui in via truncum reliquerint, occiserit, sol. c cul. iud.	Si quis hominem ingenuum sine ma- nus et pedes, quem ^a inimici sui in via truncum relinque- rint ^c , occiserit, sol. c cul. iud.
LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.	LXXIII.
SI HOMI- NEM DE BARGO UEL DE FURCA sine uoluntate iudi- cis demittere pre- sumpserit, sol. XLV cl. iud.	Si quis hominem de bargo uel de furca sine uolun- tate iudicis dimit- tere presumpserit, sol. XLV culp. iud.	Si quis homine de bargo uel de furca sine uolun- tate iudicis dimit- tere presumpserit, sol. XLV culp. iud.	Si quis hominem de bargo uel de furca sine uolun- tate iudicis dimit- tere presumpserit, sol. XL cul. iu.	Si quis hominem ^{74,1} ingenuum de bargo uel de furca sine uoluntate iudicis di- mittere presumpse- rit, sol. XL cul. iud.

Titel 72: a) in E 11 aus CUIUSQUE verbessert. b) mediaetatem E 15. c) mediaetatem E 15.
d) in E 14 aus mtre verbessert. e-e) seu paterna seu materna E 15. f) in E 16 anscheinend aus aderat verbessert.

Titel 73: a) que E 15. b) in E 12 aus trucatur verbessert. c) reliquerint E 15.

Titel 74: a) in E 15 m auf Rasur.

41 § 11b § 2. Si quis caput de homine, quem suus inimicus in palo misisset, aliquis eum exinde sine permesso iudicis aut illius, qui eum ibidem misit, tollere presumpserit, mallobergo banchal, *⟨dc dinarius qui faciunt⟩ solidus xv culpabilis iudicetur.*

LXXVI. De basilica incenduta.

55 § 7 Si quis basilica incenderit, mallobergo alatrudua, *⟨viiim dinarius qui faciunt⟩ solidus cc (65b) culpabilis iudicetur.*

LXXVII. *⟨Si quis basilica expoliat.⟩*

55 § 6 Si quis basilica expoliauerit, mallobergo chrotarsino, *⟨mcc dinarius qui faciunt⟩ solidus xxx culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.*

LXXVIII. De presbiteris uel diaconis interfectus.

§ 1. Si quis presbiterum interficerit, mallobergo theorzine, *⟨xxivm dinarius qui faciunt⟩ solidus dc culpabilis iudicetur.*

D 7

75,2 Si quis caput de homine, quem suus inimicus in palo mississet, aliquis eum exinde sine permesso iudicis aut illius, qui eum ibidem missit, tollere presumpserit, mal. banchal, sol. xv cul. iud.

D 8

Si quis capud de homine, quem suus inimicus in palo misisset, aliquis eum exinde sine permesso iudicis aut illius, qui eum ibidem misit, tollere presumpserit, malb. banchal, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

D 9

Si quis caput de homine, quem suos inimicus in palo misit, aliquis eum exinde sine permesso iudices aut illius, qui eum ibidem misit, tollere presumpserit, mal. banchal, sol. xv cul. iud.

LXXV.

76 Si quis basilica incenderit, mal. alatrudua, sol. cc cul. iud.

LXXV. DE BASILICA INCENDUTA.

Si quis basilica incenderit, malb. alatrudua, viiiim den. qui f. sol. cc cul. iud.

LXXVI. DE BASILICA INCENDUDA.

Si quis basilica incenderit, mal. ala trudua, sol. cc cul. iud.

LXXVI.

77 Si quis basilica expoliauerit, mal. chrotarsino, sol. xxx cul. iud. excep. capl. et del

LXXVI.

Si quis basilica expoliauerit, malb. chrotarsino, imcc den. qui f. sol. xxx cul. iud. excep. cap. et dil.

LXXVII. SI QUIS BASILICA EXPOLIAT.

Si quis basilica expoliauerit, mal. chrotarsino, sol. xxx cul. iud. excep. capl. et dl.

LXXVII.

78,1 Si quis presbiterum interficerit, mal. teor zine, sol. do cul. iud.

LXXVII.

Si quis presbiterum interficerit, malb. theorzine, xxiiim den. qui f. sol. dc cul. iud.

LXXVIII. DE PRISBITERIS UEL DIACONIS INTERFECTUS.

Si quis prisbitrum interficerit, mal. theorzine, sol. dc cul. iud.

§ 2. Si quis caput hominis, quem suus inimicus in palo misit, sine permisso iudicis aut illius, D 75 § 2 qui eum ibidem posuit, tollere presumpserit, soledos xv culpabilis iudicetur.

LXXV.

Si quis basilicam incenderit, soledos cc culpabilis iudicetur.

76

LXXVI.

Si quis basilicam spoliauerit, soledos xxx culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

77

LXXVII.

§ 1. Si quis presbiterum interfecerit, soledos dc culpabilis iudicetur (excepto capitale et 78 § 1 dilatura).

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

LXXV^b.

Si quis capud hominis, quem suus inimicus in paro misit, sine permisso iudicis aut illius, qui eum ibidem posuit, tollere presumpserit, sol. xv.

Si quis capud hominis, quem suus inimicus in paro misit, sine permisso iudicis aut illius, qui eum illius posuit, tollere presumpserit, sold. xv

Si quis capud hominis, quem suus inimicus in palo misit, sine permisso iudicis aut illius, qui eum ibidem posuit, tollere presumpserit, sol. xv

Si quis capud hominis, quem suus inimicus in palo misit, sine permisso iudicis aut illius, qui eum ibidem posuit, tollere presumpserit, sol. xv

Si quis capud hominis, quem suus inimicus in palmo misit, sine permisso iudicis aut illius, qui eum ibidem posuit, tollere presumpserit, sol. xv

LXXV.

LXXV.

LXXV.

LXXV.

LXXVI.

SI QUIS BASILICAM INCENDIT, SOL. CC CUL.

Si quis basilicam incenderit, sold. cc culpabilis^c iudice- tur.

Si quis basilicam incenderit, sol. cc culp. iudicetur.

Si quis basilicam incenderit, sol. cc cul. iud.

Si quis basili- 75
cam^b

LXXVI.

LXXVI.

LXXVI.

LXXVI.

LXXVI^a.

SI QUIS BASILICAM SPOLIAUERIT, SOL. XX XXX cul. iud. ex-
epbl. iudc. excepto capl. et dil.

Si quis basilicam^a spoliauerit, sold. xxx cul. iud. ex-
cep. cap. et dil.

Si quis basilicam spoliauerit, sol. xxx cul. iud. ex-
cep. cap. et dil.

Si quis basilicam spoliauerit, sol. xxx cul. iud.

Si quis basili- 76
cam^b

SI QUIS PRAESBYTERUM INTERFICERIT, SOL. DC CUL. IUD.
EXPO. CAPL. ET DIL.

LXXVII.

LXXVII.

Si quis presbite- rum interfecerit, sol. dc culpabilis iudicetur.

Si quis presbite- rum interfecerit, sol. dc culp. iud.

Si quis presbite- rum interfecerit, sol. dc cul. iud.

b) fehlt E 15. c) caput E 15. d) palo E 15.

Titel 75: a) so in E 16 am rechten Rande, während am linken LXXV wiederholt ist; LXXV E 15. b) E 15 ergänzt: incenderit, sol. cc cul. iudicetur. LXXVI. Si quis basilicam. c) in E 12 aus culpabilis verbessert.

Titel 76: a) in E 12 aus silicam verbessert.

Titel 77: a) LXXVII E 15.

LXXVI^a.

Si quis presbite- 77,1
rum interfecerit,
sol. dc cul. iud.

§ 2. Si quis diaconum interficerit, mallobergo theorgiae, *(xiiii dinarius qui faciunt)* solidus ccc culpabilis iudicetur.

LXXIX. De reipusse.

P.

- 44 §§ 1-2 § 1. Si quis homo moriens et uiduam demiserit, qui eam uoluerit accipere, antequam eam accipiat, tunzinus aut centenarius mallum indicant et in mallo ipso scutum habere debent et tres hominis tres causas demandare debent; et tunc illi, qui uiduam accipere debet, tres solidus equi pensantis et dinario, et tres erunt, qui solidus pensare uel probare debeant; et hoc factum, si eis conuenerit, accipiat.
- 44 § 3 Si uero istud non fecerit et sic eam acciperit, mallobergo reipus nicholessinus, *(mmd dinarius qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.
- 44 §§ 4-5 § 2. Si uero, quod superius diximus, omnia secundum legem impleuerit, tres solidus et dinario ille, cui reipe debentur, accipiat.

D 7

- 78,2 Si quis diaconum interficerit,
mal. teorgiae,
sol. ccc cul. iud.

- Si quis diaconum interficerit,
malb. theorgiae, xiiii den. qui f.
sol. ccc cul. iud.

- Si quis diaconum interficerit,
mal. theorgie,
sol. ccc cul. iud.

D 8

LXXVIII. DE REIPUSSE.

- 79,1 Si quis homo moriens et uiduam demiserit, qui eam noluerit accipere, antequam eam accipiat, zonzinus aut centenarius mallum indicant et in mallo ipso scutum habere debent et tres hominis tres causas demandare debent; et tunc illi, qui uiduam accipere debet, tres sol. equi pensantis et denarium, et tres erunt, qui sol. pensare uel probare debeant; et hoc factum, si eis conuenerit, accipiat; si uero istud non fecerit et sic eam acciperit, mal. reipus nicholessinus, sol. LXII.s cul. iud.

- 79,2 Si uero, quod superius diximus, omnia secundum legem impleuerit, tres sol. et dinario ille, cui reipe debentur, accipiat.

- Si quis homo moriens et uiduam dimisserit, qui eam uoluerit accipere, antequam eam accipiat, tunzinus aut centenarius mallum indicant et in ipso mallo scutum haberent et tres homines tres causas demandare debent; et tunc ille, qui uiduam accipere debet, tres sol. aequi pensantes et denarium, et tres erunt, qui sol. pensare uel probare debeant; et hoc factum, si eis conuenerit, accipiat. Si istud non fecerit et sic eam acciperit, malb. reipus ni collensis, mmd den. qui f. sol. LXII.s cul. iud.

- Si uero, quod superius diximus, omnia secundum legem impleuerit, tres sol. et den. ille, cui reipe debentur, accipiat.

LXXVIII. DE REIPUS.

- Si quis homo moriens et uiduam dimisserit, qui eam uoluerit accipere, antequam eam accipiat, tunzinus aut centenarius mallum indicant et in mallum ipsum scutum habere debent et iii hominis iii causas demandare debent; et tunc illi, qui uiduam accipere debent, iii sol. equi pensantis et dinario, et iii erant, qui sol. pensare uel probare dibant; et hoc factum, se eis conuenerit, accipiat. Se uero istud non fecerit et sic eam acciperit, mal. reipus nicholessimus, sol. LXII.s cul. iud.

- Se uero, quod superius diximus, omnia secundum lege impluerit, iii sol. et dinario. Illi uir ei pedebenter accipiat, cui rei pedebentur;

§ 2. Si quis diaconum interficerit, soledos ccc culpabilis iudicetur.

D 78 § 2

LXXVIII.

§ 1. Si quis homo moriens uiduam dimiserit, qui eam uoluerit accipere, antequam eam accipiat, tunzinus aut centenarius mallum indicent et in mallo scutum habeant et tres homines tres causas demandent; et tunc ille, qui uiduam accipere uoluerit, cum tres testibus, qui adprobare debeant, soledos III et denario aequaliter pensantes donet; et hoc facto, si eis conuenerit, accipiat. Si uero istud non fecerit et sic eam acciperit, male reippus nicholesinus, soledos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero, quod superius diximus, omnia secundum legem impleuerit, tres soledos et denario ille, cui reippe debentur, accipiat.

E 11

Si uero diaconum interficerit, sol. ccc cul. iudet.

E 12

Si uero diaconum interficerit, sold. ccc cul. iudi-

E 13

Si uero diaconum interficerit, sol. ccc culp. iudi-

E 14

Si quis diaconem interficerit, sol. ccc cul. iud.

E 15/16

Si quis diaconem 77,2 interficerit, sol. ccc cul. iud.

LXXVIII.

SI QUIIS ^bHO-
MO MORIENS^b
UIDUAM DIMI-
SERIT, qui eam
uoluerint accipere,
antequam eam acci-
piat tunginus aut
centenarius mallum
indicent et in mallo
scutum habeant et
tres homines tres
causas demandent,
et tunc ille, qui
uiduam accipere uo-
luerint, cum
testibus, qui adpro-
bare debeant, sol.
III et denario ae-
qualiter pensantes
donet, et hoc facto,
si eis conuenerit,
accipiat. Si uero
istud non fecerit et
sic eam accepit,
male reippus nicho-
lesinus sol. LXII.s
cul. iudicetur.

Si uero, quod su-
perius diximus, om-
nia secundum legem
impleuit, tres sol.
et dinario ille, cui
reippe debentur,
accipiat;

LXXVIII.

Si quis homo mo-
riens uiduam dimise-
rit, qui eam uo-
luerit accipere, ante-
quam eam accipiat
tunzinus aut cente-
narius mallum indi-
cent et in mallo
scutum habeant et
tres homines tres
causas demandent,
et tunc ille qui
uiduam accipere uo-
luerint, cum
testibus, qui adpro-
bare debeant, sol.
III et denario ae-
qualiter pensantes
donet, et hoc facto,
si eis conuenerit,
accipiat. Si uero
istud non fecerit et
sic eam accepit,
male reippus nicho-
lesinus sol. LXII.s
cul. iudicetur.

Si uero quod su-
perius diximus om-
nia secundum legem
impleuit, tres sol.
et dinario ille, cui
reippe debentur,
accipiat.

LXXVIII.

Si quis homo mo-
riens uiduam di-
miserit, et eam uo-
luerit accipere, ante-
quam eam accipiat
tunzinus aut cente-
narius mallum indi-
cent, et in mallo
scutum habeant et
tres homines tres
causas demandent,
et tunc ille qui
uiduam accipere uo-
luerint, cum
testibus qui adprobare
debeant, sol. III et
denario aequaliter
pensantes donet, et
hoc facto si eis con-
uenerit, accipiat. Si
uero istud non fece-
rit et sic eam acci-
perit, male reippus
nicholesinus sol.
LXII.s cul. iud.

LXXVIII.

Si quis homo mo-
riens uiduam dimi-
serit et eam aliud^d
uoluerit accipere,
antequam eam acci-
piat tunginus aut
centenarius mallum
indicent et in mallo
scutum habeant et
tres homines tres
causas demandant,
et tunc ille, qui
uiduam accipere uo-
let, cum tres testi-
bus qui adprobare
debeant, sol. III et
denario aequaliter
pensantes donet, et
hoc facto si eis con-
uenerit, accipiat; si
uero istud non fece-
rit, male reippus
nicholesinus sol.
LXII.s cul. iud.

LXXVII^a.

Si quis homo mo-
riens uiduam dimi-
serit et eam aliud^d
uoluerit accipere,
antequam eam acci-
piat tunginus aut
centenarius mallum
indicent et in mallo
scutum habeant et
tres homines tres
causas demandant,
et tunc ille, qui
uiduam accipere uo-
let, cum 'tres
testibus', qui^h ad-
probare debeant,
sol. III et denario
aequaliter pensan-
tes donet, et hoc
facto, si eis con-
uenerit, accipiat; si
uero istud non fece-
rit, male reippus
nicholesinus sol.
LXII.s cul. iud.

Si uero quod su-
perius diximus om-
nia secundum legem
impleuntur, III sol.
et dinario ille, cui
reippe debentur,
accipiat.

Si uero, quod su-
perius diximus, om-
nia secundum legem
impleuntur, tres sol.
et dinario ille, cui
reippe debentur,
accipiat^o.

Si uero, quod su-
perius diximus, om-
nia secundum legem
impleuntur, III sol.
et dinario ille, cui
reippe debentur,
accipiat.

Titel 78: a) LXXVIII E 15. b-b) in E 11 aus homoriens verbessert. c) in E 13 aus hominem ver-
bessert. d) in E 15 nachträglich eingefügt. e) accipere E 15. f-f) trestestibus E 15. g) in E 14 aus testebus verbessert. h) in E 16 nachgetragen. i) accepit E 15. k) mallare ip pus E 15.
l) LXII.s E 15. m) in E 14 aus secundam verbessert. n) implentur E 15. o) in E 14 aus accipiat verbessert.

- P. 44 § 6 § 3. Si nepus, sororis filius, fuerit senior, ipse accipiat.
- 44 § 7 § 4. Si nepus non fuerit, neptis filius senior ille accipiat.
- 44 § 8 § 5. Si uero neptis filius non fuerit, consubrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.
- 44 § 9 § 6. Si uero consubrine filius non fuerit, tunc auunculus, frater matris, reipus accipiat.
- 44 § 10 § 7. Si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, se in hereditatem non uenturus est, ipse ipsius reipus accipiat.
- 44 § 11 § 8. Si *quis* nec ipse frater fuerit, qui proximior fuerit extra superius nominatus, ipse reipus accipiat.
- 44 § 12 § 9. Si nec isti fuerint, in fisco reipi ipsi uel causa, quem exinde orta fuerit, collegatur.

D 7

79,3 Si nepus, sorores filius, fuerit senior, ipse accipiat.

79,4 Si nepus non fuerit, neptis filius senior ille accipiat.

79,5 Si uero neptis filius *non* fuerit, consubrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.

79,6 Si uero consubrine filius *non* fuerit, tunc auunculus, frater matris, reipus accipiat.

79,7 Si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, se in hereditatem *non* uenturus est, ipse ipsius reipus accipiat.

79,8 Si *ne ipse* frater fuerit, qui proximior fuerit extra superius nominatus, ipse reipus accipiat.

79,9 Si nec isti fuerint, in fisco reipi ipsi uel causa, quem exinde orta fuerint, collegatur.

D 8

Si nepus, sororis filius, fuerit senior, ipse ac-

cipiat.

Si uero neptis filius *non* fuerit, consubrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.

Si *enim* consobrine filius *non* fuerit, tunc auunculus, frater matris, reipus accipiat.

Si uero adhuc nec^b auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in hereditatem *non* uenturus est, ipse ipsius reipus accipiat.

Si *quis* nec ipse frater fuerit, qui proximior fuerit extra superius nominatus, ipse reipus accipiat.

Si nec ista fuerint, in fisco reipi ipsi uel^c causa, quem exinde orta fuerit, collegatur.

D 9

se nebus, sororis filius, fuerit senior, ipsa accipiat.

Se nebus non fuerit, neptes filius senior illa accipiat.

Se uero neptes filius *non* fuerit, consubrino filius, qui ex matrone genere uiuit, ipsa accipiat.

Si uero consubrinus filius *non* fuerit, tunc auunculus, frater matris, reipvs^a accipiat.

Se uero adhuc nec abunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, se in hereditatem *non* uenturus est, ipsi ipsius reipsus accipiat.

Se *nec ipse* fater fuerit, qui proximior fuerit extra superius nomenatus, ipsi reipsus accipiat.

Si nec ipsi fuerint, in fisco reipsi uel^d causa, quem exinde orta fuerit, conlegatur.

Titel 79: a) in D 9 v über der Zeile. b) in D 8 über der Zeile nachgetragen. c) in D 8 nachträglich eingefügt. d) in D 9 geht getilgtes q voraus.

- § 3. Si nepoti sorores filius fuerit senior, ipse accipiat. D 79 § 3
 § 4. Si nepus non fuerit, neptis filius senior, ipse accipiat. 79 § 4
 § 5. Si uero neptis filius non fuerit, consubrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse 79 § 5
accipiat.
 § 6. Si uero consubrine filius non fuerit, tunc auunculus accipiat. 79 § 6
 § 7. Si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in 79 § 7
hereditatem adhuc non uenit, ille ipsus reippus accipiat.
 § 8. Si nec ipse frater fuerit, qui proximior fuerit extra superius nominatos, ipse reippus 79 § 8
accipiat.
 § 9. Si nec isti fuerint, in fisco ipsi reippi uel causa, que exinde orta fuerit, collegatur. 79 § 9

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

si nepoti, sorores filius, fuerit senior, ipse accipiat;	Si nepoti, sorores filius, fuerit senior, ipse accipiat;	Si neptis, sorore filius, fuerit senior, ipse accipiat.	Si nepti, sorore filius, fuerit senior, ipse accipiat;	Si nepti ^p , sorore 78,3 filius, fuerit senior, ipse accipiat;
si nepus non fue- rit, neptis filios se- nior ille accipiat;	si nepus non fue- rit, neptis filius se- nior ille accipiat;	Si nepus non fue- rit, neptis filius se- nior ipse accipiat.	si nepus non fue- rit, nepotis filius senior ille accipiat;	si nepus non fue- rit, nepotis filius senior ille accipiat.
si uero nestis fi- lius non fierit, con- sobrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat;	si uero neptis fi- lius non fuerit, con- sobrine filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.	Si uero neptis fi- lius non fuerit, con- sobrini filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.	si uero neptis fi- lius non fuerit, con- sobrini filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.	Si uero neptis fi- lius non fuerit, con- sobrini ^r filius, qui ex materno genere uenit, ipse accipiat.
si uero cononso- brinae filius non fuerit, tunc auun- culus accipiat.	Si uero consu- brine filius non fue- rit, tunc auunculus accipiat;	Si uero consu- brini filius non fue- rit, tunc auunculus accipiat.	Si uero	Si uero
Si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in here- ditate adhuc non uenit, ille ipsus reippus accipiat;	si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in here- ditatem adhuc non uenit, ille ipsos reippus accipiat;	Si uero adhuc nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in here- ditatem adhuc non uenit, ille ipsos reippus accipiat.	adhus nec auunculus fuerit, tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in here- ditatem adhuc non uenit, ille ipsos reippus accipiat.	adhus nec 78,7 auunculus fuerit ^s , tunc frater illius, qui eam mulierem habuit, si in here- ditatem adhuc non uenit, ille ipsos reippus accipiat.
si nec ipsa frater fuerit, qui proxim- ior fuerit extra superius nominato- res, ipsi reippus ac- cipiat;	si nec ipsi frater fuerit, qui proxim- ior fuerit extra superius nominato- res, ipse reippus ac- cipiat;	Si nec ipse frater fuerit, qui proxim- ior fuerit extra superius nominato- res, ipse reippus ac- cipiat.	Si nec ipse frater fuerit, qui proxim- ior fuerit extra superius nominato- res, ipse reippus ac- cipiat.	Si nec ipse frater 78,8 fuerit, qui proxim- ior fuerit extra superius nominato- res, ipse reippus ac- cipiat.
si nec isti fuerint, in fisco ipsi reippi uel causa, que ex- inde orta fuerit, col- legatur ^v .	si nec ipsi fuerint, in fisco ipsi reippi uel causa, que ex- inde orta fuerit.	Si nec isti fuerint, in fisco ipsi reippi uel causa, quae ex- inde orta fuerit, col- ligitur.	Si nec isti fuerint, in fisco ipsi reippi uel causa, quae ex- inde orta fuerit, col- ligitur.	Si nec isti fuerint 78,9 in fisco ipse reippi uel causa, que ex- inde orta fuerint, colligitur.

p) in E 16 aus neppus verbessert. q) senior ille E 15. r) consubrini E 15. s) in E 16 aus fuit verbessert.
 t) in E 12 über der Zeile nachgetragen. u) in E 14 ist das zweite e aus Aufstrich zum l oder h verbessert.
 v) in E 11 daneben am äußeren Rande Schreibübungen.

LXXX. De migrantibus.

P. 45 § 1 § 1. Si quis super alterum in uillam alienam migrare uoluerit et se unus uel aliqui de ipsis, qui in uillam ipsam consistent, eum suscipere uoluerint, et se unus exteterit, qui contradicat migrante, ibidem licenciam non habeat permanere.

45 § 2 § 2. Si uero contradictum fuerit et unus uel duorum in uilla ipsa et ipse adsedere presumpserit, tunc testare illum debit; et si noluerit exire, ille, qui eum testat, cum testibus ei debit testare, ut iterum in decem noctis exinde exiat; et si adhuc post decem noctis steterit, iterum ad ipsum cum testibus debit uenire et ei similiter testare debit, ut iterum inter alias decem noctes exinde debeat exire. <Et> si noluerit, iterum tercium placitum ad decem noctis addat et sic treginta

D 7

LXXVIII. DE MIGRANTIBUS. LXXVIII. DE MIGRANTIBUS. LXXX. DE MIGRANTIBUS.

80,1 Si quis super alterum in uillam alienam migrare uoluerint et se unus uel aliqui de ipsis, qui in uillam ipsam consistent, eum suscipere uoluerint, et se unus exteterit, qui contradicat migrante, ibidem licenciam non habiat permanere;

80,2 si uero contra dictum fuerit et unus uel duorum in uilla ipsa et ipse adsedere presumpserit. Tunc testare illum debit, et si noluerit exire, ille, quem testat, cum testibus ei debit testare. Ut iterum in decem noctis exinde exiat; et si adhuc post decem noctis steterit, iterum ad ipsum cum testibus debit uenire et ei similiter testare debit, ut iterum inter alias decem noctis exinde debeat exire; si noluerit, iterum tercium placitum ad decem noctis addat et si treginta noctis impleantur; et si ne-

Si quis super alterum in uillam alienam migrare uoluerit et si unus uel aliqui de ipsis, qui in uillam ipsam consistant, eum suscipere uoluerint, et si unus exteterit, qui contradicant migranti, ibidem licentiam non habeat permanere.

Si uero contradictum fuerit et unus uel duorum in uilla ipsa et ipse adsidere presumpserit, tunc testare illum debit; et si noluerit exire, illi, qui eum testat, cum testibus eum debit testare, ut iterum in decim noctes exinde exeat; et si adhuc post decem noctis steterit, iterum ad ipsum cum testibus debit uenire et ei similiter testare debit, ut iterum inter alias decim noctes exinde debeat exire. Si noluerit, iterum tercium placitum ad decim noctis addat et sic xx noctes impleantur; et si nec

Si quis super alterum in uilla aliena migrare uoluerit et se unus uel aliquid de ipsis, qui in uilla ipsa consistent, eum suscipere uoluerent, et se unus exteterit, qui contra dicat migrantem, ibidem licentia non habeat permanire.

Se uero contra dictum fuerit et unus uel duorum in uilla ipsa et ipsi adsidere presumpserit, tunc testare illum debit; et se noluerit exire, illi, qui eum testat, cum testibus ei debit testare, et iterum in x noctis exiat; et si adhuc post x noctes steterit. Iterum ad ipsum cum testibus debit uenire et ei similiter testare debit, et iterum inter alias x noctes exinde dibiat exire; et se noluerit, iterum tercium placitum ad x noctis abdat et se xxx noctes impleantur; et si

LXXIX.

§ 1. Si quis alterum in uillam alienam migrare voluerit et si unus uel aliquid de ipsis, qui *D 80 § 1* in uillam ipsam consistunt, eum suscipere voluerint, et fuerit unus, qui hoc contradicat, migrantem ibidem licentia non sit permanere.

§ 2. Si uero contradictum fuerit et ipse ibidem adsedere presumpserit, tunc contradictor *80 § 2* testare illum debet cum testibus in decem noctes, ut exinde exeat; et si adhuc post decem noctibus steterit, iterum ad ipsum cum testibus ueniat et ei testibus, ut inter alias decem noctibus exinde debeat exire; quod si noluerit, iterum tertium placitum ad decem noctes exinde exire denuntiet.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
LXXXVIII.	LXXXVIII.	LXXXVIII.	LXXXVIII.	LXXXVIII.
SI QUIS ALTE- RUM IN UIL- LAM ALIENAM migrare voluerit et si unus uel aliqui de ipsis, qui in uil- lam ipsam con- sistunt, eum susci- pere voluerint, et fuerit unus, qui hoc contradicat miti- gantem ibidem li- centiam non sit permanere;	Si quis alterum in uilla alienam migrare voluerit et si unus uel aliquid ^b de ipsis, qui in uillam ipsam con- sistunt, eum susci- pere voluerint, et fuerit unus, qui hoc contradicat miti- gantem ibidem li- centiam non sit permanere;	Si quis alterum in uillam alienam migrare voluerit et si unus uel aliquid ^c de ipsis qui in uil- lam ipsam con- sistunt eum susci- pere voluerint, et fuerit unus qui hoc contradicat, mi- grantem ibidem li- centiam non sit permanere.	Si quis alterum in uillam alienam migrare voluerit et si unus uel aliqui de ipsis, qui in uil- lam ipsam con- sistunt, eum susci- pere voluerint. Et fuerit unus, qui hoc contradicat mi- grantem, ibidem li- centiam non sit permanere.	Si quis alterum 79,1 in uillam alienam ^a voluerit migrare ^a et si unus uel ali- quid de ipsis, qui in uillam ipsam con- sistunt, eum susci- pere voluerint, et fuerit unus, qui hoc contradicat mi- grantem, ibidem li- centiam non sit permanere;
si uero contra- dictum fuerit et ipse ibidem adse- dere presumpserit, tunc contradictor ^d testare illum debet cum testibus in x ^e noctes, ut exinde exeat. Et si adhuc post x ^f noctes steterit, Iterum ad ipsum cum testibus ueniat et ei testi- bus, ut inter alias x ^g noctibus exin- debeat exire; quod si noluerit ^h , iterum tertium placitum ad x ⁱ noctes exin- debeat exire denun- tiet.	si uero contra- dictum fuerit et ipse ibidem adse- dere presumpserit, tunc contradictor testare illum debet cum testibus in de- cem noctis, ut ex- inde exeat; et si adhuc decim nocti- bus steterit, Iterum ad ipsum cum testi- bus ueniat et ei testibus, ut inter alias decim nocti- bus exinde debeat exire; quod si nolue- rit, Iterum tertium placitum ad decim noctibus exinde exire denuntiet.	Si uero contra- dictum fuerit et ipse ibidem adse- dere presumpserit, tunc contradictor testare illum debet cum testibus inde- cim noctes, ut ex- inde exeat; et si adhuc decim nocti- bus steterit, Iterum ad ipsum cum testi- bus ueniat et ei testibus, ut inter alias decim nocti- bus exinde debeat exire, quod si nolue- rit. Iterum tertium placitum ad decim noctibus exinde exire denuntiet.	Si uero contra- dictum fuerit et ipse ibidem adse- dere ^j presumpserit, tunc contradictor testare illum debet cum testibus in de- cem ^k noctes, ut ex- inde exeat, et si adhuc decem ^l nocti- bus steterit, Iterum ad ipsum cum testi- bus ueniat et ei testibus, ut inter alius decem ^m nocti- bus exinde debeat exire; quod si nolu- erint, Iterum ter- cium placitum ad decim noctibus ex- ire exinde denun- tiet ⁿ .	79,2 si uero contra- dictum fuerit et ipse ibidem adse- dere ^c presumpserit, tunc contradictor testare illum debet cum testibus in de- cem ^h noctes, ut ex- inde exeat, et si adhuc decem ⁱ nocti- bus steterit, Iterum ad ipsum cum testi- bus ueniat et ei testibus, ut inter alias decem ^k nocti- bus exinde debeat exire, quod si nolue- rit. Iterum tertium placitum ad decim noctibus exinde exire denuntiet.

Titel 79: a-a) migrare voluerit *E 15*. b) in *E 12* aus aliquidd verbessert. c) adsederae *E 15*. d) in *E 11* aus conditor verbessert. e) in *E 14* aus contradictor verbessert. f) in *E 16* aus ille ver-
bessert. g) in *E 11* aus XII verbessert. h) decim *E 15*. i) decim *E 15*. k) decim *E 15*. l) davor
in *E 11* anscheinend non getilgt. m) denunciet *E 15*.

noctes impleantur; et si nec tunc uoluerit exire, tunc maniat eum ad mallum et *⟨tr(e)s⟩ testis* suos, qui in singulis placitus fuerunt, secum habeat pristus; et se ipsi, cui testatum est, non uenerit aut noluerit uenire, se eum aliqua sunnis non detenuerit, et ipsa, que superius diximus, secundum legem *⟨Salica⟩ testatum* est, tunc ipse, cui testauit, super furtuna sua ponat *⟨manum⟩* et roget grafionem, ut accedat in loco et ipsi eum exinde expellat, quia lege noluerit audire.

P. 45 § 2 *§ 3.* Quod si ibidem aliquid laborauerit, amittat et insuper, mallobergo uuidrositelo, *⟨MCC* dinarius qui faciunt*⟩ solidus xxx* culpabilis iudicetur.

45 § 4 *§ 4.* Si uero quis admigravit et ei aliquid infra xii mensis nulli testatus fuerit, ubi admigravit, securus sit et sicut alii uicini maneat.

D 7

tunc uoluerit exire, tunc maniat eum ad mallum ex *testis* suos, qui in singulis placitis fu- erint, secum habeat pristus; et se ipsi ciuitatum est, non uinerit aut noluerit uenire, se eum aliqua sunnis non tenuerit, et ipsa, que superius diximus, secundum legem *testatum* est. Tunc ipse, cui testauit, super furtuna sua ponat et roget grafionem, ut accedat in loco et ipsi eum exinde expellat, quia lege noluit audire.

80,3 *Quod si ibidem aliquid laborauerit, amittat et insuper, mal uuidrositelo,* sol. xxx cul. iud.

80,4 *Si uero quis admigravit^b et ei aliquid infra duodecim mensis nul- li testatus fuerit, ubi admigravit, securus sit et sicut alii uicini maneat.*

D 8

tunc uoluerit exire, tunc maniat eum ad mallum et *testibus* suis, qui in sigulos placitos fu- erint, secum habeat pristos; et si ipse testatum est, non uenerit aut noluit uenire, si eum aliqua sunnis non detenuerit, et ipsa, que superius diximus, secundum legem *testatum* est. Tunc ipse, cui testauit, super furtuna sua ponat manum et roget grafionem, ut accedat in locum et ipse exinde expellet, quia legem noluerit audire.

Quod si ibidem aliquid laborauerit, amittat et insuper, mal. ui- drosilito, ccXL den. qui f. sol. xxx cul. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra xii menses nulli testatus fuerit, ubi admigravit, securus sit et sicut alii uicini maneat.

D 9

nec tunc uoluerit exire, tunc maniat eum ad mallum, ut tris testes suis, qui in singulis placitus fu- erunt, secum habiat prestus. Et se ipsi, cui testatum est, non uenerit aut noluerit uenire, se eum aliqua sunnes non detenuerit, et ipsa, que superius diximus, secundum legem salica testatum est, tunc ipsi, cui testauit, super fortunam suam ponat et rogit grafionem, ut accidet in loco es ipsi eum exinde expellat, quia lege noluerit audire.

Quod se ibidem aliquis laborauerit, amittat et insuper, mal. ui- dro si thelo, sol. xxx cul. iud.

Se uero quis admigravit et ei aliquid infra xii mensis nulli testatus fuerit, ubi admigravit, securus sit, ut sicut alii uicini maniant.

Titel 80: a) in D 7 aus accepit verbessert. b) in D 7 aus amigrauit verbessert.

§ 3. Si uero xxx noctes adimpletas fuerint, et nec tunc uoluerit exire, statim ipsum maniat ^{80 §§ 2-3} ad mallum et *(iii)* testes suos, qui ad ipsa placita fuerint, secum habeat prestos; et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit, et secundum legem supradictum testatus fuerit, tunc ipse cui testauit super fortuna sua ponat et graphionem roget, ut accedat ad locum et ipse eum exinde expellat. Quod si ibidem aliquid laborauit amittat, amittat et insuper soledos xxx culpabilis iudicetur.

§ 4. Si uero quis admigravit et ei aliquid infra XII menses secundum legem testatum non ^{80 § 4} fuerit, ubi admigravit, sicut alii uicini securus maneant.

D 7

Si uero xxx noctes adimpletus^o fuerit^p et nectunc uoluerit exire, statim ipsum ipsum maniat ad mallum et testes suos, qui ad ipsa placita fuerunt, secum habeat prestos, et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit et secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse, cui testauit, super fortuna sua ponat et graphionem roget, ut accedat ad^u locum et ipse eum exinde expellat. Quod si ibidem aliquid laborauit amittat. Et insuper sol. xxx cl. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra XII menses secundum legem testatum non fuerit, ubi admigravit, sicut alii uicini securus maneant^q.

Si uero xxx noctes adimpletas fuerint et nec tunc uoluerit exire, statim maniat ad mallum et testes suos, qui ad ipsa placita fuerint, secum habeat prestos, et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit et secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse, cui testauit, super fortuna sua ponat et graphionem roget, ut accedat at locum et ipse eum exinde expellat, quod si ibidem aliquid laborauit amittat^w et insuper^x sold. xxx cul. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra duodecim menses secundum legem testatum non fuerit, ubi admigravit, sicut alii uicini securus maneant.

D 8

Si uero xxx noctes adimpletas fuerint et nec tunc uoluerit exire, statim maniat ad mallum et testes suos, qui ad ipsa placita fuerunt, secum habeat prestos, et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit et secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse cui testauit super fortuna sua ponat et graphionem roget ut accedat ad locum et ipse exinde eum expellat; quod si ibidem aliquid laborauit amittat et insuper sol. xxx cul. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra duodecim menses secundum legem testatum non fuerit, ubi admigravit, sicut alii uicini securus maneant.

D 9

Si uero triginta noctes adimpletas fuerint et nec tunc uoluerit exire, statim ipsum maniat ad mallum et testes suos, qui ad ipsa placita fuerunt, secum habeat prestos, et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit et secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse cui testauit, super fortuna sua ponat et graphionem roget ut accedat ad locum et ipse exinde eum expellat; quod si ibidem aliquid laborauit amittat et insuper sol. xxx cul. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra duodecim menses secundum legem testatum non fuerit, ubi admigravit, sicut alii uicini securus maneant.

Si uero xxxⁿ noctes adimpletas fuerint et nec tunc uoluerit exire, statim ipsum muniat^{79,3} ad mallum et testes suos, qui ad ipsa placita fuerunt, secum habeat prestos, et si ipsi, cui testatum est, non uenerit aut uenire noluerit, si eum aliqua sunnis non detenuerit et secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse, cui testauit, super fortuna sua ponat et graphionem roget, ut accedat ad locum et ipse exinde expellat. Quod si ibidem aliquid laborauit amittat et insuper sol. xxx cul. iud.

Si uero quis admigravit et ei aliquid infra XII^y menses secundum legem testatum non fuerit, hubi^z admigravit, sicut alii uicini securus maneant.

ⁿ) triginta E 15. ^o) in E 11 aus adimpleus verbessert. ^p) in E 11 aus fuerunt verbessert. ^q) muniat E 15. ^r) in E 11 folgt Rasur. ^s) sunnys E 15. ^t) in E 14 ic aus u verbessert. ^u) in E 11 aus a verbessert. ^v) in E 11 aus aliquod verbessert. ^w) in E 12 aus amittat verbessert. ^x) in E 12 aus super verbessert. ^y) duodicim E 15. ^z) ubi E 15. ^{a'}) in E 11 aus maneant verbessert.

LXXXI. De affatumire.

P.

46 §§ 1-3 § 1. Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicant et scutum in ipso mallo habere debent et postea tres hominis tres causas demandare debeant; postea requirant hominem, qui ei non perteniat, et fistucam in lesum suum iactit et ipse, in cuius lesum fistucam iactauerit, dictum uerbum, quantum de furtuna sua ei uoluerit dare, sicut a furtuna alicui uoluerit dare. Postea ipse in casa ipsius manere debit et tres hospites ibidem suscipere debit et de tota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debit; et postea ipsi, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus collectis agere debit. *(Et)* postea aut ante rege aut in mallo legitimo illi, cui furtunam suam depotauit, ei reddere debit. Accipiat fistucam in

D 7

LXXX. DE AFFACTUMIRE.

81,1 Hoc conuinuit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicans et scutum in ipso mallo habere debeant et postea tres hominis tres causas demandare debeant; postea requirant hominem, qui ei *non* perteniat, et fistucam in lesum suum^a iactit et ipse, in cuius lesum fistucam iactauerit, dictum uerbum, quantum de furtuna sua ei noluerit dare, sicut a furtuna alicui uoluerit dare; postea ipse in casa ipsius manere debit et tres hospites ibidem suscipere debit et detota facultate sua, quantum ei datur. In potestate sua habere debit; et postea ipsi, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus collectis agere debit.

Postea aut ante rege aut in mallo legitimo illi, cui furtunam suam depotauit, ei reddere debit. Accipiat fistucam in mallo ipso,

D 8

LXXX. DE AFETUMIAE.

Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicans et scutum in ipso mallo habere debent et postea tres homines tres causas demandare debeant. Postea requirant hominem, qui ei *non* pertineat, et fistucam in lectum suum iactet et ipse, in cuius lesum fistucam iactauerit, dictum uerbum, quantum de furtuna sua e uoluerit dare secuta fortuna alii, cui uoluerit dare. Postea ipse in casa ipsius manere debet et tres hospites ibidem suscipere debet et detota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debit; et postea ipse, cui ista creditum est, ista omnia cum testibus collectis agere debit.

Postea aut ante rege aut in mallo legitimo ille, cui furtunam suam depotauit, ei reddere debit. Accipiat fistucam in mallo ipso,

D 9

LXXXI. DE AFATUMIRI.

Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicant et scuto in ipso mallo habere debent et postia *iii* hominis *iii* causas demandare debent; postia requerent homini, qui ei *non* perteniat, et fistucam in lesum suum iectit et ipsi, in cuius lesum fistugam iectauit, dictum uerbum, quantum de furtunam suam uoluerit dare, sicut a fortuna alicui uoluerit; depostia ipsi in causa ipsius manere debet et *iii* ospites ibidem suscipere debit et detota facultate sua, quantum ei datur, in potestatem suam habere debit. Et postia ipsi, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus collectis agere debit.

Postea aut ante rege aut in mallo legitimo illi, cui fortunam suam depotauit, ei redere debit; accipiat fistucam in mallo ipso,

Titel 81: a) in D 7 aus su verbessert.

LXXX. De affatumiae.

D

Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicans et scutum in ipso mallo habeat et tres homines tres causas demandare debeant; et postea requirant hominem, qui ei non pertineat, et fistucam in lesum suum iactet et ipse, in cuius laesum fistucam iactauerit, dicat uerbum, quantum de fortuna sua exinde uoluerit dare; postea ipse in casa ipsius manere debet et tres ospites ibidem suscipere debet et de tota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet; et postea ipse, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus agere debet; et sic postea aut ante regem aut in mallo legittimo ille, cui in fortunam deputauit,

E 11

LXXX. DE AFFATUMIAE.

E 12

DE AFFATUMIAE.
LXXX.

Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indicans et scutum in ipso mallo habeat et tres homines tres causas demandare debeant. Et postea requirant hominem, qui ei non pertineat et festucam in lesum suum iactet et ipsum, cuius laesum festucam iactauerit, dicat uerbum, quantum de fortuna sua exinde uoluerit dare, postea ipse in casa ipsius manere debet et tres ospites ibidem suscipere debet et detota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet, et postea ipse, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus agere debet. Et sic postea aut ante regem aut in mallo legittimo ille, cui in fortunam deputauit,

E 13

LXXX. DE AFFATUMIAE.

Hoc conuenit obseruare, ut tunzinus aut centenarius mallum indignans et scutum in ipso mallo habeat et tres homines tres causas demandare debeant et postea requirant hominem, qui ei non pertineat et festucam in lesum suum iactet et ipse, in culus laesum fistucam iactauerit, dicat uerbum quantum de fortuna sua exinde uoluerit dare; postea ipse in casa ipsius manere debet et tres ospites ibidem suscipere debet et de tota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet, et postea ipse, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus agere debet, et sic postea aut ante regem aut in mallo legittimo ille, cui in fortunam deputauit,

E 14

LXXX. DEE
AFFATUMIAE.

Hoc conuenit obseruare, ut tunginus aut centenarius mallum indignans et scutum in ipso mallo habeat et tres homines tres causas demandare debeant; et postea requirant hominem, qui ei non adnuntiat et festucam ad laeisum suum iactet et ipse, ad cuius laeisum fistucam iactauerit, dicat uerbum, quantum de fortuna sua exinde uoluerit dare, postea ipse in casa ipsius manere debet et tres hospites ibidem suscipere debet et de tota facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet; et postea ipse, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus agere debet, et sic postea aut ante regem aut in mallo legittimo ille, cui in fortunam deputauit,

E 15/16

LXXX. ^aDE AFATVMIAE.^a

Hoc conuenit obseruare, ut tunginus aut centenarius mallum indicans et scutum in ipso mallo habeat et tres homines tres causas demandare debeant; et postea requirant hominem, qui ei non adnuntiat et festucam ad laeisum suum iactet et ipse, ad cui^d laeisum^e fistucam iactauerit^f, dicat uerbum, quantum de fortuna sua exinde uoluerit dare, postea ipsi in casa ipsius manere debet et tres ospites ibidem suscipere debet et detota^g facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet, et postea ipse, cui istum creditum est, ista omnia cum testibus aiere^m debet, et sic postea aut anteⁿ regem aut in mallo legittimo ille, cui in fortunam deputauit, ei reddere

Titel 80: a-a) DEA FATUMIAE E 15. b) in E 16 aus tungins verbessert. c) in E 16 nachgetragen. d) cuius E 15. e) in E 16 aus leisum verbessert. f) in E 12 aus fisticam verbessert. g) iactauerit E 15. h-h) in E 13 von anderer Hand am unteren Rande nachgetragen. i) so auch E 15. k) so E 11. l) in E 11 aus tua verbessert. m) agere E 15. n) in E 16 aus antea verbessert.

mallo ipso, ante XII mensis ipsi, quos heredis depotauit, in lesum suum iactit et nec minus nec maius nisi quantum ei creditum est.

P. 46 §§ 4-6 § 2. Et si contra hoc aliquid dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibi fuissent illo, quem centenarius uel tunzinus indixerunt, quomodo uidissent hominem illum, qui furtuna sua dare uoluit, in lesum, quem elegit, fistuca iactare; et denomerare debent, qui furtunam suam in lesum iactauit; et sic ille, cuius lesum iactatus, et illum, quem heredis appellant, similiter nominant; et alteri tres testes iurati dicere debent, quod in casa ipsius, qui furtunam suam donauit, ille, in cuius lesum fistucam iactauit, ibidem mansissent et tres hospites aut amplius collegissent et pauissent eum et ibidem gracias egissent eum et in beodo suo pultes

D 7

ante duodecem minsis ipsi quos heredis depotauit^b; in lesum suum iactit et nec minus nec maius nisi quantum ei creditum est;

81,2 et si contra hoc aliquid dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibi fuissent illo, quem centenarius uel tunzinus indixerunt, quomodo uidissent hominem illum, qui furtuna sua dare uoluit, in lesu, quem elegit, fistuca iactare; et denominare debent, qui furtunam suam in lesum iactauit; et sic ille, cuius lesum iactatus, et illum, quem heredis appellant, similiter nominent. Et alteri tres testis iurati dicere debent, quod in casa ipsius, que furtunam suam donauit, ille, in cuius lesum fistucam iactauit, ibi demansissent et tres hospites aut amplius collegissent et pauissent, eum ibi-

D 8

ante XII menses ipse, quos heredes depotauit, in lesum suum iactet et nec minus nec maius nisi quantum ei creditum^c est.

Et si contra hoc aliquid dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibi fuissent ille, quem centenarius uel tunzinus indixerunt, quomodo uidissent hominem illum, qui furtuna sua dare uoluit, in lesum, quem elegit, fistuca iactare; et dinumerare debent, qui furtunam suam in lesum iactauit; et sic ille, cuius lesum iactatus, et illum, quem heredes appellant, similiter nominant; et alteri tres testes iurati dicere debent, quod in casa ipsius, qui furtunam suam donauit, ille, in cuius lesum fistucam iactauit, ibidem mansissent et tres hospites aut amplius colligissent et pauissent, eum et ibi-

D 9

ante XII mensis ipsi, quos heredes depotauit, in lesum suum iactit et nec minus nec maius nisi quantum ei creditum est.

Et si contra hoc aliquid dicere uoluerit, debent III testis iurati dicere, quod ibi fuissent illo, quem centinarius uel tunzinus indixerunt, quomodo uidissent hominem illo, qui fortunam suam dare uoluit, in lesum, quem ælegit, fistuca iactare; et denomerare debent, qui fortunam suam in lesum iactauit; et sic illi, cuius lesus iactatus^d, et illum, quem heredis appellant, similiter nomenant; et alteri III testes iurati dicere debent, quod in casa ipsius, qui fortuna sua donauit, illi, cuius lesum festuga^e iectauit, ibidem mansissent et III ospites aut amplius colligissent et pauissent, eum et ibi-

b) in D 7 aus depo . . erit verbessert. c) in D 8 aus creditus verbessert. d) in D 9 aus iastatus verbessert. e) in D 9 aus festuca verbessert. f) in D 9 aus maniissent verbessert.

ei reddere debet; postea uero accipiat fistucam in mallo ipso ante duodecim menses, ipse, quem heredem deputauit, in lesum suum iactet et nec maius nec minus nisi quantum ei creditum est. Et si contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, qui fortuna sua dare uoluisset, et in lesum, quem elegit, fistuca iactare, et denominare debent eum, qui fortunam suam in lesum iactauit; et sic ille, cuius lesum iactatus est, et illum, quem heredem appellauit, similiter nominent; et alteri tres testes iurati dicant, quod in casa ipsius, qui fortunam suam donauit, ille, in cuius laesum fistucam iactauit, ibidem mansisset et tres ospites aut amplius ibidem collegisset et pauisset

E 11

ei reddere debet. Postea uero accipiat festucam in mallo ipso ante duodecim menses ipse, quem heredem deputauit in lesum suum iactet. Et net maius nec minus nisi quantum ei creditum est.

Et sic contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, qui fortuna sua dare uoluisset et in lesum, quem elegit, fistuca iactare et denominare debent eum, qui fortunam suam in lesum iactauit. Et sic ille, cui a lesum iactatus est, et illum, quem heredem appellauit. Similiter nominent et alteri tres testes iurati dicant, quod in causa ipsius, qui fortunam suam donauit, ille, in cuius laesum festucam iactauit, ibidem mansisset et tres ospites aut amplius ibidem collegisset et pauisset et eum ibi-

E 12

postea uero accipiat fistucam in mallo ipse ante duodecim menses ipse, quem heredem deputauit in lesum suum iactet et ne maius nec minus nisi quantum ei creditum est;

et si contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, qui fortuna sua dare uoluisset et in laesum, quem elegit, fistuca iactare et denominare debent eum, qui fortunam suam in laesum iactauit, et sic ille cuius laesum iactatus est, et illum, quem heredem appellauit, similiter nominent et alteri tres testes iurati dicant, quod in casa ipsius, qui fortunam suam donauit, ille, in cuius laesum fistucam iactauit, ibidem mansisset et tres hospites aut amplius ibidem collegisset et pauisset

E 13

ei reddere debet; postea uero accipiat fistucam in mallo ipso ante xii menses ipse hereditatem deputauit^o in laesum suum iactet, et nec maius nec minus nisi quantum ei creditum est;

et si contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent III testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, qui fortuna sua dare uoluisset et in laesum, quem elegit, fistuca iactare et denominare debent eum qui fortunam suam in laesum iactauit, et sic ille cuius laesum iactatus est, et illum, quem heredem appellauit, similiter nominent, et alteri tres testes iurati dicant, quod in casa ipsius, qui fortunam suam donauit ille, in cuius laesum fistucam iactauit, ibidem mansisset, et III hospites aut amplius ibidem collegisset et pauisset

E 14

dere debet. Postea uero accipiat fistucam in mallo ipso ante duodecim menses ipse heredem deputauit in lisum suum iactet, et nec maius nec minus nisi quantum ei creditum est;

et si contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, quo fortuna sua dare uoluisset et in lisum, quem elegit, fistuca iactare et denominare debent eum, qui fortunam suam in laisum

E 15/16

debet. Postea uero accipiat fistucam in mallo ipso ante duodecim menses ipse heredem deputauit in lisum suum iactet, et nec maius nec minus nisi quantum ei creditum est;

et si contra hoc aliquis dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibidem fuissent et uidissent hominem illum, quo fortuna sua dare uoluisset et in lisum, quem elegit, fistuca iactare et denominare debent eum, qui fortunam suam in laisum

iactatus est, et illum, quem heredem appellauit, similiter nominent et alteri tres testes iurati dicant, quod in casa ipsius, qui fortunam suam donauit, ille, in cuius laesum festucam iactauit, ibidem mansisset et tres ospites aut amplius ibidem collegisset et pauisset^a et cum ibidem pauisset et eum ibi-

^o) in E 13 aus deputauit verbessert. ^{p-p)} tres testes E 15. ^{q)} in E 12 aus uoluissent verbessert. ^{r)} in E 13 aus laesum verbessert. ^{s)} in E 11 aus fistuca verbessert. ^{t-t)} tres testes E 15. ^{u)} in E 12 aus quo verbessert. ^{v)} in E 16 hinter getilgtem dedit. ^{w)} in E 11 aus cuus verbessert. ^{x)} laesum E 15. ^{y)} in E 12 aus fistuacam verbessert. ^{z)} in E 16 aus mansiset verbessert. ^{a')} in E 14 aus pauisuisset verbessert. ^{b')} cum E 15.

manducassent et testes collegissent; *<et>* illi alie tres testes ista omnia iurati dicere debent, et quod in mallum uel ante rege illi, qui accipit, in lesum furtunam ipse aut ante regem aut in mallum publicum legitimo, hoc est antheoda et tunzinio, furtunam suam, quem heredem apellauit, publice coram bonis hominibus fistucam in lesum ipsius iactasset, et hoc nouem testis ista omnia debent adfirmare.

LXXXII. De filtorto.

P.

- 47 §§ 1-2 § 1. Si quis, qui lege Salica uiuit, serum aut ancillam, caballum uel bouem uel quemlibet rem super alterum agnouerit, mittat eum in tercia mano¹; et ille, super quem agnoscitur, in noctes XL placitum faciant²; et in ipso placito, quanti fuerint, qui rem uindedederunt uel camia-

1) vgl. K. Rauch, ZRG Germ. Abt. LXVIII (1951) S. 35f.

2) Der Plural erinnert daran, daß hier ein Teil der *Pactus*-Fassung ausgefallen ist.

D 7

dem gracias egissent et in beodo suo pultis manducassent et testes collegisset. Ille alie tres testes ista omnia iurati dicere debent, et quod in mallum uel ante rege illi, qui accipit, in lesum furtunam ipse aut ante regem aut in mallum publicum legitimo, hoc est anteoda et tunzinio, furtunam suam, quem heredem apellauit, publice coram bonis hominibus fistucam in lesum ipsius iactasset, et hoc nouem testis ista omnia debent adfirmare.

D 8

dem gratias egissent, eum et in beode suo pultes manducassent et testes colligisset; et illi alii tres testes^g ista omnia iurata dici debent, et quod in mallum uel ante regem ille, qui accipit, in lesum furtunam ipse aut ante regem aut in mallum publicum legitimum, hoc est antheoda et tunzinio, furtunam suam, quem heredem appellauit, publice coram bonis hominibus fistucam in lesum ipsius iactasset, et hoc nouem testos ista omnia debent adfirmare.

D 9

manducassent et pauissent et eum ibidem gracias egissent et testes collegissent; illi alie III testes ista omnia iurati dicere debent, et quod in mallo uel ante rege illi, qui accipit, in lesum fortunam ipsi aut ante rege aut in mallo publico legitimo, hoc est antehoda et tunzino, furtunam suam, quem heredem appellauit, publici quoram bonis hominibus festugam in lesum ipsius iectauit, et hoc nouem testos ista omnia debent adfirmare.

LXXXI. DE FILTORTO.

- 82,1 Si quis, qui lege salica uiuit, serum aut ancillam, caballum uel bouem uel quemlibet rem super alterum agnouerit, mittat eum in tercia mane. Et ille, super quem agnoscetur, in noctis quadraginta placitum faciant. Et in ipso placitum, quanti fuerint, qui rem uindedederunt^b uel camiauerunt aut

^aLXXXII. DE FIL TORTO.

Si quis lege salica uiuit, serum aut ancillam, caballum uel bouem uel quem libet rem super alterum cognouerit, mittat eum in tercia manu; et ille, super quem agnoscitur, in noctes XL placitum faciant; et in ipso placito, quanti fuerint, qui rem uiderunt uel camiauerunt aut fu-

LXXXII. DE FIL TORTO.

Si quis, qui lege salica uiuit, serum aut ancillam, caballum uel bouem uel quem libet rem super alterum cognouerit, mittat eum in tercia mano; et illi, super quem agnoscitur, in noctes XL placitum faciant; et in ipso placito, quanti fuerent, qui rem uindedirent uel camiauerent aut

g) in D 8 aus tres durch Überschreiben von tes verbessert.

Titel 82: a) in D 8 steht Titel 82 (dort: LXXXII) hinter Titel 83 (dort: LXXXI). b) uindedederint (D 7) Hessels.

et eum ibidem gratias egissent et in beodo suo pultes manducassent, et adhuc alii tres testes ista omnia iurati dicere debent, ita ut nouem testes haec omnia debent adfirmare, eo quod *<nullum>* in mallum publicum aut ante regem fortunam suam, quem heredem appellauit, publicae coram bonis hominibus fistucam in laesum ipsius iactasset.

LXXXI. De filtorto.

Si quis, qui lege Salica uiuit, seruum aut ancillam, caballum uel bouem uel aliam quamlibet ^D 82 §§ 1-2 rem super alterum agnouerit, mittat ipsam rem in tertia manu; et ille, super quem agnoscitur, in noctis XL placitum faciat; et ad ipsum placitum, quanti fuerint, qui rem uindiderunt uel

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

dem gratias agis-
sent et in beodo
suo pultes mandu-
cassent et adhuc alii
tres testes ista omnia
iurati dicere de-
bent, ita ut VIII
testes haec omnia
debent adfirmare eo
quod in
mallum publicum
aut ante regem for-
tunam suam, quem
heredem appellauit,
publicae coram bo-
nis hominibus fistu-
cam in laesum ip-
sius iactasset.

set et eum ibidem gra-
tias egissent et in
beodo suo pultes
manducassent et
adhuc alii tres te-
stes ista omnia iu-
rati dicere debent,
ita ut nouem testes
haec omnia debent
adfirmare eo quod nul-
lum ad mallum pub-
licum aut ante re-
gem fortunam su-
am, quem heredem
appellauit, publicae
coram bonis omni-
bus fistucam in lae-
sum ipsius iactasset.

et eum ibidem gra-
tias egisset et in
beodo suo pultes
manducasset, et
adhuc alii III testes
ista omnia iurati di-
cere debent, ita ut
nouem testes haec
omnia debent ad-
firmare eo quod nul-
lum ad mallum pub-
licum aut ante re-
gem fortunam su-
am, quem heredem
appellauit, publicae
coram bonis homini-
bus fistucam in lae-
sum ipsius iactasset.

*gratias agisset et in
beodo suo pultes
manducasset. Et
adhuc alii tres
testes ista omnia
iurati dicere de-
bent. Ita ut nouem
testes haec omnia
debent adfirmare.
Eo quod ad
mallum publicum
aut ante regem for-
tunam suam, quem
heredem appellauit,
publicae coram bo-
nis hominibus fe-
stucam in lesu-
m ipsius^e iaectasset.*

ibidem gratias egis-
set^c et in beodo
suo pultes mandu-
casset et adhuc alii
^dtres testes^d ista
omnia iurati dicere
dicere^e debent, ita
ut nouem testes
he^f omnia debent
adfirmare eo quod
ad mallum
publicum aut ante
regem fortunam su-
am, quem heredem
appellauit, publi-
cē coram bonis
hominibus festu-
cam in lesu^gm ipsius
iactasset.

LXXXI.
DE FILTOATO.DE FILTORTO.
LXXX(I).

Si quis, qui lege salica uiuit, seruum aut ancillam, caballum uel bouem uel aliam quamlibet rem super alterum agnouerit, mittat ipsam rem in tertia manu et ille, super quem agnoscitur, in noctis XL placitum faciat et ad ipsum placitum, qui anti fuerint, qui rem uindiderunt uel ca-

Si quis, qui lege salica uiuit, seruum aut ancillam, caballum uel bouem, uel aliam quamlibet rem super alterum agnouerit, mittat ipsam rem in tertia manu et ille, super quem agnoscitur, in noctis XL placitum faciat et ad ipsum placitum, quanti fuerint, qui rem uindiderunt uel ca-

LXXXI.
DE FILTORTO.LXXXI.
DE FILTORTO.LXXXI.
DE FILTORTO.

Si quis, qui lege salica uiuit, seruum aut ancillam, caballum uel bouem uel aliam quamlibet rem super alterum agnouerit, mittat ipsam rem in tercia manu et ille, super quem agnoscitur, in noctes quadraginta placitum faciat et ad ipsum placitum, quanti fuerint, qui rem uindiderunt uel ca-

Si quis lege salica 81 uiuit, seruum aut ancillam, caballum uel bouem uel aliam quamlibet rem super alterum agnouerit, mittat ipsam rem in tercia manu et ille, super quem agnoscitur, in noctes XL^a placitum faciat^b et ad ipsum placitum, quanti fuerint, qui rem uindiderunt uel ca-

c') agisset E 15. *d'-d')* trestestes E 15. *e')* fehlt E 15. *f')* haec E 15. *g')* in E 14 ius auf Rasur.
h') laesum E 15.

Titel 81: a) quadraginta E 15. *b)* fatiat E 15. *c)* uindiderunt E 15.

uerunt aut ³furasse hominis³ cummoneantur, hoc est ut unusquisque de neguciantibus suis alter alterius commoneant; et si commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum uenire distullerit, illi, qui cum eum neguciauit, mittat tres testes, quomodo ei nunciasset, ut ad placitum uenire debuisset, et alterus tres testes, quod publice apud eum neguciasset; istud se fecerit, exiuit se de latrocinio; et illi, qui non uenerit, ille erit latro illius, qui res suas agnuscit, et precium reddat illius, qui cum eo neguciauit, et ad illum secundum legem conponat, qui res suas agnuscit <et pre(c)ium reddat>; ista omnia facere debit in illo mallo, ubi ipse amallus esse dinuscitur, super quem res illa agnita fuerit aut interciata.

3.3) entstellt aus fortasse (in solutionem dederit) omnis.

D 7

furasse hominis cummoneantur. Hoc est ut unusquisque de neguciantibus suis alter alterius commoneant; et si commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et placitum uenire distullerit, illi, qui cum eum negotiauit, mittat tres testis, quomodo ei nonciassit, ut ad placitum uenire debuisset, et alterustres testis quod publicia apud eum neguciasset; istud se fecerit, exiuit re de latrocinio; et illi, qui non uinerit, ille erit latro illius, qui res suas agnuscit, et precium reddat illius, qui cum eo negotiauit, et ad illum secundum legem conponat, qui res suas agnuscit; ista omnia facere debet in illo mallo, ubi ipse amallus esse dinuscitur, super quem res illa agnita fuerit aut interciata;

D 8

rasse homines commoueantur. Hoc est ut unusquisque de negotiantibus suis alter alterius commoueant; et si commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum uenire distulerit. Ille, qui cum eo negotiauit, mittat tres testes, quomodo ei nunciasset, ut ad placitum uenire debuisset, et alteros tres testes, quod publice apud eum negotiaasset. Istud si fecerit, exiuit se de latrocinio; et ille, qui non uenerit, ille erit latro illius, qui res suas agnoscit, et pretium reddat illius, qui cum eo negotiauit, et ad illum secundum legem conponat, qui res suas agnuscit, et pretium reddat. Ista omnia facere debet in illum malum, ubi ipse amallus esse denoscitur, super quem res illa agnita fuerit aut interciata.

D 9

forasse hominis cumunientur, hoc est ut unus quisque de neguciantibus suis alter alterius comunitent; et se comunitus fuerit et eum sunnes non detenuerit et ad placitum uenire distullerit, illi, qui cum eum neguciauit, mittat III testes, quomodo ei nunciasset, ut ad placitum uenire dibuisset, et alterus III testes, quod publice apud eum neguciasset; istut se fecerit, exhibet se de latrocinio; et illi, qui non^c uenerit, erit illi latro illius, qui res suas agnuscet, et precium redat illius, qui cum eum neguciauit, et ad illum secundum legem conponat, qui res suas agnuscit; ista omnia facire debet in illo mallo, ubi illi amallatus esse dinuscitur, super quem res illa agnita fuerit aut interciata.

c) in D 9 aus uon verbessert.

camiauerunt aut furauerunt, commoneantur, hoc est ut unusquis, sicut inter eos negotiatum fuit, alter alterius commoneat uenire; et si quis commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum non uenerit, ille, qui cum eo negotiauit, mittat tres testes, qualiter ei nuntiasset, ut ad placitum uenisset, et alteros tres testes, quod publici apud eum negotiasset. Istud si fecerit, exiuit se de latrocinio; et ille, qui non uenerit, erit latro ipsius, qui res suas agnouit, et ei secundum legem ipsas conponat et insuper pretium illius reddat, qui cum eo negotiauit. <Et> ista omnia, ubi suus amallus est, super quem res agnita fuerit aut intertiata fuerit, facere debet;

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

miauerunt aut furauerunt commoneantur. Hoc est, ut unusquis sicut inter eos negotiatum fuit, alter alterius commoneat uenire. Et si quis commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum non uenerit, ille, qui cum eo negotiauit, mittat tres testes, qualiter ei nuntiasset, ut ad placitum uenisset. Et alteros tres testes, quod publici apud eum negotiasset. Istud si fecerit, exiuit se de latrocinio, et ille, qui non uenerit, erit latro ipsius, qui res suas agnouit et ei secundum legem ipsas conponat et insuper precium illius reddat. Qui cum eo negotiavit, et ista omnia, ubi suus amallus est, super quem res agnita fuerit aut intertiata fuerit, facere debet; quod si trans ligerem aut

miauerunt aut furauerunt commoneantur, hoc est, unusquis sicut inter eos negotiatum fuit, alter alterius commoneat uenire; et si quis commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum non uenerit, ille, qui cum eo negotiauit, mittat III testes, qualiter ei nuntiasset, ut ad placitum uenisset, et alteros III testes, quod publice apud eum negotiasset; istud si fecerit, exiuit se de latrocinio, et ille, qui non uenerit, erit latro ipsius, qui res suas agnouit et ei secundum legem ipsas conponat et insuper pretium illius reddat, qui cum eo negotiauit.

Ista omnia, ubi suus amallus est, super quem res agnita fuerit aut intertiata fuerit, facere debet; quod si trans ligerem aut

uel camiauerunt aut furauerunt commoneantur, hoc est, ut unusquis sicut inter eos negotiatum fuit, alter alterius commoneat uenire. Et si quis commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum non uenerit, ille, qui cum eo negotiauit, mittat tres testes, qualiter ei nuntiasset, ut ad placitum uenisset, et alteros III testes, quod publici apud eum negotiasset; istud si fecerit, exiuit se de latrocinio. Et ille, qui non uenerit, erit latro ipsius, qui res suas agnouit et ei secundum legem ipsas conponat et insuper precium illius reddat, qui cum eo negotiauit.

Ista omnia, ubi suus amallus est, super quem res agnita fuerit aut interciata fuerit, facere debet. Quod si trans ligerem aut

miauerunt aud furauerunt commoneantur, hoc est, ut unusquis sicut inter eos negotiatum fuit, alter alterius commoneat uenire; et si quis commonitus fuerit et eum sunnis non detenuerit et ad placitum non uenerit, ille, qui cum eo negotiauit, mittat tres testes, qualiter ei nuntiasset, ut ad placitum uenisset, et alteros III testes, quod publici apud eum negotiasset; istud si fecerit, exiuit se de latrocinio, et ille, qui non uenerit et erit latro ipsius, qui res suas agnouit et ei secundum legem ipsas conponat et insuper precium illius reddat, qui cum eo negotiauit.

Ista omnia, ubi suus amallus est, super quem res agnita fuerit aut interciata fuerit, facere debet; quod si trans ligerem aut

d) aut *E 15*. e) negotiatum *E 15*. f) Randzusatz des Korrektors, der das Vorhandensein der Worte übersah: Hoc est unusquis sicut inter eos negotiatum alter alterius commoneat. g-g) trestestes *E 15*. h-h) trestestes *E 15*. i) negotiauit *E 15*. k) in *E 16* aus mallus verbessert. l) in *E 12* aus interata verbessert. m) interciata *E 15*. n) in *E 16* d mit einem Abkürzungsschlag.

P. 47 § 3 § 2. Quod si trans Ligere⁴ aut Carbonaria⁵ manent, illi, cum qui res agnuscitur, in noctes LXXX lex ista costodiatur.

LXXXIII. De falso testimonio.

48 § 1 § 1. Si quis falsum testimonium prebuerit, *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

§ 2. Si aliquis alicui iure inpotauerit, quod periurasset, et non potuerit adprobare, qui inpotauit *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

LXXXIV. *(De periuso.)*

§ 1. Si *(quis)* alicui fuerit inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, qui periurauit *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

48 § 2 § 2. Si alicui fuerit inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, iuratoris sui quinus solidus condempnentur.

48 § 4 § 3. Ipsi uero, cui adprobatum fuerit, excepto capitale et dilatura aut que causa solidus xv culpabilis iudicetur.

⁴⁾ = Loire.

⁵⁾ = Kohlenwald zwischen Samber und Dyle [van der Linder, *Revue belge de Philologie et d'Histoire II* (1923)].

D 7

82,2 quod si trans ligere aut carbonaria manent, illi, cum quem res agnuscitur, in noctis octuaginta lex ista costodiatur.

LXXXII. DE FALSO TESTIMONIO.

83,1 Si quis falsum testimonium prebuerit, sol. xv cul. iud.

83,2 Si aliquis alicui iure inpotauerit, quod periurasset, et non potuerit adprobare, qui inpotauit sol. xv cul. iud.

LXXXIII.

84,1 Si alicui fuisset inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, qui periurauit sol. xu cul. iud.

84,2 Si alicui fuerit inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, iuratori sui qui nus sol. condempnentur.

84,3 Ipsi uero, cui adprobatum fuerit, excep. capl. et dela. aut quae causa sol. xv cul. iud.

D 8

Quod si trans ligere aut carbonaria manent, ille, qui cum res agnoscitur, in noctes^d LXXX lex ista custodiatur.

aLXXXI. DE FALSO TESTIMONIO.

Si quis falsum testimonium prebuerit, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

Si aliquis alicui iure imputauerit quod periurasset, et non potuerit adprobare, qui inputauit dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

LXXXIII. DE PER IURIO.

Si quis alicui fuerit inputatum, quod periurasset, et hoc qui inputat potuerit adprobare, qui periurauerit dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

Si alicui fuerit inputatum, quod periurasset, et hoc qui inputat potuerit adprobare, iuratore sui qui non solum condempnentur.

Ipsi uero, cui adprobatum fuerit, excep. capl. et dil. aut que caus sol. xv cul. iud.

D 9

Quod se trans legere aut carbonaria manent, illi, cum qui res agnuscitur, in noctes LXXX lex ista costodiantur.

LXXXIII.

DE FALSO TESTIMUNIO.

Si quis falso testimunium prebuerit, sol. xv cul. iud.

Se aliquis alicui iure inpotaret^b, quod periurasset, et non potuerit adprobare, qui inpotauit sol. xv cul. iud.

LXXXIII.

Se alicui fuerit inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, qui periurauit sol. xv cul. iud.

Se alicui fuerit inpotatum, quod periurasset, et hoc qui inpotat potuerit adprobare, iuratoris sui qui nus sol. conponat^a;

ipsi uero, cui adprobatum fuerit, excep. capl. et dl. aut qui causa sol. xv cul. iud.

^{d)} in D 8 aus nocte verbessert.

^{a)} Titel 83: a) in D 8 steht Titel 83 (dort: LXXXI) vor Titel 82 (dort: LXXXII). b) inpotarit (D 9) Hesses.

Titel 84: a) in D 9 zweites n auf Rasur.

quod si trans Ligerem aut Carbonariam manent, ille, cum quo res agnoscitur, in noctibus octoginta lex ista custoditur.

LXXXII.

D

Si quis falsum testimonium prebuerit, soledos xv culpabilis iudicetur. Et si aliquis alicui ^{83 §§ 1-2} iure inputauerit, quod perjurasset, et non potuerit adprobare, qui inputauit soledos xv culpabilis iudicetur.

LXXXIII.

Si *<et>* alicui fuerit inputatum, quod perjurasset, et hoc qui inputauit potuerit adprobare, ^{84 §§ 1-2} ille qui perjurauit soledos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. Iuratores uero sui unusquis quinos soledos condempnetur.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

carbonariam ma-	carbonariam ma-	carbonariam ma-	carbonariam ma-	trans ligerem aut
nent, illum, cum co-	nent, ille cum quo	nent, ille quocum	nent, ille, cum quo	carbonariam ma-
res agnoscitur, in	res agnoscitur in	res agnoscitur, in	res agnoscitur, in	nent, ille, cum quo
noctibus octoginta	noctibus octoginta	noctibus LXXX lex	noctibus octoginta	res agnoscitur, in
lex ista custoditur.	lex ista custodiatur.	ista custoditur.	lex ista custoditur.	noctibus octoginta
				lex ista custoditur.

LXXXII.

LXXXII.

LXXXII.

LXXXII.

LXXXII.

SI QUIS FAL-
SUM TESTIMONI-
UM PREBUE-
RIT, sol. xv cul.
sol. xv cupbl. iudet.

Et si aliquis ali-
cui iure inputauerit,
quod perjurasset et
non potuerit adpro-
bare, cui inputauit
sol. xv cul. iud.

Si quis falsum
testimonium pre-
buerit, sol. xv cul.
iud.

Et si aliquis ali-
cui iure inputauerit,
quod^b perjurasset
et non potuerit ad-
probare, qui inputauit
sol. xv cul. iud.

Si quis falsum
testimonium pree-
buerit, sol. xv culp.
iud;

et si aliquis ali-
cui iure inputauerit,
quod perjurasset et
non potuerit adpro-
bare, qui inputauit
sol. xv c. i.

SI QUIS falsum
testimonium prei-
buerit, sol. xv cul.
iud.

Et si aliquas ali-
cui iure inputae-
rita, quod perjuras-
set et non potuerit ad-
probare, qui inpu-
tauit sol. xv cul.
iud.

Si quis falsum ⁸²
testimonium prehi-
buerit, sol. xv cul.
iud.

Et si aliquis ali-
cui iure inputae-
rit, quod perjurasset
et non potuerit ad-
probare, qui inpu-
tauit sol. xv cul.
iud.

LXXXIII.

LXXXIII.

LXXXIII.

LXXXIII.

LXXXIII.

SI ALICUI FU-
ERIT INPUTA-
TUM, QUOD PER-
IURASSET, et
hoc, cui inpu-
tauit, poterit ad-
probare, ille qui
perjurauit, sol. xv
cl. iud.

Iuratores uero
sui unusquis
quinos sol. condem-
netur.

Si alicui^a fuerit
inputatum, quod
iurasset, et hoc,
qui inputauit, po-
tuerit adprobare,
ille qui iura-
uerit, sol. xv cul.
iud. excep. cap.
et dil.

Iuratores uero
sic unusquisque
quinos sol. condam-
netur.

Si alicui fuerit
inputatum, quod
perjurasset, et hoc,
qui inputauit, po-
tuerit, adprobare,
ille qui perjurauit,
sol. xv culp. iud.
excep. cap. et
dilatura.

Iuratores uero
sui unusquis
quinos sol. con-
demnetur.

Si et alicui fuerit
inputatum, quod
perjurasset, et hoc,
qui inputauit, po-
tuerit adprobare,
ille qui perjurauit,
sol. cul. i. exc.

Iuratores uero
sui unusquis
quinos sol. condem-
netur.

Si et alicui fuerit ⁸³
inputatum, quod
perjurasset, et hoc,
qui inputauit, po-
tuerit adprobare,
ille qui perjurauit,
sol. xv cul. iud.
except. capl.^b

Iuratores uero
sui unusquis
quinos sol. con-
demnetur^c.

Titel 82: a) in E 14 aus intauerit verbessert. b) in E 12 d mit einem Abkürzungsstrich.

Titel 83: a) in E 12 a aus anderem Buchstaben verbessert. b) fehlt E 15. c) condemnetur E 15.

LXXXV. De testibus.

- P. 49 § 1 § 1. Si quis testes necesse habuerit, ut donit, et fortasse ipsi testis noluerint ad placitum uenire, illi, qui eus necessario habet, manuire illus debit cum testibus ut eum, quod uiderunt, testimonium prebeant.
- 49 § 2 § 2. Si uero noluerint et eos sunnis non detenuerit, *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur unusquisque illorum.
- 49 § 3 § 3. Si uero presentis fuerint in testimonio uocati, iurauerint ea, que uiderunt et audierunt, testimonium preberent, ferbanniti fuerint, *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

LXXXVI. De fides factas.

- 50 § 1 § 1. Si quis ingenuos aut litus alteri fidem fecerit, tunc illi, cuius fides facta est, in xl noctes, aut quomodo placitum fecerit, cum testibus uenire debit uel qui precium adpreciare debeant, et si noluerit fidem facta soluere, *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

D 7

LXXXIII. DE TESTIBVS.

- 85,1 Si quistestes necesse habuerit, ut donit, et fortasse ipsi testis noluerunt ad placitum uenire, illi, qui eos necessario habet, manuire illus debit cum testibus, ut eo, quod uiderunt, testimonivm^a prebeant.
- 85,2 Si uero noluerint et eos sonnis non detenuerit,
sol. xv unusquisque illorum cul. iud.
- 85,3 Si uero presentis fuerint in testimonio uocati, iurauerint ea, que uiderunt et audierunt, testimonium preberent, ferbanniti fuerint,
sol. xv cul. iud.

D 8

LXXXIII. DE TESTIBUS.

- Si quis testes necesse habuerit, ut donet, et fortasse ipsi testes noluerint ad placitum uenire, ille, qui eos necesse habet, manuire ipsos debet cum testibus, ut eorum, quod uiderunt, testimonium prebeant.
- Si uenire noluerint et eos sunnis non detenuerit, dc den. qui f. sol. xv cul. iud. unusquisque illorum.
- Si uero presentes fuerint in testimonio uocati, iurauerint ea, que uiderunt et audierunt, testimonium prebuerunt, ferbanniti fuerint, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

D 9

LXXXV. DE TESTIBUS.

- Si quis testes necesse habuerit, ut donit, et fortassi ipsi testis noluerent ad placitum uenire, illi, qui eus necessario habet, manire illus debet cum testibus, ut eum, quod uiderunt, testimonium prebeant.
- Si uero noluerent et eos sunnes non detenuerit,
sol. xv cul. iud. unus quisque illorum.
- Si uero presentis fuerent hii testimunium uocati, iurauerent ea, qui uiderunt et audierunt, testimonium preberent, firbaniti fuerunt,
sol. xv cul. iud.

LXXXV. DE FIDES FACTA.

- 86,1 Si quis ingenuus aut litus alteri fidem fecerit, tunc ille, cuius fides facta est, in xlita noctis, aut quomodo placitum fecerit, cum testibus uenire debet uel qui precium adpreciare debeant, et si noluerit fide facta soluere,
sol. xv cul. iud.

LXXXV. DE FIDES FACTIS.

- Si quis ingenuus aut litus alteri fidem fecit, tunc illi, cui fides facta est, in xl noctes, aut quomodo placitum fecerit, cum testibus uenire debet uel qui pretium adpretiare debeant, et si noluerit fidem facta soluere, dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

LXXXVI. DE FIDES FACTAS.

- Si quis ingenuos aut letus alteri fidem fecerit, tunc illi, cuius fidem facta est, in xl noctes, aut quo modo placitum fecerit, cum testibus uenire debit uel qui precium adpreciare debent, et se noluerit fidem facta soluere,
sol. xv cul. iud.

Titel 85: a) in D 7 aus testimoniom verbessert.

LXXXIV.

§ 1. Si quis testes necessarius habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint, ille, *D 85 § 1* qui eos necessario habet, manniere ipsos debet *(habere)* cum aliis testibus, ut hoc, quod uiderunt, testimonium reddant.

§ 2. Si uero noluerint uenire et eos sunnis non detenuerit, soledos xv culpabilis iudicetur. *85 § 2*

LXXXV.

§ 1. Si quis ingenuus aut litus alteri fidem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum *86 § 1* ueniat *(et)* cum tales testibus, qui ipsum pretium legitime adpretiare debeant, et si noluerit fidem factam soluere, soledos xv culpabilis iudicetur.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
LXXXIII.	LXXXIII.	LXXXIII.	LXXXIII.	LXXXIII.
SI QUIS TE- STES NECESSA- RIUS HUBUE- RIT et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerit ^a , ille, qui eos necessaria ^c ha- bet, manniere ipsos debet cum aliis te- stibus, ut hoc, quod uiderunt, te- uiderunt ^f , testa- mentum reddant.	Si quis testes ne- cessarios habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint, ille, qui eos necessarios ha- bet, manniere ipsos debet cum aliis testibus, ut quod uiderunt te- stimonium reddant.	Si quis testes ne- cessarios habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint, ille, qui eos necessario ha- bet, manniere ipsos debet cum aliis testibus, ut quod uiderunt te- stimonium reddant.	Si quis testes ne- cessarius habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint, illi, qui eos necessarius ha- bet, manniere ipsos debet habere cum aliis testibus, ut hoc, quod uiderunt, testimonium red- dant.	Si quis testes ne- cessarius habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint ^b , illi, qui eos necessarius ha- bet manniere, ^d ha- bere ipsos debet ^d cum aliis testibus, ut hoc, quod ^e none uiderunt, testimo- nium reddant;
Si uero nolue- runt ^g uenire et eos sunniis non detenu- erit, sol. xv cl. iud.	Si uero noluerint uenire et eos sunniis non detenuerit, sol. xv cl. iud.	Si uero noluerint uenire et eos sunniis non detenuerit, sol. xv culpabilis iudi- cetur.	Si uero noluerint uenire et eos sunniis non detenuerit, sol. xv culpabilis iud.	Si uero noluerint uenire et eos sunniis non ^h detenuerit ⁱ , sol. xv cul. iud.
LXXXV.	LXXXV.	LXXXV.	LXXXV.	LXXXV.
SI QUIS INGE- NUUS AUT LI- TUS ALTERI fi- dem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum ueniat cum talis testi- bus, qui ipsum pre- cium legitime ad- preciare debeant. Et si noluerit fidem factam soluere, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus aut liber alteri fi- dem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum ueniet et cum tales testi- bus, qui ipsum pre- cium legitimi ad- preciare debeant, et si noluerit fidem factam soluere, sol. xv culpabilis iud.;	Si quis ingenuus aut liber alteri fi- dem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum ueniet cum tales testibus, qui ipsum praecium legitimi adpreciare debeant; et si nolu- erit fidem factam soluere, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus aut liber alteri fi- dem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum ueniet cum tales testibus, qui ipsum praecium legitimi adpreciare debeant; et si nolu- erit fidem factam soluere, sol. xv cul. iud.	Si quis ingenuus <i>85,1</i> aut liber alteri fi- dem fecerit, ille, cuius fides facta est, ad placitum ueniet ^{cum^a} tales testi- bus ^c , qui ipsum pre- cium ^b legitimi ^c ad- preciare debeant, et si noluerit fidem factam soluere, sol. xv cul. iud.

Titel 84: a) in E 11 aus noluerut verbessert. b) in E 16 aus noluerit verbessert. c) in E 11 aus neccesaria verbessert. d-d) in E 16 aus debet ipsos habere umgestellt; ipses debet habere E 15. e) fehlt E 15. f) in E 11 Anfangs-u aus q verbessert. g) in E 11 o aus u und erstes u aus e verbessert. h) davor in E 16 unterpungiertes d. i) detenerit E 15.

Titel 85: a-a) talestestibus E 15. b) pretium E 15. c) legitimis E 15.

P. 50 § 2 § 2. Si adhuc noluerit cumponere debitum, debit eum admallare et nestigante huius rei mallare: „Rogo te, tunzino, ut nestigante gassacionem meo illum, qui mihi fidem fecit, legitimum mihi debitum debet“ et nominare debit, quale debitum uel unde fidem fecit. Tunc tunzinus dicere debit: „Nestigante ego gassacium tuum illum in hoc mallo, quod Salica lex habet.“ Et tunc ipse, cuius est fides facta, debit testare, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donit, ante quod ei impleat, quod fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius, qui ei fidem fecit, cum testibus ambulare debit et roget ibi debitum suum soluere. *⟨Et⟩ si hoc noluerit, solem ei culcet; et si ei solem culcauerit, ⟨cxx dinarius qui faciunt⟩ solidus III super debitum ⟨adhuc⟩ addat; et sic usque ad tres uices per tres manitus facere debit.* Et super ista omnia

D 7

86,2 Si adhuc soluerit cumponere debitum, debet eum admallare et nestigante huius rei mallare: rogo te, tunzini, ut nestigante gasationum meum illum, qui mihi fidem fecit legitimum mihi debitum debet et nominare debit, quale debitum uel unde fide fecit. Tunc tunzinus dicere debet: instigante ego sagatum^c tuum illum in hoc mallo, quod salica lex habet; et tunc ipse, cuius est fides facta, debet testare, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donit, ante quod ei impleat, quod fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius, qui ei fidem fecit, cum testibus ambulare debet et roget ibi debitum suum soluere; si hoc noluerit, solem ei culcet; et si ei solem culcauerit,

III sol. super debitum adhuc addat; et sic usque ad tres uices per tres manitus facere debet. Et super ista omnia facta, si noluerit

D 8

Si adhuc noluerit conponere debito, debet eum admallare et nestigante huius rei mallare: Rogo te, tunzine, ut nestigante gasationem meo illum, qui mihi fidem fecit, legitimum mihi debet et nominare debet^a, qualem debitum uel^b unde fidem fecit. Tunc tunzinus dicere debet: instigante Ego satacium tuum illum in hoc malla^d, quod saleca lex habet. Et tunc ipse, cuius est fides facta, debet testare, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donet, ante quod ei impleat, quod fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius, qui ei fidem fecit cum testibus ambulare debet et roget ibi debitum suum soluere. Et si hoc noluerit, solem ei culcet; et si ei solem culcauerit, cxx den. qui f. sol. III super debitum reddat. Et sic usque ad tres uices per tres manitus facere debet. Et super ista omnia facta, si noluerit

D 9

Sed adhuc noluerit cumponere debitum, debit eum admallare et neste gante uius rei mallare: Rogo te, tunzino, un nestigante gassacionem meo illum, qui mihi fedem fecit, legitime mihi debitum nomerare debet, quale debitum uel unde fedem fecit; tunzinus dicere debit: inesti gante ego gassacium tuum illum in hoc mallo, quod salica lex habet; et tunc ipsi, cuius est fides facta, debit testare, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donat^e, ante quod ei impleat, quod fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius, qui ei fidem fecit, cum testibus ambulare debit et roget ibi debitum suum soluere; sed hoc noluerit, solem ei culcet; et se ei solem culcauerit, III sol. super debitum addat; et se usque ad III ueces per III manitus facere debit. Et super ista omnia facta, se noluerit

Titel 86: a) in D 8 aus deuet verbessert. b) in D 8 nachgetragen. c) in D 7 aus satarium verbessert. d) in D 8 aus mallo verbessert. e-e) pignus solutionis don in D 9 anscheinend auf Rasur.

§ 2. Si uero adhuc supra dictum debitum conponere noluerit, debet eum sic **admallare**: D 86 § 2 „Rogo te, iudex, ut homine illo denominato gasatione meo, qui mihi fidem fecit, de debitum talem denominatum secundum legem Salicam mihi exinde eum distringas“; et tunc ipse, cuius est fides facta, debet testare fideiussorem, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donet, antequam ei reddat, quod fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius, qui fidem fecit, cum testibus ambulet et roget ibidem debitum suum soluere; et si hoc reddere noluerit, solem ei culcet, et si ei solem culcauerit, tres manitas facere debet. Ista uero omnia facta, si adhuc noluerit debitum conponere, usque

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

Si uero adhuc supradictum debitum conponere noluerit, debet eum sic **admallare**: Rogo te, iudex, ut homine illo denominato gasatione meo, qui mihi fidem fecit, debitum talem denominatum secundum legem salicam mihi exinde eum distringas, et tunc ipse, cuius fides facta debet testare fideiussorem, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donet, antequam ei reddat, quod fidem fecit, et sic festinanter ad domum illius, qui fidem fecit, cum testibus ambulet et roget ibidem debitum suum soluere. Et si hoc reddere noluerit, solem ei culcet, et si ei solem culcauerit, sol.

III super debitum ad addat, et sic usque ad tres uices per tres manitas facere debet. Ista uero omnia facta, si adhuc noluerit debitum conponere,

Si uero adhuc supra dictum debitum conponere noluerit, debet eum sic **admallare**: Rogo te, iudex, ut homine illo denominato gasatione meo qui mihi fidem fecit de debitum talem denominatum secundum legem salicam mihi exinde eum distringas, et tunc ipse, cuius est fides facta, debet testare fideiussorem, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutionis donet, antequam ei reddat, quod fidem fecit, et sic festinanter ad domum illius qui fidem fecit cum testibus ambulet et roget ibi debitum suum soluere; et si hoc reddere noluerit, solem ei culcet, et si ei solem culcauerit, sol.

III super debitum ad addat, et sic usque ad III uices per III manitas facere debet; ista uero omnia facta, si adhuc noluerit debitum conponere,

Si uero adhuc supra dictum debitum conponere noluerit, debet eum sic **admallare**: Rogo te, iudex, ut homine illo denominato gasatione meo, qui mihi fidem fecit, de debitum talem denominatum secundum legem salicam mihi exinde eum distringas, et tunc ipse, cuius est fides facta, debet testare fideiussorem, ut nulli alteri nec soluat nec pignus solutiones donet, antequam ei reddat, quod fidem fecit, et sic festinanter ad domum illius, qui fidem fecit, cum testibus ambulet et roget ibi debitum suum soluere. Et si hoc reddere noluerit, solem ei culcet, et si ei solem culcauerit, sol. III super debitum ad addat. Et sic usque ad tres uices per tres manitas facere debet. Ista uero omnia fac, si adhuc nouerit debitum conponere,

d) in E 14 aus deminatem verbessert. e) in E 14 aus fidemiusorem verbessert. f) in E 16 aus oc verbessert. g) conponere E 15.

facta, si noluerit adhuc conponere, usque ad solidus ix debitus ascendet. Istud per singulus dies, quod ei sol culcauit, terni solidi de die ad die crescant.

P. 50 § 3 § 3. Si nec si fides facta ad placitum legitimum soluere uoluerit, tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad grafionem illius loci, in cuius pago manet, et prendat fistucam et dicat uerbum: „Tu, grafio, rogo tibi, homo ille, qui mihi fidem fecit, quem legitimum habeo adiectuum et admallatum, in quo lex Salica continet, et ego super me et super furtuna mea pono, quod securus mitto super furtunam suam manum“; et dicat causam aut de quantum ei fidem fecit. Tunc grafio colligat secum septem racemburgiis idonius et sic cum eos ambulet ad causam¹

1) aus casam entstellt; vgl. Pactus.

D 7

adhuc conponere, usque ad sol. viii debitus ascendet. Istud per singulus dies, quod ei sol culcauit, terni solidi de die ad die crescant;

86,3 si nec fides facta ad placitum legitimum soluere uoluerit. Tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad grafionem illius loci, in cuius pago manet, et prendat fistucam et dicat uerbum: Tu, grauio, rogo tibi, homo ille, qui mihi fidem fecit, quem legitimum habeo adiectuum et admallatum, in quo lex salica continet, et ego super me et super furtuna mea pono, quod securus mitto super furtunam suam manu; et dicat causam aut de quantum ei fidem fecit. Tunc grafio colligat secum septem racemburgiis idonius et sic cum eos ambulet ad causam illius, qui fidem fecit,

D 8

adhuc conponere, usque ad sol. viii debitus ascendet. Istud per singulos dies, quod ei sol culcauerit, terni soledi de die in diem crescant.

Si nec fides facta ad placitum legitimum soluere uoluerit, tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad grafionem illius loci, in cuius pago manet, et prendat festuca et dicat uerbum: Tu, grafio, rogo tibi, homo illi, qui mihi fidem fecit, quem legitimo habio abiectuo et amallatum, in quo lex salica contenet, et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus mitto super furtunam suam manu; et dicat causam aut de quantum ei fidem fecit. Tunc grafio colligat secum septem racimburgis idoneos et sic cum eis ambulet ad casam illius, qui fi-

D 9

adhuc conponere, usque ad sol. viii debitus ascendet, estud per singulis dies, quod ei sol culcauit, ternus solidi de diae ad diae crescant;

se nec se fides facta ad placitum legitimum soluere uoluerit, tunc illi, cuius fides facta est, ambulis ad grafionem illius loci, in cuius pago manit, et prendat festuca et dicat uerbum: tu, graffio, rogo tibi, homo illi, qui mihi fidem fecit, quem legitimo habio abiectuo et amallatum, in quo lex salica contenet, et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus metto super furtunam suam manu; et dicat causam aut de quantum ei fidem fecit. Tunc graffio collegat secum septem racemburgiis edonies et sic cum eos ad causam illius, quem fe-

ad soledos ix debitus ascendat, ita ut per singulos dies, quod ei sol culcauerit, terni soledi de die *ei* in diem crescant.

§ 3. Si uero nec sic fidem factam ad placitum legitimum soluere noluerit, tunc ille, cuius *D 86 § 3*
fides facta est, ambulet ad grafionem illius locum, in cuius pago manent, et accipiat fistucam et dicat uerbum istum: „Tu, grafio, rogo tibi, quia homo ille denominatus mihi fidem fecit, quem legitimo habeo adiacium et admallatum secundum legem Salicam, et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus nitto super fortunam suam manum“; et referat causam uel dicat, quantum ei fidem fecit. Tunc grafio colligat secum septem racimburgis idoneos et

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

<p>urit, terni soledi de die in diem crescent;</p> <p>si uero nec sic fidem factam ad placitum legitimum soluere noluerit, tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad grafionem illius locum, in cuius pago manent, et accipiat fistucam et dici uerbum istum: Tunc, grauio, rogo te, quia homo ille denominatos mihi fidem fecit, quae legitimo habeo adiacium et admallatum secundum legem salica et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus mitto super fortunam suam manum, et referat causam uel dicat, quantum ei fidem fecit. Tunc grafio colligat secum septem racimburgis idoneos et</p>	<p>usque ad^h solidos viii debitus ascendet, ita ut per singulo(s) dies, quod ei sol culcauerit, terni soledi de die in diem crescerit;</p> <p>Si uero nec sic fidem factam ad placitum legitimum soluere noluerit. Tunc ille, cuius(fides facta est, ambulet ad grafionem illius locum, in cuius pago manent, et accipiat fistucam et dicat uerbum istum: Tu, grafio, rogo tibi, qui homo ille denominatus mihi fidem fecit, quem legitimo habeo adiacium et admallatum secundum legem salicam et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus mitto super fortunam suam manum; et referat causam uel dicat quantum ei fidem fecit; tunc grafio collegat secum vii racimburgis idoneis et</p>	<p>usque ad sol. viii debitus ascendet, ita ut per singulos dies, quod ei sol culcauerit, terni soledi de die in diem crescent.</p> <p>Si uero nec sic fidem factam ad placitum legitimum soluere noluerit, tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad graphionem illius locum, in cuius pago manent, et accipiat festucam et dicat uerbum istum: Tu graphio, rogo te, quia homo ille denominatus mihi fidem fecit, quem legitimo habeo adiacium et admallatum secundum legem salicam et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus mitto super fortunam suam manum, et referat causam uel dicat, quantum ei fidem fecit. Tunc graphio collegat secum septem racimburgis idoneis et</p>	<p>usque ad sol. viii debitus ascendet, ita ut per singulus dies, quod eo sol culcauerit, terni soledi de die in diem crescent;</p> <p>Si uero nec sic fidem factam ad placitum legitimum soluere noluerit, tunc ille, cuius fides facta est, ambulet ad graphionem illius locum, in cuius pago manent, et accipiat festucam et dicat uerbum istum: tu, graphio, rogo te, quia homo ille denominatus mihi fidem fecit, quem legitimo habeo adiacium et admallatum secundum legem salicam et ego super me et super fortuna mea pono, quod securus mitto super fortunam suam manum, et referat causam uel dicat, quantum ei fidem fecit. Tunc graphio collegat secum septem racimburgis idoneis et</p>
--	--	---	--

h) in *E 12* über der Zeile nachgetragen. *i)* singulus *E 15*. *k)* crescent *E 15*. *l)* in *E 14* aus parenti verbessert. *m)* tibi *E 15*. *n)* ille *E 15*. *o)* davor in *E 14* fi getilgt. *p)* fortunam *E 15*. *q)* fortunam *E 15*. *r-r)* in *E 14* aus racimburgis idoneis verbessert.

illius, qui fidem fecit, et roget illum, si presens est, qui fidem fecit, et dicat ei: „Uoluntatem tuam solue homine illo, quod ei fidem fecisti, et elige tecum duos, quos uolueris, idoneus cum racemburgi(i)s istus, de quod soluere debis, quod adpreciare debeant, et hoc, quod debis, secundum iustum premium satisfacias.“ Quod si audire noluerit, presens aut absens, tunc racemburgiae adpreciatum premium, quantum ualuerit debite, quem debit, *<et>* hoc de furtunam illius tollant; et ipsa lege, quantum debet, duas partes illius, cuius causa est, ad se reuocet, tercia parte grafio ad se recolligat. Si tamen si fredus iam antea de hac causa non fuerit solutus.

P. 50 § 4 § 4. Si grafio inuitatus fuerit et ibidem non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa racio dominica, et se distullerit, ut ibidem non ambulet neque alium transmiserit, de uita sua grafio conponat aut se redemet, quantum ualet.

D 7

et roget illum si presens est, qui fidem fecit, et dicat ei: uoluntatem tuam solue homine illo, quod ei fidem fecisti, et elige tecum duos, quos uolueris, idoneus cum racemburgis istis, de quod soluere debis, quod adpreciare debeant, et hoc, quod debes, secundum iustum premium satisfacias. Quod si audire noluerit, presens aut absens. Tunc racemburgiae adpraeiciatum premium, quantum ualuerit de lute, quem debet, hoc de furnam illius tollant; et ipsa lege, quantum debet, duas partes illius, cuius causa est, ad se reuocet. Tertiam partem grafio ad se recolgit. Si tamen si fredus iam antea de ac causa non fuerit solutus;

86,4 si grafio inuitatus fuerit et ibidem non uenerit, si eum sunnis non detenueritⁱ aut certa racio dominica, et si distullerit, ut ibidem non ambulet neque alium transmiserit, de uita sua grafio conponat aut se redemet, quantum ualet.

D 8

dem fecit, et dicat ei: Voluntatem tvam' solue homini illo, quod ei fidem fecisti, et elige tecum duos, quos uolueris, idoneos cum racemburgis istos, de quod soluere debes, quod adpretiare debent, et hoc, quod debes, secundum iustum premium satisfacias. Quod si audire noluerit, presens aut absens, tunc racemburgis adpretiatum pretium, quantum ualuerit debite, quem debet, et hoc de furtunam illius tollant; et ipsa lege, quantum debent, duas partes illius, cuius causa est, ad se reuocet, tertiam partem grafio ad se recolligat, tamen si fredus iam antea de hac causa non fuerit solutus.

Si grafio inuitatus fuerit et ibidem non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa racio dominica, et se distulerit et ibidem non ambulet neque alium transmiserit, de uita sua grafio conponat aut se redimet, quantum ualet.

f) in D 8 aus team verbessert.
i) in D 7 aus tenuerit verbessert.

g) racemburgiae (D 9) Hesses.
k) in D 9 infolge Seitenwechsels doppelt.

D 9

dem fecit, et dicat ei uolumtam solue homine illo, quod ei fidem fecisti, et elige te cum duos, quos uolueris, edonius cum racemburgies istus, de quod soluere debis quodquod adpreciare dibiant, et hoc, quod debis, secundum iustum premium satis facias. Quod se audire noluerit, presens aut absens, tunc racemburgie^g adpreciatum premium, quantum ualuerit debite, quem debit, hoc de furtuna illius tollat; et ipse lege, quantum debet, duas partes illius, cuius causa est, ad se reuocet, tercia parte graffio ad se recolliget. Se tamen se fredus iam antea de hac causa non fuerit solutus.

Se graffio inuitatus fuerit et ibidem non uenerit, se eum sunnis non detenuerit aut certa racio dominica, se distullerit, ut ibidem non non^k ambulet neque alium transmiserit, de uita sua graffio conponat aut se redemet, quantum ualet.

cum eis ad casam illius fideiussorem ueniat et roget illum, si presens est: „Uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti, et hoc, quod debes, secundum pretium legitime pretiatum satisfacias.“ Quod si tunc adimplere noluerit, aut presens aut absens sit, statim racinburgi pretium legitime adpretiatum pro omne debitum, quod debet, de fortuna illius tollant. Et si fredus de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam recipiat.

§ 4. Et si grauio ibidem inuitatus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet. *D 86 § 4*

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

et cum eis ad causam illius fideiussorem uenat et roget illum, si preseps est: uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti et hoc, quod debes, secundum precium legitime pretiatum satisfacias. Quod si tunc adimplere noluerit aut presens aut absens sit^u statim racinburgi praecium legitime adpretiatum pro omni debitum, quod debit, de fortuna sua tollant. Et si fredes de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam recipiant.

Et si grauio inuitatus ibidem fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet.

cum eis ad casam illius fideiussorem ueniat et roget illum, si presens est: Uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti et hoc, quod debes, secundum pretium legitime pretiatum satisfacias; quod si tunc adimplere noluerit aut presens aut absens sit, statim racinburgi pretium legitime adpretiatum pro omne debitum, quod debet, de fortuna illius tollant(t). Et si fredus de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam recipiat.

Et si grauio inuitatus ibidem fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet.

eis ad casam illius fideiussorem ueniat et rogent illum, si presens est: uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti et hoc, quod debes secundum pretium legitime pretiatum satisfacias; quod si tunc adimplere noluerit aut presens aut absens sit, statim racinburgi pretium legitime adpretiatum pro omne debitum, quod debet, de fortuna illius tollant; et si fredus de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam capiat.

et si grauio ibidem inuitatus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet.

cum eis ad samilius fideiussorem ueniat et roget illum, si presens est: uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti et hoc, quod debes, secundum precium legitime pretiatum satis facias; quod si tunc adimplere noluerit aut presens aut absens sit, statim racinburgi pretium legitimum adpretiatum per omnem debitum, quod debet, de fortuna illius tollant; et si fredus de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam capiat.

Et si grauio inuitatus ibidem fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet.

cum eis ad samilius fideiussorem ueniat et roget illum, si presens est: uoluntatem tuam solue homine isto denominato, quod ei fidem fecisti et hoc, quod debes, secundum precium legitime pretiatum satis facias; quod si tunc adimplere noluerit aut presens aut absens sit, statim racinburgi pretium legitimum adpretiatum pro omnem debitum, quod debet, de fortuna illius tollant; et si fredus de ipsa causa antea non fuerit solutus, tunc accusator de illa lege duas partes et grauio tertiam recipiat;

et si graphio inuitatus ibidem fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detenuerit aut certa ratio dominica, et se distulerit et neque alium transmiserit, de sua uita sit satisfactum aut se redimat, quantum ualet. *85,4*

^{s)} in E 16 aus uam verbessert.

^{t)} pretium E 15. ^{u)} in E 11 aus aut verbessert.

^{v)} pretium E 15.

^{w)} in E 12 aus ome verbessert.

^{x)} in E 16 aus casa verbessert.

^{y)} racio E 15.

^{z)} in E 12 aus

tisfactum verbessert.

P.

LXXXVII. De eo qui grafionem ad res alienas iniuste inuitauerit.

- 51 §§ 1-2 § 1. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam gassacionem suum per lege habeat mallatum, ille qui eum rogit, ut iniuste tollat, antequam legitime admallatus fuerit aut fides ei facta fuerit, et iniuste inuitauerit, *(viii dinarius qui faciunt)* solidus cc culpabilis iudicetur, ille qui grafionem rogit iniuste aliquid confiscare.
- 51 § 3 § 2. Si uero grafio inuitatus supra legem aut debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit, aut se redemat aut de uita conponat.

LXXXVIII. De rem prestatam.

- 52 §§ 1-5 Si quis alteri de rebus suis aliquid prestauerit et ei noluerit reddere, sic eum debit mallare, ut cum testis ad casa sua, cui res prestauit, accedat et sic contestatur: „Quia res meas noluisti reddere, quas tibi prestauit, in hoc eas tene, ut super nocte proxima, sicut lex Salica est“; et sic ei solem culcauerit; et si tunc eas noluerit reddere, ad alias septem noctis adhuc cum testibus

D 7

LXXXVI. DE EO QUI
GRAFIONEM AD RES
ALIENAS INIUSTE
INUITAUERIT.

- 87,1 Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam gasacium suum per lege habeat mallatum, ille, qui eum rogit, ut iniuste tollat. Antequam legitime admallatus fuerit aut fides ei facta fuerit, et iniuste inuitauerit, sol. cc cul. iud. Ille qui grafionem rogit iniuste aliquid confiscare,
- 87,2 si uero grafio inuitatus supra legem aut debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit, aut se redemat aut de uita conponat.

D 8

LXXXVI. DE EO QUI
GRAFIONEM AD RES
ALIENAS INIUSTE
INUITAUERIT.

- Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam gasacium suum per legem habeat malatum, ille, qui eum rogit, ut iniuste tollat, antequam legitime admalatus fuerit aut fides ei facta fuerit, aut iniuste inuitauerit, viii den. qui f. sol. cc cul. iud. Ille, qui grafionem rogit iniuste aliquid confiscare,
- si uero grafio inuitatus supra legem aut debitum iustum amplius aliquod tollere presumpserit^a, aut se redimat aut de uita conponat.

D 9

LXXXVII. DE EO QUI
GRAFIONEM AD RES
ALIENAS INIUSTI
INUITAT.

- Si quis graffionem ad res alienas iniusti tollendas inuitauerit, antequam gassacionem suum per lege habiat mallatum, illi, qui eum rogati, aut iniusti tollat, antequam legitime admallatus fuerit aut fide ei facta fuerit, et iniusti inuitauerit, sol. cc cul. iud., illi, qui graffionem rogit iniusti aliquid confiscare.

- Se uero graffio inuitatus supra legem aut debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit, aut se redimat aut de uita conponat.

LXXXVII.
DE REM PRESTITAM.LXXXVII.
DE REM PRESTATA.LXXXVIII.
DE REM PRESTATAM.

- 88 Si quis alteri de rebus suis aliquid prestauerit et ei noluerit rendere, sic eum debit mallare, ut cum testis ad casa^b sua, cui res prestauit, accedat et sic contestatur: quia res meas noluisti rendere, quas tibi prestauit, in hoc eastene, ut super nocte proxima, sicut lex salica est; et sic ei solem culcauerit. Et si tunc eas noluerit rendere, ad alias septem noctibus adhuc cum

- Si quis alteri de rebus suis aliquid praestauerit et ei noluit redire, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad casa sua, cui res prestauit, accedat et sic contestatur: quia res meas noluisti redire, quas tibi prestauit, in hoc eas tene, ut super nocte proxima, sicut lex salica est; et sic ei sol culcauerit; et si tunc eas noluerit redire, ad alias septem noctibus adhuc cum

- Si quis alteri de rebus suis aliquid prestauerit et ei noluerit^a redire, sic eum debit mallare, ut cum testis ad casam suam, cui rem prestauit, haccedat et sic contestatur: ^cquia res^e meas noluisti redire, quas tibi prestauit, in hoc eas tene, ut super nocte proxima, sicut lex salica est; et sic ei solem culcauerit; et se tunc eas noluerit redire, ad alias VII noctes adhuc cum

Titel 87: a) in D 8 aus presumsirit verbessert.

Titel 88: a) in D 9 aus noiuerit verbessert. b) in D 7 aus causa verbessert. c-c) qui tres (D 9) Hessel.

LXXXVI.

§ 1. Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam suum gasatum D 87 § 1 per legem habeat mallatum soledos cc culpabilis iudicetur, ille qui grafionem rogat iniuste confiscare.

§ 2. Si uero grafio inuitatus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere 87 § 2 presumpserit, aut se redimat aut de uita conponat.

LXXXVII.

Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit et ei reddere noluerit, sic eum debet mallare, 88 ut cum testibus ad casam suam, cui res prestitit, accedat; et si eas reddere noluerit, per tres uices cum testibus ei roget, ut debitum suum reddat, et per totas tres uices ei solem culcet;

*E 11**LXXXVI.*

SI QUIS GRAUIONEM AD RES ALIENAS iniustae tollendas inuitauerit, antequam suum gasatum per legem habeat mallatum, sol. cc cul. iud.

Ille qui grauionem rogat iniuste confiscare;

si uero grauio inuitatus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit aut redimat aut de uita conponat.

*E 12**LXXXVI.*

Si quis grafiuo-nem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam suum gasatum per legem habeat mallatum, sol. cc cul. iud.,

ille qui grafiuo-nEm^a rogat iniuste confiscare.

Si uero grafiuo inuit(a)tus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere pr(e)sumpserit aut se^c redimat aut de uita conponat.

*E 13**LXXXVI.*

Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam suum gasatum per legem habeat mallatum, sol. cc cul. iud.,

ille qui grafionem rogat iniuste confiscare;

si uero grafio inuitatus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit, aut redimat aut de uita conponat.

*E 14**LXXXVI.*

Si quis grafionem ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam suum gasacium per legem habeat mallatum, sol. cc cul. iud.

Ille qui grafionem rogat iniuste confis . . .;

si uero grafio inuitatus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere presumpserit, aut se reddi aut de uita conponat.

*E 15/16**LXXXVI.*

Si quis graphio-nem aut res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam suum gasacium per legem habeat mallatum, sol. cc cul. iud.

Ille qui graphio-nem rogat iniuste confiscare;

si uero graphio inuitatus contra legem supra debitum iustum aliquid amplius tollere^b presumpserit aut redimat aut de uita conponat.

*LXXXVII.**LXXXVII.**LXXXVII.**LXXXVII.**LXXXVII.*

SI QUIS ALTERI DE REBUS SUIS ALIQUID praestiterit et ei reddere noluerit, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad causam suam, cui res prestitit, accedat et si eas reddere noluerit, per tres uices cum testibus ei roge(t), ut debitum suum reddat et per totas tres totastres uices ei solem cul-

Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit et ei reddere noluerit, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad causam suam, cui res prestitit, accedat et si eas reddere noluerit, per uices cum testibus ei roget, ut debitum suum reddat et per totas tres uices ei solem culcet, quia si sic fe-

Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit et ei reddere noluerit, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad causam suam, cui res prestitit, accedat et si eas reddere noluerit, per uices cum testibus ei roget, ut debitum suum reddat et per totas tres uices ei solem culcet, quia si sic fe-

Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit et ei reddere^a noluerit, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad causam suam, cui res prestitit, accedat et si ei has^b reddere^c noluerit, per uices cum testibus ei roget, ut debitum suum reddat et per totas tres uices ei solem culcet, quia si sic fe-

Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit et ei reddere^a noluerit, sic eum debet mallare, ut cum testibus ad causam suam, cui res prestitit, accedat et si ei has^b reddere^c noluerit, per uices cum testibus ei roget, ut debitum suum reddat et per totas tres uices ei solem culcet, quia si sic fe-

Titel 86: a) in E 12 E über anderem Buchstaben. b) tullere E 15. c) in E 12 aus so verbessert.

Titel 87: a) redde E 15. b) as E 15. c) redde E 15.

uenire debit et roget eum, ut debitum suum reddat; et si nec tunc redderit, iterum ei solem culcit; quod super tres uices solem ei culcauerit, semper per singulas uices terni solidi ad crescant; et si tunc noluerit reddere nec fidem facere, super debitum, quem ei prestiterat, et super illus nouem solidus, qui per tres admoniciones adcreuerunt, mallobergo nectanto, <DC dinarius qui faciunt> solidus xv culpabilis iudicetur.

LXXXIX. De manu de inio redemenda.

P. 53 § 1 § 1. Si quis ad inio mallatus fuerit, forsitan conuenerit, ille qui mallatus est, ut manum suam redemat et iuratores donet.

53 §§ 1-2 § 2. Si talis causa est, unde legitimi solidus xv conponere debeat, solidis III manum suam redemat; quod si amplius dederit, fredo soluat, tamquam se de causa conuictus fuisse.

D 7

testibus uenire debet et roget eum, ut debitum suum reddat, et si nec tunc reddiderit. Iterum ei solem culcit, quod ^dse per^d uices solem ei culcauerit, semper per singulus uices terni solidi ad crescant. Et si tunc noluerit rendere nec fidem facere, super debitum, quem ei praestiterat, et super illus nouem solidus, qui per tres admoniciones adcreuerunt, mal. nectanto, sol. xv cul. iud.

D 8

cum testibus uenire debet et roget eum, ut debitum suum reddat; et si nec tunc redderit. Iterum ei solem culcit, quod super tres uices solem ei culcauerit, semper per singulas uices terni solidi ad crescant; et si tunc noluerit reddere nec fidem facere, super debitum, quem ei prestiterat, et super illus nouem sol., qui per tres admoniciones adcreuerunt, mal. nectanto, DC den. qui f. sol. xv cul. iud.

D 9

testibus debit uenire et rogit eum, ut debitum redat; et se netunc rediret, iterum ei solem culcit, quod super III uicias solem ei culcauerit, semper per singulas uices terni solidi ad crescant; et se tunc noluerit redire nec fidem facire, super debitum, quem ei prestetirat, et super illus VIII sol., qui per III admoniciones adcriuerunt, mal. nectanto, sol. xv cul. iud.

LXXXVIII. DE MANU DE INIO REDEMENDA.

89,1 Si quis ad inio mallatus fuerit, forsitan conuenerit, ille qui mallatus est, ut manum suam redimat et iuratores donet.

89,2 Si talis causa est, unde legitimi sol. xv conponere debeat, sol. III manum suam redimat; quod si amplius dederit, frido soluat, tamquam se de causa conuictus fuisse.

LXXXVIII. DE MANU DE INIO REDIMENDA.

Si quis ad enio mallatus fuerit, forsitan conuenerit, ille qui mallatus fuerit, ut manum suam redimat et iuratores donet.

Si talis causa est, unde legitimus sol. xv conponere debeat, sol. III manum suam redimat. Quod si amplius dederit, fredo soluat, tamquam si de causa conuictus fuisse.

LXXXVIII. DE MANO DE INIO REDEMENDA.

Si quis ad inio mallatus fuerit, forsitan conuenerit, illi qui mallatus est, ut manum suam redemet et iuratoris donet.

Setalis causa est, unde legidimi solidi xv conponere dibiat, sol. III manum suam redemt; quod amplius dediret, fredo soluat, tamquam se de causa conuictus fuisse.

d-d) in D 7 aus semper verbessert. e) in D 9 vielleicht nachgetragen.

quia si sic fecerit, per singulas uices terni soledi ad crescunt; si uero nec tunc reddere noluerit nec fidem ei fecerit, super illos nouem soledos, quos per tres admonitiones ad crescuntur, soledos xv culpabilis iudicetur.

LXXXVIII.

D

§ 1. Si quis ad aeneum mallatus fuerit et postea inter eos conuenerit, ut ille, qui mallatus ^{89 §§ 1-2} est, manum suam redimat et iuratores donet, si talis causa est, unde legitimi soledi xv conponere debeat, soledos iii manum suam redimat; quod si amplius dederit, fredum soluat, tamquam si de causa conuinctus fuisset.

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

solem culcit, quia si fecerit per singulas uices, terni solidi ad crescunt. Si uero nectunc reddere noluerit nec fidem ei fecerit super illos viii sol., quos per tres admonitiones ad crescuntur, sol. xv cul. iud.

cet, quasi sic fecerit per singulas uices, terni solidi ad crescunt^e; si uero nec tunc reddere noluerit nec fidem ei fecerit super illos nouem solidos, quos per tres admonitiones ad crescuntur, sol. xv cul. iud.

sic fecerit per singulas uices, terni solidi ad crescunt.

culcit, quia si sic fecerit per singulas ternus^d solidi ad crescunt.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

SI QUIS AD AENEUM MALLATAE mallatus fuerit et postea inter eos conuenerit, ut ille, qui mallatus est, manum suam redimat et iuratores donet;

si talis causa est, unde legitimis sol. xv conponere debeat, sol. iii manum suam redimat. Quod si amplius dederit, fredum soluat^d, tamquam si de causa conuinctus fuisset.

Si quis ad aeneum mallatus fuerit et postea inter eos conuenerit, ut ille, qui mallatus est, manum suam redimat et iuratores donet;

si talis causa est, unde legitimis sol. xv conponere debeat, sol. iii manum suam redimat; quod si amplius dederit, fredum soluat, tamquam si de causa conuinctus fuisset.

Si quis ad aeneum mallatus fuerit et postea Inter eos conuenerit, ut ille, qui mallatus est, manum suam redimat. Et iuratores donet;

si talis causa est, unde legitimis sol. xv conponere debeat, sol. iii manum suam redimat; quod si amplius dederit, fredum soluat, tamquam si de causa conuinctus fuisset;

Si quis ad aeneum mallatus^a fuerit et postea inter eos conuenerit, ut ille, quis^b mallatus est, manum suum redimat et iuratores donet;

si talis causa est, unde legitimis sol. xv conponere debeat, sol. iii manum suam redimat; quod si amplius dederit, fredum soluat, tamquam si de causa conuinctus fuisset;

d) ternais (vielleicht zu ternus verbessert) E 15. e) in E 12 aus ad crescant verbessert.

Titel 88: a) malatus E 15. b) qui E 15. c) in E 11 aus debet verbessert. d) in E 11 aus soluua verbessert.

P.

- 53 §§ 3-4 § 3. Si uero maior causa est, unde xxxv solidus soluat, et conuenerit, ut manum suam redemant, solidus vi donet; quod si amplius dederit, fredo soluat, quantum se de causa illa conuictus fuisset.
- 53 §§ 7-8 § 4. Si uero leodo alteri reputauit et ad inio illum habet mallatum et uoluerit manum suam redemere et iuratores dare, solidus xxx donet; quod si amplius dederit, fredus de ipsa lege conponat.

LXL. De eo qui grafionem occiserit.

- 54 § 1 § 1. Si quis grafionem occiserit, <xxivm dinarius qui faciunt> solidus dc culpabilis iudicetur.
- 54 § 2 § 2. Si quis sagsbaronem aut grafionem, qui puer regi fuerit, <xiiim dinarius qui faciunt> solidus ccc culpabilis iudicetur.

D 7

D 8

D 9

89,3 Si uero maiora causa est, unde xxxv sol. soluat, et conuinerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet; quod si amplius dederit, fidus soluat, quantum se de causa illa conuictus fuisset.	Si maior causa est, unde xxxv sol. soluat, et conuenerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet; quod si amplius dederit, fredo soluat, quantum se de causa illa conuictus fuisset.	Se uero maior causa est, unde ^a sol. xxxv soluat, et conuenerit, ut manum suam redemant, sol. vi donet; quod se amplius dediret, fredo soluat ^b , quantum se de causa illa conuictus fuisset.
89,4 Si uero leodo alteri reputauit et ad inio illum habet mallatum et uoluerit manum suam redimeret et iuratores dare, sol. xxx donet; quod si amplius dederit, fidus de ipsa lege conponat.	Si uero leodo alteri reputauit et ad inio illum habet mallatum et uoluerit manum suam redemere et iuratores ^c dare, sol. xxx donet; quod si amplius dederit, fredus de ipsa lege conponat.	Se uero leodo alteri reputauit et ad inio illum habet mallatum et uoluerit manum suam redemere et iuratoris dare, sol. xxx donet; quod se amplius dediret, fredo de ipsa lege conponat.

LXXXVIII. DE EO QUI GRAFIONEM OCCISERIT.

- 90,1 Si quis grafionem occiserit, sol. dc^a cul. iud.;
- 90,2 si quis sagsbaronem aut grafionem, qui pur regi fuerit, sol. ccc cul. iud.

LXXXVIII. DE EO QUI GRAFIONEM OCCISERIT.

- Si quis grafionem occiserit, xxiiim den. qui f. sol. dc cul. iud.
- Si quis sagibaronem aut grafionem, qui puer regis fuerit, xiiim den. qui f. sol. ccc cul. iud.

LXL. DE EO QUI GRAFIONEM OCCISERIT.

- Si quis graffionem occiserit, sol. dc cul. iud.
- Si quis sags barone aut graffionem, qui puer regi fuerit, sol. ccc cul. iud.

Titel 89: a) in D 9 d mit Abkürzungsstrich. b) in D 9 l mit Abkürzungsstrich. c) in D 8 aus iuratus verbessert.

§ 2. Si uero maior causa fuerit, unde soledos xxxv soluat, et conuenerit, ut manum suam *D 89 § 3* redimat, soledos vi donet; quod si amplius dederit, fredum soluat, quantum si de causa illa conuictus fuisset.

§ 3. Si uero leodem alteri reputauit, et ad aeneum illum habet mallatum, et manum suam *E 89 § 4* redimere voluerit et iuratores dederit, soledos xxx donet; quod si amplius dederit, fredus de ipsa lege conponat.

LXXXIX.

§ 1. Si quis grafionem occiserit, soledos dc culpabilis iudicetur. *90 § 1*

§ 2. Si quis sagibaronem, qui ingenuus est et alium sagibaronem posuit, occiserit, soledos *90 § 3* dc culpabilis iudicetur *(excepto capitale et dilatura)*.

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

Si uero maior causa fuerit, unde sol. xxxv conponat, et conuenerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet; quod si amplius dederit, fredem soluat, quantum si de causa illa conuictus fuisset;

si uero leudem alteri reputauit, qui ad aeneum illum habet mallatum et manum suam redemere voluerit et iuratores dederit, sol. xxx donet; quod si amplius dederit, fredes de ipsa lege conponat.

Si uero maior causa fuerit, unde sol. xxxv soluat, et conuenerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet. Quod si amplius dederit, fredum soluat, quantum si de causa illa conuictus fuisset;

si uero leudem alteri reputauit et ad aeneum illum habet mallatum et manum suam redimere voluerit et iuratores dederit, sol. xxx donet. Quod si amplius dederit, fredos de ipsa lege conponat.

Si uero maior causa fuerit, unde sol. xxxv soluat, et conuenerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet; quod si amplius dederit, fredum soluat, quantum si de causa illa conuictus fuisset.

Si uero maior causa fuerit, unde sol. xxxv soluat, et conuenerit, ut manum suam redimat, sol. vi donet; quod si amplius dederit, fredum soluat, quantum si de causa illa conuictus fuisset;

si uero leode alteri reputauit et ad aeneum illum habet mallatum et manum suam redimere voluerit et iuratores dederit, sol. xxx donat; quod si amplius dederit, fredus de ipsa lege conponat.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

LXXXVIII.

SI QUI GRA-
UIONEM OCCIDE-
RIT, SOL. DC CL.

Si quis sagibaronem, qui ingenuus est, et alium sagibaronem posuit, occiserit, sol. dc cul. iud. except. capl. et dil.

Si quis grafionem occiderit, sol. dc cul. iud.

Si quis grafionem occiderit, sol. dc culp. iudicetur.

Si quis grafionem occiderit, sol. dc culp. iud.

Si quis graphio- 89,1
nem occiserit, sol.
dc cul. iud.

Si quis sagibaronem, qui ingenuus est, et alium sagibaronem posuit, occidere, sol. dc cul. iud.;

Si quis sagibaronem, qui ingenuus est, et alium sagibaronem posuit, occiserit, sol. dc cul. iud.

Si quis sagibaronem, qui ingenuus est, et alium sagibaronem posuit, occiserit, sol. dc cul. iud.

Si quis sagibaronem, qui ingenuus est, et alium sagibaronem posuit, occiserit, sol. dc cul. iud.

e) so auch *E 15*.
h) aeneum *E 15*.

f) in *E 16* aus conuictus verbessert.
i) in *E 14* aus foedus verbessert.

g) in *E 14* aus alterino verbessert.

P. 54 § 3 § 3. Si quis sagsbaronem, qui ingenuos est, *<et>* alio sagsbaronem posuit, aliquis eum occiserit, *<xxivm dinarius qui faciunt>* solidus *dc* culpabilis iudicetur.

54 § 4 § 4. Sagsbaronis in singulis mallis plus quam tres esse non debent; et si de causa aliqua ante illus *<aliquid>* factum fuerit, penitus grafionem remouere non posset.

LXLI. De eo qui ad mallum uenire contempserit.

56 §§ 1-5 § 1. Si quis ad mallum uenire contempserit, aut ei racemburgiae iudicatum fuerit, adimplere distullerit, si nec de compositione nec de neo nec de ulla lege facere uoluerit, tunc ad reges presencia eum manuire debet, ut ibi XII testes erunt, qui per singulas uices iurati tres dicant, quod ibi fuerunt, ubi racemburgiae iudicauerunt, aut de neum ambulauerit aut fidem de compositionem fecerit, et ille dispexit. Iterum alii tres iurare debent, quod ibi fuissent post illa die, quando racemburgiae iudicauerunt, aut per neum aut per compositionem se ducerit, hoc est de illa die in XL noctes in mallobergo iterum ei solem culcauerit et nullatenus uoluit legem

D 7

90,3 Si quis sagsbaronem, qui ingenuus est et alio sagsbaronem posuit, aliquis eum occiserit, sol. *dc* cul. iud.

90,4 Sagsbaronis in singulis mallis plus quam tres esse non debent; et si de causa aliqua ante illus aliquid factum fuerit, penitus grafionem remonire non possit.

XC. DE EO QUI AD MALLO UENIRE NOLUERIT.

91,1 Si quis ad mallum uenire contempserit, aut ei racemburgii iudicatum fuerit, adimplere distullerit, si nec de compositione nec deneo nec de ulla lege facere uoluerit. Tunc ad reges presentia eum manuire debet, ut ibi duodecim testis erunt, qui per singulas uices iurati tres dicant, quod ibi fuerunt, ubi racemburgi iudicauerunt, aut denuum ambulauerit aut fidem de compositionem facerit, et ille dispexit. Iterum alii tres iurare debent, quod ibi fuissent post illa die, quando racemburgi iudicauerunt, aut per neum aut per compositionem se ducerit. Hoc est de illa die in XL noctis in mallobergo. Iterum ei solem culcauerit et nullatenus noluit legem adim-

D 8

Si quis sagybaronem, qui ingenuus est, alio sagybaronem posuit, aliquis eum occiserit, *xxvium den. qui f. sol. dc cul. iud.*

Sagybaronem in singulos mallos plus quam tres esse non debent; et si de causa aliquid ante illos factum fuerit, poenitus grafionem remouere non posset.

XC. DE EO QUI AD MALLUM UENIRE NOLUERIT.

Si quis sags barone, qui ingenuos est, alio sags barone posuit, aliquis eum occiserit, sol. *dc* cul. iud.

Saxbarone in singulis mallis plus quam III esse non dibent; et se causam aliquam ante illus facta fuerit, penitus grafionem remouere non posset.

LXLI. DE EO QUI AD MALLUM UENIRE CONTEMPSERIT.

Si quis ad mallum uenire contempserit, aut ei racemburgi iudicatum fuerit, adimplere distullerit, si nec de compositione nec deneo nec de ulla lege facere uoluerit, tunc ad regem presentiam eum manuire debet, ut ibidem XII testes erunt, quo per singulas uices iurati tres dicant, quod ibi fuerunt, ubi racemburgii iudicauerunt, aut deneum ambulauerit aut fidem de compositione fecerit, et ille dispexit. Item alii tres iurare debent, quod ibi fuissent post illa die, quando racemburgii iudicauerunt, aut per neum aut per compositionem se ducerit, hoc est de illa die in XL noctes in mallobergo. Iterum ei solem culcauerit et nullatenus noluit legem adim-

Si quis ad mallum uenire contempserit, aut ei racemburgiae iudicatum fuerit, adimplire distullebit, se nec de conpusacione nec deneo nec ulla lege facire uoluerit, tunc ad regem presenciae eum manuire debet, ut ibi XII testes erunt, qui per singulas uices iurati tres dicant, quod ibi fuerunt, ubi racemburgiae iudicauerunt, aut deneo ambulare aut fidem de conpusacionem fecerit, et illi dispexit. Item alii III iurare debent, quod ibi fuissent, quando racemburgiae iudicauerunt, aut per neo aut per conpusacione se ducerit, hoc est de illa diae in XL noctes in malloburgo iterum et solem culcauerit et nullatenus uoluit legem adim-

Titel 90: a) davor in D 7 x getilgt.

§ 3. Si quis sagibaronem aut grafionem, qui puer regis fuerit, occiserit, soledos ccc cul- D 90 § 2
pabilis iudicetur.

§ 4. Sagibarones per singulos mallos plus quam tres esse non debent; et si causa aliqua 90 § 4
ante illos legibus fuerit definita, *aut* ante grafionem remouere eam non licet.

XC.

Si quis ad mallum uenire contempserit aut iudicium legibus datum, quod racinburgi ei 91 §§ 1-2
iudicauerint, adimplere distulerit, tunc ante regem presentiam eum mannire faciat, et ibi
duodecim testes erunt, qui per singulas uices tres iurati dicant, quod ibidem fuissent, ubi

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

Si quis sagibaronem aut grauionem, qui puer regis fuerit, occiserit, sol. ccc cul. iud.

si quis sagibaronem aut grafionem, qui puer regis fuerit, occiderit, sol. ccc culp. iud.

Si quis sagibaronem aut grafionem, qui puer regis fuerit, occiserit, sol. ccc cul. iud.

Si quis sagibaronem aut grafionem, qui puer regis fuerit, occiserit, sol. ccc cul. iud.

Si quis sagibaronem aut graphionem, quis^b puer regis fuerit, occiserit, sol. ccc cul. iud.

Sagibarones per singulos mallos plus quam tres esse non debent^d, et si causa aliqua ante illos legibus fuerit definita aut ante grauionem remouere eum non licet.

Sagibarones per singulos mallos plus quam tres esse non debent, et si causa aliqua ante illos legibus fuerit definita, ante grafionem remouere eam non licet.

Sagibarones per singulos mallos plus quam III esse non debent^e, et si causa aliqua ante illos legibus fuerit diffinita, ante grafionem remouere eam remouere non licet.

Sagibarones per singulos mallos plus quam tres esse non debent, et si causa aliqua ante illos legibus fuerit diffinita, ante grafionem remouere non licet.

Sagibarones^c per singulos mallos plus quam tres esse non debent, et si causa aliqua ante illos legibus fuerit diffinita ante graphionem remouere ea non licet.

XC.

XC.

XC.

XC.

SI QUI AL MALLUM UENE RE CONTEMPSERIT aud iuditium legibus datum, quod racinburgi ei iudicauerint, adimplere distulerit, tunc ante regem praesentiam eum mannire faciat et ibi duodecim testes erunt, qui per singulas uices tres iurati dicant, quod ibidem fuissent, ubi^h raru-

Si quis ad mal lum uenire contempserit aut iudicium legibus datum, quod racinburgi ei iudicauerint^b, adimplere distulerit, tunc ante regem presentiam eum mannire faciat et ibi duodecim testes erunt, qui per singulas uices III iurati dicant, quod ibidem fuissent, ubi racinburgi iudicium

Si quis ad mal lum uenire contempserit aut iudicium legibus datum, quod racinburgi ei iudicauerint^b, adimplere distulerit, tunc ante regem presentiam eum mannire faciat et ibi XII testes erunt, qui per singulas uices III iurati dicant, quod ibidem fuissent, ubi racinburgi iudicium

Si quis ad mal lum uenire contempserit aut iudicium legibus datum, quod racinburgi ei iudicauerint^b, adimplere distulerit, tunc ante regis^d presentiam eum mannire faciet et ubi duodecim testes^f erunt, qui per singulas uices III iurati dicant, quod ibidem fuissent, ubi racinburgi iudicium

Si quis ad mal lum uenire contempserit aut iudicium legibus datum, quod racinburgi ei iudicauerint^b, adimplere distulerint^c, tunc ante regem presentiam eum mannire faciat et hubi^e duodecim testes erunt, qui per singulas uices III iurati dicant, quod ibidem fuissent, hubiⁱ ra-

Titel 89: a) in E 14 aus sagibanem verbessert. b) qui E 15. c) in E 16 aus Sagibarones verbessert. d) in E 11 aus debet verbessert. e) in E 13 aus debet verbessert. f) in E 12 aus ant verbessert. g) in E 13 aus difinita verbessert.

Titel 90: a) in E 14 aus racimbugi verbessert. b) in E 12 aus iudicauerit verbessert. c) distullerit E 15. d) in E 14 aus reges verbessert. e) ubi E 15. f) in E 14 aus testis verbessert. g) in E 13 nachgetragen. h) in E 11 auf Rasur. i) ubi E 15.

adimplere; tunc eum debit manire ante regem, hoc est in noctis XIV, et trea testima*n*tia iurent, quod eum manissent. Et si nec tunc uenerit, ista noue testima*n*tia iuratis, sicut superius diximus dicant similiter. Illa die, se non uenerit, culcit ei solem, illa trea testima*n*tia, quomodo culcauit solem. Tunc se ista omnia impleuerit, qui eum mallat, et ille, qui admallatur, ad nullum placitum uenerit et per lege se ducere noluerit, tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum.

P. 56 § 6 § 2. Tunc *<eum>* ipse culpabilis et omnes res suas erunt. Et quicumque eum aut pauerit aut *<ad>* ospitalem collegerit, etiam se uxor sua, propterea solidus XV culpabilis iudicetur, donec omnia, que ei legibus inpotantur, conponat.

LXLII. De racemburgiis.

57 § 1 § 1. Si racemburgiae legem noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debit eis dicere, qui causam querit: „Dic nobis legem Salica“. Si illi noluerint dicere, tunc iterum ipse debit dicere: „Ego uos rogo, ut mihi et isto gassacionem quo *<mihi>*

D 7

plere. Tunc eum debit manire ante regem, hoc est in noctis XIII, et trea testima*n*tia iurent, quod eum mansisset; et si nec tunc uenerit, ista noue testima*n*tia iuratis, sicut superius diximus, dicant similiter. Illa die, si non uenerit, culcit ei solem, illa trea testima*n*tia, quomodo culcauit solem. Tunc se ista omnia impleuerit, qui eum mallat, et ille, qui admallatur, ad nullum placitum uenirerit et per lege se ducere noluerit. Tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum.

91,2 Tunc ipse culpabilis et omnes res suas erunt; et quicumque eum aut pauerit aut ospitalem collegerit, etiam se uxor sua, propterea sol. XV cul. iud. donec omnia, que ei legibus inpotatur, conponat.

XCI. DE RACIMBURGIS.

92,1 Si racemburgi legem noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debit eis dicere, qui causam querit: *Dic nobis legem salicam*; si illi noluerint dicere, tunc iterum ipse debit dicere: *Ego uobis rogo, ut mihi et isto gasationem quo legem*

D 8

plere. Tunc eum debet manire ante regem, hoc est in noctes XIII, et tretestima*n*tia iurent, quod eum manissent. Et si nec tunc ueniret, ista VIII testima*n*tia iuratis, sicut superius diximus, dicant similiter. Illa die, se non ueniret, culcit ei solem, illa trea testima*n*tia, quomodo culcauit solem. Tunc si ista omnia impleuerit, qui eum mallat, et ille, qui admallatur, ad nullum placitum uenirerit et per legem se ducere noluerit, tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum.

Tunc ipse culpabilis et homines res suas erunt. Et quicumque eum aut pauerit aut ad hospitalem colligerit, etiam si uxor sua, propterea sol. XV cul. iud. donec omnia, qui ei legibus inpotantur, conponat.

XCI. DE RACIMBURGIS.

Si racemburgii legem noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debet eis dicere, qui causam querit: *Dic nobis legem salicam*. Si illi noluerint dicere. Tunc iterum ipse debet dicere: *Ego uobis rogo, ut mihi et isto gasationem quo legem*

D 9

plire; tunc eum debit manire ante regem, hoc est in noctis XIII, et trea testima*n*tia iurent, quod eum manissent. Et se nec tunc ueniret, ista noue testimunae^b iuratis, sicut superius diximus, dicant similiter illa diae, se non ueniret, culcit ei solem, illa trea testima*n*tia, quomodo culcauerit solem; tunc se ista omnia impluerit, qui eum mallat, et illi, qui admallatur, ad nullum placitum ueniret^c et per lege se ducere nolueret, tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum;

tunc eum ipsi culpabile et omnis res suas erunt. Et quicumque eum aut pauerit aut ospitalem collegerit, etiam se uxor sua, propterea sol. XV cul. iud. donec omnia, que legibus inpotantur, conponat.

LXLII. DE RECEMBURGIIS.

Se recemburgiae legem noluerit dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debit eis dicere, qui causam querit: *Dic nobis legem salicam*. Se illi noluerint dicere, tunc iterum debit dicere: *Ego uos rogo, ut mihi isto gassacionem quo mihi legem*

Titel 91: a) in D 8 auf Rasur. b) in D 9 aus testimunia verbessert. c) uenirit (D 9) Hessel.

racinburgi iudicium ei decreuissent et ipsum contempsissent. Tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum, et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt. Et qui-cumque eum aut pauerit aut ad hospitium recipierit, etiam uxor sua, soledos xv culpabilis iudicetur, donec omnia, quae legibus ei inputantur, conponat.

XCI.

D

§ 1. Si racinburgi lege noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debet eis dicere, qui causam quaerit: „Dic nobis legem Salicam.“ Si illi noluerint dicere, tunc ipse iterum debet dicere: „Ego uos rogo, ut mihi et isto gasationem quod legem dicatis“;

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
cinburgi iuditium eum discreuissent et ipsum contempsissent. Tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt. Et qui-cumque eum aut pauerit aut ad hospitium recipierit etiam uxor sua, sol. xv cl. iud., donec omnia, quae legibus ei inputantur, conponat.	iudicium ei decreuissent ^a et ipsum contempsissent. Tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt. Et qui-cumque eum aut pauerit aut ad hospitium recipierit etiam uxor sua, sol. xv cl. iud., donec omnia, quae legibus ei inputantur, conponat.	ei decreuissent et ipsum contempsissent; tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt; et quicumque aut pauerit aut ad hospitium recipierit etiam uxor sua, sol. xv cl. iud., donec omnia, quae legibus ei inputantur, conponat.	gi ^b Iudicium ei decreuissent et ipsum contempsissent. Tunc rex, ad quem manitus est, extra sermonem suum ponat eum et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt; et quicumque aut pauerit aut ad hospitium recipierit etiam uxor sua, sol. xv cl. iud., donec omnia, quae legibus ei inputantur, conponat.	cimburgi iudicium ^c eum ^d dicite ^e ius-sent et ipsum con-temp-sis-ent. Tunc rex, ad quem manitus ^f est, extra sermonem suum po-tan ^g eum et ita ipse culpabilis et omnes res suas erunt; et quicumque eum aut pauerit aut ad hospitium recipierit etiam uxor sua, sol. xv cul. iud. Donec omnia, quae cumque legibus ei imputantur, conponat.

XCI.

XCI.

XCI.

XCI.

SI RACINBURGI LEGE NOLUERUNT DICERE In mallo resedentes, cum causas inter duo discusserint, debet eis dicere, qui causam querit: dic nobis legem salicam. Si ille noluerunt dicere, tunc ipse iterum debet dicere: Ego uos rogo, ut mihi et isto gasationem, quod legem dica-

Si racinburgi lege noluerint^b dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debet eis dicere, qui causam quaerit: dic nobis legem salicam; si illi noluerint dicere, tunc ipse iterum debet dicere: ego uos rogo, ut mihi et isto gasationem, quod legem dicatis;

Si racinburgi legem noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debet eis dicere, qui causam querit: dic nobis legem salicam; si illo^c noluerint dicere, tunc ipse^d debet iterum^e dicere: ego uos rogo, ut mihi et isto causationem, quod legem dicatis;

Si racinburgi lege noluerint dicere in mallo resedentes, cum causas inter duos discusserint, debet eis dicere, qui causam querit: dic nobis legem salicam; si illo^f noluerint dicere, tunc ipse^g debet iterum^h dicere: ego uos rogo, ut mihiⁱ et isto causationem, quod legem dicatis;

k) in E 14 aus racinburgi verbessert. l) iuditium E 15. m) ei E 15. n) in E 16 auf Rasur; dicite auch E 15. o) in E 12 aus decreuissent verbessert. p) manitus E 15. q) so E 14. r) auspicium E 15. s) davor in E 14 c getilgt. t) quecumque E 15.

Titel 91: a) in E 12 aus noluerit verbessert. b) in E 13 aus noluerit verbessert. c) in E 14 aus resedentes verbessert. d) in E 12 aus deboet verbessert. e-e) in E 14 aus sillii verbessert. f) so auch E 15. g-g) iterum debet E 15. h) mihi E 15.

legem dicatis“; bis aut tres hoc debit dicere; tunc illi, qui aurem repetit, debit dicere: „Ego uos tancono, usque quo mihi legem dicatis Salica.“ Quod si dicere noluerint, septem de illis racemburgiis culcati sole ternus solidus culpabilis iudicetur.

P. 57 § 2 § 2. Quod si nec *(sic)* legem dicere noluerint nec ternus solidus fidem facere, unusquisque xv solidus culpabilis iudicetur.

57 § 4 § 3. Si uero illi racemburgiae legem dixerint, eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racemburgiis *(dc dinarius qui faciunt)* solidus xv culpabilis iudicetur.

LXLIII. De alodis.

59 § 1 § 1. Si quis mortuos fuerit et filius non demiserit, si pater aut mater superfuerit, ipsi in hereditatem succedant.

D 7

dicatis; bis aut tres hoc debet dicere: ego uos tancono, usque quo mihi legem dicatis salica; quod si dicere noluerint, septem de illis racemburgiis culcati sole ternus sol. cul. iud.

92,2 Quod sic nec sic legem dicere noluerint nec ternus sol. fidem facere, unusquisque xv sol. cul. iud.

92,3 Si uero illi racemburgiae legem dixerint, eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racemburgiis sol. xv cul. iud.

XCII. DE ALLODIS.

93,1 Si quis^a mortuus fuerit et filius non demiserit, si pater aut mater si perfuerint, ipsi in hereditatem succedant;

D 8

gem dicatis; bis aut tres hoc debet dicere: Ego uos tancono, usque quo mihi dicatis legem salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racemburgiis culcati sole ternos sol. cul. iud.;

quod si nec legem dicere noluerint nec ternos sol. fidem facere, unusquisque sol. xv cul. iud.

Si uero illi racemburgiae legem dixerint, eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illius racemburgiis dc den. qui f. sol. xv cul. iud.

XCII. DE ALODIS.

Si quis mortuus fuerit et filios non demiserit, si pater aut mater superfuerint^b, ipsi in hereditate succedant.

D 9

dicatis; bis aut iii debit dicere; tunc illi, qui aurem repetit, debit dicere: ego uos tangono, usque quo mihi legem dicates salica; quod se dicere noluerent, vii de illis racemburgies^a culcati sole ternus sol. cul. iud.

Quod se nec legem dicere noluerent nec ternus sol. cul. iud.

Se uero illi recemburgiae legem dixerint, eis contra dixerunt, quod lege non dicant, contra hunum quemque de illis recemburgiis sol. xv cul. iud.

LXLIII. DE ALODIS.

Si quis mortuus fuerit et filius non demiserit, si pater aut mater superfuerit, ipsi in hereditatem succedant.

Titel 92: a) in D 9 aus racemburgiis verbessert.

Titel 93: a) in D 7 von späterer Hand omo nachgetragen. b) in D 8 aus superfuerit verbessert.

bis aut ternas uices hoc debet dicere. Tunc *si* ille, qui causam repetit, debet dicere: „Ego uos tangono, usque quo mihi legem dicatis Salicam.“ Quod si dicere noluerint, septem de illis racinburgis culcati solem ternos soledos culpabilis iudicetur. Quod si sic legem dicere noluerint Salicam nec ternos soledos fidem facere, unusquisque xv soledos culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero illi racinburgi legem dixerint et eis contradixerint, quod legem non dicant, D 92 § 3 contra unumquemque de illis racinburgis soledos xv culpabilis iudicetur.

XCII.

§ 1. Si quis mortuus fuerit et filios non dimiserit, pater aut mater in eius hereditate succedat. 93 § 1

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
quod legem dicatis; bis aut ternas uices hoc debet dicere. Tunc si ille, qui causam repetit, debet dicere: Ego uos tangono usque quo mihi legem dicatis salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racimburgis culcati solem ternos sol. cul. iud.;	tis; bis aut ternas uices hoc debet dicere: Ego uos tangono usque quo mihi legem dicatis salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racimburgis culcati solem ternos sol. cul. iud.;	aut ternas uices hoc debet dicere: Ego uos tangono usque quo mihi legem dicatis salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racimburgis culcati solem ternos sol. culpabilis iudicetur;	gem dicatis; bis aut ternas ¹ uices hoc debet dicere. Tunc ille, qui causam repetit, debet dicere: Ego uos tangono, usque quod mihi legem dicatis salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racimburgis culcati solem ternos sol. culpabilis iudicetur;	tis; bis autemnas ^k uices hoc debet dicere ^m , tunc ille, qui causam repetit, debet dicere: Ego uos tangono usque quo legem mihi dicatis salicam; quod si dicere noluerint, septem de illis racimburgis culcati solem ⁿ ternos sol. cul. iud.;
quod sic legem dicere noluerint salicam, nec ternos solidos fidem fecere, unusquisque xv sol. cul. iud.	quod si legem dicere noluerint salicam, nec ternos sol. fidem facere, unusquisque xv sol. cul. iud.	quod si sic legem dicere noluerint salicam, nec ternos sol. facere, unusquisque xv sol. culpabilis iudicetur.	Quod sic legem dicere noluerint salicam, nec ternos sol. facere, unusquisque xv sol. cul. iud.;	quod si legem dicere noluerint salicam, nec ternos sol. facere, unusquisque xv sol. cul. iud.;
Si uero illi racimburgi legem dixerint et eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racimburgis sol. xv cul. iud.	si uero illi racimburgi legem dixerint et ei contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racimburgis sold. xv cul. iudicetur.	Si uero illi racimburgi legem dixerint et eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racimburgis sol. xv culpabilis iudicetur.	si uero illi racimburgi legem dixerint et eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racimburgis sol. xv cul. iud.	si uero illi racimburgi legem dixerint et eis contradixerint, quod legem non dicant, contra unumquemque de illis racimburgis sol. xv cul. iud. 91,2
XCII.	XCII.	XCII.	XCII.	XCII.
SI QUIS MORTUUS FUERIT ET FILIOS NON DIMISERIT, pater aut mater in eius hereditate succedit;	Si quis mortuus fuerit et filios non dimiserit, pater aut mater in eius hereditate succedit;	Si quis mortuus fuerit et filios non dimiserit, pater aut mater in eius hereditate succedit;	Si quis mortuus fuerit et filios non dimiserit, pater aut mater in eius hereditate succedit;	Si quis mortuus fuerit et filios non dimiserit, pater aut mater in eius hereditate succedit; 92,1

i-i) in E 14 aus auternas verbessert. k) so auch E 15. l) in E 14 aus uoces verbessert. m) dicerae E 15. n) in E 14 aus sempem verbessert. o-o) in E 14 von relativ junger Hand aus culcati solen verbessert. p) so auch E 15. q) xv sol. E 15.

- P. 59 § 2 § 2. Si pater aut mater non fuerint, si fratres aut sororis demiserit, ipsi in hereditatem succedant.
- 59 § 3 § 3. Si uero isti non fuerint, tunc sororis matris in hereditatem succedant.
- 59 § 4 § 4. Si uero sororis matris non fuerint, sic sororis patris in hereditatem (patris) succedant.
- 59 § 5 § 5. Et postea de illis generationibus, quicumque proximioris sunt, ipsi in hereditatem succedant, qui ex paterno genere ueniunt.
- 59 § 6 § 6. De terra uero Salica nulla in muliere hereditatis transeat porcio, sed ad uirili sexus tota terra proprietatis sue possedeant.

LXLIV. De eo qui se de parentilla tollere uult.

- 60 §§ 1-2 § 1. Si quis de parentibus tollere voluerit, in mallo ante tunzino ambulare debit et ibidem

D 7

- 93,2 si pater aut mater non fuerint, si fratres aut sororis demiserit, ipsi in hereditatem succedant.
- 93,3 Si uero isti non fuerint, tunc sororis matris in hereditate succedant.
- 93,4 Si uero sororis matris non fuerint, sic sororis patris in hereditatem succedant;
- 93,5 et postea de illis generationibus. Quicumque proximioris^{c)} sunt, ipsi in hereditatem succedant, qui ex paterno genere ueniunt.
- 93,6 Deterra uero salica nulla in muliere hereditatis transeat porcio, sed ad uirilis sexustota terra propriaetatis sua possedeant.

D 8

- Si pater aut mater non fuerint, si fratres aut sorores dimisserit, ipsi in hereditate succedant.
- Si uero isti non fuerint, tunc sorores matris in here-
- dita- te succedant.
- Et postea de illis generationibus, quicumque proximiores sunt, ipsi in hereditate succedant, qui ex parte genere ueniunt.
- Deterra uero saleca nulla in mulieris hereditatis transeat porcio, sed ad uirile sexus tota terra propriaetatis sue possideant.

D 9

- Se pater aut mater non fuerint, se fratres aut sororis demiserit, ipsi in hereditatem succedant.
- Se uero isti non fuerint, tunc sororis matris in hereditatem succedunt.
- Se uero sororis matris non fuerint, sic sororis patris in hereditatem patris succedant.
- Et postea de illis generationibus, quicumque proximioris sunt, ipsi in hereditatem succedant, qui ex parte genere ueniunt.
- De terra uero salica nulla in muliere hereditates transiat porcio, se ad uirili sexus tota terra proprietatis sui possediat.

XCIII. DE EO QUI SE DE PARENTILLA TOLLERE UULT.

- 94,1 Si quis de parentibus tollere voluerit, in mallo antetunzino am-
- bulare debet et ibidem quattuor

XCIII. DE EO QUI SE DE PARENTILLA TOLLERE UULT.

- Si quis de parentibus tollere uult, in mallum ante tunzinum am-
- bulare debet et ibidem quattuor

LXLIII. DE EO QUI SE DE PARENTILLA TULLERE UULT.

- Si quis de parentibus tullere voluerit, in mallo ante tunzino am-
- bulare debit et ibidem IIII fustis

c) in D 7 aus proximoris verbessert.

- § 2. Si pater aut mater non fuerint, fratres aut sorores in eius hereditate succedant. D 93 § 2
 § 3. Si uero isti non fuerint, sorores matris in eius hereditatem succedant. 93 § 3
 § 4. Si uero sorores matris non fuerint, sorores patris in eius hereditate succedant. Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditatem succedant, qui ex parte istius generis uenient. 93 §§ 4-5
 § 5. De terra uero Salica nulla in mulieris hereditatis portio transeat, sed ad uirilis sexus tota proprietas perueniat. 93 § 6

XCIII.

Si quis de parentibus se tollere uoluerit, in mallo ante tunzino ambulet et ibidem quattuor 94 §§ 1-2

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 1x/16*

Si pater aut mater non fuerint, fratres aut sorores in eius hereditate succedant.	si pater aut mater non fuerint, fratres aut sorores in eius hereditate succedant.	Si pater aut mater non fuerint, fratres aut sorores in eius hereditate succedant.	si pater aut mater non fuerint, fratres aut sorores in eius hereditate succedant.	si pater aut mater non fuerit, fratres aut sorores in eius hereditate succedant;
Si uero isti non fuerint, sorores matris in eius hereditatem succedant.	Si uero isti non fuerint, sorores matris in eius hereditatem succedant;	Si uero isti non fuerint, sorores patris in eius hereditatem succedant.	Si uero isti non fuerint, sorores matris ^b in eius hereditate succedant.	Si uero isti non fuerint, sorores matris ^c in eius hereditate succedant.
Si uero sorores matris non fuerint, sorores patris in eius hereditatem succedant.	si uero sorores matris non fuerint, sorores patris in eius hereditate succedant.	Si uero sorores matris non fuerint, sorores patris in eius hereditate succedant.	Si uero sorores patris ^b non fuerint, sorores matris ^c in eius hereditate succedant.	92,4
Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditatem succedant. Qui ex parte istius generis uenient;	Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditatem succedant, qui ex parte istius generis uenient.	Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditate succedant, qui ex parte istius generis uenient.	Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditate succedant, qui ex parte ipsius generis uenient;	Et postea de illorum generationibus, quicumque proximior fuerit, in eius hereditate succedant, qui ex parte ipsius generis uenient;
deterra uero salica nulla in mulieris hereditatis portio transeat, sed add uirilis sexus tota proprietas perueniat.	De terra uero salica nulla in muliere hereditatis portio transeat, sed ad uirili sexu tota proprietas perueniat.	De terra uero salica nulla in mulieres hereditates portio transeat, sed ad uirili sexu tota proprietas perueniat.	De terra uero salica nulla in mulieres hereditates portio ^e transeat, sed ad uirilis sexu tota proprietas perueniat.	deterrad uero salica nulla in mulieres hereditates portio ^e transeat, sed ad uirilis sexu tota proprietas perueniat.

XCIII.

XCIII.

XCIII.

XCIII.

XIII.

SI QUI DE PARENTIBUS SETOLERE UOLEBIT, IN MALLO ANTE TUNZINO AMBULET ET IBIDEM QUATTUOR

Si quis de parentibus se tollere uoluerit, in mallo ante tunzino ambulet et ibidem quattuor^c

Si quis de parentibus tollere se uoluerit, in mallo ante tunzino ambulet et ibidem IIII fustibus

Si quis de parentibus tollere se uoluerit, in mallo ante tungino ambulet et ibidem quattuor

Si quis de parentibus setollere^a uoluerit, in mallo^b ante tungino^b ambulet et ibidem quatuor^d

Titel 92: a) in E 14 von junger Hand zu patris verbessert. b) in E 14 aus matris verbessert. c) in E 14 aus matres verbessert. d) so auch E 15. e) porcio E 15.

Titel 93: a) so auch E 15. b-b) antetungino E 15. c) in E 12 aus quatuor verbessert. d) quattuor E 15.

quattuor fustis alninus super caput suum frangere debit et illus in quattuor partis iactare debit et ibi dicere debit, quod se de iuramento et de hereditatem et de tota rationem illorum aut, si aliquis de suis parentibus aut moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perteniat.

P. 60 § 3 § 2. Si uero ille aut occidatur *(aut moriatur)*, compositio aut hereditas ad fisco perueniat.

LXLV. De aroena.

61 § 1 § 1. Si quis de manu ¹ad ira¹ aliquid per uirtutem tullerit aut rapuerit uel expoliauerit, *⟨(M)CC dinarius qui faciunt⟩ solidus xxx culpabilis iudicetur.*

61 § 3 § 2. Si uero quicumque desuper hominem aliquid in tercia manu² miserit et per uirtutem aliquid ei tullerit, mallobergo aroena, *⟨MCCCC dinarius qui faciunt⟩ solidus xxxv culpabilis iudicetur.*

1-1) aus alteri entstellt; vgl. *Pactus.*

2) vgl. Anm. 2 zu Titel 62, Anm. 1 zu Titel 82.

D 7

fustis alninus super caput suum frangere debit et illus in quattuor partis iactare debit et ibi dicere debit, quod se de iuramento et de hereditatem et detota rationem illorum aut, si aliquis de suis parentibus aut moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat.

94,2 Si uero ille aut occidatur, compositio aut hereditas ad fisco perteniat.

D 8

fustes alninus super capud suum frangere debet et illos quattuor partes iactare debet et ibi dicere debet, quod se de iuramento et de hereditatem et detota ratione illorum aut, si aliquis de suis parentibus aut moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat.

Si uero ille aut occidatur aut moriatur, compositio aut hereditas ad fisco pertineat.

D 9

alninus super caput suum frangere debit et illus in quattuor partis iactare debit et ibi dicere debit, quod se de iuramentum et de hereditatem et detota rationem illorum aut, se aliquis de suis parentibus aut moriatur aut occidatur, nullum ad illum nec hereditas nec compositio perteniat.

Se uero illi aut occidatur, compositio aut hereditas ad fisco perueniat.

XCIII. DE AROENA.

95,1 Si quis de manu ad ira aliquid per uirtutem tollerit aut rapuerit uel expoliauerit, sol. xxx cul. iud.

95,2 Si uero quicumque^b desuper hominem aliquid in tercia manu miserit et per uirtutem aliquis ei tullerit, mal. aroena^c, sol. xxxv cul. iud.

XCIII. DE AROENA.

Si quis de manu ad ira per uirtutem aliquid tulerit aut rapuerit uel expoliauerit, coxl den. qui f. sol. xxx cul. iud.

Si uero quicumque desuper hominem aliquid detertia manu miserit et super uirtutem aliquid ei tullerit, malb. aroena, lmcccc den. qui f. sol. xxxv cul. iud.

LXLV. DE AROENA.

Si quis de manum ad ira aliquid per uirtutem tollerit aut rapuerit uel expoliaueret^a, sol. xxx cul. iud.

Se uero quicumque desuper hominem aliquid in tercia manum miserit et per uirtutem aliquis ei tullerit, mal. aroena, sol. xxxv cul. iud.

Titel 95: a) in D 9 anscheinend aus expoliauerit verbessert. b) in D 7 qui aus de verbessert. c) in D 7 aus arena verbessert.

fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod se tam de iuramento quam et de hereditate uel de tota illorum ratione aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat. Si uero ille occisus fuerit, compositio aut hereditas ad fiscum pertineat.

XCIV.

§ 1. Si quis de manu aliquid per iram aut per uirtutem tulerit aut rapuerit uel expoliauerit, *D 95 § 1* soledos xxx culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis desuper hominem aliquid per uirtutem tulerit et in tercia manu miserit, soledos *95 § 2* xxxv culpabilis iudicetur.

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

ibidem quattuor fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod se tam de iuramento quam et de hereditate uel de tota illorum ratione. Aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat.

fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod se tam de iuramento quam et de hereditate uel de tota illorum ratione, aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat;

fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod setam de iuramento quam de hereditate uel de tota illorum ratione, aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat;

fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod setam de iuramento quam de hereditate uel de tota illorum ratione, aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat;

fustibus alninos super caput suum frangat et dicat, quod setam de iuramento quam de hereditate uel de tota illorum rationes, aut si aliquis de suis parentibus moriatur aut occidatur, nulla ad illum nec hereditas nec compositio perueniat;

Si uero ille occisus fuerit, compositio aut hereditas¹.

si uero ille occisus fuerit, compositio aut hereditas ad fiscum pertineat.

Si uero ille occisus fuerit, compositio aut hereditas ad fiscum perteneat.

Si uero ille occisus fuerit, compositio aut hereditas ad fiscum perteneat.

XCIII.

XCIII.

XCIII.

XCIII.

XCIII.

SI QVIS DE
MANU ALIQUID
PER IRAM AUT
PER uirtutem
tullerit aut rapuerit,
uel expoliauerit,
sol. xxx cul. iud.

Si quis de manu
aliiquid per iram
aut per uirtutem
tulerit aut
rapuerit uel expoliauerit,
sol. xxx cul. iud.

Si quis de manu
aliiquid per ira-
cundiam aut per
uirtutem tulerit
aut rapuerit uel
expoliauerit, sol.
xxx cul. iud.;

Si quis de manu
aliiquid per iracun-
diam aut per uir-
tutem tulerit aut
rapuerit uel expo-
liauerit, sol. xxx
cul. iud.;

Si quis de manu 94,1
aliiquid per iracun-
diam et aut^a per
uirtutem.

Si quis desuper
hominem aliquid
per uirtutem tulle-
rit et in tercia manu
miserit, sol. xxxv
cul. iud.

Si quis desuper
hominem aliquid
per uirtutem tulerit
et in tercia manu
miserit, sol. xxxv
cul. id.

Si quis desuper
hominem aliquid
per uirtutem tulerit
et in tercia manu
miserit, sol. xxxv
cul. iud.

Si quis desuper
hominem aliquid
per uirtutem tulerit
et in tercia manu
miserit, sol. xxxv
cul. iud.

94,2

e) caput *E 15*. f) so auch *E 15*. g) hereditatem *E 15*. h) so auch *E 15*. i) in *E 11* s aus
anderem Buchstaben verbessert. k) in *E 14* aus occesus verbessert. l) in *E 11* Zusatz jüngerer Hand
am unteren Rande: suis parentibus non pertenit causa sed ad fisco perteneat aut cui fiscus donare voluerit.
m) ad *E 15*.

Titel 94: a) in *E 16* aus au verbessert.

LXLVI. De hereburgio.

P. 64 § 1 Si quis alterum hereburgio clamauerit, hoc est strioporcio aut illum, qui inio portare dicitur, ubi strias cocinant, et probare uoluerit et non potuerit, *(MMD dinarius qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

LXLVII. De eo qui filiam alienam spunsauerit et se retraxerit.

65a Si quis filiam alienam spunsauerit et se retraxerit et eam noluerit prendre, mallobergo frifastina, *(MMD dinarius qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

LXLVIII. De eo qui alterum in pucium aut in pelago inpinxerit uel in periculo mortis.

41 § 12 Si quis hominem in pucium aut in pelago inpinxerit uel in periculum mortis, et ipse exinde uiuus euaserit et ipse causam suam possit mallare, mallobergo challis obduplicio, *(IVM dinarius qui faciunt)* solidus c culpabilis iudicetur.

D 7

XCV. DE HEREBURGIO.

96 Si quis alterum hereburgio clamauerit, hoc est strioporcio aut illum, qui inio porta dicitur, ubi strias cocinant, et probare uoluerit et non potuerit,
sol. LXII.s cul. iud.

D 8

XCV. DE HEREBURGIO.

Si quis alterum herburgio clamauerit, hoc est istrioportio aut^a illum qui inio portare dicitur, ubi strias cocinant, et probare non potuerit, *MMD* den.
qui f. sol. LXII.s cul. iud.

D 9

LXLVI. DE RECEMBURGIO.

Si quis alterum recemburgio clamauerit, hoc est strio porcio aut illi, qui inio portauerit dicitur, ubi strias cocinant, et probare uoluerit et non potuerit,
sol. LXII.s cul. iud.

XCVI. DE EO QUI FILIAM ALIENAM SPONSAUERIT ET SE RETRAXERIT.

97 Si quis filiam alienam sponsauerit et se retraxerit et eam noluerit prindere, mal. frifastina,
sol. LXII.s cul. iud.

XCVI. DE EO QUI FILIAM ALIENAM SPONSAUERIT ET SE RETRAXERIT.

Si quis filiam alienam sponsauerit et se retraxerit et eam noluerit prehendere, malb. frifastina, *MMD* den. qui f. sol. LXII.s cul. iud.

LXLVII. DE EO QUI FILIAM ALIENAM SPUNSAUERIT ET SE RETRAXERIT.

Si quis filiam alienam spunsauerit et se retraxerit et eam noluerit prendere, mal. fri bastina,
sol. LXII.s cul. iud.

XCVII.^a DE EO QUI ALTERUM IN PUTEUM AUT IN PELAGO INPINXERIT UEL IN PERICULUM MORTIS.

98 Si quis hominem in puteum aut in pellago inpinxerit uel in periculum mortis, et ipse exinde uiuus euaserit et ipse causam suam possit mallare, mal. chaldis obduplicio,
sol. c cul. iud.

XCVII. DE EO QUI ALTERUM IN PUTEUM AUT IN PELAGO INPINXERIT UEL IN PERICULUM MORTIS.

Si quis alterum in puteum aut in pellago inpinxerit uel in periculum mortis, et ipse exinde uiuus euaserit et ipse causam suam possit mallare, malb. challis obduplicio,
MMD den. qui f. sol. c cul. iud.

LXLVIII. DE EO QUI ALTERUM IN PUCIUM AUT IN PELICO INPINXERIT UEL IN PERICULUM MORTIS.

Si quis hominem in pucium aut in pelico inpenxerit uel in periculum mortis et ipsi exinde uiuus euaserit et ipsi causam suam posset mallare, mal. callis obduplicio,
sol. c cul. iud.

Titel 96: a) in D 8 t nachgetragen.

Titel 98: a) in D 7 aus XCII verbessert.

XCV.

Si quis alterum hereburgio clamauerit, hoc est strioportio aut illum, qui *<in>* aeneo portare *D 96* dicitur, ubi strias cocinant, et probare uoluerit et non potuerit, soledos LXII semis culpabilis iudicetur.

XCVI.

Si quis filiam alienam sponsauerit et se exinde retraxerit aut eam in coniugio accipere noluerit, *97* soledos LXII semis *<culpabilis>* conponat.

XCVII.

Si quis hominem in puteum aut in pelagum uel periculum mortis inpinxerit, unde uiuus *98* euaserit et ipse causam suam possit mallare, soledos c culpabilis iudicetur.

*E 11**E 12**E 13**E 14**E 15/16*

XCV.

XCV.

XCV.

XCV.

SI QVIS ALTE-
RUM HEREBUR-
GIO CLAMAUE-
RIT, hoc est strio-
portio aut illum,
qui in aeneo por-
tare dicitur, ubi
strias cocinant, et
probare uoluerit et
non potuerit, sol.
LXII.s non
conponat.

Si quis alterum
hereburgio clama-
uerit, hoc est istrio-
portio aut illum,
qui in aeneo portare
dicitur, ubi strias
cocinant, et probare
uoluerit et non po-
tuerit, sol. LXII.s
cul. iudicetur.

Si quis alterum
hereburgio clama-
uerit, hoc est strio-
portio aut illum,
qui aeneo portare
dicitur, ubi strias
cocinant, et pro-
bare noluerit et non
potuerit, sol. LXIII
c. id.

Si quis alterum
herebungio clama-
uerit, hoc est strio-
portio aut illum,
qui aeneo portare
dicitur, ubi strias
cocinant, et pro-
bare uoluerit et non
potuerit, sol. LX
cul. iud.

Si quis alterum *95*
herebungio clama-
uerit, hoc est strio-
portio aut illum,
qui aeneo portare
dicitur, hubi^a strias
cocinant, et probare
uoluerit^b et non po-
tuerit, sol. LX cul.
iud.

XCVI.

XCV.

XCVI.

XCVI.

XCVI.

SI QVIS FILI-
AM ALIENAM
SPONSAUERIT et
se exinde retraxerit
aut eam in coniugio
accipere noluerit,
sol. LXII.s conpo-
nat.

Si quis filiam ali-
enam sponsauerit
et se exinde retrax-
erit aut eam in
coniugio accipere
noluerit, sol. LXXII.s
conpo-

Si quis filiam ali-
enam sponsauerit
et se exinde retrax-
erit aut eam in
coniugio accipere
noluerit, sol. LXIII
conpo-

Si quis filiam ali-
enam sponsauerit
et se exinde retrax-
erit aut eam in
coniugio accipere
noluerit, solidos^b
sexaginta^c duos se-
mis conponat.

Si quis filiam^a ali-
enam sponsauerit
et se exinde retrax-
erit aut eam in
coniugio accipere
noluerit, sol. LX et
II semis conpo-
nat.

XCVII.

XCVI.

XCVII.

XCVII.

XCVII.

SI QVIS HOMI-
NEM IN PUTE-
UM AUT IN PE-
LAGUM uel peri-
culum mortis inpi-
gerit, unde uiuos
euaserit et ipse cau-
sam suam possit
mallare, sol. c cul.
iud.

Si quis hominem
in puteum aut in
pelagum uel peri-
culum mortis inpi-
nxerit, unde uiuus
euaserit et ipse cau-
sam suam possit
mallare, sol. c cul-
pabilem iudice-
tur.

Si quis hominem
in puteum aut in
pelagum uel peri-
culum mortis inpi-
nxerit, unde uiuus
euaserit et ipse su-
am causam possit
mallare, sol. c cul-
pabilis iud.

Si quis hominem
in puteum aut in
pelagum uel peri-
culo^a mortis inpi-
nxeris^c, unde uiuus
euaserit^d et ipse sua
causam possit
mallare, sol. c cul.
iud.

Titel 95: a) ubi *E 15.* b) in *E 16* aus uoluerint verbessert.

Titel 96: a) vielleicht filia *E 15.* b) in *E 14* aus soledos verbessert. c) in *E 14* aus sexuaginta verbessert.

Titel 97: a) periculum *E 15.* b) in *E 14* von jüngerer Hand zu inpunxerit verbessert. c) inpunderit *E 15.* d) euaserit *E 15.*

LXIX. De terra condempnata¹.

P. 65c Si quis terram alienam condempnauerit¹ et ei fuerit adprobatum, *(MMD dinarius qui faciunt)* solidus LXII semis culpabilis iudicetur.

C. De crene cruda, quod paganorum tempus obseruabant.

58 § 1 § 1. Si quis hominem occiserit et facultatem non habuerit, unde totam legem conponat, XII iuratoris donet, quod nec super terra nec subtus terra amplius non habeat, nisi quantum donauit de terra facultate.

58 §§ 2-3 § 2. Et postea debit in casa intrare et per quattuor angulus terre in pugno colligere et sic portit in duropelle, hoc est in limitare stare debet, intus *(in)* casa aspiciat et sic de sinistra manu de illa terra trans suas scapulas iactare super illum, quem proximiorem parentum habet; quod si iam pro illo pater aut mater uel fratris *(non)* soluerint, tunc super sororis matris aut super suus filius debit illa terra iactare, id est super generacionem aut matris, qui proximioris sunt.

1) Vgl. Emil Goldmann, *Beiträge zur Geschichte des fränk. Rechts I (1924) Kap. VII.*

D 7

XCVIII.

99 DE TERRA CONDEMPNATA.

Si quis terram alienam condempnauerit et ei fuerit adprobatum,
sol. LXII.s cul. iud.

D 8

XCVIII.

DE TERRA CONDEMNATA.

Si quis terram alienam condempnauerit et ei fuerit adprobatum,
MMD den. qui f. sol. LXII.s cul. iud.

D 9

LXLVIII.

DE TERRA CONDEMPNATA.

Si quis terram alienam condempnauerit et fuerit adprobatum,
sol. LXII.s cul. iud.

XCVIII. DE CRENE CRUDA,
QUOD PAGANORUM TEMPUS
OBSERUABANT.

100,1 Si quis hominem occiserit et facultatem non habuerit, undetotam legem conponat, duodecem iuratores donet, quod nec super terram nec subtus terra amplius non habeat, nisi quantum donauit de terra facultate.

100,2 et postea debet in casa intrare,
per quattuor angulus terre in pugno colligere et sic portit
in duropelle, hoc est in limitare stare debet, intus casa aspiciat et sic de sinistra manu de illa terra trans suas scapulas iactare super illum, quem proximiorem parentum habet. Quod si iam pro illo pater aut mater uel fratris soluerint, tunc super sororis matris aut super suos filios debit illa terra iactare. Id est super generationis aut matris, qui proximioris sunt;

XCVIII. DE CRINNE CRUDA,
QUOD PAGANORUM TEMPUS
OBSERUABANT.

Si quis hominem occisserit et facultatem non habuerit, unde totam legem conponat, XII iuratores donet, quod nec super terram nec subtus terra amplius non habeat, nisi quantum donauit de terra facultate.

Et postea debet in casa intrare,
per quattuor angulos terre in pugno colligere et sic portet
in duro pelle, hoc est in limitare stare debet, intus in casa aspiciat et sic de sinistra manu^a de illa terra trans suas scapulas iactare super illum, quem proximiorem parentum habet; quod iam pro illo mater aut pater uel fratres soluerint. Tunc supersorores matris et super suos filios debit illa terra iactare, id est super generationes aut matris, qui proximiores sunt.

C. DE CRENE CRUDA,
QUOD PAGANORUM TEM-
PORE OBSERUABANT.

Si quis hominem occiserit et facultatem non habuerit, unde tota lege conponat, XII iuratoris donet, quod nec super terra nec subtus terra amplius non habiat, nisi quantum donauit de terra facultate;

et postea debet in casa intrare et per quatuor angulus terre in pugno colligere et sic portit in duro in duro pelle, hoc est in limitare stare debet, intus casa aspiciat et si de senexstra manum de illa terra trans suas scabulas iactare super illum, quem proximiorem parentem habet; quod se iam pro illo pater aut mater uel fratres non soluerent, tunc super sororis matris aut super suus filius debit illa terra iactare, id est super generationem aut matris, qui proximioris sunt.

Titel 100: a) in D 8 u nachgetragen.

XCVIII.

Si quis terram alienam condempnauerit et ei fuerit adprobatum, soledos LXII semis cul- *D 99*
pabilis iudicetur.

XCIX.

De chrene chruta lege, quae paganorum tempore obseruabant, deinceps numquam ualeat, *100 §§ 1-5*
quia per ipsam cecidit mult(a)rum¹ potestas.

1) Vgl. Eckhardt, *Lex Salica 100 Titel-Text (1953)* S. 58f., *Pactus legis Salicae I,2 Systematischer Text (1957)* S. 302f.

E 11

XCVIII.

SI QUIS TER-
RAM ALIENAM
CONDEMNAUE-
RIT et ei fuerit
adprobatum, sol.
XLII.s cupl. iudet.

E 12

XCVII.

Si quis terram
alienam condemp-
nauerit et ei fuerit
adprobat(um), sol.
LXII.s cu(l).

E 13

XCVIII.

Si quis terram
alienam condemp-
nauerit et ei fuerit
adprobatum, sol.
LXIII culpabilis iu-
dicetur.

E 14

XCVIII.

Si quis terram
alienam condem-
nauerit et ei fuerit
adprobatum, sole-
dus sexaginta duos
semis cul. iud.

E 15/16

XCVIII.

Si quis terram 98
alienam condemp-
nauerit^a et ei fuerit
adprobatum, sol. LX
et II semis cul. iud.

XCVIII.
DE CHRENE
CHRUTA

LEGE, QUAE
PAGANORUM
tempore obserua-
bant, deinceps num-
quam ualeat, quia
per ipsam cecidit
multorum potestas.

XCXVIII.
DE CHRENE^a
CHRUCA

De crene chruta
lege, quae pagano-
rum tempore obser-
uabant, deinceps
numquam ualeat,
quia per ipsam ce-
cidit multorum po-
testas.

XCVIII.
DE CHRENE
CHRUCA

Lege, quae paga-
norum tempore
deinceps obserua-
bant, numquam ua-
leat, quia per ipsam
cecidit multorum
potestas.

XCVIII.
^bSDECHRE
NECHCRVCX.^b

Legem, que^c pa- 99
ganorum tempore
deinceps obserua-
bant^d numquam ua-
leat, quia per ipsam
cecidit multorum
potestas.

Titel 98: a) condemnauerit E 15.

*Titel 99: a) in E 13 aus CHENE verbessert. b-b) SDECHRE NECH RUCX E 15. c) quae
E 15. d) in E 16 aus obseruabunt verbessert. e) in E 14 aus numquam verbessert. f) in E 14 aus
ualoant verbessert.*

P. 58 § 4 § 3. Sic postea in camisa discinctus, disculcius, palo in mano sepem psallire debit et pro medietatem, quantum de compositionem dederit aut quantum lex dicat, illi tres soluant, hoc est illi alii, qui de generacione paterna ueniunt, facere debent.

58 § 5 § 4. Si uero de illis quicumque pauperior fuerit et non habeat, unde integrum debitum soluat, quicumque de illis plus habet, iterum super illum crene cruda ille, qui pauperior est, iactit, ut illi tota lege persoluat.

58 § 6 § 5. Quod si uero nec ipse habuerit, unde tota lege persoluat, tunc illum, qui homicidium fecit, qui eum sub sua fide habet, in mallo presentare debit, et sic postea per quattuor mallus ad suam fidem tollat; et si eum in compositionem nullus ad fidem tullerit, hoc est ut eum redimant, de quod non persolserit, tunc de uita conponat.

EXPLICIT LEX SALICA. DEO GRACIAS AMEN.

D 7

100,3 sic postea in camisa discinctus, disculcius, palo in mano sepem psallire debet et pro medietatem, quantum de compositionem dederit aut quantum lex dicat, illi tres soluant, hoc est illi alii, qui de generatione paterna ueniunt, facere debent.

100,4 Si uero de illis quicumque pauperior fuerit et non habeat, unde integrum debitum soluat, quicumque de illis plus habet, iterum super illum chrene diruda ille, qui pauperior est, iactit, ut illi tota lege persoluat.

100,5 Quod si uero nec ipse habuerit, undetota lege persoluat. Tunc illum, qui homicidium fecit, qui eum sub sua fide habet, in mallo presentare debet, et sic postea per quattuor mallus ad suam fidem tollat; et si eum in compositione nullus ad fidem tullerit, hoc est ut eum redimant, de quod non persolserit, tunc de uita conponat.

EXPLICIT LEX SALICA.
DEO GRACIAS AMEN.

D 8

Sic postea in camisa discinctus, disculciatus, palum in manu sepem sallire^b debet et pro medietatem, quantum de compositionem dederit aut quantum lex dicat, illi tres soluant. Hoc est illi alii, de paterna generatione ueniunt, facere debent.

Si uero de illis quicumque pauperior fuerit et non habet, unde integrum debitum soluat, quicumque de illis plus habet, iterum super illum chrinno chruda^e ille, qui pauperior est, iactet, ut ille tota lege persoluat.

Quod si uero nec ipse habuerit, unde tota lege persoluat. Tunc illum, qui homicidium fecit, qui eum sub sua fide habet, in mallo presentare debet, et sic postea per quattuor mallos ad suam fidem tollat; et si eum in compositione nullus ad fidem tullerit, hoc est ut eum redimant, de quod non persoluerit. Tunc de uita conponat.

Sic postia in camicia discenctus, disculcius, palo in mano sepem sallire debit et pro medietatem, quantum de compusucionem^c dedit aut quantum lex dicat, illi tris soluant, hoc est illi alii, qui de generacione paterna ueniunt, facere debunt.

Se uero de illis quicumque pauperior fuerit et non habiat, unde integrum debitum soluat, quicumque de illis plus habet, iterum super illum crenueruda illi, qui pauperior est, iectit, ut illi tota lege per-

soluat. Tunc illum, qui humicidium facit, qui eum sub sua fide habet, in mallo presentare debit, et sic postia per quattuor mallis ad sua fide tollat; et sic eum in compusucionem nullius ad fidem tullerit, hoc est ut eum redimant, de quod non persollserent, de uita conponat.

EXPLECIT LEX SALICA.
DEO GRACIAS AMEN.

b) in D 8 aus psallire verbessert.
D 8 h über der Zeile nachgetragen.

c) compusucionem (D 9) Holder.

d) davor in D 7 d getilgt.

e) in

<INCIPIUNT CHUNNAS.

P. 65g

1. Hoc est unum thoalasti, solidus III culpabilis iudicetur.
2. Sexan chunna, solidus XV culpabilis iudicetur.
3. Thuuualt chunna, solidus XXX culpabilis iudicetur.
4. Theuuene chunna, solidus XLV culpabilis iudicetur.
5. Tho thocundi fitme chunna, solidus LXII semis (culpabilis iudicetur).
6. Fitter tiuschunde, solidus C culpabilis iudicetur.
7. Actoe tuschunde, solidus CC culpabilis iudicetur.
8. Trio thuschunde therte chunna, solidus DC culpabilis iudicetur.
9. Fitter toschunde tueapta chunna, solidus DCC(C) culpabilis iudicetur.

EXPLICIUNT CHUNNAS.>¹

Chunnas: 1) wohl nachträglich aus der Textklasse B (Herold) entlehnt.

D 8

C. INCIPIUNT CHUNNAS.

Chunnas

Hoc est unum thoalasti sol. III cul. iudicetur. Sexan chunna sol. XV cul. iud. Thu^a uualt chunna sol. XXX cul. iud. Theu uene chunna sol. XLV cul. iud. Thothocundi fitme chunna sol. LXII. s. Fit tertius chunde sol. C cul. iud. Actoetus chunde sol. CC cul. iud. Triothus chunde therte^b chunna sol. DC cul. iud. Fit tertos^c chunde tue apta chunna sol. DCC cul. iud.

EXPLICIUNT CHUNNAS.

Chunnas: a) in D 8 aus Tu verbessert. b) in D 8 von jüngerer Hand zu thertes verbessert. c) in D 8 aus tertus verbessert.

INCIPIT DECRECIO [CHILDEBERTI REGIS].¹*Pactus**Decretio**Childe-**berti VI*

CHILDEBERTUS REX FRANCORUM UIR INLUSTER.

Cum [nos] in Dei nomen omnes Kalendas Marcias de quascumque condicionis una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unumquemque noticia uolumus peruenire.

I.

P. VI 1 Ita, Deo propiciante, Antonaco Kalendas Marcias anno xx regni nostri²

VI 1 § 1 § 1. conuenit, ut nepotis ex filio uel ex filia ad uiaticas res cum auunculo uel amitas sic

Decretio Childeberti: 1) Die Decretio Childeberts II. von 596 wird in dieser Ausgabe in drei Fassungen geboten: die A-Fassung nach A 1 und der K-Handschrift A 17 [Pactus-Band, S. 267-269], die davon nicht wesentlich abweichende, aber eindeutig jüngere D-Fassung nach D 7-9 [nachstehend], die umredigierte E-Fassung nach E 11-16 [nebenstehend]. Die D-Fassung ist in ursprünglicher Gestalt auch in den K-Handschriften D 33, 35, 36 und 63 überliefert, in etwas veränderter Form, die ohne Zweifel sekundär ist, einerseits in O 6 mit seinen Trabanten K 68a und 78, andererseits in K 33 mit seinen Deszendenten K 34-36 und 68. Von den frühen Drucken ist der des Jean du Tillet von etwa 1550 (dem die späteren im wesentlichen gefolgt sind) dadurch bemerkenswert, daß er einen Mischtex aus E 11, K 33 und weiteren Handschriften bietet. Die wichtigeren Zusätze dieser Sekundärüberlieferung habe ich in eckigen Klammern in dem D-Text eingeschaltet. Auf Einzelbelege konnte verzichtet werden, da Wilhelm Alfred Eckhardt [ZRG Germ. Abt. LXXXIV (1967) S. 1-57] diese Texte umsichtig besprochen und sorgfältig ediert hat. Auch hinsichtlich der zeitlichen Fixierung [ebd. S. 57-71] gehe ich mit ihm einig. Nicht zustimmen kann ich seinem Versuch, die Beschlüsse der drei Märzfelder anders, als von mir geschehen, gegeneinander abzugrenzen, da der dreimalige authentische Einsatz Antonaco Kalendas Marcias anno xx regni nostri convenit ... Similiter Treiecto convenit ... Similiter Kalendas Marcias Colonia convenient ... die Verteilung auf die Märzfelder von Andernach (594), Maestricht (595) und Köln (596) eindeutig klarstellt. W. A. Eckhardt will dem Andernacher Märzfeld nur das kurze erste Kapitel der Decretio zuweisen und die Beschlüsse des Maestrichter Märzfelds, statt mit dem dritten, schon mit dem zweiten Kapitel beginnen lassen, wofür er sich auf dessen Eingang Postea vero in sequenti convenit (so A) bzw. In sequenti hoc convenit (so D und E) beruft, indem er annimmt, daß in sequenti zu in sequenti anno zu ergänzen sei. Das trägt schon deshalb nicht, weil grammatisch ebensogut zu in sequenti die ergänzt werden könnte [so bereits Livius] und weil der (in der Decretio einmalige) Zusatz una cum leidis nostris — im Gegensatz zu den im vierten Kapitel (2 § 2) genannten omnibus adunatis — darauf hinzuweisen scheint, daß nicht

D 7

DCh INCIPIT DECRETIO.

Childebertus rex francorum, uir
inluster,

cum in dei nomen omnes kalen-
das marcias de quascumque con-
dicionis una cum nostris optimat-
ibus pertractauimus, ad unum-
quemque notitia uolumus perue-
nire;

1 ita, deo propiciante, ANNACO
KALENDAS MARCIAS ANNO
XX regni nostri.

1,1 conuenit, ut nepotis ex filio uel
ex filia ad uiaticas res cum auun-
culo uel amitas si uenirent, tam-

D 8

INCIPIT DECRETUM.

CHILDEBERTUS REX
FRANCORUM^a INLUSTER.

Cum in dei nomen omnes kalen-
das marti. de quascumque con-
ditiones una cum nostris optimati-
bus pertractauimus, ad unam
quemque notitiam uolemus perue-
nire.

Ita, deo propiciante, antonaco
kalendas marti anno xx regni
nostrri.

Conuenit, ut nepotes ex filio uel
ex filia ad uiaticas res cum auun-
culo uel amitas^c sic uenirent, tam-

D 9

INCIPIT DECRECIO.

CHelbertus Rex franchorum,
uir intulter,

cum in dei nomen omnes kalen-
das marcias de quascumque con-
diciones una cum nostris optimati-
bus pertractauimus; ad unum^b
quemque noticia uolumus perue-
nire;

ita, deo propiciante, Anthonago
kalendas marcias anno xxmo regni
nostrri.

Conuenit, ut nepotis ex filio uel
ex filia ad uiaticas res cum auun-
culo uel amitas sic uenerent, tam-

Decretio Childeberti: a) in D 8 ist von jüngerer Hand uir angefügt. b) in D 9 aus hunum verbessert.
c) der Rest der Decretio in D 8 konnte nicht nochmals nach der Handschrift verglichen werden.

INCIPIT DECRETUM CHILDEBERTI REGIS.

*Decretio
Childeberti*

CHILDEBERTUS REX FRANCORUM UIR INLUSTER.

Cum in Dei nomine nos omnes Kalendas Martias de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus peruenire.

§ 1. Ita, Deo auxiliante, Antonaco Kalendas Martias anno xx regni nostri conuenit, ut *D 1 § 1* nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16	DCh
INCIPIT DECRETUM CHILDEBERTI REGIS.	INCIPIT DECRETVM CHILDEBERTI REGIS.	INCIPIT DECRETVM HILDEBERTI.	INCIPIT DECRETUM HILDEBERTI.	INCIPIT DECRETVM HILDEBERTI.	
Childebertus rex francorum Uir inluster, cum in dei nomine Nos omnes kal. mar. de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus peruenire.	Childebertus rex francorum. Vir inluster, cum in dei nomine nos omnes Kal. martias de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus peruenire,	HILDEBER-TV S REX FRAN-CORVM VIR IN-LVSTER. Cum in dei nomine nos omnes Kal. martias de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus peruenire,	HILDEBER-TV S REX FRAN-CORVM VIR IL-LV(S)TRIS ^a . Cvm in dei nomine nos omnes Kal. MARTias de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus peruenire.	HILDEBER-TV S REX FRAN-CORVM VIR IL-LV(S)TRIS ^a . Cvm in dei nomine nos omnes Kal. MAR-Tias ^c de quibuscumque conditionibus una cum nostris optimatibus pertractauimus, ad unamquemque notitiam uolumus perciam ^d uolumus peruenire ^e ,	
Ita, deo auxiliante, antonaco kal. mar. anno xx regni nostri conuenit, ut nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam si mater aut	ita, deo auxiliante, antonaco kal. martias anno xx regni nostri conuenit, ut nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam si pater aut	ita, deo auxiliante, antonaco kal. martias anno uigesimo ^f regni nostri conuenit, ut nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam	Ita antonaco, deo auxiliante, Kal. martias anno uigesimo ^f regni ^g nostri ^h conuenit, ut nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam	ita antonoco, deo auxiliante, Kal. MART. anno uigesimo regni ^g nostri ^h conuenit, ut nepotes ex filio uel ex filia ad auiaticas res cum auunculo uel amita sic uenirent, tamquam	

Decretio Childeberti: a) INLUSTER E 15. b) in E 14 nachgetragen. c) marcas E 15. d) notitiam E 15. e) peruinere E 15. f) davor in E 14 Rasur. g) in E 16 aus regno verbessert. h) in E 16 aus nostro verbessert.

uenirent [in hereditatem], tamquam si mater aut pater uiui fuissent. De illus tamen nepotis
P. istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre.

VI 1 § 2 § 2. In sequenti hoc conuenit una cum leodus nostrus: Decreuimus, ut nullus incestum usum sibi sociare [in] coniugium, hoc est nec fratri sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patruo aut parenti consanguinis. Uxorem patris si quis acciperit, mortis periculum incurrat. Et de preteritis coniunctionibus, qui inceste esse uidentur, per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopo suo noluerit audire [et] excommunicatus fuerit, perenni condicione apud Deum susteniat et de palacio nostro sit omnino extraneus, et omnes res suas parentibus legitimis admittat, qui noluit sacerdotis sui medicamenta sustinere.

mehr die Gesamtheit der zur Heerschau Aufgebotenen, sondern nur noch das königliche Gefolge [vgl. Zeumer, NA XXVI, S. 146f.; Brunner, Deutsche Rechtsgeschichte 2II (1928) S. 14 Anm. 15] zugegen war [zur Weiterberatung am folgenden Tage vgl. Waitz, Deutsche Verfassungsgeschichte 2III (1883) S. 585]. Da in sequenti für sequenter stehen könnte, bliebe auch die Übersetzung „tout de suite“ möglich [Du Cange 10VII S. 432 Sp. 2], ja die handschriftlich bezeugten Schreibungen insequenti und insequenti weisen unmittelbar auf insequenter hin, das ebenfalls „unmittelbar darauf“ bedeutet [Habel, Mittellateinisches Glossar (1959) Sp. 200f]. Auch sachlich gehört das zweite Kapitel mit dem ersten zusammen, denn Erbrecht und Ehrerecht sind thematisch nicht zu trennen, wie die gleichfalls von Asclipiodotus beigesteuerte *Pactus*-Bestimmung 13 § 11 eindrucksvoll beweist. Zwischen dem zweiten (Andernacher) und dem darauf folgenden dritten Maestrichter Kapitel besteht dagegen keinerlei inhaltliche Beziehung. Eine solche hat auch W. A. Eckhardt nicht behauptet. Wohl aber glaubt er, daß das siebte (Maestrichter) Kapitel zu den darauf folgenden Kölner Kapiteln über die homines criminosi gehöre und daher mit diesen ins Jahr 596 zu setzen sei. Aber die Beziehungen des siebten Kapitels (2 § 5) zu den folgenden sind gewiß nicht enger als die zu den vorangegangenen. Mit dem sechsten Kapitel (2 § 4) verbindet es die beiden gemeinsame Bestimmung, daß der Richter sein Leben riskiert, wenn er den Verbrecher laufen läßt, was keines der Kölner Kapitel vorschreibt; mit dem fünften Kapitel (2 § 3) aber die singuläre Formulierungsparallele: quia iustum est, ut qui novit occidere, discat morire (2 § 3) und quomodo sine lege involavit, sine lege moriatur (2 § 5). Schließlich lehnt sich das siebte Kapitel, wie die vorausgegangenen, an römisch-burgundisches Recht an, dem es auch die Vokabel criminous entnommen haben kann, während die Kölner Kapitel an den *Pactus pro tenore pacis* anknüpfen. Auch in diesem Falle halte ich daher den Gesichtspunkt, daß die Nennung des Ortsnamens den Beginn der an diesem Ort beschlossenen gesetzlichen Bestimmungen fixiert, für durchschlagend. Wie bei meiner früheren Ausgabe von 1953 habe ich auch bei der heutigen den D-Text entsprechend den Märzfeldern dreigegliedert, den E-Text durchgezählt.

2) Andernach, 1. März 594.

D 7

quam si mater aut pater uiui fuissent. De illustamen nepotis istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre

1,2 insequenti. Hoc conuenit una cum leodus nostros: decreuimus, ut nullus incertum usum sibi sociare coniugio. Hoc est nec fratri sui uxorem nec uxori sui sororem nec uxorem patruo aut parenti cumsanguinis; uxorem patris, si quis acceperit, mortis periculum incurrat, et de preteritis coniunctionibus, qui inceste esse uidentur, per preuaricationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopo suo noluerit audire, excommunicatus fuerit, perenni condicione apud deum susteniat et de palacio nostro sit omnino extraneus. Et omnes res suas parentibus legitimis admittat, qui noluit sacerdotis sui medicamenta sustinere.

d) in D 9 auf Rasur. e) in D 8 von jüngerer Hand zu istud verbessert. f) in D 8 von jüngerer Hand zu noluerit verbessert.

D 8

quam si mater aut pater uiui fuissent. De illos tamen nepotes stude placuit obseruare, que de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre.

In sequenti hoc conuenit una cum leodos nostros: decreuimus, ut nullus incestum usum sibi sociare coiugium; hoc est nec fratri sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem aut parentes consanguineis; uxorem patris, si quis acciperit, mortem periculum incurrit; et de preteritis coniunctionibus, que inceste esse uidentur, per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopo suo noluit^f audire, excommunicatus fuerit, perenni condicione apud deum susteneat et de palatio nostro sit omnino extraneus; et omnes res suas parentibus legitimis admittat, qui noluit sacerdotis sui medicamenta sustinere.

D 9

quam se mater aut pater uiui fuissent, de illis^d tamen nepotis stut placuet obseruare, que de filio uel filia nascuntur, non quid de frates,

insequenti hoc conuenit una cum leodus nostrus: decreuimus, ut nullus incertus usum sibi sociare coiugium; hoc est nec fratri sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxore patruo ut parenti cumsanguinis, uxoris patris, si quis acciperit, mortis periculum incurret, et de preteritis coniunctionibus, qui incerte esse uidentur, per precacionem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopo suo noluerit audire, excommunicatus fueret, perenni condicione apud dominum susteniat et de palacio nostro sicut omnino extranius, et omnes res suas parentibus legitimis admittat, qui noluit sacerdotis suis medicamenta sustinire.

si mater aut pater uiui fuissent. De illis tamen nepotes istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre.

§ 2. In sequenti hoc una cum leodes nostros conuenit, ut nullus incestum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei. Si quis uxorem patrī acciperit, mortem incurrat. De preteritis uero incestis <nuptiis> coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sit omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniant.

E 11

uiui fuissent. De pater uiui fuissent. De illis tamen nepotes istut placuit obseruare^l, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre;

in sequenti hoc una cum leudis nostris conuenit, ut nullus incestum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei; si quis uxorem patrī acciperit, mortem incurrat. De preteritis uero incestis coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sit omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniant.

E 12

uiui fuissent. De illis tamen nepotes istut placuit obseruare^l, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre;

in sequenti hoc una cum leodes nostros conuenit, ut nullus incestum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei; si quis uxorem patrī acciperit, mortem incurrat. De preteritis uero incestis coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sit omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniant;

E 13

mater uiui fuissent. De illis tamen nepotes istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre.

In sequenti hoc una cum leodes nostros conuenit, ut nullus incestum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei; si quis uxorem patrī accepit, mortem incurrat. De preteritis uero incestis nuptiis coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare; qui uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sit omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniant.

E 14

si mater aut pater uiui fuissent. DE ILLIS tamen nepotes istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre;

in sequenti una cum leodoſo nostros conuenit, ut nullus incertum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei. Si quis uxorem patrī accepit, mortem incurrat. De preteritis uero incestis nuptiis coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare. Qui^l uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sic omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniat.

E 15/16

si mater aut pater uiui fuissent. De illis tamen nepotes istud placuit obseruare, qui de filio uel filia nascuntur, non qui de fratre;

in sequenti una cum leodek nostros conuenit, ut nullus incertum usum sibi sociat coniugium, hoc est nec fratrī sui uxorem nec uxoris sui sororem nec uxorem patrī aut parenti consanguinei. Si quis uxorem patrī accepit, mortem incurrat; de preteritis uero incestis nuptiis coniunctionibus per predicationem episcoporum iussimus emendare; qui uero episcopum suum noluerit audire et excommunicatus fuerit, perenni condempnatiō apud deum sustineat et insuper de palatio nostro sic omnino extraneus, et omnes facultates suas legitimis parentibus perueniat.

i) in E 12 aus obseruarent verbessert. k) in E 15 aus leodest verbessert. l) in E 14 aus Quia verbessert. m) in E 14 aus noluit verbessert. n) perenni E 15. o) condemnatione E 15.

II.

P. VI 2 Similiter Treiecto³

- VI 2 § 1* § 1. conuenit, ut seruo, campo aut qualibet res ad unum ducem et unum iudicem pertinentes per decem annus unusquisque inconcusso possedit, nullum habeat licenciam interciandi, nisi tantum orfanorum usque ui(ce)simo anno licenciam tribuemus. Quod si quis presumpserit interciare, solidus xv soluat et rem, que male interciauit, admittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino *causas*⁴ trecinaria lex excludat *preter pupillum et liminium*⁵, preter id quod regna⁶ hunc usque detenuit.
- VI 2 § 2* § 2. Pari condicione conuenit Kalendas Marcias⁶ omnibus adunatis, ut admodum quicumque presumpserit raptum facere, unde impiissimus uicius adcreuerat, uite periculum feriatur, et nullus de optimatibus nostris presumat pro ipso precare, sed unusquisque admodum

3) Maestricht, 1. März 595.

4-4) Vgl. Lex Burgundionum 79 § 5: *omnes omnino causas ... quae intra XXX annos non fuerint definitae ... [B 7, 8: praeter pupillum aut liminium].*

5) Dazu Franz Beyerle, ZRG Germ. Abt. XLVIII (1928) S. 328f.

6) (Maestricht), 1. März (595).

D 7

- 2 Similiter treiecto
 2,1 conuenit, ut seruo, campo aut qualibet res ad unum ducem et unum iudicem pertinentes per decem annus unus quis inconcusso possedit, nullum habeat licenciam intercia anni, nisi orfanorum usque uigissimo anno licenciam tribuemus. Quod si quis presumpserit interciare, xv sol. soluat et rem que male interciauit, admittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino trecinaria lex excludet pre-

ter id quod regna hunc usque detenuit.

- 2,2 Pari condicione conuenit *kalendas marcias* omnibus adunatis, ut admodum quicumque presumpserit raptum facere, unde impiissimus uicius adcreuerat, uite periculum feriatur, et nullus de optimatibus nostris presumat pro ipso precare, sed unus quisque admodum inimicum dei persecutatur.

D 8

- Similiter Treiecto
 conuenit, ut seruo, campo aut quem libet res ad unum ducem et unum iudicem pertinentes per decim annus unus quisque inconcusso possidet, nullum habeat licenciam interciandi. Nisi tantum orfanorum usque xx annis^h licenciam tribuimus; quod si quis presumpserit interciare, sol. xv soluat et rem, que male interciauit, ammittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino trecinaria lex excludit pre-

ter id quod regna hunc usque detinuit.

- Pari condicione conuenit *kalendas marti*. omnibus adunatis, admodum quicumque presumpserit raptum facere, unde impiissimum uitium adcreuerat, uite periculum feriatur, et nullus de optimatibus nostris presumat pro ipso precare, sed unus quisque admodum inimicum dei persecutatur.

D 9

- SIMILITER IECTO.
 Conuenit, ut seruo, campo aut quam libet ad unum docem et unum iudicem pertinentis per x annus unus quisque inconcusso possedit, nullum habiat licenciam interciandi, nisi tantum orfanorum usque xxmo anno licenciam tribuimus; quod si quis presumpserit interciare, sol. xv soluat et res, quem male interciauit, admittat. DE RELIQUOS UERO CONDICIONIBUS. Omnis omnino causas trecinaria lex excludat *preter pupillum et liminium*, preter id quod regna uncus qui detinuit.

- PARE CONDICIONE. Conuenit *kalendas marcias* omnibus natis, ut admodo quicumque presumpserit raptum facire, unde impiissimus uicius adcreuerit, uite periculum feriatur, et nullum de optimatibus nostris presumat pro ipso precare, sed unus quisque admodum inimicum dei persecutatur,

g) in D 8 von jüngerer Hand zu inconcusso verbessert. h) in D 8 von jüngerer Hand zu anno verbessert.

§ 3. Similiter Treiecto conuenit nobis, ut seruo, campo aut qualibet re ad unum ducem uel iudicem pertinentem per x annos quicumque inconcuso iure possedit, nullum habeat licentiam intertiandi, nisi tantum causa orfanorum usque xx anno licentiam tribuimus. Si quis super hoc iudicium presumpserit intertiare, soledos xv soluat et rem intertiatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino causas tricinaria lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenuit.

§ 4. Pari conditione conuenit omnibus nos adunatis, ut quicumque raptum facere presumpserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur. Qui uero edictum nostrum ausus fuit in-

E 11

SIMILITER treiecto conuenit nobis, ut seruo, campo aut qualibet re ad unum ducem uel iudicem pertinentem per x annos quicumque inconcuso iure possedit, nullum habeat licentiam interciandi, nisi tantum causa orfanorum usque xx anno licentiam tribuamus; si quis super hoc iudicium presumpserit intertiare, sol. xv soluat et rem intertiatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnis omnino causas tricinaria lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenuit.

Pari conditione conuenit omnibus nos adunatis, ut quicumque raptum facere presumpserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur. Qui uero edictum nostrum ausus fuit in-

E 12

similiter treiecto conuenit nobis, ut seruo, campo aut qualibet re ad unum ducem uel iudicem pertinentem per decim annos quicumque inconcuso iure possedit, nullam licentiam habeat interciandi, nisi tantum causa orfanorum usque xx anno^s licentiam tribuimus. Si quis super hoc iudicium presumpserit intertiare, sol. xv soluat et rem intertiatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino causas tricinaria lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenuit.

PARI conditione conuenit omnibus nos adunatis, Ut quicumque raptum fecerit presumserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur; qui uero edictum nostrum ausus fuit in-

E 13

Similiter treiecto conuenit nobis, ut seruo, campo aut qualibet re ad unum ducem uel priudicem pertinentem per decim annos quicumque inconcuso iure possedit, nullam licentiam habeat intertiandi, nisi tantum causa orfanorum usque^r xx anno^s licentiam tribuimus. Si quis super hoc iudicium presumpserit intertiare, sol. xv conponat et rem intertiatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino causas tricinario lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenuit.

Pari conditione conuenit omnibus nos adunatis, ut quicumque raptum facere presumpserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur. Qui uero edictum nostrum ausus fuerit

E 14

Similiter treiecto conueniat nobis, ut seruo, campo ut qualibet re ad unam ducem pertinetem per decim annos quicumque inconcuso iuro possidet, nullam habeat licentiam intertiandi, nisi tantum causa orfanorum usque uigissimo anno licentiam tribuimus. SI QVIS super hoc iudicium presumpserit intertiare, sol. xv soluat. Et rem intertiatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino causas tricinaria lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenerit;

pari condicione conuenit omnibus nos adunatis, ut quicumque raptum facere presumpserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur. Qui uero edictum nostrum ausus fuerit

E 15/16

Similiter tregec- 3 to^r conuenit nobis, ut seruo, campo aut qualibet re ad unam ducem uel iudicem pertinentem per decim annos quicumque inconcuso iure possidet, nullam habeat licentiam interciandi, nisi tantum causa orfanorum usque uigessimo anno licentiam tribuimus; si quis super hoc iudicium presumpserit interciare, sol. xv soluat, et rem interciatam amittat. De reliquis uero conditionibus omnes omnino causas tricinaria lex excludit, preter id quod rixa huncusque detenverit;

pari condicione 4 conuenit omnibus nos adunatis, ut quicumque raptum facere presumpserit, periculum mortis incurrat, et nullus de optimatibus nostris de sic impiissimo uitio presumat rogare, sed inimicum dei unusquis eum persecutatur; qui uero edictum nostrum ausus fuit in-

p) treiecto E 15. q-q) in E 16 aus campo seruo umgestellt. r) in E 13 dahinter ad getilgt. s) in E 13 aus annos verbessert. t) in E 12 aus presumpserit verbessert. u) conditionibus E 15. v) onnes E 15. w) ucusque E 15. x) in E 16 aus tenerit verbessert. y) in E 14 aus adunatis verbessert. z) in E 14 aus huusquis verbessert.

inimicum Dei persequatur. Qui uero uel edicto nostro contempnere in cuiuslibet iudicis pago primitus admissum fuerit, ille iudex collectum solacium ipsum raptorem occidat, et iaceat forbatodus; et si ad ecclesiam confugium fecerit, reddendum ad episcopo absque ulla preicatione separantur. Certe si ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur et, si foras ecclesia capti fuerint, ambo pariter occiduntur, et facultatem eorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debetur adquiratur.

p. VI 2 § 3 § 3. De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alio sine causa occiderit, uita periculum feriatur. Nam non de premium redempcionis se redimat aut conponat. Forsitan conuenit, ut ad solutione quisque descendat, nullus de parentibus aut amicis ei quic-

D 7

Qui uero uel dicto nostro contempnere, in cuius libet iudicis pago primitus admisum fuerit, ille iudex collectum solacium ipsum raptorem occidat, et iaceat forbatodus, et sic ad ecclesiam confugium fecerit reddendum ad episcopo absque ulla preicatione separantur. Certe si ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur et, si foras ecclesia capti fuerint, ambo pariter occiduntur et facultatem eorum parentibus legitimis et quod fisco nostro debetur adquiratur.

2,3 De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso timerario alio sine causa occiderit, uita periculum feriatur; nam non de premium redempcionis se redimat aut conponat; forsitan conuenit, ut ad solutione quisque descendat, nullus de parentibus aut amicis ei quicquam

D 8

Qui uero uel edicto nostro contempnere, in cuius libet iudicis pago primitus admissum fuerit. Ille iudex collectum solatium ipsum raptorem occidat, et iaceat forbatodus, et si ad ecclesiam confugium fecerit reddendum ab episcopo absque ulla preicatione separantur. Certe si ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur et, si foras ecclesia capti fuerint, ambo pariter occiduntur et facultatem eorum parentibus legitimis et quod fisco nostro debetur adquiratur.

De homicidiis uero ita iussimus obseruare. Ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uita periculum feriatur. Nam non de premium redempcionis se redimat aut conponat. Forsitan conuenit, ut ad solutione quisque descendat, nullus de parentibus aut amicis ei quicquam

D 9

qui uero uel dictum nostrum contempnere, in cuius libet iudicis pago^l primitus admisso fuerit, illi iudex collectum solacium ipsum raptorem occidat, et faciat ferbatodus, et se ad ecclesiam confugium fecerit reddendum ad episcopum absque ulla preacionem separantur. Certe se ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur et, se foras ecclesia capti fuerent, ambo pariter occiduntur et facultatem eorum parentibus et quod fisco nostro debitur adqueratur.

DE HUMICIDIIS UERO ITA IUSSIMUS OBSERUARE. UT quicumque ausum temerario alio sine causa occiserit, uita periculum feriatur. Nam non^k de premium redempcionis se redemat aut cumponat. Forsitan conuenit, ut ad solutionem quisque descendit, nullus de parentibus aut amicis ei quicquam

i) in D 9 aus pagx verbessert. k) in D 9 geht getilgtes d voraus.

fuerit intrumpere, iudex loci illius cum turbam collectam ipsum raptorem occidat et iaceat forbattutus. Et si ad ecclesiam confugerit, reddendus est ab episcopo, et sine ulla precatione exinde eum separantur. Et si ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur et, si foras ecclesiam capti fuerint, pariter occidantur, et facultates eorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debetur adquiratur.

§ 5. De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine D 2 § 3 causa occiderit, uitae periculum feriatur, et nullum pretium se redimere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, nullus de parentibus aut <de> amicis

E 11

rumpere, iudex loci illius cum turba collecta ipsum raptorem occidat et iaceat forbattutus; et si ad ecclesiam confugerit, reddendum sed ad episcopo, et sine ulli precatione exinde eum separentur; et si ipsa mulier raptorem consenserit, ambo pariter in exilio transmittantur, et si foras ecclesiam capti fuerint, pariter occidantur, et facultates ilorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debitus adquiratur.

De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uitae periculum feriatur, et nullum pretium se redimere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, nullus de parentibus aut de amicis ei

E 12

rumpere, iudex loci illius cum turba collecta ipsum raptorem occidat et iaceat forbattutus; et si ad ecclesiam confugerit, reddendus est ab episcopo, et sine ulla precatione exinde eum separantur. Et si ipsa mulier raptorem conserit, ambo pariter in exilio transmittantur, et si foras ecclesiam capti fuerint, pariter occidantur, et facultates eorum parentibus legitimis, et quo de fisco nostro debetur adquiratur.

De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uitae periculum feriatur, et nullo pretio se redimere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, nullus de parentibus aut amicis ei quic-

E 13

intrumpere, iudex loci illius cum turbam collectam ipsum raptorem occidat et iaceat forbaptutus; et si ad ecclesiam confugerit, reddendus est ab episcopo, et sine ulla precatione exinde eum separantur; et si ipsa mulier raptorem conserit, ambo pariter exilio transmittantur, et si foras ecclesia capti fuerint, pariter occidantur, et facultates ilorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debetur adquiratur.

De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uitae periculum feriatur, et nullum pretium se redimere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, neque de parentibus aut amicis ei cui

E 14

intrumpere, iudex loci illius cum turbam collectam ipsum raptorem occidat et iaceat forbaptutus; et si ad ecclesiam confugerit, reddendus est ad episcopo, et sine ulla precatione exinde eum separantur; et si ipsa mulier raptorem conserit, ambo pariter exilio transmittantur. Et si foras ecclesia capti fuerint, pariter occidatur, et facultates ilorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debitum adquiratur.

De homicidiis uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uitae periculum feriatur, et nullum pretium se redimere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, neque de parentibus aut amicis ei cui

E 15/16

rumpere, iudex loci illius cum turbam collectam ipsum raptorem occidat et iaceat forbaptutus; et si ad ecclesiam confugerit, reddendus est ad episcopo, et sine ulla precationem exinde eum separantur; et si ipsa mulier raptorem conserit, ambo pariter exilio transmitatur, et si foras ecclasia capti fuerint, pariter occidatur, et facultates ilorum parentibus legitimis, et quod fisco nostro debitum adquiratur.

De homicidiis 5 uero ita iussimus obseruare, ut quicumque auso temerario alium sine causa occiderit, uitae periculum feriatur, precium nulum se redemere numquam ualeat; et si conuenerit, ut ad conpositionem quisque descendat, neque de parentibus aut amicis ei quic-

a) in E 11 aus ecclesiam verbessert. b) occidatur E 15. c) in E 16 aus occiserit verbessert. d) pretium E 15. e) in E 13 aus redemere verbessert. f) sic E 15. g) in E 14 aus ado verbessert. h) quisquae E 15. i) in E 16 aus descendat verbessert.

quam adiuuet, nisi qui presumpserit ei aliquid adiuuare, suum uuere(gi)ldum omnino conponat.

P. Quia iustum est, ut qui nuit occidere, discat morire.

VI 2 § 4 § 4. De farefalius⁷ ita conuenit, ut quicumque in mallo presumpserit farfalium minare, procul dubium suum uuere(gi)ldum conponat, nihilominus farfalium reprimatur, *<et>* forsitan, ut adsolet, iudex consenserit et fortasse adquiescit istum farfalium costodire, uite periculum per omnia susteniat.

VI 2 § 5 § 5. De furis *<et maleficiis>* et malefactoris ita decreuimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei hominis absque inimicicia intra posita criminosum cum sacramenti interpositionem esse dixerint, quomodo sine lege inuolauit, sine lege moriatur. Si quis iudex cum-

7) Dazu Brunner/v. Schwerin, Deutsche Rechtsgeschichte II (1928) S. 439 mit Anm. 11.

D 7

adiudit, nisi qui presumpserit ei aliquid adiuuare suum uereualdum omnino conponat; quia iustum est, ut noluit occidere, discat morire.

2,4 De farefalius ita conuenit, ut quicumque in mallo presumpserit farfaliū minare, procul dubio suum uereualdum conponat, nihilominus farfaliū reprimatur, forsitan, ut adsolet iudex consenserit et fortasse adquiescit istum farfaliū costodire, uite periculum per omnia susteniat.

2,5 De furis et malefactoris ita decreuimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei hominis absque inimicicia intra posita criminosum cum sacramenti interpositionem esse dixerint, quomodo sine lege inuolauit, sine lege moriatur. Si quis iudex comprehensum latronem

D 8

adiuuet, nisi qui presumpserit ei aliquid adiuuare, suum uereualdum^l omnino conponat. Quia iustum est, aut, qui uoluerit^m occidere, discat morire.

De farefalius ita conuenit, ut quicumque in mallo presumpserit farfaliū minare, procul dubio suum uereualdum conponat, nihilominus farfaliū reprimatur, forsitan, ut adsolet iudex consenserit et fortasse adquiescit isteⁿ farfaliū costodire, uite periculum per omnia sustineat.

De furis et maleficiis et malefactores ita decreuimus obseruare, aut si quinque aut septem boni fidei homines absque inimicicia inter posita criminosum cum sacramenti interpositionem esse dixerint, quomodo sine lege inuolauit, sine lege moriatur. Si quis iudex comprehensum latronem

D 9

adiubet, nisi qui presumpseret ei adiuuare, suum uireualdo omnino conponat. Qui iustum est, ut, qui nuit occidere, discat morire.

DE FARUALIUM ITA CONUEUNIT. Ut quicumque in mallo presumpserit faraulium minare, procul dubio suum uireualdum conponat, nichilominis faraulius reprimatur, et forsitan, ut adsolet, iudex consenserit et fortasse adquiescit istum faraulium costodire, uite periculum per omnia susteniat.

DE FURIS ET MALEFACTORIS ITA DECREUIMUS OBSERUARE. Ut se quinque aut septe boni fidei homeniso absque inimicicia intra posita criminosum cum sagramentum interpositionem es se dixerint, quomodo sine lege inuolauit, sine lege moriatur. Si quis iudex comprehensum latro-

l) in D 8 aus uueroualdum verbessert. m) in D 8 aus uoluerit verbessert. n) in D 8 von jüngerer Hand zu istvm verbessert. o) in D 9 aus hominis verbessert. p) in D 9 geht getilgtes e (nicht, wie Holder notiert, g) voraus.

ei (cui) quicquam adiuuet, quod qui fecerit suum uueregildum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste morire.

§ 6. De farfalios ita conuenit, ut quicumque in mallo presumpserit farfalia minare, sine dubium suum uueregildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfalios reprematur, et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consenserit, uitiae periculum per omnia *(in omnia)* incurrat.

§ 7. De furis et malefactores ita decreuimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei homines absque inimicitia intraposita criminosum cum sacramentis interpositionibus esse dixerint, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur. Et si

E 11	E 12	E 13	E 14	E 15/16
quicque adiuuet, quid qui fecerit uerogildum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste morire.	quam adiuuet, quod qui fecerit suum ueregillum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste mori.	quicquam adiuuet, quod qui fecerit suum gueregildum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste morire.	quicquam adiuuet, quod qui fecerit suum uueregildum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste monere.	quam adiuuet, quod qui fecerit suum euirigildum omnino conponat, quia debitum est, ut qui iniuste nouit occidere, discat iuste mouere;
De farfallo ita conuenit, ut qui-cumque in mallo presumpserit farfaliū minare, sine dubium suum ue-regildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfalius reprematur, et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consense-rit, uitae periculum per omnia incurrat.	De farfaliis*. Ita conuenit, ut qui-cumque in mallo presumpserit farfaliū minare, sine dubio suum uuere-gildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfalivs ^m reprimatur ⁿ , et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consense-rit, uitae periculum per omnia incurrat.	De farfalios ita conuenit, ut qui-cumque in mallo presumpserit farfaliū minare, sine dubio suum uuere-gildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfalios reprimatur, et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consense-rit, uitae periculum per omnia incurrat.	De farfalios ita conuenit, ut qui-cumque in mallo presumpserit farfaliū minare, sine dubio suum uuere-gildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfilios reprimatur, et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consense-rit, uitae periculum per omnia incurrat.	de farfalios ita conuenit, ut qui-cumque in mallo presumpserit farfaliū minare, sine dubio suum uuere-gildum conponat, quia omnino uolumus, ut farfilios reprimatur, et si forsitan, ut adsolet, iudex hoc consense-rit, uitae periculum per omnia incurrat;
De furibus et male-factores ita decre-uimus obseruare, ut si quinque aut semp̄ boni fidei homines absque ini-micitia intraposita criminōsum cum sacramentis inter-positionibus esse dixerunt, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur. Et si	De furibus ^r et male-factores ita decre-uimus obseruari, ut si quinque aut septem boni fidei homines absque ini-micitia intraposita criminōsum cum sacramentis inter-positionibus esse dixerint, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur; et si	De fures et male-factores ita decre-uimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei homines absque ini-micitia intraposita criminōsum cum sacramentis inter-positionibus esse dixerint, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur; et si	De fures et male-factores ita decre-uimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei homines absque ini-micitiam intraposita criminōsum cum sacramentis inter-positionibus esse dixerint, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur; et si	de fures et male-factores ita decre-uimus obseruare, ut si quinque aut septem boni fidei homines absque ini-micitiam ^t intraposita criminōsum cum sacramentis inter-positionibus esse dixerint, quomodo contra legem furtum perpetrauit, secundum legem moriatur; et si

k) in E 12 aus farfalios verbessert. l) in E 12 aus farfaliam verbessert. m) in E 12 aus farfalios verbessert. n) in E 12 aus reprematur verbessert. o) uitae E 15. p-p) in E 12 aus in omnia verbessert. q) in E 12 aus incurat verbessert. r) in E 12 aus fures verbessert. s) in E 12 aus malefactores verbessert. t) imimicitum E 15. u) in E 12 vielleicht zu Interpositi verbessert (die Reproduktion lässt Abblätterung und Tülgung nicht immer unterscheiden).

prehensem latronem conuictus fuerit relaxasse, uitam suam admittat, et disciplinam in populum modis omnibus obseruetur.

III.

P. VI 3 Similiter Kalendas Marcias Colonia⁸

- VI 3 § 1* § 1. conuenit, et ita banniuimus, ut unusquisque iudex, criminoseum latronem ut audierit, ad casam suam ambulet et ipsum legare faciat, ita ut, si Francus fuerit, ad nostra presencia dirigatur, et si de debiliores personas fuerit, in loco pendatur.
- VI 3 § 2* § 2. Si quis centenarium aut cui libet iudice noluerit ad malefactorem [adprindendum] adiuuare, LX solidis omnis modis condempnetur.
- VI 3 § 3* § 3. Et quicumque seruum criminoseum habuerit, et ei iudex rogauerit ipsum presentare, et noluerit, suo uuergildo omnino conponat.

8) Köln, 1. März 596.

D 7

cumuictus fuerit relaxasse, uitam suam admittat, et disciplinam in populum modis omnibus obseruetur.

3 Similiter kalendas marcias colonia

3,1 conuenit, et ita banniuimus, unus quisque iudex, criminoseum latronem ut audit, ad casam suam ambulet et ipsum legare faciat^r ita, ut si francus fuerit, ad nostra presentia dirigatur; et sit de debiliores personas fuerit, in loco pendatur.

3,2 Si quis centenarium aut cui libet iudice noluerit ad malefactorem adiuuare, XL sol. omnis modis condempnetur.

3,3 Et quicumque seruum criminoseum habuerit et ei iudex rogauerit ipsum presentare et noluerit, suo uuergildo omnino conponat.

D 8

conuictus fuerit relaxasse, uitam suam admittat, et disciplina in populum modis omnibus obseruetur.

Similiter kalendas marti.^q Colonia

conuenit et ita banniuimus, ut unus quisque iudex, criminoseum latronem ut audiret, ad casam suam ambulet et ipsum ligare faciat. Ita ut si Francus fuerit, ad nostram presentiam dirigatur. Et si de debiliores personas fuerit, in loco pendatur.

Si quis centenarium aut cui libet iudice noluerit ad malefactorem adiuuare, LX sol. omnis modis condempnetur.

Et quicumque seruum criminoseum habuerit et ei iudex rogauerit ipsum presentare et noluerit, suo uuergildo omnino conponat.

D 9

nem conuictus fuerit relaxasset, uitam suam admittat, et disciplinam in populum modis omnibus obseruetur.

SIMILITER KALENDAS MARC. Colonia

conuenit, ita banniuimus, ut unus quisque iudex, crimenoseum latronem ut audiret, ad casam suam ambulet et ipsum legare faciat ita, ut se francus fuerit, ad nostra presencia dirigatv^s. Et se de debiliores personas fuerit, in loco pendatur.

Si quis centenario aut cui libet iudice noluerit ad malefactorem adiuuare, LX sol. omnis modis condampnetur.

Et quicumque seruum criminoseum habuerit et ei iudex rogaberit ipsum presentare et noluerit, suo uuirgildo omnino conponat.

q) in D 8 von jüngerer Hand zu martij verbessert. r) in D 7 aus facit verbessert. s) in D 9 v über der Zeile. t) in D 7 über der Zeile nachgetragen.

iudex comprehensum latronem laxauerit, uitam suam amittat et disciplinam in populum omnino modis omnibus obseruetur.

§ 8. Similiter Colonia conuenit, ut unusquis iudex, criminorum latronem ut audierit, ad *D 3 § 1* casam suam ambulet et ipsum ligare faciat, ita ut si Francus fuerit, ad nostram presentiam dirigatur, et si debilior persona fuerit, in loco pendatur.

§ 9. Si quis centenarium aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, soledos *3 § 2* LX omnino condempnetur.

§ 10. Et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex rogauerit, et ipsum presentare noluerit, suum ue-*3 § 3* regildum omnino conponat.

E 11

iudex comprehensum latronem laxauerit, uitam suam amittat, et disciplinam in populum omnino modis omnibus obseruetur;

similiter colonia conuenit, ut unusquis^w iudex, criminorum latronem ut audierit, ad casam suam ambulet et ipsum ligare faciat. Ita ut si francus fuerit, ad nostram presentiam dirigatur. Et si debilior persona fuerit, in loco pendatur;

si quis centenarium aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, sol. LX omnino condempnetur.

Et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex rogauerit, et ipsum presentare noluerit, suum ue-*regildo^f* omnino conponat;

E 12

iudex comprehensum latronem^v laxauerit, uitam suam amittat, et disciplinam in populum omnino modis omnibus obseruetur;

similiter colonia conuenit, ut unusquisque iudex, criminorum latronem ut audierit, ad casam suam ambulet et ipsum ligare faciat. Ita ut si francus fuerit, ad nostram presentiam dirigatur, et si debilior persona fuerit, in loco pendatur.

Si quis centenarium aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, sol. LX omnino condempnetur.

Et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex rogauerit, et ipsum presentare noluerit, suum ue-*regildum* omnino conponat;

E 13

iudex comprehensum latronem laxauerit, uitam suam amittat, et disciplinam

omnimodis omnibus obseruetur.

Similiter

Si centenarius aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, sol. LX omnino condempnetur.

Et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex rogauerit, et ipsum prestare noluerit, suum ue-*regildum* omnino conponat.

E 14

iudex comprehensum latronem laxauerit, uitam suam amittat, et disciplinam

omnimodis omnibus obseruetur.

Similiter

Si centenarius aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, sol. sexaginta omnino condemnetur.

Et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex^e rogauerit, et ipsum presentare noluerit, suum ue-*regildum* omnino conponat;

E 15/16

iudex comprehensum latronem laxauerit, uitam suam amittat, et disciplinam

omnimodis omnibus obseruetur;

similiter

Si centenarius aut culibet iudicem noluerit super malefactorem adiuuare, sol. LX omnino condempnetur;

et quicumque seruum criminorum habuerit, et ei iudex rogauerit, et ipsum presentare noluerit, suum ue-*regildum* ^gconponat omnino^g;

v) in *E 12* o vielleicht aus anderem Buchstaben verbessert. *w)* in *E 11* aus unusquis verbessert. *x)* in *E 14* aus unusquis verbessert. *y)* in *E 14* aus causam verbessert. *z)* in *E 13* aus legare verbessert. *a)* in *E 14* aus legare verbessert. *b)* in *E 16* aus fuerat verbessert. *c)* in *E 14* aus culibet verbessert. *d)* condemnetur *E 15*. *e)* in *E 14* aus iuxdex verbessert. *f)* in *E 11* aus uueregillo verbessert. *g-g)* omnino conponat *E 15*.

P.

- VI 3 § 4 § 4. Similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitale de presente centena restituat, et causa centenarius cum centena requirat.
- VI 3 § 5 § 5. Pari condicione conuenit, ut si centena posita in uestigia in alia centena aut quos fidelium nostrorum ipsum uestigium miserit et eum ad alia centena minime expellere potuerit, aut conuictus reddat latronem aut capitale de presente restituat et cum XII personas se⁹ ex hoc sacramentum exuat.
- VI 3 § 6 § 6. Si *quis* seruus ecclesiae aut fisco furtum admiserit, simile pena susteniat sicut et reliquorum seruorum Francorum.

9) *Vgl. die Pactus-Fassung.*

D 7

3,4 Similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitale de presente contena restituat et causa centenarius cum centena requirat.

3,5 Pari condicione conuenit, ut si centena posita in uestigia in alia centena aut quos fidelium nostrorum ipsum uestigium miserit et eum ad alia centena minime expellere potuerunt, aut conuictus reddat latronem aut capitale de presente restituat et cum XII personas se ex hoc sacramentum exuat.

3,6 Si seruus ecclesiam aut fisco furtum admiserit, simile pena susteniat sicut et reliquorum seruorum Francorum.

D 8

Similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitale de presente centena restituat et causa centenarius cum centena requirat.

Pari condicione conuenit, ut si centena posita in uestigia in alia centena aut quos fidelium nostrorum ipsum uestigium miserit et eum ad alia centena minime expellere potuerit, aut conuictus reddat latronem aut capitale de presente restituat et cum duodecim personas se ex hoc sacramentum exuat.

Si quis seruus ecclesiasticus aut fisco furtum admisserit, simile pena sustineat sicut et reliquorum Francorum.

D 9

Similiter conuenet, ut se furtus factus fuerit, capitale de presente centina restituat et causa centenarius cum centena requirat.

Pare condicione conuenit, ut se centina posita in uistigia in alia centena aut quos fidelium nostrorum ipsum uistigium miserit et eum ad alia centena minime expellere potuerit, aut conuictus reddat latronem aut capitale de presente restituat et cum XII personas se ex hoc sagramentum exuat.

Se seruus ecclesiae aut fisco furtum admiserit, simile pena susteniat sicut reliquorum franchorum seruorum.

u) in D 8 von jüngerer Hand zu conuictus verbessert.

§ 11. Similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitalem de presente centena restituat *D 3 § 4* et causa centenarius cum centena requiret.

§ 12. Pari conditione conuenit, ut si una centena in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel in quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsum in aliam centenam minime expellere potuerint, aut conuictum reddant latronem aut capitalem de presentem restituat et cum *xii* personas se ex hoc sacramentum exsuat.

§ 13. Si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, simili poena sustineant sicut *3 § 6* et reliquorum serui Francorum.

<i>E 11</i>	<i>E 12</i>	<i>E 13</i>	<i>E 14</i>	<i>E 15/16</i>
<i>similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitalem de presente centena restituat et causa centenarius cum centena requiret.</i>	<i>similiter conuenit, ut si furtum factum^h fuerit, capitalem de presente centenam restituat et causa centenarius cum centena requirat.</i>	<i>Similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitalem de presente centena restitui et causa centenarius cum centena requirat.</i>	<i>similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitalem de presente centena restitui et causa centenarius cum centena requirat.</i>	<i>similiter conuenit, ut si furtus factus fuerit, capitalem de presente centena restitui et causa centenarius cum centena requirat;</i>
<i>Pari conditione conuenit, ut si una centena in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel in quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsum in aliam centenam minime expellere potuerunt, aut conuictum reddant latronem aut capitalem de presentem restituat et cum <i>xii</i> personas se ex hoc sacramentum exsuat;</i>	<i>Pari conditione conuenit, ut si una centena in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel in quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsum in aliam centenam minime expellere potuerint, aut conuictum reddant latronem aut capitalem de presentem^m restituat. Et cum duodecim personas se ex hoc sacramentum exsuat;</i>	<i>Pari conditione conuenit, ut si una centena in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel in quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsam in aliam centenam minime expellere potuerint, aut conuictum reddant latronem aut capitalem de presentem^m restituat; et cum duodecim personas se ex hoc sacramentum exsuat.</i>	<i>Pari conditione conuenit, ut si una centenaria in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel in quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsum in aliam centenam minime expelle potuerint, aut conuinctum reddat latronem aut capitalem de presentem restituat; et cum duodecim personas si ex hoc sacramentum exsuat.</i>	<i>pari conditione conuenit, ut si una centenaria in alia centena uestigium secuta fuerit et inuenerit uel quibuscumque fidelium nostrorum terminos uestigium miserit et ipsum in alia^k centenam minime expelle potuerint, aut conuinctum reddat latronum^l aut capitalem de presentem restituat; et qui cum <i>xiiicimⁿ</i> personas si ex hoc sacramentum exsuat;</i>
<i>si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, simili poena sustineant sicut et reliquorum serui francorum.</i>	<i>si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, similis poena^p sustineant sicut et reliqui serui francorum.</i>	<i>Si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, simili poena sustineant sicut et reliqui serui francorum.</i>	<i>Si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, simili pena^q sustineant sicut et reliqui serui^r francorum.</i>	<i>si serui ecclesiarum aut fiscalium furtum admiserint, simili pena^q sustineant sicut et reliqui serui^r francorum;</i>

h-h) in E 12 aus furtus factus verbessert. i) in E 12 aus requiret verbessert. k) in E 16 aus alia verbessert. l) latronem (r aus anderem Buchstaben verbessert) E 15. m) in E 12 anscheinend getilgt. n) duodecim E 15. o) in E 12 aus sacramentum verbessert. p-p) in E 12 anscheinend aus oder zu similis poena verbessert. q) poena E 15. r) in E 15 aus erui verbessert.

P.

VI 3 § 7 § 7. De die dominico <abstinere>. Die dominico similiter placuit obseruare, ut si quiscumque ingenuos, excepto quod ad quoquendum uel ad manducandum pertenit, alia opera in die dominico facere presumpserit, si Salicus fuerit, solidus xv conponat. Romanus vii semis <solidus>. Seruus uero aut iii solidus reddat aut de dorsum suum conponat.

Asclipiodus recognouit.

Datum secundum¹⁰ Kalendas Marcias anno xxii regni domini nostri, Colonia¹¹, feliciter [amen].

10) Vgl. die *Pactus-Fassung*; nach jener zu bessern.

11) Köln, 29. Febr. [lies: 1. März] 596.

P. Epilog

EXPLICIT LEGIS SALICE LIBER III¹

Quem uero rex Francorum statuit et postea una cum Francis <suis> pertractauit, ut et tres² titulus aliquid amplius aderit, sicut a primo ita [ut] usque ad lxxviii perduxerit. Deinde uero

Epilog: 1) bezieht sich nicht (wie M. Krammer angenommen hatte) auf den D-Text, sondern auf die in Handschriften des Pactus begegnende Bucheinteilung; vgl. insbesondere A 2.

2) lies: tredecim; gemeint sind die Kapitularientitel 66-78 des Pactus.

D 7

3,7 De die dominico.

Die dominico similiter placuit obseruare, ut si quis cumque ingenuos, excepto quod ad quoquendum uel ad manducandum pertinet, alia opera in die dominico facere presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat. Romanus vii.s. Seruus uero aut iii sol. reddat aut de dossum suum conponat.

Asclipiodus recognouit.

Datum secundum kalendas marcas anno xxii
regni domini nostri, colonia feliciter.

Epilog EXPLICIT LEGE SALICE LIBER III.

Quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut et tres titulos aliquid amplius adhesit^a, sicut a primo. Ita usque ad lxxviii perduxerit; deinde uero

D 8

DE DIE DOMINICO abstinere.

Die dominico similiter placuit obseruare. Ut si quis cumque ingenuus, excepto quod a^v quoquendum uel ad manducandum pertinet, alia opera in die dominico facere presumpserit, si Salicus fuerit, sol. xv conponat. Romanus vii.s. Seruus uero aut tres sol. reddat aut dorsum suum conponat.

Asclipiodus recognouit;

datum^w secundum kalendas mar.
anno xxv
regni domini nostri, Colonia feliciter.

ITEM CONFIRMATIO LEGIS
A REGIBUS.

Quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut tres titulis aliquid amplius adherit, sicut a primo ita usque ad septuagissimo octauo duxerit. Deinde uero

D 9

DE DIE DOMINICO.

Diae dominico similiter placuit obseruare, ut si quis cumque ingenuos, excepto quod ad cogandum uel ad manducandum pertinet, alii opera in diae dominico facire presumpserit, se salicus fuerit, sol. xv conponat. Romanus vii.s sol.; seruus uero aut iii sol. redat aut dorsum suum conponat.

Aschlipiodus recognouit.

DATUM SECUNDUM KA-
LENDAS MARCIAS ANNO XX-
MUM SECUNDUM REGNI DOM-
NO NOSTRO, Colonia filicite.

expleciunt legis salice liber iii.

quem uero Rex franchorum statuit et postea una cum francis suis pertractauit et iii titulus aliquid amplius aderit, sicut ad primo ita usque ad lxxviii perduxerit. Deinde uero

v) in D 8 von jüngerer Hand zu ad verbessert. w) in D 8 aus datur verbessert.
Epilog: a) in D 7 aus adesit verbessert.

§ 14. Die dominico similiter placuit obseruare, ut quicumque ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si Salicus fuerit, soledos xv conponat; *⟨si⟩* Romanus vii semis; seruus aut tres soledos reddat aut de dorsum suum conponat.

Datum secundum Kalendas Martias anno xxi regni domini nostri *⟨feliciter⟩*, Colonia, feliciter.

EXPLICIUNT LEGES SALICE LIBRI III

D Epilog

Quem uero rex Francorum statuit et postea una cum Francis pertractauit, ut ad tres titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo ita usque ad LXXVIII perduxerunt. Inde uero Childebertus

E 11

E 12

E 13

E 14

E 15/16

DIE DOMINICO SIMILITER PLACUIT OBSEGUARE ut quicumque ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat^u; Romanus vii.s; seruus aut tres sol. reddat aut de dorsuum conponat.

DATUM SECUNDUM KAL. MAR. ANNUM XXI REGNIDOMININOSTRI, colonia feliciter.

Expliciunt leges salicæ libri III. Quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut a tres titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo, ita usque ad LXXVIII perduxerunt; inde uero perduxerit. Inde ue-

Die dominico similiter placuit obseruare, ut quicumque ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat; Romanus vii.s; seruus aut tres sol. reddat aut de dorsum suum conponat.

Datum secundum Kal. marc. anno xxi regni domini nostri, colonia feliciter.

EXPLICIUNT LEGES SALICE LIBER III. Quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut ad tres titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo. Ita usque ad septuagesimo octauo perduxerunt. Inde ue-

Die dominico similiter placuit obseruare, ut quicumque ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat; si romanus octo; seruus aut tres sol. reddat aut de dorsum suum conponat.

Data pridie Kal. martias anno xxi regni nostri feliciter, colonia feliciter.

Expliciunt leges salicæ libri III; quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut ad titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo ita usque ad septuagesimo octauo perduxerunt. Inde ue-

Die dominico similiter placuit obseruare, ut quicumque ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat; si romanus octo; seruus aut tres sol. reddat aut de dossum suum conponat.

PRIDIE KAL. MARCIAS ANNO XXI REGNI NOSTRI, colonia feliciter.

Expliciunt leges salicæ libri III; quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut ad titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo, ita usque ad septuagesimo octauo perduxerunt. Inde uero hil-

die dominico similiter placuit obseruare, ut quicumque^s ingenuus, excepto quod ad coquendum uel ad manducandum pertinet, opera alia presumpserit, si salicus fuerit, sol. xv conponat. Romanus viii.s; seruitus^v aut tres sol. reddat aut de dossum suum conponat;

data pridie Kal. marcias anno xxi regni nostri, colonia feliciter.

expliciunt lege Epilog salicæ libri III, quem uero rex francorum statuit et postea una cum francis pertractauit, ut ad titulos aliquid amplius adderet, sicut a primo ita usque ad septuagesimo octauo perduxerunt. Inde uero hil-

s) quicumque *E 15.* *t)* manducandum *E 15.* *u)* in *E 11* aus conponant verbessert. *v)* seruus *E 15.*
Epilog: *a)* salicæ *E 15.*

Childebertus post multum tempus tractauit, ut quid aduenire potuerit, quod ibi cum suis Francis addere deberet, a septuagisimo octauo usque octuagisimo quarto³ perinuenit, quod ibi digne inposuisse cognoscitur. Iterum cum hoc hus titulus Chlotharius a germano suo seniore suum gradenter excipit, sic et ipse similiter cum regnum suum perinuenit, ut ab octuagisimum quartum⁴ adderit et ita perfectum perduxit et inde, quod ipse inuenit, fratrem suum rescripta direxit. Sic inter eis conuenit, ut ista omnia, que constituerunt, starent.

EXPLICIT <DEO GRACIAS AMEN>.

3) = Anteil Childeberts I. am Pactus pro tenore pacis.

4) = Anteil Chlothars I. am Pactus pro tenore pacis.

D 7

childebertus post multum tempus tractauit, ut quid aduenire potuerit, quod ibi cum suis francis addere deberet. A septuagisimo octauo usque octuagissimo quarto perinuenit, quod ibi digne inposuisse cognoscetur. Iterum cum hoc hustulus chlotarius a germano suo seniorem suum gradenter excipit. Sic et ipse similiter cum regnum suum perinuenit, ut ab octuagisimum quartum adderit et ita perfectum perduxit et inde, quod ipse inuenit, fratrem suum rescripta dixerit; sic inter eis conuenit, ut ista omnia, que constituerunt, starent.

EXPLICIT.

D 8

Hildebertus post multum tempus tractauit, ut quid uenire potuerit, quod ibi cum suis francis adhere deberet. A septuagisimo octauo usque lxxxviii peruenit, quod ibi digne inposuisset cognoscitur. Iterum cum hoc his titulis Chlotharius a germano suo seniorem suum gradanter suscepit. Sic et ipse similiter cum regnum suum perinuenit, ab octuagisimo quarto adderit et ita perfectum perduxit et inde, quod ipse inuenit, fratrem suum rescripta direxit. Sic inter eis conuenit, ut ista omnia, que constituerunt, starent.

D 9

chelbertus post multum tempus tractauit, ut quid aduenire potuit, quod ibi cum suis francis addere deberit. Ad septuagisimo octauo usque octoagisimo quartum perinuenit, quod ibi digni inposuisse cognoscitur; cum hus titulus chlotarius ad germano suo seniorem suum gradanter excipit; sic et ipsi similiter cum regnum suum perinuenit, ut ab octoagisimum quartum adderit et ita perfectum perduxit et inde, quod ipse inuenit, fratrem suum rei scripta direxit; sic inter eis conuenit, ut ista omnia, que constituerunt, staret.

EXPLICIT. DEO GRACIAS AMEN.

post multum tempus tractauit, ut quicquid inuenire potuerit, ibi cum suis Francis addere deberet, hoc est a LXXVIII usque ad LXXXIV quicquid inuenit digne ibidem inposuisse cognoscitur. Iterum cum hos titulos Chlotharius a germano suo seniore gradanter exceptit, sic et ipse similiter cum regni sui sapienter inuenit, ut ab LXXXIV adderet, et ita perfectum est; et inde, quod ipse inuenit, fratrem suum rescripta direxit. Et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, quae constituerunt, inuiolabiliter omnique tempore conseruata fuissent.

FINIT. DEO GRATIAS AMEN.

E 11

childebertus post multum tempus tractauit, ut quid inuenire potuerit, ibi cum suis francis addere debet, hoc est a LXXVIII usque ad LXXXIII, quidquid inuenit digne ibidem inposuisse cognoscitur. Iterum cum os talos Fluthorius^e a germano suo seniore gradanter exceptit, sic et ipse similiter cum regni sui sapienter inuenit, ut ab LXXXIII adderet et ita perfectum est. Et inde quod ipse inuenit fratrem suum rescripta direxit. Et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, quae constituerunt, inuiolabiliter omnique tempore conseruata fuissent.

**FINIT DEO GRATIAS.
AMEN.**

E 12

uel childebertus post multum tempus tractauit, ut quicquid inuenire potuerit. Ibi cum suis francis addere debet, hoc est a LXXVIII usque ad LXXXIII, quicquid inuenit digne ibidem Inposuisse cognoscitur. Iterum cum hos tales fluthorius a germano suo seniore gradanter exceptit, sic et ipse similiter cum regni sui sapienter Inuenit, ut ab LXXXIII adderet. Et ita perfectum est. Et inde quod ipse inuenit fratrem suum rescripta direxit. Et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, que constituerunt Inuiolabiliter omnique tempore conseruata fuisset.

**FINIT DEO GRATIAS.
AMEN.**

E 13

ro hildebertus post multum tempus tractauit, ut quicquid inuenire poterit ibi cum suis francis addere debet, hoc est a LXXVIII usque ad LXXXIII, quicquid inuenit digne ibidem inposuisse cognoscitur. Iterum cum hos titulos fluthorius a germano suo seniore gradanter exceptit, sic et ipsi similiter cum regni sui sapienter inuenit, ut ab LXXXIII adderet et ita perfectum; et inde quod ipse inuenit fratrem suum rescripta direxit. Et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, queae consti-

FINIT

E 14

hildebertus post multum tempus tractauit, ut quicquid inuenire poterit, ibi cum suis francis addere debet, hoc est a LXXVIII^c usque ad LXXXIIIe, quicquid inuenit digne ibidem inposuisse cognoscitur. Iterum cum hos titulos fluthorius a germano suo seniore gradanter exceptit, sic ipse similiter cum regni sui sapienter inuenit, ut ab LXXXIII adderet et ita perfectum; et inde quod ipse inuenit fratrem suum rescripta direxit; et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, queae consti-

AMEN.

E 15/16

debertus post multum tempus tractauit, ut quicquid inuenire poterit, ibi cum suis francis addere debet, hoc est a LXXVIII^d usque LXXXIII, quicquid inuenit digne ibidem inposuisse cognoscitur. Iterum cum hos titulos chlotarius^f a germane^g suo seniore^h gradanter exceptit, sic ipse similiter cum regni sui sapienter inuenit, ut ab LXXXIII adderet et ita perfectum; et inde quod ipse inuenit fratrem suum rescripta direxit; et ita inter se firmauerunt, ut ista omnia, queae consti-

AMEN.

b) in E 16 aus debet verbessert. c) in E 14 von junger Hand zu LXXVIII verbessert. d) so auch E 15. e) in E 11 aus Chlotharius verbessert. f) chlottarius E 15. g) in E 16 aus germane verbessert; germane E 15. h) so auch E 15. i-i) rescripta E 15. k) omnique E 15.

INCIPIT REGNORUM <UEL TEMPORUM>.

<Eraglius dehinc quintum annum ait sui imperii. Sisbodus, Godorum gloriosissimus principis, in Spania plurimas Romane miliciae orbis bellando subgicit et Iudeis suis regni subditus a fidem Christi conuertit. Fiunt igitur ab exordio mundi usque in (anno quinto imperatoris) Eragli et quarto relegiosissimo principis Sisbodo et Dagoberto, regi Francorum, anni xi Chlothario sunt XLVIII. Ab inicio mundi usque ad Heraglio imperio et Sisbodo, rege Godorum, et^b Dagoberto, regi Franchorum, sunt anni VMDCCXIII.⟩^a

P. Königs-
liste <Regnauit Dagobertus annus xvii. Regnauit Segobertus annus xxii. Regnauit Heldobertus
annus vii. Regnauit Heldericus annus xv.⟩ Regnauit Theodericus <rex> annus xvii. Regnauit

5) Ergänze: primo.

6) Vgl. *Chronica maiora Isidori iunioris*, c. 414: Eraglius dehinc quintum agit [ait X und andere] annum imperii sui [fehlt meist], c. 415: Sisebutus, Gothorum gloriosissimus princeps, in Spania plurimas Romanae militiae urbes [orbis L^a; urbis L^b und andere] sibi bellando subiecit. c. 416: et Iudeos sui regni subditos ad Christi fidem convertit. c. 417: Fiunt igitur ab exordia mundi usque in aeram praesentem, hoc est [in . . . est fehlt gelegentlich] in anno quinto imperatoris Heracilii et quarto relegiosissimi principis Sisebuti anni VMDCCXIII. - Fassung der Handschriften 16 (Parisiensis 1862), 17 (Parisiensis 1863) und 28 (Vaticanus 1974) c. 417: Sunt igitur ab initio mundi usque . . . in [ad andere Hss.] anno quinto imperii Heracilii et quarto relegiosissimi principis Sisebuti anni VMDCCXIII. [Zur Datierung vgl. Eckhardt, Lex Salica 100-Titel-Text (1953) S. 263 Anm. 7.]

D 7

Regna INCIPIT REGNORUM.

D 8

INCIPIT DE REGNORUM.

D 9

INCIPIT REGNORVM
UEL TEMPORUM.

ERaglius dehinc quintum annum ^aait sui imperii^b. Sisbodus, godorum gloriosissimus principis, in spania plurimas Romane miliciae orbis bellando subgicit et iudeis suis regni subditus a fidem Christi conuertit. Fiunt igitur ab exordio mundi usque in eragli et quarto Relegiosissimo principis sisbodo et dagoberto, Regi francorum, anni xi.

Chlothario sunt XLVIII.

^bAB INICIO^b mundi usque ad heraglio imperio et sisbodo, rege godorum, et dagoberto, Regi franchorum, sunt anni VMDCCXIII. Regnauit Dagobertus annus xvii. Regnauit Segobertus annus xxii. Regnauit Heldobertus annus vii. Regnauit Heldericus annus xv.

Königs- Theodericus rex regnauit annus Theudericus regnauit annos
liste XVII. XVII. XVII. XVII. XVII. XVII.

Königsliste: a-a) in D 9 ait sui im auf Rasur. b-b) Albinicio (D 9) Hessels.

HAEC SUNT NOMINA REGUM FRANCORUM.

D Königs-
liste

Clotharius regnauit annos XLVII. Dagobertus *(filius suus)* regnauit annos XVII. Sigobertus *(nepus suus)* regnauit annos XXIII. Childebertus *(id est)* adoptiuus, filius Grimoaldi, regnauit annos VII. Childricus regnauit annos XIV. Theudericus regnauit annos XVII. Chlodoueus regnauit

*E 11**E 12**E 12**HAEC SUNT NOMINA REGUM
FRANCORUM.

Chlotarius regnauit annos^a XLVII.
Dagobertus filius suus regnauit annos^a XVII.
Sigobertus nepus suus regnauit annos^a XXIII^c.
Childebertus adoptiuus, filius grimoaldi, regnauit annos VII.
Childricus regnauit annos^a XIII.
Theodericus regnauit annos XVII.

HAEC SVNT NOMINA RE-
GVM FRANCORVM.

Clotharius regnauit annos^b XLVII.
Dagobertus regnauit annos XVII.
Sigobertus regnauit annos XXIII.
Childebertus, *id est* adoptiuus, Grimaldus regnauit annos VII.
Childricus regnauit annos XIII.
^dTheudericus regnauit annos XVII.
Teodoricus rex regnauit XVII annos.

Königs-
liste

Königsliste: a) in E 11 jeweils aus annus verbessert. b) in E 12 aus annis verbessert. c) in E 11 auf Rasur. d-d) steht in E 12 rechts neben (nicht unter) dem vorausgehenden Eintrag.

Chlodoueus *(rex)* annus III. Regnauit Childebertus annus XVII. Regnauit Dagobertus annus V. Regnauit *(item)* Chilpericus annus V. Regnauit *(item)* Theodericus annus XVII. Annum septimum interim alias rex non regnauit. Regnauit *(item)* Childericus *[rex]* annus IX. *(Regnauit Pipinus annus XVII.)*

Sunt in summa [numeri annorum quos isti | *(De Dagoberto usque ad Pipino sunt anni reges regnarent) anni LXXVIII* *(feliciter amen).* | CLVIII. Tutti in semul sunt anni VMDCCLVIII.

(Residuum seculi tempus humane inuestigacionis incertum est. Omnem enim quesionem de hac re dominus noster Iesus Christus abstulit dicens: „Non est uestrum scire tempor(a) uel momenta, que Pater posuit in sua potestate“ et alius „De die autem illa“ inquit „et hora nimo scit neque angeli caelorum, nisi solus Pater“. Sed unusquisque ergo de suo cogitet transito, sicut sagra scriptura ait: „In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua et in eternum non peccabis.“)

7) *Vgl. Chronica maiora Isidori iunioris, c. 418:* Residuum saeculi tempus humanae investigationis incertum est. Omnem enim de hac re quaestionem dominus noster [*fehlt meist*] Iesus Christus abstulit dicens: „non est uestrum nosse [scire sehr viele Hss.] tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate“, et alibi: „de die autem illa [*fehlt meist*]“ inquit „et hora nemo scit neque angeli caelorum nisi solus Pater“. Unus quisque ergo de suo cogitet transitu, sicut sagra scriptura ait: „in omnibus operibus tuis memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis“ [*nach Augustinus Civitas Dei XXII, 30; Actus apostolorum I, 7; Matthaeus 24, 36; Iesu Sirach 7, 36*].

D 7

Chlodoueus rex regnauit annus III.
Childebertus regnauit annus XVII.
Dagobertus regnauit annus V.
Chilpericus regnauit annus V.
Item theodericus regnauit annus XVII.
Annus septimo interim^d alias rex non regnauit.
Childericus regnauit annus VIII.

Sunt in summa anni LXXVIII
septuaginta et octo feliciter. Amen.

D 8

Chlodoueus regnauit annos III.
Childebertus regnauit annos XVII.
Dagobertus regnauit annos V.
Chilpericus regnauit annos V.
Anno septimo inter his aliis rex^e non regnauit.
Childericus regnauit annos VIII.

Sunt in summa anni LXIII.

D 9

Regnauit Chlodouius annus III.
Regnauit Chelbertus annus XVII.
Regnauit Dagobertus annus V.
Regnauit item Helperigus annus V.
Regnauit item Theoderigus annus XVII.
Annus^c septimum intrim alias Rex non fuit.
Regnauit item Helderigus annus VIII.
Regnauit Pipinus annus XVII.

De dagoberto usque ad pipino sunt anni CLVIII.
Tutti in semul sunt anni VMDCCLVIII.

Regna Residuum seculi tempus humane inuestigacionis incertum est omnem enim quesionem de hac re dominus noster Iesus christus abstulit dicens: non est uestrum scire tempore uel momenta, que pater posuit in sua potestate, et alius de die autem illa inquit: et hora nimo scit neque angeli caelorum, nisi solus pater. Sed unus quisque ergo de suo cogitet transito. Sicut sagra scriptura ait: in omnibus operibus tuis memorare nouissima tua et in eternum non peccabis.

c) in D 9 über getilgtem Regnauit. d) in D 7 aus iterum verbessert. e) in D 8 über der Zeile nachgetragen.

annos iv, obiit in quinto. Childebertus regnauit annos xvii. Dagobertus regnauit annos iv, obiit in quinto. Chilpericus regnauit annos v. Theudericus regnauit annos xvii. Carolus sine alio rege imperauit annos vii. Childericus regnauit annos ix. Pippinus regnauit annos xv et dimidio *(anno)*.

E 11

Chlodoueus regnauit annos iii, obiit in quinto.

Childebertus regnauit annos xvii.

Dagobertus regnauit annos iii, obiit in quinto.

Hilpericus regnauit annos v.

Theodericus regnauit annos xvii.

Charolus sine alio rege imperauit annos vii.

Childericus regnauit annos viii.

Pippinus regnauit annos xvi et dimedio.

E 12

Chlodoueus regnauit annos iii, obiit in quinto.

Childebertus regnauit annos xvii.

Dagobertus regnauit annos iii, obiit in quinto.

Chilpericus regnauit annos v.

Theudericus regnauit annos xvii.

Carolus sine alio rege imperauit annos vii^f.

Childericus regnauit annos viii.

Pippinus regnauit annos xv et dimidio anno.

*E 12**

Clodoueus rex regnauit iii annos.

Hildebertus rex regnauit xvii annos.

Dagobertus rex regnauit v annos.

^eHilpericus rex regnauit v annos^e.

Item Teodericus rex regnauit xvii annos.

Annum septimum interium aliis rex non regnauit.

Hilpericus rex regnauit viii annos.

Sunt in summa anni lxxviii.

Pippinus rex regnauit xviii annos.

c-e) in E 12* im Text eingerückt. f) in E 12 aus viii verbessert.

LEX SALICA S

GENS FRANCORUM

D: Langer § 1. inclita, auctore Deo condita, fortis in armis, profunda in consilio, firma in pacis foedere,
Prolog § 1 corporea candore^a, forma egregia, audax, uelox et aspera. Nuper ad catholicam fidem conuersa,
 immunis ab herese, dum adhuc ritu detineretur barbarico^b, inspirante Deo, inquirens scientiae^c
 clauem, iuxta morum suorum qualitatem desiderans iustitiam^d <et> custodiens pietatem.

§ 2. ^eDictauit Salicam legem 'per proceres' ipsius gentis, qui tunc eiusdem aderant rectores,
 id est UUisogaste, Salegaste et UUidogaste, Arogaste, Bedogaste, Uirouade in loco cognomi-
 nante Salechamne, Bodecamne et UUidocamne.^e

§ 3. At ubi «Deo fauente» rex Francorum Chlodoueus, torrens et pulcher et inclitus, primus
 recepit catholicum baptismum, [et] quod minus^h in pacto habebatur idoneumⁱ, per praecelsos
 reges ^kChlodoueum [et] Childebertum [et] Chlotharium^k fuit lucidissimae^j emendatum. Per

§ 4 currentem decretum § 4. uiuat qui Francos diligit, Christus eorum regnum custodiat, rectoresⁿ
^oeorum det^o, lumine^p sua gratiae^q replete, exercitum protegat, fidei munimina^r tribuat.
 Pacis gaudia et felicitatis tempora dominantium^s dominus Iesus Christus propiciante^t pietate
 concedat. Haec^u est enim gens, quae^v parua dum esset numero fortis robore. Ualidum Roma-
 norum iugum durissimum^{que} de suis ceruicibus excussit pugnando, atque post agnitionem
 baptisci sanctorum martyrum^w corpora, quae^x Romani uel igne uel ferro truncauerunt,
^yFranci reperta super^y aurum et lapides praeciosos ornauerunt.

C: Kurzer § 5. Placuit atque conuenit inter Francos eorumque proceres, ut pro seruando inter se
Prolog § 1 pacis studio omnia incrementa rixarum resecare deberent, et quia ceteris gentibus iuxta se
 positis fortitudinis brachio praeeminebat^z, ita etiam legale autoritate^{a'} causarum sumeret
 criminalis actio terminum.

§ 2. § 6. Extiterunt ^bigitur inter eos electi de pluribus uiri IIIIor, nominibus UUisogastis,
 Arogastis, Salegastis et Uindogastis, qui per tres mallos conuenientes omnes causarum origines
 sollicite^{c'} discutiendo tractantes iudicium decreuerunt hoc modo^{b'}.

INCIPI(UN)T^a TITULI LEGIS SALICAE^b

K: 1	I. Demannire. [I.] ^c
59	II. De eo qui ad mallum uenire contempserit. [LVIII.]
53	III. De eo qui graffionem ^d ad res alienas tollendas iniustae ^e inuitauerit. [LII.]
60	IV. De rachinburgiis, qui secundum legem non iudicant. [LVIII.]
20	V. De eo qui hominem innocentem uel absentem sine causa ad regem accusat. [XX.]
58	VI. De incendio ecclesiarum uel expoliacione et de homicidiis clericorum. [LVII.]

Prologue (in S 82 teilweise kaum noch zu entziffern); [—] = Sonderbestand von S 82, <—> = Sonderbestand von S 83: a) candore S 82. b) barbaro S 83. c) scientie S 82. d) iusticiam S 82. e-e) Dictauerunt Salicham legem per proceres ipsius gentis, qui tunc tempore ader(ant re)ctores, electi de pluribus uiris quattuor his nominibus: UUiso(ga)stis, Bedogastis, Salegastis, UUiogastis in loca denominancia UUisochine, Bedachine, Salechine, UUiogachine, qui per tres mallos conuenientes omnes causarum origines sollicite discuicndo tractantes de singulis iudicium decreuerunt hoc modo S 82. f-f) pro peroceres S 83, g-g) deo fauente S 82; fauente deo S 83. h) munus S 83. i) aus iidoneum verbessert S 83. k-k) Chlodoueo Childeberto Choldario S 83. l) lucidissime S 82; lucide S 83. m) curte S 82. n) rectoribus S 83. o-o) eorunde& S 82. p) lumine S 82; lumen S 83. q-q) sue gratie S 82. r-r) fidem munimen S 82; fal ei munimina S 83. s) dominancium S 82. t) propiciante S 82. u) Hec S 82. v) que S 82. w) martirium S 82. x) que S 82. y-y) uel bestiis lacerando proiecerunt Franci super eos S 82. z) anscheinend preminebat S 82. a') auctoritate S 82; aut hesitate S 83. b'-b') fehlt S 82 (vgl. Note e-e). c') aus solite verbessert S 83 (Lücke in S 82).

*Titelverzeichnis: a) Incp. S 82; INCIPIT S 83. b) salice S 82. c) die (in S 83 fehlenden) Titel-
 ziffern sind in S 82 auf Grund einer K-Handschrift, der der Titel 22 fehlte, nachträglich eingefügt worden.
 d) graffionem S 83. e) iniuste S 82.*

VII.	De eo qui graffionem ^f occiderit. [LV.]	K: 56
VIII.	De homine in hoste occiso. [LXV.]	66
IX.	De eo qui uillam alienam adsallierit ^g [XVI.]	16
X.	De incendiis. [XVII.]	18
XI.	De homicidiis ingenuorum. [XLII.]	43
XII. ^h	De homicidiis a contubernio factis. [XLIII.]	44
XIII. ^h	De homicidiis in conuiuo factis. [XLIV.]	45
XIV.	De compositione homicidii. [LXIII.]	65
XV.	De uulneribus. [XVIII.]	19
XVI.	De debilitatibus. [XXX.]	31
XVII.	De ⁱ chrenechruda ^k . [LX.]	61
XVIII.	De eo qui hominem ingenuum expoliauerit ^l . [XV.]	15
XIX.	De eo qui hominem ingenuum sine causa ligauerit. [XXXIII.]	34
XX.	De eo qui mortuum hominem expoliauerit. [XVII.]	17
XXI.	De corporibus expoliatis. [LVI.]	57
XXII.	De eo qui mulieri ingenuae ^m manum aut brachium strinxerit.	22
XXIII.	De ingenuis mulierum raptoribus. [XIII.]	14
XXIV.	De reippus. [XLV.]	46
XXV.	De eo qui alienam filiam despousauerit et [qui] non uult eam accipere. [LXVIII.]	70
XXVI.	De eo qui ⁿ uillam alienam ⁿ occupauerit uel si ^o XII mensibus ^o eam tenuerit. [XLVI.]	47
XXVII.	De afatomiae ^p . [XLVII.]	48
XXVIII.	De falso testimonio. [XLVIII.]	50
XXIX.	De eo qui fidem factam alteri non reddiderit. [LI.]	52
XXX.	De re praestata ^q . [LIII.]	54
XXXI.	De manu ab eneo redimenda. [LIV.]	55
XXXII.	De maleficiis uel herbis. [XXI.]	21
XXXIII.	De his ^r qui pueros ^s uel puellas ^t occiderint uel totonderint. [XXV.]	26
XXXIV.	De alode. [LXI.]	62
XXXV.	De eo qui se de parentela tollere uoluerit ^u . [LXII.]	63
XXXVI.	De charoena. [LXIII.]	64
XXXVII.	De eo qui alterum herinburgium ^v clamauerit ^w . [LXVI.]	67
XXXVIII.	De uia lacina. [XXXII.]	33
XXXIX.	De furtis ingenuorum. [XII.]	12
XL.	De furtis seruorum. [XIII.]	13
XLI.	De seruo, qui de furto fuerit inculpatus. [XLI.]	42
XLII.	De seruis uel mancipiis furatis. [XI.]	11
XLIII.	De his qui aliena mancipia sollicitauerint ^x . [XL.]	41
XLIV. ^y	De caballis ^z furatis. [XXXVIII.]	40
XLV. ^y	De caballo ^a sine permisso domini sui ascenso. [XXIIII.]	25
XLVI.	De caballo ^b scorticato. [LXVII.]	68
XLVII.	De furtis canum. [VI.]	6
XLVIII.	De uenationibus. [XXXIII.]	35
XLIX.	De furtis auium. [VII.]	7

f) graffionem S 83. g) assalierit S 82. h) Titel XII und XIII stehen in S 83 in umgekehrter Folge.
 i) De eo S 83. k) aus chrenchruda verbessert S 83. l) expoliauit S 83. m) ingenuę S 82. n-n) alienam uillam S 83. o-o) duodecim menses S 82. p) afatomiae S 82. q) prestita S 82. r) eo S 82. s) pueris S 83. t) puellis S 83. u) uoluerint S 82. v) erinburgium S 82. w) aus clamauerint verbessert S 83; clamauerint S 82. x) sollicitauerit S 82. y) Titel XLIV und XLV stehen in S 82 in umgekehrter Folge.
 z) cauallis S 83. a') cauallo S 83. b') cauallo S 83.

K: 3	L. De furtis animalium. [III.]
2	LI. De furtis porcorum. [II.]
4	LII. De furtis ouium. [IIII.]
5	LIII. De furtis caprarum. [V.]
9	LIV. De furtis apium. [VIII.]
8	LV. De furtis arborum. [VIII.]
24	LVI. De furtis in molino commissis ^c . [XXIII.]
29	LVII. De furtis diuersis. [XXVIII.]
39	LVIII. De uestigio minando. [XXXVIII.]
49	LIX. De interciatis ^d rebus. [XLVIII.]
51	LX. De testibus adhibendis. [L.]
10	LXI. De damno in messe uel in qualibet clausura. [X.]
36	LXII. De sepibus. [XXXV.]
23	LXIII. De eo qui nauem alterius mouverit uel furauerit. [XXII.]
30	LXIV. De locationibus. [XXVIII.]
38	LXV. De quadrupedibus, qui hominem occiderint ^e . [XXXVII.]
37	LXVI. De homicidiis seruorum uel ancillarum. [XXXVI.]
27	LXVII. De adulteriis ancillarum. [XXVI.]
28	LXVIII. De libertis dimissis ^f . [XXVII.]
69	LXIX. De eo qui hominem de barco uel de furcis deponit. [LXVIII.]
32	LXX. De conuiciis ^g . [XXXI.]

INCIPIT LIBER LEGIS SALICAE^a.

I. De mannire.

- 1 § 2 § 1. Si quis ad mallum legibus dominicis manitus fuerit et non uenerit, si eum sunnis non detinuerit, dc denariis^b qui faciunt solidos^c xv culpabilis iudicetur.
 1 § 2 § 2. Ille uero qui alium mannit, si non uenerit et eum sunnis non detinuerit^d, ei quem mannuit similiter dc denariis^e qui faciunt solidos^f xv conponat.
 1 § 3 § 3. Ille autem qui alium mannit cum testibus ad domum illius ambulet et sic eum manniat aut uxori illius^g denuntiet, ut ei faciat notum, quomodo ab illo est manitus.
 1 § 4 § 4. Nam si iussione regis occupatus fuerit, manniri non potest.
 1 § 5 § 5. Si uero infra pagum in sua ratione fuerit, potest manniri, sicut superius dictum est.

II. De eo qui ad mallum uenire contempserit.

- 59 Si quis ad mallum uenire contempserit et quod ei a raginburgiis^a iudicatum fuerit implere distulerit, si nec de compositione nec de ulla lege fidem facere uoluerit, tunc ad regis praesentiam^b ipsum mannire^c debet.

Et ibidem testes xii esse debent, qui per singula placita iurando dicant, quod ibidem fuissent, ubi raginburgii iudicassent.

^{c')} commissis S 82; ecommissis S 83. ^{d')} interuatis S 83. ^{e')} aus occiderit verbessert S 82. ^{f')} dimisis S 83. ^{g')} conuitiis S 82.

Titel 1: a) salice S 82. b) denr. S 82, 83. c) sold. S 82. d) aus detinuerit verbessert S 83. e) denr. S 82 83 (*nicht weiter verzeichnet*). f) sol. S 83; sold. S 82 (*nicht weiter verzeichnet*). g) Randnachtrag: uel cuicumque de familia S 82.

Titel 2: a) reginburgiis S 82. b) presentiam S 82. c) manire S 82.

Iterum alii tres iurare debent, quod ibidem fuissent post illum diem, in qua ei raginburgii iudicauerunt, ut aut per aeneum aut per conpositionem seduceret, hoc est de illa die in **XL** noctes in mallo iterum solem culcauerit, et nullatenus legem implere uoluerit.

Tunc eum debet manniire ante regis presentiam in **XIV** noctes, et tria testimonia iurando dicant, quod eum mannissent. Quod si nec tunc uenerit, et ista omnia nouem testimonia coniurando, quae superius diximus, uera esse dixerint. Similiter ei iterum solem culcet, et illos testes ibidem habeat, ubi culcauerit solem. Et ista omnia compleuerit^d qui eum admallat, et ille qui admallatur ad nullum placitum uenire nec per legem se^e ei dicere noluerit. Tunc rex, ad quem mannitus est, extra sermonem suum eum esse diiudicet, et ita ille culpabilis et omnes res suas^f erunt in fisco aut cui fiscus dare uoluerit. Et quicumque ei panem dederit aut in hospicium^g colligerit^h, etiam si uxor eius propria sit, **DC** denariis qui faciunt solidos **XV** culpabilis iudicetur, donec omnia quaeⁱ ei^k legibus inputantur secundum legem conponat.

III. De eo qui grafionem ad res alienas tollendas iniuste inuitauerit^a.

§ 1. Si quis grafionem^b ad res alienas iniuste tollendas inuitauerit, antequam gasachium **K: 53 § 1** suum secundum legem habeat admallum, **VIII** denariis qui faciunt^c solidos **CC** culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero grafio inuitatus contra legem supra debitum aliquid amplius tulerit, aut se **53 § 2** redimat aut^d de uita conponat.

IV. De rachinburgiis^a, qui secundum legem non iudicant.

§ 1. Si quidem rachinburgii in mallo resedentes, cum causa discussa fuerit inter duos causatores, ammoniti ab eo qui causam requirit, ut legem Salicam dicant. Et si legem dicere noluerint, tunc ab eo qui causam requirit sint iterum ammoniti usque ad tertiam^b uicem. Quod si dicere noluerint, tunc dicat ille qui causam requirit: „Ego uos tangano, usquedum uos inter me et contra causatorem meum legem iudicatis.“ Et si tunc dicendi se legem distulerint, sole culcato, septem de illis unusquisque **CXX** denariis qui faciunt solidos **III** culpabilis iudicetur.

§ 2. Et si adhuc tunc rachinburgii dispexerint nec legem dicere uolunt neque de tribus **60 § 2** solidis conpositionem facere, tunc unusquisque illorum **VII**, culcato sole, **DC** denariis^d qui faciunt solidos **XV** culpabilis iudicetur.

§ 3. Similiter si conprobati fuerint legem non iudicasse, **VII** ex eis unusquisque **DC** denariis^t **60 § 3** qui faciunt solidos **XV** culpabilis^s iudicetur.

§ 4. Si autem rachinburgii legem iudicant, et cui iudicatum fuerit hoc sustinere noluerit **60 § 4** et dicit contra legem iudicasse sibi et hoc conprobare noluerit, contra unumquemque de **VII** rachinburgiis **DC** denariis qui faciunt solidos **XV** culpabilis^h iudicetur.

V. De eo qui hominem innocentem uel absentem sine causa ad regem accusat.

§ 1. Si quis hominem innocentem uel absentem de culpis minoribus sine^a causa ad regem **20 § 1** accusauerit, **MMD**^b denariis qui faciunt solidos **LXII** semis^c culpabilis iudicetur.

d) compleuerit **S 82**. e) si **S 83**. f) zu suaे verbessert **S 83**. g) hospitium **S 82**. h) collegerit **S 82**. i) quæ **S 82**. k) aus ea verbessert **S 83**.

Titel 3: a) inuitauer. **S 83**; inuit. **S 82**. b) graffionem **S 83**. c) facit **S 82**. d) in **S 82** nachgetragen.

Titel 4: a) raginburgiis **S 83**. b) tertiam **S 82**. c) raginburgii **S 82**. d-d) **DCTIS** denr. **S 82, 83**. e) culpæ **S 83**; culpa **S 82**. f-f) **DC** denr. **S 82**; **DCTOS** denr. **S 83** (*nicht weiter verzeichnet*). g) culp. **S 83**; culpæ **S 82**. h) culp. **S 82, 83** (*nicht weiter verzeichnet*).

Titel 5: a) davor s getilgt **S 83**. b) **MMDTIS** **S 83**; duo milia quingentis **S 82**. c) s. **S 82, 83** (*nicht weiter verzeichnet*).

K: 20 § 2 § 2. Si uero^d tale crimen ei inputauerit, unde mori debuisset si uerum fuisset, ille qui eum accusauerit viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

VI. De incendio ecclesiarum^a uel expoliatione^b et de homicidiis^c clericorum.

58 § 1 § 1. Si quis ecclesiam^d sanctificatam uel ubi reliquiae^e sanctorum reconditae^f sunt incenderit uel infra ipsam ecclesiam aliquam expoliationem de altari aut de infra ecclesia alia aliquid^g tulerit, viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

C: 55 § 9 § 2. Si quis basilicam sanctificatam incenderit, ubi reliquiae^h sunt insertaeⁱ, ^kviiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur^k.

K: § 58 2 § 3. Si quis diaconem interficerit, ^lxiiim denariis qui faciunt solidos ccc culpabilis iudicetur^l.

58 § 3 § 4. Si quis presbyterum interficerit, xxivm denariis qui faciunt solidos dc^m culpabilis iudicetur.

VII. De eo qui grafionem occiderit.

56 § 1 § 1. Si quis grafionem occiderit, xxivm denariis qui faciunt^a solidos dc culpabilis iudicetur.

56 § 2 § 2. Si quis sagibaronem^b, qui puer regis fuerat, occiderit, xiim denariis qui faciunt solidos ccc culpabilis^c iudicetur.

56 § 3 § 3. Si quis sagibarones^d, qui ingenuus et se sagibaronem^e posuit, occiderit, xxivm denariis qui faciunt^f solidos dc culpabilis iudicetur.

56 § 4 § 4. ^gSi quis sagibarones^g in singulis mallobergiis, id est plebs quae^h ad unum mallum conuenire soletⁱ, plus quam tres esse non debent; et si causa aliqua ante illos secundum legem fuerit definita^k, ante grafionem remouere eam non licet.

VIII. De homine in hoste occiso.

66 § 1 § 1. Si quis hominem in hoste occiderit^a, triplici compositione conponat, sicut in patria conponere debuit, excepto si ex trustee regali non fuerit ille homo.

66 § 2 § 2. Nam si ex trustee regali^b fuerit^c, eandem compositionem, quam infra patriam facere debuit, culpabilis iudicetur, hoc sunt denarii lxxiiim qui faciunt solidos MDCCC.

^aIX. De eo qui uillam alienam adsalierit.^a

16 § 1 § 1. Si quis uillam alienam adsallierit^b, ipse et omnes qui conuicti fuerint, quod in eius contubernio fuissent, MMD denariis qui faciunt solidos ^clxii semis^e unusquisque ipsorum culpabilis iudicetur^d.

d) in S 82 über der Zeile nachgetragen.

Titel 6: a) ecclesiarum S 83; æclesiarum S 82. b) expoliacione S 82. c) homicidas S 82. d) æclesiam S 82. e) reliquæ S 82. f) recondite S 82, 83. g) aliquit S 82. h) reliquie S 83; reliquie S 82. i) inserte S 83. k-k) von anderer Hand zu de uita conponat aut monachum se faciat verbessert S 83. l-l) von anderer Hand zu dc sol. verbessert S 83. m) von anderer Hand zu dcccc verbessert S 83.

Titel 7: a) faciunt S 83; facit S 82. b) sagibaronem S 82. c) culpe S 82. d) sagibarones S 82. e) sagibarrenem S 82. f) faciunt S 83; facit S 82 (nicht weiter verzeichnet). g-g) anscheinend aus Si quis sagibarones zu De illi sagibarones dicimus qui verbessert S 82. h) quæ S 82, 83. i) solent (aus solet verbessert) S 82. k) diffinita S 82.

Titel 8: a) in S 83 aus occiserit verbessert. b) in S 82 anscheinend zu regalis verbessert. c) in S 83 zu fuerint verbessert.

Titel 9: a-a) fehlt S 82. b) adsalierit S 82. c-c) LXII S 82; LXI S 83. d) iud. S 82; iudicentur S 83.

§ 2. Si quis uillam alienam adsallierit^e et ibidem hostia^f fregerit, canes occiderit uel homines plagauerit aut in carro aliquid inde adduxerit, viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur. Et quicquid inde abstulerit, in locum restituat; *K: 16 § 2*

§ 3. et quanticumque in eius contubernio fuisse conuicti fuerint, unusquisque illorum mmd 16 § 3 denariis qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur.

X. De incendiis.

§ 1. Si quis casam alienam quamlibet^a, intus hominibus dormientibus, incenderit, ei cuius 18 § 1 casa fuerit mmd denariis qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. Et quanticumque intus fuerint et euaserint, mallare eum debent, et unicuique illorum mmd denariis qui faciunt solidos lxii semis conponat; et quicquid ibi perdiderint, in locum restituat; et si aliquis intus arserit, ille qui incendium misit^b parentibus defuncti viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis spicarium aut maholum cum annonae^c incenderit, mmd denariis qui faciunt 18 § 2 solidos lxii semis culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis sudem cum porcis, securiam cum animalibus uel fenile incenderit, mmd denariis 18 § 3 qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis concisam uel sepem alterius capulauerit uel incenderit, dc denariis qui faciunt 18 § 4 solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XI. De homicidiis ingenuorum.

§ 1. Si quis ingenuus Francum hominem aut barbarum occiderit, qui lege Salica uiuit, 43 § 1 viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero eum in puteum aut sub aquam^a miserit, xxivm denariis qui faciunt solidos 43 § 2 dc culpabilis iudicetur.

§ 3. Si autem de ramis uel de allis^b aut de qualibet re cooperuerit aut incenderit, xxivm 43 § 3 denariis qui faciunt solidos dc culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis eum occiderit, qui in triste dominica est, xxivm denariis qui faciunt solidos dc 43 § 4 culpabilis iudicetur.

§ 5. Si uero in puteum aut sub aquam miserit uel de dallis uel^d de ramis eum cooperuerit 43 § 5 aut incenderit, lxxiim denariis qui faciunt solidos mdccc culpabilis iudicetur.

§ 6. Si quis Romanum hominem, coniuiam regis, occiderit, xiime^e denariis qui faciunt 43 § 6 solidos ccc culpabilis iudicetur.

§ 7. Si Romanus homo possessor, id est qui res in pago ubi commanet proprias possidet, 43 § 7 occisus fuerit, is^f qui eum occidisse conuincitur ivm denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

§ 8. Si quis Romanum tributarium occiderit, mdccc denariis qui faciunt solidos xlvg cul- 43 § 8 pabilis iudicetur.

§ 9. Si quis hominem inuenerit in quadruvio^h sine manibus et sine pedibus, quem inimici 43 § 9 sui detruncatum dimiserint, [et eum uita priuauerit], ivm denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

§ 10. Si quis hominem ingenuum in puteum aut in pelagusⁱ aut in quodlibet^k praecipitium, 43 § 10 ubi periculum mortis esse possit, inpinxerit, et ille qui proiectus est quolibet modo ab eodem

e) adsallierit S 82. f) ostia S 82.

Titel 10: a) davor in S 82 aut getilgt. b) miserit S 82. c) in S 83 aus annonae verbessert.

Titel 11: a) aqam S 83. b) hallis S 82. c) fehlt S 83. d-d) hallis aut S 82. e) xiim S 82.
f) his S 82. g) c S 83. h) in S 83 aus quadruvio verbessert; quadrubio S 82. i) in S 83 aus pelagum verbessert. k) in S 83 aus quolibet verbessert.

periculo uiuus euaserit, ille qui eum inpinxit IVM denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

K:43 § 11 § 11. Si autem qui praecipitatus est mortuus fuerit, tota leode sua conponatur.

43 § 12 § 12. Atque ita unaquaque^l persona, qui maiori minorique compositione conponi debuerat,

43 § 13 § 13. si de praecipitio^m periculum mortis euaserit, medietatem leodis suaenⁿ conponat, quam conponi debuerat, si mortuus fuisset. Nam et si^o mortuus fuerit, unusquisque secundum modum leodis suaep^p conponat.

43 § 14 § 14. Si quis hominem ingenuum cuilibet socio suo de quolibet accusauerit, et per eius commonitionem^q siue mendacium^r ille qui accusatus est occisus^s fuerit, si ei adprobatum fuerit, medietatem leodis eius conponat. Ille uero qui eum occidit^t secundum legem pleniter eum conponat.

XII. De homicidiis a^a contubernio factis.

44 § 1 § 1. Si quis collecto contubernio hominem ingenuum in domo sua adsallierit^b et ibidem eum occiderit, XXIVM denariis qui faciunt solidos DC culpabilis iudicetur.

44 § 2 § 2. Si uero in truse dominica ille qui occisus est fuerit, LXXIIM denariis qui faciunt solidos MDCCCC culpabilis iudicetur.

44 § 3 § 3. Quod si corpus occisi hominis tres plagas uel amplius habuerit, tres qui inculpantur et, quod in eo contubernio fuissent, conuincuntur legem superius comprehensam singillatim cogantur exsoluere. Alii uero tres de eodem contubernio IIIIMDC denariis qui faciunt solidos XC unusquisque illorum culpabilis iudicetur. Et tres adhuc in tercio loco de eodem contubernio MDCCC^c denariis qui faciunt solidos XLV singuli eorum cogantur exsoluere.

44 § 4 § 4. Si uero Romanus uel lidus in tali contubernio occisus fuerit, huius compositionis^d medietas soluatur.

XIII. De *(compositione)*^a homicidiis^b in conuiuio^c factis.

45 § 1 § 1. Si quis in conuiuio, ubi quattuor aut quinque fuerint homines, unus ex ipsis imperfectus fuerit, illi qui remanent aut unum conuictum reddant aut omnes mortis illius compositionem coniectent. Quae^d lex usque ad septem qui fuerint in conuiuio illo conuenit obseruare^e.

45 § 2 § 2. Si in illo conuiuio plus quam VII^f fuerint, non omnes teneantur obnoxii, sed quibus fuerit inputatum illi secundum legem conponant.

45 § 3 § 3. Si quis foris casa, siue iter agens seu in agro positus, a contubernio fuerit occisus et tres uel amplius habuerit plagas, tres de eodem contubernio, qui conuicti fuerint, singillatim mortis illius compositionem conponant; et tres [adhuc] alii de ipso contubernio MCC denariis qui faciunt solidos XXX unusquisque illorum culpabilis iudicetur. Et tres adhuc alii de ipso contubernio DC denariis qui faciunt solidos XV^g singuli eorum ^hculpabiles iudicentur^h.

XIV. De compositione homicidii.

65 § 1 § 1. Si alicuius pater occisus fuerit, medietatem compositionis filii colligant, et aliam^a mediatem parentes, qui proximiores fuerint tam de paterna quam et de materna generatione diuidant.

l) unaquaque S 82. m) praecipicio S 83. n) sue S 82. o-o) si et S 83. p) sue S 82. q) commonitionem mit Randnote commocionem S 82. r) mendacium S 82. s) mortuus S 82. t) occisus S 82.

Titel 12: a-a) homicidio S 82. b) adsalierit S 82. c) IMDCCOTIS S 83; MDCCCC S 82. d) in S 82 aus compositionis verbessert.

Titel 13: a) comp. S 82; fehlt S 83. b) homicidio S 82. c) conuiuui S 82. d) Que S 82. e) obseruari S 82. f) septem S 82. g-g) sol. xv mit Randnote (s)ol. xxx S 82. h-h) cul. iudic. S 83; culp. iud. S 82.

Titel 14: a) aliam S 83; alia S 82.

§ 2. Quod si de una parte, uel paterna uel materna, nullus proximus fuerit, portio^b illa ad K: 65 § 2 fiscum perueniat uel cui fiscus concederit^c accipiat.

XV. De uulneribus.

§ 1. Si quis uoluerit alterum occidere^a et colpus ei fallierit, uel cum sagitta toxicata eum 19 § 1 percutere uoluerit et ei ictus fallierit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis hominem in caput ita plagauerit, ut sanguis ad terram cadat, DC denariis qui 19 § 2 faciunt solidos xv^b culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis hominem in caput plagauerit, ita ut deinde tria ossa exeant, MCC denariis qui 19 § 3 faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis hominem ita plagauerit^c in caput^d, ut cerebrum appareat et tria ossa desuper 19 § 4 cerebrum exierint, MDCCC^e denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.

§ 5. Si *quis* uero intra costas uulnus intrauerit et usque ad interanea peruererit, MCC 19 § 5 denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.

§ 6. Si uero plaga ipsa semper currit et ad sanitatem non peruererit, MMD denariis qui 19 § 6 faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur, excepta medicatura, quae^f est CCCLX denariorum qui faciunt solidos IX.

§ 7. Si quis ingenuus ingenuum fuste percuesserit et tamen sanguis^g non exierit, usque ad 19 § 7 tres colpos pro unoquoque ictu CXX denarios qui faciunt solidos III soluat^h.

§ 8. Si uero sanguis exierit, ita conponatⁱ ueluti eum de ferramento uulnerasset, id est 19 § 8 DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

§ 9. Si quis alterum clausa manu, id est pugno, percuesserit, CCCLX denariis qui faciunt 19 § 9 solidos IX culpabilis iudicetur, uidelicet ut pugno quoque ictu III^k solidos reddat.

§ 10. Si quis alterum in uia adsallierit^l et expoliare temptauerit, et ille fuga euaserit, MCC 19 § 10 denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.

§ 11. Si uero ceperit^m eum et expoliauerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semisⁿ 19 § 11 culpabilis iudicetur.

XVI. De debilitatibus^a.

§ 1. Si quis alteri manum aut pedem truncauerit uel oculum effodierit aut auriculam uel 31 § 1 nasum amputauerit, IVM denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero manus ipsa ibidem mancata pependerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos 31 § 2 XLV culpabilis iudicetur.

§ 3. Si manus ipsa perexcussa fuerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis 31 § 3 iudicetur.

§ 4. Si quis pollicem de manu uel pede excusserit, MDCCCB denariis qui faciunt solidos^c XLV 31 § 4 culpabilis iudicetur.

§ 5. Si uero ipse^d pollex^e mancatus pependerit, MCC denariis qui faciunt solidos XXXI cul- 31 § 5 pabilis iudicetur.

§ 6. Si secundum digitum, quo sagitatur, excusserit, MCCCC denariis qui faciunt solidos 31 § 6 XXXV culpabilis iudicetur.

b) porcio S 82. c) concesserit S 82.

Titel 15: a) dahinter nachträglich eingefügt cum qualibet arma S 82. b) XXX S 83. c) placauerit S 83. d-d) in capud (vor ita) S 82. e) IMCCOTIS S 83. f) quo S 82. g) in S 82 nachträglich eingefügt. h) in S 83 aus sol. verbessert. i) in S 83 aus conprae verbessert. k) tres S 82. l) adsalierit S 82. m) ceperit S 83. n-n) LXXXII S 83.

Titel 16: a) debilitatis S 83. b) in S 83 aus IIIMDCCC verbessert. c) dahinter getilgtes sc (Ansatz zu einem zweiten sol.) S 83. d) fehlt S 83. e) polex S 83. f) XXXV S 83.

- K: 31 § 7 § 7. Si quis tres sequentes digitos pariter uno ictu excusserit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.
- 31 § 8 § 8. Si quis medium digitum excusserit, DC^g denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.
- 31 § 9 § 9. Si quis quartum digitum excusserit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.
- 31 § 10 § 10. Si minimum excusserit, similiter DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.
- 31 § 11 § 11. Si quis pedem alterius capulauerit^h et ibi mancatus remanserit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.
- 31 § 12 § 12. Si uero ipse perexcussus fuerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.
- 31 § 13 § 13. Si quis alteri oculum euellerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.
- 31 § 14 § 14. Si nasum excusserit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.
- 31 § 15 § 15. Si auriculam excusserit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.
- 31 § 16 § 16. Si quis linguam alterius amputauerit, ut loqui non possit, IVM denariis qui faciunt solidos Cⁱ culpabilis iudiceturⁱ.
- 31 § 17 § 17. Si dentem excusserit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.
- 31 § 18 § 18. Si quis ingenuus ingenuum castrauerit aut^k uirilia truncauerit, ut mancus fiat, IVM denariis qui faciunt solidos C culpabilis iudicetur.
- 31 § 19 § 19. Si uero ad integrum^l tulerit, VIIIM denariis qui faciunt solidos CC culpabilis iudicetur.

XVII. De chrenechruda^a.

61 § 1. Si quis hominem occiderit et in tota facultate sua non habuerit, unde legem totam [ad]implere ualeat, XII iuratores donet, ut^b nec super terram nec subtus terram amplius de facultate non^c habeat, nisi quod donatum habeat^d.

61 § 2. Postea intrare debet casam suam et de quattuor angulis de terra illa in pugno suo colligat et stare in durpilo, hoc est in liminare^e, et intus captare et cum sinistra manu de illa terra ultra suas scapulas iactare super quem proximiorem habeat^f parentem.

Quod si iam pater aut mater uel frater soluerunt^g, tunc super sororem matris aut super suos filios debet illam terram iactare, id est super tres de generatione matris, qui proximiores^h sunt;

et postea in camisaⁱ discinctus^k et discalciatus cum palo in manu supra sepem sallire^l debet, ut pro medietate^m, quantum de compositione diger est, aut quantum lex dicit, illiⁿ tres soluant, oīd est^o illi alii, qui de paterna generatione ueniunt, facere debent.

Si uero aliquis ex illis pauperior fuerit et non habet, unde ad integrum debitum soluat, quicumque de illis amplius habet, iterum *(habet)* super illum chrenechruda. Ille qui pauperior est iactet, et ille totam legem conponat.

Quod si nec ipse habuerit, ut totam legem persoluat, tunc illum qui homicidium fecit ille qui eum in ^pfide sua^p habet per quattuor mallos praesentem faciat. Et si eum per compositionem nullus suorum uoluerit redimere, de uita conponat.

g) in S 83 aus CD verbessert. h) capullauerit (*aus capollauerit verbessert*) S 82. i-i) iud. culpl. S 83.
k) fehlt S 83. l) in S 83 aus integro verbessert.

Titel 17: a) in S 83 aus chrenechrura verbessert; chrene chruda S 82. b) fehlt S 83. c) in S 83 anscheinend ausradiert. d) habet S 82. e) in S 83 zu liminari verbessert. f) habet S 82. g) soluerint S 83. h) in S 83 aus proximio res nachträglich zusammengezogen. i) camisia S 82. k) discinctus S 82. l) salire S 83. m) medietatem S 82. n) in S 83 aus ille verbessert. o-o) idest est (st unterpungiert) S 83. p-p) sua fide S 82.

XVIII. De eo qui hominem^a ingenuum expoliauerit.

§ 1. Si quis hominem ingenuum in superuentu^b expoliauerit, MMD denariis qui faciunt K: 15 § 1 solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 2. Si Romanus homo Francum expoliauerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis 15 § 2 culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero Francus Romanum expoliauerit, MCC denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis 15 § 3 iudicetur.

§ 4. Si quis hominem praeceptum^c regis habentem contra ordinationem regis adsalire uel 15 § 4 uiam laciniam^d ei facere presumpserit, VIIIIM denariis qui faciunt solidos CC culpabilis iudicetur.

§ 5. Si quis hominem ingenuum dormientem furtu expoliauerit, IVM denariis qui faciunt 15 § 5 solidos C^e culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XIX. De eo qui hominem ingenuum sine causa ligauerit.

§ 1. Si quis hominem ingenuum sine causa ligauerit, MCC denariis qui faciunt solidos xxx 34 § 1 culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero eum ligatum in aliquam partem duxerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV 34 § 2 culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero Romanus Francum ligauerit^a sine causa, DC denariis qui faciunt solidos XV 34 § 3 culpabilis iudicetur.

§ 4. Si uero Francus ligauerit Romanum sine causa, DC denariis qui faciunt solidos XV 34 § 4 culpabilis iudicetur.

§ 5. Si quis hominem noxiū ligatum per uim tulerit grafioni, uitam suam redimat. 34 § 5

XX. De eo qui mortuum hominem expoliauerit.

§ 1. Si quis hominem mortuum, antequam in terra mittatur, furtu^a expoliauerit, IVM denariis 17 § 1 qui faciunt solidos C culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis hominem mortuum effoderit et expoliauerit, VIIIIM denariis qui faciunt solidos 17 § 2 CC^b culpabilis iudicetur. Et postea parentes defuncti iudicem rogare debent, ut inter homines non habitet auctor sceleris, et qui ei hospitium dederit, antequam parentibus satisfaciat, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis mortuum hominem aut in noffo aut in petra super alium miserit, quae^c uasa 17 § 3 ex usu sarcofagi dicuntur, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis aristatonem super hominem mortuum capulauerit, de unoquoque DC denariis 17 § 4 qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

XXI. De corporibus expoliatis^a.

§ 1. Si quis corpus hominis mortui, antequam in terra mittatur, per furtum expoliauerit, 57 § 1 MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis tumulum super hominem mortuum expoliauerit uel dissipauerit, DC denariis 57 § 2 qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

Titel 18: a) hominem inem S 83. b) super uento (zu ueniens verbessert) S 83. c) in S 83 aus praeceptum verbessert. d) latinam S 83. e) in S 83 anscheinend aus CC verbessert.

Titel 19: a) expoliauerit S 82.

Titel 20: a) furto S 82. b) o S 83. c) que S 82.

Titel 21: a) expoliauerit S 83.

- K: 57 § 3 § 3. Si quis aristatonem, hoc est stapplus^b super mortuum missus^c, capulauerit aut mundualem, quod est ea structura, siue selaue^d, qui est ponticulus, sicut mos antiquorum faciendum fuit, qui hoc destruxerit aut mortuum exinde expoliauerit, de unaquaque^e de istis dc^f denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 57 § 4 § 4. Si quis hominem mortuum super alium in naufo uel in petra miserit, mccc^g denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur.
- 57 § 5 § 5. Si quis corpus iam sepultum effodierit^h aut expoliauerit, uuargusⁱ sit, hoc est depulsus de eodem pago, usquedum cum parentibus defuncti conuenerit, ut et ipsi parentes rogati sint pro eo, ut liceat ei infra patriam esse. Et quicumque antea panem aut hospitalitatem ei dederit, etiam si uxor eius hoc fecerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 57 § 6 § 6. Auctor uero sceleris huius, si ipse hoc fecerit et conprobatus fuerit uel alium adeptum faciendi locauerit, viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.
- 57 § 7 § 7. Si quis domum, in modum^k basilicae^l factum, super hominem mortuum expoliauerit, mccc^m denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XXII. De eo qui ^amulieri ingenuae^a manum aut brachium strinxerit^b.

- 22 § 1 § 1. Si quis homo ingenuus ^cfeminae ingenuae^c manum aut digitum strinxerit^b, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 22 § 2 § 2. Si uero brachium strinxerit^b, mcc denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.
- 22 § 3 § 3. Si autem super cubitum manum miserit, mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur.
- 22 § 4 § 4. Si ergo mamillam strinxerit^b, MDCCC denariis qui faciunt solidos xl^v culpabilis iudicetur.

XXIII. De ingenuis mulierum raptoribus.

- 14 § 1 § 1. Si qui tres homines ingenuam puellam de casa aut de screuna rapuerint, unusquisque eorum mcc denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.
- 14 § 2 § 2. Illi ^aautem^b alii qui super tres fuerint, unusquisque eorum cc denariis qui faciunt solidos v culpabilis iudicetur.
- 14 § 3 § 3. Qui cum sagittis^a fuerint, unusquisque illorum cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 14 § 4 § 4. Raptor uero MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis cogatur persoluere.
- 14 § 5 § 5. Si uero puella quae^b trahitur in uerbo regis fuerit, propter fredum MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis^c cogatur persoluere.
- 14 § 6 § 6. Si uero puer regis uel lidus ingenuam feminam traxerit, de uita conponat.
- 14 § 7 § 7. Si uero ingenua femina quemque de illis sua uoluntate secuta fuerit, ingenuitatem ^dsuam perdat^d.
- 14 § 8 § 8. Si quis sponsam alienam tulerit et sibi in coniugium copulauerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.
- 14 § 9 § 9. Sponso autem eius dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

b) stapplum S 82. c) missum S 82. d) saelauę S 83. e) unaquaque S 82. f) dictis aus dictos verbessert S 83. g) so (statt mccc) S 82, 83. h) effoderit S 82. i) in S 83 aus tuargus verbessert. k) domo S 83. l) basilicę S 82, 83. m) IMCCtis aus IMCCtis verbessert S 83.

Titel 22: a-a) muliere ingenuę S 82. b) jeweils strinxerit S 82. c-c) feminę ingenuae S 83; feminę ingenuę S 82.

Titel 23: a) dahinter in S 83 ein zweites sagittis getilgt. b) que S 82 und (aus qui verbessert) S 83. c) fehlt S 83. d-d) perdat suam S 83.

§ 10. Si quis puellam, quae^e dructe^f ducitur ad maritum, in via adsallierit^g et cum ipsa K: 14 § 10 uiolenter moechatus^h fuerit, viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

§ 11. Si quis ingenuus ancillam alienam in coniugio acceperit, ipse cum ea in seruitio im- 14 § 11 pliceturⁱ.

§ 12. Si quis uxorem alienam uiuo marito tulerit, viiiim denariis qui faciunt solidos cc culpa- 14 § 12 bilis iudicetur.

§ 13. Si quis cum ingenua puella per uirtutem moechatus fuerit, mmd denariis qui faciunt 14 § 13 solidos lxii semis culpabilis iudicetur.

§ 14. Si quis cum ingenua puella despontata^k, ea consentiente, in occulto moechauerit, 14 § 14 mdccc denariis qui faciunt solidos xlvi culpabilis iudicetur.

§ 15. Si quis lidam alienam in coniugium sociauerit, mccc denariis qui faciunt solidos xxx 14 § 15 culpabilis iudicetur.

§ 16. Si quis sororem^l aut fratri filiam aut certe alterius gradus consobrinam aut fratri 14 § 16 uxorem aut auunculi sceleratis nuptiis sibi iunxerit^m, huic penaeⁿ subiaceat, ut a tali consortio separetur; atque etiam si filios habuerint, non habeantur legitimi heredes, sed infamia sint notati.

XXIV. De reippus.

§ 1. Si quis homo moriens uiduam dimiserit et^a eam quis in coniugium uoluerit accipere, 46 § 1 antequam eam accipiat tunginus aut centenarius mallum indicent; et in^b ipso mallo scutum habere debet et tres homines causam demandare^c debent. Et tunc ille qui uiduam^d accipere uult cum tribus testibus, qui adprobare debent, iii^e solidos aequ^f pensantes et denarium habere debet; et hoc facto, sig^g eis conuenit, uiduam accipiat^h.

§ 2. Si uero ista non fecerit et sic eam acceperit, illi cui reippus debetur mmd denariis qui 46 § 2 faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur.

§ 3. Si autem, quaeⁱ superius diximus, omnia secundum legem impleuerit, et tres solidos 46 § 3 et denarium ille cui reippus debetur ^kacceperit, tunc eam legitime^k accipiat.

§ 4. Hoc discernendum uidetur, cui reippus debeat.

46 § 4

§ 5. Si nepos fuerit sororis filius senior, ille reippum accipiat.

46 § 5

§ 6. Si uero nepos non fuerit, neptis filius^l senior ille accipiat.

46 § 6

§ 7. Quod si neptis filius non fuerit, consobrinae^m filius, qui ex materno genere uenit, ipse 46 § 7 accipiat.

§ 8. Si autem nec consobrinaeⁿ filius fuerit, tunc auunculus, frater matris, reippum accipiat.

46 § 8

§ 9. Si uero auunculus non fuerit, tunc frater illius qui ipsam mulierem antea habuerat, si 46 § 9 in hereditatem defuncti fratris, id est mariti mulieris illius, uenturus non est, ipse reippum accipiat.

§ 10. Quod si nec ipse fuerit, tunc qui proximior fuerit post superius nominatos, qui singillatim 46 § 10 secundum parentelam dicti sunt, usque ad sextum genuculum^o, si in hereditatem illius mariti defuncti non accedat, ipse reippum accipiat.

§ 11. Si autem nullus nisi post sextum genuculum^p proximus fuerit, in fiscum ipse reippus 46 § 11 uel causa, quae^q inde orta fuerit^r, colligatur.

e) que S 82. f) de tructe S 82. g) in S 83 aus adsalierit verbessert; adsalierit S 82. h) mechatus S 82.
i) implicetur S 82. k) disponata S 82. l) uxorem S 83. m) iuncxerit S 82. n) pen^q S 83; poene S 82.

Titel 24: a) ut S 82. b) fehlt S 83. c) demandare S 83. d) in S 83 aus ui diam verbessert.
e) tres S 82. f) aequ^q S 83. g) in S 83 zu sic verbessert. h) fehlt S 83. i) que S 82, 83. k-k) fehlt S 83 (Zeilensprung); . . . legitime S 82. l) in S 83 aus filius verbessert. m) consobrino S 82, 83.
n) consobrina S 82; consobrine S 83. o) geniculum S 83. p) in S 83 aus geniculum verbessert. q) que S 82. r) fuerat S 83.

XXV. De eo qui alienam filiam despontauerit et non uult eam accipere.

K: 70 Si quis filiam alienam ad coniugium quaeſierit^a, praesentibus suis et puellae^b parentibus, et postea se retraxerit et eam accipere noluerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

XXVI. De eo qui uillam alienam occupauerit uel si duodecim mensibus eam tenuerit.

47 § 1 § 1. Si quis super alterum in uillam migrare uoluerit et aliqui de his qui in uilla consistunt eum suscipere uoluerint, et uel unus ex ipsis extiterit qui contradicat, migrandi licenciam^a ibidem non habeat^b.

47 § 2 § 2. Si uero contra interdictum unius^c uel duorum in ipsa uilla consedere praesumpserit, tunc interdictor testari illi debet cum testibus, ut infra x^d noctes inde exeat; et si noluerit, iterum ad ipsum cum testibus ueniat et testetur illi, ut infra alias x^d noctes secedat^e. Quod si noluerit, iterum tertio^f placito, ut infra x^d noctes exeat, denuntiet. Si uero xxx noctes impletæ^g fuerint, et nec tunc uoluerit exire, statim illum manniat^h ad mallum et testesⁱ suos, qui de ipsa placita fuerint, secum praestos^k habeat. Si autem ipse cui testatum est uenire noluerit, et eum aliqua sunnis non detenuerit, et secundum legem supra dictam testatus^l fuerit, tunc ipse qui ei testatus est super fortuna sua ponat. Et grafionem roget, ut accedat ad locum et ipse eum inde expellat; et si ibi aliquid elaborauit, quia legem noluit audire, amittat^m et insuper MCCⁿ denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.

47 § 3 § 3. Si uero quis alium in uillam alienam migrare rogauerit, antequam conuentum fuerit, MDCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.

47 § 4 § 4. Si autem quis migrauerit in uillam alienam, et ei aliquid infra XII menses secundum legem contestatum non fuerit, securus ibidem consistat sicut et alii uicini.

XXVII. De afatomiae^a.

48 § 1 Hoc conuenit obseruare, ut tunginus uel centenarius mallum indicent, et scutum b^{ipso} mallo^b habeat, et tres homines causas tres demandare debent in ipso mallo, et requiratur. Postea homo, qui ei non pertinet, et sic festucam ^cin laisum iactet, et ipsi in cuius laisum festucam^c iactauerit dicat uerbum de fortuna sua, quantum ei uoluerit dare.

Postea ipse in cuius laisum festucam iactauit in casa ipsius manere debet^d et e^hospites tres^e suscipere et de facultate sua, quantum ei datur, in postestate sua habere debet. Et postea ipse cui creditum est ista omnia cum testibus collectis agere debet.

48 § 2 Postea aut ante regem aut in mallo legitimo illi cui fortunam suam deputauit reddere debet; et accipiat postea festucam in mallo ipso ante XII menses ipse quos heredes deputauit^f in leisum suum iacent. Et nec minus nec maius, nisi quantum ei creditum est.

Et si contra hoc aliquid dicere uoluerit, debent tres testes iurati dicere, quod ibi fuissent in mallo, ubi tunginus uel centenarius indixerunt, et quod uidissent hominem illum, qui fortunam dedit, in laisum illius, quem iam elegerat, festucam iactare; et nominare illum debent, qui fortunam suam in laisum electi^g iactauit. Nec non et illum, in cuius laisum festucam iactauit

Titel 25: a) quesierit S 82. b) puelle S 82; puelle S 83.

Titel 26: a) licentiam S 82. b) iubeat S 83. c) unus S 83. d) jeweils decem S 82. e) secedat S 83. f) tercio S 82. g) impletq S 82, 83. h) in S 83 aus maneat verbessert. i) iii S 83. k) pr̄stos S 82, 83. l) testatum S 82. m) in S 83 aus ammittat verbessert. n) IMD S 82.

Titel 27: a) fatomiq S 82. b-b) ipsum mallum S 82. c-c) fehlt S 83 (Zeilensprung). d) in S 82 über der Zeile nachgetragen. e-e) tres hospites S 82. f) fehlt S 83. g) fehlt S 83.

et heredem appellauit. Similiter nominent et alteri tres^h testes iurati debent dicere, quod in casa illius hominis, qui fortunam suam donauit, ille in cuius laisum festucam iactauit ibidem mansisset et hospites tres uel amplius collegisset ⁱet pauisset, et ei ibidem gratias egissentⁱ et in beudo suo pultes manducassent et testes collegissent. Ista omnia alii tres testes iurati dicere debent, quod^k in mallo legitimo uel ante regem ille qui accepit in laisum suum fortunam *(suam)* ^lin mallo publico, hoc est ante theada uel tunginum, fortunam^l illam, quem heredem appellauit, publice coram omnibus festucam in laisum ipsius iactasset. Et haec^m omnia nouem testes debent adfirmare.

XXVIII. De falso testimonio.

§ 1. Si quis falsum testimonium praebuerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis *K: 50 § 1* iudicetur.

§ 2. Quod si aliquis alicui inputauerit, quod se periurasset, et non potuerit adfirmare, dc *50 § 2* denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

§ 3. Si alicui fuerit inputatum, quod se^a periurasset, et hoc qui inputauit adfirmare potuerit, *50 § 3* tres de ipsis coniuratoribus periuri unusquisque illorum dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

§ 4. Alii uero qui super ipsos tres fuerint quinis solidis ^bculpabiles iudicentur^b. *50 § 4*

§ 5. ^cIpse uero cui inputatum fuerit^c excepto^d causa uel capitale^e et dilatura dc denariis *50 § 5* qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

XXIX. De eo qui fidem factam alteri non reddiderit.

§ 1. Si quis ingenuus aut lidus alteri fidem fecerit, tunc ille cui fides facta est *XL* noctes, *52 § 1* aut quomodo placitum fecit quando fidem ei fecit, ad domum illius cum testibus ambulare debet uel cum illis qui ^apremium adpretiare^a debent. Et si noluerit fidem factam soluere, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur^b.

§ 2. Si uero adhuc supradictum debitum^c soluere noluerit, debet eum sic admallare^d: „Rogo *52 § 2* te, iudex, ut hominem illum denominatum gasachionem meum, qui mihi fidem fecit debito^e tali denominato, secundum legem Salicam^f mihi inde ^geum adstringas.“ Tunc iudex dicere debet: „Ego gasachium tuum illum in hoc mallo quod lex Salica habet.“ Tunc ille cui fides facta est debet testificari^h fideiussori, ut nulli alteri nec soluat nec ⁱpignus donetⁱ solutionis^k, antequam ei impleat unde fidem fecit; et sic festinanter ad domum illius qui ei fidem fecit ^lcum testibus accedat^l et roget eum soluere debitum suum. Quod si noluerit, solem ei collocet; si ei solem culcauerit^m, tresⁿ solidos super debitum addat. Et sic usque ad tres uices per tres manitas facere debet. Ista igitur omnia facta, si adhuc noluerit debita conponere, usque^o nouem solidos debitum ascendat^p. Id est ut per singulas ammonitiones uel solem culcatum terni solidi adcerescant. Si uero nec fidem factam in placito legitimo soluere noluerit, tunc ille cui fides facta est ambulet ad grafionem loci illius, in cuius pago manet, accipietque^q festucam et dicat uerbum istud: „Tu, grafio, rogo te, quia ille homo denominatus, qui mihi fidem fecit,

h) fehlt *S 83*. *i-i)* fehlt *S 83* (*Zeilensprung*). *k)* quod *S 83*; quem *S 82* (*beide Auflösungen unsicher*). *l-l)* fehlt *S 83* (*Zeilensprung*). *m)* hec (oder hęc) *S 82*.

Titel 28: *a)* in *S 83* aus sem(per) verbessert. *b-b)* culp. iud. *S 82*; culp. iudic. *S 83*. *c-c)* fehlt *S 82*. *d)* in *S 83* zu excepta verbessert. *e)* in *S 83* aus capitulae verbessert.

Titel 29: *a-a)* precium adpreciare *S 82*. *b)* iud. *S 82*; iudicentur *S 83*. *c)* fehlt *S 83*. *d)* mal-lare *S 83*. *e)* in *S 83* aus debite verbessert. *f)* salicham *S 82*. *g-q)* adstringas eum *S 83*. *h)* testifi-care *S 83*. *i-i)* donet pignus *S 83*. *k)* in *S 83* aus solutiones verbessert. *l-l)* in *S 82* nachträglich eingefügt. *m)* in *S 83* aus culpauerit verbessert. *n)* III *S 82*. *o)* dahinter in *S 82* ad nachgetragen. *p)* ascendit *S 83*. *q)* in *S 83* zu accipiatque verbessert. *r)* istum *S 82*.

quem legitimes habeo adiachtiuum uel admallatum secundum legem Salicam, et ego super me et super fortunam meam pono, quod securus mitto in fortunam illius manum^t; et dicat, de quanta causa^u ei fidem fecerit. Tunc grafio conget secum septem rachinburgios idoneos et cum ipsis ad casam illius fideiussoris ueniat et roget eum, si praesens est: „Per uoluntatem tuam solue homini istiv, de quo ei fidem fecisti; et hoc quod debes secundum pretium^w legitime^x pretiatum^y satisfacere stude^z“. Quod si tunc adimplere noluerit, praesens aut a'si *(ibi)*^a absens^b fuerit, statim rachinburgii c'pretium adpretiatum^c, quantum debitum quod debet ualuerit, de fortuna illius tollant. Et si fredus antea de ipsa causa non fuerit datus, duas partes ille^d cuius causa est ad se reuocet, et grafio tertiam partem obtineat^e.

K: 52 § 3 § 3. Si autem grafio, ibi inuitatus, non uenerit et sunnis eum aliqua non detenuerit aut certa ratio dominica, et si^f distulerit, g'ut ibis^g non ambulet neque mittat, ut cum iustitia exigatur debitum, aut se redimat aut de uita conponat.

XXX. De re prestita.

54 Si quis alteri de rebus suis aliquid prestiterit, et ei reddere noluerit, sic eum debet mallare. Cum testibus ad domum illius cui rem praestauit^a accedat et sic contestetur ei: „Quia res meas noluisti reddere, quas tibi praestiti^b, in hoc eas tene nocte proxima quod lex Salica continet^c; et sic ei solem collocet.

Si nec tunc uoluerit reddere, adhuc super septem noctes similiter contestetur, sicut antea fecit, ut nocte proxima secundum quod lex Salica continet res suas tenere debeat.

Quod si nec tunc^d uoluerit^e reddere, iterum post alias septem noctes ad eum similiter cum testibus ueniat et roget, ut debitum suum reddat.

Ergo si tunc noluerit reddere nec fidem facere reddendi, supra debitum, quod ei praestitum^e est, et super illos nouem^f solidos conponat, qui per tres ammonitiones^g adcreuerunt, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

XXXI. De manu ab^a eneo redimenda.

55 § 1 § 1. Si quis ad aeneum^b mallatus fuerit, et forsitan conuenerit, ut ille qui admallatus^c est manum suam redimat et iuratores donet, si talis causa est, de qua legitime^d, si conuictus fuisset, dc denariis qui faciunt solidos xv conponere debeat. Tunc cxx denariis qui faciunt solidos iii manum suam redimat.

55 § 2 § 2. Si uero plus ad manum suam redimendam dederit, fredus grafioni soluatur, tamquam si ^ede ipsa causa^f conuictus fuisset^g.

55 § 3 § 3. Si uero talis causa fuerit, de qua, si conuictus fuisset, mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv debuisset soluere, et conuenit, ut manum suam redimat et iuratores donet, nouem solidis manum suam redimat.

55 § 4 § 4. Quod si amplius dederit, fredus grafioni soluatur, tamquam de ipsa causa conuictus fuisset.

55 § 5 § 5. Quod si maior culpa fuerit, de qua lxii semis solidos soluere, si conuictus fuisset, deberet, et conuenit, ut manum suam redimat, cum solidis xv manum suam redimat.

s) legitime S 82. t) manum S 82; manu S 83. u) in S 82 nachträglich eingefügt. v) in S 83 aus isto verbessert. w) precium S 82. x) legitimē S 82. y) preciatum S 82. z) studē S 82. a'-a') in S 83 aus sibi verbessert; si S 82. b') absens S 82. c'-c') precium adpreciatum S 82. d') illi S 83. e') optineat S 82. f') se S 83. g'-g') ubi S 83.

Titel 30: a) prestauit S 82. b) prestiti S 82. c) in S 83 aus einem nicht zu entziffernden anderen Wort verbessert. d) noluerit S 82. e) praestitum S 82. f) viiiii S 82. g) admonitiones S 83.

Titel 31: a) ad S 82. b) aeneum S 82, 83. c) in S 82 aus mallatus verbessert. d) legitimē S 82. e-e) conuictus fuisset de ipsa causa S 83. f) fehlt S 82.

§ 6. Et si amplius^g dederit, fredus grafioni soluatur, tamquam si de ipsa causa^h conuictus *K: 55 § 6* fuisset; ista redemptio usque ad leudem sic permaneat.

§ 7. Si autem leudem alter alteri inputauerit et eum ad aeneumⁱ habet mallatum, et conuenit, *55 § 7* ut manum suam redimat,

§ 8. et si amplius dederit, fredus grafioni soluatur, tamquam si de ipsa causa conuictus^k *55 § 8* extitisset^l.

XXXII. De maleficiis uel herbis^a.

§ 1. Si quis alteri herbas dederit bibere, et mortuus fuerit, *VIIIIM^b* denariis qui faciunt solidos *21 § 1* cc^c culpabilis iudicetur.

§ 2. Si uero biberit et mortuus non fuerit, *MMD* denariis qui faciunt solidos *LXII* semis ille *21 § 2* qui dedit^d pro aliquo maleficio culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis alteri aliquod^e maleficium superiactatus fuerit siue 'cum ligaturis' in quolibet *21 § 3* loco miserit, *MMD* denariis qui faciunt solidos *LXII* semis culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis mulieri herbas dederit, ut infantes habere non possit, *MMD* denariis qui faciunt *21 § 4* solidos *¶LXII* semis^g culpabilis iudicetur.

XXXIII. De his qui pueros^a uel puellas occiderint^b uel totonderint.

§ 1. Si quis puerum *¶infra XII annos*, siue crinitum siue incrinatum^c, occiderit, *XXIVM* denariis *26 § 1* qui faciunt solidos *DC^d* culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis puerum crinitum^e sine uoluntate parentum totonderit, *MDCCC* denariis qui *26 § 2* faciunt solidos *XLV* culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero puellam^f totonderit, *MMD^g* denariis qui faciunt solidos *LXII* semis culpabilis *26 § 3* iudicetur.

§ 4. Si quis feminam grauidam occiderit, *XXVIIIM* denariis qui faciunt solidos *DCC* culpabilis *26 § 4* iudicetur.

§ 5. Si quis infantem in uentre matris suaeh^h aut natum, antequam nomen habeat, *infra 26 § 5* nouem noctes occiderit, *IVM* denariis qui faciunt solidos *C* culpabilis iudicetur.

§ 6. Si quis puellam ingenuam *infra annos*, antequam possit infantes habere, occiderit, *26 § 6* *VIIIIM* denariis qui faciunt solidos *CC* culpabilis iudicetur.

§ 7. Si quis feminam ingenuam, postquam infantes ceperitⁱ habere, occiderit, *XXIVM* denariis *26 § 7* qui faciunt solidos *DC* culpabilis iudicetur.

§ 8. Si quis feminam, postquam infantes habere non potuerit, occiderit, *VIIIIM* denariis qui *26 § 8* faciunt solidos *CC* culpabilis iudicetur.

§ 9. Si quis puer *infra XII annos* aliquam culpam commiserit, fredus ei non requiratur. *26 § 9*

XXXIV. De alode.

§ 1. Si quis homo mortuus fuerit et filios non dimiserit, si pater aut mater superfuerit^a, *62 § 1* ipsi in hereditate succedant^b.

g) in S 83 aus amplius verbessert. *h)* fehlt S 82. *i)* pneum S 82, 83. *k)* uictus (*davor Raum gelas-*
sen) S 83. *l)* fuisset S 82.

Titel 32: *a)* in S 82 aus erbis verbessert. *b)* *VIIIIM* S 83. *c)* cctos (*aus cctis verbessert*) S 83.
d) dederit S 82. *e)* in S 83 aus aliquid verbessert. *f-f)* colligaturas S 83. *g-g)* *LX* S 82.

Titel 33: *a)* pueris S 83. *b)* occiderit S 82. *c-c)* crinitum (*aus crinnitum verbessert*) *infra XII annos* siue crinnitum S 83. *d)* cctos *aus cctis verbessert* S 83. *e)* in S 83 aus crinnitum verbessert.
f) puellam S 83; puella S 82. *g)* IMDtis S 83. *h)* suq S 82. *i)* caeperit S 83.

Titel 34: *a)* in S 82 zu superfuerint verbessert. *b)* in S 82 aus succedat verbessert.

- K: 62 § 2 § 2. Si pater aut mater non superfuerint, et fratres uel sorores reliquerit, ipsi hereditatem obtineant.
- 62 § 3 § 3. Quod si nec isti fuerint, sorores patris in hereditatem succedant.
- 62 § 4 § 4. Si uero sorores patris non extiterint, sorores matris eius hereditatem sibi vindicent^e.
- 62 § 5 § 5. Si autem nulli horum fuerint, quicumque proximiores fuerint de paterna generatione, ipsi in hereditate succedant.
- 62 § 6 § 6. De terra uero Salica^d nulla portio^e hereditatis mulieri ueniat, sed ^fad uirilem sexum^f tota terrae^g hereditas perueniat.

XXXV. De eo qui se de parentela tollere uoluerit.

- 63 § 1 § 1. Si quis de parentela tollere se uoluerit, in mallo ante tunginum aut centenarium ambulet et ibi quattuor fustes alninos super caput^a suum frangat et illas quattuor partes in mallo iactare^b debet^c et ibi dicere, ut de iuramento et de hereditate et de tota illorum se ratione tollat.
- 63 § 2 § 2. Et si postea aliquis de parentibus suis aut moritur aut occiditur, nihil ad eum de eius hereditate uel de^d compositione^e pertineat.
- 63 § 3 § 3. Si autem ille occiditur aut moritur, compositio^f aut hereditas eius non ad heredes eius sed ad fiscum pertineat aut cui fiscus dare uoluerit.

XXXVI. De charoena.

- 64 § 1 § 1. Si quis alteri de manu aliquid per uim tulerit aut rapuerit^a, rem pro capitale restituat et insuper MCC denariis qui faciunt solidos xxx conponat.
- 64 § 2 § 2. Si quis homini aliquid quod ei in ^btercia manu^b missum fuerat per uim tulisse conuincitur, MCC denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.

XXXVII. De eo qui alterum herinburgium clamauerit.

- 67 § 1 § 1. Si quis alterum herinburgium^a clamauerit, hoc est strioportium^b aut qui aeneum^c portare dicitur, ubi ^dstriæ concinnunt^d, et conuincere non potuerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.
- 67 § 2 § 2. Si quis mulierem ingenuam striam clamauerit aut meretricem et conuincere non potuerit, VIIIM^e denariis qui faciunt solidos ^fLXXXII semis^f culpabilis iudicetur.
- 67 § 3 § 3. Si stria hominem commederit et conuicta fuerit, VIIIM^g denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

XXXVIII. De uia lacina.

- 33 § 1 § 1. Si quis baroni uiam suam obstauerit^a aut eum inpxerit^b, DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

c) in S 83 zu uendicent verbessert. d) aus saliga verbessert S 83; salicha S 82. e) porcio S 82.
f-f) uirili sexui S 83. g) terræ S 83; terrę S 82.

Titel 35: a) capud S 82. b) iacere S 83. c) debent S 82. d) fehlt S 82. e) compositione S 82.
f) aus compositione verbessert S 83; composicio S 82.

Titel 36: a) in S 82 aus puerit verbessert. b-b) tertiam manum S 83.

Titel 37: a) erinburgium S 83. b) strio portium S 83; strio porcorum S 82. c) aeneum (am Rande:
sol. qui enium) S 82; ennum S 83. d-d) striæ concinnunt S 82; strie concinunt S 83. e) VIM (am
Rande: (ue)l VIIIM d.) S 82. f-f) am Rande: (ue)l oder (so)l. CLXXX(v)II s. S 82. g) VIIIM S 83.

Titel 38: a) in S 83 aus ostauerit verbessert. b) inpxerit S 82.

§ 2. Si quis mulieri ingenuae^c uiam suam obstauerit^d uel^e eam impinxerit^f, MDCCC denariis K: 33 § 2 qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis uiam, quae^g ad farinariam dicit, clauserit, DC denariis qui faciunt solidos XV 33 § 3 culpabilis iudicetur.

XXXIX. De furtis ingenuorum.

§ 1. Si quis ingenuus ^aforis casa^b, quod ualet duos denarios, furauerit, DC denariis qui faciunt 12 § 1 solidos^b XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si uero foris casa, quod ualet XI denarios, furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos 12 § 2 XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis ingenuus casam effregerit et, quod ualet duos denarios, furauerit, MCC denariis 12 § 3 qui faciunt solidos XXX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si uero supra^c quinque denarios furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV 12 § 4 culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 5. Si quis ingenuus^d clauem effregerit aut adulterauerit et sic domum ingressus fuerit et 12 § 5 inde aliquid per furtum tulerit, MDCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 6. Si uero nihil tulerit sed fugiens euaserit, propter effracturam tantum MCC denariis qui 12 § 6 faciunt solidos XXX culpabilis iudicetur [excepto capitale et dilatura].

XL. De furtis seruorum.

§ 1. Si quis seruus foris casa, quod ualet duos denarios, furauerit et inde fuerit conuictus, 13 § 1 aut flagellis ^aCXX ictus^b accipiat aut pro dorso suo CXX^b denarios qui faciunt solidos III^c soluat excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si uero furauerit, quod ualet XL denarios, aut castretur aut CC denarios qui faciunt 13 § 2 solidos VI^d reddat; dominus autem^e serui, qui furtum fecerit, capitale in locum restituat.

XLI. De seruo, qui de furto fuerit inculpatus.

§ 1. Si cuius seruus de furto^a fuerit interpellatus, si talis causa est, unde ingenuus DC denariis 42 § 1 qui faciunt solidos XV conponere debeat, seruus super scamnum tensus^b CXX ictus accipiat.

§ 2. Si uero antequam^c torqueatur fuerit confessus et domino eius ita placuerit, CXX^d denarios qui faciunt solidos III pro dorso suo reddat, et capitale dominus serui in locum restituat.

§ 3. Si autem talis culpa fuerit, de qua ingenuus^e MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV 42 § 3 conponere debeat, similiter seruus CXX ictus accipiat tensus.

§ 4. Et si in ipso supplicio fuerit confessus, aut castretur aut CCXL^f denarios qui faciunt 42 § 4 solidos VI^g soluat. Dominus uero serui capitale in locum restituat requirenti.

§ 5. Et si seruus confessus non fuerit, et ille qui eum torqueth^h adhuc ipsum seruum torquere 42 § 5 uoluerit, etiam nolenti domino serui, pignus donare debet ⁱet ipsum seruum ad maiora supplicia retinere^j. Et si^k postea^l ipse seruus ad maiora supplicia traditus confessus non fuerit, qui eum

c) ingenuę S 82, 83. d) in S 83 aus ostauerit verbessert. e) uel S 83; aut S 82. f) impixerit S 83; impinxerit S 82. g) quę S 82.

Titel 39: a-a) foras casam S 83. b) fehlt S 83. c) s in S 83 aus 1 (von getilgtem nihil) verbessert.
d) in S 83 aus ingenus verbessert.

Titel 40: a-a) centum XX ictos S 82. b) CCXX S 83. c) in S 83 zu VI verbessert (mißglückte Anpassung an die Denarzahl). d) v S 82. e) in S 83 aus aut verbessert.

Titel 41: a) furtu S 83. b) dahinter in S 83 ein getilgtes n. c) antea quam S 82. d) CCXX S 83. e) in S 83 aus ingenus verbessert. f) cctis XL S 83; cc S 82. g) v S 82. h) in S 83 aus torqueat verbessert. i-i) fehlt S 83. k) in S 83 nachträglich eingefügt. l) fehlt S 83.

torquebat ipsum habeat. Dominus uero serui, de quo iam pignus acceperat, praecium pro ipso suo seruo recipiat.

- K: 42 § 6 § 6. Si uero supra dominum seruus confessus fuerit, numquam credatur.
- 42 § 7 § 7. Si uero in maiori crimine^m seruus inculpatus fuerit, de quo ingenuus MDCCCⁿ denariis qui faciunt solidos XLV possit culpabilis iudicari, et inter supplicia confessus fuerit, capitali sententia feriatur.
- 42 § 8 § 8. Si autem seruus de quolibet^o crimine inculpatus fuerit, et dominus serui ipsius praesens adfuerit, ab eo qui repetit ammoneatur, ut seruum suum ad iusta supplicia dare non differat; et qui repetit^p uirgas paratas debet habere, quae^q in similitudinem^r minimi digiti grossitudinem habeant, et scannum paratum habere debet, ubi seruum ipsum tendere possit.
- 42 § 9 § 9. Quod si dominus serui supplicia distulerit, et seruus praesens fuerit, continuo ipse qui repetit^s domino serui solem^t collocet^u et ad septem noctes placitum concedat, ut seruum ad supplicia tradat.
- 42 § 10 § 10. Si infra septem noctes seruum ad supplicia distulerit tradere^v, solem ei iterato his^w qui repetit^s collocet^u. Et sic iterum ad alias septem noctes placitum tribuat, id est ut^x XIV noctes a prima ammonitione compleantur.
- 42 § 11 § 11. Quo si impletis XIV noctibus seruum noluerit ad supplicia dare^y, omnem causam et compositionem^z dominus in se excipiat. Hoc est ut si talis causa fuerit, de qua ingenuus DC denariis qui faciunt solidos XV conponere debeat, tantos ipse dominus serui reddat.
- 42 § 12 § 12. Si uero maior culpa fuerit, de quo ingenuus MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV conponere debeat, et dominus seruum non praesentauerit, ipsum numerum solidorum reddat et capitale in locum restituat.
- 42 § 13 § 13. Quod si adhuc maior culpa fuerit, quae^{a'} seruo requiritur, dominus serui non ut seruus sed ut ingenuus totam legem super se soluiturus^{b'} accipiat.
- 42 § 14 § 14. Si autem seruus absens fuerit, dominum serui his^{c'} qui repetit^s secretius ammonere debet, ut seruum infra septem noctes^{d'} praesentem faciat. Quod si non fecerit, tunc repetens^{e'} solem illi cum testibus collocet^u. Et tercia uice adhuc septem noctes illi placitum concedat, id est ut totus numerus ad XX^{t'} et unam noctem perueniat. Quod si post tria placita seruum noluerit ligatum ad supplicia^{g'} dare et per singula placita solem ei collocauerit^{h'}, tunc dominus serui omnem repetitionem, sicut superius diximus, non ut seruus, sed quasi ingenuus hoc commisisset, taalem compositionem^{i'} repetenti restituant.
- 42 § 15 § 15. Si uero ancilla in tali crimine inculpatur, de quo seruus castrari debuerat, CCXL denarios qui faciunt solidos VI, si conueniat, dominus reddat aut CCXL ictus accipiat flagellorum.

^aXLIII. De seruis et mancipiis furatis.^a

- 11 § 1 § 1. Si quis seruum aut ancillam alterius furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 11 § 2 § 2. Si seruus aut ancilla cum ipso ingenuo^b de rebus domini sui aliquid portauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. Atque causam quam superius diximus culpabilis iudicetur.
- 11 § 3 § 3. Si quis seruum alienum occiderit uel uendiderit uel ingenuum dimiserit, MCCCC^c denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

^{m)} criminis S 82. ⁿ⁾ IMCCC S 83. ^{o)} in S 82 aus qualibet verbessert. ^{p)} in S 83 aus repetit verbessert. ^{q)} que^q S 82. ^{r)} similitudinem S 83; similitudine S 82. ^{s)} jeweils repetit S 82. ^{t)} davor in S 83 getilgtes co. ^{u)} jeweils in S 83 zu culcet verbessert. ^{v)} davor in S 83 getilgtes da. ^{w)} in S 83 aus ei verbessert. ^{x)} fehlt S 83. ^{y)} tradere S 83. ^{z)} compositionem S 82. ^{a')} que^q S 82, 83. ^{b')} soluturus S 82. ^{c')} in S 83 zu is verbessert. ^{d')} in S 83 aus notes verbessert. ^{e')} repetens S 82. ^{f')} xxitis S 83. ^{g')} supplicia S 82. ^{h')} in S 83 zu culcauerit verbessert. ^{i')} compositionem S 82.

Titel 42: ^{a-a)} LXVI. De homicidiis seruorum uel ancillarum S 83 (kehrt als Titelüberschrift LXVI wieder).
^{b)} genuo S 83. ^{c)} cccctis S 83.

§ 4. Si quis homo^d ingenuus alienum seruum in texaca^f secum duxerit aut aliquid cum K: 11 § 4 eo negotiauerit^g, DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 5. Si quis ^hseruum aut ancillam^h ualentem solidos [vi aut] xv autⁱ xxv furauerit uel 11 § 5 uendiderit seu porcarium aut fabrum siue uinitorem uel mulinarium aut carpentarum aut quemcumque^k artificem, MDCCC^l denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 6. Si quis puerum aut puellam de ministerio dominorum furauerit, ^mM denarios qui faciunt 11 § 6 solidos xxv in capitale restituat et insuper MCCCC denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura^m.

XLIII^a. De his qui ^baliena mancipia sollicitauerint^b.

§ 1. Si quis mancipium alienum sollicitauerit ^cet conuictus fuerit, DC denariis qui faciunt 41 § 1 solidos xv culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis seruum alienum plagiauerit^c, id est per circumuentione de seruitio domini 41 § 2 sui abstraxerit, et trans mare^d siue in qualibet regione ipsum duxerit, et ibidem a domino inuentus fuerit et ipsum a quo in patria plagiatus fuerit in mallo^e publico nominauerit, et tres ibidem testes dominus habere debet; et iterum cum seruu ipse citra^f mare^d uel de qualibet regione fuerit reuocatus, in altero mallo^e debet nominare qui eum plagiauerit, et ibidem similiiter tres testes debent adesse. Ad tertium^g uero mallum^h similiter fieri debetⁱ, ut nouem testes iurent, quod seruum ipsum aequaliter^k semper super plagiatorem dicentem audissent. Sic postea qui eum plagiavit^l MCCCC denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. Ea^m tamen ratione, ut nomina hominum et uillarum aequaliterⁿ per totos tres mallos^o debeat nominare.

§ 3. Si quis hominem ingenuum plagiauerit uel uendiderit et postea ^pin patria^p reuersus 41 § 3 fuerit, IVM denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis ^qhominem ingenuum^q uendiderit et postea in patria ad propria reuersus non 41 § 4 fuerit, VIIIM^r denariis qui faciunt solidos cc culpabilis iudicetur.

XLIV. De caballis^a furatis.

§ 1. Si quis caballum qui carruam^b trahit furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos 40 § 1 XLV culpabilis iudicetur ^cexcepto capitale et dilatura^c.

§ 2. Si quis uuarrannionem^d homini Franco furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos 40 § 2 XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis caballum spadatum^e furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis uuarrannionem^g regis furauerit, IIIMDC denariis qui faciunt solidos xc culpabilis 40 § 4 iudicetur excepto capitale et dilatura.^f

d) homi S 82. e) in S 83 aus ingeūus verbessert. f) texeca S 83. g) negotiauerit S 82. h-h) fehlt S 83. i) uel S 82. k) quemque S 82. l) IMCCOTIS S 83. m-m) IMCCCC den. qui faciunt sol. XXXV culp. iud. in capitale restituat et dilatura S 82.

Titel 43: a) LXVII S 83. b-b) alienam mancipiam solicitauerit S 82. c-c) fehlt S 83 (Zeilensprung). d) jeweils mare S 82. e) jeweils in S 83 zu malleo verbessert. f) sit trans S 83. g) tertium S 82. h) in S 83 zu malleum verbessert. i) in S 83 aus debent verbessert. k) aequaliter S 82; equaliter S 83. l) plagiauerit S 83. m) Et S 83. n) aequaliter S 82. o) in S 83 zu malleos verbessert. p-p) in S 82 (durch Seitenwechsel verursacht) doppelt. q-q) ingenuum hominem S 83. r) VIII S 83.

Titel 44: a) cauallis S 83. b) carrugam S 82. c-c) fehlt S 83. d) uuaranionem S 83. e) spadatum S 83. f-f) § 4 steht in S 83 zwischen § 11 und § 12, ist jedoch durch Einfügungsvermerk nach hier verwiesen. g) in S 83 zu uuarrannionem verbessert.

- K: 40 § 5 § 5. Si quis amissarium^h cum gregeⁱ, hoc est cum vii aut xii equabus^k furauerit, mmd denariis qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur ^lexcepto capitale et dilatura^l.
- 40 § 6 § 6. Si autem de grege minus fuerit usque ad sex capita, et praecium et causam superius intimatam conuenit obseruare.
- 40 § 7 § 7. Si quis pulledrum anniculum uel bimum furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 40 § 8 § 8. Si uero sequentem pulledrum furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 40 § 9 § 9. Si quis iumenta aliena trebatterit^m et euaserit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur [excepto capitale et dilatura].
- 40 § 10 § 10. Si autem ⁿmorta inde fueritⁿ, mcc denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.
- 40 § 11 § 11. Si quis ^oequam praegnantem^o furauerit, mdccc denariis qui faciunt solidos xlvi culpabilis iudicetur.
- 40 § 12 § 12. Si quis iumentum aut caballum furauerit, mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur.
- 40 § 13 § 13. Si quis amissarium alienum sine consensu domini sui spadauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur. Et per unumquodque iumentum, quae^p ille continere consueuerat, trien conponat, quod est tertia^q pars solidi, id est tertius^r decimus denarius et tertia^s pars unius^t denarii.
- 40 § 14 § 14. Si quis per superbiam aut *(per)* inimicitiam caballos aut iumenta aliena trebatterit uel debilitauerit^t, mcc denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.
- 40 § 15 § 15. Si quis caballum alienum sine consensu domini sui excurtauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 40 § 16 § 16. Si quis caballum alienum excoriauerit, cxx^u denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.

XLV. De caballo^a sine permisu domino suo ascenso.

- 25 Si quis caballum alienum sine permisu^b domini sui ascenderit et eum caballicauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur. Et pro eo quia descenderit, similiter aliis dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

XLVI. De caballo^a scorticato^b.

- 68 § 1 § 1. Si quis caballum alienum sine consensu possessoris decorticauerit et interrogatus fuerit confessus^c, caballum ipsum in capitale restituat.
- 68 § 2 § 2. Si uero negauerit et conuictus fuerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XLVII. De furtis canum.

- 6 § 1 § 1. Si quis canem seusum furauerit aut occiderit, qui magister sit, mdccc denariis qui faciunt solidos xlvi culpabilis iudicetur excepto^a capitale et dilatura.

h) in S 83 aus amissarum verbessert. i) gregę S 82. k) æquabus S 82. l-l) fehlt S 83. m) trabatterit S 83. n-n) mortuę fuerint indę S 82. o-o) æquam pregnantem S 82. p) que S 82. q) jeweils tercia S 82. r) tertius S 82. s) in S 83 aus unus verbessert. t) debilitauerit S 82. u) cxxx S 82.

Titel 45: a) cauallo S 83. b) anscheinend permisum S 83.

Titel 46: a) cauallo S 83. b) scorticatum S 82. c) in S 83 aus consensus verbessert.

Titel 47: a) excepto S 82; excepta S 83.

§ 2. Si quis uero seusum reliquum aut ueltrem porcarium siue ueltrem leporarium, qui et *K:6* § 2 argutarius dicitur, furatus fuerit ^buel occiderit^b, DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si [quis] uero canem custodem domus siue curtis, qui in die ligari^c solet ne dampnum^d 6 § 3 faciat, post solis occasum solutum furatus fuerit uel^e occiderit, DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. ^fSi *⟨quis⟩* uero canem pastorem^g furatus fuerit uel occiderit^f, cxx^h denariis qui faciunt 6 § 4 solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

XLVIII. De uenationibus.

§ 1. Si quis de diuersis uenationibus aliquid aut furauerit aut celauerit, MDCCC denariis qui 35 § 1 faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur; quam legem tam *⟨et⟩* de uenationibus quam et de pisectionibus conuenit obseruare.

§ 2. Si quis ceruum domesticum, signum habentem, aut occiderit aut furauerit, qui ad 35 § 2 uenationem faciendam ^amansuetus factus^a est, et hoc cum testibus ^bdominus eius conprobare potuerit^b, quod eum in uenatione^c habuisset et cum ipso duas aut tres feras occidisset, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur^d.

§ 3. Si quis uero^e ceruum domesticum, qui in uenatione adhuc non fuit [positum], aut 35 § 3 occiderit aut furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur.

§ 4. Si quis ceruum, quem alterius canes mouerunt aut lassauerunt, occiderit et^f celauerit, 35 § 4 DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 5. Si quis aprum lassum^g, quem alieni canes mouerunt, occiderit uel furauerit^h, DC denariis 35 § 5 qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

XLIX. De furtis auium.

§ 1. Si quis acceptorem^a de arbore^b furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis 7 § 1 iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si quis acceptorem^a de pertica furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis 7 § 2 iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si quis acceptorem^a intra clauem repositum furauerit, MDCCC denariis qui faciunt 7 § 3 solidos XLV^c culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis sparuarium furauerit, cxx^d denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur 7 § 4 excepto capitale et dilatura.

§ 5. Si quis anserem domesticam aut anetem^e furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos 7 § 5 III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 6. Si quis gallum aut gallinam furauerit uel cignum^f aut gruam domesticam, cxx denariis 7 § 6 qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura^g.

§ 7. Si quis turturem de rete alterius aut quamlibet auiculam de quolibet laqueo uel decipula 7 § 7 furatus fuerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

b-b) aut occiderit (*über der Zeile nachgetragen*) S 82. c) in S 83 aus ligare verbessert. d) damnum S 83.
e) aut S 82. f-f) Si ... oc in S 83 mit *Einfügungsvermerk am Schluß nachgetragen*. g) in S 83 zu pastora-
lem verbessert. h) ccxx S 83.

Titel 48: a-a) mansuetus factus S 83. b-b) poterit adprobare dominus eius S 83. c) uenationem S 83. d) fehlt S 83. e) uero (*aus suo verbessert*) S 83. f) aut S 82. g) lassum (*aus lassus ver-
bessert*) S 83. h) in S 83 aus farauerit verbessert.

Titel 49: a) jeweils zu accipitrem verbessert S 83. b) arbores S 82. c) xv S 83. d) ccxx S 83.
e) anatem S 82. f) ciconum S 83. g-g) excepto culp. et dil. S 83.

L. De furtis animalium.

- K: 3 § 1 § 1. Si quis uitulum lactantem furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 2 § 2. Si quis anniculum animal aut bimam^a uitulam furatus fuerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 3 § 3. Si quis uaccam cum uitulo furauerit, MCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 4 § 4. Si quis uacca sine uitulo furauerit, MCC denariis qui faciunt solidos XXX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 5 § 5. Si quis ^buaccam domitam^b furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 6 § 6. Si quis bouem furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 7 § 7. Si quis taurum gregem regentem furauerit, qui de tribus uillis communes^c uaccas tenuerit, hoc est trespellius, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 8 § 8. Si quis taurum furauerit, qui unam gregem regit et iunctus numquam fuit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 9 § 9. Si quis bimum taurum furauerit, MCCCC^d denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 10 § 10. Si quis taurum regis furauerit, MMMD denariis qui faciunt solidos XC culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 11 § 11. Si quis XII animalia furauerit, ut nec unum quidem animal ex eis remanserit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 3 § 12 § 12. Si autem XII furauerit et super aliqua remanserint^e, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura. Et usque ad XXV [animalia] uno iudicio terminantur.
- 3 § 13 § 13. Si quis XXV animalia furauerit et super aliqua remanserint, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis^f culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LI. De furtis porcorum.

- 2 § 1 § 1. Si quis porcellum lactantem furauerit de chranne prima aut de mediana et inde fuerit conuictus, CXX^a denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 § 2 § 2. Si uero in tercia chranne furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 § 3 § 3. ^bSi quis porcellum de sude furauerit, quae^c clauem habet, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.^b
- 2 § 4 § 4. ^bSi quis porcellum in campo inter porcos, ipso porcario custodiente, furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.^b
- 2 § 5 § 5. Si quis porcellum furauerit, qui sine matre uiuere potest, XI denariis qui faciunt solidum I culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 2 § 6 § 6. Si quis scrouam subbatit in furtu, hoc est porcellos a matre subtrahit, CCLXX denariis ^dqui faciunt^d solidos VII culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

Titel 50: a) in S 83 aus binam verbessert. b-b) domitam uaccam S 82; uaccam domesticam S 83. c) communis S 83. d) IMCCC S 83. e) remanserit S 82. f) fehlt S 83.

Titel 51: a) CCXX S 82. b-b) § 3 und § 4 sind in S 83 umgestellt. c) que S 83; qui S 82. d-d) fehlt S 83.

§ 7. Si quis serouam cum porcellis furauerit, dccc denariis qui faciunt solidos ^fxvii semis^g 2 § 7 culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 8. Si quis porcellum anniculum^h furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis 2 § 8 iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 9. Si quis porcellum bimum furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur 2 § 9 excepto capitale et dilatura.

§ 10. ⁱSi quis tertussum porcellum furauerit usque ad anniculum, cxx denariis qui faciunt 2 § 10 solidos iii culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.^h

§ 11. ⁱSi quis uero porcum post anniculum furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv 2 § 11 culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.^h

§ 12. Si quis uerrum^j furauerit, dcc denariis qui faciunt solidos xvii semis^k culpabilis iudi- 2 § 12 cetur excepto capitale et dilatura.

§ 13. Si quis scrouam^l ducariam furauerit, dcc denariis qui faciunt solidos xvii semis^m 2 § 13 culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 14. Si quis maialem sacrium, qui dicitur uotiuus, furauerit, et hoc cum testibus ille, qui 2 § 14 eum perdidit, potuerit adprobare, quod sacrius fuisse, dcc denariis qui faciunt solidos xvii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 15. Si quis maialem non sacrium furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis 2 § 15 iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 16. Si quis tres porcos uel amplius usque ad sex capita furauerit, mcccc denariis qui faciunt 2 § 16 solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 17. ⁱSi quis de grege quindecimⁿ porcos furauerit, et reliqui ibi remanserint, mcccc denariis 2 § 17 qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.ⁿ

§ 18. ⁱSi quis ^pde grege^p xxv porcos furauerit, et de grege illo amplius non fuerit, mmd 2 § 18 denariis qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.ⁿ

§ 19. Si autem aliqui^q ex isdem^r porcis super xxv porcos remanserint et non fuerint furati, 2 § 19 mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 20. Si uero l porcos furauerit, et aliqui remanserint, mmd denariis qui faciunt solidos 2 § 20 lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LII. De furtis ouium.

§ 1. Si quis agnum lactantem furauerit, vii denariis *(qui faciunt sol.)* culpabilis iudicetur 4 § 1 excepto capitale et dilatura.

§ 2. Si quis anniculum uel bimum berbicem^a furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos 4 § 2 iii culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 3. Si uero ^bii aut ^ciii furauerit, mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudi- 4 § 3 cetur excepto capitale et dilatura; qui numerus usque ad xl berbices^c obseruetur.

§ 4. Si quis [xl uel] ^dquinquaginta berbices aut lx^d uel amplius furauerit, mmd denariis^e 4 § 4 qui faciunt solidos lxii semis culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LIII. De furtis caprarum.

§ 1. Si quis capritum siue capram aut duas capras uel tres furauerit, cxx denariis qui faciunt 5 § 1 solidos iii culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

e) dccc S 83; dc S 82. f-f) xv S 82. g) annicun S 83. h-h) § 10 und § 11 sind in S 83 umgestellt. i) uerrem S 82. k) fehlt S 83. l) serofam S 82. m) fehlt S 83. n-n) § 17 und § 18 sind in S 83 umgestellt. o) xv S 82. p-p) fehlt S 82. q) aliquid S 82. r) hisdem S 82.

Titel 52: a) uerbicem S 82. b-b) duos aut tres S 82. c) uerbices S 82. d-d) quinquaginta aut lx uerbices S 82; berbices aut lx S 83. e) fehlt S 83.

K: 5 § 2 § 2. Si uero super tres capras furauerit, DC denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LIV. De furtis apium.

- 9 § 1 § 1. Si quis unum uas apium deintro clae aut sub tecto furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 9 § 2 § 2. Si quis unum uas cum apibus ubi amplius non fuerit furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 9 § 3 § 3. Si quis unum uas cum apibus inter alia uasa sub tecto aut sub clae^a furauerit, causam superius comprehensam conuenit obseruare.
- 9 § 4 § 4. Si uero unum uas cum apibus foris^b tecto, ubi amplius non fuerit, causam superius comprehensam conponat.
- 9 § 5 § 5. Si quis ex plurimis usque ad VI^c uasa foris^d tecto furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 9 § 6 § 6. Si uero VIIe aut amplius furauerit et adhuc aliqua remanserint, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 9 § 7 § 7. Si quis septem aut amplius furauerit, ita ut nulla remaneant, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LV. De furtis arborum.

- 8 § 1 § 1. Si quis pomarium siue quamlibet arborem domesticam extra clausuram exciderit aut furatus fuerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 8 § 2 § 2. Si quis uero pomarium aut quamlibet arborem domesticam infra clausuram exciderit aut furatus fuerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 8 § 3 § 3. Hanc quoque legem et de uitibus furatis obseruare iussimus^a.
- 8 § 4 § 4. Si quis in silua alterius materiamen furatus fuerit aut incenderit uel concapulauerit^b aut ligna alterius furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LVI. De furtis in molino commissis.

- 24 § 1 § 1. Si quis ingenuus in molino alieno annonam furauerit, ei cuius molinus^a est DC denariis qui faciunt solidos XV^b culpabilis iudicetur. ^cEi uero cuius annona est^c similiter DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 24 § 2 § 2. Si quis ferramentum de molino [alieno] furauerit, MDCCC^d denariis qui faciunt solidos XLVe culpabilis iudicetur excepto capitale^f et dilatura.
- 24 § 3 § 3. Si quis clusam de farinario alieno ruperit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur excepto capitale^f et dilatura.

LVII. De ^afurtis diuersis^a.

- 29 § 1 § 1. Si quis tintinnum de porcina aliena furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

Titel 54: a) clau^e S 82. b) foras S 83. c) sex S 82. d) foras S 83. e) septem S 82.

Titel 55: a) iussi sumus S 83. b) capulauerit S 82.

Titel 56: a) molinum S 82. b) in S 83 vx auf Rasur. c-c) in S 83 auf Rasur. d) DCCCTIS S 83. e) XII S 83. f) jeweils in S 83 aus calitale verbessert.

Titel 57: a-a) diuersis furtis S 82.

§ 2. Si uero de pecoribus tintinnum furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis 29 § 2 iudicetur.

§ 3. Si quis schellam de caballis^b furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis 29 § 3 iudicetur.

§ 4. Si quis pedicam de caballis^c furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis 29 § 4 iudicetur.

§ 5. Si *qui* caballi ipsi perierint, capitale in locum restituat. 29 § 5

§ 6. Si quis messem alienam per furtum metere aut refare^d praesumpserit, DC denariis qui 29 § 6 faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 7. Si quis hortum^e alienum ad furtum faciendum ingressus fuerit, DC denariis qui faciunt 29 § 7 solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 8. Si quis inpotos de malario^f aut de pirario tulerit, cxx denariis qui faciunt solidos III^g 29 § 8 culpabilis iudicetur.

§ 9. Si uero in horto fuerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur. 29 § 9

§ 10. Si quis malarium^h aut pirarium decorticauerit, cxx denariis qui faciunt solidos III 29 § 10 culpabilis iudicetur.

§ 11. Si uero in hortoⁱ fuerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur. 29 § 11

§ 12. Si quis cultellum alienum furauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudi- 29 § 12 cetur.

§ 13. Si quis in napinam, in fauariam, in pisariam, in lenticulariam uel in his similia ad 29 § 13 furtum faciendum ingressus fuerit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur.

§ 14. Si quis in campo alieno linum furauerit et hoc in caballo aut in carro duxerit, DC denariis 29 § 14 qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 15. Si uero tantum tulerit quantum in dorso portare potuerit, cxx denariis qui faciunt 29 § 15 solidos III culpabilis iudicetur.

§ 16. Si quis in agro alieno arborem insertam exciderit^k, MCC denariis qui faciunt solidos 29 § 16 XXX culpabilis iudicetur^l.

§ 17. Si quis campum^m alienum arauerit et seminauerit, MDCCCⁿ denariis qui faciunt solidos 29 § 17 XLV culpabilis iudicetur.

§ 18. Si uero tantum arauerit et non seminauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpa- 29 § 18 bilis iudicetur.

§ 19. Si quis aratrum in campum alienum intrare prohibuerit uel arantem foras^o iactauerit 29 § 19 uel testauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 20. Si quis pratum alienum secauerit, labore suum perdat et insuper DC denariis qui 29 § 20 faciunt solidos XV culpabilis iudicetur.

§ 21. Et si inde foenum^p ad domum suam in carro duxerit et discarcauerit, MDCCOC denariis 29 § 21 qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur ^qexcepto capitale et dilatura^r.

§ 22. Si uero tantum tulerit quantum in dorso suo portare potuerit, cxx denariis qui faciunt 29 § 22 solidos III culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 23. Si quis uineam alienam per furtum uindemiauerit, DC denariis qui faciunt solidos XV 29 § 23 culpabilis iudicetur.

§ 24. Et si inde uinum in carro in domum suam adduxerit et discarcauerit, MDCCCR denariis 29 § 24 qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

b) caballo S 83. c) cauallis S 83. d) reffare S 83. e) ortum S 82. f) milario S 83. g) in S 82 über der Zeile nachgetragen. h) melarium S 83. i) orto S 82. k) in S 83 aus occiderit verbessert; abscederit S 82. l) dahinter springt S 83 auf §§ 7 und 8 zurück: Si quis hortum alienum ad furtum faciendum ingressus fuerit, DC denarii qui fac. sol. XV culp. iudic. Si quis inpotos de milario aut de pirario (hier hat der Schreiber das Verschenen bemerk't und, im Einklang mit S 82, § 17 angeschlossen). m) in campum S 83. n) IMCCC S 83. o) foris S 83. p) fenum S 83. q-q) except. captl. et diltr. in S 82 über der Zeile nachgetragen. r) DCCCTIS S 83.

- K: 29 § 25 § 25. De messibus autem similiter conuenit obseruare.
- 29 § 26 § 26. Si quis clausuram alienam ruperit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 27 § 27. Si quis in silua <materiam alienam uel> materiamen alienum aut incenderit aut capulauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 28 § 28. *Si quis materiamen de una parte dolatum furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.^s
- 29 § 29 § 29. Si quis arborem post annum quam fuerit signata^t capulare praesumpserit, nullam exinde habeat culpam.
- 29 § 30 § 30. Si infra annum quis eam capulauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 29 § 31 § 31. Si quis rete ad anguillas^v capiendas de flumine furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.
- 29 § 32 § 32. Si quis statuam aut tremachlum^w uel uertiolum de flumine furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 33 § 33. Si quis screonam quae^x clauem habet effregerit et aliquid^y furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur.
- 29 § 34 § 34. Et si inde nihil tulerit, pro sola effractura dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 35 § 35. Si uero screonam quae^z sine clave^{a'} est effregerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 36 § 36. Si quis cum seruo alieno sine consensu domini sui aliquid negotiauerit^{b'}, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 29 § 37 § 37. Si quis mulieri^{c'} brachile^{d'} furauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 29 § 38 § 38. Si quis per casam alienam sine permisso possessoris transierit, MCC denariis qui faciunt solidos XXX culpabilis iudicetur^{e'}.

LVIII. De uestigio minando^a.

39 Si quis bouem aut caballum^b uel quodlibet^c animal sibi furatum perdiderit et eum per uestigium sequendo fuerit consecutus infra tres noctes, et ille qui eum ducit^d se comparasse aut cambiasse dixerit uel proclamauerit, ille qui per uestigium sequitur res suas debet per tertiam^e manum adhramire^f.

Si uero iam tribus noctibus exactis qui res suas quesierit et inuenerit, ille^g apud quem inueniuntur, si eas emisse^h aut cambiasse se dixerit, liceat adhrammireⁱ.

Quod si ille qui^k per uestigium sequitur quod se agnoscere dicit, illo alio reclamante, per tertiam^e manum adhrammire^l noluerit, nec solem secundum legem culcauerit, sed ei uiolenter^m quod se agnoscere dicit tulisseⁿ conuincitur, MCC denariis qui faciunt solidos XXX culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

^{s-s)} § 28 fehlt S 83. ^{t)} signatam S 82. ^{u)} dculp. S 83. ^{v)} in S 83 aus anguilas verbessert. ^{w)} tremachlum S 83. ^{x)} que S 82; qui S 83. ^{y)} in S 83 aus aliquod verbessert. ^{z)} que S 82, 83. ^{a')} clauē S 82. ^{b')} negotiauerit S 82. ^{c')} in S 83 aus muliere verbessert. ^{d')} brachiale S 83. ^{e')} fehlt S 83.

Titel 58: ^{a-a)} uestigio minanda S 82; uestigio minando S 83. ^{b)} cauallum S 83. ^{c)} in S 83 aus quolibet verbessert. ^{d)} dicit S 83. ^{e)} jeweils terciam S 82. ^{f)} athramire (am Rande: adfram(m)ire) S 82. ^{g)} illę S 82. ^{h)} in S 83 aus emisse verbessert. ⁱ⁾ am Rande: (ad)fram(m)ire S 82. ^{k)} fehlt S 83. ^{l)} in S 82 und 83 aus adhrammire verbessert. ^{m)} in S 83 aus uiolenter verbessert; am Rande uel uo(l)enter S 82. ⁿ⁾ in S 83 aus tullisse verbessert.

LIX. De intertiatis^a <uero> rebus.

Si quis qui lege Salica uiuit seruum aut ancillam, caballum uel bouem seu iumentum seu *K:49* quamlibet rem suam sub alterius potestate agnouerit, mittat eam in terciam manum. Et ille apud quem agnoscitur debet adhrammire. Et si intra Ligerem^b aut Carbonaria^c ambo manent, et qui agnoscit et apud quem agnoscitur, in noctes XL placitum faciant; et in^d ipso placito quanticumque fuerint qui rem intertiatam^e uendiderunt^f aut cambiauerunt aut fortasse in solutionem dederunt, omnes^g intra placitum istum commoueantur, ut unusquisque cum negotiatoribus suis alter alterum admoneat.

Si quis uero commonitus fuerit et aliqua sunnis eum non detenuerit^h et ad placitum uenire distulerit, tunc ille qui cum eo negotiauit habeat tres testes, quod denuntiassetⁱ, ut ad placitum uenire debuisset. Et alios tres similiter habeat, quod publice^k cum eo^l negotiasset^m; hoc si fecerit, exiuit de latronitioⁿ. Ille autem qui ammonitus non uenerit, super quem testes iurauerint, erit latro illius qui res suas agnoscit, et ei secundum legem ipsas conponat. Et insuper preium illi reddat qui cum eo negotiauit^o. Ista omnia ei, ubi suus amallus^p est, super quem res primitus agnita fuerit aut intertiata^q, fieri debent^r.

Quod si trans Ligerem aut Carbonariam manet ille, apud quem res agnoscitur, in noctibus LXXX lex ista custodiatur.

LX. De testibus adhibendis.

§ 1. Si quis testes necessarios habuerit et fortasse ipsi ad placitum uenire noluerint, ille *51 § 1* qui eos necessarios habet manniare illos debet cum testibus ad placitum, ut ea quae^a sciunt iurantes dicant.

§ 2. Si uero noluerint uenire et eos sunnis non detenuerit^b, unusquisque illorum DC denariis *51 § 2* qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero presentes fuerint ad testimonium uocati et noluerint iurando dicere ea quae^c sciunt *51 § 3* et ferbanniti^d fuerint, DC denariis qui faciunt solidos xv unusquisque illorum culpabilis iudicetur.

LXI. De damno^a in^b messe uel in qualibet clausura.

§ 1. Si quis animal aut caballum uel quodlibet^c pecus in messe sua inuenerit, penitus eum *10 § 1* ledere non debet.

§ 2. Quod si fecerit et confessus fuerit, capitale in locum restituat; ipsum uero debile quod *10 § 2* percussit ad se recipiat.

§ 3. Si uero confessus non fuerit et inde conuictus fuerit, DC denariis qui faciunt solidos *10 § 3* xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 4. Si quis animal aut caballum aut iumentum in^dfurtu pinxerit^d, DC denariis qui faciunt *10 § 4* solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 5. Si quis in messe sua pecora aliena^e inuenerit, quae^f pastorem non habeant, et ea in- *10 § 5* clauerit et nulli penitus innotescat, et aliqua ex ipsis pecoribus perierint, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

§ 6. Si quis animal uel quodlibet^g pecus per suam neglegentiam nocuerit et hoc domino *10 § 6* eius confessus fuerit, capitale in locum restituat et illud debile ad se recolligat.

Titel 59: a) intertiatis *S 82*. b) ligerim *S 82*. c) carbonariam *S 82*. d) fehlt *S 83*. e) intertiatam *S 82*. f) in *S 83 aus* uendiderint verbessert. g) fehlt *S 83*. h) in *S 83 zu* detinuerit verbessert. i) denunciasset *S 82*. k) publico^q *S 82*. l) in *S 83 über der Zeile nachgetragen*. m) negotiasset *S 82*. n) latrocino *S 82*. o) negotiauit *S 82*. p) hamallus *S 82*. q) interciata *S 82*. r) debeant *S 82*.

Titel 60: a) que^q *S 82*. b) detinuerit *S 82*. c) que^q *S 82*; que *S 83*. d) forbanniti *S 83*.

Titel 61: a) dampno *S 82*. b) in *S 83 aus* in verbessert. c) quolibet *S 83*. d-d) furto pinxerit (zu puncxerit verbessert) *S 82*. e) in *S 83 aus* alienam verbessert. f) quae^q *S 82*; que^q *S 83*. g) quolibet *S 83*.

- K: 10 § 7 § 7. Si uero negauerit, sed tamen conuictus fuerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 8 § 8. Si alicuius porci aut quelibet pecora^h pastore custodiente in messem alienam cucurrerint, et ille negando fuerit conuictus, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 9 § 9. Si qua pecora^h propter damnumⁱ messis^k alienae clausae^l fuerint aut minantur, qui ea exutere uel expellere praesumpserit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 10 § 10 § 10. Si *quis* alicuius pecora propter damnumⁱ inclausa fuerint, damnumⁱ existimatum reddat, et insuper x denariis *qui* persoluat^m.
- 10 § 11 § 11. Si quis propter inimicitiam aut propter superbiam sepem alienam aperuerit aut in messem aut in pratum uel in uineam siue in quemlibetⁿ laborem quelibet^o pecora miserit, et testibus fuerit conuictus, ei cui labor est estimationem damni^p reddat, et insuper MCC denariis ^qqui faciunt solidos xxx^q culpabilis iudicetur.

LXII. De sepibus.

- 36 § 1 § 1. Si quis tres uirgas, cum quibus sepi superligata est, uel retortas, quibus sepi continetur, capulauerit aut tres cambortas excruicauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 36 § 2 § 2. Si quis per alienam messem, postquam germina produxerit, herpicem^a traxerit aut cum carro sine uia transierit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur.
- 36 § 3 § 3. Si quis per messem alienam, postquam in culmum erigitur, sine uia cum carro transierit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 36 § 4 § 4. Si quis per malum ingenium in curtem alterius uel in casam uel ubicumque miserit aliquid quod furatum est, ^bnesciente domino cuius possessio est^b, et ibidem inuentum fuerit, ille qui per malum ingenium hoc miserat MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

LXIII. De eo qui nauem alterius mouerit uel furauerit.

- 23 § 1 § 1. Si quis sine permisso^a domini sui nauem alienam mouere praesumpserit et cum ea flumen transierit, cxx denariis qui faciunt solidos III culpabilis iudicetur.
- 23 § 2 § 2. Si uero ipsam nauem furauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 23 § 3 § 3. Si quis nauem uel ascum deintro clauem furauerit, MCCCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.
- 23 § 4 § 4. Si quis ascum deintro clauem^b repositum et in suspenso pro studio positum furauerit, MDCCC denariis qui faciunt solidos XLV culpabilis iudicetur excepto capitale et dilatura.

LXIV. De locationibus.

- 30 § 1 § 1. Si quis furtum aliquem^a locauerit, ut hominem^b interficiat, et precium propter hoc acceperit et non fecerit, MMD denariis qui faciunt solidos LXII semis^c culpabilis iudicetur.

^h) jeweils peccora S 83. ⁱ) dampnum S 82. ^{k-k)} alienę clausę S 82; alienę clause S 83. ^{l)} jeweils dampnum S 82. ^{m)} conponat S 82. ⁿ⁾ quamlibet S 82. ^{o)} quęlibet S 82. ^{p)} dampni S 82. ^{q-q)} fehlt S 82.

Titel 62: a) erpicem S 82. b-b) in S 82 mit Einfügungsvermerk am Rande.

Titel 63: a) in S 83 aus permissum verbessert. b) clauē S 82.

Titel 64: a) in S 83 aus aliquod verbessert. b) Randzusatz in S 82: uel seruum. c) fehlt S 83.

§ 2. Similiter et ille qui pretium^d accepit, ut hominem occiderit^e, MMD denariis qui faciunt K:30 § 2 solidos LXII semis culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero per tertium^f locatio ipsa fuerit transmissa, MMD denariis qui faciunt solidos 30 § 3 LXII semis culpabilis iudicetur. Sic dans, accipiens, portans, unusquisque illorum culpabilis iudicetur.

LXV. De quadrupedibus, qui hominem occiderint.

Si quis homo a quolibet pecude^a domestico fuerit occisus, et^b hoc parentes illius potuerint 38 testibus conprobare, quod dominus pecudis antea^c legem non adimpleret, medietatem compositionis dominus ipsius quadrupedis cogatur exsoluere. Ipsum uero quadrupedem, qui est auctor criminis, pro medietate compositionis restituat requirenti, eo uidelicet modo si dominus quadrupedis non intellexerit ^dsecundum legem se defendere^d.

LXVI. De homicidiis seruorum uel ancillarum.

§ 1. Si quis seruus seruum aut ancillam sibi consimilem occiderit, homicidam illum domini 37 § 1 inter se diuidant.

§ 2. Si quis ingenuus seruum alienum adsallierit^a et expoliauerit et conuictus fuerit, quod 37 § 2 ei plus quam XL denarii *(qui faciunt solidum)* ualeant^b tulisset^c, MCC denariis qui faciunt solidos XXX^d culpabilis iudicetur.

§ 3. Si uero minus quam XL denarii ualent tulerit^e, DC denariis qui faciunt solidos XV cul- 37 § 3 pabilis iudicetur.

§ 4. Si quis seruum alienum flagellauerit et in XL noctibus^f operari^g non potuerit, XI denariis 37 § 4 qui faciunt solidum i et triante uno, quod est tertia^h pars solidi, culpabilis iudicetur.

§ 5. Si quis homo ingenuus lidum alienum expoliauerit, MCCCCⁱ denariis^k qui faciunt solidos 37 § 5 XXXV culpabilis iudicetur.

§ 6. Si quis seruum alienum mortuum per furtum expoliauerit et spolia ipsa plus quam XL 37 § 6 denarii ualeant, MCC denariis qui faciunt solidos XXXV culpabilis iudicetur.

§ 7. Si autem spolia minus quam XL denarii ualeat^l, DC denariis^m qui faciunt solidos XV 37 § 7 culpabilis iudicetur.

§ 8. Si seruus hominem ingenuum occiderit, ipse homicida pro medietate compositionis 37 § 8 hominis occisi parentibus tradatur. Et aliam medietatem dominus serui se nouerit soluturumⁿ; aut si legem intellexerit, potuerit se obmallare, ut leudem non soluat.

LXVII. De adulteriis ancillarum.

§ 1. Si quis ingenuus cum aliena ancilla moechatus^a fuerit, DC denariis qui faciunt solidos 27 § 1 XV culpabilis iudicetur.

§ 2. Si quis uero cum regis ancilla moechatus^a fuerit, MCC denariis qui faciunt solidos XXX 27 § 2 culpabilis iudicetur.

§ 3. Si quis Francus alienam ancillam sibi ^bpublice iunxerit^b, ipse cum ea in seruitio per- 27 § 3 maneat.

d) precium S 82. e) occideret S 83. f) tertium S 82.

Titel 65: a) pecude S 82. b) in S 83 über der Zeile nachgetragen. c) ante S 83. d-d) se deffendere secundum legem S 83.

Titel 66: a) adsalierit S 82. b) in S 83 anscheinend getilgt. c) in S 83 aus tulissent verbessert.

d) xv S 82. e) in S 83 aus tulerint verbessert. f) noctes S 82. g) in S 83 aus operare verbessert.

h) tercia S 82. i) cocctis S 83. k) fehlt S 83. l) ualent (*davor getilgtes qui*) S 83. m) fehlt S 83. n) in S 83 aus soluiturum verbessert.

Titel 67: a) jeweils in S 83 zu mechatus verbessert. b-b) publicę iunxerit S 82.

- K:27 § 4 § 4. Si seruus cum ancilla aliena moechatus fuerit et de ipso crimine ancilla mortua fuerit, seruus ipse aut castretur aut ccxl^c denariis qui faciunt solidos vi culpabilis iudicetur. Dominus uero serui capitale in locum restituat.
- 27 § 5 § 5. Si autem ancilla propter hoc mortua non fuerit, seruus ipse aut cxx ictus accipiat aut cxx denarios qui faciunt solidos iii domino ancillae^d cogatur persoluere.
- 27 § 6 § 6. Si quis seruus ancillam alienam sine uoluntate domini sui ^esibi in^e coniugium copulauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur^f aut cxx ictus accipiat.

LXVIII. De libertis dimissis.

- 28 § 1 § 1. Si quis lidum alienum, qui cum domino suo in hoste fuerit, sine consilio domini sui ante regem per denarium ingenuum dimiserit, ivm^a denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur. Res uero ipsius lidi legitimo domino restituantur.
- 28 § 2 § 2. Si quis seruum alienum ante regem per denarium ingenuum dimiserit, mcccc denariis qui faciunt solidos xxxv culpabilis iudicetur <excepto> et capitale in locum restituat; ^bet res serui ipsius proprius dominus recipiat^b.

LXIX. De eo qui hominem de barco uel de furcas^a deponit.

- 69 § 1 § 1. Si quis hominem de barco uel de furca sine uoluntate iudicis dimiserit, mdccc denariis qui faciunt solidos xlv culpabilis iudicetur.
- 69 § 2 § 2. Si quis hominem sine consensu iudicis de ramo, ubi incrocatur^b, deponere praesumpserit, mcc denariis qui faciunt solidos xxx culpabilis iudicetur.
- 69 § 3 § 3. Si quis caput hominis, quod inimicus suus in palo miserit, sine permissu iudicis aut illius qui ^ceum ibi^e posuit tollere praesumpserit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 69 § 4 § 4. Si quis uiuum hominem de furca dimiserit, ivm^d denariis qui faciunt solidos c culpabilis iudicetur.

LXX. De conuiciis^a.

- 32 § 1 § 1. Si quis alterum cenitum clamauerit, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.
- 32 § 2 § 2. Si quis alterum conchagatum clamauerit, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 32 § 3 § 3. Si quis alterum uulpiculam clamauerit, cxx^b denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 32 § 4 § 4. Si quis alterum leporem^c clamauerit, ccxl denariis qui faciunt solidos vi culpabilis iudicetur.
- 32 § 5 § 5. Si quis alteri inputauerit, quod scutum suum proiecisset in hoste uel fugiendo prae timore, cxx denariis qui faciunt solidos iii culpabilis iudicetur.
- 32 § 6 § 6. Si quis alterum delatorem clamauerit et non potuerit conprobare, dc denariis qui faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

c) cxl S 83. d) ancille S 82; ancille S 83. e-e) sibi S 83; in S 82. f-f) fehlt S 83.
Titel 68: a) IIII mill. S 83. b-b) fehlt S 83.

Titel 69: a) in S 83 anscheinend zu furca verbessert. b) incroatur S 82, doch am Rande (wie in S 83) incrocatur. c-c) ibi eum S 83. d) IIII S 83.

Titel 70: a) conuiciis S 82. b) ccxx S 83. c) leporam S 83.

§ 7. Si quis alterum falsatorem clamauerit et non potuerit conprobare, dc denariis qui K:32 § 7 faciunt solidos xv culpabilis iudicetur.

EXPLICIT LEGIS SALICAE^d.

[Sciendum est, quod in quibusdam legis Salicis inueniuntur capitula principalia LXV; in *Recapitulatio solidorum A* quibusdam uero LXX; in quibusdam etiam paulo plus aut paulo minus. Quae^a continentur *Recapitulatio solidorum A* alia capitula: In quibusdam codicibus CCC; in quibusdam uero minusue. Habent etiam species in quibusdam libellis: In quibusdam uero minus uel paulo plus. Inquirendum est compositiones legis Salicæ^b, quot uarietates et quem numerum per minimum, quem uero per maximum habeat^c.

§ 1. Imprimis enim a viii den., ut Si quis agnum furauerit.	§ 1
§ 2. Inde a x den., ut Si quis alterius messem dampnauerit.	§ 2
§ 3. Inde ad sol. i, ut Si quis porcellum, qui sine matre uiuere potest, foras domum fura-
uerit.	§ 3
§ 4. Inde ad solido uno et tremisso, ut Si quis alterius seruum cedit.	§ 4
§ 5. Inde ad sol. III et den., id est ut Si quis uiduam in coniugio uoluerit sociare.	§ 5
§ 6. Inde ad sol. III, ut Si quis III capras furauerit. Haec ^d compositio tres solidorum ^e
in legis Salicis habetur.	§ 5
§ 7. Inde ad sol. v, hii sunt qui in rapto secundam compositionem persoluant.	§ 7
§ 8. Inde ad sol. vi pro redemptione serui, ut non castretur. Hec compositio sex solidorum
in quinque locis habetur.	§ 8
§ 9. Inde ad sol. VII, ut Si quis alterius scrouam subbattit, ut porcellos non habeat.	§ 9
§ 10. Inde ad sol. ix, ut Si quis alterum clauso pugno percuterit. Hec compositio nouem
solidorum in dua loca habetur.	§ 10
§ 11. Inde ad sol. XII semis, ut Si quis seruum ministerialem in mortis periculum immiserit
et eum Deus liberauerit.	§ 11
§ 12. Inde ad sol. xv, ut Si quis sponsam alterius tulerit. Hec compositio xv solidorum in
xciii loca habetur.	§ 12
§ 13. Inde ad sol. xvii semis, ut Si quis alterius uerrem furauerit. Hec compositio xvii semis
solidorum in tria loca habetur.	§ 13
§ 14. Inde ad sol. xxii semis, ut Si quis tributarium Romanum in pelago in pincexerit.	§ 14
§ 15. Inde ad sol. xxii, ut Si quis seruum ministerialem occiserit.	§ 15
§ 16. Inde ad sol. xxx, Si quis alterius ancillam furauerit. Hec compositio xxx solidorum
in xxviii locis habetur.	§ 16
§ 17. Inde ad sol. xxxv, ut Si quis seruum alterius furauerit. Hec compositio xxxv solidi-
rum in xxiv loca habetur.	§ 17
§ 18. Inde ad sol. xlvi, ut Si quis uuaranionem furauerit. Hec compositio xlvi solidorum in
xxxiii locis habetur.	§ 18
§ 19. Inde ad sol. L, ut Si quis Romanum in pelagum in pincexerit.	§ 19
§ 20. Inde ad sol. LXII semis, ut Si quis hominem percutere uult cum gladio et eum non
tetigerit. Hec compositio LXII semis solidorum in xl loca habetur.	§ 20

d) SALICAE S 83 (*es folgt das Titelverzeichnis der Lex Ribvaria*); SALICE S 82 (*es folgt die Recapitulatio solidorum*).

Recapitulatio solidorum (fehlt S 83): a) que S 82. b) salice S 82. c) so oder habent S 82. d) Hec S 82. e) dahinter in S 82 Lücke für die Ziffer gelassen. f) darüber in S 82 Abkürzungszeichen, doch die Auflösung als inde ergäbe keinen Sinn.

Rec. sol. A

- § 21 § 21. Inde ad sol. lxx, ut Si quis seruum aut ancillam ministerialem furauerit.
- § 22 § 22. Inde ad sol. lxxxv, ut Si quis seruum ministerialem in hoste occiserit.
- § 23 § 23. Inde ad sol. xc, ut Si quis uuaranionem regis furauerit. Hec conpositio xc solidorum in tria loca habetur.
- § 24 § 24. Inde ad sol. c, ut Si quis Romanum occiserit. Hec conpositio c solidorum in xiii loca habetur.
- § 25 § 25. Inde ad sol. clxxxvii semis, ut Si quis mulierem striam uel meretricem clamauerit.
- § 26 § 26. Inde ad sol. cc, ut Si quis hominem ingenuum occiserit. Hec conpositio cc solidorum in xvii locis habetur.
- § 27 § 27. Inde ad sol. ccc, ut Si quis lidum alienum in hoste occiserit. Hec conpositio ccc solidorum in dua loca habetur.
- § 28 § 28. Inde ad sol. dc, ut Si quis hominem ingenuum in hoste occiserit. Hec conpositio dc solidorum in xiv loca habetur.
- § 29 § 29. Inde ad sol. dcc, ut Si quis mulierem habentem in utero paruulum occiserit. Hec conpositio dcc solidorum in^g loca habetur.
- § 31 § 30. Inde ad sol. mcccc, ut Si quis in truse dominica hominem occiderit et in puteum iactauerit. Hec conpositio mcccc solidorum in dua loca habetur.

g) dahinter in S 82 Lücke für die Ziffer gelassen.

REGISTER

GLOSSAR

Die Stellennachweise beziehen sich auf Titel und Paragraphen des D-Textes. Es sind lediglich die malbergischen Glossen, die fränkischen Formeln und die Zahlwörter berücksichtigt. Die in den lateinischen Text einbezogenen fränkischen Wörter suche man in dem auf das Glossar folgenden Wortregister.

Das Glossar verzeichnet unter genauer Beibehaltung von Schreibung und Worttrennung sämtliche im D-Text bezeugten Glossenformen sowie ihre Parallelen im Heroldischen Druck und in C 6, ausnahmsweise auch diejenigen anderer Handschriften. Nur bei Heranziehung der Parallelen lässt sich die vorgeschlagene Verdeutschung verstehen. Sie nimmt tunlichst auf die Etymologie der verdeutschten Wörter Rücksicht. Wo diese nicht aufzuhellen war, ist der (nach Maßgabe des lateinischen Textes) am nächsten liegende hochdeutsche Ausdruck gesetzt worden; damit soll lediglich ein Hinweis gegeben werden, in welcher Richtung etwa die Deutung zu suchen ist.

Lesarten derselben Handschrift an verschiedenen Stellen sind durch Komma, Lesarten verschiedener Handschriften sind durch Semikolon getrennt. Wenn — ausnahmsweise — die (an sich aus den der Ausgabe beigegebenen Textabdrücken ersichtliche) Auflösung von Abkürzungen gekennzeichnet ist, so ist dies durch Einschließung der Buchstaben in runde Klammern geschehen.

Die Literaturzitate, insbesondere die ständigen Hinweise auf van Heltens grundlegendes Werk „Zu den Malbergischen Glossen und den salfränkischen Formeln und Lehnwörtern in der Lex Salica“ (1900), verfolgen nicht den Zweck, die von mir gegebene Verdeutschung zu rechtfertigen, sondern zu ihrer Überprüfung anzuregen. Die einschlägigen Werke sind im Pactus-Band (S. 276) zusammengestellt. Dazu treten noch die Neuerscheinungen: Siegfried Gutenbrunner, „Studia Mallobergica“ (ZRG Germ. Abt. LXXXI, Weimar 1964, S. 298—305), mit der Besprechung der Pactus-Stichwörter ambachttonia, barcho anomeo chamitheotho, maltho thi atomeo leto, naschus texaga, obdo, obdobbo, schodo, screonas antedio, und Ruth Schmidt-Wiegand, „Das fränkische Wortgut der Lex Salica als Gegenstand der Rechtssprachgeographie“ (ZRG Germ. Abt. LXXXIV, Weimar 1967, S. 275—293)¹ mit der Besprechung der Pactus-Stichwörter chranne (hramni), chrannechaltio (hramnigaltia), seli (sali), sunnis (sunnja), vor allem aber mit interessanten und überzeugenden Beobachtungen über die Synonymen-Gruppen affathumirel adchramire, alach thurpa |, bila**l**biga und thefa**l**dempa².

A

ab chratis D 7, 8; ab grates D 9; ale thardis Herold; olehardis C 6 = Bienengarten (van Heltens § 48) 9 § 2 — vgl. olecharde.
 abhacto uel enthemo D 9; abhatto ueelentemo D 7; abhato uelentemo D 8; arba theus en lanthamo Herold = von lebendem Ehemann (van Heltens § 70) 15 § 1.
 abteca D 7, 8; abthega D 9; abtica Herold; abtiga C 6 = ehelichen (van Heltens § 70) 15 § 1.
 acuuerna D 7, 9; fehlt D 8; aruuernon Herold; haroassina C 6 = Erschöpfter (van Heltens § 121) 52 § 3.
 alachra et hii D 7, 8; alagra et hii D 9; alacfacis Herold; alcata alchatheocus C 6 = Hofergreifung (van Heltens § 64) 16 § 4.
 alafalcio D 7, 9; alafalmo D 8; alac falthio Herold; alatfaltheo C 6 (Herold) = Hofüberfall (van Heltens § 66) 17 § 1.
 alatrudua D 7—9; alu trude theo tidio Herold = Heiligtumzerstörung (van Heltens § 159) 76.

alachacio D 7; alcheio D 8; halachacio D 9; alchal-tua Herold; achalteo C 6 = Stummachen (van Heltens § 113) 48 § 12.
 andeba D 8, 9; anteba D 7; andebau Herold = Brandstiftung (van Heltens § 71) 20 § 1 — vgl. deba.
 andesito D 7—9, C 6; ande sitto Herold = Flurschaden (van Heltens § 49*) 10 § 5.
 andratheo D 8; andrateo D 7; andratho D 9; ana stheo Herold; anestet C 6 = Anderen-Mädchen (van Heltens § 61) 14 § 8.
 andreppus D 7, 8; andrephus D 9; andrepus Herold; andreiphus C 6 = Handfesselung (van Heltens § 118) 51 §§ 1, 2.
 anno ano leodinia D 9; ano ano leodinia D 8; leodiniæ D 7; anuano leudinia Herold; anno-uuano C 6 = Schwangeren-Frauengeld (van Heltens § 88) 31 § 2.
 anno uano D 8; anno ano D 9; annonna D 7; anouuado Herold; annouuado C 6 = Schwangere (van Heltens § 88) 31 § 3.
 antedio, anthedio, antidio, antete D 7; antedeo, anthedio, antete, antheoco D 8; antedio, an-

1) Vgl. auch ZRG Germ. Abt. LXXVI, S. 301ff.; LXXXII, S. 485; HZ CXCIV, S. 385; Beiträge zur Namenforschung NF II, 1 (1967) zu alach und demnächst zu sali. 2) S. 287 Z. 2 v. u. ist versehentlich fapa statt fapa gedruckt; Z. 1 v. u. stand wohl im Manuskript, wie sonst, adchramire, aber das dafür eingesprungene adhramire ist sprachlich nicht zu beanstanden.

thedio, anthedio, antete *D 9*; antidio, anthedi, anthedio, authedio *Herold*; antedio, anthedio, antheedio *C 6* = Einbruch (*van Helten §§ 44 und 61*) 7 § 2, 9 § 1, 12 § 3, 29 § 1, 45 § 1.
anthamo *D 7—9, C 6*; authanio *Herold* = Heimföhrung (*van Helten § 95*) 36 § 4.
antheoda *D 8*; anteoda *D 7*; ante hoda *D 9*; ante theada *Herold*; ante theoda *C 6* = Volksfürst (*van Helten § 146*) 81 § 2.
antonio *D 7, 8*; anthonius *D 9*; authumia *Herold*; antomia *C 6* = Dienerin (*van Helten § 58*) 14 § 1.
aper *D 8, 9*; haper (*aus aper verbessert*) *D 7*; afres *Herold Note*; afræ *C 6* = Haber(geiß) (*van Helten § 38*) 5 § 1.
aroena *D 7—9*; charouueno *Herold*; cruene *C 6* = Handraub (*van Helten § 80*) 95 § 2.

B

babani *D 9*; babane *D 8*; badiani *D 7*; babene *Herold*; bogbagine *C 6* = Bache (*van Helten § 24*) 2 § 7.
banchal *D 7—9*; raba nal *Herold* = Geköpfter (auf der Stange) (*van Helten § 134*) 75 § 2.
bartcho cahimo *D 7*; bartcho caimo *D 9*; bracho cahimo *D 8*; barcoanomeo anitheotha *Herold*; baragameo amiteotho *C 6* = Gemein-Barch (*van Helten § 23*) 2 § 6.
bartho *D 7, 9*; bratho *D 8*; brarecho *Herold*; bracho *C 6* = Barch (*van Helten § 24*) 2 § 7.
besitalio *D 8*; basitalio *D 9* (*Lücke in D 7*); chames talia *Herold*; chame(n) habia *C 6* = Heimüberfall (*van Helten § 137*) 70 § 1.
bonimo *D 7—9*; honomo *Herold* (*onemo Note*); honema *C 6* = Ehe-Nehmer (*van Helten § 60*) 14 § 10.
borio sito *D 7*; borio sitho *D 9*; briosoito *D 8*; burgo sitto *Herold*; rosido *C 6* = Roßbesteigen (*van Helten § 85*) 64 § 1.
brioro *D 7—9*; briorodero *Herold*; biorotro *C 6* = Zweitfinger (Breiwühler?) (*van Helten § 108*) 48 § 4.

C

cannas uiuido *D 9*; annas uiuido *D 7*; chanas uido *Herold*; cannas uido *C 6* = Hahnennännchen (*van Helten § 46*) 7 § 6.
challis obduplio *D 8*; chaldis obduplo *D 7*; callis obdublio *D 9*; chalip sub dupio *Herold*; callis-solio *C 6* = (Wasser)tauche eines Lebenden (*van Helten § 135*) 98.
chamina siehe chramine.
chana zascho] channas zascho *D 7*; canazasco *D 8*; chanzascho *D 9*; chanco *Herold*; chancho *C 6* = Hengst (Wallach) (*van Helten § 126*) 63 § 1.

chanchurda *D 7, 9*; chanchus *D 8*; chrenecruda *Herold*; chene crudo *C 6* = Geißengerde (*van Helten § 38*) 5 § 2.
chanzasco *D 7*; chan zascho *D 9*; cham zy asco *Herold*; chamciosco *C 6* = Hänge-Nachen (*van Helten § 84*) 28.
charcharo *D 9*; charcaro *D 7*; chacharo *D 8*; aschara *Herold*; chrascaro *C 6* = Haarscheren (*van Helten § 86*) 31 § 1.
chegmene teo *D 7*; chegmeneteo (*nicht chegmeneco*) *D 8*; chegme neteo *D 9*; cherecheto *Herold*; aritheocto *C 6* = Heer-Führer (*van Helten § 33*) 3 § 4.
chleobarbio] chlebarbio *D 8*; cheolbarbio *D 7*; cheobarbio *D 9* = Grabentblößung (*van Helten § 69*) 19 § 3.
chram(en), chrami *D 7*; chramen, erami *D 9* (*Lücke in D 8*); chamni, chamnum *Herold*; chamno, chamin *C 6* = Drücken (*van Helten § 82*) 26 §§ 1, 2 — vgl. chrannis malichardi.
chramine, chramere, chamina *D 9*; chramire, cramere, chamina *D 8*; chaminis, chamin *Herold*; chaminis, chamina *C 6* = Quetschen (*van Helten § 107*) 48 §§ 2, 3, 8.
chranne chalti *D 9*; chramnechalti *D 7*; chrinne chulti *D 8*; rhannechala *Herold*; chranchalteo, chranalteo *C 6* = Gehege-Galt (*van Helten § 10*) 2 § 1.
chrannis malichardi *D 7*; chranne malicardi *D 9*; chamin mane charde *Herold*; milicharde *C 6* = Drücken am Oberarm (*van Helten § 82*) 26 § 3 — vgl. chramen.
chreomardo *D 8*; creo mardo *D 7*; creho mardo *D 9*; chreo mosdo, cheo mosido *Herold* = Leichenberaubung (*van Helten § 67*) 19 § 1.
chrotarsino *D 7—9*; chre ottar sino *Herold*; che-reotasin *C 6* = Leichenplünderung (*van Helten § 158*) 77.
chudachina chamina *D 7—9*; chul (chal) de china chamin *Herold*; chuldeclina chamina *C 6* = Körperverstümmelungs-Quetschen (*van Helten § 109*) 48 § 8.
chuldachina] chuladachina *D 8*; chludachina *D 9*; chudachina *D 7*; chaldachina sichte *Herold*; childeclina sietae *C 6* = Körperverstümmlung (*van Helten § 109*) 48 § 9; vgl. § 8.
chuno uano *D 7, 9*; chunabana *D 8*; chunnouano *Herold*; hunuane *C 6* = Fang-Hund (*van Helten § 41*) 6 § 2.
chuuarso *D 8*; cuuaerso *D 7*; chucar so *D 9*; anhunerbo *Herold*; auuerphe *C 6* = Entfernung (*van Helten § 103*) 46 § 3.
co uirgo *D 9*; quo uirgo *D 7* (*Lücke in D 8*); affectu leudi *Herold*; trouuerpo *C 6* = Zaubergabe (*van Helten § 81*) 25 § 1 — vgl. thoouerpo acfado.
cristiano *D 7—9*; christiao *Herold*; cristau *C 6* = Keiler (*van Helten § 21*) 2 § 4.

cusfredum *D 7*; cusfretum *D 9* (*Lücke in D 8*); charfrido *Herold*; geisofredo, chesfrido *C 6* = Schädelwunde (*van Helten §§ 75 und 77*) 22 §§ 3, 4.

D

daus *D 7*; dahus *D 9*; fehlt *D 8*; daudinariae *Herold*; claudinario *C 6* = Arbeitshinderung (*van Helten § 125*) 58.
deba *D 7-9*; saldeban, saldeba leosdeba *Herold*; leodeua, leodeba *C 6* = (Stall)brand (*van Helten § 71*) 21 § 1 — vgl. andeba.
drochlidio *D 9*; drocchlidio *D 7*; droclidio *D 8*; druchtelidio *Herold*; dructe clidio *C 6* = Bandenbuße (*van Helten § 140*) 71 § 3.

E

eualisina *D 9*; eualesina *D 8*; eualisina, eualesina *D 7*; anilasina (*theolasina Note*), theulasina *Herold*; theolasina *C 6* = Magdverführung (*van Helten § 55*) 36 §§ 1, 2.

F

femire *D 7*; fimire *D 9* (*Lücke in D 8*); flemere *Herold*; femire, flemere *C 6* = Boot (*van Helten § 84*) 27 §§ 1, 2.
ferimbera *D 7, 8*; fer imbera *D 9*; ferthebero *Herold*; fertibero *C 6* = Verdachterreger (*van Helten § 122*) 56.
feto *D 9, A 2*; fēto *D 7*; freto *D 8* = Stehlen (*van Helten § 37*) 4 § 5.
fetus cheto *D 7*; fetus cetho (*Hessels: retus cetho*) *D 9*; fretus chaeto *D 8*; feisfecho, fetischefo *Herold*; faisseth *C 6* = Vieh-Stehlen (*van Helten § 37*) 4 § 3.
fhuuichhuus curnu *D 7*; phuuichhuus cornu *D 9*; fluuicus hus cornu *D 8*; troci uuithier cunni *Herold Note*; troitohen hunni *C 6* = jagdgeschulter Hund (*van Helten § 40*) 6 § 1.
frifastina *D 7, 8*; fri bastina *D 9*; frifasigena *Herold* = Vermählungsbruch (*van Helten § 182*) 97.
frilasina] fribasina *D 7*; frila fina *D 8*; fribafina *D 9*; frio lasia *Herold*; fredolasio *C 6* = Friedelschaft (*van Helten § 55*) 15 § 3.
friocho *D 7*; fri ocho *D 9*; fricho *D 8*; freodo *Herold* = Frische (*van Helten § 27*) 3 § 1.
frio falcino *D 8, 9*; frio falchino *D 7*; frio faltouo *Herold* = Freien-Raub (*van Helten § 57*) 67.
frio mosi do *D 7*; fhrio mosido *D 9*; prio mosido *D 8*; chreo mosdo *Herold*; freomundo *C 6* = Freien-Beraubung (*van Helten § 67*) 16 § 5.
funne chleura *D 7, 9*; funecleura *D 8*; chunni cleura *Herold*; chanodeora *C 6* = Ohrabschlagen (*van Helten § 112*) 48 § 11.

G

gaugechaldo *D 7*; gauge chaldo *D 8*; gaugecalido *D 9*; changichaldo *Herold*; gaugie altho *C 6* = Geleit-Hinderung (*van Helten § 62*) 14 § 9.

H

hac falla *D 8*; hac fala *D 9*; acfalla *D 7, Herold*; baofalla *C 6* = aus der Falle (*van Helten § 47*) 7 § 8.
hidulgus *D 7-9*; idulgus *Herold*; edulcus *C 6* = Doppellege (*van Helten § 157*) 19 § 2.
hocticla *D 7-9*; ortfocla *Herold*; orfocla *C 6* = Gartenvogel (*van Helten § 42*) 7 § 1 — vgl. orti fucla.
hymnis *D 7, 8*; himnes *D 9*; ymnisfith *Herold*; hinnifiht *C 6* = Sühnegeld (*van Helten § 12*) 2 § 2.

I

inchlauina *D 7*; incla uina *D 9*; inchauina *D 8*; inclanina *Herold*; laclabina *C 6* = Zerspalten (*van Helten § 114*) 48 § 13.
inzimus *D 7*; ing zimus *D 8*; inzimis *D 9*; in zymis *Herold*; inzymis *C 6* = Jährling (*van Helten § 16*) 4 § 2 — vgl. thinzimus.
inzimus sinani *D 7*; ingismus suianni *D 8*; in zimis suiani *D 9*; in zymissoagni *Herold*; inzymis senio *C 6* = Herden-Jährling (*van Helten § 17*) 2 § 3.
ischrabo *D 8*; iscrabo *D 7*; his chrabo *D 9*; extrabo *Herold* = Verleumdung (*van Helten § 117*) 49 § 2.
item bracti *D 7*; itembracti *D 9* (*Lücke in D 8*); ibidem bruche *Herold*; de bructe *C 6* = bei der Brust (*van Helten § 83*) 26 § 4.

L

leodardi, leodardii, leodardo *D 7*; leodardi, leod., leudardi, leudardo, leudi., leud. *D 8*; leodardi *D 9*; leudardi, leodardi, leodasdi *Herold*; leodardi, leodarde, leod. *C 6* = Mannbuße (*van Helten § 39*) 6 § 3, 8 §§ 3, 4, 10 §§ 1, 4, 8, 20 § 2, 31 § 1, 38 § 2, 39 §§ 1, 2, 40 § 1, 42, 43 § 1, 45 § 2, 46 § 1, 53, 54, 55, 64 §§ 1-3, 69 § 1.
leodi, leoti *D 7*; leodi, leuti *D 9*; leoti *D 8*; leudi *Herold*; leodi *C 6* = Manngeld (*van Helten § 87*) 69 §§ 3, 6 — vgl. mathdaleo.
leodinia *D 8, C 6*; leodinia, leodiniæ *D 7*; leodinia, leo dinia *D 9*; leodinia, leudinia *Herold* = Frauengeld (*van Helten § 88*) 31 § 2, 32, 33 § 1.
letus modi *D 8, 9*; modi *D 7*; leciim mus do *A 2* = Halbfreien-Beraubung (*van Helten § 124*) 60.
leue *D 7-9*; lem *Herold*; leui *C 6* = Lämmchen (*van Helten § 36*) 4 § 1.

tichauina] luchauina *D 7*; licauina *D 9*; liaha hauma *D 8*; lielamina *Herold*; inchabina *C 6* = Antlitzverstümmelung (*van Helten § 110*) 48 § 10.

M

malchom *D 7*; malcho *D 8* (*Lücke in D 9*) = Mann-Erschlagung (*van Helten § 133*) 69 § 4.
 malo ui eridario *D 7*; mallo uie ridario *D 9*; inalo uieridario *D 8*; mallo uuiridarium *C 6* = Werwolf (Mann-Würger) (*van Helten § 130*) 66 § 1.
 maltho friatho meotho] maltho fratho meotho *D 9*; maltho fiatho meotho *D 8*; malthofiatto meoto *D 7*; maltho theatha meotheos *Herold*; maltho chiado moetheo *C 6* = Ich sage ich lasse dich frei Knecht (*van Helten § 96*) 37 § 2.
 maltho itho frio blito] maltho hithofrio blito *D 9*; malcho itto frio blito *D 8*; maltholitho frioblito *D 7*; maltho theato meolito *Herold*; maltho chiado freoledo *C 6* = Ich sage ich lasse dich frei Halbfreier (*van Helten § 96*) 37 § 1.
 math daleo *D 9*; matdallo *D 7* (*fehlt D 8*); vuath leudi *Herold*; mathleote *C 6* = Großmannsgeld (*van Helten § 132*) 69 § 2 — vgl. leodi.
 melagno *D 7, 8* (*fehlt D 9*); malegano *Herold*; in elechano *Herold Note*; melachano *C 6* = Ringfinger (*van Helten § 108*) 48 § 6.
 menecleno *D 7*; mene cleno *D 9*; meledeno *D 8*; minechlene *Herold*; mineclino *C 6* = Kleinfinger (*van Helten § 108*) 48 § 7.
 mithio frasitho (*aus frasito verbessert*) *D 7*; mithio frasito *D 8*; mithio frassitho *D 9*; mittinio frastatitio (*frastathinto Note*) *Herold*; mitho strastatido *C 6* = verbotene Eigenmacht (*van Helten § 119*) 62 § 3.
 modileodi *D 9*; modo leodi *D 7* (*fehlt D 8*); mortis leodi *C 6* = Mordmannsgeld (*van Helten § 132*) 69 § 3.
 morcherter *D 7*; morcher ter *D 9*; molcherter *D 8*; math leud muster *Herold Note*; matheo demortis leod. *C 6* = Mordtat (*van Helten § 132*) 69 § 5.
 mosido *D 7, 9*; musido, mosido *D 8*; mosedo, mosdo *Herold*; musido *C 6* = Beraubung (*van Helten §§ 63 und 67*) 16 §§ 1-3 und 5 — vgl. chreomardo.

N

nabohot *D 7, 9* (*fehlt D 8*); napodero *Herold*; nabothna pondere *C 6* = Füllen (Jungtier) (*van Helten § 129*) 63 § 5.
 naschus taxaca *D 8*; nachus taxaca *D 9*; narcus taxaca *D 7*; nastthus texacha *Herold*; nasde *C 6* = Netz-Diebstahl (*van Helten § 100*) 44 § 2.
 nectanto *D 7, 8*; nec tanto *D 9*; tauthe *Herold*; neethanteo *C 6* = Nichterfüllung (*van Helten § 152*) 88.

norchlöt *D 8, 9*; norchot *D 7* = Nachschlüssel (*van Helten § 56*) 12 § 4.

O

obdubus *D 9*; obdubas *D 7*; obdub *D 8*; ob dopus *Herold*; ob duplo *C 6* = Aalkorb (*van Helten § 99*) 44 § 1.
 obrebus andappus *D 7, 8*; ob rebus andappus *D 9*; obreppus *Herold*; oueppo andrepa *A 1* = Bearbeiten andren (Land)streifens (*van Helten § 102*) 46 § 2.
 olecharde *D 7*; elecharde *D 8*; holecardo *D 9*; olethardis *Herold*; olephardis *C 6* = Bienengarten (*van Helten § 48*) 9 § 1 — vgl. ab chratis.
 orti fucla, ortho fugia *D 9*; ortifucla, orto fugia *D 7*; horti fucla, orto fugia *D 8*; ortfocla *Herold*, *C 6* = Gartenvogel (*van Helten § 42*) 7 §§ 3 und 7 — vgl. hocticia.

P

podor *D 8, 9*; pardor, podor *D 7*; pedero *Herold*; pondero *C 6* = Jungtier (*van Helten § 26*) 3 §§ 1-3.

Q

quinte *D 7, 8*; quinthe *D 9*; quintuo *Herold*; quinthac *C 6* = Hundsfott (*van Helten § 116*) 49 § 1.

R

rechalti *D 9*; redialti *D 7* (*fehlt D 8*); lerechala *Herold*; lesalti *C 6* = Spanferkel (*van Helten § 36*) 2 § 1.

reipus nicholessinus *D 7*; reipus nicholissimus *D 9*; reipus ni colensis *D 8*; reippus nicholesinus *E 11, 12*; reippus nicolesinus *E 13-16*; reiphus haec cha la sinus *Herold*; reiphus heealisinus *C 6* = Reifgeld-Verweigerung (*van Helten § 141*) 79 § 1.

reo dimia *D 7, 9*; reo demia *D 8*; chredunia *Herold*; radonia *C 6* = Leit-Sau (*van Helten § 22*) 2 § 5.

rincus modi *D 7*; renchus moh *D 9*; ren cus musdo *A 2* = Gesinde-Beraubung (*van Helten § 124*) 57 § 2.

S

sabancheo *D 9*; sabanc heo *D 7*; sambacheo *D 8* = Gehenkter (*van Helten § 134*) 75 § 1.
 seuto *D 9*; hischoto *D 7*; chisto *D 8*; schoto *Herold*; excoto *C 6* = Schüttung (*van Helten § 50*) 10 § 7.
 secti *D 7-9*; sichta *Herold*; secthe *C 6* = Schnitt (*van Helten § 107*) 48 § 1.

seolando ueua *D 9*; seolando ueua, se eo lando ueua *D 8*; seo lando ueua, seo lando uena *D 7*; seulandoueudas, seu landeueuas *Herold*; seolandoefa, seolandeefa, seolandefea, seulandeba *C 6* = Lebensgefährdung (*van Helten § 74*) 20 § 1, 22 §§ 1, 2, 24 — *vgl.* uiua.
 seolantis thadio *D 7*; seolanthis thadio *D 8*; reolantis thadio *D 9*; seo laude esthadio *Herold Note*; seolande stadio *C 6* = Lebensauslösung (*van Helten § 139*) 71 § 1.
 sitabahim *D 8*; sitabaim *D 7*; sithabahun, si thabahim *D 9*; stalathia *Herold*; stalachaia *C 6* = Stallvieh (*van Helten § 126*) 63 §§ 6, 7.
 smalcha ledi *D 8*; schmala ledi *D 7*; simal chaledi *D 9*; ex mala leudi *Herold*; hismala *C 6* = Mädchengeld (*van Helten § 91*) 33 § 2.
 solampinam *D 7*, *Herold*, *C 6*; solamphinam *D 9* (*Lücke in D 8*) = Hennenweibchen (*van Helten § 46*) 7 § 6.
 solis trabo *D 7*; solestrabo *D 9* (*fehlt D 8*); extrabo *Herold* = lügnerische Verleumdung (*van Helten § 117*) 49 § 4 — *vgl.* ischrabo.
 strona antidio (anthedio, anthidio) *D 7-9*; streonas anthedi *Herold*; stronis anthedio *C 6* = Webehütten-Einbruch (*van Helten § 101*) 45 § 1.
 sundelino *D 8*; sondolino *D 7*; sun dulino *D 9*; sundleno *Herold*; s(unt) dilino *C 6* = Schwimmer (*van Helten § 45*) 7 § 5.
 sundelino *D 8*; sondolino *D 7* (*Lücke in D 9*); sucelin *Herold*; socelino *C 6* = Stößer (*van Helten § 45*) 7 § 4.
 sunnista, sonesta *D 9*; sonnista, sonista *D 7*; sunista, sonista *D 8*; sonischalt *Herold*; sonista *C 6* = Herde (*van Helten § 25*) 2 § 9, 3 § 5.

T

taxaca *D 7, 8*; taxaca, thaxaca *D 9*; texaca, texara, texacha, texachalt *Herold*; texaca, thexacha, texa *C 6*; texeca *C 5* = Diebstahl (*van Helten § 20*) 2 § 8, 9 § 2, 10 § 3, 11 §§ 1, 2, 12 §§ 1, 2, 44 § 2.
 thaphano *D 7, 9*; taphano *D 8*, *Herold*; taphanu (*anscheinend aus daphanu verbessert*) *C 6* = Mittelfinger (*van Helten § 108*) 48 § 5.
 theachro taxaca *D 7, 8*; thro thaxaca *D 9*; thenca texaca *Herold*; theocho thexacha *C 6* = Unfreien-Diebstahl (*van Helten § 54*) 11 § 2.
 theobardo *D 7, 8*; teo bardo *D 9*; theophardo *C 6*; teophardo *C 5* = Knechtsbuße (*van Helten § 52*) 11 § 3.
 theodilinia *D 7*; theodolina *D 8*; theodulima *D 9*; theu leude, theu leudinia *Herold*; theladina *C 6* = Knechtsteilung (*van Helten § 123*) 57 § 1.
 theo hi chada *D 9*; theochada *D 7* (*fehlt D 8*); theoctidia *Herold*; thercoheata *Herold Note*; theoycata *C 6* = Mädchenscheren (*van Helten § 90*) 35 § 2.

theolasina *D 7-9, C 6*; theu lasina *Herold* = Knechtsverführung (*van Helten § 55*) 11 § 4, 65.
 theorzine, theorgie *D 9*; theorzine, theorgie *D 8*; teor zine, teorgie *D 7* = Gottesdiener (*van Helten § 160*) 78 §§ 1, 2.

theos taxaca *D 8*; theostaxaca *D 7*; theus taxaca *D 9*; theu tha texaca *Herold*; teoxaca *C 6*; texeca *C 5* = Knechtsdiebstahl (*van Helten § 51*) 11 § 1.
 theтика *D 7, 8*; theta *D 9*; thertesun *Herold*; tertega *C 6* = Läufer (*van Helten § 13*) 2 § 2.
 thinzimus podor *D 8*; thin zimus podor *D 9*; thinzimus pardorsu(m) *D 7*; zymis pedero malia *Herold*; inzymis pondero mala *C 6* = Jährlings-Jungtier (*van Helten § 16*) 3 § 2 — *vgl.* inzimus.

thouuerpo acfado] tho ouerpo hacfado *D 9*; tho o uerpota sado *D 7* (*Lücke in D 8*); tho vuespho (vuesfo) ac falthro *Herold*; trouuer *C 6* = Zaubergaben-Angriff (*van Helten § 81*) 25 § 2 — *vgl.* co uirgo.

thuochapo *D 7*; tuhochapo *D 9*; thuo chaido *D 8*; aurappo *Herold* = Geläute (*van Helten § 97*) 38 § 1.

trachlagia *D 7, 9*; thradiligia *D 8*; stalacha *Herold*; stallachia *C 6* = Stallvieh (*van Helten § 49*) 10 § 2.

treuudio *D 7*; treuim dio *D 9* (*fehlt D 8*); trouando *Herold*; throuuido *Herold Note*; trouuido *C 6* = Fußgefesselter (*van Helten § 120*) 52 § 1.
 trio iobio amestalla *D 7*; trio iubeo amestella *D 9* (*fehlt D 8*); trouuidio cham stala *Herold*; uuis-nouida *C 6* = Fußgefesselter im Stall (*van Helten § 120*) 52 § 2.

tua *D 7-9* = Anstiftung (*van Helten § 74*) 47 § 1.
 tu nechana *D 7*; tu nechanna *D 8*; tu(m) nechana *D 9*; tuene chunne *Herold* = zweimal neun Hunderte (*van Helten § 40*) 6 § 1.

tunzinio *D 7, 8*; tunzino *D 9, C 6*; tunginum *Herold*; tunzinus *C 5* = Thingrichter (*van Helten § 146*) 81 § 2.

turnichal *D 7, 8*; turni chal *D 9*; thurnichale *Herold*; tornechale, thornechale *C 6* = Grab-schänden (*van Helten § 68*) 18.

turriphathio *D 7, 8*; turri phathio *D 9*; turpha falchio *Herold*; turpehaldeo *C 6* = Dorfüberfall (*van Helten § 66*) 17 § 2.

U

urbis uia lacina *D 9, Herold*; urb(is) uia lacina *D 7* (*Lücke in D 8*); urbis uia lazyna *C 6* = Brechen der Wegsperrung (*van Helten § 65*) 30 — *vgl.* uia lacina.

uutchardo] autchardo *D 7*; uuzchardo *D 8*; huut char do *D 9*; schuisara chrogino *Herold*; chascarо *C 6* = Haarscheren (*van Helten § 89*) 35 § 1.

V

ueganus *D 7-9*; uejano *Herold*; uejano, uejape *Herold Note*; uejippe *C 6* = Weihe (*van Helten § 43*) 7 § 2.
 uero uanum] uero manum *D 7*; uero uhano *D 9 (Lücke in D 8)*; theurora *Herold*; uueruanathe (*aus uueruanate verbessert*) *C 6* = Notzucht (*van Helten § 92*) 15 § 2.
 uia lacina *D 7, 8, Herold*; uia lacina, ui alacina *D 9*; uia lacina, uia lazina, uia lazyna *C 6* = Wegsperrung (*van Helten § 65*) 16 § 4, 30, 50 §§ 1, 2.
 uieridario *siehe* malo ui eridario.
 uiua *D 7-9* = Gefährdung (*van Helten § 73*) 21 § 2 — *vgl.* seolando ueua.

W

uuadreto *D 7, 8*; uuadretho, uuad retho *D 9*; uuadredo, uuadrido *Herold*; uuadrido *C 6* = Schläger (*van Helten § 127*) 63 §§ 2-4.
 uuasbucho *D 8*; uuasbuco *D 7*; uuarbucho *D 9*; uuasbugo *C 6* = Verstümmelter auf dem Wasen (*van Helten § 134*) 74.
 uidardi *D 7*; uui dardi *D 9 (fehlt D 8)*; uiiraddardi *Herold*; uuirodarde *C 6* = Entmannung (*van Helten § 89*) 48 § 14.
 uidifalt *D 7*; uuidi falt *D 9 (Lücke in D 8)*; uuadfaltho, uuadefaltho *Herold*; uueu(m) adepaltheo, uualdphalt *C 6* = Schlagwunde (*van Helten § 78*) 23 § 1.
 uidrositelo *D 7*; uuidro si thelo *D 9*; uidrosilito *D 8*; uuidre sa thalo *Herold*; uidristhohlo *C 6* = Widersetzlichkeit (*van Helten § 142*) 80 § 3.

WORTREGISTER

Die Stellennachweise beziehen sich, wenn keine Textklassenbezeichnung vorangeht, auf Titel und Paragraphen der Textklasse D; wenn E vorangeht, auf die Textklasse E. Aus E sind nur solche Wörter aufgenommen, die in D entweder überhaupt nicht oder nur in abweichender Bedeutung bzw. in stärker abweichender Form vorkommen. Die im Spaltendruck oder in den Apparaten vorkommenden Varianten einzelner Handschriften sind nicht verzeichnet. Der Sonderwortschatz der Textklasse S stimmt mit demjenigen von K überein und ist als solcher im *Pactus-Band* (S. 292—320) berücksichtigt.

Zwischen lateinischen und fränkischen Wörtern ist kein Unterschied gemacht, zumal in einer Reihe von Fällen die Herkunft streitig ist oder doch ein von Haus aus fränkisches Wort lateinisch flektiert wird. Doch sind die malbergischen Glossen, die fränkischen Formeln und Zahlwörter in dem vorausgehenden Glossar zusammengestellt, auf dessen stammgleiche Wörter jeweils verwiesen wird.

Das Wortregister strebt hinsichtlich des Wortschatzes und bei den in der Textklasse D vorkommenden Substantiven und Verben auch hinsichtlich der Belege Vollständigkeit an. Für die Hilfswörter sind die vorkommenden Bedeutungen nur in Auswahl belegt, um so gründlicher, wenn sie ungewöhnlich sind. Zahlwörter sind nur ausnahmsweise aufgenommen.

Die Belege sind in folgender Anordnung verzeichnet:

Prol	= Prolog
TV	= Titelverzeichnis der <i>Lex Salica</i>
I § 1 usw.	= Text der <i>Lex Salica</i> nach Titel und Paragraphen
DCh	= <i>Decretio Childeberti</i>
Epil	= Epilog
KL	= Königsliste

Weitere Abkürzungen:

T	= Text (im Gegensatz zum TV und den Titelüberschriften)
Ü	= Überschrift eines Teiles oder eines Titels
Vw	= Vorwort
Nw	= Nachwort

Die lateinischen Wörter der Textklasse D suche man unter den für ihren Verfasser vorauszusetzenden Grundformen, nicht unter der (gelegentlich abweichenden) klassisch-lateinischen Wortform: also nicht pes sondern pedis; nicht prehendere sondern prendere; nicht toxicare sondern tuscare usw. Die Verdeutschung ist als Übersetzungshilfe gedacht und daher aus dem Zusammenhang zu verstehen. Es soll durchaus nicht behauptet werden, daß das betreffende Wort auch für sich allein die angegebene Bedeutung hat.

Hinsichtlich des sachlichen Gehaltes und abweichender Verdeutschungsvorschläge wird auf die Erläuterungen von Heinrich Geffcken (*Lex Salica*, Leipzig 1898, S. 107—315) verwiesen, die zu jedem in Betracht kommenden Stichwort angeführt sind. Wegen der neueren Arbeiten von Franz Beyerle, Erich Frhr. v. Guttenberg und Karl Fredrik Freudenthal vgl. den *Pactus-Band* (S. 292 Anm. 2). Hinzugekommen ist noch: Joseph Balon, *Remarques sur l'emploi de l'adjectif alienus dans le „Pactus Legis Salicæ“* (Album III, E. Lousse, Standen en Landen XXVII, Leuven/Paris/Béatrice-Nauwelaerts 1963, S. 1—18); vgl. nachstehend zu diesem Stichwort. Zum *Pactus-Band* (S. 264 Tit. 120 u. S. 266 Tit. 127 § 2) verdanke ich Franz Beyerle zwei briefliche Hinweise: euisio dominica bedeute nicht ‚Gottesurteil‘, sondern ‚Erwirkung nach Königsrecht‘ (das erscheint einleuchtend) und petrio taratro sei nicht zu erpi(ce) au)t arat ro, sondern zu pe(c)ti(ne au)t arat ro ‚mit Harke oder Pflug‘ zu emendieren (was dem Schriftbild besser entspricht und überzeugt).

A	aber = Eber 52 § 2. abere siehe habere.
a, ab = von Prol § 1; Epil; KL Vw; = zu KL Vw.	absens = abwesend TV 24; 24 Ü; 68 § 7; 86 § 3. absque = ohne DCh 2 §§ 2, 5.
abattere = herabschlagen (Geffcken S. 234) 75 § 1.	abstinere = enthalten DCh 3 § 7.

- accedere = gehen 80 § 2; 88.
 acceptor = Habicht (*Geffcken S. 112*) 7 §§ 1-3.
 accipere = empfangen 13 § 1; 47 § 2; 68 §§ 1-3;
 8; 79 §§ 2-8; 81 § 2; = nehmen 79 § 1; 81
 § 1; *DCh* 1 § 2.
 accusare = anklagen *TV* 24; 24 Ü.
 accusator = Kläger *E* 85 § 3.
 ad = zu *Prol* § 1; 1 § 1; *DCh* 2 § 1; = bei 63
 § 1; = in *DCh* 2 § 2; = an *DCh* 2 § 2; = für
 10 § 1; = vor *TV* 24; 91 § 1; = gegen *DCh*
 3 § 2.
 adchramire = angeloben (*Geffcken S. 154, 186*)
 62 §§ 1, 2.
 adcrescere = hinzuwachsen (*Geffcken S. 194*) 88;
 = anwachsen *DCh* 2 § 2.
 ad(d)ere = (hin)zufügen 80 § 2; 86 § 2; *Epil.*
 adesse = sein *Prol* § 2.
 affirmare = bestätigen (*Geffcken S. 287*) 81 § 2.
 adframire = angeloben *E* 61 §§ 1, 2.
 adhuc = noch *Prol* § 1; = weiter 68 § 3.
 adimplere = erfüllen 61; 91 § 1.
 adiectivus = in Verzug gesetzt (*Geffcken S. 197f.*)
 86 § 3.
 adiuvare = unterstützen *DCh* 2 § 3; 3 § 2.
 admallare = vorladen (*Geffcken S. 194, 198, 202*)
 86 §§ 2, 3; 87 § 1; 91 § 1.
 admigrare = hinzuziehen (*Geffcken S. 172f.*) 80
 § 4.
 admissarius = Deckhengst (*Geffcken S. 155*) 63
 §§ 2, 3.
 admittere = begehen 68 § 7; *DCh* 3 § 6; = über-
 antworten *DCh* 1 § 2; 2 §§ 1, 2, 5.
 admodum = in dem Maße *DCh* 2 § 2.
 admonicio = Mahnung 88.
 adoptivus = Adoptivsohn *E* *KL* 4.
 adornare = schmücken *E* *Prol* § 3.
 adpreciare = abschätzen (*Geffcken S. 193, 198*)
 86 §§ 1, 3.
 adprindere = ergreifen *DCh* 3 § 2.
 adprobare = nachweisen (*Geffcken S. 109*) 2 § 1
usw.; 49 §§ 2-4; 52 § 1; 61; 71 § 3; 83 § 2; 84
 §§ 1-3; 99.
 acquiescere = zulassen *DCh* 2 § 4.
 adquirere = gewinnen 73. — adquiri = zufallen
DCh 2 § 2.
 adsallire = anfallen (*Geffcken S. 123, 125, 165*)
TV 17; 14 § 9; 16 § 4; 17 Ü, §§ 1, 2; 70 § 1.
 adsedere = niederlassen (*Geffcken S. 174*) 80 § 2.
 adsolere = vorkommen *DCh* 2 § 4.
 ad ubi = aber sodann *Prol* § 3.
 adulterare = Nachschlüssel verwenden (*Geffcken*
S. 118f.) 12 § 3.
 adulterium = Unzucht (*Geffcken S. 135*) *TV* 36;
 36 Ü.
 adunare = versammeln *DCh* 2 § 2.
 advenire = hinzukommen *Epil.*
 aeneus = Kesselprobe *E* 88 §§ 1, 3; 95.
 aestimare *siehe* stimare.
 affatumiae = Ankündigung *E* 80 Ü.
 affatumire = ankündigen (*Geffcken S. 178f.*) *TV*
 81; 81 Ü.
 ager = Acker (*Geffcken S. 167*) 71 § 3.
 agere (ait) = tun 81 § 1; = führen *KL Vw*; *siehe*
 iter agens und gracias agere.
 agnicio = Anerkennung *Prol* § 4.
 agnus = Lamm 4 § 1.
 agnuscerre = erkennen (*Geffcken S. 185, 244*) 62
 § 3; 82 §§ 1, 2.
 agutarius *siehe* veltrus agutarius.
 ait = sagt *KL Nw*.
 alienus = fremd [*Jos. Balon (a.a.O.) kommt „in*
strenger Kritik“ (L. Hatzfeld) zu dem Ergebnis,
man könne alienus nicht schlechthin mit fremd,
étranger übersetzen, was unbestreitbar richtig ist,
wenn er fremd als ausländisch versteht. Aber
das ist bei den Gegenüberstellungen „eigene“ und
„fremde Magd“, „eigene“ und „fremde Mühle“,
„eigenes“ und „fremdes Feld“ selbstverständlich
nicht gemeint; schließlich bedeutet ja auch im
Französischen étranger à „qui n'appartient pas
*à“ (Sachs/Villatte, *Enzyklopädisches französisch-**
- deutsches Wörterbuch*, 4. Bearbeitung 1917,
*S. 384).] *TV* 17, 39-43, 46, 54, 55, 58, 60, 64,
 66, 87, 97; 8 § 3; 10 §§ 3, 5, 8; 11 §§ 1, 4;
 14 §§ 8, 10; 15 § 1; 17 Ü, §§ 1, 2; 29 § 1;
 36 §§ 1, 3-5; 37 §§ 1, 2; 39 Ü, § 1; 40 § 1;
 41 § 1; 42; 43 § 1; 46 §§ 1-3; 54; 55; 57 § 2;
 58; 63 § 6; 64 Ü, §§ 1, 2; 65; 66 § 1; 80 § 1;
 87 Ü, § 1; 97 Ü, T; 99.*
- aliqua parte = anderswohin 51 § 2.
 aliquis = jemand 10 § 5; = irgendeiner 34. —
 aliquid = etwas 12 § 3; = einiges 10 § 3; =
 irgendwie 47 § 1.
 aliubi = anderswo 16 § 4.
 alias = andrer 47 § 1; *DCh* 2 § 3; *KL* 7. —
 aliut = zum andern *KL Nw*.
 allus = Rindenstück (*Geffcken S. 162*) 69 §§ 3, 5.
 alninus = von der Erle (*Geffcken S. 228*) 94 § 1.
 alodis = Erbgut (*Geffcken S. 222f.*) *TV* 93; 93 Ü.
 alter = andrer 8 § 4.
 amallus = Gerichtsgenosse (*Geffcken S. 189*) 82 § 1.
 ambo = beide *DCh* 2 § 2. — ambo partis =
 beiderseits 15 § 3.
 ambulare = gehen 86 §§ 2-4; 91 § 1; 94 § 1; *DCh*
 3 § 1.
 amen = Amen *Datierung hinter Prol; Schluß-*
formel hinter 100 § 5; DCh Datumzeile; Epil
Schlußformel; KL hinter 8.
 amicus = Freund *DCh* 2 § 3.
 amita = Tante *DCh* 1 § 1.
 amittere = verlieren 80 § 3.
 amplius = mehr 14 § 5; *Epil.* — supra ...
 amplius = über ... hinaus 87 § 2.
 ancilla = Magd (*Geffcken S. 117, 135f., 160, 247*,
250) *TV* 36; 11 §§ 1-3; 14 § 10; 36 Ü, §§ 1-5;
 57 § 1; 68 § 8; 82 § 1.

aneda = Ente (*Geffcken S. 113*) 7 § 5.
 angelus = Engel *KL Nw.*
 angulus = Ecke (*Geffcken S. 219*) 100 § 2.
 animal = Rind (*Geffcken S. 110*) *TV 3; 3 Ü, § 5;*
10 §§ 1, 2, 4.
 annona = Getreide (*Geffcken S. 133*) *TV 21; 21*
§ 1; 29 §§ 1, 2.
 annucus = einjährig 3 § 2; 4 § 2; 63 § 5.
 annus = Jahr *Datierung hinter Prol; 31 § 1; 34;*
DCh 1; 2 § 1; Datumzeile; KL Vw; 1a-d; 1-8;
hinter 8.
 anquila = Aal (*Geffcken S. 140*) *TV 44; 44 § 1.*
 ansera = Gans (*Geffcken S. 113*) 7 § 5.
 ante = vor *Datierung hinter Prol.*
 antea = vorher 86 § 3.
 antequam = bevor *TV 19; 18; 19 Ü.*
 Antonacum = Andernach *DCh 1.*
 antruscio = Gefolgsmann (*Geffcken S. 162, 256f.*)
69 § 4; 70 §§ 1, 2.
 aperire = öffnen (*Geffcken S. 116, 149*) 10 § 8; 53.
 apis = Biene, Bien (*Geffcken S. 113f.*) *TV 9;*
9 Ü, §§ 1, 2.
 ap(p)ellare = ausrufen (*Geffcken S. 260f.*) 81 § 2.
 apud, aput = bei 62 § 2; 82 § 1; *DCh 1 § 2;* =
 mit 37 § 1.
 aqua = Wasser 69 §§ 2, 5.
 arare = pflügen *TV 46; 46 Ü, §§ 1, 2.*
 arator = Pflüger 46 § 3.
 aratrum = Pflug 46 § 3.
 arbor = Baum (*Geffcken S. 112, 140*) *TV 8; 7*
§ 1; 8 Ü.
 ardere = verbrennen (*Geffcken S. 149*) 20 § 2.
 arrestato = Grabmal (*Geffcken S. 126, 208*) 19 § 3.
 arma = Waffen (*Geffcken S. 255f.*) *Prol § 1.*
 aroena = Handraub (*Geffcken S. 229*) *TV 95;*
95 Ü. — vgl. Glossar.
 ascendere = besteigen (*Geffcken S. 133*) *TV 64;*
64 Ü, § 1; = ansteigen 66 § 2; 86 § 2.
 Asclipiodus = Asclipiodotus *DCh Rekognitions-*
zeile.
 ascus = Nachen (*Geffcken S. 132*) *TV 28; 28 Ü,*
T. — vgl. Glossar unter chanzasco.
 asper = ungestüm *Prol § 1.*
 aspicere = schauen 100 § 2.
 atque = und *Prol § 4.*
 aucculus = Vögelchen (*Geffcken S. 113*) 7 § 8.
 auctor = Urheber (*Geffcken S. 288*) 18; =
 Schöpfer *Prol § 1.*
 audax = kühn *Prol § 1.*
 audere = wagen *E DCh § 4.*
 audire = hören (*Geffcken S. 176*) 66 § 1; 80 § 2;
85 § 3; 86 § 3; DCh 1 § 2; 3 § 1.
 auferre (abstuli) = benehmen *KL Nw.*
 aurem repetere = Gehör fordern 92 § 1.
 auricula = Ohr (*Geffcken S. 143*) 48 § 11.
 aurum = Gold *Prol § 4.*
 auso temerario = in verbrecherischer Vermessen-
 heit *DCh 2 § 3.*

aut = oder *TV 21; DCh 1 § 1; = und TV 18;*
18 Ü. — aut ... aut = entweder ... oder
DCh 3 § 5.
 autem = aber *KL Nw.*
 auxiliare. — *Deo auxiliante = mit Gottes Hilfe*
E DCh § 1.
 aviaticus = nachgelassen *DCh 1 § 1.*
 avicula = Vögelchen *E 7 § 8.*
 avis = Vogel (*Geffcken S. 112*) *TV 7; 7 Ü.*
 avunculus = Oheim (*Geffcken S. 122, 170f.*) 79
§§ 6, 7; DCh 1 § 1.

B

bannire = gebieten (*Geffcken S. 107*) *DCh 3 § 1.*
 baptismum = Taufe *Prol §§ 3, 4.*
 barbarus = Germane, germanisch (*Geffcken*
S. 161) *Prol § 1; 16 § 2; 69 § 1.*
 bargus = Baumgalgen (*Geffcken S. 234, 244, 249*)
TV 75; 75 Ü, § 1.
 basilica = Basilika (*Geffcken S. 210*) *TV 76;*
76 Ü, T; 77 Ü, T.
 battere = schlagen (*Geffcken S. 151, 234*) *TV 58;*
58.
 bellare = kämpfen *KL Vw.*
 beneficium = Lehn *E TV 87.*
 beodus = Tisch (*Geffcken S. 182*) 81 § 2.
 bestea = wildes Tier *Prol § 4.*
 bibere = trinken (*Geffcken S. 131*) 25 § 3.
 bimatus = zweijährig (*Geffcken S. 110*) 3 § 2.
 bimus = zweijährig (*Geffcken S. 110*) 2 § 3; 4 § 2.
 Bodochagme, Bodohaimi = Bodoheim *Prol § 2.*
 Bodogastis = Bodogast *Prol § 2.*
 bonus = unbescholtener (*Geffcken S. 274, 277*) 81
§ 2; DCh 2 § 5.
 bos = Ochse (*Geffcken S. 110*) 3 § 3; 62 § 1; 82
§ 1.
 brachium = Arm (*Geffcken S. 131*) 26 § 2.

C

caballicare = reiten 64 § 1.
 caballus = Pferd (*Geffcken S. 155*) *TV 63, 64;*
10 §§ 1, 2; 38 § 2; 62 § 1; 63 Ü, § 1; 64 Ü,
§§ 1-3; 82 § 1.
 cadere = entfallen *E 99.*
 caelum = Himmel *KL Nw.*
 camiare = ertauschen (*Geffcken S. 154*) 62 §§ 1,
2; 82 § 1.
 camisa = Hemd (*Geffcken S. 220f.*) 100 § 3.
 campus = Feld (*Geffcken S. 110, 243*) *TV 40, 46;*
40 § 1; 46 Ü, §§ 1-3; DCh 2 § 1.
 candor = Reinheit *Prol § 1.*
 canis = Hund (*Geffcken S. 111*) *TV 6; 6 Ü, § 3;*
17 § 2; 52 § 3.
 capere = ergreifen *DCh 2 § 2.*
 capitale = Wert (*Geffcken S. 109, 116, 158*) 2 § 2
usw.; DCh 3 §§ 4, 5.
 capitulum = Kapitel vor und hinter *TV.*

- capra = Ziege (*Geffcken S. 111*) *TV 5; 5 Ü, §§ 1, 2.*
- capritus = Ziegenbock *E 5 § 1.*
- capulare = abhauen *8 §§ 1-3; 48 §§ 3, 12;* = zerhauen *19 § 3; 21 § 2; 48 §§ 1, 8; 53.*
- caput = Haupt *22 § 3; 75 § 2; 94 § 1.*
- Carbonaria = Kohlenwald *82 § 2.*
- cargare = karren (*Geffcken S. 251*) *43 § 2.*
- Carolus = Karl Martell *E KL 13;* = Karl d. Gr. *Datierung hinter Prol.*
- carpentarius = Stellmacher (*Geffcken S. 117*) *11 § 2.*
- carruca = Wagen (*Geffcken S. 139*) *63 § 1.*
- carrus = Karren (*Geffcken S. 139*) *TV 54; 17 § 2; 40 § 1; 41 § 2; 43 § 2; 54.*
- carta = Urkunde (*Geffcken S. 282*) *16 § 4.*
- casa = Behausung (*Geffcken S. 127 u. ö.*) *TV 20, 56; 12 §§ 1-3; 13 § 1; 14 § 1; 20 § 1; 56; 71 § 3; 81 §§ 1, 2; 88; 100 § 2; DCh 3 § 1; zu causa entstellt 86 § 3.*
- castrare = entmannen (*Geffcken S. 135f., 144, 158, 160, 256*) *13 § 2; 36 § 5; 48 § 14; 68 §§ 4, 8.*
- catholicus = katholisch *Prol §§ 1, 3.*
- causa = Anspruch (*Geffcken S. 170*) *Prol § 2; 18; 68 §§ 1, 6; 79 § 9; 84 § 3; 86 § 3; 89 §§ 2, 3; 90 § 4; 92 § 1; 98; DCh 2 § 1; 3 § 4;* = Rechtsgrund *51 § 1; DCh 2 § 3;* = Frage (*Geffcken S. 170*) *79 § 1; 81 § 1.* — vgl. unter casa. — causa = zwecks *E 41.*
- celare = verheimlichen (*Geffcken S. 161f.*) *52 §§ 1, 3; 69 § 5.*
- centena = Zentene (*Geffcken S. 262f.*) *DCh 3 §§ 4, 5.*
- centenarius = Zentenar (*Geffcken S. 168f., 228*) *79 § 1; 81 §§ 1, 2; DCh 3 §§ 2, 4.*
- certe, certa = etwa *4 § 3; 86 § 4; DCh 2 § 2.*
- cervix = Nacken *Prol § 4.*
- cervus = Hirsch (*Geffcken S. 148, 248*) *52 §§ 1-3.*
- Childebertus, Chelbertus, Heldobertus = Childebert I. *Prol § 3; Epil;* = Childebert II. *DCh Ü;* = Childebert III. *KL 3; E KL 9;* = Childebert, Grimoalds Sohn *KL 1c; E KL 4.*
- Childericus, Childricus, Heldericus, Helderigus = Childerich II. *KL 1d; E KL 6;* = Childerich III *KL 8; E KL 14.*
- Chilpericus, Helpericus = Chilperich II. *KL 5; E KL 11.*
- Chlodovius, Chlodoveus, Clodoveus = Chlodowech I. *Prol § 3;* = Chlodowech III. *KL 2; E KL 8.*
- Chlotharius, Clotharius = Chlothar I. *Prol § 3; Epil;* = Chlothar II. *KL Vw; E KL 1.*
- Christus *Prol Ü, § 4; Tert Ü; KL Vw und Nw.*
- chunnas = (Pfennig-)Hunderte (*Geffcken S. 291*) *TV hinter 100; Text hinter 100.*
- cicinus = Schwan (*Geffcken S. 113*) *7 § 7.*
- cinidus = Buhlnabke (*Geffcken S. 144f.*) *49 § 1.*
- clamare = schelten *49 §§ 2-6; 96.*
- clausura = Umfriedung (*Geffcken S. 114, 139*) *TV 10; 10 Ü.*
- clavis = Verschluß (*Geffcken S. 109f., 112, 114, 118f., 132*) *TV 28, 45; 7 § 3; 8 § 1; 12 §§ 3, 4; 28; 45 §§ 1, 2;* = Schlüssel *Prol § 1.*
- coccus = Hahn *7 § 6.*
- cocinare, quoquinare = brauen (*Geffcken S. 232*) *96;* = kochen *DCh 3 § 7.*
- cogere = zwingen *14 § 5; 70 § 3.*
- cogitare = denken *KL Nw.*
- cognominans = zubenannt *Prol § 2.*
- cognoscere = erkennen *Epil.*
- colepus = Schlag (*Geffcken S. 128f., 158*) *TV 22; 22 § 1; 23 § 1.*
- colligere = sammeln *70 § 1; 100 § 2; DCh 2 § 2;* = zuziehen *66 § 1; 81 §§ 1, 2; 86 § 3; 91 § 2;* = einziehen *73; 79 § 9.*
- Colonia = Köln *DCh 3, Datumzeile.*
- communis = gemeinsam *3 § 4.*
- concagatus = Scheißkerl (*Geffcken S. 145*) *49 § 3.*
- concamiare = ertauschen *E 61 §§ 1, 2.*
- concedere = schenken *Prol § 4.*
- concedes = Verhau (*Geffcken S. 128*) *21 § 2.*
- condemnare = verdammen (*Geffcken S. 283*) *TV 99; 84 § 2; 99 Ü, T; DCh 3 § 2.*
- condemnatio = Verdammung *E DCh § 2.*
- condere = begründen *Prol § 1.*
- condicio = Urteil *DCh Vw; 1 § 2; 2 §§ 1, 2; 3 § 5.*
- confessio = Bekenntnis *66 § 2.*
- confiscare = beschlagnahmen (*Geffcken S. 202*) *87 § 1.*
- confiteri = bekennen (*Geffcken S. 115, 157f.*) *10 §§ 1, 4; 68 §§ 2-4.*
- confugere = Zuflucht suchen *E DCh § 4.*
- confugium facere = Zuflucht finden (*Geffcken S. 265f.*) *DCh 2 § 2.*
- coniugium = Ehe *14 §§ 8, 10; 36 § 4; DCh 1 § 2.*
- coniuccio = Verbindung *DCh 1 § 2.*
- co(n)mittere = begehen *TV 29; 29 Ü; 34.*
- commonire, commonire = laden (*Geffcken S. 188*) *82 § 1.*
- comparare = erwerben *E 61 §§ 1, 2.*
- conponere, cumponere = büßen (*Geffcken S. 108*) *1 § 2; 14 §§ 2, 3, 6; 23 § 2; 36 § 5; 47 § 1; 61; 68 §§ 1, 5; 70 § 4; 71 §§ 1-3; 82 § 1; 86 §§ 2, 4; 87 § 2; 89 §§ 2, 4; 91 § 2; 100 §§ 1, 5; DCh 2 §§ 3, 4; 3 §§ 3, 7.*
- conposicio = Buße *TV 73; 68 § 7; 73 Ü, T; 91 § 1; 94 §§ 1, 2; 100 §§ 3, 5.*
- comprehendere, cumprehendere = ergreifen *DCh 2 § 5;* = umschreiben *70 § 3.*
- conprobare = nachweisen *70 § 3.*
- consentire = im Einverständnis sein *DCh 2 §§ 2, 4.*
- consequi = ereilen (*Geffcken S. 154*) *62 § 1.*

- conservare = aufrechterhalten *E Epil.*
 consilium = Rat *Prol § 1;* = Vollwort (*Geffcken S. 132f., 140, 156, 232ff., 237, 251*) *27 § 1; 35 § 1; 37 § 1; 64 § 1.*
 consistere = wohnen (*Geffcken S. 278*) *80 § 1.*
 constituere = festsetzen *Epil.*
 consubrina = Muhme (*Geffcken S. 170f.*) *79 §§ 5, 6.*
 contempnere = mißachten *TV 91; 91 Ü, § 1; DCh 2 § 2.*
 contendere = bestreiten *E 49 § 1.*
 contestare = Protest erheben (*Geffcken S. 124f., 174f., 195*) *88.*
 continere = enthalten (*Geffcken S. 156*) *86 § 3.*
 contra = gegen *92 § 3.*
 contradicere = widersprechen (*Geffcken S. 172f., 217*) *80 §§ 1, 2; 91 § 3.*
 contradictor = Widersprecher *E 79 § 2.*
 contubernium = Zeltgenossenschaft (*Geffcken S. 125, 165, 167*) *TV 70, 71; 70 Ü, §§ 1, 3-5; 71 Ü, § 3.*
 convenire = zusammenkommen *Prol § 2;* = übereinkommen (*Geffcken S. 111, 170, 177, 179, 204, 209f.*) *4 § 4; 15 § 3; 68 § 2; 79 § 1; 81 § 1; 89 §§ 1, 3; DCh 1 §§ 1, 2; 2 §§ 1-4; 3 §§ 1, 4, 5; Epil.*
 convertere = bekehren *Prol § 1; KL Vw.*
 convicium = Schmähung (*Geffcken S. 144*) *TV 49; 49 Ü.*
 convincere = überführen (*Geffcken S. 167*) *10 § 8; 62 § 3; 71 § 1; 89 §§ 2, 3; DCh 2 § 5; 3 § 5.*
 conviva = Tischgenosse (*Geffcken S. 162*) *69 § 6.*
 convivium = Gelage (*Geffcken S. 167*) *71 §§ 1, 2.*
 cooperire = überdecken *69 § 3.*
 coram = vor *81 § 2.*
 corporeus = körperlich *Prol § 1.*
 corpus = Leiche (*Geffcken S. 207ff.*) *Prol § 4; TV 19; 18; 19 Ü, T; 70 § 3.*
 costa = Rippe (*Geffcken S. 129*) *22 § 4.*
 costodire = wachen *10 § 5;* = beachten *82 § 2;* = bewahren *Prol §§ 1, 4.*
 cranne = Gehege (*Geffcken S. 109*) *2 § 1.* — vgl. Glossar unter chranne chalsti.
 credere = glauben (*Geffcken S. 159*) *68 § 3;* = anvertrauen (*Geffcken S. 179f.*) *81 § 1.*
 cremare = verbrennen *Prol § 4.*
 crene cruda = Erdwurf (*Geffcken S. 217f.*) *TV 100; 100 Ü, § 4.*
 crescere = zuwachsen (*Geffcken S. 193f.*) *86 § 2.*
 crimen = Verbrechen *36 § 5; 68 §§ 5, 8.*
 criminosus = Verbrecher, verbrecherisch *DCh 2 § 5; 3 §§ 1, 3.*
 cubitus = Ellenbogen *26 § 3.*
 culcare = setzen (*Geffcken S. 160, 175, 196, 212f., 215f.*) *62 § 3; 68 § 7; 86 § 2; 88; 91 § 1; 92 § 1.*
 culmen = Würde *E Prol § 2.*
- culpa = Schuld *23 § 2; 34; 68 § 3.*
 culpabilis = schuldig *91 § 2.* — culpabilis iudicetur = er werde zu schulden verurteilt (*Geffcken S. 108*) *1 § 1 usw.*
 cum = wenn *92 § 1;* = da *Epil.*
 cum = mit *TV 21; DCh 1 § 1; Epil;* = bei *18; 82 § 2;* = aus *86 § 3.*
 cummonire, cumponere, comprehendere *siehe* comonire, conponere, comprehendere.
 currere = laufen (*Geffcken S. 129f.*) *22 § 4.*
 curtis = Hof (*Geffcken S. 112f., 150*) *TV 56; 8 § 2; 56.*
 custodire *siehe* costodire.

D

- Dagobertus = Dagobert I. *KL Vw, 1a, Nw; E KL 2;* = Dagobert III. *KL 4; E KL 10.*
 damnum = Schaden (*Geffcken S. 111*) *TV 10; 10 Ü, §§ 6-8.*
 dare = geben *TV 25; 25 §§ 1, 3; 47 § 2; 68 §§ 3, 7; 81 §§ 1, 2; 89 §§ 2-4; 100 § 3; DCh Datumzeile;* = stellen *TV 85; 71 § 1;* = gewähren *18.*
 de = von *TV 1; DCh 1 § 1;* = aus *Prol § 2;* = an *100 § 3; KL Nw;* = bei *DCh 1 § 1; 2 § 3;* = nach *KL Nw;* = mit *100 § 5; DCh 2 § 3;* = über *Prol § 2; DCh 2 § 4;* = hinsichtlich *DCh 1 § 2; 2 § 1;* = gemäß *59;* = wegen *86 § 3.*
 debattore = schlagen *31 § 2.*
 debere = dürfen *10 § 1; 20 § 1; 62 § 1; 80 § 2; 90 § 4;* = müssen *18; 66 §§ 1, 2; 68 §§ 1, 3, 5, 7; 71 § 1; 79 § 1; 80 § 2; 81 §§ 1, 2; 82 § 1; 85 § 1; 86 §§ 1-3; 88; 89 § 2; 91 § 1; 92 § 1; 94 § 1; 100 §§ 2, 3; Epil;* = schulden *86 §§ 2, 3; DCh 2 § 2.* — deberi = gebühren *79 § 2.*
 debitus = Schuld *86 § 2; 87 § 2; 88; 100 § 4.*
 decernere = weisen *Prol § 2;* = dekretieren *DCh 1 § 2; 2 § 5.*
 declarare = verkünden *E Prol § 1.*
 decrecio = Dekret *DCh Ü.*
 decretum = Weisung *Prol § 3.*
 defendere = verteidigen *61.*
 definire = feststellen *E 89 § 4.*
 defunctus = Verstorbener *18.*
 dehinc = numehr *KL Vw.*
 deinceps = fürderhin *E 99.*
 deinde = darauf *Epil.*
 deintro, deinter = unter (*Geffcken S. 112, 132*) *7 § 3; 38 § 1.*
 deintus = innerhalb *12 § 3.*
 demandare = beantworten lassen (*Geffcken S. 170*) *79 § 1; 81 § 1.*
 demittere = (ent)lassen (*Geffcken S. 136f.*) *TV 37; 37 Ü, §§ 1, 2;* = herablassen (*Geffcken S. 234*); *TV 75; 75 Ü;* = hinterlassen (*Geffcken S. 223f.*) *TV 79; 79 § 1; 93 §§ 1, 2.*
 denomerare (*aus denominare entstellt*) = benennen *81 § 2.*

- denominare = benennen *E* 80; 85 §§ 2, 3.
 dens = Zahn (*Geffcken S.* 144) 48 § 13.
 denunciare = befehlen *E* 67 § 6; 79 § 2.
 deportare = wegtragen 11 § 3.
 depotare = bestimmen (*Geffcken S.* 183) 81 § 1.
 desiderare = streben *Prol* § 1.
 desolvere = bezahlen *E* 67 § 5; 69 § 4.
 desuper = bei 95 § 2.
 detinere = abhalten 1 §§ 1, 2; 80 § 2; 82 § 1; 85 § 2; 86 § 4; = hintanhalten *DCh* 2 § 1.
 Deus = Gott *Prol* § 1; *TV* hinter 100; *T* hinter 100; *DCh* *Vw*; 1; 1 § 2; 2 § 2; *Epil* *Schlüßformel*. — Deo favendi = durch Gottes Gunst *Prol* § 3. — Deo inspirante = auf Eingabeung Gottes *Prol* § 1. — Deo propiciante = mit Gottes gnädigem Sinn *DCh* 1.
 diaconus = Diakon (*Geffcken S.* 210) *TV* 78; 78 *Ü*, § 2.
 dibilis = gemindert 10 § 1. — dibilior = geringer *DCh* 3 § 1.
 dibilitas = Verstümmelung (*Geffcken S.* 142) *TV* 48; 48 *Ü*.
 dicere = sagen 68 § 7; 79 § 2; 80 § 2; 81 §§ 1, 2; 86 §§ 2, 3; 91 § 1; 92 § 1; *DCh* 2 § 5; *KL Nw*; = behaupten 62 §§ 1-3; 66 § 1; = künden (*Geffcken S.* 214) 92 §§ 1-3; 94 § 1; = nachsagen 96.
 dictare = diktieren *Prol* § 2.
 dies = Tag 18; 86 § 2; 91 § 1. — dies dominicus = Sonntag *DCh* 3 § 7. — dies Mercoris = Mittwoch *Datierung* hinter *Prol*.
 differe = (ver)weigern 82 § 1; 86 § 4; 91 § 1.
 digitus = Finger (*Geffcken S.* 131f., 143f.) 26 § 1; 48 §§ 4-7.
 dignus = würdig *Epil*.
 dilatura = Weigerungsgeld (*Geffcken S.* 109) 2 § 2 usw.
 diligere = lieben *Prol* § 4.
 dimidiis = halb *E* *KL* 15.
 dimittere = loslassen *E* 74 § 1.
 dinarius = Pfennig (*Geffcken S.* 137, 170) 1 § 1 usw.; 79 §§ 1, 2; = Pfennig(wurf) 37 §§ 1, 2.
 dinuscere = erkennen 82 § 2.
 dirigere = stellen *DCh* 3 § 1; = zustellen *Epil*.
 descendere = davonkommen *DCh* 2 § 3.
 discere = lernen *DCh* 2 § 3.
 discinctus = ungegürtet (*Geffcken S.* 220) 100 § 3.
 disciplina = Strafe *DCh* 2 § 5.
 disculcius = unbeschuhrt (*Geffcken S.* 220) 100 § 3.
 discussere = erörtern *Prol* § 2; 92 § 1; = abschüttern *E* *Prol* § 3.
 dispicere = mißachten 91 § 1.
 disponere = beschließen 16 § 4.
 dispunsare = anvermählen 14 § 9.
 distractere = verstricken *E* 85 § 2.
 diversus = verschieden *TV* 38; 38 *Ü*; 52 § 1.
 dividere = teilen (*Geffcken S.* 230f.) 73.
 domesticus = zahm (*Geffcken S.* 148f.) 7 §§ 5, 7; 52 §§ 1, 2; = veredelt (*Geffcken S.* 113) 8 §§ 1, 2.
 dominare = herrschen *Prol* § 4.
 dominicus = königlich (*Geffcken S.* 107f.) 1 § 1; 69 § 4; 70 §§ 1, 2; 86 § 4. — dies dominicus = Sonntag *DCh* 3 § 7.
 dom(i)nus = Herr (*Geffcken S.* 115, 150f., 157f.) *Datierung* hinter *Prol*; *TV* 27, 64; 10 § 4; 11 § 3; 13 § 2; 27 § 1; 36 §§ 4, 5; 37 § 1; 52 § 1; 59; 61; 64 *Ü*, §§ 1-3; 66 § 1; 68 §§ 2-8; *DCh* *Datumzeile*; = Jesus Christus *Prol* § 4; *Text* *Ü*; *KL Nw*.
 domus = Haus (*Geffcken S.* 108f., 165, 193) 10 § 7; 41 § 2; 43 § 2; 56; 70 § 1; 86 § 2.
 donare = stellen 61; 85 § 1; 86 § 2; 89 § 1; 100 § 1; = leisten 89 §§ 3, 4; 100 § 1; = vergaben 81 § 2.
 donec = bis 91 § 2.
 dormire = schlafen (*Geffcken S.* 125, 127) *TV* 20; 16 § 5; 20 § 1.
 dorsum = Rücken (*Geffcken S.* 157f.) 13 § 1; 40 § 2; 41 § 3; 68 § 2; *DCh* 3 § 7.
 dructis = Hochzeitszug (*Geffcken S.* 123) 14 § 9.
 dubium = Zweifel *DCh* 2 § 4.
 ducere = führen (*Geffcken S.* 117) 11 § 4; 14 § 9; 17 § 2; 40 § 1; 41 § 2; 43 § 2; 51 § 2; 62 § 1; 66 § 1. — se ducere = sich rechtfertigen 91 § 1.
 dum = während *Prol* § 1; = da *Prol* § 4.
 duropellis = Türpfosten (*Geffcken S.* 219) 100 § 2.
 durus = hart *Prol* § 4.
 dux = Herzog *DCh* 2 § 1.

E

- ecclesia = Kirche (*Geffcken S.* 265f.) *TV* 77; *DCh* 2 § 2; 3 § 6.
 edictus = Edikt *DCh* 2 § 2.
 effractura = Einbruch (*Geffcken S.* 118f.) *TV* 12, 13; 12 *Ü*; 13 *Ü*.
 effringere = erbrechen (*Geffcken S.* 118f., 140) 12 § 4; 45 *Ü*, §§ 1, 2.
 ego = ich 86 § 3.
 egregius = erlesen *Prol* § 1.
 eicere = ausschlagen 48 § 10.
 eligere = erwählen 81 § 2; 86 § 3. — electi = Auserwählte *Prol* § 2.
 elogacio = Dingen (*Geffcken S.* 141f.) *TV* 47; 47 *Ü*.
 emendare = verbessern *Prol* § 3; = gutmachen 18; *DCh* 1 § 2.
 emere = kaufen (*Geffcken S.* 154) 62 §§ 1, 2.
 emunis = frei *Prol* § 1.
 enim = nämlich *Prol* § 4; *KL Nw*.
 episcopus = Bischof (*Geffcken S.* 265f.) *DCh* 1 § 2; 2 § 2.

- equa = Stute (*Geffcken S. 155*) 63 § 3.
 equaliter = gleichmäßig 66 §§ 1, 2. — equi pen-
 santis = gleichen Gewichts (*Geffcken S. 170*)
 79 § 1.
 erba = Kraut (*Geffcken S. 131*) TV 25; 25 §§ 1, 3.
 ergo = also *KL Nw.*
 erpex = Egge (*Geffcken S. 149*) TV 54; 54 T.
 esse = sein *Prol* § 4; *DCh* 1 § 1; = da sein 73;
 79 §§ 3-9; 93 §§ 2-4; = dabei sein 14 § 3; =
 gelten 82 § 1; = gehören 29 § 1. — esse de =
 gehören zu *DCh* 3 § 1. — est vestrum = es
 gebürt euch *KL Nw.*
 et = und *Prol* § 1; *Epil.*; = auch *Epil.*
 etas = Alter TV 33; 33 § 1.
 eternus. — in eternum non = nimmermehr *KL*
Nw.
 etiam se = sei es auch 91 § 2.
 evadere = davonkommen (*Geffcken S. 130f.*) 20
 § 1; 25 § 2; 63 § 6; 98.
 ex = von 10 § 3; *DCh* 1 § 1.
 exarare = pflügen *E* TV 45.
 excepto = außer 2 § 2 usw.; *DCh* 3 § 7; = außer-
 dem 22 § 4.
 excipere = empfangen *Epil.*
 excludere = ausschließen *DCh* 2 § 1.
 exclusa = Schleuse *E* TV 29; 29 Ü, T.
 excommunicare = exkommunizieren *DCh* 1 § 2.
 excorticare = abhäuten (*Geffcken S. 156, 232*)
TV 64; 64 Ü, § 3.
 excutare = stutzen (*Geffcken S. 156*) TV 64;
 64 Ü, § 2.
 excutere = abschlagen (*Geffcken S. 143*) 48 §§ 2,
 4-7, 11, 13; = herausschlagen (*Geffcken S. 115*)
 10 § 7; = (ab)schütteln *Prol* § 4.
 exercitus = Heer *Prol* § 4.
 exfodere = ausgraben (*Geffcken S. 125f., 208f.*)
TV 18; 18 Ü, T.
 exigere = verstreichen (*Geffcken S. 201*) 62 § 2.
 exilium = Verbannung *DCh* 2 § 2.
 exinde = von dort 80 § 2; = davon 45 § 2; =
 dabei 22 § 3.
 exire = heraustreten 22 § 3; 23 §§ 1, 2; = hin-
 ausgehen 80 § 2.
 exordium = Beginn *KL Vw.*
 expalmitare = im Halm stehen (*Geffcken S. 150*)
TV 55; 55 T.
 expellere = austreiben 80 § 2; = heraustreiben
 10 § 7; = hinaustreiben *DCh* 3 § 5.
 expellis = friedlos (*Geffcken S. 208f.*) 18.
 explicere = enden *Prol* Schlußformel; *TV* hinter
 100; *Text* hinter 100; *Epil* Ü und *Schluf-*
formel.
 expoliacio = Ausplünderung *TV* 16, 57; 16 T;
 57 T.
 expoliare = ausplündern (*Geffcken S. 123, 151,*
207f., 229f.) *TV* 16, 18, 19, 60, 77; 16 Ü,
 §§ 1-3, 5; 17 Ü; 18 Ü, T; 19 Ü, § 1; 57 § 2; 60;
 77 Ü, T; 95 § 1.
- exsolvere = bezahlen 14 § 5; 70 § 3.
 extare = vorhanden sein 80 § 1.
 extra = außerhalb 91 § 1; = ohne 27 § 1; = ent-
 gegen 16 § 4.
 extraneus = ausgeschlossen *DCh* 1 § 2.
 extringere = anrühren (*Geffcken S. 131f.*) 26 Ü,
 §§ 1, 2, 4.
 exuere = entlasten (*Geffcken S. 188*) 82 § 1; *DCh*
 3 § 5.

F

- faba = Bohne *E* 38 § 2.
 fabaria = Bohnenfeld 39 § 2.
 faber = Schmied (*Geffcken S. 117*) 11 § 2.
 facere = machen *TV* 55; 1 § 1 usw.; 55; 66 § 1; =
 tun 10 § 1; 14 § 3; 79 § 1; 82 § 1; 86 § 2; 100
 § 3; *DCh* 3 § 7; = begehen *TV* 70, 71; 13 § 2;
 70 Ü; 100 § 5; *DCh* 2 § 2; 3 § 4; = bereiten
 25 § 2; = bestimmen 68 § 7; 82 § 1; 86 § 1;
 90 § 4; = vermögen 18; = lassen *DCh* 3 § 1. —
 fieri = geschehen 79 § 1; 86 § 2; = vergehen
KL Vw. — vgl. configurum facere und fidem
 facere.
 facultas = Vermögen (*Geffcken S. 180f., 218f.*)
 81 § 1; 100 § 1; *DCh* 2 § 2.
 fallire = fehlgehen (*Geffcken S. 128f.*) *TV* 22.
 falsator = Fälscher (*Geffcken S. 145*) 49 § 2.
 falsus = falsch (*Geffcken S. 189f.*) *TV* 83; 83 Ü,
 § 1.
 far(e)falius = Frevel *DCh* 2 § 4.
 farinarius = Wassermühle (*Geffcken S. 133, 146*)
 30.
 favere = günstig sein *Prol* § 3.
 felicitas = Glück *Prol* § 4.
 feliciter = Glückauf *DCh Datumzeile*; *KL* hinter
 8.
 femina = Frau *TV* 32, 33; 14 §§ 6, 7; 26 § 1;
 31 § 2; 32; 33 § 1.
 fenum = Heu (*Geffcken S. 139*) 41 § 2.
 fera = Wild (*Geffcken S. 149*) 52 § 1.
 ferbannire = bannen (*Geffcken S. 192*) 85 § 3.
 ferire = treffen (*Geffcken S. 159*) *DCh* 2 §§ 2-3.
 ferramentum = Eisen (*Geffcken S. 133*) 23 § 2.
 ferrum = Schwert *Prol* § 4.
 festinanter = eilends (*Geffcken S. 195f.*) 86 § 2.
 fetus = Bund *Prol* § 1.
 fideiussor = Bürge *E* 85 §§ 2, 3.
 fidelis = Getreuer *DCh* 3 § 5.
 fidem facere = treugeloben (*Geffcken S. 192ff.,*
201f., 211, 215f.) 86 §§ 1-3; 87 § 1; 88; 91
 § 1; 92 § 2.
 fides = Glauben *Prol* §§ 1, 4; *KL Vw.* — sub
 fide = bei der Treue (*Geffcken S. 222*) 100 § 5. —
 ad fidem = auf Treue 100 § 5.
 fides facta = Treugelöbnis (*Geffcken S. 192ff.*)
TV 86; 86 Ü, §§ 1-3.
 filia = Tochter *TV* 97; 97 Ü, T; *DCh* 1 § 1.
 filius = Sohn (*Geffcken S. 223*) 73; 79 §§ 3-6;
 93 § 1; 100 § 2; *DCh* 1 § 1.

- filtorto = Drittbefehlen (*Geffcken S. 184f.*) *TV*
82; 82 *Ü*.
finire = enden *E Epil Schlußformel*.
firmare = bestätigen *E Epil*.
firmiter = fest *E Prol § 1*.
firmus = fest *Prol § 1*.
fiscalis = fiskalisch *E DCh § 13*.
fuscus = Fiskus (*Geffcken S. 172, 229, 231*) 73;
79 § 9; *DCh 2 § 2*; 3 § 6.
fistuca = Stab (*Geffcken S. 180, 197*) 81 §§ 1, 2;
86 § 3.
flagellus = Peitsche (*Geffcken S. 136, 157f., 160*)
13 § 1; 68 § 8.
flumen = Fluß *TV* 44; 44 §§ 1, 2.
foras, foris = außerhalb 9 § 2; *DCh 2 § 2*.
forbatudus = unvergolten *DCh 2 § 2*.
forma = Gestalt *Prol § 1*.
forsitan = etwa 89 § 1; *DCh 2 §§ 3, 4*.
fortasse = vielleicht 85 § 1; *DCh 2 § 4*. — vgl.
furasse.
fortis = tapfer *Prol § 1, 4*.
Francus, Franchus = Franke, fränkisch (*Geffcken*
S. 123, 147, 155, 160f.) *Prol §§ 1, 3, 4; Datierung hinter Prol; 16 § 3; 63 § 2; 69 § 1; DCh Ü; 3 §§ 1, 6; Epil; KL Vw.*
frangere = brechen (*Geffcken S. 125, 228*) 17 § 2;
94 § 1.
frater = Bruder (*Geffcken S. 227*) 79 §§ 6-8; 93
§ 2; 100 § 2; *DCh 1 §§ 1, 2; Epil*.
fredus = Friedengeld (*Geffcken S. 121, 134, 152, 200, 204, 207*) 14 § 5; 34; 86 § 3; 89 §§ 2-4.
fructus = Frucht *E 10 § 6; 40 § 1*.
fur = Dieb (*Geffcken S. 116*) *DCh 2 § 5*.
furare = stehlen (*Geffcken S. 109 u. ö.*) *TV* 11,
28, 40, 41, 44, 66; 2 § 1-13 § 2; 11 *Ü*; 27 § 2-29
§ 2; 28 *Ü*; 38 §§ 1, 2; 40 § 1; 44 §§ 1, 2; 52
§ 1, 2; 63 §§ 1-5; 66 § 1.
furasse (*aus fortasse entstellt*) 82 § 1.
furca = Gabelgalgen (*Geffcken S. 234, 259*) *TV*
75; 75 *Ü*, § 1.
furtus, furtum = Diebstahl (*Geffcken S. 109 u. ö.*)
TV 2-9, 12, 13, 29, 38, 63, 68; 2-9 *Ü*; 12 *Ü*;
13 *Ü*, § 2; 29 *Ü*; 38 *Ü*; 63 *Ü*; 68 *Ü*; *DCh* 3
§§ 4, 6. — in furtu(m) = wegen Diebstahls
68 § 1; = dieblich (*Geffcken S. 115, 138, 141, 150*) *TV* 19, 42, 43, 56; 12 § 3; 19 *Ü*, § 1;
39 §§ 1, 2; 42; 43 § 1; 62 § 1; = heimlich 47
§ 1; 56.
furtuna = Vermögen (*Geffcken S. 175, 180f., 198*)
80 § 2; 81 §§ 1, 2; 86 § 3.
fustis = Stook (*Geffcken S. 130, 228*) *TV* 23;
23 § 1; 94 § 1.
- G
- gallina = Huhn (*Geffcken S. 113*) 7 § 6.
gallus = Hahn *E 7 § 6*.
gassacius, gassacio = Streitgegner (*Geffcken*
S. 195) 86 § 2; 87 § 1; 92 § 1.
- gaudium = Freude *Prol § 4*.
generacio = Sippschaft (*Geffcken S. 220, 225f.*)
93 § 5; 100 §§ 2, 3.
gens = Volk *Prol §§ 1, 2, 4*.
genus = Sippe 79 § 5; 93 § 5.
germanus = Bruder (*Geffcken S. 267*) *Epil*.
gloriosissimus = ruhmreich *Datierung hinter Prol; KL Vw.*
Godus = (Wisi)gote *KL Vw.*
gracia = Dank *TV* hinter 100; *Text hinter 100; Epil Schlußformel*; = Gnade *Prol § 4*. —
gracias agere = Dank sagen (*Geffcken S. 182*)
81 § 2.
gradenter = gern *Epil*.
grafio = Graf (*Geffcken S. 176*) *TV* 87, 90; 80
§ 2; 86 §§ 3, 4; 87 *Ü*, §§ 1, 2; 90 *Ü*, §§ 1,
2, 4.
gravidus = schwanger *E 30 § 2*.
gravis = schwanger (*Geffcken S. 134*) 31 § 2.
grex = Herde (*Geffcken S. 110, 155f.*) 2 § 8;
3 § 4; 63 § 3.
Grimoaldus = Grimoald *E KL 5*.
grus = Kranich (*Geffcken S. 113*) 7 § 7.
- H
- habere = haben *TV* 32, 45, 85; 10 § 3; 16 § 4;
25 § 3; 32; 33 § 1; 45 § 1; 52 § 1; 68 § 3; 70
§ 3; 71 § 3; 79 §§ 1, 7; 80 §§ 1, 2; 81 § 1;
86 § 3; 87 § 1; 89 § 4; 100 §§ 1, 2, 4, 5; *DCh*
2 § 1; 3 § 3; = halten 100 § 5; = versehen
sein mit 52 § 1. — haber = erscheinen *Prol*
§ 3.
habitare = wohnen (*Geffcken S. 209f.*) 18.
habundire = ausweisen (*Geffcken S. 124*) 16 § 4.
(H)eraglius = Heraklius *KL Vw.*
hereburgio = Hexendiener (*Geffcken S. 231f.*) *TV*
96; 96 *Ü*, T.
hereditas = Erbschaft (*Geffcken S. 170ff., 222ff., 228f.*) 79 § 7; 93 §§ 1-6; 94 §§ 1, 2; *DCh* 1
§ 1.
heres = Erbe (*Geffcken S. 178ff.*) 81 §§ 1, 2.
heresis = Ketzerei (*Geffcken S. 290*) *Prol § 1*.
hic = dieser *Prol § 4; DCh 1 § 2*; = folgender
Prol § 2. — ex hoc = hiervon *DCh* 3 § 5. —
hoc est = d. h. 100 § 2; *DCh* 1 § 2.
homicida = Totschläger 57 § 1; 59.
homicidium = Totschlag *TV* 31, 57, 69, 70, 71,
73; 31 *Ü*; 57 *Ü*; 69 *Ü*; 70 *Ü*; 71 *Ü*; 73 *Ü*;
100 § 2; *DCh* 2 § 3.
homo = Mann *TV* 16, 18, 20, 23, 59, 60, 61, 67,
72, 74, 75, 79; 11 §§ 3, 4; 12 §§ 1, 3; 14 § 1;
16 *Ü*, §§ 1-5; 18 *Ü*; 19 §§ 1-3; 20 § 1; 22 § 3;
23 § 1; 24; 26 § 1; 29 § 1; 47 § 1; 50 § 1; 51
§ 1; 59; 60; 61 *Ü*, T; 63 § 2; 66 § 2; 67;
69 §§ 6, 7; 70 §§ 1, 3; 72 *Ü*, T; 74 *Ü*, T; 75 *Ü*,
§ 1, 2; 79 § 1; 81 §§ 1, 2; 86 § 3; 95 § 2; 98;
100 § 1; *DCh* 2 § 5; = Mensch 17 § 2; 18. —
hominis (*aus omnis entstellt*) 82 § 1.

- hora = Stunde *KL Nw.*
 hospes = Gast (*Geffcken S. 182*) 81 §§ 1, 2. —
 vgl. ospicium und ospitalis.
 hostis siehe ostis.
 humanus = menschlich *KL Nw.*
 hustium = Tür (*Geffcken S. 125*) 17 § 2.
- I
- ibi = dort 86 § 2; *Epil.*
 ibidem = ebendort 17 § 2; 20 § 2; = dorthin 75
 § 2; 86 § 4.
 ictus = Hieb (*Geffcken S. 130, 157f.*) 13 § 1; 68
 §§ 1, 3, 4, 8.
 id est = d. h. 100 § 2.
 idoneus, idonius = tauglich (*Geffcken S. 198f.*)
 Prol § 3; 86 § 3.
 igitur = demnach *KL Vw.*
 ignis = Feuer (*Geffcken S. 131*) *Prol* § 4.
 ille = jener 82 § 1; *DCh* 1 § 1; *KL Nw.*; = der
 82 § 1; = derjenige 82 § 1.
 imperare = herrschen *E KL 13.*
 imperium = Kaisertum *KL Vw.*
 impiissimus = ruchlos *DCh* 2 § 2.
 implere = erfüllen (*Geffcken S. 153, 211*) 79 § 2;
 80 § 2; 86 § 2; 91 § 1.
 in = in *Prol* § 1; 10 § 1; *DCh* 2 § 2; = an 10 § 1;
 DCh 3 § 5; = zu 14 § 8; *DCh* 1 § 2; *KL Vw.* =
 auf TV 72; *DCh* 3 § 1; = bei *KL Nw.*
 incarnatio = Menschwerdung *E Datierung hinter*
 Prol.
 incendere = anzünden (*Geffcken S. 126f., 139,*
 210) TV 20, 21, 76; 8 § 3; 20 § 1; 21 §§ 1, 2;
 76 Ü, T; = verbrennen (*Geffcken S. 161f.*)
 69 § 3.
 incendium = Brand(legung) 20 Ü, § 1.
 incertus = verborgen *KL Nw.*
 incestus = blutschänderisch *DCh* 1 § 2. — in-
 cestus usus = blutschänderischer Grad *DCh*
 1 § 2.
 incipere = beginnen *Prol* Ü; TV Ü, 32, hinter
 100; *Text vor 1, hinter 100; 32; DCh Ü; KL Ü.*
 inclaudere = einschließen (*Geffcken S. 115*) 10
 §§ 3, 6, 7.
 inclitus = erlaucht *Prol* §§ 1-3.
 incolumnus = unversehrt *Prol* § 1.
 inconcussus = unangefochten *DCh* 2 § 1.
 inculpare = beschuldigen (*Geffcken S. 157f.*) TV
 68; 68 §§ 1, 5; 70 § 3.
 incurrere = hineinlaufen 10 § 5; = verfallen *DCh*
 1 § 2.
 inde = davon *Epil.*; = darauf *E Epil.*
 indicere = ansagen (*Geffcken S. 168f.*) 79 § 1;
 81 §§ 1, 2.
 indictio = Indiktion *E Datierung hinter Prol.*
 infans = Kind (*Geffcken S. 131, 134f.*) 25 § 3;
 31 § 3; 32; 33.
 inferre (inlatum) = beibringen 10 Ü.
 infinitus = unbegrenzt *E Prol* § 3.
- infra = unter 34; = binnen 68 § 7.
 infractor = Einbrecher *E TV 12; 12 Ü.*
 infringere = aufbrechen *TV 45; 12 § 3.*
 ingenium. — malum ingenium = böse Tücke *TV*
 56; 56 T.
 ingenuitas = Freiheit (*Geffcken S. 122*) 14 § 7.
 ingenuus, ingenuos = Freier, freier (*Geffcken*
 S. 136f., 146, 160f.) *TV 12, 14, 16, 23, 24, 37,*
 51, 59, 60, 67, 69; 11 §§ 3, 4; 12 Ü, §§ 1, 3;
 14 Ü, §§ 1, 7, 10; 15 §§ 2, 3; 16 Ü, §§ 1, 5;
 23 § 1; 26 § 1; 29 § 1; 32; 33 § 2; 37 Ü, §§ 1, 2;
 48 § 14; 49 § 4; 50 §§ 1, 2; 51 Ü, § 1; 57 § 2;
 59; 60; 67; 68 §§ 1, 3, 5-7; 69 Ü, § 1; 70 § 1;
 72; 74; 86 § 1; 90 § 3; *DCh* 3 § 7.
 ingredi = eindringen *TV 42; 39 § 2; 42.*
 inhumatus = unbestattet *E TV 18.*
 inicium = Anfang *KL Vw.*
 inimicicia = Feindschaft (*Geffcken S. 115*) 10 § 7;
 DCh 2 § 5.
 inimicus = Feind (*Geffcken S. 163f.*) *TV 74;*
 74 Ü, T; 75 § 2; *DCh* 2 § 2.
 inius, neus = Kesselprobe (*Geffcken S. 124*) *TV*
 89; 89 Ü, §§ 1, 4; 91 § 1; = Kessel 96.
 iniuste = unrechtmäßig (*Geffcken S. 201*) *TV 87;*
 87 Ü, § 1.
 inluster. — vir inluster = Exzellenz *DCh Ü.*
 innocens = unschuldig (*Geffcken S. 130*) *TV 24;*
 24 T.
 innotiscere = kundmachen (*Geffcken S. 115*) 10
 § 3.
 inpingere = hineinstoßen (*Geffcken S. 164*) *TV*
 98; 98 Ü, T; = vertreiben (*Geffcken S. 146*)
 50 §§ 1, 2.
 implicare = verstricken 14 § 10.
 inponere = einfügen *Epil.*
 inpotare = zur Last legen *TV 84; 68 § 7; 83 § 2;*
 84 §§ 1, 2; 91 § 2.
 inquit = sprach er *KL Nw.*
 inquirere = suchen *Prol* § 1.
 inrumpere = brechen *E DCh* § 4.
 insequenti = unmittelbar darauf *DCh* 1 § 2. —
 vgl. sequi.
 inspirante Deo = auf Eingebung Gottes *Prol*
 § 1.
 insuper = obendrein 10 § 6.
 integer = ungeschmälert 100 § 4.
 intelligere = wahrnehmen 59; 61.
 inter = unter 18, *Epil.*; = binnen 80 § 2; =
 zwischen 92 § 1.
 interciare = drittbefehlen (*Geffcken S. 185f.*) 82
 § 1; *DCh* 2 § 1.
 intersector = Umbringer 70 §§ 2, 5; 71 §§ 1, 3.
 interficere = umbringen (*Geffcken S. 134, 141,*
 167, 210) *TV 74, 78; 47 § 1; 69 § 6; 70 § 5;*
 71 §§ 1, 3; 74 Ü, 78 Ü, §§ 1, 2.
 interim = inzwischen *KL 7.*
 interposicio = Bekräftigung *DCh* 2 § 5.
 intestator = Testamentsloser *E TV 92.*

intra = zwischen 22 § 4. — intra positus = da-
zwischengetreten *DCh* 2 § 5.
intrare = eintreten (*Geffcken* S. 219) 100 § 2.
intus = innerhalb 8 § 2. — intus in = in . . .
hinein 100 § 2.
invenire = finden 10 §§ 1, 3; 62 § 2; 68 § 8; =
befinden *Epil.*
investigacio = Erforschung *KL Nw.*
inviolabiliter = unverletzlich *E Epil.*
invitare = auffordern (*Geffcken* S. 201) *TV* 87;
86 § 4; 87 *Ü*, §§ 1, 2.
involare = entwenden (*Geffcken* S. 110) 8 §§ 1,
2; 11 § 4; 38 § 3; *DCh* 2 § 5.
ipse = selbst 91 § 2; *DCh* 2 § 2; *Epil.* = der-
selbe 92 § 1; *DCh* 2 § 2; = selbiger *Prol* § 2;
= der 80 § 1; = dieser 80 § 2; = jener 80 § 2.
ira = Feindschaft *E* 94 § 1. — ad ira (*aus alteri*
entstellt) 95 § 1.
is = er 69 § 2; = jener 68 § 2; = der(jenige) *TV*
87, 90 usw.; *DCh* 2 § 1.
iste = dieser 81 § 1; *KL* hinter 8; = solcher
79 § 9; *DCh* 2 § 4. — istud = dies 79 § 1; *DCh*
1 § 1; = derart daß 86 § 2.
ita = so *DCh* 1; = folgendes *DCh* 2 §§ 3, 5.
iter agens = auf dem Wege 71 § 3.
iterum = wiederum 80 § 2.

I

iacere = liegen *DCh* 2 § 2.
iactare = werfen (*Geffcken* S. 141, 145, 180, 219,
228) 46 § 3; 81 §§ 1, 2; 94 § 1; 100 §§ 2, 4.
iam = bereits 55; 86 § 3; = mehr 33 § 1.
Iesus Christus *Prol* § 4; *Text* *Ü*; *KL Nw.*
iubere = befehlen *DCh* 1 § 2; 2 § 3.
Iudeus = Jude *KL Vw.*
iudex = Richter (*Geffcken* S. 126, 176, 209) 18;
75 §§ 1, 2; *DCh* 2 §§ 1, 2, 4, 5; 3 §§ 1-3.
iudicare = verurteilen (*Geffcken* S. 216f.) 91 § 1.
— vgl. culpabilis iudicetur.
iudicium = Urteil *Prol* § 2; 2 § 10; 3 § 6.
iugum = Joch *Prol* § 4.
iumentum = Zugvieh (*Geffcken* S. 156) 10 § 2;
63 § 6.
iungere = einspannen (*Geffcken* S. 111) 3 § 4.
iuramentum = Schwören (*Geffcken* S. 228f.) 94
§ 1.
iurare = schwören (*Geffcken* S. 181, 188, 212)
66 § 1; 91 § 1; = beschwören (*Geffcken* S. 191)
85 § 3. — iurati dicere = unter Schwur sagen
81 § 2; 91 § 1.
iurator = Schwurhelfer (*Geffcken* S. 123, 157, 167,
203f., 218) 84 § 2; 89 §§ 1, 4; 100 § 1.
iure = im Rechtsgang 83 § 2.
iusticia = Gerechtigkeit (*Geffcken* S. 201) *Prol*
§ 1.
iustus = gerecht (*Geffcken* S. 159f., 202) 86 § 3;
87 § 2; *DCh* 2 § 3.
iuxta = gemäß *Prol* § 1.

K

Kalendas Marcias = Kalenden des März *DCh*
Vw; 1; 2 § 2; 3. — secundum Kalendas Mar-
cias = am Vortage der Kalenden des März *DCh*
Datumzeile. — Kalendas Novembris = Ka-
lenden des November *Datierung hinter Prol.*

L

labor = Werk 10 § 8.
laborare = werken (*Geffcken* S. 173, 176f.) 80
§ 3.
lacerare = zerfleischen *Prol* § 4.
lactare = saugen (*Geffcken* S. 109) 2 § 1; 3 § 1.
laetus = Halbfreier *E* 14 § 3.
lapis = Stein *Prol* § 4.
lassus = gehetzt (*Geffcken* S. 149) 52 § 3.
latro = Räuber (*Geffcken* S. 263) *DCh* 2 § 5; 3
§§ 1, 5; = Berauber (*Geffcken* S. 188f.) 82
§ 1.
latrocinius = Raub(verdacht) (*Geffcken* S. 260)
82 § 1.
laxare = freilassen *E DCh* § 7.
legare siehe ligare.
legitimus = gesetzmäßig (*Geffcken* S. 107, 122,
183, 196f., 201) 37 § 1; 81 §§ 1, 2; 86 §§ 2, 3;
87 § 1; 89 § 2; *DCh* 1 § 2; 2 § 2.
lenticula = Linse *E* 38 § 2.
lentiliaria = Linsenfeld (*Geffcken* S. 138) 39 § 2.
leodis = Mann geld (*Geffcken* S. 204) 59; 61; 89
§ 4. — vgl. Glossar unter leodi.
leodes = Männer (*Geffcken* S. 269f.) *DCh* 1 § 2.
lepus = Hase (*Geffcken* S. 145) 49 § 6.
lesus = Schoß (*Geffcken* S. 180) 81 §§ 1, 2.
lex = Gesetz (*Geffcken* S. 107f., 176f., 201f., 211,
214) 1 § 1; 61; 71 §§ 1, 2; 79 § 2; 80 § 2;
82 §§ 1, 2; 87 § 1; 91 §§ 1, 2; 92 §§ 1-3; 100
§§ 1-3; *DCh* 2 § 5; = Gesetzesbuße 68 § 6;
70 §§ 3, 5; 86 § 3; 87 § 2; 89 § 4; 100 §§ 4, 5;
= gesetzliche (Rechtfertigung) 91 § 1. — treci-
naria lex = dreißig-Jahr-Gesetz *DCh* 2 § 1. —
lex Salica, Salica lex = salfränkisches Gesetz
(*Geffcken* S. 161, 174f., 184f., 195) *Prol* *Ü*,
§ 2, Schlußformel; *TV* vor 1; *Text* vor 1; 69 § 1;
72; 80 § 2; 82 § 1; 86 §§ 2, 3; 88; 92 § 1; hinter
100; *Epil* *Ü*.
libellus = Schrift *E Datierung hinter Prol.*
liber = Buch *Epil* *Ü*.
libertus = Friling (*Geffcken* S. 136) *TV* 37; 37 *Ü*.
licencia = Erlaubnis (*Geffcken* S. 172f.) 80 § 1;
DCh 2 § 1.
licere = verstattet sein 18; 62 § 2.
ligamen = Binden (*Geffcken* S. 112, 147) *TV* 51;
51 *Ü*.
ligare, legare = binden (*Geffcken* S. 147)
51 §§ 1, 2; 53; 68 § 7; *DCh* 3 § 1.
Liger = Loire 82 § 2.
ignum = Holz (*Geffcken* S. 139) 8 § 4.

liminium = Gefangenschaft *DCh* 2 § 1.
 limitaris = Schwelle (*Geffcken S.* 219) 100 § 2.
 lingua = Zunge (*Geffcken S.* 144) 48 § 12.
 linum = Flachs (*Geffcken S.* 138f.) *TV* 40; 40 § 1.
 litus = Halbfreier (*Geffcken S.* 121, 136, 152, 193) *TV* 60; 14 § 6; 37 § 1; 60; 70 § 5; 86 § 1.
 locare = dingen (*Geffcken S.* 141f.) 47 § 1.
 locus, locum = Stelle (*Geffcken S.* 173) 10 §§ 1, 4; 13 § 2; 36 § 5; 37 § 2; 68 § 5; 70 § 4; = Ort *Prol* § 2; 80 § 2; 86 § 3.
 loquere = sprechen 48 § 12.
 lucidis = lichtvoll *Prol* § 3.
 lumen = Licht *Prol* § 4.

M

maf(o)lum = Scheune (*Geffcken S.* 128) *TV* 21; 21 § 1.
 magister = abgerichtet (*Geffcken S.* 112) 6 § 1.
 magnus (maior) = groß (größer) 68 §§ 3, 5, 6; 89 § 3. — maius = mehr 81 § 1. — maiora supplicia = schärfere Martern (*Geffcken S.* 158f.) 68 § 3.
 maiale = Borgschwein (*Geffcken S.* 110) 2 §§ 6, 7.
 malefactor = Übeltäter *DCh* 2 § 5; 3 § 2.
 maleficium = Übeltat *DCh* 2 § 5; = Zaubertrank (*Geffcken S.* 130f.) *TV* 25; 25 *Ü*, § 2.
 malefitoso = zauberisch *E* 24 § 1.
 malicia = Schlechtigkeit *E* *TV* 46.
 mallare = ansprechen (*Geffcken S.* 194f., 202) 20 § 1; 86 § 2; 87 § 1; 88; 89 §§ 1, 4; 91 § 1; = vorbringen 98.
 mallobergo = gerichtlich (*Geffcken S.* 107f., 210f.) 2 § 1 usw.; 91 § 1.
 mallus = Thing (*Geffcken S.* 107, 169, 175, 183f., 194f., 210f., 222, 228) *Prol* § 2; *TV* 91; 1 § 1; 16 § 4; 66 §§ 1, 2; 79 § 1; 80 § 2; 81 §§ 1, 2; 82 § 1; 86 § 2; 91 *Ü*, § 1; 92 § 1; 94 § 1; 100 § 5; *DCh* 2 § 4; = Thingstätte (*Geffcken S.* 206f.) 90 § 4.
 malus = rechtswidrig (*Geffcken S.* 245f.) *DCh* 2 § 1. — malum ingenium = böse Tücke (*Geffcken S.* 150) *TV* 56; 56 *T*.
 mamella = (weibliche) Brust (*Geffcken S.* 132) 26 § 4.
 mancipium = Unfreier *TV* 11; 11 *Ü*; 65.
 mancus = gelähmt (*Geffcken S.* 143) 48 §§ 1, 8, 14.
 manducare = essen (*Geffcken S.* 182) 82 § 2; *DCh* 3 § 7.
 manere = wohnen (*Geffcken S.* 177f., 182, 197) 80 § 4; 81 §§ 1, 2; 82 § 1; 86 § 3.
 man(n)ire = laden (*Geffcken S.* 107, 175, 191, 194f., 212) *TV* 1; 1 *Ü*, §§ 1, 2; 80 § 2; 85 § 1; 91 § 1.
 manitus = Ladung 86 § 2.
 mansuetus = abgerichtet 52 § 1.
 manus = Hand (*Geffcken S.* 131f., 142f., 163f., 197f., 204f., 229f.) *TV* 26, 89; 26 *Ü*, §§ 1, 3; 48 §§ 1, 3; 74; 80 § 2; 86 § 3; 89 *Ü*, §§ 1-4; 95 §§ 1, 2; 100 §§ 2, 3. — vgl. *tercia manus*.
 mare = Meer (*Geffcken S.* 156) 66 § 1.
 maritus = Gatte (*Geffcken S.* 126, 170f.) *TV* 15; 14 § 9; 15 *Ü*, § 1.
 martyr = Märtyrer *Prol* § 4.
 mater = Mutter (*Geffcken S.* 134, 170ff., 220, 223f., 231) 2 § 2; 31 § 3; 73; 79 § 6; 93 §§ 1-4; 100 § 2; *DCh* 1 § 1.
 materium = Bauholz (*Geffcken S.* 139) 8 § 3.
 maternus = mütterlich (*Geffcken S.* 170ff., 231) 73; 79 § 5.
 medianus = mittlerer 48 § 5.
 medicamentum = Heilmittel *DCh* 1 § 2.
 medicatura = Heilbehandlung (*Geffcken S.* 129) 22 § 4.
 medietas = Hälfte 59; 61; 70 § 5; 73; 100 § 3.
 mediusr = mittlerer *TV* 33; 33 § 1.
 membrum = Glied *E* *TV* 47.
 memorare = eingedenkt sein *KL Nw*.
 mens. — in alia mente = in anderer Fassung 15 § 1; 64 § 1.
 mensis = Monat (*Geffcken S.* 177f., 183) 80 § 4; 81 § 1.
 meretrix = Hure (*Geffcken S.* 145, 232) 49 § 4.
 messis = Kornfeld (*Geffcken S.* 114) *TV* 10, 39, 54, 55; 10 *Ü*, §§ 1, 3, 5, 7, 8; 39 *Ü*, § 1; 54; 55.
 metere = ernten (*Geffcken S.* 138) *TV* 39; 39 *Ü*, § 1.
 michari = sich vergehen (*Geffcken S.* 123, 135f.) 14 § 9; 15 §§ 2, 3; 36 §§ 1-3, 5.
 migrare = zuziehen (*Geffcken S.* 124, 172f.) *TV* 80; 16 § 4; 80 *Ü*, § 1.
 milicia = Besatzung *KL Vw*.
 minare = folgen (*Geffcken S.* 153) *TV* 62; 10 § 7; 62 *Ü*; = betreiben *DCh* 2 § 4.
 minus = weniger *Prol* § 3; 81 § 1. — minimus = kleinster 48 § 7. — minime = keineswegs *DCh* 3 § 5.
 mirabiliter = wunderbar *E* *Prol* § 1.
 mitius = Bereich (*H. Brunner, Mithio und Spurantes, Berlin 1885, S.* 25f.) *E* *TV* 55.
 mittere = legen (*Geffcken S.* 126, 150, 210) *TV* 19, 56; 19 *Ü*, §§ 1, 2; 20 § 1; 26 § 3; 56; 69 §§ 2, 5; 86 § 3; = stellen (*Geffcken S.* 188) 82 § 1; = treiben (*Geffcken S.* 115, 138, 163f., 185f.) 10 § 8; 22 § 4; 75 § 2; 82 § 1; 95 § 2; *DCh* 3 § 5.
 mittere (statt metere) = ernten *E* 39 § 1.
 modus = Weise *Prol* § 2. — modis omnibus = unter allen Umständen *DCh* 2 § 5; 3 § 2.
 molinus = Mühle (*Geffcken S.* 132f.) *TV* 29; 29 *Ü*, § 1.
 momentum = Augenblick *KL Nw*.
 mori, morire = sterben *TV* 79; 25 § 1; 31 § 2; 36 § 5; 63 § 7; 79 § 1; 93 § 1; 94 §§ 1, 2; *DCh* 2 §§ 3, 5.

mors = Tod (*Geffcken S. 164f., 167*) 71 §§ 1, 3; 98 Ü, T; DCh 1 § 2.
mortuus = tot (*Geffcken S. 125f., 208, 210*) TV 18; 18 Ü; 19 §§ 2, 3; 64 § 3.
mos = Sitte (*Geffcken S. 208*) Prol § 1.
movere = in Bewegung setzen (*Geffcken S. 132*) TV 27; 27 § 1; = aufjagen (*Geffcken S. 149*) 52 § 3.
mulier = Weib TV 14, 15, 26; 14 Ü; 15 Ü; 25 § 3; 26 Ü, § 4; 31 Ü; 49 § 4; 79 § 7; 93 § 6; DCh 2 § 2.
multa = Strafe E 99.
multum tempus = lange Zeit Epil.
mundus = Welt KL Vw.
munimentum = Stärkung Prol § 4.
munire = bekämpfen E Prol § 3.

N

nabina = Rübe E 38 § 2. — vgl. navina.
nam = denn DCh 2 § 3.
nasci = geboren werden DCh 1 § 1.
nasus = Nase (*Geffcken S. 142f.*) 48 § 11.
naufus = Holzsarg (*Geffcken S. 126*) 19 § 2.
navina = Rübenfeld (*Geffcken S. 138*) 39 § 2. — vgl. nabina.
navis = Schiff (*Geffcken S. 132*) TV 27; 27 Ü, § 1.
nec = auch nicht 100 § 5. — nec . . . nec = weder . . . noch 100 § 1; DCh 1 § 2.
necessarius = nötig TV 85; 85 § 1.
necesse = nötig 85 § 1.
negare = leugnen (*Geffcken S. 115, 232f.*) 10 §§ 4, 5.
neglegencia = Ungefährwerk (*Geffcken S. 115, 120*) TV 34; 10 § 4; 34 Ü.
neguciare = Geschäfte machen 11 § 4; = verhandeln (*Geffcken S. 141*) 82 § 1. — neguciantes = Verhandelnde 82 § 1.
neptis = Nichte (*Geffcken S. 170f., 227f.*) 79 §§ 4, 5.
nepus = Neffe (*Geffcken S. 170f., 227f.*) 79 §§ 3, 4; = Enkel DCh 1 § 1.
neque = auch nicht KL Nw.
nesciente domino = in Unkenntnis des Herrn (*Geffcken S. 141, 150*) 56.
nestigante = verstricken (*Geffcken S. 195*) 86 § 2.
neus siehe inius.
nihil = nichts 68 § 3.
nihilominus = außerdem DCh 2 § 4.
nimo = niemand KL Nw.
nisi = als 100 § 1; = außer DCh 2 § 1; KL Nw; = sondern DCh 2 § 3.
nobilis = edel Prol § 2.
nobilitas = Adel E Prol § 1.
nocere = beschädigen 10 § 4.
nolle = nicht wollen 59; 68 §§ 3, 7; 80 § 2; 85 §§ 1, 2; 86 §§ 1-3; 88; 91 § 1; 92 §§ 1, 2; 97; DCh 1 § 2; 3 §§ 2, 3.

nomen = Namen (*Geffcken S. 134*) Prol Ü, § 2; Text vor 1; 66 § 2; DCh Vw.
nominare = nennen (*Geffcken S. 156f., 179f., 195*) 66 §§ 1, 2; 79 § 8; 81 § 2; 86 § 2.
non = nicht TV 46; DCh 1 § 1; = nichts 100 § 4.
nos = Wir DCh Vw.
noster = unser Datierung hinter Prol; DCh Vw.
noticia = Kenntnis (*Geffcken S. 244, 284f.*) DCh Vw.
novissima = Ende KL Nw.
nox = Nacht 58; 62 §§ 1, 2; 68 § 7; 80 § 2; 82 §§ 1, 2; 86 § 1; 88; 91 § 1.
nullatenus = keineswegs 91 § 1.
nullus = keiner 94 § 1; DCh 1 § 2.
numerus = Summe 4 § 4; 68 §§ 5, 7; KL hinter 8.
numquam = niemals 3 § 4.
nunciare = vermelden (*Geffcken S. 188*) 82 § 1.
nuper = jüngst Prol § 1.
nuptiae = Hochzeit E DCh § 2.
nuscere (nui) = wissen DCh 2 § 3.

O

obire = verscheiden E KL 8 u. 10.
obmallare = zu Recht erbieten (*Geffcken S. 152*) 59.
obnoxius = straffällig 71 § 2.
observare = beobachten TV 100; 4 § 4; 71 § 1; 81 § 1; 100 Ü; DCh 1 § 1; 2 §§ 3, 5; 3 § 7.
obimates = Optimaten DCh Vw; 2 § 2.
occidere = töten TV 22, 32, 33, 59, 61, 72, 90; 6 § 3; 11 § 2; 17 § 2; 19 § 1; 22 § 1; 31 §§ 1, 3; 32; 33 §§ 1, 2; 52 §§ 1-3; 57 § 1; 59; 61 Ü, T; 69 §§ 1, 3, 6-8; 70 §§ 1, 3, 5; 72 Ü, T; 73; 74; 90 Ü, §§ 1, 3; 94 §§ 1, 2; 100 § 1; DCh 2 §§ 2, 3.
occultus = heimlich 15 § 3.
oculus = Auge (*Geffcken S. 142f.*) 48 § 2.
offerre = zusagen (*Geffcken S. 154f.*) 62 § 3.
omnino = durchaus DCh 1 § 2; 2 §§ 1-3; 3 § 3.
omnis = ganz 68 § 7; = jeder KL Nw. — omnes = alle Prol § 2; 71 § 2; 79 § 2; 81 § 2; 82 § 1; 91 § 1; DCh Vw; 1 § 2; 2 §§ 1, 4, 5; 3 § 2; Epil; KL Nw.
opus = Arbeit (*Geffcken S. 151*) 41 § 1; 58; DCh 3 § 7; = Werk KL Nw.
orbs = Stadt KL Vw.
ordinatio = Anordnung (*Geffcken S. 124f.*) 16 § 4.
orfanus = Waise 2 § 1.
origo = Ursprung Prol § 2.
oriri = entstehen 79 § 9.
ornare = schmücken Prol § 4.
ortus = Garten (*Geffcken S. 113, 138*) TV 42; 8 § 2; 42.
os = Knochen (*Geffcken S. 129*) 22 § 3.
ospicium = Gastfreundschaft (*Geffcken S. 210*) 18. — vgl. hospes.

ospitalis = Gastfreund (*Geffcken S. 210*) 91 § 2. — vgl. hospes.
ostare = zurückstoßen (*Geffcken S. 141*) 46 § 3; 50 §§ 1, 2.
ostis. — in oste = auf Feindfahrt (*Geffcken S. 137, 231*) TV 72; 37 § 1; 72 Ü, T.
ovis = Schaf (*Geffcken S. 111*) TV 4; 4 Ü.

P

pactus = Einung (*Geffcken S. 260 ff.*) Prol § 3.
paganus = Heide (*Geffcken S. 217 ff.*) TV 100; 100 Ü.
pagus = Gau (*Geffcken S. 109, 163, 197*) 86 § 3; DCh 2 § 2.
palacium = Hof DCh 1 § 2.
palus = Pfahl (*Geffcken S. 164, 220 ff.*) 75 § 2; 100 § 3.
par = gleich DCh 2 § 2; 3 § 5.
parens, parentus = Verwandter (*Geffcken S. 152 ff., 209 ff., 217 ff., 228 ff.*) 18; 35 §§ 1, 2; 59; 61; 73; 94 § 1; 100 § 2; DCh 1 § 2; 2 §§ 2, 3. — parens consanguinis = Blutsverwandter DCh 1 § 2.
parentilla = Verwandtschaft (*Geffcken S. 228*) TV 94; 94 Ü.
pariter = zugleich DCh 2 § 2.
pars = Teil 86 § 3; = Seite 73; 94 § 1. — vgl. aliqua parte 51 § 2 und ambo partis 15 § 3. — siehe paternus 93 § 5.
parvulus = Unmündiger (*Geffcken S. 133 ff.*) TV 31, 34; 31 Ü; 34 Ü.
pascere = bewirten (*Geffcken S. 213*) 81 § 2; 91 § 2.
pastor = Hirt (*Geffcken S. 115*) 10 §§ 3, 5.
pastoralis canis = Hirtenhund (*Geffcken S. 112*) 6 § 3.
pater = Vater (*Geffcken S. 219 ff., 223 ff., 231*) 73; 93 §§ 1, 2, 4; 100 § 2; DCh 1 §§ 1, 2; = Gott KL Nw.
paternus = väterlich (*Geffcken S. 220, 225 ff., 231*) 73; 100 § 3. — parte (aus paterno entstellt) 93 § 5.
patria = Heimat (*Geffcken S. 156 ff., 184 ff.*) 66 § 1.
patruus = Vaterbruder DCh 1 § 2.
pauper. — pauperior = zu arm (*Geffcken S. 221 ff.*) 100 § 4.
pax = Frieden (*Geffcken S. 260 ff.*) Prol §§ 1, 4.
peccare = sündigen KL Nw.
pecus = Vieh (*Geffcken S. 137*) TV 61; 10 §§ 1, 3-8; 38 § 3; 61; 62 § 1.
pedis = Fuß (*Geffcken S. 142 ff., 163 ff.*) 48 §§ 8, 9; 74.
pelagus = Meer (*Geffcken S. 164*) TV 98; 98 Ü, T.
pena = Strafe DCh 3 § 6.
pendere = herabhängen 48 § 1; = henken DCh 3 § 1.

penitus = durchaus 10 § 1.
pensare = wiegen (*Geffcken S. 170*) 79 § 1. — equi pensantes = gleichen Gewichts (*Geffcken S. 170*) 79 § 1.
per = durch Prol §§ 2, 3; TV 54; = aus 10 § 7; 100 § 2; = auf Prol § 2; = für 62 §§ 1, 3; 91 § 1; DCh 2 § 4; = in TV 56; = nach 61; 87 § 1; = gemäß 91 § 1; DCh 1 § 2. — per decem annus = zehn Jahre lang DCh 2 § 1.
percusus = erhaben (*Geffcken S. 290*) Prol § 3.
percurrente = durchgängig Prol § 3.
percutere = schlagen (*Geffcken S. 143*) TV 23; 10 § 1; 23 § 1; = durchschlagen 48 § 9; = treffen 22 § 2.
perdere = verderben 11 § 1; = verlieren 14 § 7; 41 § 1; 62 § 1.
perducere = durchführen Epil.
perennis = ewig DCh 1 § 2.
perficere = vollenden Epil.
periculum = Gefahr (*Geffcken S. 164, 260, 268*) 98 Ü, T; DCh 1 § 2; 2 §§ 2-4.
perivenire = befinden Epil.
perire = eingehen 10 § 3.
periurare = meineidig sein (*Geffcken S. 190*) TV 84; 83 § 2; 84 §§ 1, 2.
perjurium = Meineid 84 Ü.
permanere = wohnen bleiben 80 § 1.
permissus, permisum = Erlaubnis (*Geffcken S. 132, 164*) TV 27, 64; 64 Ü, § 3; 75 § 2.
perpetrare = begehen E DCh § 7.
persequi = verfolgt werden DCh 2 § 2.
persolvere = auszahlen 100 §§ 4, 5.
persona = Person DCh 3 §§ 1, 5.
pertica = Stange (*Geffcken S. 112*) 7 § 2.
pertinere = zugehören (*Geffcken S. 181*) 81 § 1; DCh 2 § 1; 3 § 7; = zufallen (*Geffcken S. 226 ff.*) 94 § 1.
pertractare = beratschlagen DCh Vw; Epil.
pervenire = wiederfinden 66 § 1; = gelangen (*Geffcken S. 129*) 94 § 2; DCh Vw.
petica = Fußfessel (*Geffcken S. 138*) 38 § 2.
petra = Steinsarg (*Geffcken S. 126*) 19 § 2.
pietas = Frömmigkeit Prol §§ 1, 4.
pignus = Pfand (*Geffcken S. 158 ff., 195*) 68 § 3; 86 § 2.
Pipinus, Pippinus = Pippin d. J. Datierung hinter Prol; KL 8a, Nw; E KL 15.
placare = verwunden (*Geffcken S. 125, 129*) 17 § 2; 22 § 3. — vgl. plagiare.
placere. — placuit = es ist beschlossen DCh 1 § 1; 3 § 7.
placitum = Termin (*Geffcken S. 160, 196 ff.*) 68 § 7; 80 § 2; 82 § 1; 85 § 1; 86 §§ 1, 3; 91 § 1.
plaga = Wunde (*Geffcken S. 166*) 70 § 3; 71 § 3.
plagiare, placare = (Menschen) rauben (*Geffcken S. 156 ff.*) TV 67; 66 § 1; 67. — vgl. placare.
plagiator = Menschenräuber (*Geffcken S. 156 ff.*) TV 65; 65 Ü; 66 §§ 1, 2.

- plus = mehr 100 § 4. — plures = viele *Prol* § 2. — plurimi = sehr viele *KL Vw.*
 poletrus = Fohlen (*Geffcken S. 118, 156*) 63 §§ 4, 5.
 polix = Daumen (*Geffcken S. 143*) 48 § 3.
 pomarius = Apfelbaum (*Geffcken S. 113, 138*) 8 §§ 1, 2.
 ponere = stellen *KL Nw.*; = setzen (*Geffcken S. 132, 206, 213*) 90 § 3; 91 § 1; *DCh 3 § 5*. — ponere super aliquid = etwas einsetzen (*Geffcken S. 175f., 198*) 80 § 2; 86 § 3.
 populus = Volk (*Geffcken S. 268*) *DCh 2 § 5*.
 porcarius = Sauhirt (*Geffcken S. 117*) 11 § 2.
 porcellus = Ferkel (*Geffcken S. 109f.*) 2 §§ 1, 2.
 porcio = Bruchteil (*Geffcken S. 231*) 73. — porcio hereditatis = Erbanteil 93 § 6.
 porcus = Schwein (*Geffcken S. 109f., 137*) *TV 2; 2 Ü, §§ 3, 8-10; 10 § 5; 38 §§ 1, 3.*
 portare = tragen (*Geffcken S. 116, 231f.*) 12 §§ 3, 4; 40 § 2; 41 § 3; 96; 100 § 2. — portans = Zwischenträger (*Geffcken S. 142*) 47 § 2.
 posse = können 2 §§ 2, 6; 25 § 3; 33 § 1; 40 § 2; 41 § 3; 48 § 12; 49 §§ 2-4; 52 § 1; 61; 83 § 2; 84 §§ 1, 2; 90 § 4; 96; 98; *DCh 3 § 5; Epil.*
 possessor = (Grund)besitzer (*Geffcken S. 163*) 69 § 7.
 possidere = besitzen (*Geffcken S. 265*) 93 § 6; *DCh 2 § 1.*
 post = nach *Prol § 4; Epil.*
 postea = nachher 100 § 2.
 postquam = nachdem 32.
 potestas = Macht (*Geffcken S. 158f., 182*) 81 § 1; *KL Nw.*
 pratum = Wiese (*Geffcken S. 139*) *TV 41; 41 § 1.*
 prebere = ablegen 83 § 1; 85 §§ 1, 3.
 precacio = Fürbitte *DCh 2 § 2.*
 precare = bitten *DCh 2 § 2.*
 preciosus = kostbar *Prol § 4.*
 precipere = vorschreiben *E 69 § 4.*
 premium = Preis (*Geffcken S. 193, 198f.*) 68 § 3; 82 § 1; 86 §§ 1, 3; *DCh 2 § 3.*
 predicacio = Ausspruch *DCh 1 § 2.*
 prendere = nehmen 14 § 10; 25 § 2; 97; = ergriffen 86 § 3.
 presbiter = Priester (*Geffcken S. 210*) *TV 78; 78 Ü, § 1.*
 presencia regis = Angesicht des Königs 91 § 1; *DCh 3 § 1.*
 presens = anwesend (*Geffcken S. 199*) 85 § 3; 86 § 3. — presente = in Anwesenheit von 68 § 7. — de presente = sogleich *DCh §§ 4, 5.*
 presentare = stellen (*Geffcken S. 222*) 68 §§ 5, 7; 100 § 5; *DCh 3 § 3.*
 prestare = leihen (*Geffcken S. 202*) *TV 88; 88 Ü, T.*
 presumere = sich unterfangen 10 § 7; 16 § 4; 27 § 1; 39 § 1; 40 § 2; 41 § 3; 75 §§ 1, 2; 80 § 2; 87 § 2; *DCh 2 §§ 1-4; 3 § 7.*
- presumptiosus = vermessen *E TV 74.*
 preter = außer *DCh 2 § 1.*
 preterfallire = vorbeigehen 22 § 1.
 preteritus = vorausgegangen *DCh 1 § 2.*
 primitus = zuerst *DCh 2 § 2.*
 primus = erster *Prol § 3; Text vor 1.*
 princeps = Fürst *KL Vw.*
 prior = vorherig 68 § 4.
 pristus = bereit 80 § 2.
 pro = für 100 § 2.
 probare = prüfen 79 § 1; = beweisen (*Geffcken S. 157*) 96.
 proceris = die Großen (*Geffcken S. 289f.*) *Prol § 2.*
 proclaimare = beteuern 62 § 1.
 procul = ohne *DCh 2 § 4.*
 profundus = tiefgründig *Prol § 1.*
 proicere = vorwerfen *Prol § 4.*
 prologus, prolicus = Vorrede *Prol Ü.*
 propiciari = gnädig (gestimmt) sein *Prol § 4; DCh 1.*
 propinquus = nahverwandt 73.
 proprietas = Eigen 93 § 6.
 propterea = deswegen 91 § 2.
 protegere = schützen *Prol § 4.*
 proximior = näher verwandt (*Geffcken S. 225f., 231*) 79 §§ 8; 93 § 5; = nächster (*Geffcken S. 220*) 100 § 2. — proximus = nächster (*Geffcken S. 174f.*) *Datierung hinter Prol; 88.*
 psallire = überspringen (*Geffcken S. 220f.*) 100 § 3.
 publicus = öffentlich (*Geffcken S. 107, 188*) 16 § 4; 66 § 1; 81 § 2; 82 § 1.
 pucius = Brunnen (*Geffcken S. 164, 210*) *TV 98; 69 §§ 2, 5; 98 Ü, T.*
 puella = Mädchen (*Geffcken S. 118f., 120f., 123*) 14 §§ 1, 5, 9; 15 §§ 2, 3; 33 § 2; 35 § 2.
 puer = Knabe (*Geffcken S. 118, 121, 133f.*) *TV 35; 14 § 6; 31 § 1; 34; 35 Ü, § 1; 90 § 2.*
 pugnare = kämpfen (*Geffcken S. 252*) *Prol § 4.*
 pugnus = Faust (*Geffcken S. 130*) 100 § 2.
 pulcher = herrlich *Prol § 3.*
 puls = Brei (*Geffcken S. 182*) 81 § 2.
 pungere = zeichnen (*Geffcken S. 115*) 10 § 2.
 pupillus = Unmündiger *DCh 2 § 1.*

Q

- quadrupes = Vierfüßer (*Geffcken S. 153*) *TV 61; 61 Ü, T.*
 qualis = was für ein 86 § 2.
 qualitas = Grad *Prol § 1.*
 quando = wenn 33 § 1; = als 91 § 1.
 quanti = wieviele 82 § 1. — quantum = wieviel 41 § 3; = wie wenn 89 § 3.
 quasi = als wenn 23 § 2.
 querere = verfolgen 62 § 2; 92 § 1.
 quescio = Frage *KL Nw.*

qui = der (welcher) *Prol* § 2; *TV* 15; *DCh* 1 § 1; = wer *TV* 16; *DCh* 1 § 2; = dieser 2 § 10; *Epil.*
 quia = weil 80 § 2; *DCh* 2 § 3.
 quicquam = irgendwie *DCh* 2 § 3.
 qui(s)cumque = wer auch immer 100 § 4; *DCh* 2 § 1; = irgendein 100 § 4; *DCh* 3 § 7; = irgendjemand 73.
 quid = was *Epil.*
 quidem = wahrlich *E Prol* § 1.
 quilibet = irgendwelcher *TV* 10; 10 Ü; *DCh* 2 § 1. — in qualibet = irgendwohin 56.
 quis = einer *TV* 17 usw.; *DCh* 1 § 2.
 quisque = der(jenige) 24; *DCh* 2 § 3.
 quod = daß 86 § 3; = aber 86 § 3; *DCh* 2 § 1. — de quod = soweit 100 § 5.
 quomodo = wie 91 § 1; *DCh* 2 § 5.
 quoquinare *siehe* cocinare.

R

racemburgiae, racimburgiae = Geschworene (*Geffcken* S. 198f., 213f.) *TV* 92; 86 § 3; 91 § 1; 92 Ü, §§ 1-3.
 racio = Maßgabe 66 § 2; = Auftrag (*Geffcken* S. 109, 200) 86 § 4; = Beziehung (*Geffcken* S. 228f.) 94 § 1.
 ramus = Zweig (*Geffcken* S. 161) 69 §§ 3, 5.
 rapere = rauben (*Geffcken* S. 119f., 229) 14 § 1; 95 § 1.
 raptor = (Frauen)räuber (*Geffcken* S. 120) 14 § 4; *DCh* 2 § 2.
 raptus = (Frauen)raub (*Geffcken* S. 119f.) *TV* 14; 14 Ü; *DCh* 2 § 2.
 recipere = empfangen (*Geffcken* S. 137) *Prol* § 3; 11 § 3.
 reclamare = widersprechen 62 § 3.
 recludere = einschließen *E* 10 § 7.
 recognoscere = rekognoszieren *DCh* Rekognitionszeile.
 recolligere = (an sich) ziehen (*Geffcken* S. 199f.) 86 § 3.
 rector = Leiter (*Geffcken* S. 289f.) *Prol* §§ 2, 4.
 reddere = zurückgeben 88; = übertragen 81 § 1; = ausliefern *DCh* 2 § 2; 3 § 5; = vergelten 10 §§ 6, 8; 13 § 2; 68 §§ 2, 4, 5, 8; 82 § 1; *DCh* 3 § 7; = leisten *E* 84 § 1.
 redempcio = Lösung (*Geffcken* S. 204f.) *DCh* 2 § 3.
 redimere = (aus)lösen (*Geffcken* S. 201f., 204f., 222) *TV* 89; 86 § 4; 87 § 2; 89 Ü, §§ 1-4; 100 § 5; *DCh* 2 § 3.
 referre = vorbringen *E* 85 § 3.
 reformare = zurückerstatten (*Geffcken* S. 137) 37 § 1.
 regalis = königlich *E Prol* § 2.
 regere = leiten (*Geffcken* S. 111) 3 § 4.
 regnare = herrschen *Datierung hinter Prol*; *KL* 1a-d. 1-8, *hinter* 8.

regnum = Reich *Prol* § 4; *Datierung hinter Prol*; *DCh* 1; *Datumzeile*; *Epil.*; *KL* Ü, *Vw.* — regna = (Teil)reiche *DCh* 2 § 1.
 reipus = Reifgeld (*Geffcken* S. 167f.) *TV* 79; 79 Ü, §§ 2, 6-9. — *vgl. Glossar.*
 relaxare = freilassen *DCh* 2 § 5.
 relegiosus = fromm *KL Vw.*
 relinquere = zurücklassen 74.
 reliquus = übrig *DCh* 2 § 1; 3 § 6.
 remanere = übrigbleiben (*Geffcken* S. 163) 71 § 1.
 removere = wiederaufnehmen 90 § 4.
 reperire = wiederfinden *Prol* § 4.
 repetere = fordern 92 § 1. — repetens = Kläger 68 § 7.
 repeticio = Klagforderung 68 § 7.
 replere = erfüllen *Prol* § 4.
 repotare = zur Last legen (*Geffcken* S. 145) 89 § 4.
 reprimere = unterdrücken *DCh* 2 § 4.
 requirere = fordern (*Geffcken* S. 206f.) 34; 68 §§ 4, 6; 81 § 1; = eintreiben *DCh* 3 § 4.
 res = Sache (*Geffcken* S. 137, 202) *TV* 87, 88; 62 §§ 1-3; 69 § 5; 82 §§ 1, 2; 86 § 2; 87 Ü, 88 Ü, *T*; 91 § 2; *DCh* 1 §§ 1, 2; 2 § 1; = Gut 11 § 3; 37 § 1. — de hac re = hiernach *KL Nw.*
 rescriptum = Abschrift *Epil.*
 residere = sitzen 92 § 1.
 residuus = restlich *KL Nw.*
 restituere = erstatten (*Geffcken* S. 115f., 153, 158) 10 §§ 1, 4; 13 § 2; 36 § 5; 37 § 2; 68 §§ 4, 5, 7; *DCh* 3 §§ 4, 5.
 retinere = erhalten 10 § 1.
 retis = Reuse (*Geffcken* S. 113, 140) 44 Ü. — retis de anquilis = Aalreuse *TV* 44; 44 § 1.
 retorta = Wickel (*Geffcken* S. 149) 53.
 retrahere = zurückziehen (*Geffcken* S. 282f.) *TV* 97; 97 Ü, *T*.
 reverttere = zurückkehren *E* 65.
 revocare = zurückfordern 66 § 1; = fordern 86 § 3.
 rex = König (*Geffcken* S. 111, 120f., 124, 130, 135f., 155, 162, 182f., 212f.) *Prol* § 3; *TV* 24; 14 §§ 5, 6; 16 § 4; 24; 36 § 2; 37 §§ 1, 2; 69 § 6; 81 §§ 1, 2; 90 § 2; 91 § 1; *DCh* Ü, *Epil.*; *KL Vw.*, 1, 2, 7, 8, *hinter* 8.
 ritus = Brauch *Prol* § 1.
 rixa = Streit *E DCh* § 3.
 robur = Festigkeit *Prol* § 4.
 rogare = ersuchen (*Geffcken* S. 176f., 195f., 201f.) 18; 80 § 2; 86 §§ 2, 3; 87 § 1; 88; 92 § 1; *DCh* 3 § 3; = bitten *E DCh* § 4.
 Romanus = Römer, römisch (*Geffcken* S. 123f., 147, 157, 163, 166) *Prol* § 4; 16 §§ 2, 3; 69 §§ 6-8; 70 § 5; *DCh* 3 § 7; *KL Vw.*
 rumpere = zerbrechen (*Geffcken* S. 133, 138f.) *TV* 30; 30 Ü, *T*.

S

sacerdos = Seelsorger *DCh 1 § 2.*
 sacramentum = Eid (*Geffcken S. 244f., 258, 261, 287*) *DCh 2 § 5; 3 § 5.*
 sacrivus = geopfert (*Geffcken S. 110*) *2 §§ 6, 7.*
 sagitta = Pfeil (*Geffcken S. 120, 128f.*) *14 § 3; 22 § 2; 48 § 4.*
 sagittare = pfeilschießen (*Geffcken S. 143*) *48 § 5*
 sagra scriptura = Heilige Schrift *KL Nw.*
 sagsbaro = Schultheiß (*Geffcken S. 205f.*) *90 §§ 2-4.*
 Salechagme, Salehaimi = Saleheim *Prol § 2.*
 Salegastis = Salegast *Prol § 2.*
 Salicus = Salfranke, salfränkisch (*Geffcken S. 123, 161, 174f., 184f., 195, 226ff., 231*) *Prol Ü, § 2; Prol Schlußformel; TV Ü; Text Ü; 69 § 1; 72; 80 § 2; 82 § 1; 86 §§ 2, 3; 88; 92 § 1; 93 § 6; Text hinter 100; DCh 3 § 7; Epil Ü.*
 sanare = heilen (*Geffcken S. 129f.*) *22 § 4.*
 sanctus = heilig *Prol § 4.*
 sanguis = Blut (*Geffcken S. 129*) *23 §§ 1, 2.*
 sanitas = Gesundheit *E Prol § 3.*
 sapienter = rechtskundig *E Epil.*
 satis = völlig *E Prol § 1.*
 satisfacere = Genüge tun (*Geffcken S. 191, 209f.*) *18; 86 § 3.*
 scamnum = Bank (*Geffcken S. 157*) *68 § 1.*
 scapula = Schulter (*Geffcken S. 219*) *100 § 2.*
 scelus = Verbrechen *18.*
 sciencia = Weisheit *Prol § 1.*
 scire = wissen *KL Nw.*
 sclusa = Schleuse (*Geffcken S. 133*) *TV 30; 30 Ü, T.*
 screona = Webhütte (*Geffcken S. 119f.*) *TV 45; 14 § 1; 45 Ü, §§ 1, 2.* — vgl. Glossar unter strona
 antidio.
 scribere = schreiben *E Datierung hinter Prol.*
 scriptura = Schrift *KL Nw.*
 scrova ducaria = Leitsau (*Geffcken S. 110*) *2 § 5.*
 scutum = Schild (*Geffcken S. 145, 168f.*) *79 § 1; 81 § 1.*
 se = sich *94 Ü; DCh 1 § 2.* — vgl. si.
 secare = mähen (*Geffcken S. 139*) *TV 41; 41 § 1.*
 secrecius = besonders (*Geffcken S. 160*) *68 § 7.*
 seculum = Weltalter *KL Nw.*
 secundum = gemäß *86 § 3.*
 securus = sicher (*Geffcken S. 177f.*) *80 § 4; 86 § 3.*
 sed = sondern *DCh 2 § 2; KL Nw.* — sed tamen
 = aber doch *66 § 2.*
 Segobertus, Sigobertus = Sigibert III. *KL 1b; E KL 3.*
 seminare = besäen (*Geffcken S. 140*) *TV 46; 46 § 2.*
 seminis = $\frac{1}{2}$ *2 § 4 usw.; DCh 3 § 7.*
 semita = Pfad (*Geffcken S. 149f.*) *TV 55; 55 T.*
 semper = immer *88.*
 sempiternus = immerwährend *E Prol § 3.*

semul. — in semul = zusammen *KL hinter 8a.*
 senior = ältester *79 §§ 3, 4; = älterer Epil.*
 separare = trennen (*Geffcken S. 122*) *DCh 2 § 2.*
 sepelire = bestatten (*Geffcken S. 208f.*) *18.*
 sepes = Zaun (*Geffcken S. 116, 128, 149, 220f.*) *TV 53; 10 § 8; 21 § 2; 53 Ü, T; 100 § 3.*
 sequi = folgen (*Geffcken S. 122, 154, 156, 208*) *14 § 7; 62 §§ 1, 3.* — in sequenti = weiterhin
 (in der Folge), vielleicht zu in sequenti die = am
 folgenden Tag zu ergänzen *DCh 1 § 2.* — vgl.
 in sequenti.
 sermo = Gemeinschaft (*Geffcken S. 213*) *91 § 1.*
 servicium = Knechtschaft (*Geffcken S. 135*) *14 § 10.*
 servitus = Knechtschaft (*Geffcken S. 135*) *59.*
 servus = Knecht (*Geffcken S. 116f., 135f., 141, 150f., 156f., 185*) *TV 11, 13, 57, 58, 59, 66, 68; 11 Ü, §§ 1-4; 13 Ü, §§ 1, 2; 36 §§ 3-5; 37 § 2; 57 Ü, §§ 1, 2; 58, 59; 66 §§ 1, 2; 68 §§ 1-7; 82 § 1; DCh 2 § 1; 3 §§ 3, 6, 7.*
 seus(i)us = Spürhund (*Geffcken S. 111f.*) *6 § 1.*
 sexus = Geschlecht (*Geffcken S. 226f.*) *93 § 6.*
 si, se = wenn *TV 17 usw.; DCh 1 § 1.*
 sic = so *79 § 1; DCh 1 § 1; Epil.*
 sicut = wie *81 § 1; DCh 3 § 6; KL Nw;* = somit
 Epil.
 signum = Zeichen (*Geffcken S. 148*) *52 § 1.*
 Sigobertus siehe Segobertus.
 silva = Wald (*Geffcken S. 139f., 208f.*) *8 §§ 3, 4.*
 similis = gleichwertig *DCh 3 § 6.* — similiter =
 ebenso *66 § 1; DCh 2; 3; Epil.*
 sine = ohne *35 § 1.*
 singulus = einzeln *Prol § 2; 68 § 7; 71 § 3; 80 § 2; 86 § 2; 88; 90 § 4; 91 § 1.*
 sinister = links (*Geffcken S. 219*) *100 § 2.*
 Sisbodus = Sisebut *KL Vw.*
 sociare = gesellen (*Geffcken S. 122*) *14 § 8; 36 § 4; DCh 1 § 2.*
 solacium = Aufgebot *DCh 2 § 2.*
 solem culcare = Sonnenfrist setzen (*Geffcken S. 160, 175, 196, 212f., 215f.*) *62 § 3; 68 § 7; 86 § 2; 88; 91 § 1; 92 § 1.*
 solere. — ut solet = wie es vorkommt *TV 79.*
 solicitare = fortlocken (*Geffcken S. 156*) *65.*
 solidus = Schilling (*Geffcken S. 170*) *1 § 1 usw.; 79 §§ 1, 2; DCh 2 § 1; 3 §§ 2, 7.*
 sollicite = sorgsam *Prol § 2.*
 solucio = Zahlung *86 § 2; DCh 2 § 3.*
 solus = allein *KL Nw.*
 solvere = zahlen *10 § 6; 13 § 1; 59; 61; 68 §§ 3, 6; 70 §§ 4, 5; 86 §§ 1-3; 89 §§ 2, 3; 100 §§ 2-4; DCh 2 § 1.*
 soror = Schwester *79 § 3; 93 §§ 2-4; 100 § 2; DCh 1 § 2.*
 spaciun = Frist (*Geffcken S. 202f.*) *68 § 7.*
 Spania = Spanien *KL Vw.*
 sparvarius = Sperber (*Geffcken S. 113*) *7 § 4.*
 spicarium = Speicher (*Geffcken S. 128*) *TV 21; 21 § 1.*

spunsa = Vermählte (*Geffcken S. 123*) 14 § 8.
 spunsare = vermählen (*Geffcken S. 282f.*) TV
97; 15 § 3; 97 Ü, T.
 stare = stehen 100 § 2; = verharren 80 § 2;
= Bestand haben *Epil.*
 statua = Stellnetz (*Geffcken S. 140*) 44 § 2.
 stimare = schätzen (*Geffcken S. 115*) 10 §§ 5, 8.
 strator = Stallknecht (*Geffcken S. 117*) 11 § 2.
 stria = Hexe (*Geffcken S. 130f.*, 232) 96.
 stringere = berühren (*Geffcken S. 131f.*) TV 26.
 strioporco = Hexenträger (*Geffcken S. 231f.*) 96.
 subditus = untergeben *KL Vw.*
 subgicere = unterwerfen *KL Vw.*
 subtus = unter (*Geffcken S. 218*) 100 § 1.
 succedere = folgen 93 §§ 1-5.
 sunnis = echte Not (*Geffcken S. 108*) 1 §§ 1, 2;
80 § 2; 82 § 1; 85 § 2; 86 § 4.
 summa. — in summa = insgesamt *KL hinter 8.*
 super = über *Prol § 4;* 88; = mehr als 5 § 2;
= außer 14 § 2; = auf 19 § 2; = zu 80 § 1;
= an 48 § 1; = bei 82 § 1.
 superbia = Übermut (*Geffcken S. 115*) 10 § 7.
 superesse = überleben 93 § 1.
 superius = oben 68 § 7; 70 § 3; 79 §§ 2, 8; 80
§ 2; 91 § 1.
 superventus = Überfall (*Geffcken S. 123*) TV 16;
16 Ü, § 1.
 supplicium = Marter (*Geffcken S. 158f.*) 68 §§ 3,
4, 7.
 supra . . . amplius = über . . . hinaus 87 § 2.
 supradictus = obengenannt *E 79 § 3.*
 suscipere = aufnehmen (*Geffcken S. 172f.*) 80
§ 1; 81 § 1; = auf sich nehmen (*Geffcken S. 160*)
68 § 6.
 sustinere = erdulden *DCh 1 § 2;* 2 § 4; 3 § 6.
 suus = sein *Prol § 1;* TV 64; *DCh 1 § 2;* = eigen
14 § 7.

T

talis = solcher 23 § 2.
 tamen = jedoch 18; *DCh 1 § 1.*
 tamquam = als wenn 89 § 2; *DCh 1 § 1.*
 tanconare = bedrängen (*Geffcken S. 214f.*) 92 § 1.
 tantum = soviel 40 § 2.
 tantum = nur *DCh 2 § 1.*
 taurus = Stier (*Geffcken S. 111*) 3 § 4.
 taxaca vgl. *Glossar.* — in taxaca = dieblich
(*Geffcken S. 117*) 11 §§ 3, 4.
 tectus = Dach (*Geffcken S. 114*) 9 §§ 1, 2.
 temerarius siehe auso temerario.
 tempus = Zeit *Prol § 4;* TV 100; 100 Ü; *Epil;*
KL Vw., Nw. — tunc tempore = zu damaliger
Zeit *Prol § 2.*
 tendere = spannen (*Geffcken S. 157f.*) 68 § 1.
 tenere = führen 3 § 4; = behalten (*Geffcken*
S. 202) 68 § 5; 88; = erhaltenbleiben 48 § 8. —
 teneri = gehalten werden 71 § 2; = festhalten
Prol § 1.

tentenum = Glocke (*Geffcken S. 137*) 38 §§ 1, 3.
 tercia manus = Dritthand (*Geffcken S. 185f.*, 230)
62 §§ 1, 3; 82 § 1; 95 § 2.
 terminare = bestimmen 2 § 10; 3 § 6.
 terminus = Gebiet *E DCh § 12.*
 terra = Erde (*Geffcken S. 129,* 218f.) TV 19;
19 Ü, § 1; 100 §§ 1, 2; = Land (*Geffcken*
S. 218f.) TV 99; 93 § 6; 99 Ü, T; 100 § 1.
 testare = protestieren (*Geffcken S. 124f.*, 174,
195) 16 § 4; 80 §§ 2, 4; 86 § 2.
 testimonium = Zeugnis (*Geffcken S. 189f.*, 192,
212f.) TV 83; 83 Ü, § 1; 85 §§ 1, 3; 91 § 1.
 testis = Zeuge (*Geffcken S. 108,* 110, 148f., 156f.,
174, 182, 191f., 212f.) TV 85; 2 § 6; 10 § 8;
52 § 1; 61; 66 § 1; 68 § 7; 80 § 2; 81 §§ 1, 2;
82 § 1; 85 Ü, § 1; 86 §§ 1, 2; 88; 91 § 1.
 Theodericus, Theudericus, Thedoricus, Theode-
rigus = Theuderich III. *KL 1;* *E KL 7;* =
Theuderich IV. *KL 6;* *E KL 12.*
 titulus = Titel *Text vor 1;* *Epil.*
 tollere, tullere = (weg)nehmen (*Geffcken S. 122*,
126, 199, 201f.) TV 15; 14 § 8; 15 Ü, § 1;
45 § 2; 62 § 3; 71 § 1; 75 § 2; 86 § 3; 87 §§ 1, 2;
95 §§ 1, 2; 100 § 5; = scheiden (*Geffcken S. 228*)
TV 94; 94 Ü, § 1.
 torquere = foltern (*Geffcken S. 157f.*) 68 §§ 2, 3.
 torrens = gewaltig *Prol § 3.*
 totus = jeder 94 § 1; = ganz 68 § 6; 81 § 1; 93
§ 6; 100 §§ 1, 4, 5. — toti, tutti = alle 66
§§ 1, 2; *KL hinter 8a.*
 trabatttere = mißhandeln (*Geffcken S. 134,* 156)
63 § 6.
 tractare = beraten *Prol § 2;* *Epil.*
 tractatus = Bearbeitung *E Datierung hinter Prol.*
 tradere = überliefern (*Geffcken S. 131,* 152) 59;
68 § 3.
 tra(h)ere = ziehen (*Geffcken S. 141,* 149f.) TV 54;
48 § 4; 54; 63 § 1; = fortschleppen (*Geffcken*
S. 121) 14 §§ 5, 6.
 trans = jenseits (*Geffcken S. 156,* 189) 82 § 2;
= über 100 § 2.
 transcapulare = durchhauen 48 § 14.
 transire = hindurchgehen 54; = übergehen 93
§ 6.
 transitus = Hingang *KL Nw.*
 transmarina = Übersee *E 65.*
 transmittere = schicken (*Geffcken S. 142*) 86 § 4;
DCh 2 § 2.
 trappa = Schlinge (*Geffcken S. 113*) 7 § 8.
 Treiectum = Maestricht *DCh 2.*
 tribudarius = Zinshöriger (*Geffcken S. 163*) 69
§ 8.
 tribuere = gewähren *Prol § 4;* *DCh 2 § 1.*
 trigare = zurückhalten (*Geffcken S. 151*) 58.
 trimacris = dreimaschiges (Netz) (*Geffcken S. 140*)
44 § 2.
 trispellius = Dreifach-Begatter (*Geffcken S. 111*)
3 § 4.

- truncare = verstümmeln *Prol* § 4; *TV* 74; 74
 U, T.
 tu = du 86 § 3.
 tunc = dann 14 § 6. — tunc tempore = zu da-
 maliger Zeit *Prol* § 2.
 tunsonrare = scheren (*Geffcken* S. 134, 235) *TV*
 35; 31 § 1; 35 U, §§ 1, 2.
 tunzinus = Thingrichter (*Geffcken* S. 168f., 228)
 79 § 1; 81 §§ 1, 2; 86 § 2; 94 § 1; — vgl. *Glossar*
 unter tunzinio.
 turba = Schar *E DCh* § 4.
 tuscare = vergiften (*Geffcken* S. 128f.) 22 § 2.
 tutti siehe toti.
 tuus = dein *KL Nw.*

U

- ubi = wo 80 § 4.
 ubicumque = wo immer 71 § 1.
 ullus = irgendein 91 § 1; *DCh* 2 § 2.
 unde = wovon 48 § 12; = so daß *DCh* 2 § 2.
 unus = einer 9 § 2; *DCh* 2 § 1; = gleicher 2 § 10;
 3 § 6. — una cum = gemeinsam mit *DCh Vw*;
 1 § 2; *Epil.*
 unusquisque = ein jeder 20 § 1; *DCh* 2 § 2; *KL*
Nw; = wer immer *DCh* 2 § 1.
 urbis siehe orbs.
 usque = bis, bis zu 2 § 10; 3 § 6; *DCh* 2 § 1;
Epil. — usque ad = binnen 62 § 1. — usque
 quo = auf daß 92 § 1. — hunc usque = bis
 jetzt *DCh* 2 § 1.
 usus siehe incestus usus.
 ut = daß 68 § 7; *DCh* 1 § 1; = so daß 68 § 5;
 = wie 68 § 6; *DCh* 2 § 4; = sowie *DCh* 3 § 1.
 uterus matris = Mutterleib (*Geffcken* S. 134) 31
 § 3.
 uxor = Ehefrau (*Geffcken* S. 109, 122, 126, 210)
 15 § 1; 91 § 2; *DCh* 1 § 2.

V

- vaca = Kuh (*Geffcken* S. 110f.) 3 §§ 3, 4.
 valere = werten (*Geffcken* S. 116ff., 151, 201) 11
 § 2; 12 §§ 1, 2; 13 §§ 1, 2; 86 §§ 3, 4; = gültig
 sein *E 99*; = erlaubt sein *E DCh* § 5.
 validus = stark *Prol* § 4.
 vas ab apis = Bienenkorb (*Geffcken* S. 114) 9
 § 2.
 vastare = wüsten (*Geffcken* S. 114) 10 §§ 1, 7.
 vel = oder *Prol* § 4; *TV* 10 usw.; *DCh* 1 § 1;
 = noch 62 § 3; = nun *DCh* 2 § 2.
 velle = wollen *TV* 22, 94; 22 §§ 1, 2; 62 § 3;
 68 § 3; 79 § 1; 80 §§ 1, 2; 81 §§ 1, 2; 86 § 3;
 89 § 4; 91 § 1; 94 § 1; 96; *DCh Vw.*
 velox = rasch *Prol* § 1.
 veltrus agutarius = Hetzwindhund (*Geffcken*
S. 112) 6 § 2.

- venacio = Jagd (*Geffcken* S. 147f.) *TV* 52; 52 U,
 §§ 1, 2.
 venator = Jäger (*Geffcken* S. 117) 11 § 2.
 vendere, vindere = verkaufen (*Geffcken* S. 116f.,
 157) *TV* 67; 67 T; 82 § 1.
 venire = kommen *TV* 91; 1 §§ 1, 2; 68 § 7; 80
 § 2; 82 § 1; 85 § 1; 86 §§ 1, 4; 88; 91 U, § 1;
DCh 1 § 1; = stammen 93 § 5; 100 § 3. — ven-
 turus = berufen 79 § 7.
 venter = Bauch (*Geffcken* S. 129) 22 § 4.
 verbum = Wort (*Geffcken* S. 181f., 197) 81 § 1;
 86 § 3. — verbum regis = Königsschutz (*Geff-
 cken* S. 120f.) 14 § 5.
 vero = aber 10 § 1; *DCh* 1 § 2. — zu vir entstellt
 68 § 4.
 verres = Eber 2 § 4.
 vertivolum = Netzsack (*Geffcken* S. 140) 44
 § 2.
 vervex = Hammel (*Geffcken* S. 111) 4 §§ 2,
 4, 5.
 vestigium = Spur (*Geffcken* S. 153) *TV* 62; 62 U,
 §§ 1, 3; *DCh* 3 § 5.
 vetare = vertreiben *E* 45 § 3; 49 § 2.
 via = Weg (*Geffcken* S. 123, 130, 146, 149f.)
TV 55; 14 § 9; 50 §§ 1, 2; 54; 55; 74. — via
 lacina = Wegsperrung (*Geffcken* S. 125, 145f.)
TV 50; 50 U. — vgl. *Glossar*.
 vice = zum ... Mal 68 § 7. — vices = Male
 86 § 2; 88; 91 § 1.
 vicinus = Nachbar (*Geffcken* S. 243f.) 80 § 4.
 vicius = Schandtat *DCh* 2 § 2.
 videre = sehen 81 § 2; 85 §§ 1, 3. — videri = er-
 scheinen *DCh* 1 § 2.
 vidua = Witwe (*Geffcken* S. 167f.) *TV* 79; 79
 § 1.
 villa = Gehöft (*Geffcken* S. 111, 125, 157, 172f.)
TV 17; 3 § 4; 17 U, §§ 1, 2; 66 § 2; 80 §§ 1, 2.
 vindere siehe vendere.
 vindimiare = (Wein) lesen *TV* 43; 43 § 1.
 vinea = Weinberg (*Geffcken* S. 113) *TV* 43; 8
 § 2; 43 § 1.
 violenter = gewaltsam (*Geffcken* S. 123, 230)
 14 § 9; 62 § 3.
 vir = Mann *Prol* § 2; 49 § 4. — vir inluster =
 Exzellenz *DCh* U. — vir (aus vero entstellt)
 68 § 4.
 virga = Rute (*Geffcken* S. 149) 53.
 virilia = Geschlechtsteil (*Geffcken* S. 144) 48
 § 14.
 virilis = männlich (*Geffcken* S. 226f.) 93 § 6.
 virtus. — per virtutem = gewaltsam (*Geffcken*
S. 135, 147, 229) 15 § 2; 95 §§ 1, 2.
 vita = Leben (*Geffcken* S. 121, 147, 201f., 222)
 14 § 6; 86 § 4; 87 § 2; 100 § 5; *DCh* 2 §§ 2-5.
 vitulus = Kalb (*Geffcken* S. 110) 3 § 1.
 vivere = leben (*Geffcken* S. 161, 184f., 231) 2 § 2;
 69 § 1; 72; 82 § 1. — vivat = heil dem *Prol*
 § 4.

vivus = lebend (*Geffcken S. 164*) 98; = am Leben
DCh 1 § 1. — vivo = bei Lebzeiten des *TV 15;*
15 Ü, § 1.

vocare = nennen 49 § 1. — vocatus = entboten
(Geffcken S. 192) 85 § 3.

voluntas = Willen (*Geffcken S. 122, 135, 199*)
14 § 7; 35 § 2; 36 § 4; 75 § 1; 86 § 3.

vos = ihr *KL Nw.*

votivus = geweiht (*Geffcken S. 110*) 2 § 6.

vulnerare = verwunden 23 § 2.

vulnus = Wunde (*Geffcken S. 128ff.*) 22 § 4.

vulpicula = Füchslein (*Geffcken S. 145*) 49 § 5.

W

wargare = würgen 66 § 1.
 wargus = Würger (*Geffcken S. 208f.*) 18. — vgl.
Glossar unter malo uieridario.

wer(e)gildus = Wergeld *DCh 2 §§ 3, 4; 3 § 3.*

Widochagmi, Widohaimi = Widoheim *Prol § 2.*

Widogastis = Widogast *Prol § 2.*

Wisogastis = Wisogast *Prol § 2.*

SYNOPSIS I

Sie folgt der Anordnung des *Pactus legis Salicae* und dient dem Zweck, dessen Stücke in den Texiklassen D und E nachzuweisen.

Die Titelzählung des *Pactus legis Salicae* (A—C) deckt sich mit derjenigen aller bisherigen Ausgaben. Dagegen ist die Paragraphenzählung der Texiklasse A (*Recensio Chlodoreea*) dadurch verschoben worden, daß die Zusatzparagraphen der Texiklasse C (*Recensio Guntchramna*) in sie einbezogen sind; in der Synopsis sind sie durch eckige Klammern von dem ursprünglichen Text abgesetzt. Die Zusatzartikel und -paragraphen der Texiklasse B (*Recensio Theuderica*) sind nicht mit durchgezählt, sondern durch Beifügung von Kleinbuchstaben unterschieden; in der Synopsis sind sie durch spitze Klammern gekennzeichnet. Ein Gedankenstrich bedeutet das Fehlen eines entsprechenden Stückes.

A—C	D	E	A—C	D	E
1 § 1	1 § 1	1 § 1	4 § 1	4 § 1	4 § 1
§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2
§ 3	—	—	§ 3	§ 3	§ 3
§ 4	—	—	§ 4	§ 4	§ 3
§ 5	—	—	§ 5	§ 5	§ 4
2 § 1	2 § 1	2 § 1	5 § 1	5 § 1	5 § 1
[§ 2]	—	—	§ 2	§ 2	§ 2
[§ 3]	—	—	6 § 1	6 § 1	6 § 1
§ 4	§ 2	§ 2	[§ 2]	§ 2	§ 2
§ 5	—	—	§ 3	—	—
[§ 6]	—	—	§ 4	§ 3	§ 3
§ 7	—	—	7 § 1	7 § 1	7 § 1
§ 8	§ 3	§ 3	§ 2	§ 2	§ 2
§ 9	—	—	§ 3	§ 3	§ 3
§ 10	—	—	[§ 4]	§ 4	§ 4
§ 11	—	—	[§ 5]	§ 6	§ 6
§ 12	—	—	[§ 6]	§ 6	§ 6
§ 13	—	—	[§ 7]	§ 7	§ 7
§ 14	§ 4	§ 4	§ 8	§ 5	§ 5
§ 15	§ 5	§ 5	[§ 9]	—	—
§ 16	§ 6	§ 6	[§ 10]	§ 8	§ 8
§ 17	§ 7	§ 7	[§ 11]	8 § 1	8 § 1
—	§ 8	§ 8	[§ 12]	§ 2	§ 1
§ 18	§ 9	§ 9	[§ 13]	—	—
§ 19	—	—	8 § 1	9 § 1	9 § 1
§ 20	§ 10	§ 9	§ 2	§ 1	§ 1
3 § 1	3 § 1	3 § 1	§ 3	§ 2	§ 2
§ 2	§ 2	§ 2	§ 4	—	§ 3
§ 3	§ 2	§ 2	9 § 1	10 § 1	10 § 1
§ 4	§ 3	§ 3	[§ 2]	§ 2	§ 2
[§ 5]	—	—	§ 3	§ 3	§ 3
[§ 6]	—	—	§ 4	§ 4	§ 4
§ 7	—	—	§ 5	§ 5	§ 5
§ 8	§ 4	§ 4	§ 6	§ 7	§ 7
[§ 9]	§ 4	§ 4	§ 7	§ 7	§ 7
§ 10	§ 4	§ 4	§ 8	§ 6	§ 6
§ 11	—	—	§ 9	§ 8	§ 8
§ 12	§ 5	§ 5	10 § 1	11 § 1	11 § 1
§ 13	—	—	§ 2	§ 3	§ 3
§ 14	§ 6	§ 5			

<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>
[§ 3]	—	—	§ 5	§ 3	§ 2
[§ 4]	—	—	§ 6	§ 4	§ 3
[§ 5]	§ 4	§ 4	[§ 7]	§ 4	§ 3
§ 6	§ 2	§ 2	§ 8	§ 1	22 § 1
[§ 7]	—	—	§ 9	§ 2	§ 2
11 § 1	12 § 1	12 § 1	§ 10	—	—
§ 2	§ 2	§ 2	§ 11	—	—
§ 3	§ 3	§ 3	[§ 12]	—	—
§ 4	§ 3	§ 3	18	24	23
§ 5	§ 3	§ 3	19 § 1	25 § 1	24 § 1
§ 6	§ 4	§ 3	§ 2	§ 2	§ 2
12 § 1	13 § 1	13 § 1	[§ 3]	—	—
§ 2	§ 2	§ 2	[§ 4]	§ 3	§ 3
13 § 1	14 § 1	14 § 1	20 § 1	26 § 1	25 § 1
§ 2	§ 2	§ 1	§ 2	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3	§ 1	§ 3	§ 3	§ 3
§ 4	§ 4	§ 1	[§ 4]	§ 4	§ 4
§ 5	—	—	21 § 1	27 § 1	26 § 1
§ 6	§ 5	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2
§ 7	§ 6	§ 3	§ 3	28	27
§ 8	§ 7	§ 4	§ 4	28	27
§ 9	§ 10	§ 7	22 § 1	29 § 1	28
[§ 10]	—	—	§ 1	§ 2	28
[§ 11]	—	—	[§ 2]	—	—
§ 12	§ 8	§ 5	[§ 3]	30	29
[§ 13]	—	—			
[§ 14]	§ 9	§ 6			
14 § 1	16 § 1	15 § 1	23	64 § 1	63 § 1
§ 2	§ 2	§ 2	24 § 1	31 § 1	30 § 1
§ 3	§ 3	§ 3	§ 2	35 § 1	34 § 1
§ 4	§ 4	§ 4	§ 3	§ 2	§ 2
§ 5	—	—	[§ 4]	—	—
§ 6	17 § 1	16	§ 5	31 § 2	30 § 2
[§ 7]	§ 2	16	§ 6	§ 3	§ 3
[§ 8]	§ 2	16	§ 7	34	33
§ 9	19 § 1	18 § 1	§ 8	32	31
§ 10	18	17	§ 9	33 § 1	32 § 1
§ 11	16 § 5	15 § 5	25 § 1	36 § 1	35 § 1
15 § 1	15 § 1	14 § 8	§ 2	§ 2	§ 2
§ 2	§ 2	§ 9	§ 3	—	—
§ 3	§ 3	§ 10	§ 4	—	—
16 § 1	20 § 1	19 § 1	§ 5	§ 5	§ 4
§ 1	§ 2	§ 2	§ 6	§ 3	§ 3
§ 2	—	—	§ 7	§ 4	§ 3
§ 3	21 § 1	20 § 1	26 § 1	37 § 1	36
§ 4	—	—	§ 2	§ 2	—
§ 5	—	—	27 § 1	38 § 1	37 § 1
§ 6	§ 2	§ 2	§ 2	§ 3	—
§ 7	§ 2	§ 2	[§ 3]	—	—
17 § 1	22 § 1	21 § 1	§ 4	§ 2	§ 2
§ 2	§ 2	§ 1	§ 5	—	—
§ 3	—	—	§ 6	39 § 1	38 § 1
§ 4	§ 3	§ 2	§ 7	42	41

<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>
[§ 8]	—	—	§ 4	§ 5	§ 5
[§ 9]	—	—	§ 5	§ 6	§ 5
[§ 10]	—	—	§ 6	—	—
[§ 11]	—	—	§ 7	§ 2	§ 2
§ 12	39 § 2	38 § 2	31 § 1	50 § 1	49 § 1
§ 13	40 § 1	39 § 1	§ 2	§ 2	§ 2
§ 14	§ 2	§ 2	[§ 3]	—	—
[§ 15]	—	—	32 § 1	51 § 1	50 § 1
[§ 16]	46 § 3	45 § 3	§ 2	§ 2	§ 2
§ 17	41 § 1	40 § 1	[§ 3]	—	—
§ 17	§ 2	§ 1	[§ 4]	—	—
§ 18	§ 3	§ 2	[§ 5]	—	—
§ 19	43 § 1	42 § 1	33 § 1	52 § 1	51 § 1
§ 20	§ 2	§ 2	§ 2	§ 1	§ 1
§ 21	—	—	§ 3	§ 2	§ 2
[§ 22]	—	—	[§ 4]	§ 3	§ 3
§ 23	8 § 3	8 § 2	[§ 5]	§ 3	§ 3
§ 24	§ 4	§ 3	34 § 1	53	52
§ 25	§ 4	§ 3	[§ 2]	—	—
§ 26	—	—	§ 3	54	53
§ 27	44 § 1	43 § 1	§ 4	55	54
§ 28	§ 2	§ 2	§ 5	56	55
§ 29	—	—	35 § 1	57 § 1	56 § 1
§ 30	45 § 1	44 § 1	§ 2	§ 2	§ 2
[§ 30]	§ 2	§ 2	§ 3	—	—
§ 31	46 § 1	45 § 1	[§ 4]	58	57
§ 32	§ 2	§ 2	§ 5	60	59
§ 33	—	—	[§ 6]	—	—
[§ 34]	—	—	[§ 7]	—	—
[§ 35]	—	—	§ 8	59	58
28 § 1	47 § 1	46 § 1	§ 9	11 § 2	11 § 2
§ 2	—	—	36	61	60
§ 3	§ 2	§ 2	37 § 1	62 § 1	61 § 1
29 § 1	—	—	§ 2	§ 2	§ 2
§ 2	48 § 1	47 § 1	§ 3	§ 3	§ 2
[§ 3]	§ 2	§ 2	38 § 1	63 § 1	62 § 1
§ 4	§ 3	§ 3	§ 2	§ 2	§ 2
§ 5	—	—	[§ 3]	—	—
§ 6	§ 4	§ 4	[§ 4]	—	—
§ 7	§ 5	§ 4	§ 5	§ 3	§ 3
§ 7	§ 6	§ 5	§ 6	—	—
§ 7	§ 7	§ 6	§ 7	—	—
§ 8	—	—	§ 8	—	—
§ 9	—	—	§ 9	—	—
[§ 10]	§ 8	§ 7	§ 10	§ 5	§ 5
[§ 11]	§ 9	§ 8	§ 9	§ 4	§ 4
[§ 12]	§ 10	§ 9	§ 10	§ 6	§ 6
[§ 13]	§ 11	§ 10	§ 10	§ 7	§ 7
[§ 14]	§ 11	§ 10	[§ 11]	—	—
[§ 15]	§ 12	§ 11	[§ 12]	—	—
[§ 16]	§ 13	§ 12	[§ 13]	—	—
§ 17	§ 14	§ 13	§ 14	64 § 2	63 § 2
30 § 1	49 § 1	48 § 1	39 § 1	65	64
§ 2	§ 3	§ 3	§ 2	66 § 1	65
§ 3	§ 4	§ 4			

A—C	D	E	A—C	D	E
§ 2	§ 2	65	§ 5	§ 2	§ 2
§ 3	67	66	§ 6	§ 3	§ 3
§ 4	—	—	§ 7	§ 4	§ 4
[§ 5]	—	—	§ 8	§ 5	§ 5
40 § 1	68 § 1	67 § 1	§ 9	§ 6	§ 6
§ 2	§ 2	§ 2	§ 10	§ 7	§ 7
§ 3	§ 3	§ 3	§ 11	§ 8	§ 8
§ 4	§ 3	§ 3	§ 12	§ 9	§ 9
§ 4	§ 4	§ 3	45 § 1	80 § 1	79 § 1
§ 5	§ 5	§ 4	§ 2	§ 2	§ 2
§ 6	—	—	[§ 3]	§ 3	§ 3
§ 7	—	—	§ 4	§ 4	§ 4
§ 8	—	—	46 § 1	81 § 1	80
§ 9	§ 5	§ 4	§ 2	§ 1	80
§ 9	§ 6	§ 5	§ 3	§ 1	80
§ 10	§ 7	§ 6	§ 4	§ 2	80
§ 11	§ 8	§ 7	§ 5	§ 2	80
§ 12	—	—	§ 6	§ 2	80
41 § 1	69 § 1	68 § 1	47 § 1	82 § 1	81
§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 1	81
§ 3	—	—	§ 3	§ 2	81
§ 4	§ 3	§ 2	48 § 1	83 § 1	82
§ 5	§ 4	§ 3	—	84 § 1	83
§ 6	§ 5	§ 4	—	§ 2	83
§ 7	§ 5	§ 4	[§ 3]	—	—
§ 8	§ 6	§ 5	§ 4	§ 3	83
§ 9	§ 7	§ 6	49 § 1	85 § 1	84 § 1
§ 10	§ 8	§ 7	§ 2	§ 2	§ 2
§ 11	74	73	§ 3	§ 3	—
⟨§ 11a⟩	75 § 1	74 § 1	50 § 1	86 § 1	85 § 1
⟨§ 11b⟩	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2
§ 12	98	97	§ 3	§ 3	§ 3
[§ 13]	—	—	51 § 1	87 § 1	86 § 1
[§ 14]	—	—	§ 2	§ 1	§ 1
§ 15	33 § 2	32 § 2	§ 3	§ 1	§ 1
§ 16	32	31	§ 4	§ 2	§ 2
§ 17	33 § 1	32 § 1	52 § 1	88	87
§ 18	31 § 1	30 § 1	§ 2	88	87
§ 19	§ 2	§ 2	§ 3	88	87
§ 20	§ 3	§ 3	§ 4	88	87
[§ 21]	—	—	53 § 1	89 § 1	88 § 1
42 § 1	70 § 1	69 § 1	§ 1	§ 2	§ 1
§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 1
§ 3	§ 3	§ 3	§ 3	§ 3	§ 2
§ 3	§ 4	§ 3	§ 4	§ 3	§ 2
§ 4	§ 5	§ 4	§ 5	§ 3	—
§ 5	—	—	[§ 5]	—	—
43 § 1	71 § 1	70 § 1	[§ 6]	—	—
§ 2	§ 2	§ 2	§ 7	§ 4	§ 3
§ 3	§ 3	§ 3	§ 8	§ 4	§ 3
44 § 1	70 § 1	78 § 1	—	—	—
§ 2	§ 1	§ 1	—	—	—
§ 3	§ 1	§ 1	—	—	—
§ 4	§ 2	§ 2	—	—	—

<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>A—C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>
54 § 1	90 § 1	89 § 1	59 § 1	93 § 1	92 § 1
§ 2	§ 2	§ 3	§ 2	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3	§ 2	§ 3	§ 3	§ 3
§ 4	§ 4	§ 4	[§ 4]	§ 4	§ 4
55 § 1	19 § 1	18 § 1	§ 5	§ 5	§ 4
[\$ 2]	—	—	§ 6	§ 6	§ 5
[\$ 3]	§ 3	§ 3	60 § 1	94 § 1	93
§ 4	18	17	§ 2	§ 1	93
§ 5	19 § 2	18 § 2	§ 3	§ 2	93
[\$ 6]	77	76	61 § 1	95 § 1	94 § 1
[\$ 7]	76	75	§ 2	—	—
—	78 § 1	77 § 1	§ 3	§ 2	§ 2
—	§ 2	§ 2			
56 § 1	91 § 1	90	62 § 1	73	72
§ 2	§ 1	90	§ 2	73	72
§ 3	§ 1	90	63 § 1	72	71
§ 4	§ 1	90	§ 2	—	—
§ 5	§ 1	90	64 § 1	96	95
§ 6	§ 2	90	§ 2	—	—
⟨§ 6a⟩	—	—	[§ 3]	—	—
57 § 1	92 § 1	91 § 1	65 § 1	64 § 3	63 § 3
§ 2	§ 2	§ 1	§ 2	—	—
§ 3	—	—	⟨65a⟩	97	96
[\$ 4]	§ 3	§ 2	⟨65b⟩	76	75
58 § 1	100 § 1	99	⟨65c⟩	99	98
§ 2	§ 2	—	⟨65d⟩	—	—
§ 3	§ 2	—	⟨65e⟩	—	—
§ 4	§ 3	—	⟨65f⟩	—	—
§ 5	§ 4	—	⟨65g⟩	⟨100a⟩	—
§ 6	§ 5	—			
⟨§ 6a⟩	—	—			

SYNOPSIS II

Sie folgt der Anordnung der *Lex Salica Karolina* [K], die im *Pactus-Band* als achte Spalte abgedruckt ist, und dient dem Zweck, deren Stücke in der Textklasse S nachzuweisen. Ein aus der Textklasse C, (*Recensio Guntchramna*) entlehntes Stück ist durch eckige Klammern gekennzeichnet. Spitze Klammern umschließen Sonderstücke einzelner K-Handschriften.

K	S	K	S	K	S
1 § 1	1 § 1	6 § 1	47 § 1	§ 5	§ 5
§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 6	§ 6
§ 3	§ 3	§ 3	§ 3		
§ 4	§ 4	§ 4	§ 4		
§ 5	§ 5	7 § 1	49 § 1	13 § 1	40 § 1
		§ 2	§ 2	§ 2	§ 2
		§ 3	§ 3	§ 3	§ 3
		§ 4	§ 4	§ 4	§ 4
		§ 5	§ 5	§ 5	§ 5
		§ 6	§ 6	§ 6	§ 6
		§ 7	§ 7	§ 7	§ 7
		8 § 1	55 § 1	§ 8	§ 8
		§ 2	§ 2	§ 9	§ 9
		§ 3	§ 3	§ 10	§ 10
		§ 4	§ 4	§ 11	§ 11
		9 § 1	54 § 1	§ 12	§ 12
		§ 2	§ 2	§ 13	§ 13
		§ 3	§ 3	§ 14	§ 14
		§ 4	§ 4	§ 15	§ 15
		10 § 1	61 § 1	§ 16	§ 16
		§ 2	§ 2	§ 4	§ 4
		§ 3	§ 3	§ 5	§ 5
		§ 4	§ 4	16 § 1	9 § 1
		§ 5	§ 5	§ 2	§ 2
		§ 6	§ 6	§ 3	§ 3
		§ 7	§ 7	17 § 1	20 § 1
		§ 8	§ 8	§ 2	§ 2
		§ 9	§ 9	§ 3	§ 3
		§ 10	§ 10	§ 4	§ 4
		§ 11	§ 11	18 § 1	10 § 1
		11 § 1	42 § 1	§ 2	§ 2
		§ 2	§ 2	§ 3	§ 3
		§ 3	§ 3	§ 4	§ 4
4 § 1	52 § 1	§ 4	§ 4		
§ 2	§ 2	§ 5	§ 5	19 § 1	15 § 1
§ 3	§ 3	§ 6	§ 6	§ 2	§ 2
§ 4	§ 4			§ 3	§ 3
5 § 1	53 § 1	12 § 1	39 § 1	§ 4	§ 4
§ 2	§ 2	§ 2	§ 2	§ 5	§ 5
⟨§ 3⟩	—	§ 3	§ 3	§ 6	§ 6
		§ 4	§ 4	§ 7	§ 7

<i>K</i>	<i>S</i>	<i>K</i>	<i>S</i>	<i>K</i>	<i>S</i>
§ 8	§ 8	§ 11	§ 11	§ 6	§ 5
§ 9	§ 9	§ 12	§ 12	§ 7	§ 6
§ 10	§ 10	§ 13	§ 13	§ 8	§ 7
§ 11	§ 11	§ 14	§ 14	⟨§ 9⟩	—
20 § 1	5 § 1	§ 15	§ 15	33 § 1	38 § 1
§ 2	§ 2	§ 16	§ 16	§ 2	§ 2
21 § 1	32 § 1	§ 17	§ 17	§ 3	§ 3
§ 2	§ 2	§ 18	§ 18	34 § 1	19 § 1
§ 3	§ 3	§ 19	§ 19	§ 2	§ 2
§ 4	§ 4	§ 20	§ 20	§ 3	§ 3
22 § 1	22 § 1	§ 21	§ 21	§ 4	§ 4
§ 2	§ 2	§ 22	§ 22	§ 5	§ 5
§ 3	§ 3	§ 23	§ 23	35 § 1	48 § 1
§ 4	§ 4	§ 24	§ 24	§ 2	§ 2
23 § 1	63 § 1	§ 25	§ 25	§ 3	§ 3
§ 2	§ 2	§ 26	§ 26	§ 4	§ 4
§ 3	§ 3	§ 27	§ 27	§ 5	§ 5
§ 4	§ 4	§ 28	§ 28	36 § 1	62 § 1
24 § 1	56 § 1	§ 29	§ 29	§ 2	§ 2
§ 2	§ 2	§ 30	§ 30	§ 3	§ 3
§ 3	§ 3	§ 31	§ 31	§ 4	§ 4
		§ 32	§ 32	§ 5	—
25	45	§ 33	§ 33	37 § 1	66 § 1
		§ 34	§ 34	§ 2	§ 2
26 § 1	33 § 1	§ 35	§ 35	§ 3	§ 3
§ 2	§ 2	§ 36	§ 36	§ 4	§ 4
§ 3	§ 3	§ 37	§ 37	§ 5	§ 5
§ 4	§ 4	§ 38	§ 38	§ 6	§ 6
⟨§ 4a⟩	—	30 § 1	64 § 1	§ 7	§ 7
§ 5	§ 5	§ 2	§ 2	§ 8	§ 8
§ 6	§ 6	§ 3	§ 3		
§ 7	§ 7	31 § 1	16 § 1		
⟨§ 7a⟩	—	§ 2	§ 2	38	65
§ 8	§ 8	§ 3	§ 3	39	58
§ 9	§ 9	§ 4	§ 4		
27 § 1	67 § 1	§ 5	§ 5	40 § 1	44 § 1
§ 2	§ 2	§ 6	§ 6	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3	§ 7	§ 7	§ 3	§ 3
§ 4	§ 4	§ 8	§ 8	§ 4	§ 4
§ 5	§ 5	§ 9	§ 9	§ 5	§ 5
§ 6	§ 6	§ 10	§ 10	§ 6	§ 6
28 § 1	68 § 1	§ 11	§ 11	§ 7	§ 7
§ 2	§ 2	§ 12	§ 12	§ 8	§ 8
		§ 13	§ 13	§ 9	§ 9
		§ 14	§ 14	§ 10	§ 10
29 § 1	57 § 1	§ 15	§ 15	§ 11	§ 11
§ 2	§ 2	§ 16	§ 16	§ 12	§ 12
§ 3	§ 3	§ 17	§ 17	§ 13	§ 13
§ 4	§ 4	§ 18	§ 18	§ 14	§ 14
§ 5	§ 5	§ 19	§ 19	§ 15	§ 15
§ 6	§ 6	32 § 1	70 § 1	§ 16	§ 16
§ 7	§ 7	§ 2	§ 2		
§ 8	§ 8	§ 3	§ 3		
§ 9	§ 9	§ 4	§ 4		
§ 10	§ 10	⟨§ 5⟩	—		
				41 § 1	43 § 1
				§ 2	§ 2
				§ 3	§ 3
				§ 4	§ 4

SYNOPSIS II

<i>K</i>	<i>S</i>	<i>K</i>	<i>S</i>	<i>K</i>	<i>S</i>
42 § 1	41 § 1		§ 10	§ 6	§ 6
§ 2	§ 2		§ 11	§ 7	§ 7
§ 3	§ 3	47 § 1	26 § 1	58 § 1	6 § 1
§ 4	§ 4		§ 2	[C 55 § 7]	§ 2
§ 5	§ 5		§ 3	§ 2	§ 3
§ 6	§ 6		§ 4	§ 3	§ 4
§ 7	§ 7				
§ 8	§ 8	48	27 § 1	59	2
§ 9	§ 9				
§ 10	§ 10	48	§ 2	60 § 1	4 § 1
§ 11	§ 11	49	59	§ 2	§ 2
§ 12	§ 12			§ 3	§ 3
§ 13	§ 13	50 § 1	28 § 1	§ 4	§ 4
§ 14	§ 14		§ 2		
§ 15	§ 15		§ 3	61	17 § 1
			§ 4		
43 § 1	11 § 1		§ 5	61	§ 2
§ 2	§ 2		§ 5		
§ 3	§ 3	51 § 1	60 § 1	62 § 1	34 § 1
§ 4	§ 4		§ 2	§ 2	§ 2
§ 5	§ 5		§ 3	§ 3	§ 3
§ 6	§ 6	52 § 1	29 § 1	§ 4	§ 4
§ 7	§ 7		§ 2	§ 5	§ 5
§ 8	§ 8		§ 3	§ 6	§ 6
§ 9	§ 9			63 § 1	35 § 1
§ 10	§ 10	53 § 1	3 § 1	§ 2	§ 2
§ 11	§ 11		§ 2	§ 3	§ 3
§ 12	§ 12				
§ 13	§ 13	54	30	64 § 1	36 § 1
§ 14	§ 14			§ 2	§ 2
		55 § 1	31 § 1		
44 § 1	12 § 1		§ 2	65 § 1	14 § 1
§ 2	§ 2		§ 3	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3		§ 4	66 § 1	8 § 1
§ 4	§ 4		§ 5	§ 2	§ 2
45 § 1	13 § 1		§ 6	67 § 1	37 § 1
§ 2	§ 2		§ 7	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3		§ 8	§ 3	§ 3
		56 § 1	7 § 1		
46 § 1	24 § 1		§ 2	68 § 1	46 § 1
§ 2	§ 2		§ 3	§ 2	§ 2
§ 3	§ 3		§ 4	69 § 1	69 § 1
§ 4	§ 4			§ 2	§ 2
§ 5	§ 5	57 § 1	21 § 1	§ 3	§ 3
§ 6	§ 6		§ 2	§ 4	§ 4
§ 7	§ 7		§ 3		
§ 8	§ 8		§ 4		
§ 9	§ 9		§ 5	70	25

